

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri
duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus
rece[n]s illustrati**

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Liber. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

vnus est caput dñs papa Joānes nec duo habet ecclia capita: quah monstrū. ff. de rdo. sig. queret aliquis. et de offi. lo. di. qm. Petr' aut' co-bari' accepbalus est: q' inobediens dño pape Joan. est. xciij. di. nulla ratione. Et q' ca' thedrā super quā fundata est ecclesia nedū deserit: sed inuastit quantū in eo fuerit in ecclesia catholica nō est. xciij. di. qui cathedrā. Et q' draginta art. in p'ima parte ist' opes ris inferius amonaris declarabo Romane ecclesie potes tate: dñi pape Joānis pdicti: cuiuscumq' alteri' legis rmi romani potestatis auctoritate r iurisdictione. p quos liquido apparebit Bauari' pdicti infidelē r schismaticū cōtra dictū dñm papā Joan. de facto r pperā pcellisse.

Articulus Primus

Primus Articulus.

tertū autē et notōiū toti mundo est. q' dicitur Joānes dñs papa electus fuit cō corditer a cardinalibus oibus papā elis gere ad q's spectat. xxiij. dist. in noie dñi. lxxij. dist. si quis pecunia. de elec. licet. c. ti. vbi periculū. §. hoc sacro. Et si vn' cardinalis remaneret solus: ille papā posset eligere. ff. ad municipia. sicut municipij. §. v. ff. qd cuiusq' vniuer. sicut. §. vlt. nota. et de postula. gratum. lxx. di. forte si quis. Si nullus superest cardinalis: eligeret clerus romanus. lxxij. dist. c. i. r. c. si q's ep'is. r. c. si q's pec unia. r hoc tenet Wsten. et de elec. licet. Imperator aut legitimus nedū nō Bauarus intrusus tyranus nullā po tēstare habet se de elec. romani potestatis intronitrēdi. nō obstatū. c. lxxij. di. hadrianus papa scōs. r. c. qui hadria nus. q' illud cōcessum fuit ad repus: r ex causa imperato ribus: r postmodū ab ecclesia reuocātū. vr. di. e. §. verū. cū ca. se. r. §. et bis. ad hoc faciūt. xvij. di. sat' euiderē. §. illici tū. c. si in pator. de hac materia p' Jmo. et de elec. qd sicut.

Articulus Secundus

Secundus Articulus.

Et q' in possessiōe papat' fuit r est. r hoc facit de cōse. di. i. b. ergo. ubi epō regulariter ordinato tenete ecclesiam. C. B. Possessio etiā facti nedū iuris plurimū operat. et de elec. querelā. de causa pos. quā olim. exp'ssum. de iure patro. consulta tionib'. op. ar. et de concef. preben. quā nris. ibi: et si sicut antea possidebat. r ibi. q' talis possessio r. r. p possessio re psumit: nec cōpellit de titulo osēdere: nisi in casib'. vr legitur r nota. ij. q. v. §. i. r nota. et de procura. et in sinuati one. in glo. sed quare.

Articulus Tertius

Tertius Articulus.

Et q' a toto mūdo habit' est. p papa: r cre ditus pio papa. pio hoc facit. C. de testa. l. i. C. B. Cōmūn' em opinio: plurimū facit. iij. q. vii. §. verū. vbi de hoc. ff. ad mate. l. iij. intantū q' piū dicit dñari frequēter. et de biga. nō ot. vbi de hoc in glo. hic collige. facit lex illa. ff. de offi. pie. barbarius. ff. de acq. here. l. i. vbi conco. de hoc.

Articulus Quartus

Quartus Articulus.

Et q' nullū crimē pnuat papā ipso iure pa patu: etiā heresie: si vult corrigi. vr no. r. di. si papā nec p'olequē ab eius est obediē tia ante sententiā recedēdū. xvij. dist. §. hinc etiā. vbi est et p'cellus. r. viij. q. iij. nōne. immo r si hereticus esset: q' diu tolerat' valet q' d' agit: etiā snia excoicatiois quā p'fert: vr no. xxiiij. q. i. in summa. r. xj. q. iij. cui est. facit qd legit et no. de cōse. di. ij. r dicit dñs. ibi. Nō ē rep'ocari voluit q' a talib' oblata sunt. cin. fi. glo. ar. q' p hereticū acquirē ec clesie. no. xxij. q. iij. recurre. in glo. ar. qd r nor. et de schis ma. c. i. in glo. sic faciūt pro hoc ea q' no. et de elec. nihil. in

In car dinalis possit qñq' papā eligere.

Nullū crimē papa est deponē dus si vult corrigi.

glo. in duob'. faciūt p hoc. ff. si cer. pe. et' q' in puincia. ff. de procu. si procurator. ff. qd cū sal. ti. l. i. §. i. ff. de mino. ait pro: C. pmitit. ff. qd' mo. vsuffru. am. l. i. §. i. ff. vsuffru. quē admodū ca. vsuffru. actus. in puin. ff. de aqua plu. ar. l. publico. r que notantur per Jmo. et de schisina. c. i. de do. r con. veritatis.

Articulus Quintus

Quintus Articulus.

Et q' prima sedes. xxi. di. intantū. ibi: qu' p' ma sedes nō iudicabit a quocūq' ar. q. iij. paret ibi: nec cuiq' de eius licebit iudicare iudicio. Et ibi. §. nemo vnquā ap'lico culmini. de cuius iudicio nō licet retractari: man' obuias audacter intulit: r infra. ibi. nec de ei' iudicio. i. romane ecclie. canones vnq' p'cepce rnt iudicari: sentētiāq' illi' cōstituerūt nō oportere distolvi. r. c. nemo iudicabit p'mā sedē. causam em dñi pape suo iudicio christus referuat. cā. e. r. q. alioz. r. c. facta. r. c. ipse sunt. ibi: canones. ipsam rō ad nullius cōicare iudiciū: nec de eius vnq' p'ceperūt iudicio iudicari. r. c. cūtra. ibi: nec cuiq' de ei' licebit iudicare iudicio. sicut. ij. q. v. audis tū. ibi. hoc aut' facēs. r qd no. lxxij. di. in synodo. in glo. sed nūquid.

Articulus Sextus

Sextus Articulus.

Et q' synodus etiā vniuersalis in en coriā gibile p'sertim iurisdictione nō habet: nec in en sniam de potestatis p'fert: etiā in heresie: sicut dicit et. De tuo iudica causam tuā. vr per. c. intantū. di. nūc aut'. ibi: r dicit et. scilz pape synodus vniuersalis: nō audiri in nfo iudicabit: sed collige in sinu tuo causam tuā. rursus. Qm' ex te iniquum iustificaberis: aut ex ore tuo condemnaberis. r. ibi: et in arbitrio p'fari potestatis tri buit iudicare iudiciū suū. fa. e. di. in tm. ibi: q' pōnēs in cel lū os suū lingua ei' trāstite sup terrā excoicationē in san ctū Leonē papā dictauit. r. xvij. di. §. hic etiā. ibi: nec antea dicte sedis antistite. i. papā minorū subiacuisse iudicio. et ibi: ep' rō in synodo p'fidentibus congregata auctoritate eiusdē Symmachij. qd est notandū q' etiā in causa q' agit p'ra papā ipse synodū cōgregabit. dixerūt. Symmachus papa sedis ap'lice p'sul ab hmo. oppositiōib' impeditus quātū ad hoies respicit: sit immunitis r liber: s' causam ei' totā dei iudicio referuat. et per. c. nemo. ij. q. iij. ibi: nec ab omni dero. vbi de b' notat q' p'cellū nō pōt papā iudica rō dñi re. no. etiā Wsten. et de cōse. p'ce. p'posuit. W' si tot' mūs non pōt dus sentiret in aliq' negotio cōtra papā: q' snie pape stans iudicare dū esset. qd verū intelligens esset causa fidei. vr no. xv. dist. papam. sicut. r adde hic q' no. xxiiij. q. i. qd cumq'. in glo. ar. Jdem notat r exp'ssum. iij. dist. in istis. vbi Joānes tenet q' erro: pncipis ius facit. ff. de supel. leg. l. iij. in fi. papa em sup oia pncipis etiā generalia p'cella est: tab ipso ipsa recipiūt iurisdictione nē r auctoritate r licentiā cōgregadi: sed nō ipse ab eis pncipaliter. iij. q. vi. dudum. vbi de hoc. et de elec. significalli. exp'ssum. xvij. dist. regula. r. c. nec licuit. r. c. multis. ad b' fa cit optime. xvij. di. quis. xxiij. di. c. i. r. ij. qd in possessione.

Articulus Septimus

Septimus Articulus.

Et q' papatus est semp in ijs q' cōtra deū et' Jm qd' p'esse nō sunt: sibi obediēdū ab oib' est. xvij. pape di. §. hinc etiā. de clericis. xij. di. i. memoria. obediē r. c. nulli. c. di. cōtra mox. viij. q. iij. nōne. lxxij. dist. si q' in fi. ibi: peccatū igit paganitatis incurrit: q'sq's dū christianū se asserit: sed ap'lice obedire p'terit. r. di. nolite. ibi: Duls tū em cōuenit vt totū copus ecclie in hac sibi obseruatio ne cōcordet: q' inde auctoritate habet: vbi dñs totū ecclie sic posuit pncipatū. c. q's nesciat. ibi: oportet eos seq' b' qd ecclia romana custodita q' pncipiū eos accepisse nō est dubiū. r. di. nō decet a capite mēbra discedere. s' iuxta scripture testimonij. oia mēbra caput sequant. Nulli rō dubiū q' ap'lica ecclia mater est oim eccliarū r. c. r. §. sic et

Et dicitur de hoc sacro. Et si vn' cardinalis remaneret solus: ille papā posset eligere.

In qd' pape obediē dū.

vos voluntate implere vestre matris et preceptis apostolicis...

Articulus Octauus.

Octauus ar. Et quid dicitur...

Quoniam vel iurisdictio vel potestas non peccant...

Articulus Nonus.

Nonus ar. Et quod...

Sacramenta per malos platos non potest ab ecclesia...

Articulus Decimus.

Decimus ar. Et quod...

Iurisdictio per malos toleratos ab ecclesia...

Articulus Undecimus.

Undecimus ar. Et quod...

Quod una est ecclesia semper et diuisa esse non potest...

Articulus Duodecimus.

Duodecimus ar. Et quod...

Quoniam dei vicarius est in terris quod est caput ecclesie...

ditione. post pnera et vbiq; hinc catholice ecclesie unitas...

Articulus Tertiusdecimus. Et quid iurisdictio...

Articulus Tertiusdecimus ar.

Et quid iurisdictio habet vniuersalem in toto...

mundum papa nemo in spiritualibus...

licet executione gladii temporalis iurisdictio...

Regnum sicilie est regnum ecclesie.

Autho: melchisedech sacerdos dei altissimi rex sale...

Papa iudicatonis causam.

Sollus in pot...

rot cap...

imperium ibi satis. et in alia clem. de re iudi. pastoralia. Et quia vacante imperio succedit ecclesia. et de hoc. c. l. c. q. de elec. qui inter vniuersales. Item tenet d. Hen. q. qui dicit dicit petro: Tibi dabo clauces regni celorum. no di...

Papa e vicarius christi in quantum homo.

Papa no solus christi: s; manū pontificis vicarij dei. et c. ubi periculi. c. lib. vi. s. ce...

Imperium mundi sine vicario dei non est. Hanc autem veritatem q. vramq. potestatem papa habeat: licet executionem gla...

Decimus decimus arti. Item alius arti. cum primis est. Quod omnis creatura per eum valeat iudicari: et ipse a nul...

Decimus decimus arti. Et quod nullus in terris a suo iudicio et sententia ex certa scientia lata: nisi ad deum valeat appellare. et q. iij. ipse sunt canonice. et c. cum...

Appellare licet ad papam melius in formam.

Decimus decimus arti. Et quod ecclesia vniuersalis errare non potest: nisi in mendis corruptis. et c. iij. s. a. recta. ubi de hoc. c. in sede. c. hec est. et c. iij. di. ita do...

Decimus decimus arti. Et quod plus potest papa solus in ijs que non sunt contra articulos fidei et adiacentia eis et sacramenta: qua tota alia ecclesia catholice...

Decimus decimus arti. Et quod papa non intrusus a deo recipit potestatem post electionem suam: no a concilio vel electoribus: licet sibi ius in papatu ex electione canonica acquiratur. vt. s. ar. ij. dicitur est. et de elec. licet. ibi: Ille absq. vlla exceptione ab vniuersali ecclesia roma...

Papa si receptus potestatem a deo.

Decimus decimus arti. Et quod romana ecclesia non potest esse nulla nec diuisa. vt. xliij. q. i. p. d. c. q. impossibile est quod fides petri deficiat vsq. ad die iudicij: pro...

Articulus Decimus quartus

ecclesia
realiter
est in ele
ctis.

quo christi? (ne deficeret Josuauit Lu. xxi. vide. s. ar. xvi. xxi. di. s. i. si. r. Dat. xxi. q. q. electi no deficiet. Dat. xxi. i. q. b. ecclesia est realiter. de cose. di. iiii. queris. r. quia dñs vlsq ad consummatione seculi cu ecclesia que est corpus sui mystici. xxi. q. ii. p. mēbris erit. Dattb. vlti. q. oporet impleri ruinas angeloru ex ista ecclesia militanti. als no deficiet. Ps. cx. implebit ruinas. de conse. dist. s. bi duo. r. de hoc. s. in. r. arti. **Articulus Vigesimo A**

Etate
papatu
iurisdic
tio gna
lis no re
manet
apud
aliquem
vel alijs

Vigesimus Ar. Et q vacante papatu nullus succedit pape in iurisdicōe etiā ceteris cardinaliū nisi in minimis r. qdūda. excoicare autē vi detur posse vel anathematizare cer? cardinaliū vacante papatu. lxxix. di. s. qd pecunia. p. qd. c. dist. x. r. de h. plene no. ex de peni. r. re. qui ex co. in. fi. r. no. Jos. andree. ex de scilicet. ad fuccidēdos. lib. vi. que reuocata est per benedictū. v. qui fuit frater p̄dicaror. no. etiā de b. lxxix. dist. nullus pontifex. hodie. ex in clemētia de electione. ne romam. **Articulus Vigesimo primus A**

Vigesimus primus ar. Et q papa transfert imperiū et cōfirmat in imperatorē electū canonice iungit r. coio? nat. r. cōtumacē r. psecutoiē ecclesie imperio p̄iuat. xv. q. vi. alius itē. vbi de hoc. ex de elec. venerabilē. vbi de hoc. r. de re iudi. ad apostolice. vbi de hoc. r. s. de b. dicitū est in. xii. ar. **Articulus Vigesimo secundus A**

Vigesimus secundus ar. Et q imperator quātumvis catholicus nec particulare nec generalem cōgregare p̄r synodū nec in aliquo articulo etiā here sis p̄p̄i aut clericos iudicare. ad hoc. ij. q. v. mandalhis. xvij. di. s. hinc etiā. ad qd facit qd ibi no. in glo. lxi. xvi. di. satis euidēter. c. quis dubitat. c. si imperator. c. nūq. ca. vbi nā. facit qd no. ij. q. vij. nos. fi. q. j. cōtinua. et. c. facerz dōribus. r. glo. s. xxi. di. inferior. i. q. ij. nemo. ibi. necq. eū ab Augusto. r. hoc. s. r. actū est in. v. art. **Articulus Vigesimo tertius A**

Senten
tia scri
bermar
di.

Vigesimus tertius ar. Et q extra vna ecclesia militante r. ei? obediētia nullus saluat. etiā marry: p. christi noie si sit in schismate cōfirmit. xxi. q. iiii. si qd a catholica. s. q. s. vide. xxi. q. i. vbi sana. c. heretici. c. schisma. c. didicim. ca. quicumq. c. qm̄i verus. c. oibus. ex de here. firmissime. vbi de b. ex de sum. tri. firmiter. s. vna. Jude. c. vnicō. Ibi sunt q̄ segregat scemp̄tēpos. aiales sp̄m no habētes. Ibi Ber. Clareuallē. Videre est aiam hois que admodū vnuerz sa corpōis mēbra viuificet coherētia sibi se para igit qd vīs a iunctura ceterorū: r. idē an deinde viuificet illud. sic est ois q̄ dicit anathema iesu: q. anathema separatio. iij. q. iij. engeltrudā. est sic est in qua ois qui ab vnitare rez cedit. nec dubites q̄n ab eo recesserit sp̄s vite. hoc est ex p̄cessum. xxi. q. v. que admodū. in prin. vide. s. ar. xi. **Articulus Vigesimo quartus A**

Idorens
de indo
ctis hoi
tys de
papatu.

Vigesimus quartus Ar. Et q q̄ no habet papam p capite: no habet caput christi: nec est vniū mēbrū de corpore eius mystico. ecclesia scz catholica militatē nec p̄sequēs iuuat talē quecūq. r. quātacūq. bona agit ad vitā. ad bec. xi. di. nolite. lxx. Multū em̄ conuenit vt totū corpūs ecclesie in hac sibi obseruatione r. corderā inde auctoritatē habet: vbi dñs totū ecclesie posuit principiū. Dattb. xvi. ex. c. qd nesciat. xxi. di. no decet. No decet a capite mēbra disce dere: sed iuxta scripture testimoniū. Zach. xii. in s. omnia mēbra a capite sequant. de cose. di. iij. celebratē. in autē. de

ecclesiasti. in prin. xii. di. pceptis. xix. di. fra dñs. ibi: Et ab ipso qm̄ quodā capite dona sua velut in corpus oē diffundit. deret. ex li. vi. de elec. fundamēta. s. r̄so. xxi. di. qui carbey drā. s. q. in ecclesia dei. r. c. vide. de peni. di. iij. c. si qd aut no habēs charitatē. ex de homici. p. humani. s. r̄so. li. vi. ex de p̄scrip. qui no liceat. ex de his q̄ si. a. pla. noui. di. vii. que cōtra mores. ex de sp̄o. dno. c. vlti. xxi. q. v. que admodū. xxi. q. i. quicumq. ab vnitare. xxi. q. i. s. si aut p̄dicte cō co. referēde sunt ad diuersas particulas in prop̄mo ar. comprehensas. **Articulus Vigesimo quintus A**

Vigesimus quintus Ar. Et q nullus excusatur i ignorantia vel timore: multo minus pece vel p̄ccio. odoio vel amorē discedēs ab obedientia pape: vel ecclesie vnitare. ad bec. xx. di. si decreta. xxi. q. i. q̄ r diuinia. vbi de hoc no. xv. di. q̄ dicitur. vbi de hoc. c. si. facti op. xi. di. quis nesciat. xxv. di. c. i. vbi de hoc. c. qui ea. Cōtra timorē de cose. dist. iij. eos qd. xxi. q. v. ita ne. xxi. q. ij. lotharius. ibi: Quū nec occisores corpōis sint timēdi r. iustitia hoj minē impellēs. r. qd p̄cedit ibi: In hoc certe magis rez p̄bentibile se ostēdit. in quo amorē dei angōi mūdi post posuit. x. q. iij. quisq. metu. c. nō solū. c. noue. ex qd mēt causa. facris. facit qd no. ex de excē. p. r. tāta. in glo. p̄pter hoc. Cōtra corruptionē p̄j p̄cis odiū vel amoris. xi. q. iij. quarto. **Articulus Vigesimo sextus A**

Vigesimus sextus ar. Et q semp debemus p̄sumere r. credere q̄ sentētie p̄latoū iudicā r. rectorū: sed p̄cipue p̄i pape iuste sint et canonice p̄mulgent. ad bec ex de sentē. r. re iudi. qui inter vos. s. fi. r. c. sicut nobis. in fi. ibi: P̄opter auctoritatē iudiciariā p̄sumi debet oia lēgitime p̄cessisse. ex de elec. bone. s. contra legati. ar. ex de resti. spoli. cōquerete. ibi p̄ inno. ex de p̄ba. post cessionē. ff. de publi. qui cūq. ff. de iusti. r. iur. l. penul. p. p̄or. xi. q. iij. absit. Absit vt quicq. fūit r. de his arbitremur: q̄ ap̄lico gradui succēdēs. christi corpus sacro ore cōficiunt. facti opti. e. q. si ep̄s forte. r. di. c. iij. q. v. hoc etiā placuit. xv. q. iij. s. q̄ aut. faciūt p̄ illo ar. que no. p. c. i. r. distin. **Articulus Vigesimo septimus A**

Vigesimus septimus ar. Et q p̄ cosequēs semp in dubio sunt timēde r. seruāde r. a nemine violāde: s. in ruerētia habēde sicut ab oze petri clauigeri placet. etiā si durū qd cōtinēat vel difficile ex cepto p̄ced. c. di. p̄tra more. in prin. xxi. q. i. qd culpaf. in fi. q. vij. sacerdores. xi. di. in memoria. vbi de hoc. x. q. iij. sentētia. c. qd g. c. s. is. q. **Articulus Vigesimo octauus A**

Vigesimus octauus Ar. Et q no excusaf discedens ab obedientia pape p̄pter multitudinē. etiā si totū mūdus discederet p̄ter discedentē. ar. ad bec. ij. q. s. multi. ibi. in fi. No minus ardebūt q̄ m̄ multis ardebūt. r. multitudine onerosa nihil habet honesti. in autē. de refer. ad fi. coll. ij. r. vor populi vana audiēda no est. C. de penis. de cu. l. filij. r. p̄plus docēdus est. no sequēdus. lxx. di. docēdus. r. lxx. di. c. miramur. in pn. ex de excē. p. r. et lras. ad medij. ibi: Auditis quātus est clamor: ppli. r. c. ex de elec. c. ij. op. ar. de peni. di. v. c. i. in fi. ibi: Quū tot sint q̄ labunt. vt p̄istina dignitatē et auctoritatē defēdāt. r. q̄ vltz peccādi sibi faciāt. resū dēda est spes ista. facit. xv. q. ij. q. s. qd abbas. in fi. ibi: Et si s omnis congregatio vitijs cōsentis suis rē. **Articulus Vigesimo nonus A**

Vigesimus nonus arti. Et qm̄ est cōsilio iū r. tribunal christi r. papa in terris. ar. ad hoc. ex de appel. l. rom. na. s. r̄so. li. vi. est em̄

Senten
tia iudi
cū p̄cedi
mende
sunt he

Et
pa
des
ma

Ec
fun
pet
ped
eccl

p
no co
share
me

coris vnitas nature feruet. **C** Post adam fuit ecclesia merito et numero in abel primo iusto post patrem nostrum. **D**art. c.iiij. A sanguine abel iusti. vbi dicitur in hominis lia super **D**art. Dicebat iesus turbis iudeorum etc. Iustus enim non solum ex domini iustitia: sed et de **B**en. testimonio comprobatur. **B**en. iij. vbi accepta ei a deo narratur munera. **r. liij. q. vij. in grauib. r. xij. q. v. scripuit merito abel interpretatur christus. i. vnus vnus vnus vnus vnus. Anxit te de deo tu. r. **E**sa. lxij. **Z**uc. iij. Sponsus dñi super me **D** pñit me etc. r. de **B**en. de **S**a. vnc. c. s. iterptat etia abel iust. q. cultor. vni dei: et digni offerēs sacrificiū: vñ respicit dñs ad abel et ad munera ei. q. offerebat de pmo genitis gregis sui: r. de adipib. eoz. **v. p. c. liij. **B**en. r. c. in grauib. **d**. em igras descēdit et hostia cōsumpisse. **C** **E** **H**yp. in epla ad **R**eb. homilia. xvj. **E**t gurauit q. abel sancta ecclesia pfiguratur. pbat Aug. opra faustu li. ecclesia. **r. di. **S**icut cayn ex terre fructib. sacrificiū reprobatu: Abel aut sacrificiū ex ouib. et carū ferib. suscipit ita noui testamēti fides ex inocētia grā dñm laudās veteris testamēti terrenis opibus antepōit. **Q** etia abel christi pfiguratur. **l. e. **A**ug. in pñ. pbat dicit: **I**taq. occidit iunior: nam a fratre maiore: nam occidit christi. caput ppli iunioris nam a ppo iudeoz maiore: nam ille in caluarie loco. **I**te **A**ug. de bapismo paruloz. **l. i. in pñ. **A**bel dicitur debuit. **I**ustus in q. vno similiter oēs imitatio iustis ficent. qm ipse prim. hoim iuste vixit. ppter que articulu epis ad noui testamēti epodiu prinerē christi est posu. p. imitat. **Q**ne caput iustoz. **J**udas eius tradito: caput poni dehit pccōz. **F**act. **r. iij. q. d. cumq. in fi. **I**te **A**ug. **l. i. de mirabilib. sacre scripture. c. iij. **Z**ora iustitia hec est **H**guitas sacerdotū et martyz. q. triplex iustitia in abel pmo fuit: et munera deo grata obtulit. p. osapiam generis in seculo nō derelict. et martyzi corona sanguis effusio: p. meruit. et paulo post. **R**ecte **g** cōpererat q. prim. in terra iustus eligat in eo toti. iustitie forma seruaret. **L**uiz. p. mo in hoib. post delictū figurā gestare cōcedit saluator. q. **H**gō et marty. et sacerdos esse nō dubitat. **C** **F** loco abel iusti nati est seth. **B**en. iij. in fl. q. genuit enos. q. pmo incepit invocare nomē dñi. **v. t. v. t. **N**ati et cayn in sepb tamq. cultores veri dei: sicut sūt filij dei. **N**ati et cayn filij hoim. **E** q. diu nō fuerūt cōmisli filij dei. **I** descēderēs de seth. cū filiab. hoim. **I** descendentū de cayn. in sua in nocētia r. larria p̄nāserūt. **P**ost q. aut fuerūt cōmūci filij seth cū filiab. hoim. **I** cayn in fundētib. in eos virus sūu: ab illa sc̄monia cōiter recesserūt. **vñ **B**en. **v. i. v. i. **P**ost q. em egressi sunt filij dei ad filias hoim r. de **B**. xxxv. q. i. quū igit. ibi ante mediū. q. v. is etia alia causa. **r. in glo. filij dei. **I**ta etia legunt in li. coll. Joānis **K**assia. in seba collocatione serent. q. est de principatib. **I**llo **g** tpe fuit sc̄ta ecclesia in filijs seth numero et merito. **vñ r. a seth descēdēs saretz genuit enoch: qui ambulauit cum deo. **r. nō apparuit: q. tulit eū de. **B**en. **v. de q. **A**ug. opra faustu li. r. **Q** enoch septim. ab adā deo placuit: r. r̄star. est: et septima reqēs pdicat ad quā trāseret ois q. tamq. **v. die sexta era: te seculi christi aduētū **D**inat. **I**te **A**ug. de mirabilib. sacre scripture li. **i. c. iij. **E**noch em sine morte p̄ totū pene seculi tēpus remotus ab hoim cōuersatione custodit: **vñ in eo qualiter hoies si nō peccaret: generata p. ole cōmutata: **r. in vitā spiritualē sine morte ostēderet. sed licet lōgo seruat tēpore adhuc viuūt: mortis tñ debui: qd oēs in adā assumpsimus: vitare nō poterit. **I**te **A**ug. de bapismo paruloz li. **i. in pñ. **P**ecp em enoch et helias per tam longā eratē senectute maruerunt: nec tñ credo eos iam in illā spiritualē qualitatē corpōis succedentibus turbationum fluctibus agitatam: oculo clementior: et alto respiciet: non ferens eam in sui nominis iniuriā diutius cōculcari. **f. c. iij. q. f. nouatianus. r. iij. q. f. non turbatur.**

ravit: vt probat **H**ugo de sacramētis lib. i. par. viij. c. i. de iustitia noe apparet **B**en. vi. ibi: **N**oe ho inuenit gratiam coram dño. et infra. **N**oe vir iustus atq. pfectus fuit in generationibus suis cū deo ambulabat. **C** **I**ste noe iustus nedū erat in ecclesia sancto: sed etia arca fabricat: que ecclesia representat. **r. iij. q. i. g. m. cl. iij. dist. quātrumliber. vnde **H**ugo de arca li. **i. c. iij. ait: **A**rca noe quā fecit securibus et dolab. is ex materia lignoz et bitumine: ecclesiam quā fecit christus p predicatores suos ex collectioe populoz in vna fidei confessione designat. **H**anc arca christus gubernator: eius inter procellas huius vite regēs: per se ducit ad se. **Q** autē in superiorib. arca contrahit: et in inferiorib. dilata. **H**oc significat q. in ecclesia maior est numerus carnalium q. spiritualium. **I**ta vt quāto sunt pfectiores: tātō sunt pauciores. **f. c. iij. dist. legimus. **I**n summo ad vnus cubiti mensurā arca trahit: quia christus q. est caput ecclesie et sanctus sanctoz: per naturā cōmūni lē inter homines est: per virtutē singularē sup omnes est. **H**ucusq. **H**ugo. **I**te **A**ug. de ciui. dei li. **v. c. xvi. **A**rca noe significat ecclesia que fit salua per lignū in quo christi pēdit. **Q** autē ostiū in latere accepit: pfecto illud est vulnus lateris qd lancea perforatū est. **vñ de **B**en. **v. **O**stiū arce ponēs in latere deo: sum. **I** vulnus in latere christi. **d. cit glo. interli. **I**te **A**ug. opra faustu lib. **i. **C**ozuus emissus no est reuerfus: q. aut aq. interemptus: aut aliq. sup natante ca dauere illeclus: significat hoies in immūditia cupiditatis derentoz: et ad hec que foris sunt immūda nis mis intentos: et ideo occidēdos. **I**te **A**ugu. sup **J**oan. homili. **l. v. **A**perio lateris figurabat p ostiū arce: qd in latere factū fuit: eo q. illud ostiū intraret animalia q. nō erant diluuio peritura. vbi pfigurabat ecclesia. **C** **I**te **B**eg. sup **E**zech. homi. **v. **Q**uid p arca nisi sancta ecclesia figurat que inferius ampla est: superius angustā: nā inferius oēs bestie cūtra quadrupedia atq. reptilia fuerūt. **I** homo ho et volatilia superius iuxta superioz partē fenestra fuit in latere de qua coetus et columba emissi sunt. **R**ecte itaq. p arca vniuersa ecclesia designat: que in multis suis carnalibus lata est: et in paucis spūalibus angustā. q. arca est via que ducit ad vitā. **D**art. **vij. **Z**uc. r. ij. **r** quā ad vniū hominē christi qui est sine peccato. **d** e peni. disti. **i. **E**m. **h. eligat colligat. q. vno cubito cōsumat. **C** **I**te **H**ugo de arca li. **i. c. iij. **Q**uidā homines habitant inter diluuū concupiscentie: sed arca fidei nō habent: vt infidēles quos carnis desideria inuoluūt: qui preter hanc vitā transitoria aliam esse nesciunt. **A**lij habent arca: sed in arca nō manent: vt fideles carnales: qui cū cozo emissi perierunt. nā hi qui delectationē sui cordis in vanitate mūdi constituunt: quos arca fidei habebat intus: rāmen naufragi sunt. **dicit em scriptura **D**art. **vij. **Z**uc. r. ij. **H**ic est thesaurus tuus: ibi est r. co: tū. vbi est delectatio tua: ibi est cogitatio tua. **vbi ho est cogitatio tua: ibi est interioz hominis habitatio. **A**dam ho habent arcam: et in arca manent. **vñ veri fideles qui habent fidem operantem per dilectionem. **H**ucusq. **H**ugo. **Q** autē ecclesia remanserit in sanctis in persona **N**oe: hoc apparet per verbum **D**ige. super lib. **N**um. homi. **v. dicitis: **O**mne hu manum genus ex seth ducitur. **nā de cayn qui nati fuerant: a diluuio perierunt. **F**ilij autem seth sunt omnes homines qui in mundo sunt. **d** de quo seth venit: noe. **v. s. dist. etiam est. **A**rca etiam designatiua sancte ecclesie est. **sicut etiam pulchre probat sanctus **H**ilarius de trinitate lib. vij. dicens: **P**roprium ecclesie solet esse vt tūc vincat quū leditur: tunc intelligat quū arguitur: tunc securā sit quū superata videtur. **A**rca enim noe per quam ecclesia designata est: inundationibus concussa eleuata est in sublimē: quare confidimus q. ille qui post nubilū dar serentū. **Z**ob. **iij. **I**ndyram sponsam suam succedentibus turbationum fluctibus agitatam: oculo clementior: et alto respiciet: non ferens eam in sui nominis iniuriā diutius cōculcari. **f. c. iij. q. f. nouatianus. r. iij. q. f. non turbatur.**

Ostiū arce qd significat cct.

Ecclesia p. pietas

Abel fil. gurauit ecclesia.

Dyffio stimpium fuit co: ruptio moū.

lantur et subiciunt corporibus celestibus: et corpora celestia spiritibus: scilicet intelligentibus et mouentibus. Ita similiter et in minori mundo. In hoc corpus regulat et subicit aie naturaliter: et ab ea vitam recipit. ad hoc. lxxxv. di. ad hoc de peni. di. i. refuscitatus. sub. s. hoc idem fm Aug. r. de ciui. dei. c. vi. aia vrit corpore sicut stimulo et instrumento. igit sic erit in mundo mystico qui est vniuersalis ecclesia qd potestas temporalis regulabit et subiciet spuali: et p coequos imperato: pape. C. Itē. xiiij. pbs. ij. physico: pbat qd materia est ppter formā per hoc qd ars inductiua forme pncipalē et imperat arti pparatiue materię: et hec pparatiua materia ac etiā operatiuū ordinat sicut ad finem ad operatiuū p parte inductiua forme. Et replū ars edificatiua qd est inductiua forme domū imparat dolariue ligno: vtr pparat ligna fm exigentiā forme domus inducende ad quā ligna dolata ordinant: sicut ad finē. sicut ergo est in actibus: sic oportet argui in potestatibus qd illa potestas pncipaliter et imperat alteri potestati: ad cuius actū tamq̄ ad finē ordinat actus alteri potestatis. Sed ad actus pncipales potestatis spualis: qui sunt dei colere in sacrificijs: quibus vult ab hoie coli: et regenerare hoies sacramētis eos ordinatibus a d vitā eternā: immediate ordinat potestas spualis siue imperialis: et eius actio sicut ad finē dicitur Augu. v. de ciui. dei. c. xliij. Nec em̄ nos chustianos quosdā imperatores ideo felices dicimus: qd vel diutius imperarūt: vel qd imperantes filios morte reliquerunt. et infra. Sed si iuste imperant et potestate suā ad dei cultum maxime dilatādū ordinat. Adde hic qd scripti in. lxxij. art. s. qm̄ igitur. vii. et fido. Cognoscit principes seculi deo se debere esse reddituros rationē: ppter ecclesiā quā chustitudo tuenda suscipiunt et xliij. q. v. pncipes. igit potestas spualis imperat temporalī et papa imperato: i. C. xliij. confirmat etiā hoc: qd illa potestas qd immediate et directē ordinatur ad finē simpliciter vltimū cōsequendū est simpliciter sublimior: illa que nō nisi mediāte illa ordinat ad cōsequendū illū. ita qd sicut finis est sub fine: sic et potestas sub potestate. xi. q. iij. qd resistit. Sed potestas spualis immediate ac directe ordinatur ad finē simpliciter vltimū cōsequendū: scilicet vitā eternā. ar. bo. xv. dif. esto. s. recordemur. potestas nō temporalis nō nisi mediāte spuali: p quāto scilicet ordinatur ad cultum dei dilatandū et defendendū. vtr per cap. pncipes. qui cultus est actus potestatis spualis: ergo

Xliij. rō. potestas spualis est simpliciter sublimior: temporalī. C. xv. Itē papa est verus vicarius chustituti: cui d. Joan. vlti. Pasce oues et sicut sepe. s. dicitur est. sed chustituti: vtr hōi data est omnis potestas in celo et in terra. Martb. vlti. dicere ibi Rabano in glo. nō de coeterna pti diuinitate: s. de assumpta loquitur humanitate. Illi autē potestas data est qd pauca antea fuerat crucifixus sepultus in tumulo qd et resurrexit. igitur et papedata est omnis potestas in terra et spualis et temporalis. de hoc etiā. s. dicit. C. Itē. xvi. sicut. s. dicit melchisedech sacerdos et rex assimilat filio dei fuit: cui chustus succedit fm aplm̄ ad l. heb. vii. cui et papa in vtraq; dignitate succedit sicut homini: qd Apoca. xij. di. qd chustus habet scriptū in vestimēto. i. in humanitate assumpta et in femore suo. de quo femore. s. dicit. xliij. in prin. pone manū tuā sub femur meū: qd chustus ex abraā nascitur. Martb. i. s. ber generatiōis et rex regū et dñs domus nantū: igitur et papa eius vicarius est et rex. hoc est etiā qd dicit apls ad Eph. i. qd deus omnia subiecit sub pedib; chustituti. i. sub humanitate eius fm glo. qd sicut pes est inferior: pars corporis: ita humanitas est inferior: natura in chustituti: et ipsum dedit caput sup oēm ecclesiā qd est corpus ipsius. vbi glo. dicit qd ppter dē caput ecclesie fm humanitate fm qd cōiungitur ei natura et gratia. Sed papa solus est eius vicarius: vtr sepe dicitur est. igitur ipse solus est caput ecclesie militantis: vel tenet caput chustituti locū: cui omnia membra ecclesie sunt subiecta. vtr chustituti qd fuit rex et sacerdos. ad hec. ric. dist. ita dñs. et lib. vi. de elec. fundamenta. vnde et petro vicario suo dicit Joan. i. Tu vocaberis

ris cephas: qd latine sonat caput: et pro capite fit cōstitutus aplos: vtr dicit papias. xxi. di. in nouo. xxiij. dist. c. i. vnde et clerici qui sub nullius disciplina vel puidētia episcopi viuunt acephali vocant. xxiij. di. nulla ratio. C. Itē. xv. apud illū residet regalis siue imperialis dignitatis plenitudo: cui de iure cōpetit imperiū trāsferre: qd est vniuersitate: et alteri cōferre ius et potestatem eligendi imperatores: tribuere electū examinare: inungere: cōsecrare: et coronare: et p consequens approbare vel rebobare: sed hec omnia de iure cōpetunt pape. vtr dicit et de elec. venerabili. et in demē. de iure iur. romani pncipes. et in demē. de re iudi. pastoralis cura. et ex lib. vi. de re iur. ad aplice. et de hoc. s. dicit in. xiiij. art. s. item tenet. sicut ad hoc. qd papa pncipaliter etiā reges regnūs et substituit alios et absoluit fideles a fidelitate eorū. Por etiā nēdū ipse: sed etiā quilibet episcopus reges et imperatores excommunicare. ad hec. xv. q. iij. alius et. c. nos iuratos. et lib. vi. de sup. negli. p. gradū. xvi. dist. duo. C. Itē. xvij. apud illū residet potestatis plenitudo: ad cuius iudiciū referri debet omne arduū vel ambigū vel difficile tā in spualibus qm̄ in temporalibus: sed talis est papa. vtr per. c. per venerabile. et quist. s. et legi. et. C. Itē. xvij. ille est simpliciter pncipaliter omnium et monarcha: et iudicio pendet oēs: et pro omnibus est redditurus in diuino iudicio seu examine rationē. hi em̄ sunt actus pncipales: sed papa est hōi. vtr. xvi. dist. duo. sicut. et. q. iij. alioū ergo. et. Et si dicatur qd est monarcha in spualibus: non in temporalibus: nō est verū: qd ppter cōtempnū in spualibus papa pncipaliter imperat: et in temporalibus. lxxij. di. h. d. anus. C. Itē. xv. ille est maior alio qui ipsum iudicare: et a iudicari nō potest papa ppter imperatores iudicare: et a iudicari nō potest: et a nemine iudicari. et dist. iij. papa. et. q. iij. nemo. q. et. c. de hoc. s. dicit. C. Itē. xv. Luna a sole recipit lūminis dignitatem: imperato: luna a papa sole culmis dignitatem: sic arguit per. c. solite. et de ma. et obe. C. Itē. xv. lxxij. go de sacramētis lib. ij. par. ij. c. iij. dicit qd quantum vita spualis dignior est qd terrena: et spūs qd corp; tantū spūaliter dignior terrena potestate siue secularē honore ac dignitate peccit. Nā spūalis potestas terrena potestate instituitur habet vtr sit: et iudicare habet si bona non fuerit: ipsa nō a deo instituta. Et pncipū: et cū declinat a solo deo iudicari potest: sicut scripti est. l. loz. ij. Spūalis iudicat omnia et ipse a nemine. et hoc declaratur est expresse in populo israelitico vbi pncipū a deo sacerdotiū institutum est. Postea nō p sacerdotiū iubente deo regalis est potestas ordinata. Audi vocē ppli in oib; que loquunt. i. Reg. viij. dedit eis regē saul. C. Itē. xvij. Amb. ostēdit in suis scriptis: qd aurū nō tam pnciosius sit plūbo qd regia potestate sit alio: odo sacerdotalis. Itē idē. s. dicit. sublimitas episcopalis nullis poterit cōparationibus adequari. si regis fulgorū compares: et pncipū diademati: longe erit inferius qd si plumbi metallū ad aurū fulgorē cōparet: qd pncipū videas regū colla et pncipū submitti genibus sacerdotiū: et osculata eorū dextera orationib; eorū credant fecerunt. et osculata eorū dextera orationib; eorū credant fecerunt. C. Itē. xvij. Joānes papa. imperatores chustiani subdere debet erecutiones suas ecclesiasticas pncipalib; nō pferre. xvi. di. si imperato: in fi. d. d. d. est ergo qd apud papā residet vere et originaliter vniuersalis potestatis et iurisdictionis plenitudo. Sed potestate temporalē regulariter cōcedit imperato: et alijs regibus qui sub imperio debent esse. vii. q. i. in apibus. vbi de hoc. ff. ad l. rbo. de iac. dep. cario. l. q. leuāde. lxxij. di. hadrian. vbi de hoc. et medianre ipso ipsi ererēt sibi ipsi nō auferēdo sed ipsam inuigere: ac eius erecutionē certis casib; referēdo. et qd si sunt legi. p. venerabile. s. rationib;. hinc est etiā qd imperato: nō pape fidelitate iurat et eius fidelis est. lxxij. dist. tibi dñs. et in demē. de iure iur. romani pncipes. vbi de hoc. et pncipū. C. S. Lasus autē in qbus se ecclesia facit de temporalib; intronitit sunt. Quibus qm̄ imperato: vel pncipū princeps donat ecclesie iurisdictionē in castro vel villa: vel pncipū: sicut habet ecclesia in patrimonio beati Petri: et p. p. s.

trivp. §. rationibus. in marchia anchonitana: in roman diola: in ducatu spoleitano: in comitatu capanie: et in mul tis alijs terris. Regnū etiā sicilie patrimoniu est ecclesie. cccij. di. valde. et de re iudi. ad aplice. vi. li. et totū imperiū occidentis et donatione constantini. xviij. dist. constantin.

iudice reddite que sunt comitis comiti: que sunt regis re gi. Et hoc tamen nō pot argui q dominū comitis non sit regis tamq principalis et directi dñi: licet comes vtilis dñs sit. Papa etiā in imperio superio: dñs est. et in dem. de re iudi. pastoralis cura. §. si. ibi: Et superioritate quam ad imperiū nō est dubiū nos habere: et fidelitate iurat pa pe imperato: pro imperio: ergo ab eo tener illud. vt pte. c. pastoralis. et in dem. de iureiur. romani pncipes. Itē ideq dicit dñs dicit hñi: Reddite que sunt cesaris et. vt osten dat q imperato: et cūlibet potestati ius suū et celsus solue dus sit: vt sit probatio subiectionis. r. q. iij. illud. C. de epis. et clericis. nulli. et de celi. omis. Teterū nullus negat qn imperato: iura debita sint soluēda: nec i hoc nec in alijs iuribus papa intendit imperato: in aliquo derogare. et de iudi. nouit. q. si. sint legi. causam q. ij. Quia si cuiq sua iurisdicō nō seruat: ordo ecclesiasticus confundit. r. q. iij. puenit. sed nō ppter ea in imperio ius habere papā nega tur: vt plene superius est pbati.

Euagii habere: nisi ei cōcederet imperato. Hoc etiā piz pillud Luc. xij. superius allegati: Ecce duo gladij et. quoz vn? fm glo. fuit euaginatuz: et alter nō. per quos intelligitur dicta duplex potestas. Per euaginatū spūalis: vnde et p? cussione petri: q absidit auriculā malchi ferui pntificis. Joan. xviij. euaginatū spūaliter moralizat. r. xij. q. i. si pe trus. Per nō euaginatū repositus: vt p euaginationē in? telligat potestatis executio: vt sic apud christū et eius vi carios sit vtraq potestas: sed repositus quātū ad iurisdicō et. nō quantū ad executionē vniuersaliter loquēdo. nō quia nō possit: sed q. vt d. ij. 2. in orb. ij. r. di. qm. de iur vt spūalis actio a carnalib? distaret in curibus: et deo mis litans in iure se hēgōtis secularib? implicaret. idē. r. xv. di. quā ad verū. facti opti. r. q. i. te qdē. cū. c. seq. r. §. et his obus. ij. ibi: secularia igit iudicia. adde ad istum arti. r. §. alias obiectiones et solutiones quas posuit. in. lix. arti. in §. restat. ¶ 2.

Tempo: lis iuris dictio pape subest. Illa que possunt dici vtraq potestas scz tem porale ad papā nō ptnere: et iurisdictiones esse distinctas: r. respondendū est. r. primo ad id. Red dite q sunt cesaris cesari: et q sunt dei deo. in ar. r. ij. et d. art. r. q. d. art. r. xij. et Luc. xx. r. xij. q. viij. conuey nioz. cū. §. pte. ecce q. r. vi. q. viij. maiores. dico q sicut a deo nō excludit dñatio in repositibus: q. dñi est terra et. ps. r. xij. et ps. lxxv. viij. di. quo iure. et de deci. tua. ij. quis app: o: ius attribuat sibi dñatio in spūalibus: ppter excellētiam spūaliū respectu repositiū. et de maio. et obe. solite. ita nec a dei vicario excludet. Unde licet ista respō sio fuerit cauta: ne interrogantiū neqria posset ipsum cas pere in sermone: fuit tñ verissima: et ad ppositū nostrum dicta. quā em dei sunt omnia: et ei? imperiū et regnū. Dan. ij. ad fi. ibi: in diebus aut. qd iuber christus cesari esse red: dendū: debet et dicit etiā et deo reddi: q. cesari est reddē dū ppter deū. q. imperiū ordinauit vt instrumentū suū et sui vicariū: ad defensionē fidelīū et eoꝝ puerfationē pacifi cā cōseruandā. r. xij. q. v. pncipes. et. c. administratores. et sic intelligit qd dicit. l. q. summa nobis dona a deo concef sa sunt sacerdotiū et imperiū. in autē. quō oportet epis. in prin. col. §. et tamē vtrumq exerauit christus: vt legit r. no. §. di. qm. r. xv. di. quā ad verū. Sicut ergo diuisio eozū q sunt cesaris: est diuisio nō disparatoꝝ: sed superioris et in? ferioꝝ: q. omnia que sunt cesaris: sunt etiā dei: et nō econ uerso: sic dominatio imperatoꝝ est pape suo modo: et nō ecōuerso: r. sicut dominatio imperatoꝝ est dei pncipaliter et sicut cōferētis et cōmunicantis eā: cesaris autē est sicut ministrī et cui cōmunicat. sicut etiā pncipaliter est pa pe eā conferētis et imperatoꝝ sit subdit? regi vt in libro seu: doꝝ: quia comitatus intra terminos alicui? regni sunt: ergo de eius iurisdicōe sunt. vide quod legit r. no. et de offi. archi. c. h. maxime per Innocē. dicit: et tamen subditi comitis aliud debet regi: talid comiti. et dicit eis a vero

Regnū mundi christus ptepsit.

Secūdo ad id qd opponit de Joan. vj. c. Iesus ergo quū cognouisset quia venturi erant vt raperet et faceret eū regē: fugit iterū in montē ipse solus. et ad illud Joan. xvij. Regnū meū non est de hoc mūdo. et qd sequit: nūc aut regnū meū nō est hinc: r. deo q. quantū ad literā exponēdo fecit hoc quia quū esset rex regū et vniuersalis dñs oim? nō oportebat q amplius rex fieret illius parue regionis. vñ Joā. xvij. Pilato dicēte sibi: Ergo rex es tu. nō negauit se rex: sed dixit: Tu dicis: q. rex sum ego. Dozaliter vt dicit glo. fe: cit hoc docens prospera mundi fugere: et ptra ea orare. rex fert se ad illud q solus erat in mōre vbi est locus oratiōis vnde Greg. ait: Rex fieri noluit: ad crucis hō paribulum sponte venit: oblatā gloriā culminis fugit: penā probiose moꝝis appetijt: vt membra eius discerent fauores mūdi fugere: erroꝝes minime timere. Quanto in quā ergo chri stus esset dñs mūdi in temporalibus et spūalibus: pro quanto erat summus pontifex: subditos conabat trahere ad regnū celeste cōsequendū: quia ad hoc venerat: qd nullus bene consequit: nisi cōtēnendo terrenū. vnde Leo papa in sermone de ephā dicit de ipso: Dñs repositale nō querit regnū. qui ptefat eternū: et tamen in hoc q vocat eū dominū scz mundi: tribuit sibi temporale regnū. Vel potest exponi: Regnū meū scz quod corde gero p amorē et fidelibus meis opto: nō est de hoc mundo. Vel regnūz meū scz celeste: de quo d. art. v. in prin. r. vi. et Lu. xij. ibi: Adueniat regnū tuū. quod specialiter dicit esse chri sti: quia ibi regnat et regnaturus est in sanctis. nō de hoc mundo. l. non concordat cū regno mundi. Adde etiā hic qd scripsi in. lix. ar. §. restat. h. ad illud quod obijcit. infra. et in. ij. parte. ar. lviij. in. §. item questionem istam. q. illud vnicū et pacificū: istud diuisum et seditiosum: vt pbat ex perientia. d. art. r. xij. et Luc. xij. De regnū in se diuisū et. Item illud perpetuū. ps. celi. Regnū tuū regnūz oim? seculoꝝ. Dan. ij. r. xij. Istud momentaneū et fragile. Eccl. i. r. Omnis potentatus vita breuis. s. Mach. ij. Rex prole meus imposuit sibi duo diademata vna die: et tertia die mortuus est. Hiero. Pncipatus vt ingredis deseritur: dū tenetur labitur: et incertū est qua die finiat. Eccl. i. r. xij. Stupa collecta synagoga peccantiū: et consummatio ei? fauilla ignis. quasi diceret: potestas peccatoꝝ deficit vt stupa ad ignē. Itē regnū celeste amplissimū. Baruch. iij. Quam magna est domus dei: et ingens locus possessiōis eius. et contra regnū terrenū est angustū. vnde Boeti: Omnis terre ambitus: ad celi spatii punctū obtrinet ras tionem. Idem ostendit Seneca dicens: q paucis diebus posset nauis a litozibus hispanie vsq ad indiā pncarez sed velocissimus planeta vig. triginta annis potest exple re circuitū firmamentū: quod tamē parvissimum est respe ctu vltimi corporis scz celi empyrei: vbi sunt angeli: et san cte anime dei faciem contemplantur. Itē ppter tranquillitatem et pacem. Esa. xxxij. Sedebit populus me? in pul chritudine pacis et. Sed regnū terrenū in turbatōe est.

unde herodes rex turbat⁹ est et ois hierosolyma cu illo
 chusto nato. **D**arb. ij. **I**re ppter securitate. **E**sa. xxxij.
 Securitas erit vsq; in sempiternu. s; regnu vrreru semp
 est cu timore. **J**ob. xv. ibi. **I**ncertis diebus suis nopusius fut
 perbit: et numerus annoru incertus est tyannidis eius.
 Sonitus terroris semp in auribus illius: et quu par fit. **I**le
 le infidias suspicat. **S**eneca. **N**o est liber q seruos suos si
 per. **I**re ppter affluentia. **P**rouerb. viij. **D**ecum sunt diui
 tie et gloria. **P**s. lxxij. **R**eplebimur in bonis domus tue.
 Item **P**s. xvi. **S**anctos qui apparuerit gloria tua. **E**po.
 xxxij. **E**go ostenda tibi omne bonu. i. summu bonu. in quo
 solo sunt omnia bona. **A**ug. **S**i bona singula creata dele
 crabilia sunt: cogita in mente q delectabile est illud boz
 nu quod continet incanditate omnium bonoz: et no quale
 in rebus creatis sumus eppeti: sed tato differetius qua
 to differt creator: a creatura. **S**i em bona est vita creata:
 cogita quato melio: vita creatur. **S**i bona et iucunda est
 salus creata: quato iucundio: est salus que fecit oem salu
 te: **S**i amabilis est sapiencia in cognitioe creaturarum reru:
 q amabilis est sapiencia que ex nihilo codidit omnia: **D**e
 niq; si multe et magne delectatioes sunt in rebus creatis
 delectabilib: quata delectatio est in illo q fecit delectabil
 lia: **S**z regnu terrenu est in defectu. **S**eneca. **S**icias illos
 multis indigere qui multa possident. **E**ccl. v. **U**bi muly
 te sunt opeoz: multi qui comedunt eas. **I**re ppter iucun
 ditatem. **P**s. xxx. **Q**ua magna multitudo dulcedinis tue
 dñe et. **B**erñ. **V**ides quomemoria suauitatis huius aia
 exprimere gellens verba multiplicat. **H**anc dulcedinem
 nouit eppetus: in eppetus ignoat: quia nemo sct nisi q
 accipit. **A**poca. ij. unde et alios ad gustu suauitatis inuis
 tans. ait **P**s. xxxij. **B**ustate et videte qui suavis est dñs.
 Sed regnu terrenu est in merore. **S**. **D**acha. vi. post pñm.
 In quata tribulatione deuenit: et in quos fluctus tristitie
 in qua nunc sum et. verba sunt Antiochi regis. vbi et d:
Et audiuit rex sermones istos eppauit: et comot⁹ est val
 de: et cecidit in lectu: et incidit in languore pte tristitia et.
 quod sequit hoc est regnu chust qd no est de hoc mudo:
 quia contrariu huic mudo. **E** **M**erit chustus vere
 rex fuit repositus: et per consequens papa suus vicarius:
 apparet ex dictis **R**ichardi sup **A**pocalyp. s. c. super hbo:
Princes regu terre dicentis: **R**eges sunt triplices. **Q**uis
 dam regunt sibi subditos quoad terrena: vt principes se
 culares. **Q**uidam quoad spiritualia: vt ecclesiari rectores.
Quidam regunt semetipfos: vt singuli fideles. **C**hustus est
 princeps omnium regu: quia ab ipso est omnis potestas se
 cularis et cura pastoralis et singularis solertia cuiusq; fi
 delis: que cuncta sicut ab ipso habet origine sic fm ipsuz
 habere debet actione: vt principes per potestate seculari
 inter subiectos sibi homines teneat iustitia. **f**acit. **x**ij. q.
 v. regu. **P**astores per curam pastoralē fidelibus sibi com
 missis prebeat doctrina. **f**acit. **x**ij. dist. ephesijs. rj. q. iij. no
 lire. et singuli fideles p singularē solertia in semetipsis ser
 uent sanctimoniam. **ar. q. s. c. elus. et illud. s. per. ij. Vos**
estis genus electu regale sacerdotium et. Principes sibi
subiectis debent contra raptos homines defensionē.
Pastores omnibus sibi commissis: contra impugnantēs de
mones instructionē. singuli autē sibi in eppis cōtravirta
reluctationē. hysq; fi. Sic ergo chustus et eius vicari
papa imperato: celestis est. et de elec. fundamenta. s. ne
autē ibi: Imperato: celestis instituit. et. rj. q. iij. iulianus. et
rex celestis et terrenus. vt est in prope. decretaliū: Rex pas
titicus: et regnu suu spirituale no carnale non fit de hoc
mundo: quia caro et sanguis regnu dei no possidebunt. s.
ad **Loz. xv. ad fi. insinuans etiā pdicta verba: Regnum**
meū no est et. illos ad regnu huius mundi pertinere: qui
auxilio humanaru viru: no diuino presidio ab imminētē
iniuria se tueri contendunt. sic exponit dicta vba domini
Stratiani. rxiij. q. iij. c. i. vbi dicta verba ponunt. **E **Y****
etiam in isto puncto vult se excludere caliginem intelle
ctus. pa pam no considerat hominē: sed deū quodāmodo

quia vicariū. et lib. vi. de elec. fundamenta. s. ne autē. ibi
 Ipsi romani pontificis vicarij dei. et c. vbi periculi.
 s. ceteru. **R**atione vicarij iesu chust successio: **P**etri
 rectoris vniuersalis ecclesie: gregis domini q directois
 et vt eccle. bene. vt nostru. s. poro. ibi: **Q**uā erit locum dei
 teneam⁹ in terris et. et de transla. quanto. h. no em. **N**on
 em homo: sed deus separar quos romanus pontifex qui
 no pari hominis: s; veri dei vicem gerit in terris. et. s. **N**o
 humana: sed diuina potius autoritate distulit. cum fi.
 Sicut ergo nullus fidelis dubitat qn chust fuerit rex
 et sacerdos: et rex celi et terre. vt est in sum. rxi. q. i. vna.
 et **A**poca. xvij. et. r. et. s. **L**inot. vi. ibi: **R**ex regu et con
 ditio: omnium celestiu et terrestriu: quia omnia per ipsum
 scz verbu scz filiu dei facta sunt. **J**oa. s. et vna persona in
 duabus naturis. vt p. c. de summa trini. c. s. **H**ec sancta.
 et hec omnia. s. arti. p. primo. et. rxi. latius superius sunt p
 bata. **E** **S**ic nullus catholicus dubitare debet quin
 summ⁹ vicarius generalis in terris pariter vtramq; ha
 beat potestate: immo no longe ab heresi filii dei condito
 pertinaciter affirmare: quia esset negare filiu dei condito
 rem terre et regē: sic ponere duo principia cu hereticis
 marchionistis. rxiij. q. vlti. quida. s. marchioniste. **I**re q:
 omnis potestas ab ecclesia est: vt. s. probatū est. q: extra
 ecclesia nulla potestas aut iurisdicatio vera est: vt est eppis
 sum. rxiij. q. s. sed illud. et de hoc etiā. s. factis tacrum est.
Lertio ad illud quod dicit: q imperato: ex electione ha
 bet ius in imperio: et pot administrare ante configura
 tione pape: vt legitur et no. rxiij. dist. legimus. et no. **I**ndij. et
When. et de elec. venerabile. **R**espondeo q no ppter
 negatur q papa vtramq; non habet potestate: quia ius
 quod imperato: habet: ex electione cōcordi habet. q: ele
 ctus ab illis quos papa et ecclesia constituit electores. **N**ā
 illi qui eligunt imperato: e papa habuerunt hoc ius eli
 gēdi: vt p. c. venerabile. et p. c. romani principes. et in
 clemen. de iureiur. s. rñso. vbi de hoc. ergo originaliter ius
 istud a papa sibi cōpetit mediantibus electoribus. simile
 ad hoc quia apostoli elegerunt. **I**psi. discipulos. rxi. dist. in
 nouo. et tamē dñs dicitur eos instituisse. rxi. dist. s. in glo.
 quod per alios fecit per se fecisse dicit. vt s. no. in glo.
 contra. rem quia etiam fm glo. no cōsequitur imperato:
 exercitiū administrandi: et hōc quaf ius ex electione:
 vt no. lxiij. dist. quanto. de hoc. s. rñ. s. in fi. et ar. rxiij. et
 q no. **Q**uarto ad illud. c. c. v. di. si imperato: vbi dicit q
 diuinitus imperato: consecutus est sua potestate. et ad il
 lud quod dicitur ibi in glo. argumentando no ergo a pa
 pa: respondeo q hoc no sequit ex rectu: sed est fallacia cō
 sequentis. sicut no sequitur gentes diuinitus sunt conse
 cute baptisimū: ergo no mediantib⁹ apstis. similiter aaron
 et filij eius diuinitus consecuti sunt sacerdotiu: ergo non
 mediante moyse: quū **E**po. rxiij. dixerit deus moysi: **E**t
 sties his omnibus aaron fratre tuū et filios eius cu eo: et
 cunctozū cōsecrabis manus: sanctificabisq; illos vt sacer
 dotio fungant mibi. et de hoc. rxi. dist. s. s. ibi: q ex precepto
 dñi aaron et sic qd papa facit: d⁹ facit. et de trāsa. quanto.
 h. no em. et quod imperato: habet ab ecclesia: a deo habz.
Nūquid em non habet approbationē sui iuris: cōsecratis
 nem. vnctionem et diadema a deo: ex quo habet a papa.
 vt p. c. romani principes. de iureiur. quis sapiens negat
 ret hoc deus em aliqua facit immediate vt que creatali
 qua ho mediante creatura: vt. s. in eppis positus. s. et in
Etrodo frequēter dicit: **H**oc ius est dñs ad moysen. et in
 telligunt sancti per interpositā creaturā per angelum. et
 vtraq; possunt dici diuinit⁹ esse facta. **A**d. c. iij. rxiij. q. iij.
 quod dicit potestates repositales a deo fuisse cōsecras: vt
 rñ est quia omis potestas siue imperialis siue alia a deo
 est immediate et principaliter. ad **R**oma. rxiij. in pñ. rxiij.
 q. s. quid culpatur. et mediate: quia potestas sub potestas
 te est. rj. q. iij. qui resistit. quia miles a potestate recipit gla
 dium. rxiij. q. v. miles. et imperato: ab ecclesia: vt. s. plurim
 um est probatum. **Q**uinto ad. c. illa. hadrian⁹. s. r. c. l. q.

Chust
rex repositus
regalis.
Reges
triplices

Papa
in terris
veramq;
habet
potestatem

Jurisdic- crio anti- quoz im- peratorz. lxxij. di. que loquunt de potestate qua habebant olim im- peratores supra ecclesia. leuiter responde: quia illam pot- testate dedit eis ecclesia pro tempore et pro causa: quibus cessantibus cessauerunt priuilegia illa. et que ad priuilegi- ecclesie trahebant. s. q. s. quod pro remedio. r. q. vij. qd. p- necessitate. ubi de hoc. et nihilominus imperatores illis priuilegijs renuntiauerunt. et de duplex solutio ponitur. lxxij. di. s. veru. Ad sextu iteru qd dicit de glo. posita p. c. hadrianus. ij. que dicit. Fateamur ergo imperatores dnm mu- di: coecondu est in gradu suo: sed sub papa sicut. s. probatu est. Item dms est mudi quantu ad executionem gladii repositis quo regulariter papa no vritur: licet ab eo sit vt superius est probatu. Sexto ad illud qd dicit qd iurisdictiones sunt distincte. vt. r. di. qm. r. c. xvi. di. quu ad veru. quu habeant distinctos fines atq. obiecta et actus: concedo. et hoc tñ no sequit quin vtraq. potestas sit in eo dempossibiliu quu potestas temporalis reducat in spiritualem velut in causam: et in multis casibus papa actus exerceat vtriusq. vt superius est probatu. Itē ista distinctio iurisdictionis est quantu ad executione ppter causam assignatā in. c. qm. r. quu ad veru. sicut etiā pxi- me in alia obiectioe dicit. Septimo ad. c. si duobus. et de appel. qd dicit qd no pot appellari ad papā a seclari iudic- ce: fateo: regulariter. quia papa no introuitit se de ex- ecutione iurisdictionis in repositibus faciēda: sed eā im- peratores committit: ne secularibus negotijs implicet. vt p. c. quu ad veru. r. p. r. dicitu est. ¶ A De octauo ad il- lud quod dicit qd ecclesia soluit tributū imperatorū. r. q. s. si repositū. r. c. magnu. cum si. veru est: quia res transi- tū offer suo. et de deci. pastoralis. r. c. quu non sit in hoie. et no. r. xij. q. viij. s. hinc datur. r. c. tributū. in glo. quia cum onere. Nam agri tributarij de quib. dms repositus tribu- tū certū habebat: si ad ecclesia perueniant: iustū est qd ec- clesia soluat quod soluebat ille qui ecclesie predictū vendi- dit vel donauit: nec ipsa subijcitur ecclesia dno temporal- i vel repositus: vt probatur pcedenti. c. tributū. r. xij. q. viij. ibi: Quia no ecclesia danti: no potestatis aperit et ita subijci- regib. pot. Solut etia ecclesia hoc tributū pro causa qua tibi assignat: banus: scz pro pace et quiete qua tueri et des- feruare debent imperatores ecclesia et clericos. No aut ec- clesia tenetur soluere tributū de decimis et oblationibus: vt tangitur e. q. secundū. Nec soluit ecclesia in aliquo mu- nera personalia: nec angarias. nec pangarias: vt de hoc plene. r. vi. q. s. nouaz. cū. l. seq. placet. legis r. no. et de im- mu. ecclie. no minus. Nec soluit aliquid de pcedijs que ad eā libere perueniunt: quia bona ecclesiarū et clericorū libera sunt ab omni seruitio repositi: vt legitur et no. et de vita et hone. cleri. et literis. Ratio etiā alia quare soluat ecclesia tributū de pcedijs que eadē tributaria perueni- runt assignat. r. q. s. magnu. vt doceat omnes debere esse subiectos sublimioribus potestabilibus. s. m. apostolos pe- trū et paulū. s. Per. ij. et ad Rom. c. iij. et ne quis constitutio- ne terreni regis esse soluendā putet. ¶ Bb Item ad id nono quod dicit qd filius dei soluit tributū. Dicit. r. vij. et p. c. si tributū. veru est no ex debito: sed vt no scandali- zaret alios: vt no. r. q. ij. magnu. i. glo. no ex debito. vnde dms ait Perro p. c. r. vij. Dicit. Quid tibi videt simo: Reges terre a quibus recipiunt tributū vel censum: a fili- ijs suis an ab alienis: Et ille dicit. Ab alienis. Dicit illi se- sus: Ergo liberi sunt filij. Et ait no scandalizemus eos: vade ad mare et ad idem. r. xviij. q. i. is nunc. ad finē. ibi: Unde et ipse dms prius quu no se soluere tributū debere demonstraret: soluit tñ ne scandalizaret eos: quibus ad eterna salutē gerens mozem consulebat. ¶ Decimo ad il- lud Pauli ad Rom. c. iij. Quid omnis anima subdita sit pla- to suo: veru est. et si bonus est: murito: est: si malus fuerit: erit tentator: dicit ibi glo. Sed et hoc no potest argui ec- clesiam subiectā imperio. Sed arguitur qd census signus est subiectionis. et de censu. omnis anima. quod veru est in eo qd soluit quia obligat: est soluere: vt ecclesia pro pdis-

tributario: vt superi dicitu est et quare sed no simpliciter vt. s. probatu est. ¶ Undecimo ad id. s. Per. ij. Serui sub- diti estote oi humane creature. ppter deu: siue regi tamq. pcellenti. et. r. dicit Innoc. iij. et de maio. r. obe. solite. ibi: Scribebat em apus subditis suis: et eos ad humilitatis meriti puocabat. Na si per hoc quod dicit: subditi estote sacerdotibus voluit imponere iugum subiectionis: et eis plationis auctoritate auferre quib. subditos esse mones- bar: sequeretur et hoc qd seruus quilibet in sacerdotes im- periu accepisset. et. q. autē sequitur regi tamq. pcellenti no negamus quin pcellat imperato: in repositib. illos duntaxat qui ab eo recipiunt temporalia. et. Sed ponti- fex in spiritualibus antecellit: que tanto sunt repositib. digniora: quanto anima pferet corpus: et qui dicit pōris- fer: no dicit summus qui pprie dicitur papa. r. dist. s. s. et qui etiā in repositibus antecellit: vt superius est pluries probatu. Sed quilibet pontifex maior est imperato: vt r. xvi. di. duo sunt. vt. s. dicitu est. Et predictis ergo clare p- papa vniuersalis monarcha toti. populū christiani et de monar- cha vni- iure totius mundi: ita qd velit nolit quicq. viator: pape de- cha vni- iure subijcitur vt plato. ¶ Duodecimo ad illud qd dicit qd imperator potest papā iudicare si papa reperiat a fide- deuius. qd no probatur nisi exemplo Ethonis pimi res- gis theutonico: qui vt fertur cum clero et populo roma- no Joan. r. xij. deposuit a papatu. Dico hoc falsus esse: quia papa in heresi etiā incorrigibilis iudicari no pot ab im- perato: sicut de hoc satis dicit. s. in. iij. iij. r. xij. et. r. xxi. art. Nec est trahendū ad consequentiā factū Ethonis: quū sibi tunc concessa fuerit licentia a leone papa: et potestas ordinandi ecclesia romana: et eligendi summū pontificē. lxxij. dist. in synodo. Cui priuilegio renuntiauerunt postmo- dum imperatores romani. vt dicit. s. b. v. in pcedenti folio. hic adde quod scripsi super hoc larius. s. in. lxxv. ar. in. s. ad id quod no. in p. c. in synodo. qd papa pot dare pote- state imperato: in casu heresis: dicit contrariū. s. in. r. xxi. quum aut. iij. qd no papa. ar. et probati. vbi vidēdum est. No debemus aut attendere ad factū Ethonis: quia no est exēplis sed legibus iudicandū. C. de seqre. nemo. de hoc. no. r. dist. de quibus. leges aut infinite sunt in cō- trariū: qd nūq. debet neq. papa: sed nec aliquis clericus a seculari iudice condemnari. et de iudi. at si cleri. r. c. des- cernimus. r. r. q. s. quasi per totū. et adde quod no. in p. c. ar. iij. iij. r. xxi. ¶ Et c. Ma aut bauarus in imperio in- trusus olim dux bauarie: cum populo stulto et infideli et furioso et clero phantastico romano adulāte sibi in furia theutonica iuxta illud Hyalteri in Alexandro Theuto- nicusq. suū retinet in ore furor: et in insipientia sua et vni- dicta dnm papā Joan. r. xij. in cuius tempore scribo hunc libru: deposuerūt in viber: et sibi substituerūt de facto pseu- do religiosum de ordine minorū fratē Perrū de L. o. ba- ria: que cognouit in viber verū hypocritā quū cōuentus- lis essem ibi rome in ara celi. et c. m. antē mentā. Dicit. r. xxiij. et anetū in quibusdā abstinentijs exterioribus et in aperto: et in additis loculos cōplante: et inter mulieras las romanas quasi continue residentē et gloria aucupan- tē. et sicut mihi testimoniū phibuerūt: minister illius pro- uinde romane et custodes tūc quū essemus in magno cō- cilio de facto eius et aliorū qui ecclesie et ordini rebellaues- rant ananie minus habentē scz in castitate: et sic fide pau- pertatis et mūditiē et obedientie: que sunt legis grauio: relinquentē. Dicit. r. xxiij. l. doc min. etia est ad cōsequen- tiā deducendū: qd nedū imperato: no est sed intrusus in imperio et tyrannus: et lupus rapax deuotians nedū oues ecclesie obedientes sancte ecclesie matri sue p. petris stā- tes. Joan. r. sed etiam hedos peculeos et olidos s. m. glo. Dicit. r. r. stātes a finistris fauentes sibi filios de gene- res et infranitos. r. c. di. in scripturis. et hostis ecclesie ma- nifeste. r. xij. di. s. inimicus. et ab ea iusto iudicio reprobat. et lib. vj. fundamēta. s. quid plura. et ab eodē papa Joan. de heresi sententialiter cōdemnatus. Quale ergo senten-

Impera- tor: quo intelligi- tur dms totū mū- di.

Papa in totis vtraq. habe- re potest

Papa vni- uersalis iure totius mundi: ita qd velit nolit quicq. viator: pape de- cha vni- iure subijcitur vt plato.

tiam dare potuit in imperio intrusus contra papam catho-
 licam: cui rota ecclesie sicut tenetur obedit: et tenet eum p
 papam: non auditur: non confessum: non conuictum: non reuidentem
 hereticam: contra illud. rxi. di. nunc aut. ix. q. iij. nemo. ij.
 q. i. nos i que q. quii. v. c. seq. et de coha. de. r. mu. veltra. r.
 ca. vlti. et in dem. de re iudi. pasto. alis. cu multis si. que
 em ab intrusis sunt: non tenent vt legit: et no. de conse. di. i.
 hic ergo. Quomodo potuit: quia non potuit iste bauar? dnm
 papam Joan. accusare. qui sibi no obediatur. iij. q. iij. alieni.
 hi: Aut apostolicis sedis inuasionibus inobedientem suscipere
 re no debemus. supple in accusatione. Itē q: infamis: q:
 iusta apostolicis sedis libenter transgreditur. causa. e. r. q.
 ca. si quis. Itē bauarus contra papam conspirator: cu suis
 gibellinis fuit. no dico de omnibus: ergo papam accusare
 no potuit. causa. e. nullus. r. c. omnes. Itē bauarus pape in
 diato: r detractor: ab accusatiōe sua repellit. causa. e. r. q.
 clericus qui. r. c. detractores. Itē bauarus sacrilegus p
 pter multos clericos: r religiosos: r captione: r multarū
 ecclesiarū r monasteriorū inuasionē. r. q. i. nulli. c. q. abstu-
 lerit. c. de viro. r. vij. q. iij. sacrilegii. c. oēs raptos. c. q. ras-
 pit. c. si quis suadente. r quasi per totū. vide hic de baua-
 ro vsq ad. h. sequen. qui incipit: Ad hoc etiā. r. rxiij. q. iij.
 quid ergo. et lib. vj. de re iudi. ad apostolicē. necdū no pas-
 sū: sed nec aliū accusare pot. iij. q. iij. nulli vnq. r. q. v. cō-
 stituimus. Itē bauarus ecclesie r dñi pape publicus hos-
 tis r inimicus capitalis: papam accusare no potuit nec in
 eū sententiā ferre. etiā si ab iudice suus fuisset. iij. q. v. ac-
 cusatores r testes. vbi de hoc. et de simo. p tuas. i. vbi de
 hoc. r vt lite no contestata. accedēs. ij. de accusa. qui opor-
 teat. vbi de hoc. iij. q. iij. s. item in criminali. r. iij. q. v. nul-
 lus seruus. ¶ Itē iste bauarus armauit se cōtra papam
 ad literā. vt fm glo. conuictando vel diffamādo eū. ergo
 contra eū vel contra quemlibet epm admitti no debet in
 aliquo. ad hoc iij. q. v. oēs. Omnes qui aduersus patres
 armant: vt patrū inuatores infames esse censent. r. ij. qm
 iubent canonica decreta patrū: vt accusatio. vel reuocatio
 inuicōm qui odio quoslibet psequunt: vel qui inimici aut
 suspecti habent: nullo mō recipiant. idem. vj. q. i. sacerdos
 rē. ¶ Aut contra eū sententiā ferre no potuit inimicus:
 p. r. iij. q. v. q. suspecti. vbi de hoc. vñ dicit ibi: Quia suspec-
 ti r inimici iudices esse no debent: vt ipsa ratio dicat: et
 plurimis probatur exēplis. nā quid gratius r amabilius
 dare quis inimico potest: q si ei ad imperandū cōmiserit:
 quē ledere forte voluerit? r. ij. vbi athanasius a suo patris
 archa canonicē cōdemnatus: quia proclamauit q inimicis
 eius esset: a synodo chalycedonē. recipere suā ecclesiam iudi-
 catur. et. j. Quero inquit iudiciū quod pretendit: vbi nā
 possit agitari: an apud ipsos. vt idem r inimici sint r tes-
 tes r rei iudices? ¶ si in iudicio vbi idem sunt inimici
 qui iudices: nec humana cōmitti debent iudicia: quanto
 magis diuina. I. ecclesiastica: quis sapiēs r no intelligat?
 r. j. Nam quodāmodo naturale est suspectorū iudiciū in
 dias declinare: r inimicorū iudiciū velle fugere rē.
 de istis inimicis legit et no. et de offi. del. infinuante. vbi
 etiā no. q. minor: inimicitia repellit iudicē q testē. r de ac-
 cu. qui oporteat. Itē bauarus excommunicatus r hereticus
 condemnatus: dare sententiā no potuit cōtra papam.
 et de re iudi. ad. r. bandū. r. iij. q. i. s. in autē. cū si. Quō-
 ergo miser iste bauarus secularis r inferior: et tot dictis
 laqueis irretitus: r ceder: potuit cōtra papam cōtra illa
 omnia. c. r. di. s. in his omnibus. cū. c. seq. vsq ad fi. di. sed
 r concilio: vel potius conuenticulū qd romē sup hoc fe-
 cit: nē prope romā etiā per tres leucas in eremitorio mō-
 tis compatrie a persecutione r facie bauari fugitiuus in
 terra guelfonia: cephalū liquet esse. vbi de rāta potestate
 scz dñi pape agebatur: r maiorū no fuit expectata senten-
 tia. vt. r. di. dist. submittit. Vere etiā potest dici in hac parte
 Bauarus bestia lapidanda: quia montē tetigit. ad l. beb.

vñ. r. r. r. Bestia in qua similitudo vso: de qua dan. vi. q.
 in parte sterit: quia diuisione in ecclesia fecit: r ab unitate
 ecclesie recessit: quia unitas no capit diuisione. r. iij. q. i. lo-
 quitur. r tres ordines dentium erant in ore ei: quia ad lire-
 ram iste qd pseudo r apostatis religiois triū: dñi: pdi-
 catorū: minorū: r eremitarū: ecclesia momo: dñi: r cōtra
 eam latrauit r dicebatur ei: Surge comedere carnes pluri-
 mas. Dan. vij. quia per diuisionē suā multa funt milia ho-
 minū interfecta. r deo: aut obediētes ecclesie plebes:
 r eam carnibus saturatus est. quarū pām q: quo: r rān-
 gūinis reus est: r eius pcepto defensione auri: r cōmuni-
 cationis fuit. legi: r no. de hoc. di. l. de his. r et d. homi. sicut
 dignū. ¶ Erfo etiā similitudo qui vocat est: quia ipse magnam
 partē italie r aliquā rēcutione directe vel indirecte dep-
 datus est. r animal inquit: quia bauarus nec mēte nec
 copo: e quiescit: sed profugus vt cayn a facie dñi dei sui:
 eius vicarij: r vagus per terrā gradif hinc inde. H. c. iij.
 ¶ Ursus in abditijs habitat. r bauar? no in medio ecclesie.
 ¶ Ps. rxi. vt dñs noster iesus christus. sed cōtra ecclesiam con-
 uentacula fabricat. Ursus etiā caput habet debile: r bau-
 uarus diadema sibi imposuit sine iure. ¶ Dōrē tetigit hec
 bestia: q: dñm papam diffamauit: r de facto papatu puas
 uit. sed mons iste summus apostolicus sup alios montes
 residēs: quia pimus r pcpuus super oēs epos: sicut pēs
 trus super omnes aplos alios. r. iij. di. in nouo. r. c. sequē.
 r. iij. q. v. dudū. r et de elec. fundamēta. li. vj. vbi apli mō-
 tes vocant: immobilis perleuatur: q: fundatur: c. supra-
 firma petra. ¶ D. d. r. vj. ecclesia catholica: cui? caput est
 r christi vicarius: r petri successor. r. di. ita dñs. ¶ D. d. n. s.
 in qua in quo beneplacitū est habitare deo vsq in finem.
 ¶ Ps. lxxv. q. vere ipse in ecclesia est: et ecclesia in ipso. vij.
 q. i. scire. Rapidabitur in qua ista bestia a vicario illius las-
 pidis. i. christi: quē bauarus reprobauit: quia lapis chris-
 tus duos parietes in se positos in angulo cōiungit: scz
 populū iudeorū r gentiliū. r de eis fecit vnā ecclesia: quā
 diuisit iste bauarus bestialis quantū in se fuit: crudeliter
 vastans eā. r sicut ecclesia reprobauit: ita eū ecclesia lapis
 dauit. i. cōdemnauit: anathematizauit: r omni iure qd
 se dicebat habere in imperio priuauit: r ducatu bauarie.
 Bestia etiam montē tangit: r superbus excellētia am-
 bit: vt iste bauar? qui imperiū vsurpauit. vnde Nabuchos-
 donoso: superbus cu feris bestijs habitare: r fenu vt bos
 comedere a deo cōdemnatus est. Dan. iij. de peni. di. c.
 voluissent. s. et his nāq. h. nabuchodonoso. ¶ D. s. etiam
 iste bauar? in celū. l. dñm papam sanctū: quia celi sancti dñs
 cūf. vñ. Ps. rxiij. ¶ E. eli enarrat gloriā dei. posuit. lingua
 eius super terrā transeunte. contra illud. ps. di. intm. ¶ Co-
 tra aut istū presumptuosum bauarū dici potest: ¶ psum-
 ptio neqssima vnde creata es: ¶ Eccl. xxx. vij. poterit rīdes
 ri ab illo qui dixit in corde suo. ¶ Sa. rxiij. ¶ In celū conscen-
 dam: supra astra celi exaltabo solū meū. cuius iste psum-
 ptionē se filium manifestat: solū suū exaltare cōtra deū
 r ecclesiam psumens: ascendens in qua cōtra celum pa-
 pam: qui est omnia sua iurisdictione continens r condus-
 dens. r super astra celi. l. extra dños cardinales q sunt ves-
 lut astra refulgētia. ar. et de magist. r. c. fi. in hoc celo. ¶ Es-
 timendū est sibi ne sequat quod subiungit in ppba. ¶ Es-
 rum tamē ad inferna detraberis in pfundū lacu. qd intel-
 ligendū est nisi finaliter respiscat: r ad ecclesiam reuertat-
 que sibi no claudit gremiū redeunt. C. de sum. r. iij. ep. l. a
 inter claras. et de hereticis. sup. eo. li. vj. sicut no perro de
 corbaria antipape clauit: r poe: meo ad ecclesiam redeunt
 De isto etiā bauaro pot dici illud Th. ch. iij. Quis est iste
 qui dixit vt fieret: dño no iubente: hic em dicit vt fiat sibi
 reuerētia vero imparo: i debita: dño velint nolite suos scz pa-
 pa no iubere: immo iuste cōtradicere: vt p. r. r. superio: r
 declaratis. ¶ Hic etiā esse ille chanaan: de quo d. ¶ Eccl.
 r. i. q. in manu eius statera dolosa: r calūniā dilexit. ¶ Bau-
 naan interpretat zelus ppli. r iste sub mentito zelo ppli: q:

dicit q̄ zelo iustitie ac reipublice agit cōtra dñm papā nō ponderās statera iusta seipsum r dñm papam: sed dolosa faciēdo de se feruo dñm: r de dño papa feruū: diligit calū nias: sibi falsas calūnias imponēdo. C. Ad hec etiā de po testate pape addēdum est qd̄ nō. **D**ñm. ē de sacra vnc. ca. s. vnde. in fi. ibi: Et ostendat quanta differētia sit in/ ter auctoritatē potēstatis r principis potēstatis: que tanta est quāta est inter solē r lunā. ē de maio. r obe. solite. s. po tēstas. r lōge minor: est comparatio q̄ plūbi ad fulgorē auri. r. xvij. dist. iij. Quāta etiā sit ostendit q̄ si. sint legi. pervenēdū. s. rationibus. auctoritatē. hic nō illi? potēstatis hō factū. q. di. officii pontificii potius cōsistit in iure q̄ in facto. officii nō principis econverso: pmi habent verba: scōi factū. pmi scientiā: scōi potēstatem. r ideo dicit q̄ vnus gladii? alio semp eger. ē de deri. excō. mi. c. ij. in fi. vbi de hoc. r de male. c. ij. vbi de hoc. r de offi. ordi. qm̄ in plerisq. vbi de hoc. r. xvij. dist. nec licuit. ē de sen. excō. ex dilecto. li. vi. C. Ad hec etiā nota q̄ aucto ritas nō dependet a potēstate: sed potius potēstas ab aucto ritate. ē de maio. r obe. solite. s. pte. a. ibi: potēstatis auctoritas r de rebz eccle. nō ali. c. fi. in prin. r. xvij. dist. bene quidē. vnde r fm̄ fratē Alexādrū de ordine minor magistru in theologia solemnissimū. Ecclesia est multitudo fidelium siue vniuersitas christianoꝝ: de conse. di. s. eccle sia. vij. q. s. nouatianus. r habēs duo latera. dextrū scz des riorū: qui ea que ad vitā spiritalē pertinent administrāt. item sinistrū scz laicoꝝ: q̄ terrene vite necessaria tractāt. Et est duplex potēstas. spūalis que caput habet summus potēstatis. r secularis que caput habet regē. r. xvij. dist. duo sunt. ē qui si. sint legi. causamq. Spūalis prior: est terrene in tribus: scz in dignitate siue maiestate. In quantum spū ritus maior: r dignior: est q̄ corpus. ē de transla. inter. et pte. c. solite. vnde abbas patriarcha tāq̄ minor: obtulit des cimas melchisedech sacerdoti dei summi. tamq̄ maior. **B**en. c. iij. Benedixit ei etiā melchisedech tāq̄ maior. Nā sicut habet. **I**de. v. vbi idem ostendit sine aliqua cōtra dictione qd̄ minus est a maior: benedixit. ad idem. r. xi. di. deniq. in fi. r. s. de hoc dist. Itē prior: est in institutio: qd̄ p̄t̄ p̄ sacerdotiū melchisedech: q̄ p̄cessit legē scriptā. et p hoc q̄ in lege sacerdotiū p̄t̄ a deo est institutū. **E**rod. r. xvij. B. in fi. c. Legitimu sempiternū erit aaron et semis ni eius post eū. r. r. in prin. Sed r hoc facies vt mihi in sacerdotiū consecrent. **D**enū p̄ sacerdotiū subēte dño regalis potēstas est ordinata. **R**eg. vij. B. dixit dñs ad sa muel: Audi vocē eoz: r cōstitue sup eos regē: qd̄ r fecit de saule cui ait. **R**eg. r. A. Ecce vnus te dñs sup heredita tē suā in principē. ē de sacra vnc. c. s. in veteri. **S** r prior est auctoritate siue potēstate. nā spūalis auctoritas ter rena potēstate habz in situere vt sit: r iudicare si bona nō sit. i. ad **L**oz. vj. Nescitis qm̄ angelos iudicabim? quāto magis secularia. et qui si. sint legi. p venerabile. s. romib? **I**pla in spūalis a nemine iudicat. i. ad **L**oz. ij. B. Spūa lis iudicat oia: r ipse a nemine iudicat. qd̄ de papa oino verū est. r. q. iij. nemo. c. alio: r de hoc s. multū scriptum est. art. v. r. vj. **N**orat etiā **D**ñm. pte. c. solite. s. potēstas. **I**de dicitur est **D**ñe. s. r. r. xvij. di. s. ecce sacerdotibus q̄ erāt in anathor. **U**triq̄ hoc verbū mysterio nō caret: quia ana thor interpretat rñso: vel obediētia siue respondēs signo aut gratificatio designātis. **E**t dic rñso: vt scias ad sacer dotē esse in dubijs recurrēdū. **D**eu. r. xvij. qui si. sint legi. p venerabile. s. rationibus. **O**bediētia vt scias q̄ omnes debent sacerdotibus obedire. **E**t de maio. r obe. omnes. **R**idens signo: quia sacerdotes nisi pellāt alios signis r virtutibus: sunt vilissimi reputandi. q. s. viliissim? **U**el signo. i. auctoritate. donū est prerogatiua sacerdotij r ec clesie cōfirmata. **Z**uc. ij. **E**t hoc vobis signum: inuenietis infantē positū in presepio. i. in ecclesia in q̄ pascedi sunt cleri r laici: siue sint boues penitentes r domiti: r ingū dñi suauē portantes. **D**at. r. s. siue a. i. peccatores: r lasciuī r stulti. nā r bonos r malos admittit ecclesia mili

tans. r. xij. q. iij. c. s. ij. r seq. de conse. dist. iij. est vnitas eccle sie. **A**ut gratificatio designantis vt scias q̄ dñs designas vit sacerdotes suos habere potēstate gratificandi in pe nitentijs: r indulgētijs faciēdi. ē de peni. r remis. de q. r. c. significauit. r. c. quū ex eo. vbi de hoc. ad qd̄ p̄mer il lud **R**nce. r. **P**ost hec autē designauit dñs r alios. lxxij. r misit illos binos ante faciē suā in oēm ciuitatē et locū q̄ erat ipse venturus. r. s. **E**cce dedi vobis potēstate calcēdi sup serpētes. i. auaros: qui quēadmodū serpētes terram lingunt: quia inimici. **P**s. lxxij. **E**t inimici eius terram lin gēt. **E**t scorpiones: id est luxuriosos: quia luxuria ad modū scorpionis blandif facie: sed postea cauda pūgit. **M**us **A**b vneris rabies q̄ dulci pace salutat. **Q**uem sibi venatur hominē: p̄mū q̄ p̄opinat **D**ulce: sed ex dulci tandem concludit amarum. **P**rouer. v. **F**auus distillās labia meretricis. r. j. **N**ouissi ma aut illius amara quasi abinthium. r lingua eius acu ra q̄si gladius biceps. **S**up omnē virtutē inimici. i. super bos: quēadmodū diaboli sup omnes nitunt extolli. vnde dicit **J**ob. xij. c. de diabolo: **V**culi eius omne sublime vis dent. r. xvij. dist. c. s. q. di. super omnes peccatores plenā do vobis potēstatem. ē de iudi. nouit. s. s. omne em̄ p̄t̄m ad vni de his tribus adducit. **J**oan. ij. **O**mne qd̄ est in mū do: cōcupiscentia carnis est: r cōcupiscentia oculorū: r supbia vite. **E**rponunt aut verba dñi ad **D**iere. s. sic: **E**cce cō s̄titui te: quia nō reingessisti. ē de elec. qualiter. **S**ed ego cōstitui te p̄ meipsum: te meū vicariū sup gentes laicos inferiores. r regna laicos superiores in quacūq̄ dignita te constitutos: vt euellas peccata ab obedientibus: r dis sipēs inobedientes deponēdo a dignitatibus. ē de here. excommunicamus. de sentē. excom. grauem. r. c. nouerit. r. xvij. q. v. p̄ceptū. **E**difices fideles baptizatos sacra mē toꝝ ecclesie administrationē r verā pdicationē ac hone stam conuersationē inserēdo gratias r virtutes. ē de sa cra. nō ite. c. fi. de offi. archiep. officii. de offi. or. inter cere ra. r. di. multi. s. q. s. quicquid. **P**lanes in ecclesia dei in fi deles nō baptizatos p̄ pdicationē. fm̄ illud. s. ad **L**oz. iij. **E**go plantaui: r sacri baptismi ablutionē. de conse. di. iij. p̄ totū. **I**tē q̄ dicit. in. s. pte. a. in pte. c. solite. potēstatis auctoritas. dicit **D**ñm. scz iudicaria quoad discernēdū dū r iudicandū. **I**deo dixit potēstatis auctoritas: et regalis potēstas executoria quoad pficiēdū. et ideo dixit potēstas. q. di. auctoritas potēstatis cōsistit in iure quo debet esse induta. **R**egalis nō est potētia quo debet esse suffulta. r sic p̄t̄ p̄ vna eger reliqua r si vtrāq̄ adinuicē cōco: dant omnia recte fiunt in regimine sancte ecclesie dei. **D**ebet tñ p̄cedere potēstatis tamq̄ maior: et dignior r illuminatīe ad modū lucerne illuminātis: regalis seq̄ tamq̄ minor: r rudior: ad modū clauē in deuotos r rebel les p̄cutiētis siue malleantis. r. xvij. dist. quū ad verū. ad qd̄ signandū inungit pontifex in capite: rex in brachio. et de sacra vnc. c. s. vnde in veteri. sed hodie reciprocāt vnus quisq̄ r veste induit peregrina. nam in multis locis seculis fact? est sacerdotalis iudicans clericos r ecclesiasti ca sicut laicos r temporalia contra iura in auct. vt de apud p̄p̄. ep̄. p̄. s. si nō ecclesiasticū. coll. vi. r de sancti. ep̄. s. si aut ecclesiastica. coll. ix. r. s. q. s. q̄ p̄ totū. **E**t spūalis ex leui etiā causa: r multotiens sine causa nō tñ p̄ alios: sed etiā p̄ seipsum mouens guerras. **M**utrans fact? est militaris cōtra iura. ē de treu. r pa. c. s. deuoto ex multis. s. de clericis. r. xvij. q. viij. s. s. r. l. seq. **A** si. nec deficiet ista pestis quousq̄ vterq̄ suis terminis sit cōtentus. ē de se pul. c. s. vbi r no. quot modis quis terminos tñsgreditur alienos. r facit. r. xvij. q. s. s. itē in illo. c. solite. **S** nos aut sup **P**ape verbo nihil excipies. ait sic **D**ñm. p hoc qd̄ dicit: **D**nos oia sunt cūq̄ ligaueris. q̄ pape omnia sunt subiecta: r de hac subie ctione p̄t̄ intelligi qd̄ eodē mō argumētando p̄bat apo stolus. i. ad **L**oz. xv. **O**mnia subieasti sub pedibus eius. **Q**uū aut dicit omnia subiecta sunt ei: sine dubio p̄ter eū qui subiecit omnia. q. di. apostolus. solus deus excipit: q̄

Aucto ritas a q̄ dependeat.
Ecclesia qd̄ sit.
Duo hz latera.

Pape subiecta

subiecit et cetera alia: cui et ipse subest. et lib. ij. dicit: In eo enim quod ei subiecit oia: nihil dimisit non subiecit ei. Quod autem adhuc potest argui quod imperium a populo romano vires sumpsit. in litem. de iure na. §. sed quod principi. ff. de iur. i. l. ij. §. q. difficile plebs. et sequitur. C. de veter. iur. l. i. §. b. etiam interdictum. nihilominus. §. quod enim. et l. ij. §. antepenult. et cetera diff. legimus. Et quod deus misit ipsum imperatorem animata lege in terra. in aut. de consili. §. vlti. coll. iij. et quod sacerdos iij. et imperium ab eodem principio. processerunt. in aut. quomodo oportet episcopo. r. i. coll. §. r. i. sum est. §. in isto ar. §. nec obstat. Quod si populus olim elegerit imperatorem vel hodie electores p. c. p. venerabilis. de elec. hoc verum est immediatate: sed mediante ecclesia imperatorem facit: quia imperium ab ecclesia est si rectum est et si iniustum de corpore ecclesie: quod habet bonos et malos. est. r. iij. q. iij. c. l. cu. seq. sicut latius et diffusius est superius disputatum. **Articulus. xxvij.** **R**igesimus septimus articulus. adhuc amplius in isto r. xvij. ar. dicitur est. Quod qui romane ecclesie vel pape iurisdictionem vel potestatem subtrahit vel de negat hereticus est censendus. iij. q. vi. dudum. r. iij. di. c. ij. cu. seq. et c. §. §. qui autem. Qui autem romane ecclesie potestatem conat. hic p. cul dubio in heresim labit. et §. hic est dicitur censendus hereticus. fidem quippe violat qui adversus illam agit que est mater fidei. et illi contumax inuenit: quod ea cumque ecclesie prouidisse cognoscit. facit op. lxxij. di. si qui. iij. in §. i. ibi: Peccati ergo paganitatis incurrat. quod si quis dum christum suum se asserit. sed ipse obedire contemnit. Item articulus fidei est. vnam catholicam ecclesiam credere: vt in vtroque simbolo continetur. et de summa trinitate. c. §. vna. Sed ista ecclesia non est acephala. i. sine capite: quia tunc mortua esset ecclesia sine capite et non uiua. Sed ecclesia sancta dei que est congregatio fidelium. vt. §. probatum est. de consensu. dist. iij. ecclesia. et que est corpus christi mysticum uiuum et non mortuum. r. iij. q. v. si uos. et c. de figuribus. ergo caput habet. Et apud autem nulli sibi reperit. nec reperiri potest nisi christus filius dei uiui: qui est caput eius. ad l. c. §. et p. b. §. ibi: et est caput corporis ecclesie. et petrus post eum: et successores petri romani pontifices. r. iij. q. i. loquitur dominus. Quod dicit dominus ad petrum: ego dico tibi. Quod dicit. r. vi. quia tu es petrus: et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. super eum edificabit ecclesia. et §. ad si. ibi: Unum tamen caput est. et c. oibus. et r. di. lita dominus. et r. di. in nouo. et c. §. li. vi. fundameta. §. r. i. §. et de homi. p. humani. §. r. i. §. r. iij. dist. sacrosancta. ibi: Prima ergo sedes est celestis officio romana ecclesia. et §. ibi: Licet omnes apostoli essent: petro tamen a domino concessum est: et ipsi inter se id ipsum uolunt ut reliquis oibus pesserit apostolis et ceteris phas. i. caput teneret apostolatus et cetera. ergo contrarium asserere hereticum est. Item non ponere unam ecclesiam: et unum caput: est ponere duas ecclesias aut plures: vt heretici ualleses ponunt: sed si est ponere duas ecclesias: est ponere duos christos spousos ecclesie: sed hoc est hereticum: quod deus et homo vnus est christus: vt in simbolo athanasij. et christus vna est persona in duabus naturis: vt in simbolo. Innocentij. et de sum. trinit. c. §. et apostolus loquens ecclesie ait: Despondi uos vni uiro uirginem caltham exhibere christo. §. ad l. c. §. r. xvij. q. §. in uertu boni. quia ergo christus vnus est et diuisus non est. §. ad l. i. morib. §. §. ad l. c. §. ecclesia vna est et diuisa non est. vt p. c. loquitur. cu. signo per deductionem predicat: contrarium dicere p. p. hereticum est. Et in isto articulo dicitur etiam quod qui aliter scribit de iurisdictione pape et potestatis et ecclesie romane quod ipse cum sua communi et uniuersali ecclesia sentit non uerus catholicus est censendus. Quod sic probatur. aliter sentire de ueritate et potestate pape et ecclesie quod ipse cum ipsa sentit: est nedum indirecte: sed directe ecclesiam christi: que est corpus christi: vt proxime probatum est: destruere. ar. eo. que in proximo articulo dicuntur. Sed ecclesiam destruere schismaticum et hereticum est. r. iij. q. v. non uos hominum. r. iij. q. §. loquitur. in prim. quia est etiam p. consequens corpus christi: quod est ecclesia: lacere: et ad nihilum fide

Rom. ecclesie vel pape iurisdictionem aut potestatem subtrahens aut de negans quod officium dat.

christi et ecclesie redigere: sed quod malo: heresis: quod corpus christi nihil potius sit. de consensu. dist. iij. q. §. multi. Item destruere ecclesiam est destruere fidem: quia sine ecclesia qui credit quod non uidit. de peni. dist. iij. in domo. Si des uera esse non potest. nam in patria celestis: quia proprie non estimmo est ibi scientia certa: et experientia: quia uideat deus ab angelis et sanctis ibi sicut est. §. Joan. iij. Sed nec in demonibus formata fides est: quia credunt et contra miscunt: sed non diligunt. Jaco. ij. de peni. di. si. §. et extra colum. §. nec grada. fides autem uera est: quod per dilectionem alias charitate operatur. vt definit ap. §. al. v. de peni. dist. ij. am. am. sub. §. et p. missa. nec in b. u. §. et irrationa libus animalibus est: quia ratione carent. Ps. l. viij. l. b. mo quod in honore eternum intellexit. comparatus est iumentis insipientibus et cetera. ergo fides in hominibus congregatis in credulitate christi remanet. quia congregatione in fide christi unitam destruere est ecclesiam destruere: quia ecclesia congregatio fidelium est: vt. §. sepe probatum est. ergo destruere sed que fides: et quis fidelis si fides non remanet: ubi autem non est fides: et infidelitas. r. iij. q. §. et h. §. c. ff. **R**igesimus octauus articulus. adhuc. Et quod qui ad heretice vel fauer scienter rebellibus vel impugnatoribus pape et ecclesie: impugnator: est pape et ecclesie: vel rebellis. ad hoc. r. iij. q. viij. preterea de uotiois. optime hoc probatur. r. iij. dist. iij. inimicus. ibi: Si quis quis amicus fuerit his quibus ipse non loquitur: non ipse ex illis qui exterminare ecclesiam dei uoluit. et quod contra nos est. quia latum pandit delinquentibus adiut: qui inquit cum prauitate confensum. lxxvij. dist. facientis. r. iij. q. iij. omnis. §. q. §. quicquid. et de sentent. exco. nup. et c. quate. et de hereticis. ad abolenda. §. stauimus. et c. excommunicamus. §. §. credentes. et de homic. sicut. quasi per totum. §. q. iij. qui consentit. r. iij. q. iij. qui alio. r. iij. q. v. qui uis nutritis. Et qui scilicet uel ferrum uel aliud auxilium prestet furi: tenetur furti. ff. de fur. §. pignore. §. penult. facit. C. de his qui latro. o. c. l. r. iij. q. §. de filia. cu. multis alijs si. no. et de iude. et sara. c. ita. **Articulus. xxvij.**

Rigesimus octauus articulus. Et quod qui tepore persecutionis cum papa et ecclesia non est: contra ipsam est: quia dicit dominus: Qui non est mecum: contra me est. Quod dicit dominus. et qui cum ecclesia non colligit: spargit: et qui christi et vicarij eius non est: anti christi est. r. iij. q. §. q. m. in fi. Et tunc a fide catholica discreparei contrarij est. C. de iudeis et ceteris. ff. de fidei comm. l. i. §. et cetera. Symmachus papa ait: Non est grandis differentia utrum letum. i. morte inferas. subaudi proprijs manibus: uel admittas. sed non p. bendo. morte enim languentibus probat infligere: qui hac quam possit non excludit. lxxij. dist. §. §. Na eps qui p. ca non corrigit: magis dicitur est canis impudicus quod eps. lxxij. dist. nemo. Et error: cui non resistit approbat. lxxij. di. c. r. ro. cu. c. sequenti. §. q. viij. corriger. r. iij. q. iij. ostendit. ubi de hoc. et p. c. quate. de sentent. exco. et de offi. def. c. et lxxij. dist. c. facientis. p. totum illud. c. non enim minus quod tenet defendere corpus mysticum christi: quod est ecclesia. iij. q. iij. en. geltruda: et eius caput scilicet pape: quod corpus suum. ar. r. x. q. iij. ita diligere. immo fortius. ar. et de transla. inter corporalia. Omnes enim catholici tenent pro ecclesia stare: et ea defendere: et fidem suam manutene. et pro his etiam si necesse fuerit: mori. ad hec. r. iij. di. si inimicus. r. iij. q. v. omni. c. si audieris. Na si ecclesia fuerit concitata et humiliata: ad cuius auxilium confugiet christianus? et ubi relinquet gloriam suam. §. q. iij. alio. in fi. et capite languescere cetera corporis membra inficiunt. §. q. §. ex merito. et omnia membra pro capite naturaliter se opponunt: multo potius pro capite spiali quod fortius est. vt p. c. inter. c. ita diligere. **Articulus. Rigesimus nonus**

fauna rebellis ecclesie pape.

de r. i. r. i. m.

Rigesimulnon Ar.

Et q imperator: si catholicus est: fili' est ecclesie... de elec. venerabile. et in dem. de iureiur. romani principes. seru' ecclesie: et no dñs. xxiij. q. viij. conuenio: ipse. ibi: quid tibi edm adultera. et doces...

Joan. xxiij a bauarus ro deponitur.

tandem ad eos rediens: vrinam in veritate se per liceras tempore meo dño pape Joan. de tanta temeritate et ma lignitate culpabile prodamauit: et veniam postulauit. et tandem personaliter auinone venies vel potius dñus coram dicto dño papa Joan. et collegio cardinaliu et clerico et populo adstante de intrusione sua et schismate quod in ecclesia dei fecerat: sede apostolica viuente dicto papa Joan. legitimo inuadendo: sua culpa dicit: et venia postulat: et quatenus de facto papatu vsurpauerat resignat: et vsq hodie inclusus in camera caute et curialiter detinetur. Schismatica em fm cyprianu inter iniria feruet: sed incrementa habere no possunt: nec augere quod illici te ceperunt: sed statim cum praua sua emulacione deficiet. vij. q. i. nouatianus. et terigi. s. in. xxi. ar. De eo aut q bauarus iste ptra dicitu dñm papam dicit de heresi et de alijs peccatis ipsum diffamado: dicatur sibi qd dicit Daniel impudico ptes bytero susanna cõdemnanti. Dan. xiiij. Recte me titus es in caput tuu scz dñm Joan. papa caput ecclesie et orthodoxe et tuu velis nolis: quis ecclesie sis rebellis: q: ecclesia militas bonos hz et malos. xxiij. q. iij. b ait vita

Quadragesim' et vl'

timus arti. et prolixus de ista materia est dicitos pcedentes ar. fundantes et manutentes et declarantes dñi pape et romane ecclesie potestate credere pdicare manuteneere et defendere: et no cauillari et no malignari in eis. ad quoru additione et aliquale cpilogacione et emologacione ad honore dei et sue sponse ecclesie: et hec addo videls q papa vtriusq gladiu habet: vt dicitu est. s. in. xxiij. ar. et xxvij. C. A Et hoc pbatur: quia naturalis ratio pateret ostendit q spualia sunt nobiliora corporalibus: sicut. s. ractu est ex de maio et obe. solite. et corporalia ordinant ad spualia tamq ad finem. potestas no ecclesiastica est pncipaliter spualis. xxiij. dist. quum ad veru. secularis aut seu ciuilis est corporalibus ideo cõcedendu est q monarcha ecclesiasticus: apud que est plenitudo potestatis ecclesiastice. et de vsu. pal. ad honore. regulat et ordinar in ratione finis pncipe politici seu ciuile et potestatem eius. Circa hoc aut tria declaro. Primum est q politie chriustiane pncipatus vnus est abso lute. Secundum q eius est vnus pncipus pncipus simpliciter. Tertium q iste pncipus pncipus est summus potiter q est monarcha in ecclesiastica hierarchia. C. B. Primum declaro multipliciter. primo ex intentione Aristot. vij. politico: qui ostendit q in politia qualibet vna perfecta et felici non solum politia regis. sed etia politia ciuitatis necessaria sunt septicilles agricolarum genus. ad habendum alimeta. et artifices. sub quibus comprehendit mercenarios omnes. scilz pro mercede laborantes. et bellicos ad cõpescendu rebelles intrinsecos: et ad defendendu ab extrinsecis impugnatoibus. et abundantia pecuniaru. ad opportunitates bellicas psequendas. et sacerdotiu. ad deoru culturã. et iudices. qui magis sunt necessarij ad regendu et dirigendu ciues. sed constar q politia vnus ciuitatis est politia vnus pncipatus: nec possunt esse plures pncipes regeres actiue eque pncipi in vna ciuitate: sed vnus est ibi pncipus pncipus: et per consequens vnus pncipatus. ad hoc. vij. q. i. in apibus: pncipatus no sacerdotij qualis est pncipatus ecclesiasticus: no distinguit contra pncipatus ciuile: sicut vna species contra alia. sed sicut pars contra totu. Nam sacerdotiu est necessariu officiu in qualibet vna politia: et dignissimu oim alioz officio: vni ciuitatis: vt patet p eundẽ philosophu in eodem vij. politico. ar. bonu. xxiij. q. viij. s. quis. et de immu. eccl. no minus. l. hoc etiam potest ostedi ex vnitare signi et legis. sicut omnes illi qui eodẽ signo armantur configurantur: et eisdem legibus eiusdem legillatois subijciuntur: sunt eiusdem pncipatus: et ad eundẽ pncipem pertinet. Istõ modo dicimus oes esse eiusdem religionis: qui sub

Papa vtriusq gladius habet.

In ptes tra politia necessaria.

Pncipatus ciuilis no distinguit a pncipatu ecclesiastico.

Petrus natur in extrauagati eiusde pape Joan. que incipit: Fratrum coepiscopoz nostroru. et data est ei corona taq vero rra. monarche. et equit vincens vt vinceret: quia fauente dño xpi. se hu de inimicia triumphabit. et qui iam de impio dicto Petro intruso triumphat: qui diu latras in partibus tuscie et alibi

eodē habitu & regula viuūt. Sed oēs christiani religiois eodē signo cōsignant scilz charactere baptisimi christi. de conse. dist. iiii. quomō. & p hoc distinguunt a quolibet alio homine. ar. ad hoc. q. q. quā. ex de vi. & bone. deri. de. q. i. c. i. dē legibus subiciunt scz articulis fidei: pceptis dei: & regulis ecclesie. nec ab istis legib⁹ p aliquē pncipē nec p aliquā legē aliā possunt absolui: quinimmo quilibz cuius istius populi. si leges istas transgredit scietur & pns nactur debet mori. di. iiii. sacre sunt. ex de here. ex cōicam. r. iiii. q. v. §. hinc notandū. siue sit pncipās in hac politia siue subdit⁹. §. oēs christiane religiois sunt eiusdē pncipatus simpliciter: & non fm quid: quia quicūq; pncipet in christiana religione: quocūq; officio pncipet nō pncipatur nisi inquantū est subditus predicti pncipatus legibus: & ad cōseruationē istius pncipatus: & in ministrariū eiusdē pncipat⁹. ad hoc facit. ix. di. iustū. & c. quecūq;. & di. nō liceat. & ita populi christiani vnus est pncipatus simpliciter: cui omnes fm q sunt christiani: subiciunt p se necessario. Accidētaliter aut ratiōne extrinsecorū bonorū sunt diuersi pncipatus sub isto pncipatu: quo nunq; possunt separari iuste: quia bona exteriora ratiōe quo:ū pncipant: alij pncipes sequunt bona essentialia & naturalia: que per se sunt subiecta isti pncipatu. Et quo pz q pncipat⁹ ciuili nō distinguit a pncipatu ecclesiasticis: sicut vna species ab alia sed sicut partes integrales vnus pncipatus. intelligēdo p ciuile pncipatū secularē & potestatem: inter quas partes pncipalissima & superior est ecclesiastica potestas. & hoc est qd christ⁹ dicit in Joā. ne Joan. r. Alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili: et illas oportet me adducere: & seruari ouile. ex de bap. l. c. §. volētēs. Ecce vnus pncipatus in politia christiana. & vnus pastor. Ecce vnus pncipatus rector: et monarcha huiusmodi pncipatus. & fm hoc sunt oēs fideles christi vnū corpus mystici: cuius caput est christus & nos membra eius: vt probat Aug. sup illud euāgeliū: Ego sum vitis vera. Joā. xv. ad hoc facit ad i. col. h. r. iiii. q. vij. quē ad modū. & c. p. e. & q. v. de ligurib⁹. & de hoc satis. s. Nec pōt dici q christiani sunt vnus pncipatus quantū ad spiritalia: & aliter quantū ad corporalia & temporalia: quia nullus pncipex vel subditus christianus pōt aliquid hēre possidere vel acquirere nisi in eo q militat sub pncipatu christiano. facit ad h. r. iiii. q. vij. c. i. h. r. iiii. q. i. §. h. illud. in p. & de b. satis. s. Et q liqdo pz q ciuilitas christiana & politia & quantū ad spūalia & qntū ad tpalia ad eundē pncipatū pnter. & b. clamor tora sacra scriptura: q sumus oēs christifideles vna cōmunitas & vnus pps: nos & nostra pfecto que nos sectant. vna em fides: & vnū baptisma: & vna ecclesia collectio fidelū. ad Ep. iiii. r. i. q. i. dilectissimi. r. iiii. q. i. loquit. de conse. di. f. ecclesia. et de hoc. s. ¶ Vt autē q politia christiana sit simpliciter vna: tunc facile est videre q vnus est pncipex regēs & dirigēs eā: quia vnus politie: vnus est pncipex pimus et pcpuus: quia pluralitas pncipatū nō est bona. vt dicit r. i. metaphysice. in vna ergo politia vn⁹ pncipex. vt pie. ca. in apibus. quia diuersitas pncipatū diuisio regni & politicē est: & materia guerre & diuisiois. Dant. r. i. r. i. §. Omne regnū & c. r. v. q. i. si ea. ¶ In ratio Joan. ch. yf. qre turbata fuit hierosolyma cum herode. Dant. h. est: q: ti muerit ne sez pnti & futuro rege adinuicē certantibus: ipsi pnturbatiōib⁹ inuoluerent. Nec pōt dici q si vnus pncipex in ratiōe finis: & plures in ratione agētis & mouētis: quia sicut & clar. s. ¶ Metaph. in quolibet genere cause oportet vnū pīmū dare ad quod oia posteriora reducant: & ita oportet in pncipatu christiano esse vnū pīmū pncipē regētē & mouētē: siue gubernantē totā politia. facit ad hoc. ex q. si. sint legi. p. venerabilē. §. ratio nibus. ¶ Preterea ponere plures pncipes nō subalternos regētes & mouētes eodē subditos: vnū videt⁹ rōne spiritaliū: & aliū rōne temporalū: est facere ordinē illius politie in cōnerū & nō stabile: quia interdū cōtingit pncipē

corporaliū pāpere pugnare: & pncipē spūaliū pphibere illam pugnā: vt tota die contingit inter christianos. ¶ Ita ratio optime pbatur. r. ix. di. ita dñs. ¶ Contingit etiā istos duos dños & pncipes eodem tēpore pāpere diuersa: vt vnus pncipet ire ad agrum: alius ad ecclesiā: que in eodē tēpore nō possunt fieri: & nemo pōt dñobus dñis scire. Dant. vi. & Luc. r. v. subaudi corariis: vt no. de peni. di. s. omīs qui odit. sub. §. hoc idē. & de peni. dist. ij. nemo pōt. sub. §. romanos. quare sequit ordinē talis politicē & se in cōnerū & nō stabile: quod est in cōnerū. fm Ber. nihil inordinari o: do recipit. ar. ad hoc. ex de a. r. i. §. q. i. r. i. §. ad Ep. iiii. & ad finale beatitudinē in patria vbi est illa vnitas. de q. p. s. r. i. §. ¶ Vnus participatio eius in idipso. & de qua Aug. nō erit ibi aliqua inuidia disparis caritatis. vbi in omnib⁹ regnat vnitas caritatis. & de q. B. reg. ¶ Tāta vis caritatis oēs sibi ibi associat: vt bonū qd qis in se non accipit: in alio se gaudeat accepisse: sed cuiuslibet vni fini correspondet vnū agens dirigēs in finē illum: plura em agentia distincta specie & natura nō habētia o: dñe adinuicē nō possunt dirigere ad vnū finē sub vna ratione. ergo in ciuilitate christiana debet esse vn⁹ pncipex dirigēs omēs eiusdē politicē ad finē pīmū eius: & sicut vnus homo fm Aug. pimo creatus est: vt in eo eret ex cōstrueret vna creatura. vt. r. iiii. q. v. nec illud. §. vnus rector: pncipalis totius illius nature qui eā dñus car ad vnū deū q creauit eā. B. s. v. de r. dñs papa sup omēs infideles recepit potestatem a christo. Joan. vlti. per verbū illud: pascite oues meas. vt laurus superi⁹ declarauit in. r. r. vij. ar. ¶ Vt q politia christiana est vna: & ei⁹ est vnus pncipex regēs eā: ostendendū est q iste pncipex & superior pncipex pncipex est summus pontifex: q est monarcha ecclesiasticus. hoc aut pōt ostēdi ex tribus. Primo ex vna rōne: quia legislator totius scz saluatoris nostri iesu christi. De cōmō ex dignitate officij ipsius summi pontificis. Tercio ex ordine ipsi⁹ ad oēs subditos christianos. ¶ Ex vna rōne: quia iesu christi pncipex nō possimus: nec debemus alij ponere rectorē gregis dominici nisi quem christus posuit: scz petrum & successores eius. dixit enim Dant. r. v. petro: Tibi dabo clauēs & c. iterū: Tu es petrus & c. & rursum Joan. vlti. pascite oues meas. et b. h. vlti. replicauit sibi ter. ex de elec. significasti. & de maio. r. obe. solite. v. q. f. imitare. & fm sanctos hoc fecit christ⁹: vt ostēderet q petrus & successores eius deberēt pascere gregē dominici verbo pditionis: ex pōlo cōuersariōis: & au ptilio rēpōnalis subditū: sicut christus paut. v. millia hominū. Joan. v. Dant. r. iiii. Dar. vi. Luc. ix. & iterū. iiii. mislia. Dar. viii. Dant. r. v. r. v. dist. §. ecce. Et quo appareret q christus nō statuit petrū rectorē populi sui solū sed spūalia: sed etiā quoad temporalia. hoc probat. r. r. i. dist. §. f. ¶ Secundo hoc apparet ex dignitate officij summi pontificis. Summus em pontifex est summ⁹ sacerdos. r. i. di. §. f. Sacerdotis autē officij est dignissimū. §. q. f. ipsi s. cerdotes. & ideo dignissimo hominū est cōmittēdū. r. iiii. dist. qui eps. & r. r. v. di. que ipse. & p. vii. poli. dicit q officij sacerdotū cōmittēdū est iudicibus: qui ciuitate regunt: qui digniores sunt in politia. & sic sacerdotū & iudicū eis cōpetunt: ergo summū sacerdotū summo iudici & cōuerso. fm illud logicale. si simpliciter ad simpliciter: & magis ad magis: & maxime ad maxime. & in Deu. r. v. Si difficile & ambigū & c. ex qui si. sint legi. p. uenerabilē. §. ratiō nibus. & de hoc satis. s. Dñs etiā voluit p sacerdotale dignitate rēpōalē instituire & destituere. sicut apparet in primo libro regū de samuel & saul. & de hoc. s. dicit. & in signum huius dominij & vicarij sui. mandauit dñs de omnibus leuitis. r. i. q. f. s. h. s. ita. decimas dari ab omibus: a quibus nō est exemptus etiā imperator. nō. ex

In pncipex regēs politia christiana.

Politie christiane vnus.

esse. Ex quo pater qd platus debet esse actiuus & ceteris
 platius. Itē finis vltimus totius politie christiane vnus
 est. qui est supnaturalis. vt. s. factū est. ad que oēs pncipales
 partes in ista politia incedunt. licet aliqui immediatius
 alijs. sicut in omni politia contingit vbi plures pncipales
 res sunt ordinari. Inferior: autē pncipatus habet finē in
 tra se qui ordinatur ad superiorē: & tandem omnes ordinā
 tur ad finē pncipiū seu supremū pncipantis: vt plenius cō
 sentato: declarat. rj. Deter. et Dionysius de angelica
 hierarchia. & facit. rj. q. iij. q. resistit. & bene facit. rrv. di. ple
 cris. h. ad ep̄m p̄tiner. vnde diuersitas pncipatus qd diuersitas
 adinuicē magis arguit vnitatē pncipatus qd diuersitas
 tē. Itē fm beatū Thomā in libro cōtra gentiles lib. iij. c.
 quia nō omnīū hōiū. q. uis populi christiani distinguit
 per diuersas dioc. & ciuitates. riiij. q. i. ecclesis. tñ sicut vna
 est ecclesia: ita oportet esse vniū populi christiani. de cōse.
 dist. ecclesia. sicut est totius populi caput. lxx. dist. illud.
 et de p̄uile. c. i. rxiij. dist. legimus. ita in toto populo chris
 tiano requirit qd sit vniū totius ecclesie caput. ad hoc. rxi.
 dist. q. uis. lxx. dist. in illis. in fi. Itē ad vnitatē ecclesie req̄
 ritur qd omnes fideles in fide cōmunicēt. Circa ea nō qd fi
 dei sunt: contingit questiones moueri. p diuersitatē autē
 sententiā diuidere ecclesia: nisi in vnitatē p vnus sens
 hereticorū capiti heresum. Et q̄ ergo ad vnitatē ecclesie
 se conferuanda qd sit vniū qui totū vniuersali ecclesie p̄sit.
 facit. rxi. dist. ita dñs. rxiij. q. i. nō turbat. & c. quoniam fidei
 ratio. & melius. rxiij. di. legimus. & rrv. di. olim. manifestū
 est autē qd christus nō defecit ecclesie quā dilexit: & pro qua
 sanguine suū fudit. Apoc. i. facit et de homi. pro humani.
 s. r̄iso. li. vi. quā & de synagoga dicitur: Quid vltra debui
 facere tibi & nō feci? Ita. v. nō est ergo dubitandū quin ex
 ordinatione christi vnus totū ecclesie p̄sit. exp̄ssum. rxi.
 di. sacrosancta. ibi: Et post pauca. adhuc nulli dubiū esse
 debet quin ecclesie regimē sit optime ordinatū: vt pote p
 eum dispositū per que reges regnant et legū conditores
 iusta decernunt: als decernūt. Proverb. viij. Primum
 autē regnū multitudinis est vt regat per vniū: qd patet ex
 sine regimēis que est p̄. par em & vnitatis subdito:ū est
 finis regentis. rxiij. q. v. pncipes. vnitatis autē causa con
 gruēti: est vnus qd multoz. ar. viij. q. i. in apibus. Dap̄s
 mū est igit regimē ecclesie sic esse dispositū vt vnus totū
 ti ecclesie p̄sit. C. D. Amplius ecclesia militans a trīū
 phanti ecclesia p similitudinē deriuat. vt Joan. in Apoc.
 vidit hierusalē nouā descendētē de celo & c. Apoc. rxi. in
 p̄m. & moysi dicitū est qd faceret omnia fm exemplar ei in
 monte monstratū. Exo. rrv. in fi. et. c. rrv. In triumphati
 ſūt ecclesia vnus p̄sident: qui etiā p̄sident in toto vniuerso
 sez deus. dicit em Apoc. rxi. ipse populus eius erit: et ipse
 cū eis erit eorū deus. ergo in ecclesia militanti vnus est qd
 p̄sident vniuersis. ad hoc. lxx. di. c. vlti. hinc est etiā qd Jo
 hēs. i. dicit: Congregabunt filij iuda et filij isrl̄ pariter: et
 ponent sibi caput vniū. & Joan. x. Fiat vniū ouile et vnus
 pastor. & s. dicit. Si quis autē dicat qd vnus pastor: & vnus
 caput est: qui est christus. qui est vnus & vniū ecclesie sp̄s
 sus: nō sufficēter r̄ndet. manifestū est em qd omnia sacras
 menta ecclesie ipse christus p̄sident: ipse est qui baptizat. de
 conse. di. iij. filius dei. ipse est qui peccata dimittit. s. q. i. cis
 to turpem. h. p̄serrim quū dñs & c. & sic autē de. c. remiss
 sione. c. dedit. de pecc. i. dist. verbū dei. Joan. i. Ecce agnus
 dei & c. s. hic est qui baptizat. ipse est verus sacerdos qd se
 obtulit in ara crucis. & cuius virtute corpus eius in altari
 quotidie consecrat. et de sum. trini. c. s. vna. de cōse. di.
 ij. quia corpus. & tñ quia corporaliter nō erat cū omnib⁹
 fidelibus permanens: elegit ministros p quos p̄dicta
 fidelibus dispensaret: & dignū fuit qd alicui committeret lo
 co sui qui vniuersalis ecclesie gereret curā. et de homi. p
 humani. s. r̄iso. li. vi. hinc est qd petro dixit ante ascensionē:
 Pasce oues meas. Joan. vlti. & ante passionē. Et tu aliqñ

conuersus confirma fratres tuos. Luc. rxi. & ei soli p̄mis
 sit. Mart. rvi. Tibi dabo clauē & c. vt ostenderet potes
 tates clauū p eum ad alios dem. & danda ad cōseruanda
 ecclesie vnitatē. vt p̄e. c. ita dñs. Nec dici p̄t qd ita petro
 cōmisit hāc potestātē qd ad alios successores p̄tē nō de
 riuat: quia christus sic ecclesia instituit vt esset vniū ad finē
 seculi duratura. fm illud Etsa. ix. Sup solū dauid. et sup
 regnū eius sedebit: vt confirmet illud & cō: roborer in iu
 dicio: & iustitia amodo & vsq in sempiternum. & Mart. b.
 vlti. Ecce em vobiscū sum vsq ad cōsumm. s. ionē seculi. &
 exp̄ssum p̄e. c. p humani. et de maio. & obe. dicit. s. fi. Itē
 qd sit vtilius regi cōmunitatē ecclesie p̄ncipiū p̄nter p̄nter
 sp̄ualiter & temporaliter p̄nter. quā ex potētia. nā in vno
 p̄ncipante magis est virtus vnitatis: & ideo est fortior: qd in
 pluribus dispersita. fm p̄m. Tunc ex vnitatē et parte qd
 intēdi debet in regimine multitudinis. vt. s. dicit. Nam
 plures p̄ncipantes sup eam dē multitudinē nō seruant
 pacē multitudinis nisi fuerint vnitati & cō: dē. Si ergo
 p̄nter quod vniū quodq; tale & illud magis. fm p̄m. vni
 cus p̄ncipans fm virtutē magis poterit seruire pacē: &
 nō tam de facili poterit turbari par ciuī: quia facil⁹ qd
 secum concordat qd multi adinuicē. iuxta illud & cō: dē.
 & cōueniet nulli qui secū dissidet ipse. quia vbi multitudo:
 ibi cōfusio & diuisio. ar. rxiij. dist. legimus. h. sed dices. ibi:
 diacones paucitas & c. et de eta. & qua. quū sit. vbi de hoc.
 Tunc quia p̄ncipans vnus intēdēs bonū cōmune habet
 oculū ad magis cōmune: qd si plures dominent. etiā fm
 virtutem: quia quanto plures exipiunt a cōmunitate.
 tanto residuum est minus cōmune. Et quāto pauciores:
 tanto est magis cōmune. p̄nter quod dicit p̄s qd inter
 p̄ncipatus intēdēs suū propiū intēdit: & cōtemnit
 magis cōmune. Tunc quā in naturali regimine videm⁹
 totū regimē ad vnum reduci: vt in misto corpore vniū ele
 mētū dominat. In humano corpore & homogeneo vniū
 est p̄ncipale membrū in toto hoīe: anima: que continet
 oia elementa. Animalia etiā gregalia: vt apes & grues:
 quibus est naturale in societate viuere: subsum vniū regi.
 viij. q. i. in apib⁹. Adde hic quod scripsit. j. in ar. liij. h. ad cō
 firmationē. & considerandū etiā est qd mirabiliter diuina
 p̄uidētia factū est vt in romana vbe: quā deus p̄uides
 rat p̄ncipalem fore christiani sacerdotij sedē: iste mos
 paulatim inoleceret: vt ciuitatis rectores: & si nō ex debi
 to iustitie: quū simpliciter maiores essent sacerdoti: tñ
 in signū futurū sacerdotij excellentie cui amplio: reuerē
 tia deferēda erat: sacerdotibus plūsq; ceteris locis volū
 tate subderentur. dicitē Valerio maximo. in primo titu.
 de cultu deoz. Quā post religionē ponēda temp nostra
 ciuitas duxit. etiam in quibus summe maiestatis cōspici
 deus voluit. Apud etiā gallos & gentiles sacerdotes qd
 diuides nominabāt: totū bellū gallicū definire: vt dicit
 Iulius cesar in libro suo de gallico bello. Puto etiā qd ca
 dē p̄uidētia diuina factū est fm leonē in sermone ap̄toz
 petri & pauli: vt sedes summa viciarij christi in v: be consi
 tueret: qd erat caput & dñā totū: mūdi: licet p̄ usurpationē
 vt summ⁹ p̄nter: & cetero: ei⁹ totū mūdi ibi iurisdictionē
 & dominū verū haberet. et de elec. fundamēta. s. i. lib. vi.
 nō per usurpationē vt imperatores idolo latre: sed p̄ vera
 institutionē & commissionē veri regis dñi nostri iesu chri
 sti: cui pater ait in ps̄. ij. Postula a me & dabo tibi gētes
 hereditatem tuā: & possessionē tuā terminos terre. et nūc
 reges intel. eru. qui indi. terram. & istud impleri oporuit
 fm Augustinū. rxiij. q. iij. displicet. ad fi. h. reperis. ibi: Et
 nō attendis quia tunc p̄mū. c. nō inuenitur. c. si ecclesia.
 ibi: Tunc em illud propheticū nō complebat. Quare f̄re
 mu. hanc iurisdictionē temporalē exercuit christus in si
 gnū qd ipse verus rex erat etiā in quantū homo: quū de re
 plo emētes & vendētes cum funiculis. no. x. di. qm. eiecit.
 Mart. rxi. Joā. ij. Mar. rj. Luc. rxi. s. q. iij. i multis. & c. vt
 dētes. rxiij. q. iij. qd peccat. Itē legit de ip̄o qd misit discipu
 los in hier̄m vt tollerent asinā & pulli: & diceret qm dñs

his opus habet. Marc. xij. Mat. xxi. Luc. xix. et Joan. xij. ergo tamq[ue] d[omi]ni illa animalia petebat. et sicut sua. Verba aut[em] m[eu]a et suu[m] d[omi]ni u[er]ba sapiu[n]t. ut legit[ur] et no. dist. vij. quo iure. Item legit[ur] d[omi]ni demones misisse in porcos. qui statim precipitaueru[n]t se in mare. nec tam[en] d[omi]n[u]m porcoru[m] requisieru[n]t. immo qui pascebant porcos fugerunt. et nuntiaueru[n]t in ciuitate. Dar. v. Dar. vij. Luc. viij. Item Dar. vlt. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. glo. ci. q. fuit in d[omi]no. et crucifixus. et de hoc etia[m] s. Item Aug. ij. de ciuit. dei. c. xxi. et s. v. acru[m] dicit sine iustitia no[n] pot[est] regi respublica. haec iustitia no[n] est ubi christus no[n] est rector. et sic respublica no[n] est recta et uera: cuiusmodi debet esse populi christiani res in q[ui] spectat de iure gubernatio ad papam q[ui] est christi vicarius. et sic papa v[er]a q[ue] potestate immediate a deo habet. ad h[oc] fuit allegatu[m]. s. xxiiij. q. i. vbi. ¶ Et error est Valdensiu[m] hereticoru[m]: u[bi] successores ap[osto]loru[m] s[ed] pape et p[ro]lati ecclesie alicui repugnare do[ct]rini in re[sp]o[n]sibus: nec eis licere habere diuitias repositas. vnde ecclesia dei et successores ap[osto]loru[m] ueros p[ro]latos ecclesie dei dicunt fuisse vsq[ue] ad syluestru[m]: a cui[us] reposita facta donacione sibi et ecclesie p[ro] constanti imperatoru[m] dicunt romana[m] ecclesia[m] que modo est: que s[ed] ip[s]os no[n] est: decessit. Nam in t[er]m[in]i ecclesia[m] esse dicit: in qua[n]tu[m] p[ro] successores ap[osto]loru[m] fuit continuata vel reparata. Qui error destruitur. c. ij. q. i. quasi p[ro] totu[m]. na[m] clerici et epi secula res et in om[n]i co[m]muni et in speciali pp[ri]u[m] habere possunt: ut in c. illius questionis. et xxiiij. q. vii. c. ij. et. ij. et. q. viij. co[n]uenio: et. xiiij. q. i. s. s. Ad de hic quod scripsi. l. viij. ar. s. i. g. i. tur. in sup[er] qd dicit. ¶ F. Fateor: aut[em] q[ui] diuitie et d[omi]na te po[ss]ialia habentibus ipsa non fo[m]maliter aut casualiter: sed occasio cupiditatis sunt et uisus quodammodo aie. et h[ic] dicitur in canone: Amore[m] pecunie quasi materia[m] cito: u[bi] criminu[m] fugiant. c. xiiij. di. his igit[ur] facit. l. xxviii. disti. quid aliud. Palea est. vnde Amb. in li. de officijs dicit: Feralis inquit auaritia: illecebrosa pecunia: que habet[ur] co[m]tami[n]a: no[n] habentes no[n] inuauit. esto t[ame]n q[ui] aliqui iuuat pecunia inferio[rum]: qd ad alios si sit ille. copiosior: q[ui] habet. nu[m]quid idcirco melior: q[ui] habet quo pleru[m]q[ue] honestas admittit. Item Ber. de colloquio simonis et iesu dicit: Hec fugies danti diuitiaru[m] p[ro]cipua causa. est q[ui] u[er]i aut nu[m]q[ue] sine amore re ualeat possideri. limosa siquid[em] et glutinosa nimis no[n] modo ex terro: ueru[m] etia[m] interior substantia nostra uidet: et facile cor humanu[m] oibus que frequenter adheret. Item Aug. s. ps. cxxij. No[n] sunt iste uere diuitie: que medicitas. quia quanto magis crescut: crescit inopia auaritie. xlvij. di. sicut. xiiij. q. iij. quid dicit. no[n] sunt uere diuitie que plus augent cupiditate[m] ei qui eas possidet. Item Aug. de lapsu mundi. In diuitijs nihil tam cauendu[m] est q[ui] sup[er]bie moribus. qui em[er]it no[n] habet diuitias: no[n] habet amplissimas facultates: no[n] habet vnde se extollar. Idem de uerbis d[omi]ni. Nihil em[er]i se est qd generet superbia[m]: sicut diuitie. Omne granu[m]: omne germen habet uermem suu[m]. uermis diuitiaru[m] superbia[m] est. Item Greg. i. moral. Solet inquit reru[m] abundantia tanto a timore diuino mente solueri: quanto hanc erigit diuersa cogitare. Nam dum foris p[er] multa distrahit: h[ic] in intus sic phibet. Id[em] in homilia sup[er] illud Lu. viij. Et i[n]te qui seminat. Si nos inquit uobis spinas diuitias significare dicemus: ad credendu[m] nobis. m[en]s foris: tan ueltra dubitaret. vnde et id[em] d[omi]n[u]s p[er] senetip[s]us dignatus est exponere qui dicebat. q[ui]s u[er]i mihi crederet: si spinas diuitias interpretari uoluissent: maxime quia ille p[ro]p[ri]e gantisse delectet: et tam[en] uere spine sunt: q[ui] cogitationu[m] suaru[m] punctionibus mente laerant. et d[omi]n[u]s vsq[ue] ad peccatu[m] p[ro]trahunt: quasi in sicco uulnere cruentant. Item Aug. de lapsu mundi: Diuitie ipse q[ui] putatis plenas esse delicia[rum]: pleniores sunt periculo: um. Item Amb. in li. de officijs tractans illud Dar. x. Nolite possidere auru[m] et argentu[m] nec pecunia[m]. Velut face pullulantem pectoribus humanis succedit auaritia[m]. Sup[er] eum de quoc[um] sermone[n]t. Elyso. homilia. xxxij. Non dixit nolite accipere auru[m]: sed

si aliunde possibile est accipere: fugite hanc perniciosam egritudine[m]: et em[er]i multa per hoc emendabat. Item Elyso. sup[er] Dar. homilia. lxxij. Nihil ita eringit cupiditatis situr: sicut desistere a lucradi cocupiscencia: sicut amaram cholera[m] abstinentia et euacuatio. facili[us] em[er]i est hoies existeres volare: qua[m] adiectione pluris quiescere facere desideriu[m]. Et Aug. li. lxxij. questionu[m]. Charitatis uenenum est spes adipiscendo[rum] temporaliu[m]. Predicta originalia aliq[ui] a. vbi. s. Fateor: aut[em] vsq[ue] huc posui etia[m] cum multis alijs originalibus paup[er]atis. s. in. ij. parte. s. hoc aut[em] preceptu[m] in pan. in ar. lxx. Unde et in antiqua legeda beati syluestri legitur q[ui] in donacione facta sibi a constantino: audita est uox angeloru[m] in aere dicentiu[m]: hodie in ecclesia uenenum effusum est. de quo constantino dicit Hiero. q[ui] ab ipso vsq[ue] ad presens tempus ecclesiaru[m] rapine et totius orbis discordia secuta est. Veru[m] tamen quia s[ed] theodoro in collatione de nec sancto[rum] in li. coll. Joan. cassi. dicit q[ui] diuitie sunt medie inter bonu[m] et malu[m]: quia nec simpliciter bone: nec simpliciter male. ideo ecclesia et clerici no[n] phibent habere: quia debent et possunt eas utiliter disp[er]sare: et co[n]tra auaritia[m] eleuare. ad hec. c. ij. q. ij. auru[m] habet ecclesia. xxx. di. hoc aut[em] scripsimus. xxxij. q. v. s[ed] ba[thol]apostoli. lxxvj. dist. no[n] satis diues Zacheus: sed bonus: quia aliena restituit: et de remanentibus largas elemosinas facit. Luc. xix. ¶ B. Item ad propositu[m] redeundo in argu[m]mentu[m] superioritatis et d[omi]ni pape ad imperatores possunt induci ex[em]pla ethiopicoru[m] regu[m] et imperato[rum]. Scribit em[er]i magister Petrus manducato: in historijs: Alexandrum macedone[m] monarcham orientis habuisse in uisione de Jojada summo pontifice iudeo[rum]: ut ip[s]i tamq[ue] superior et dignos honore[m] deberet. Propter quod quu[m] dictus Alexander in iudea ueniret cu[m] proposito destruendi et huius miliandi iudeos: post dicit uisionem in itinere habitam ipso appropinquante hierusalem: Jojadas pontifex a deo in uisione instructus cum reliquis sacerdotibus in pontificibus Alexandro extra ciuitate[m] occurrit. Qui alexander ut ipsum uideri pontificibus ornatu[m] et cidarim ubi erat scriptum nome[n] dei tetragramaton s[ed] lege[n]t in fonte pontificis: statim de equo descendit: dignissim[us]q[ue] antifit[ur] uenerat: est: nome[n]q[ue] ad orauit diuini. Quu[m] aut[em] principes eius admirarentur quod imperato[rum] fecerat. Rndit q[ui] no[n] ipsum ad orauit: sed deum cuius principatu[m] teneret: et uisces gereret: et in somnis p[ro]dic deum in tali habitu co[m]spexisset: qui et iusserat ei de asia co[n]sistere: ad cuius aspirauerat monarchiam. Veniens igit[ur] cu[m] Jojada in hierusalem: plu[m] marimis honorauit donis. Barbaricamq[ue] contra iudeos feritate[m] deponens: ip[s]os ab omni exemit tributo ac libertate donauit. p[ro]pter qua[m] causam prosperatu[m] est eius imperiu[m]. Simile legit de Totila rege vandalo: um circa Leonem papa[m] in anno d[omi]ni. cccij. ut habet ex ethiopicis summo pontificum. qui Leo papa uenies de uibe: occurrit eidem Totile in planicie loge. Ardie qua[m] flammam gladio crudeliter deuastabat. Et ex uisione qua[m] habuit Totila de eode[m] papa de eq[ui] descendens pape reuerentia[m] fecit. et papa sibi em[er]i pp[ri]u[m] et placabile[m] inuenit. Ad cuius p[er]ces a feritate desinit: et de italia recessit. Sed de Pompeio imperatore ab eodem petro in historijs contrariu[m] scribit. Quu[m] em[er]i intrasset hierusalem: non exhibuit templo et pontifici reuerentiam debitam: sed de portibus templi stabulu[m] fecit equis suis. Qui quum semper in bellis victor: ossillimus fuisset: et tunc hostibus semper succubuit. Ad hoc etia[m] facit qd dicit papa Helasius anastasio imperato[rum]. c. xvi. dist. duo sunt in si. Quippe quu[m] uideas regu[m] colla et principu[m] submitti genibus sacerdotu[m]: et osculata eos dextra et.

Papefa perio: ras ethi nicoz res gu exm ple ostet ditur.

¶ Tres etiam imperatores tradunt historie preter Impera alios sup[er] alios gloriosos fuisse: et in pace quiescisse in se[pt]uor[um] neccute bona: q[ui] deo fuerit deuoti et ecc[lesi]e subiecti. Prim[us] deo de constantinus a syluestro baptizatus: q[ui] quatu[m] magnificas uoti be uir ecclesia[m] habet. c. xvi. dist. constantinus. etia[m] quatu[m] deuot[us] nu[m] sine habet. c. xvi. di. in scripturis. vbi sic dicit. In scripturis nar[ur] so: tiri.

ratur imperato: Constantinus dixisse: vere si pprijs oculis vidissem sacerdotē dei aut aliquē eorū q̄ in monachico habiti circumamicti sunt: peccantē chlamydē meā spoliare & cooperire eū: ab aliquo videre: habet etiā. r. q. s. sacerdotibus. de quo constantino dicit ibi papa Greg. q. quū libellos p̄ra epos accepisset accusatiois: conuocauit epos accusatos: & in p̄spectu eorū libellos quos acceperat incidit dicens: Ite & inter vos causas disponite: q̄ dignū nō est: vt nos iudicem⁹ deos. In qua sententiā magis sibi et humilitate: q̄ illis prestiterit et reuerētia impensa. Ante eū quippe in republica pagani principes fuerunt: q̄ verū deū nescientes: deos ligneos & lapideos colebant: & tamē eorū sacerdotib⁹ honorē maximū tribuebāt. Quid ergo mirū si christianus imperato: veri dei sacerdotes honorare eorū sacerdotibus nouerunt: qui dñs ligneis & lapideis seruiebāt: Ad istā materiā facit et̄ de immū. eccle. nō minus. l. r̄iso. Secundus fuit iustinianus: qui ecclesiā scē Sophiē constantinopoli & alias ecclesias munificē legib⁹ sacris & sumptibus amplis & firmis dogmatibus fidem catholicā corroborauit. p̄pter quod victoriosus temp̄ extitit. vt et̄ titulus qui sibi adscribitur ex gentibus & p̄uincijs quas sibi subiecit imperio declaraf in principio codicis. Tertius fuit Carolus magn⁹: de quo. l. iij. di. hadrianius papa. C. 3. Et ecōtra fuerunt alij tres imperatores christiani: qui inter alios truculētiōres p̄secutores fuerūt ecclesie: qui mala morte finierūt. Prim⁹ fuit Iulian⁹ apostata: de quo. r. q. iij. iulianus. qui transuerberatus lācea mercurij militis iā mortui sibi apparentis occubuit. vt legitur in vitis patrū. Secundus Valens. de quo. j. dicef. Tertius Fridericus sc̄s qui ab Innoctio. iij. deposit⁹. et̄ l. vi. de re iud. ad apostolicē. Et etiā christus cuius uisces plenarie papa gerit: uerus etiā fuit dñs tēporalis ap̄paret et̄ eo qd̄ dicit magister in historijs: r. Amb. & Inno. iij. q. quū in die natiuitatis christi Octauianus cesar augustin⁹ in meridie in secreto suo cubili a sibylla tyburtina de cultu diuino: & quis uerus deus esset in hoc mūdo interrogat⁹. Quum dicta sibylla oraculo se dedisset: apparuit circa solē circulus aure⁹: & in medio circuli uirgo pulcherrima puerū gestans in gremio. Tunc sibylla inquit: respice imperato: Quū autē cesar stuperet uel dñm uocaret: audiuit uocē de celo dicentē: Hec est ara celi. dixitq̄ et̄ sibylla. Hic puer maior est re: idē ipsum adora: qd̄ fecit. Tūc p̄cepit ne quis uel deū ipsum adoraret uel dñm uocaret. C. 2. Scribit etiā p̄ Innoct. iij. q. quū imperato: Fridericus a summo pōtifice recepit coronā: simul & recepit ens fem in uagina: sed imperato: tūc ipsum. uide qd̄ scripsi. j. l. vij. ar. s. sed de p̄fecta. & illud. etiā euaginat et̄ uibrat: ad insinuandū suū ministeriū a papa procedere: & executionis officij post coronā. Quē ensē accepit petrus a christo quū dixit: Conuerte gladiū tuū in locū suum. Mart. r. vi. vbi Innoct. no. q. nō d̄. ut ab hęc: sed coquerit. ad defignādū q̄ ecclesia eo qñ uoluerit possit uti. vnde dicit tuū. que etiā est sententiā Augustini cōtra faulstū: vbi dicta uerba p̄tractat. sicut etiā exponunt p̄ Archidiacono. magistrus meū dicta uerba. r. iij. q. viij. s. l. i. Conuerte gladiū tuū in uaginā. & vbi dicit. est ergo iustus seruare nō abicere: & ita uidef q̄ ecclesia adhuc habeat gladiū materialē. s. ar. cōtra. r. iij. q. ij. Inter hec. ibi: gladiū nō habet nisi sp̄itualē: quo nō occidit: sed uiuificat. sed glo. ibi dicit sup̄ illud: gladiū nō habet quoad executionē. hōcideo dico: q̄ imperato: habet illud a papa Joan. Ite coporalia ex sp̄itualibus dependēt: sicut corpus ex aia: quia nec mortū habet nisi ē anima. vnde corpus est organū aie ad operā dum: vt philosophi tradunt. sicut ergo anima uirtutis corpore vt instrumento: sic summus pōtifer se habet ad imperato: vt spirituale ad tēporale: & uirtutis officij imperato: vt instrumento. ad hec faciunt. r. c. vij. dist. ecclesie mee. & c. victo. r. iij. q. v. p̄ncipes. Ite sicut angeli maioris uirtutis sunt q̄ orbis: & nobilitatis nature: & mouens excellē

Imperatores christiani: qui mala morte finierunt. Prim⁹ fuit Iulian⁹ apostata: de quo. r. q. iij. iulianus. qui transuerberatus lācea mercurij militis iā mortui sibi apparentis occubuit. vt legitur in vitis patrū. Secundus Valens. de quo. j. dicef. Tertius Fridericus sc̄s qui ab Innoctio. iij. deposit⁹. et̄ l. vi. de re iud. ad apostolicē. Et etiā christus cuius uisces plenarie papa gerit: uerus etiā fuit dñs tēporalis ap̄paret et̄ eo qd̄ dicit magister in historijs: r. Amb. & Inno. iij. q. quū in die natiuitatis christi Octauianus cesar augustin⁹ in meridie in secreto suo cubili a sibylla tyburtina de cultu diuino: & quis uerus deus esset in hoc mūdo interrogat⁹. Quum dicta sibylla oraculo se dedisset: apparuit circa solē circulus aure⁹: & in medio circuli uirgo pulcherrima puerū gestans in gremio. Tunc sibylla inquit: respice imperato: Quū autē cesar stuperet uel dñm uocaret: audiuit uocē de celo dicentē: Hec est ara celi. dixitq̄ et̄ sibylla. Hic puer maior est re: idē ipsum adora: qd̄ fecit. Tūc p̄cepit ne quis uel deū ipsum adoraret uel dñm uocaret.

tius moto: & agens melius patiēte. & actus nobilio: potētia: vt p̄bat p̄bs. jr. meraph. & Aug. sup̄ Heb. ad literā: sic papa sed imperato: habet ipsum mouēdo in ipsum agēdo. Et sicut deus cuius potētia efficaciter oia gubernatur: quia potat omnia uerbo uirtutis sue. aq̄. Heb. j. quod quidē facit mediātibus angelis: qui sunt sp̄uales substātie. vt tradit Aug. in. iij. de ciui. dei. sic & papa p̄ imperato: re. et hoc satis ap̄te: quū ex parte prime cause summi deie cuius uices gerit in terris. et̄ vt eccle. bene. c. j. 2. u. q. pars te bono: sp̄ituū quib⁹ mediātibus huius dñi regit: cuius typum representant officiales ecclesie sp̄uales & tēporales: vt sic ecclesiastica hierarchia congruē p̄fecte imitēf celestē. ar. ad hoc. r. r. di. ad hoc. p̄pter quod argumētum concludit q̄ iurisdicō imperato: ex uirtute & auctoritate dependet summi pontificis. Patet etiā hoc ex quatuor: maximis cōcilijs generalibus: de quibus. r. di. sicut. quibus imperato: res submiserūt. vt patet. r. di. dist. canones. & c. sancta. & r. vij. dist. synodus. facit qd̄ nō. et̄ de usu. quia in omnib⁹. glo. j. Ite facit ad hoc. quia leges canonibus subiūmunt: & p̄ canones corrigunt: nō ecōtra: q̄ nec dedignant sacros canones imitari. ad hec. r. di. c. i. c. r. tū. ij. q. iij. s. hinc. etiā. et̄ de nō. op. mun. c. s. et̄ de secun. imp. c. si. in aur. vt deri. apud p̄p. cp̄il. ad si. col. vj. i. i. aut. de ecclesia. titu. in prin. col. jr. & p̄ ista subiectiō imperij ad ecclesiā facti op. r. di. suscipitis. C. 2. Si autē cōcedat q̄ electus in imperato: cōcorditer & canonicē: et̄ sola electio ne ante confirmationē pape administrēt in regno alemānie & in imperio s̄m Innoct. & Otien. qui hoc nō. in. c. q. nerabile. et̄ de elec. dicit qd̄ q̄ illud ius sibi acquirat ex longa cōsuetudine que ius dat. et̄ de fo. cōpe. quū continet. cū si. uel forte ex ipsa ordinatione principij alemānie: cui se tamē iure pprio possunt subicere saluo iure cuiuslibet superioris. vnde post electionē canonicā et̄ cōcordē: nomen regis fortitē nō imperato: ante coronationē pape. vt p̄. c. venerabilen. C. Expeditis. r. l. ar. p̄mis de quibus mētionē feci in probemio in fine istius operis: sed quum alij articuli ad supradictam materiā: & alias ecclesiasticas pertinentes. C. Articulus. r. l. j.

Sciendum etiā circa

hec est q̄ a tēpore Constantini eligebantur imperato: es antiq̄ morte: siue a p̄p̄to: siue a senatu: siue ab exercitu: & aliqui de genere: & aliqui nō. & iste modus uentus est in constantinopoli: que erat sedes & caput imperij sicut antiquit⁹ roma. r. c. vij. dist. constantinus. qui quidē modus seruatus est usq̄ ad tēpore michaelis imperato: & Caroli magni: & fuit fere spatij quingentorū annorū: vt apparet in chronico. Constantinus em qñ cessit imperio occidētalī: vt d̄: p̄. c. constantin⁹. & Richardus narrat in chronico: elegit sibi in thracia quūcūq̄ grecia d̄: uib̄ uocata Byzantiū. r. iij. di. de cōstātinopolitana. quā rome feniorū puilegij coquerit. r. iij. di. renouātes. ibi: sedē suā cōstituit. vñ dicit⁹ imperato: de impio occidētalī qd̄ syluestro pape donauerat: se nō ampl⁹ introrūmisenec sui successores debēt facere nisi ad ecclesie uocationē & defensionē: & si alio mō fit: usurpatius fit: sicut fecit p̄stātū arrian⁹ & iulian⁹ apostata: & quidē alij de facto. nec papa possit licite alienare d̄nū in occidēte: & donationē sibi factā a p̄stātino. r. iij. q. ij. nō liceat pape. In d̄itate em̄ nihil imperato: h̄s facere romenecūq̄ toto impio occidētis: hoc solo et̄ referuato: q̄ in currib⁹ ueniebat romā uocat⁹ ab eccle: in succursum. In iustinianus imperato: aduenit⁹ gorthis romā & eā infestatib⁹ misit beliarū nobilē p̄ncipē patriciū ad subueniēdū summo pōtifici & rome. Ad cui⁹ aduentū expulsū sunt gorthi de italia: vt h̄t ex historia logobardorū. C. 2. Per eundē modū logobardis ecclesiā grauātib⁹: quū iperū cōstātinopolitanū iā pene defeceret: uocat⁹ carol⁹ rex frācorū ab ecclesia tpe hadriani & leonis successorū ei⁹: cui p̄ romanorū & logobardos p̄fidios eruti fuerāt ocl⁹ & lingua abscessa: &

Imperatores christiani: qui mala morte finierunt.

Imperatores christiani: qui mala morte finierunt.

divina virtute postea restituta: venit in italia cum exercitu magno: et capto rege desiderio a longobardis prostratis de feruiture ipsorum ecclesia liberavit: et fuit ab ecclesia presulilegiatus. ut habet. lxxij. di. hadrianus. c. c. seq. Richardus in claremontensis dicit in chronica hadrianum solum et causa dicta dedisse patriam Karolo. Sed Leo tertius qui habriano successit. lxxij. dist. in synodo. post miraculum factum de ipso de oculis et de lingua: iussit ad Karolum regem francorum: quod honorifice susceptus ab eo: duxit ipsum romam quod vindicavit iniuriam Leonis: quam sibi romani fecerant de oculis et de lingua: et restituit eum in sede sua. Leo vero in die natalis domini coronavit eum in imperatore in basilica beati petri apostoli: circumdans eum imperatoria veste. et tunc sibi adclamatum est ab universo populo romano: Karolo Augusto magno a deo coronato pacifice romano imperatore: iuxta victoria. Facta ergo fuit Karolo donatio: quod habet. pre. ca. hadrianus. h. adhuc vices imperii non gerebat: quousque a leone coronatus suscepit. Sed ista traslatio imperii a grecis in germanos facta fuerat antea iam septem annis per theophanum papam. in persona eiusdem Karoli. ut no. et de elec. venerabile. et in glo. legif. C. l. In dicta autem traslatio diversificatus est modus assumendi imperatoris: quod primo per electionem: et tunc per successionem. et hoc duravit usque ad octavam generationem Karoli ut chronici ponunt. Eadem deficiente generatione Karoli quantum ad potentiam in regno fracie imperio: primo quod Hugo dux aurelianensis. sibi regnum francie usurpavit occisis illis et exstirpatis que erat de genere regie. vnde de dicto Hugone descenderunt omnes reges francie: et non de Karolo usque ad tempora ista: nisi quod fertur de dicto Hugone vixisse habuit de genere illo. Imperio enim deficiente et scisso in multas partes. inter quod Ludovicus imperator: vltimus de genere Karoli a longobardis orbatus est oculis: ut historice tradunt. Quidam berengarius inuasit italia. ibique ipso tyrannizante contra italicos et contra ecclesiam: quam ipsa fluctuaret in capite: quia summus pontifex cui nomen erat Joannes: vir lascivus et lubricus erat: aduocavit cetum cardinalium. Dyonem primum regem saroniam: qui dicitur berengarium eiecit de regno. et cum assensu ecclesie totam sibi italia subingavit. Veniens vero romam primo modo quidem cardinalibus persuasit pape correctionem: quia erat filius cuiusdam nobilis romani: qui vocabatur albericus. Sed dicitur papa in sua malitia persistens: coactus est renuntiare papatu et factus est leo. ix. Dico autem Dyonem scaberrimum sentantem ab vrbis romana: romani in contemptum ecclesie fecerunt alium papam quem benedictum vocauerunt: papam vero leonem eiecerunt a sede. quod audiens Dyonem romam rediens cum exercitu magno ipsam obedit: quousque benedictus papa ei a romanis traditus est: quem ipse misit in saroniam in exilium: ibique vitam finiuit. Et hoc autem beneficio collato ecclesie per orthonem primum predictus princeps a leone predicto summo pontifice cum toto clero et populo in imperatore constitutus est: ut habet. lxxij. di. in synodo. licet ibi non fiat mentio de imperio: sed de regno italie et theuronie. Talis autem institutio processit per successionem usque in tertiam generationem: hoc est in tertium orthonem: qui fuit nepos primi. filius filij. non enim inuenitur de istis quod fuerint electi: sed sola puiis sic ne per summum pontificem. vnde dicitur ortho secundus vocatus est a iohanne papa. xi. qui fuit post iohannem depositum. de quo. s. facta est mentio. Causa autem sue vocationis fuit persecutio magna quam romani fecerunt ecclesie. et dicitur Joannem. xi. in castro sancti angeli detulerunt: et postea in exilium ipsum miserunt. tunc dicitur Dyonem procuratorem iuravit fidelitatem pape: cuius forma habet. lxxij. dist. tibi domino. tandem veniens personaliter romam coronatus est a benedicto primo cum magno gaudio et pace inter papam et imperatorem. C. D. Post hunc fuit ortho tertius filius orthonis medij: cuius tempore venerabatur ecclesia a quodam crescentio scilicet patricio. Qui crescentius inter persecutus est papam Joannem. xij. quod coactus est vrbem derelinquere: et tunc in itinere. Sed vocatus ortho tertius tota illa progenie exstir-

pavit. Tandem mortuo dicto Joanne. ad instantiam dicti orthonis electus est in papam quidam consanguineus eius: qui vocabatur Bregorius: postea vocatus est Bregorius. v. a quo dicitur ortho est coronatus: hic ortho redijt in germaniam. C. E. Bregorius crescentius consul romanus fugato Brego. papa fecit pacem quendam greci episcopi Placchiano nomine Joanne. Quod audiens imperator: roma rediens cum exercitu magno et furore immenso: ramdium crescentium in castro sancti angeli obsecravit: quousque ipse et papa eius cepit: et utrumque membris debilitavit. Deinde imperator: ordinatis imperii sui rebus: et Brego. restituro in sede sua: ducens secum multos nobiles romanos in saroniam reuersus est. Idis ergo pactis vltimus per ordinationem ecclesie vivente dicto Brego. vocatus et requisitis dictis principibus alemanie instituti sunt per papam de consensu principum electores: videlicet officiales curie imperialis: quod quidem sunt septem: quatuor laici: et tres clerici. Primum rex bohemie: qui imperatori pparat de curia. Secundus dux Saxonie: qui coram imperatore presentat enssem. Tertius comes palatinus: qui ei de scutella ministrat. Quartus marchio brandeburgensis: qui est camerarius eius. Inter clericos. Primum archiepiscopus Maguntinus: qui est cancellarius in germania. Secundus archiepiscopus Coloniensis: qui est cancellarius in italia. Tertius archiepiscopus Treuerensis: qui est cancellarius in gallia. De istis electoribus. no. per Joannem. and. et de re iudi. ad aplice. li. vi. in glo. s. ibi etiam no. quod papa non possit priuare electores iure eligendi. hoc idem no. ibi Ber. contra crederem quod ab ecclesia hanc habeant potestatem. et de elec. venerabile. s. i. et in clem. de iure iur. romani. sed propter periculum et scandalum non est faciendum. l. dist. ut constitueretur. et de renun. nisi. s. pro graui. et de temp. or. sane. ca. ad aures. Item scripsi in. xlv. arti. post prin. et item credo. C. F. Causa autem quare oes electores assumpti sunt de germania. vna est principalis: quia de germania fuerit qui liberauerunt ecclesiam de seruitute longobardorum et impiorum romanorum: ut pater de Pipino qui venit in italia contra regem arnulphum: qui nomen granabat ecclesiam. de quo. rxiij. q. viij. ut pidem. Item de Karolo filio eius: qui venit ad requisitionem ecclesie contra Desiderium regem in longobardia: ut s. dicitur. Et. i. dist. cetur. et hi duo principes fuerunt de germania inferiori contra rhenum: que antiquitus gallia braccata vocabatur. vnde et de re. venerabile. et de elec. dicitur quod imperium est traslatum in germanos in persona Karoli: quia scilicet in germania natus et ibi sepultus est. Item de orthone qui liberauit ecclesiam de manu alberici romani. ut. i. parebit. Et hic ortho fuit de germania superiori. Secunda ratio fuit deuotio illius populi ad sanctum petrum et paulum: que appareret in eorum peregrinatione rome. Tertia causa fuit voluntas summum pontificis: qui tunc erat scilicet Bregorius. v. q. de theuronia fuit natus: et consanguineus orthonis ut. s. et. i. tangit. Quarta causa: quia germani pbiotes sunt alijs et audaciores. vnde a nobili germine germani dicti sunt. Ista ergo electio usque modo perseverat: que incepit anno domini. D. rrr. et perseverabit quantum ecclesia romana permiserit: cuius est resigna transferre: et principes de sua sede deponere. ut l. dist. re. testat. Hier. s. et de sup. ne. pre. grandi. li. vi. et. q. vi. sic alius. et pre. c. venerabile. hoc autem de facto inuenimus in multis principibus. Nam legitur Zacharia papam deposuisse regem francorum: ut pre. c. item alius. quia dissolutus et effesus iunatus erat: ut dicit ibi glossa et inutilis. ut dicit textus. Item legitur in chronica Innocentij. Dyonem. liij. de deposuisse ab imperio: quia ab iuramento fidelitatis ecclesie se resiliuit: quod fuit circa annos domini. D. cc. rxiij. Item Innocentij. nati. de veneti. de domo de flisco. Fredericum imperatorem: qui primo amicus suus erat intum tempore cardinalatus: deposuit: amicitiam eius dissoluit: ne dominum impio pberet auxilium. ij. Paralip. rix. et quia sanctus est fuit pbi pbi: pthono: areveritatem. que depositio habetur et forma eius. et lib. vi. de re iudi. ad apostolicum. et sic de multis alijs: ut legitur in chronica. C. B. De verbo autem illo quod

Instituti
unt electores
periales

Electores
que
germania
assumuntur.

Imper
recau

rat. Joan. x. ad hoc facit. s. q. i. pphetauit. Reges fracie et anglic habere dicunt virtute sup quibusda egritudinib? laboiantes. **C** Seda ratio q omne dominii sit a deo: sicut in coparatione ad motu. Probat enim pbs in. viij. ppheticu: q mouentibus et motis no est in infinitum abire: sed est venire ad aliquod mouens quod no mouet et hoc est deo. Iuxta illud Boe. iij. de cosof. pbe. mero. iij. Stabilesqz manes das cuncta moueri. **U**num ergo dñi in gubernando snt motores: o bis: ergo oportet motum sui regiminis in se uicari in pmiu motore reducere. vnde Job. ij. Sub co suruant qui portant orbē. Hanc rationē tradit beatus Aug. in. iij. de trini. vbi ordinē motus et mobilis ponens ab infimo corpore: puta terra q subtiliora et viuosiora dicit moueri gradatim ascendēs fin ordi nē elementorū vsqz ad supēriū mouens: quod est deus: in quo consistit rota ratio motus. vnde et apls Act. xvij. In chyllo viuimus mouemur. et sum. **T**ertia ratio q omne dominii sit a deo: sicut ex parte finis. Diuina em pudentia omnia in debitū finē dēducit. in quantum mouet vnanquāqz creaturā in suū finē distinctū: sicut sagittator sagittā ad deterninatū signū. qua ratione dicit beatus Augustinus. iij. de trini. **Q**ue de quibusda ordinatissimis motibus primo spiritalibus: deinde corporālibus semp cū cta defendit: et vtrūqz omnibus ad cōmutabile arbitrium sententia sic sicut ad finē congruū. Si ergo alias creaturas debito et ordinato fine cōducat: multo magis creaturā rationālē aut hominē. quod apparet: qñ ipsam gubernet per suos dispensatores: vt sunt reges et principes ecclesiā p̄lati. hinc est q quū apls dixisset Rom. xij. Nō est potestas nisi a deo. statim subdit. **Q**ue aut sunt a deo: ordinata sunt: itaqz qui potestati resistit: ordinationē dei resistit: quia ad hoc deus de eis huic mundo prouidit: vt vniuersisqz status profectus in debitū finē. hinc dicitur in Proverbijs. viij. c. Per me reges regnāt: et legū conditores iusta decernūt. Per me principes imperant: et potētes decernunt iustitiam. **P**reterea quāto queliber natura nobilitate apta est cōsequi: tanto habet magis mouētia disposita ad cōsummationē finis. sicut manifeste in corruptibilibus p̄sicit in incorruptilib? celestibus et spiritib? angelicis que sine agente contrario mouent ad suū finē. puta corpus celeste ad dominii sui motus. angelus aurē ad diuinoū cognitionē et suū ministeriū adimplendum. **U**ni ergo creatura rationalis creata sit et producta vt sit dei capax: et hic est finis eius p̄cipu? vt dicit Aug. xij. de trini. et item Aug. Natus est homo ab exterioribus ad interiora redire: ab interioribus ad exteriora ascendere. **T**ante em dignitatis est humana conditio: vt nullū bonum possit ei sufficere. Sed in solo summo dono satiat. **P**s. xvi. Satiabo: quū apparuerit gloria tua. **A**d hūc ergo finē cōsequendū: et si homo adiunctur luce diuine grante. maxime deo iuuatur per mundi gubernatores. tñ p̄ hoc ne vite exempla. tñ per quotidiana documēta. tum p̄ cōrectionē cōtinuā. qua rōne Paulus vocat rectores coadiutores dei: dicens. s. ad 2. qm. iij. Dei enim adiutores sumus. **S**unt enim iudices et rectores mūdi: sicut instrumēta principalia.

Ed licet principat

Omnis agentis a deo sit p̄ouisus: specialiter tamē romanus de quo Aug. in li. de ciui. dei plures causas assignat: sed tres nos tñmō colligam? s. ppter tres virtutes quas lex precipit eas gelica: quibus precipue romani p̄missus dānerūt: et ex eis tamē mercede condignā dominii meruerūt. vnde et dicit a Hiero. Romani virtutibus pmeruerūt imperiū. **Q**uibus q. s. s. et his itaqz. Prima virtus fuit sincerus amor p̄ patria. Secunda traditio legū sanctissima. Tertia motus beneuolentia. **Q**uantū ad primā exempla veterum romanorū habentur in promp̄ta: quia tota ex iureiuramento erat in ipsorū regimine et dominio ad cōferuandā reip

publicā vt eiusdem confulerēt profectibus. vnde Aug. v. de ciui. dei. c. xij. et xij. inducens verba Sallustij de bello catiline sententiā catonis in dicto lib. contentā de virtutibus veterū romanorū attollit vnde respública diuina prouidentia facta est magna dicens: Nolite inquit cato existimare maiores nostros armis respública magnam fecisse. Si ita quidē esset: multo pulcherrimā nos haberes mus. **U**ippe locio: atqz ciuiū p̄terea armorū et equorū maio: copia nobis est q̄ illis. Sed alia fuerit que viros illos magnos fecerūt: q nobis nulla sunt. domi industria: fors iustū imperiū: animus in consulendo liber: nec delictio: neclibidini obuorius. **P**ro his nos habem? **L**ucurā et auaritiā: publice egestatē: priuatim opulentiā: laudam? diuitias: sequimur ieritiā. **I**nter bonos et malos discrimē nullū: omnia virtutis p̄emia ambitio possidet. et sequit. **E**t erariū esset locuples: res priuate egebant. **N**ūc econtra vt. s. p̄o ista materia faciūt. viij. q. s. si ergo. c. nec nos uum. c. sunt in ecclesia. lci. dist. miramur. c. quid prouiderit. s. q. s. p̄ncipatus. lci. dist. si officia secularia. cum. c. seq. vsqz ad finem dist. pl. viij. di. c. s. et. s. p̄ncipat. dist. c. s. p̄ncipat. q. iij. sicut excellentiam. r. l. dist. in. quib? primatum. xxiij. q. iij. si non ex fidei merito. ibi: **U**bi em merito: um vestrōū loquar nō discurrat opinio: que bella vos frequēter appetere nō desiderio fundēdi sanguinis: sed tñ dilatandi causa reipublice: in qua coli deū cōspicimus: loquitur et. s. q. s. fertur. ibi: **S**i em is dignus sacerdotio creditur cui nō actionis materia: sed pecunie copia suffragaret: restaret nibil sibi in ecclesiasticis honoribus grauitas: nihil sibi defendat industria: sed totum sibi auri p̄ofamus amor: obtineat et. c. c. quibusdā. in. s. ibi: **N**isi eū quē vite meritū et actionis qualitas ad hoc dignū esse monstrauerit. s. q. iij. ex multis. post mediū. ibi: **N**ec eligant in domo dñi: qui maiores sacculos pecunie conferant: sed eos qui moribus et disciplinā atqz scientia diuites: pro officio suo ipsam valeant sustentare ecclesiā. xxiij. q. s. paratus. ibi: **A**per hoc si terrena res ista publica christiana p̄cepta custodiat: etiā ipsa bella sine beneuolētia nō gerentur: sed vt ad p̄cietatis iustitiasqz societate victis facilius cōsulari et. c. c. militas. re. ibi: **N**ec respública gerere criminosus est: sed ideo agere respública vt diuitias augeas: videtur esse damnabile et. c. c. c. summa. **S**ūma militie laus inter alia merita bona bene cōcedentia reipublice vtilitatis exhibere. et xxiij. q. iij. c. ser. differētie. d. item ab aliquo. ibi: **P**etere aut vel p̄estare solatiū vt malis facultas delinquēdi adimā vt ecclesie pacem adipiscatur: vt aliquis multorū vtilitatis seruetur: vile est et honestū et. c. s. ibi: **N**on sue voluntas: t̄ sed omni vtilitati vicurus et. c. q. viij. vt p̄idem. ibi: **E**t quecūqz vobis deo adiutore: pro vtilitate reipublice p̄suaferint: facite. et. s. ibi: **U**nicquid vtile reipublice iudicaueritis peragite. et. s. ibi: **N**ec vtilitas nostre reipublice (quod dñs auertat) negligatur et. viij. q. s. in scripturis. ibi. exp̄fessum. et. q. s. dilectissimi. ibi: **N**ullus vestrū negletis vtilitate cōmuni suo luero: p̄spiciat ne si quispiā p̄p̄cia cōmoda appetit: frivola existimatio fallatur et. s. dist. c. causa. et. q. s. sciendū. xvi. q. i. nos autē fratres. et. de res. num. nisi quū p̄idē. s. p̄oro. **A**ntiqui etiā cōsules romano:um pauperes erāt in rebus priuatis: prout narrat Augustinus. v. de ciuita. dei. c. xvij. q. Lucius valerius defunctus in suo consulari a deo pauper fieri vt nummis a populo collectis eius sepultura curaret. **C**on simile narrat Vegetius de re militari. de Anilio Regulo: qui quum summis rebus p̄fuisset a deo pauper fuit: vt coniugem liberose collocaret in agello: qui colebatur ab uno villis eo. **I**bi etiā narrat Aug. de quintio: qui quū quatuor: iugera possideret et manibus suis ea coleret: ab aratro abductus est vt dicitur: fieret: maio: itaqz honore q̄ cōsul. victisqz hostib? ingentē gratiā cōsecutus est: et tñ in eadē pauprate māsit. **I**bi etiā narrat Aug. q quidā eorū qui fuerat bis consul: et illo senatus est pulsus eo q. r. pondera argeti in vasis habere cōperit est. **N**ō em diari intendebat

Qui reit pu. apud ro. p̄ficie ban tur.

Liber I.

Prima
tus cui
debeat.

propter lucra nec b fuit apud eos ingenium purum dicit L u
rius consul qui fam nites magni ei pondus argenti ars
tulissent quibus non habere aurum p danti ait sibi uiderit eis
q habere aurum imperare. Et simile narrat Egegetius li. iij
de re militari: quod legatus epironarum fabicio consul
grande podus auri offerret illo non accepto dixit se mal
le haberibus id imperare: quod illud habere. Et ob hoc nolle
bant p fici dignitaribus nisi possent reipublice proficere
prouit dicit Valerius li. vi. de Cornelio scipione. Qui quum
hispania forte uenisset dicit nolle illuc ire: adiecta causa
quod recta facere nesciret. Et Jre suos filios non pariebatur
tur p fici: nisi possent p ficere prout narrat Helimadus his
tolographus de elio. qui quum ex senatore esset creatus im
perator: et obsecrante senatu ut filium suum augustum cesarem vo
carent: dicit sufficere inquit debet. Ut ego ipse inuiri regna
uerim quum non mereret. Pulmarus em non sanguini debet
sed uite et fidei claritati. viij. q. i. moyses. et. disti. nos q. Et
inutiliter regnat q rex nascit et non meret. Proculdubio
parentis affectu erunt: qui paruulos suos imporbabili mo
le sup terra extirperit. Hoc em est suffocare filios: non pro
mouere. Alendi pius sunt et uirtutibus exercendi: et quum
eo profecerint ut pben illos antecedere quos debet hos
note anreire: inuiri ascendat. et tunc ciuui suouum nequa q
se subtrahat uoris. Implebat em illud tuc. Eccl. viij. Noli
querere fieri iudei: nisi ualeas uirtute irrupere iniquita
tes. et p. ouer. r. Rex q seder in folio iudicij: dissipat om
malu inuitu suo. ad hoc facit. r. vi. di. vna tm. ibi. Duo
aut pot esse honorato: uicinitatis: q conugia frequentauit
r. di. si. r. r. r. r. di. p. i. m. ibi. Duo pot ptes ecclesie au
ferre malu de medio ei: q in deliciu simile conuerit: aut
qua libertate corripere peccante: quum ractus ipse sibi res
pondeat eade se admisisse que conuipit. r. di. s. l. r. di. in
sacerdotibus. ibi. Irreprehensibiles esse conent: qd p. esse
non esse est corrigenda. longa debet uita sua p. batione mos
strare: cui gubernacula committunt ecclesie. r. viij. di. pul. q
ij. q. vij. q. sine. cu. iij. c. sequerit. vij. q. i. licet. cu. c. sequi.
C D Hecantes etia auaritia non p ficebant reipublice:
ut narrat Valerius li. vi. titu. de grauiter dictis aut factis
quum duo consules contenderent in senatu: qd eoz in hispa
nia mitteret: ait scipio emilianus oibus sua sententia ex
peccantibus. Nentis inquit mihi mitti placet: q alter nihil
habet: alteri nihil satis est. eque mala licetis imperij ma
gistra inopia indicans et auaritia. Narrat etia Valerius
maximus li. iij. c. de abstinentia et p rinentia de marco curio
quod ipse famitibus diuitias ceteris etia post uictoria has
bita de ipis. Na quum ad eum in scamno ligno sedente: et ca
rino ligno ad focu cenante: magnu pondus auri legari
tulissent: benignis uerbis inuitatus ut eo uti uellet: uultu
p rimum risu soluens: supuacue igit inquit: Narrate inquit
famitibus. Marcu curiu potius malle locupletibus impe
rare: q locupletem fieri. et memore me nec acie uinci: nec
pecunia posse corrumpi. Hoc idem scribit idem Valerius in
cod. de fabricio: qui quum honore et auctoritate oibus in
ciuitate sua maior esset: censu suo pauprimus: a diuitibus
tm famitibus quos in clientela tenebat: pecunia et seruos
sibi missos contempfit: ac frustratos remisit: continetie sue
beneficio: ac zelo patrie sine pecunia pdines sine usu fas
milie abunde comitatus: q locupletem illu faciebat non mul
ta possidere: et pauca desiderare. Et Jre iustitia r
mano: non parebat erga reipublica inimic: q nec sibi parces
bant ob salute reipublice. uirtute em reipublice uire: p
prie etia p ponebat: prout narrat Augu. i. de ciui. dei. c. xv.
Et tullius de officiis li. i. q. iij. q quum esset marcus regulus
ductus captiuus ad carthaginiem: missus romam et sub ius
rameto redeundi p comutatione captiuo: in ille romam ue
nies in senatu uenit: et captiuo reddi uel comutari nega
uit esse uitle: eo q illi essent adolefcetes et boni duces: ipe
aut senectute ceterus. Et quum retineret a ppinqs et ami
cis: redire maluit magis q hosti si de danti fallere. Na fm
Aug. ad bonifaciu: fides em qm p mittit etia hosti seruus

da est. r. iij. q. i. noli. qd uerum si ipse hostis fide seruat. als
no. u r. ibi no. et de iureiur. p uenit. iij. ubi de hoc. et licet non
ignozaret se ad crudelissimu hoste: et ad exquisita suppli
cia p fici: insurandulm seruadum putauit. ar. bonu. r. iij.
q. iij. innoces. et de elec. uenerabile. et de iureiur. corins
gar. Et simile etinde narrat Aug. r. vij. de ciuita. dei. c.
xv. et Zullius de senectute de Lodro rege arbeniensium.
Quum em instaret bellu inter arbenieses et peloponnenses:
et accepissent in r. iij. q. illi essent futuris uictores quouum
dur occideret. Hoc audies Lodrus in habitu pauperis
transiit ad hostes: seq obicit eis neca. iurgiu puocan
do. de quo Virgil. in bucol. Et iurgia et ari. Maluit em
mori du uincerent sui: q uiuere suis superatis. Seruauit
aut ad litera ille Lodrus r. du. sed non ppter dominu.
Maioze charitar nemo habet q ut ai am sua ponat qd
p amicis suis. Joan. r. v. c. i. Joan. iij. Ille p nobis anima
sua posuit: et nos debemus p fratribus ai am nostras pone
re. et. i. Quac. li. r. r. Doxiamur in uirtute ppter fratres nos
stros. qualiter hoc intelligi habet. r. vij. q. i. s. hoc tunc. de
hoc etia de pen. di. n. qui uult facere dei madata. et. c. qd
tanta. Duo em fuerit pcepta fm Plarans sium uolentibus
pdesse reipublice: ut ait Zullius li. i. de officiis. Unu
ut uirtute ciuiu sic utant: ut quecuq agant ad illa refe
rat obliu comodoy suoy. ad hoc. vij. q. i. sunt in ecclesia.
alteru pceptu ut totu copus reipublice curat: ne duu pary
te aliqua tueant. reliqz deserat. ar. ad b. e. de pben. malo
ribus. et. c. quu causam. Jre narrat Aug. d. c. lo. l. de ciui. p. i.
lib. iij. c. r. et li. v. c. r. viij. de marco curio: q se armato equo
sedere in abrupu terre hiant cepit: dedit ut pstantia
cessaret ab uibe. Et de marco regulo q consule de salu
ti uibus a carthagine sbus est occisus. Jre nec pater parces
bat filio p reipublica: prout narrat Valerius li. v. r. Aug. v.
de ciui. dei. c. r. viij. de beuto. q filios corpehenfos p tribu
nali uirgis celos: et post ad palu religatos securi percussit
iussit: q dominatione tarquiniu a se expulsam reducere
uolebat. exiit em pater ut ageret consul: obulsq uiuere
q reipublice uide deesse maluit. de q ait poeta: Natorq
pater noua bella mouetes: Ad pena pulchra p libertate
uocabit in helli: ut cuq feret ea fata minores. Sed uerbu
sequerit consolatus est infelicem. Uicit amio: patrie laudisq
immensa cupidio. Et simile narrat Augu. ubi. s. de roiq
to q filiu no q: contra patria sed etia p patria pugnavit:
tm quia contra imperiu suum: licet uicisset: occidit: ne plus
mali in exemplo contempti imperij: q boni in gloria occisi
hostis esset. sicut scripsit. i. l. xviij. ar. d. ampl. C Similiter
idem narrat Valerius ubi. s. titu. de parentu seueritate aduer
sus liberos: de manlio torquato: quod quum esset filius suus
satus et couiscus: prulit suam de eo dicebat. Quu syllanum fi
liu meum pecunias a socijs accepisse mihi probatum sit: eum
republica et domo mea indignu iudico. Jde sic ad iudicia
tus: p. et tristitia suspeditio se consumpsit. Narrat etia uicinus
Valerius li. v. r. titu. de iustitia de ualenico loicensis ducet
q quum leges fecisset inter alias saluberrimas: q de pbenibus
in crimine adulterij utroq ogilo carere deberet: et filius
cius esset in tali crimine de pbenibus quu tota ciuitas in ho
norē patrie necessitrate pene adolefcetulo remitteret: q
quadiu repugnauit. Ad ultimū p b. p. p. p. uentus suo
pius: deinde filij oculo cruto: uisum uideci utriq religat:
ita debitū supplij modū legi reddidit: qrat ad iustitia bo
li repemero se inter misericordē patris et iustū legistato
re partitus. Facit ad hoc: q saul ionathan filiu suu: q: co
tra edictū suū fecerat etiam haboians: uoluit occidere.
Regū. r. iij. r. iij. q. i. s. ite opponit. ibi: Probat hoc etia fa
cit etia. r. iij. q. v. si audieris. Deur. r. v. c. di. disti. disciplina.
ibi: Jre et redire. et. i. et occidat unusquisq fratrem et amicos
suu et c. et c. r. r. Jre nec filii debebat parcere patri agri
ti contra reipublica: prout ait Zullius li. i. de officiis. c. q. mi
bil est uile qd ab iniustitia et malitia p ficiat: ante finem
inquirens an si tradere patriā conabit pater filebit ne filius
et r. d. q primo obsecrabit patrem ne id faciat: deinde se
nihil proficiat

Nam genus laicoꝝ assimilat patri ppter potentia. **S**ecundus secularium clericorum filio ppter sapientiam. **T**ertius religiosorum spiritu sancto ppter benignitatem vel gratiam. **U**el genus laicoꝝ filioꝝ: spiritu sancto generantur et exemplo. **S**ecundus clericorum secularium spiritu sancto: quod est veritas procedit. **S**icut etiam actus cum laicis: et contemplatiui cum religiosis. In his enim generibus est trinitas: sed in humanitate et caritate catholica unitas. **U**no capite christi vicario temporalis gubernata et spiritualiter. **X**risti. q. i. loquitur. **E**t hoc etiam quod dicitur de ista mixta potestate et coposita: potest colligi quod sicut homines mundani siue carnales laici sensuales et bestiales, habent opiniones et conscientias: multa peccata mortalia reputantes veniales: et de spiritualibus parum aut nihil curantes: iuxta illud **I**sa. **L**o. **h**. Animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. sic et homines spirituales et religiosi et simplices iura penitus ignorant: et de vero et vero. et vero. et vero. illis autem angelicas siue sincerissimas habent conscientias scrupulosas. et de simo. p. tuas. h. ps. **X**ii. **L**ij. timetis vbi timendum non est. **C**. de si. instr. l. si. et de simo. est q. liones. **I**tem homo homo. i. clericus secularis: et boni canonice sunt mediū homines humanas et discretas opiniones et conscientias consequentes: ut patet ex de prescrip. c. si. **S**icut ergo mediū rationis est inter sincerum et sensualitatem: sic et clericus secularis res inter religiosos et laicos tenent mediū beatorum. et de theologo offi. de. querenti de of. custo. c. i. **I**deo theologia pura potest ca civilis dici scientia hominum angelicorum. **L**itellus vero p se bestialium. **S**ed canonica humanorum. **E**t sic patet quod hec triplex conditio hominum quod quod minus concordat cum triplici scientia theologica civilis et ca libz apte. **S**ic et ratione: et cum triplici vita contemplatiua/activa/ et mixta: et cum beatissima trinitate. **P**rimo due pachele et hyammaris et martha. et de regu. licet. **T**ertia p iudith et dnam nostrā merito designat. **N**ā de premlatiōe iudith legit iudith. viii. **I**. de actua vita et quod occidit hōs losferne: habet iudith. xii. de vtraq; vita maris dei. **L**egit euangeliū. **L**uce. x. in assumptione et. in quo euāgelio fit mentio de vtraq; vita designata p marthā et maris. de q; huius ibi fit mentio: q; fuit pfectissimē in dñi genitrice. **I**hac duplicē vitā cōpositā et mixtā tenuit moyses. di. xxxvi. si q; vult. etiam christus deus noster: vt. s. prime dicit. **E**t ita debz singulariter tenere eius solus vicarius in terris papa legitimus: regens merito et hō loco bea tria genera hominum antedicta: et vtens tribz scientijs supradictis in obsequio christi: et eligens mediū fructuosum inter sincerum q; est pars superior: rationis. et de hereti. ad nostrū. in dem. et sensualitate infimā parte et. **D**erito igit et rationabiliter dñs papa vniuersi rector: principaliter debet esse: vt totū vniuersum hoc p se et p alios ipse regat: q; totū catholice potestatis quo partes alie subequentes merito oriunt. ar. bo. xiiij. q. i. loquitur. ad si. **I**tem p ista dicitur de potentia pape in repositio. **S**icut qd no. **D**icitur. et de iudi. nouit. **S**. no. em. sup verbo cōtraria cōsuetudine. dicitur. q. di. papa potestas nra et iurisdictione quā habem⁹ in oēs generaliternō solū p se dicitur ptiilegiū speciale: quoniam et generalem cōsuetudine approbatā. ad hoc et de fo. cōpe. si clericus. vbi de hoc. et de appel. romana. s. debz. li. vi. **E**t q; hec littera sic fit intelligēda: euidenter pbat de trāsa. epif. quāto. s. nisi forte et in dōtra cū sub dubio loquitur: si hoc no al legādo sed definiēdo dicit: oino p se ipse solus fit ordinaris cūctoꝝ: q; vtrū est. i. q. ii. cūcta. et c. **P**rius. hucius. **D**icitur. facit tēp q; sequit in illo. c. nouit. s. quū em nō humane cōstitutiō: sed diuine legi potius imitatur. q; potestas nostra nō est ex hoie: sed ex deo et. **I**tem no. **D**icitur. sup illud verbū in dicto. c. nouit. ante hōm cōsuetudinē speciale ptiilegiū beato petro cōcessum. qd et etia speciale considerata psona pape: cui et nulli alij cōpeterit. de offi. leg. q; trāslationem. **G**enerale nō est respectu omnium christianoꝝ: q; hanc sup oēs habet potestatem. ibi.

quū em. s. de maio. et obe. solite. s. penul. qui si. h. i. leg. per venerabilem. s. rationibus. **D**icitur. **I**tem no. **I**mo et **D**icitur. in pre. c. nouit. sup verbo. omittimus. q. i. illa que ibi allegatur: quod quilibet secularis litem habēs potest eligere re iudiciū ecclesie. que fm glof. abrogata est: qd fuit pmi legiū ecclesie ab initio concessum: vñ et adhuc durat nec est abrogatū: nec imperator: potuit auferre ptiilegiū eoꝝ desine: qd ei semel concessit. **C**. de dona. que sub mod. per totū. xxiij. q. i. no. em. ibi. **N**o aufero quod iose donatū. fm **I**mo. et **D**icitur. facit qd no. l. iij. di. ego luduicus. in glof. i. et. s. in priori. ar. s. ceterū dicit. **I**tem no. **D**icitur. in summa. et de imm. ecclie. s. in quāta. sub. s. sed nec illi immunitas. **N**. nec credendū est. et sequenti. **E**t **I**tem no. **I**mo et **D**icitur. et de fo. cōpe. licz. sup verbo vacante. q; specialis cōsuetudo est inter papā et imperatorē: quia papa ipse examinat et approbat et inungit. et imperator: ei iurat tādē dñs: et ab eo tenet imperiū: et eius est aduocatus. vt colligitur et de elec. venerabile. et l. iij. di. ego luduicus. et c. tibi dñs. inde est q; in iure imperiū: qd ab ecclesia romana tenet imperator: succedit papa impio vacante. **E**t tenet etia sibi **D**icitur. q; vacantibz regnū et principatibz quibuscūq; et vbi cūq; iudex secularis negligēs est in iustitia exiēda: papa non solum de plenitudine potestatis quam habet: sed et de iure et cōsuetudine potest et debet iustitiā facere. xv. q. vi. ali. et de elec. quā inter vniuersas. ad si. **I**tem etia pter lex casus quos potest glof. ord. alios et casus ponit: in q; bus ecclesia se de iurisdictione seculariū intromittit. **S**ed extra hoc ibi sic opponit dñs **I**mo. dicit aliquis: quū non sine pena sacrilegiū: hoc sibi summi pontificis p se statuerit: vnde nō est sibi tāta fides adhibēda. ar. s. de inter. ac de etate. s. i. iij. q. iij. s. i. quibus potest trideri fm **D**icitur eos q; hec tales sacrilegiū committunt. **E**nde tibi no. q; quibus debz a principio p se mūdū rex vsq; ad noe: cui cōmissit ius regimē sui populū: et ab eo vsq; ad christū rex p patriā in finem chas et iudices et reges et sacerdotēs: q; ei in vicaria sua regerent vsq; ad christū: qui fuit naturalis dñs et rex et legislifer noster. **I**psē nō dñs iesus christus vicariū sibi cōstituit beatus petrus et successores eius q; dicit petro **D**at. xv. **T**u es petrus. et tibi dabo tē. et **I**oan. xxi. **P**alce oues meas. **E**t quū i multis distincta sint officia et regimina mūdū: tū q; cūq; iuris necessitas immineat: quia iudex diuus est quā sententiā de iure pferre debeat. vel necessitas facti: quia alius non semp est. vel nō potius reddere: vel q; lter cūq; noluit iudex: vel nō possit iustitiā exercere: semp ad papā est recurrendū. **D**eus. xvij. et qui si. sicut leg. p venerabile. s. rationibus. et de hoc. s. in ar. xxxvi. et xxxvij. notauit. **I**tem no. **D**icitur. et de fo. cōpe. ex parte. sup hōm cedatis. q; papa et ecclesia potestate nō habēt ab homine: sed a deo. vt et de iudi. nouit. s. i. h. quō em. **E**t **N**ec obstat q; olim clericis iudicabant p laicos: etiā q; psonaliter agebatur: quia hoc nō fiebat de iure: nec de iustitia. s. q. i. sacerdotibz. xxxvi. di. in scripturis. sed de facto et iniuriōsa violentia reposita ecclesie pimitiue: in quo et sancti martyrisabant et opprimebant: nec poserat ecclesia resistere potentie violētē. **N**am et hec etiā hodie in multis a tyrannism principibus ecclesie et furo ecclesialice similia patiunt. **S**ed reprehendunt et ab ecclesia puniunt: vt p; in eo qd leg. et no. s. de immuni. ecclie. non minus. et c. aduersus. **S**i quis q; exemit clericos de iurisdictione imperatoris: quū prius ei subessent: **R**ūdo q; papa cōsentire imperatori. s. q. i. continua. et c. de psona. in aut. de sanc. epif. s. h. quis. colla. i. et in aut. vt clericus apud. ppi. epos. s. vlt. coll. vi. et de iure cano. c. i. **S**ed hoc nō plene exemit. vñ dicitur q; ex empti sunt a deo. xxxvi. di. si impator. **E**t dicit q; papa sine cōsensu imperatoris bene potuit eos eximere a iurisdictione imperatoris p suas cōstitutions: q; quū clericis spiritualibus res sint: et toto corpus et anima dederint in seruitiū et in seruitū christi. xii. q. i. cui portio. p sequēs pape in deo et cōstitutionibz ei⁹ subsumit. et di. imperiū. c. suscipitis. et de maio. et obe. solite. fm **I**mo et **I**tem no. et ita no. et. ita q; q; q;

reprehensibile. r. c. quo ausu. et de ap. quā parati. secus in alijs. legit r. no. xvij. dist. si eps. Ite a solo deo habet iuris dictione. nō a concilijs. legit r. no. xvij. dist. s. hinc etiam. rxi. dist. quis. in. q. vi. dudū. vbi de hoc. r. s. dist. in. x. ar. Ite solus papa in casu heresis ligari potest. legit r. no. rxiij. q. s. acharius. in. glos. Ite solus papa sui cōmune opinio nē restituit in integrū r. famā reddit. nedum clericis sed etiam laicis. bene facit et qui si. sint leg. p. venerabile. s. j. et de re iudi. quoz. re. ij. q. iij. s. hinc autē. et de simo. ex. dist. gēn. vide. j. lar. s. quia eps. n. rxi. r. rxiij. ar. s. est aut. n. remittitur. et vterq. gladius ad papā p̄ncipat. plene in rxiij. r. rxiij. et in. cl. ar. superius declaravi. hic addo et de sentē. exco. dilecto. li. vj. q. vj. auctoritatem. ibi. Nec in mandatis datus vt spūali simul r. materiali gladio r. facit glos. sella. lxiij. dist. in synodo. que incipit. ita papa. Item pactū vel transacionē vel sententiā. que nulla est/ papa ex certa scientia pōt ratificare. et de pac. quoties. de transac. c. i. de confir. vii. c. i. s. ij. Si papa ad se reuocat nos gorum: nihil valet quod ab alijs fit. et de app. l. v. in. m. Idē est postq̄ aliquis iter ad papā arripit. et de peregris. na. c. i. Solus papa pōt esse iudex in causa ecclesie sue. no. et de iudi. cū venissent. in. glos. magna. de. confir. vii. quū dilecta. in. glos. sic ergo. rxi. q. vj. c. i. in. glos. s. p̄ Innocen. de rbo. sig. et parte. i. Item dispensat in illicito iuramento et causa: licet multi contradixerint. no. xv. q. vj. auctoritatem in. glos. magna. r. et de iur. quāto. facit qd. no. rxiij. q. ij. s. in. glos. sic ergo. et papa ab aliquo nō pōt iudicari. et. q. iij. per totum. r. s. sufficienter dictū est in. v. r. vj. arti. Item solus papa confert p̄bendas vacaturas. legit r. no. et de p̄ben. dilectus filius tuus. est in. glos. hoc idē erat fm Innocē. no. de of. delega. et parte. i. in. glos. hoc nō pōt per p̄e. c. dilectus. r. de concess. p̄e. nulla. r. c. accedēs. Solus papa pōt rem vni ecclesie tollere r. alteri dare. legit r. no. et de reli. do. constitutus. in. glos. magna. r. rxi. di. c. i. in. glos. nec papa. et. q. iij. cōquestus. adde quod. s. e. n. Item solus papa absoluit ab obligatiōe qua quis alteri tenet. et de vo. r. q. re. vententis. legit no. Solus papa pōt q̄s vult ep̄m r. e. p̄solatione decimarū. legit r. no. et de dec. ca. nobis tua. rxi. q. i. s. ij. in. glos. sed quō. sed ep̄solum. Contra. rxi. q. iij. placuit. ij. s. p̄o. ad. si. n. sic etiā p̄da. ibi. Proventus p̄mitiariū vel decimationū p̄scriptione tolli nō potest. etiam si a romano pontifice quilibet laicus sup his rescriptū impetrauerit. sed illud intelligo rescriptum in forma cōmuni: secus et certa scientia. et hoc inuit ibi glos. parua super verbo rescriptū. que incipit. f. rxi. Nam allegatio loquitur de rescripto nō de p̄uilegio speciali. scientiam loquitur tertius p̄orime positus rescriptū. Solus papa pōt facere q̄ monachus aliq̄ locū habeat p̄ p̄eno. no. et de confir. vii. p̄o. r. c. Solus papa pōt concedere p̄sbyteris q̄ ch̄siliment in frōre fm quōsdā: tñ cō rariū legit r. no. rxi. dist. s. i. et de consue. quāto. Solus papa pōt cōmittere p̄sbyteris r. concedere ep̄is vt per p̄sbyteros ecclesias consecratis recōciliant. legit r. no. et de conse. eccle. aqua. vnde ibi scripsit Innocē. r. vltien. post cū. si cydinus autē q̄ papa pluribus ep̄is indulset q̄ p̄ simplices sacerdotes possent reconciliare ecclesias: aq̄ tñ prius p̄ ep̄m benedicta. Scdm tñ vltien. ibi. Lemens iij. sancte memorie hoc de facili nō concedebat: nisi de ecclēijs nō consecratis: que si fuerit polluta reconcilianda est. et. c. i. sed illa per p̄sbyterū simplicē possunt fieri: vt ibi no. Ber. sed vltien. contradicit sibi. Sed cōmunis consuetudo fauet Ber. si hoc fiat de licētia ep̄i. Et circa ma trimoniū p̄ cōiunmatiū papa potest. et de p̄uer. cōiuga. ca. verū. r. et publico. legit r. no. Solus papa dispensat in gradibus consanguinitatis. legit r. no. et de resti. spo. lite ras. nisi diuina lege p̄hibitis. qui no. rxi. q. i. s. i. in. glos. sup. r. q. viij. in. summa. r. rxi. q. iij. p̄itatu. et de cōsang. et affi. qd dilecto. in. glos. q̄ auctoritate. r. c. q. circa. in. glos. no. de transac. h. c. de duoz. gaudem. glos. i. Ite papa solus pōt etiā in reimpōsilibus legitimarē. fm vltien. q̄ sic in

telligit et qui si. sint legi. p. venerabile. q̄p̄ ibi glos. r. Inno cen. contradicant. fauco vltien. si hoc faciat de p̄cuis tudine porcoratis: qui habeat vtrūq. gladiū. vt. s. p̄oba. in. in. rxi. r. cl. ar. Solus papa dispensat cū diuino vt cō trahat. legitur r. no. rxiij. dist. de illo. et de de. d. iuga. quū olim. r. no. rxi. q. i. que ad p̄petuā. Possit papa dispēare vt contrahens p̄ verba de p̄enti cū aliqua possit cū alia contrahere. no. de conuer. coniuga. et publico. facit et de transla. quāto. nō em. Et religioſo recipiēte o. d. i. in apollasia solus papa dispensat. Et Gamoniaco in ordi. ne r. in beneficio scienter solus papa dispensat. legit r. no. de simo. c. penul. c. nobis. in. glos. p̄o. r. c. de simoniace. et de renun. post transla. s. q. i. ordinationes. in. glos. igitur. ergo. Solus papa: etiā si scienter participat cū excoicato ex cōmunicatiōe nō incurrit. no. et de sentē. exco. nulli. c. si aliq̄. rxiij. di. c. i. nō tamē p̄p̄terea ipsum absoluit. et in demē. de sen. ex. summus. In duobus beneficijs curatis vel p̄sonatibus solus papa dispēsat. et de p̄ben. de multa. legitur r. no. r. rxi. dist. i. sancto. r. et de elec. dudū. n. Solus papa restituit solēnter depositū r. iustitio. ij. q. vj. ideo. l. dist. contumaces. et de de. exco. m. clerici. adde qd. no. s. seq. n. it. restituit. Dispensat solus papa cū voluntario ho micida. no. et de homic. sicut dignū. vnde r. ibi no. vltien. q̄ nō de facili dispensat cum homicida voluntario. vnde ad hanc difficultatē referendū est quod legit. l. dist. minor. tñ dispēare possit si velle: quū lex diuina hāc sibi nō p̄bi beat dispensatiōe: immo potius concedit sic ut p̄ in p̄bi nees nepore aaron sacerdotis. cui post cōmissū ab eō et zelo dci duplex homicidiū mādauit dci dñs. Num. rxi. Ecce do ei partem federis mei: r. erit tam: ipsi q̄ semini il lius pactū faceret dotij sempiterni. Quis illud r. spūale fue rit r. speciale: sicut r. quodam alia. rxiij. q. viij. occidit. sed idem possit facere papa. ar. s. de transla. ep̄i. c. ij. vltien. Item solus papa inficit quod legitime a s. factum est. et in demen. de immuni. eccle. qm. ibi: r. haberi volumus p̄ infectis. vbi no. Joan. and. vide quāta est papalis p̄as ar ca illa que sunt simpliciter de iure positio: quia reuocat illa vt etiam.

¶ **U**endum autē sup hoc est q̄ est regula genera **U**ltien. res cau stolica referende sunt. i. ad papam caput et. et se ad de pap. maiores. et de transla. c. i. vbi de hoc. q. ap. rxi. vj. omnis oppellus. rxiij. q. i. quoties. iij. q. vj. dudū. Et circa rxi. tus sup istis coram ordinario pōt r. absq̄ grauamine ali quo illato vel comminato ad se. ap. appellare. vt. ij. q. iij. nullam. r. v. q. vj. ad romanā. s. quum ergo. qd specialissimū est: vt p̄batur et de ap. vt debitus. in. fine. Que autē sunt ille de aliquib. p̄ ordinē est videndū. ¶ Primo ergo papa siue p̄ma sedes a quoq̄ accusari vel iudicari nō pōt nisi solum de heresi. vt. cl. dist. si papa. et. q. iij. aliorum. nisi forte ipse papa voluntarie se submittat alicuius iurisdic tioni. ij. q. viij. nos si. vbi de hoc. ij. q. v. mandatis. ff. de iur. risci. o. iudi. est receptū. Nam r. ipsemet se deponit. vt. rxi. dist. nūc aut. nō tñ ille cui se submitit possit ipsum depoy nere: nec papa sibi possit talē tradere potestatem. et. q. i. aliorum. r. de hoc satis. s. dicit maxime in. rxiij. ar. Sedo ipse erigit siue de nouo ordinar ecclesias cathedrales. rxi. q. i. felix. r. c. p̄cipimus. r. ar. de conse. dist. s. de locoz. Nam omnis dignitas ab ecclesia romana originē sumpsit. rxi. dist. c. i. vide quod legit r. no. et de conse. quū accessissent. glos. fi. r. de consue. quū olā. glos. i. Et fm hoc intelligit et de maio. r. obe. quū iferio. r. iso. s. ibi: ecclesia cathedra lē crep̄ris r. supple. auctoritate nra. vt ibi no. Ber. ad idē. lxx. di. in illis. Tertio a domino papa p̄suevit regalis dignitas impetrari et vt rex r. a quo inun. gatur. hoc em ad ipsum pertinet definire. ar. et de sacra. vnc. c. s. s. vnde in veteri testamento Quarto subicit vnam ecclesiam ca thedralem alteri. et de offi. leg. quod translationē. vbi de hoc. Quinto vnit duos episcopos? in vni: r. vni diuidit

alij contra: sed hodie expediti est in clem. de elec. c. f. ... ipse dispensat vt laicus vel in minoribus ordinibus constituitur...

no pot dispensare vt quis simul habeat plures vxores. et de biga. sup eo. c. de bigamis. c. nup. c. de bitu. de diuo. gau demus. rrvj. dist. deinde. quia contra dni pceptu esset...

An papa dispense possit cum monacho.

Articulus. xlvj.

De rebus de dispensatione pape in quibus casibus dispensare valeat... in quibus no: dicendum est. Sup quo notadu est...

An papa possit dispensare...

ergo spiritualis continetia corporali: qua retinet virgo sacra in tali casu per obedientia pape contrahens. Sic etiam intelligit illud Hiero. dicitis qd absq puritate virginitate continentia et castitate opera omnia imperfecta sunt. rrvij. q. v. tunc saluabitur. hoc est necesse est vt inrelligatur de virginitate et castitate aie. fm que modum tota ecclesia dicitur virgo iura illud. ij. q. 2. r. Despondi vos r. rrvij. q. i. nuptiaru bonum. als nullus coniugatus: nulla vidua saluaret: quod dicere erro: est. et de summa trim. c. i. n. s. n. Ad illud etiam quod dicitur est qd nullam commutatone dabit homo p anima sua. Dat. rvi. de plano fatet. Sed dico qd talis no pdit anima sua: qui matrimonio auctoritate pape legitime vritur: et caste viuere dicitur: sicut superius est probatum. Nec phibet iste monachus vel ista lege diuina contrahere: sed canonica. et quid dicit vel vo. venies. c. rursus. rrvij. q. i. quasi p totu. rrvij. q. v. tunc saluabitur. et de vo. r. vo. re. qd vort. lib. vi. ergo sup eam potest papa ex causa legitima dispesare. et de concess. pben. pposuit. **R**estat deniq respodere il li pdicto verbo decretalis. quu ad monasteriu. de sta. mo. qd abdicatio pperatis: sicut et custodia castitatis: adeo annexa est regule monachali. Rndeo fm Imoc. lumē iuris canonici: annexa de iure positio: qd sic probat. monachus est nisi aliud est qd solitari? et tristis. rvi. q. i. plas cut. ij. ibi papa Eugenius ita dicit. Agnoscat nome suu. Donos em grece/latine vni? achos grece/latine tristis. vnde dicitur monachus. i. vnus. r. tristis. r. c. monachus. quicquid vltra hoc additū est: de iure positio impositū est. **E**t quo apparet qd papa dispesare pot cum monachis: vt ppiūm habeat et vxoie ducat: vt. s. dicitū est: quū nemini dubiū sit: quū ipsam religionē siue ordinē et nas vos sub turam siue substantia qua debz ordinē: et toto tollere possit: ita sit. fm Imoc. et eni omnis religionis regula a sua tantū b' dispes: auctoritate vires sumpit. et de reli. do. c. fina. r. c. religio sine pot. nū. lib. vi. scilicet ergo et religionē r eius substantia in illis tuit et approbat: sic et ipsam tollere pot. et de reg. iur. ois res. his aut sublati subtrahit et regula. vñ dicit annexa. quasi diceret. substantia sunt hec duo. vñ et hec no possent destrui: qd illa destruerent. nec ledi/quin r lederent: quia idem iuris est in annex. ff. de reli. que religiois. et et de iudi. quato. cum suis concor. sed qd fecit tollere pot. Item quia mutat substantia rei. C. de re. vt. a. l. s. r. no. in pre. c. quū ad monasteriu. **E**t Quod aut hec duo abdicatio pperatis: et custodia castitatis: no sint de substantia monachatus: etiam sic. pbo: olim in principio ecclesie primitiue in egypto/et palestina et thebaida veri anachorite ppiūm possidebat et emebant et vendebant et donabant illud modicū quod habebant: et tñ nedū monachi: immo genus pfectius inter tria genera monachoz: us de egypto dicebatur. sicut probat collatio Piamonis de tribus generibus monachoz/et cenobitarū. sarrabatay/ et anachotitarū in lib. coll. Joan. cassi. Immo et multi de cenobis viri pfecti egredietes ibant ad eos: vt pfectius viuerēt vt apparet in pdicto libro collationum/et vitis patrum. Ad hoc facit qd paulus pimus summus anachorita ppiūm habuit et testamentū fecit. rix. q. si. c. cōtra paulus. p hoc facit qd legit r no. et qd de. vel vo. in sinuā te. rrvij. q. i. de viduis. i. Et eremite ppiūm habere possunt vt no. pre. s. contra. r. rrvij. q. ij. s. ecce. in glos. debent. **E**t ecclesia primitiua in specialia ppiūm no habebat: vt. rii. q. i. dilectissimis. no fuit ex pcepto dñi: sed illi? ecclesie ordinatione sancta et pfecta: sed ala regula no rumpit. si ex causa cū aliquo de contrario dispensat: qd priuilegia paucozum legem no faciunt. dist. iij. priuilegia. et de rbo. sig. abbate. Nam. r. Aug. quod ordinauerat qd dicit ppiūm no haberet: ex causa reuocauit. rii. q. i. certe ego sum. pro hoc facit: quia olim diaconisse ppiūm habebant. ar. rrvij. q. i. si quis rapuerit. vbi de hoc no. i. glos. que sit. r. C. de sa crosanc. eccle. l. generali. r qd legitur r no. rii. q. i. c. si. de sanctimonialibus. r et de elec. in dicitati? s. supradicta.

lib. vi. s. immittitur. a sensu contrario/ qd papa possit approbare statum monachoz habentiu ppiūm fm consuetudine alemānie si veller. **C**astitas etiam no est de essentia monachatus nisi p ecclesia: ergo possent contrahere nisi lex ecclesie impediret. ar. do. rrvij. q. iij. dicit. r facit quod no. rrvij. q. i. nuptiar. in glos. i. susceptū in fi. Quod ex hoc apparet: quia apostoli q fuerūt caput ecclesie primitiue: monachi vel cenobite p illo tēpo: fuerunt: quo fuerūt cum multitudiue credentiū hierosolymis. quia in illa ecclesia data fuit forma vite cenobitice fm Piamonem. s. all. de tribus generibus monachoz: r bedam: qui sup illo rbo: dabat singulis. put vnicuiq opus erat. dicit. q ita viuunt vt sint eis cōmunita omnia cenobite vocant. **E**t quum apostoli cōmuniter vxoies habuerunt: nec reperit qd christus post eorū vocationē eos separari mandauerit ab vxoie: contra legē quā ipse dederat de matrimonio no diuidendi. quos de? cōiunxit nisi ob causam fornicatiōis. Dat. rix. ar. rrvij. q. ij. quos de? immo eas secū ducebant: licet cū eis carnaliter no commiscerāt: vt mercede pdicationis suffētarent ab eis. vt est exp: sum. rrv. di. omnino confitemur. r ibi no. g. dispensatio habet locū. **C** et rre et obedientia de substantia monachi est fm ecclesia: sicut castitas et viuere sine ppiio: vt no. **D**ihen. in pre. c. cū ad monasteriu. r de regu. ex parte. r. c. consulti. r facit pre. c. cum ad monasteriu. s. prior. s. abbas. de maio. r ob. cum in ecclesijs. ibi: ad debitam obedientia r. rix. q. iij. statutus. ibi: De vice supra caput sibi hominem impoluerit. r tamē monachus factus eps absolutus est ab illa obedientia: quū factus sit de filio pater: vt no. rrvij. q. i. c. i. **E**t possunt esse aliqui monachi r no subesse abbat: vt no. rrvij. q. i. de viduis r puellis. in glos. pot. ergo. in fi. **C** Plene g. r clare probatū est iuribus r rationibus posse papā cum monacho vt ppiūm habeat: vt vxoie ducat: ex causa salutaris dispensare. immo etiam si dñs Imoc. iij. condito: illius decretalis/ quū ad monasteriu/ intellexerit ad literā qd nec ipse: nec alius romanus pōtifer/ in tali casu possit monacho cōtrahendi licentia indulgere: no potuisset legē suo imponere successoz: quū non habeat in dñi par in parem. et de elec. in moruit. vbi de hoc. ff. ad trebel. ille quo. s. reimpellitū. et de rescrip. quia per ambitionē in fi. lib. v. quicquid aut no. **B**er. in pre. c. cū ad monasteriu. r et de cōdi. ap. c. ij. hoc reneas: quia **B**er. r sequaces hac subtilitate/ r rationes veras minime puiderunt. **T**homas etiam de aquino in hac est sententia. **B** Hoc tñ notādū est: qd nisi papa ex iusta causa dispesat: peccat: nec dispesatio prodest quātū ad deū: vt no. et de vo. r vo. re. no est. **Q**uod verū est qd dispensatur contra vortū tacitum vel exp: sum: vel contra euangeliū/ vel contra ecclesie generalem statū. **S**ecus in dispensationibus que sunt contra ius posituum: quia in his sufficit sola voluntas dispensatoris. etiam sine cā: qd de iure pot supra ius dispensare. et de pcc. pben. pposuit. fm **B**uill. dicit. in spe. in tit. delegato. s. nūc: beuiter. r. r. no. r Imo. i. p. c. cū ad monasteriu. in glos. vbi ex cā q no. ibi. qd si sine cā dispelat cū monacho vt ppiūm habeat: nec dispelans: nec ille cū quo dispelatur est quātū ad deū tutus est. **S**ecus si sine cā dispelat: vt vxoie ducat: qd s: vxo: credit bonā r licitā: tener in simoniū: r resnet monacho reddere debiti. sed ipse debiti sine peccato erigere no pot. **R**o diuersitatis est: qd in dispelatiōe habēdi ppiūm nemini p iudiciū fit nisi illi cū q sine cā dispelat. **S**ecus est in simoniō: vbi dispelatio pdest vel p iudicat alij. s. iungi. **E**t ideo dicēdū est tenere in simoniū ne illa cū q ptabit auctoritate pncipis decipi videat. **C** de his qui ve. eta. in p. l. i. et de dona. p tuas. s. fi. rrvij. q. i. de viduis. vñ etiam no. **D**ihen. in p. c. no est: qd si sine cā facta dispelatio est: r illi cū q dispelatur est: de exceptione: in iudicio tñ aie dat dānatio. maxime dispelanti. ar. C. de iudi. rē no. nouā. r. q. in. alioz. sed r perēti r recipiēti. maxime si ad postulationē ipsi? dispelatio eobētra. ar. ff. qd qd iur. l. in. **N**otat etiam de ista materia **D**ihen. et de elec. dūdū. ij. i. glos. de in.

Papa cum monachis...
Papa iusta de causa dispesare...

Papa iusta de causa dispesare...

Portia dispensa
tiois pa
palis p
banur.

C Item super facto potentie dispensandi papalis ap
probo duas regulas traditas per **U**stie et de cocel. pie.
propofuit. in glos. qd diceret. Una est qd papa rantiu pte
babet. qd si dicat r faciat qd qd placuerit accusari no por
nec dammari ab hoie dūmodo nō sit hereticus incorrigit
bilis. xl. di. si papa. pōt tñ r debet moneri in secreto. r etiā
palā si palam peccet mortaliter. Nam velit nolit subiacet
euangelice veritati. quoad monitionē faciendā r recipiē
dam quia culibz dicitur est. Si peccauerit in te frater tuus.
et de iudi. nouit. ij. q. i. si peccauerit. **D**atb. xvij. sed qd
hoc quod sibi dicitur ecclesie non subiacet nisi in heresi.
Alia regula est. qd in omnibus pōt dispensare dūmodo
nō sit contra fidem. r dūmodo per dispensationē suā eul
denter nō nutriatur peccatu mortale. nec inducat subuer
sionē fidei. nec periculum animarū. Nam in talibus pōt
dñm nullā habet penitus potestātē. sic intelligit. xvij. q. i.
sunt quidā. xv. dist. sicut. ergo contra legē canonicā potest
dispensare in diuinitate. r cōtra legē diuinā vbi sibi phibit
tum nō est. nec peccatum continet euidenter. De potentia
pape in dispensando r nō. in. pte. sunt quidā. r. c. sicut.
iij. dist. in istis. ix. q. iij. nemo. xv. q. vi. auctoritate. xij. dist.
in summa. et de rell. spo. literas. de cocel. pie. pposuit. de
sta. mo. quū ad monasteriū. i. q. vij. s. nisi rigoz. i. glos. hic
incipit. de transla. epi. c. s. de offi. leg. quod translationē. de
excep. pte. sicut vni. r. ij. dist. pceptis. in spe. in titu. delega
to. §. nūc ostendendū. r. §. nūc b. c. i. uer. dicens. De mare
ria pape adde hic duo reprobā vtilia qd postui. §. in. ij. pte
istius operis in arti. ij. in. §. a capite. in primo r. ij. folio.

Articulus. lxxv.

De ne ad superiores

casus papales. qd late. s. descripti. inferiores
a papa siue cardinales legatus ad latere. siue
patriarche siue metropolitani siue epi. siue
alii manus extendant. quō sibi sunt in signū pūilegiū sin
gularis tantūmodo referuati. idco incidenter in hoc ope
re ponam casus in quibus p̄dici valeant dispensare r in
trouitū se de iure. r quid ad officiiu pertineat eorū dē.

Legato
rum tria
gna: ac
eōsdē
officia.

Et primo incipio a legatis. quorū tria genera sunt. vt
legit. r no. et de offi. leg. officij. li. vi. r. c. r. c. r. c. r. c. r. c. r. c.
no. p. Bern. **A**d quorū officiiu p̄tinet tenere pacatā p
uincia: r eam purgare malis hominibus r eos punire.
ff. de offi. p̄fec. v. l. §. quos quos. ff. de offi. p̄. l. iij. r. l. cō
grui. et de offi. or. c. i. **E**t legatus mittitur vt euellat vitia
dissipet malos. edificet viuites r plantet bonos. et de ma
io. r obe. solite. et lib. vi. de offi. leg. legatos. Item ad offi
cium eius p̄tinet causas audire. que per appellacionē de
feruntur ad eum. et de offi. leg. c. i. ij. q. vi. decreto. r. q. i. p
uenit. r etiam per simplicem querelā in p̄uincia sibi des
creta potest audire omnē causam ad forum ecclesiasticū
p̄tinentē. omisso quolibet ordinario. quia roma cōmūnis
patria ē. ff. ad municipa. roma. et de fo. cōpe. c. si. **I**pse
em̄ plenissimā habet iurisdictionē. r matius imperiū omi
nibus post principē. r omnia exercere pōt quecūq; pōt is
qui legatus mittit. que sibi p̄p̄ specialiter non reseruat. et
de sent. exco. nup. et de offi. leg. qd translationē. de of. vi. c.
penul. r no. ij. q. v. que de causa. ff. de p̄cur. parato. cui. r
l. leg. habet merū imperiū sicut r p̄cōsu. ff. de offi. p̄cōsu.
si in. alia. §. si. g. n. ius imperiū hz in p̄uincia sibi decreta
oibus alijs post principē. ff. de offi. p̄cōsu. ideo. de offi. p̄.
l. iij. nec qd est in ipsa p̄uincia qd p̄ ipsum nō expediāt.
ff. de offi. p̄cōsu. nec quicq; in prin. Nā ipse vice p̄cōsulis
r p̄sidis p̄uincie obtinet. et de offi. leg. legatos. lib. vi. Nā
ipse gerit vices dñi pape. et de cōsue. quū venerabilis. et
de p̄sum. an adata. r iij. di. c. i. et de offi. leg. c. i. q. p̄ trasla
tionē. sed si aliqua graua imminet r adua p̄ter illa que
sibi sedes ap̄lica reseruat. debet legat⁹ illa ad ap. se. re
ferre. vt euidenter p̄bat. xvij. q. i. frater n̄. circa mediū. xvij.
q. i. in galliā. et qd si sit legat⁹ venerabilē. p̄ ope. si. et de
vap. maiores. in p̄. xvij. di. multis. xvij. di. c. i. et de offi. ar

chie. ad bec. §. itē in epla. et de trasla. c. i. vnde legit. **E**ro
xvii. in si. qd moyses cōstituit p̄ncipes r tribunos. vt dōq
maius esset ad eum referret. ad id et de re iudi. quū crey
ni. r. i. l. vi. sicut sunt illa qd maiori aia dūerfioe indigent.
vt. ff. de offi. p̄fec. vi. l. i. **I**te solēt. ad idē. ff. de offi. p̄fec. vi. g.
l. iij. §. cognoscit. ff. de offi. p̄cōsu. l. i. qd erit. **P**oterit
ergo legatus passim de omnibus causis ecclesiasticis cog
noscere. vnde separat matrimonij p̄pter erroē condit
tionis. et de p̄u. seruo. c. i. **I**te cognoscit de questōe que
vertit inter clericū r laicū. et de re iudi. qd causam que.
Non potest tñ legatus de causa cognoscere vel eā cōmit
tere audiendā de plano sine strepitu summariē r sine sig
ra iudicio. de qd cōmissio loquit et de r̄b. sig. sepe p̄u
git. in demē. vt est exp̄sum. ff. de de offi. p̄cōsu. nec quicq;
§. de plano. r. §. vbi decretū. que em̄ cōmūnia sunt oibus
p̄sibus. debet p̄cōsul obferuare. vt in e. l. in si. **P**otes
gatus de causa criminali epi cognoscere. licz nō definire.
ff. de offi. p̄cōsu. l. j. ar. iij. q. vi. q̄nis. c. multi. **P**ōt legat⁹
cognoscere de causa ep̄atus vbi de eo litigat. et de ap. cōs
stit⁹. i. r. de elec. quia diligētia. nam r visitato. hoc pōt.
lxxv. di. archidiaconus sio. facit et de p̄ec. quia. l. i. vi ad
istos duos. p̄. iunge. qd no. s. p̄. ar. s. sciendū. r. xvij.
Item ad legatū om̄ssis medijs appellat. **F**in **B**ull. dur.
in spe. in titu. de ap. §. nū tractem⁹. §. quis Joan. no. p̄tra.
ij. q. vi. §. q̄sq; als si qd nostrū. sed de cōsuetudine cōtrariū
obrinet. r qd primo dicit verius est. qd vices pape gerit. vt
s. p̄batū est. **S**i aut iuste ab eo fuerit appellat⁹. ad papā
appellationi deferat reuertēt. et de re iudi. quū causā
que. ar. tñ cōtra. et de accu. ad petitionē. sed ibi nō dicit
frustratoe. Item legatus de latere habet iurisdictionē
super exemptos. ad hoc. r. q. i. puenit. xvij. q. ij. §. si ergo. p
pe prin. r. §. quicq; et de suppl. ne. p̄. licet. et de offi. del.
venerabilis. de p̄ben. graue. de sent. exco. nup. et de r̄b.
sig. veniens. l. i. vi. r. i. r. no. et de offi. leg. qd translationē.
Poterit legatus cardinalis in sua p̄uincia p̄uinciale
conciliū celebrare. iij. di. §. p̄oro. xvij. di. regula. xvij. dist. c.
sexta. l. iij. di. c. iij. q. vii. cōuenit. nō obstat. §. q. i. deo.
quia loquitur de concilio generali r vniuersali. facit p̄ hac
opinione. qd metropolitan⁹ r p̄uincias faciūt iure proprio
sua concilia particularia r p̄uincialia. xvij. di. c. lxxi. dist. si
quis ep̄s vacans. xvij. di. in multis. c. ibi positus. nā r ep̄s
facit cū suis clericis. xvij. di. nō oposter. **P**ōt legat⁹ de p̄
latere interpretari mandatū dñi pape. et de postula. p̄. c. l. de lin
r̄. nec valet. r p̄cessus legati appobant cōtra regē franci reuoc
cie post ap. et de appel. nouit. **P**ōt cōfirmare electionē il
lius qui abiurato schismate ad ecclesie redijt vnitatē. et p̄
de elec. quia diligētia. arg. tñ cōtra. r. ij. di. nos cōsuetudi p̄
nē. sed ibi loquitur de iure cōmuni quo nō p̄uenit hereti
ci r schismatici. **I**te legatus examinat qd est notoriū. et
de elec. bone. r. c. venerabile. Promouet in abbate irregu
larē. r in minoribus constitutū. vt legit. r no. **F**in **I**nnoc.
et de era. c. quali. t̄. r. de co. p̄. vitiatis. exp̄posuisti. **P**ōt
facere legatus statuta que p̄petuo durāt. et de offi. leg. c.
si. vbi de hoc. et de r̄b. sig. et parte. r. c. sup quibulda. §. si
de loca. c. i. vnde et papa concedit p̄uilegium salutis cōy
sti. lega. ap. se. et de p̄scrip. c. veniens. vtrum in condē
do statuta requirere teneatur p̄clatorum consensum. **T**er
nent **I**nnoc. et **U**stien. p̄. c. fina. de offi. leg. qd tenent
statuta sua in his que spectāt ad suam iurisdictionē. etiā
si p̄clati nō fuerint requisiti. dūmodo legibus general
libus non obstant. nam ipsas ei corrigere nō licet. ar. c.
de offi. p̄fec. l. lxxi. r. o. i. d. h. quod dicit vt no. ipse **I**nnoc.
et de offi. archiep̄is byteri. c. i. qui dicit qd tenetur requirere
re consensum p̄clatorum p̄uincie. allegat. et. q. iij. c. i. et
ij. r. iij. et. v. **E**tiolatores statutorum legati absoluentur.
fm. **B**. per o. di. loco. um. et de senten. exco. nup. **S**i
legatus ferat sententiam generalem. qui futurum cōmisi
rit sit exp̄communicatus. vt et de sen. exco. a nobis. §. valet
r durat legatione finita. et de loca. c. i. **E**st enim iudex or
di. et de offi. leg. c. i. r. ca. fina. c. de offi. rec. p̄uincie. qui

Legat
cui cōp
retur.

Regat
qui copu
retur.

ordinariam. r. l. seq. ff. de offi. proconsul. l. i. r. ij. C. de of. ei.
 qui vices alicuius ob. l. i. r. ij. r. habet imperiū in puincia
 sibi decreta. ff. de offi. proco. r. ideo. r. similis est proconsuli. si
 cardinalis est. ff. de offi. proco. l. i. ff. de offi. legatos. lib.
 vi. ff. de sent. exco. ad eminentiam. q. cardinalis sumit ex co
 siliarijs dñi pape. sicut r. proconsul olim eligebat ex consu
 libus vrbis rome ad aliquā puincia regendā. ff. de of. pfi.
 l. i. ar. ff. de of. q. l. i. ff. de his. vel pot. r. filis est pfecto pto
 rio. fm. Dñen. arg. ff. de ap. nouit. C. de epil. man. epale.
 Alios autē legatos singulos dicim⁹ filios esse pñdib⁹. ar.
 ff. de offi. pfi. l. i. r. pces puincie ordinari⁹. ff. C. l. i. r. delega
 tis. si qd. c. l. i. r. Ergo possunt hoc alij ordinari⁹. vt pall. c.
 a nobis. r. c. nro. multo forti⁹ legatus poterit hoc. q. habz
 maius imperiū in puincia post pncipē. vt in p. l. r. ideo.
 r. c. i. si mihi alia. q. si. r. nec quicq. p. n. C. Pōt etiā pce
 dere indulgentias ppetuas. r. legit. r. no. c. de offi. leg. c. fi.
 nō excedēs formā cōcilij generalis. c. de peni. r. re. quū
 ex co. nisi aliud habeat ex puiilegio speciali. Itē possunt
 legatū ex aliq. causa reddere quemq. inhabile ad bñficia
 eccliaistica r. secularia etiā ppetuo. ff. de offi. pfecti. v. l. i. §
 penult. c. de her. d. si aduersus. in fi. r. c. excoicam⁹. §. cres
 dentes. r. n. q. ij. §. notandū. in fi. quod idē tenet Buiill. in
 epo. in sua dio. tenent epī puincie r. alij legato obedire.
 q. c. i. subsum. c. de appel. quū parati. r. ipse legat⁹ pōt ius
 dicare de epoz. pcessibus: r. eos fm iuris tramites: qñ ex
 pedire viderit: reuocare r. emēdare fm. B. Redif sigillo
 legatū. c. de confir. vti. quū dilecta. Pōt legat⁹ ex causa
 reuocare indulgentias dñi pape r. suos p pcessor. §. c. res
 de. nō res. c. penult. Pōt etiā legat⁹ a latere eccliaia in
 ordinari⁹ in pbdīs r. in alijs ordiari: r. papa approbat qd
 per cū fit. c. de de. ex. mi. pposuit. Pōt grecos r. eremitas
 r. alios ppter inobediētiā excoicatos r. suspēdos absolue
 re cū manuali pmissione. c. de sent. exco. sup. eo. Pōt de
 causa que est iter duos reges cognoscere. c. de ap. nouit.
 Pōt legatus regē r. reginā male pnuicatos separare. c. q.
 si. sint legi. p. venerabile. §. verū. Legati eundē modū ser
 uabūt in cōmissione causarū sicut papa. c. de rescrip. ita
 ruti. §. sancim⁹. l. i. v. Puiilegiū legatorū est vt legatiōe
 durate r. idere nō teneant: nisi in his tm q. legatoris tēpo
 re p. r. p. r. ff. de iudi. l. ij. §. Regatis. r. §. seq. r. ff. de offic.
 pfi. l. i. c. natus. Legato autē tepus pdest ex quo legat⁹ creas
 tus est: nō ex quo romā venit. ff. de lega. l. legato. Itē q. in
 legationib⁹ publicis versati sunt: a quilib⁹ muneribus r.
 oneribus excipiunt. C. de lega. l. iij. lib. v. In transmarina
 autē legatione pñcti vacatione biennio habent. vt. c. tit. l.
 ij. Supueniēte legato maioris auctoritatis: officij alte
 rius cessat. c. de offi. le. volētes. c. de puiilegijs. antiqua.
 nec de causis etiā inchoatis minor: se intronitret. ff. de sus
 spectu. l. hoc em. Pōt legatus a latere cōferre vacātia bes
 neficia in puincia. ff. l. vi. de offi. le. officij. Sed nō pōt ad
 vna pbdā duos recipere: vel pbdā diuidere. c. de ps
 ben. dilecto. Pōt a latere legatus cōferre bñficia: q. tanto
 tēpore vacauerunt: q. eoz donatio est ad se. ap. deuoluta.
 c. de pbdē venerabilis. r. hoc tenet ibi Innoc. r. Joā. and.
 in p. c. officij. r. Buiill. in spe. in titulo de legato. §. nūc tra
 ctamus. Pōt legatus seruare sue donationi collationē p
 bēde pime vacature: qd die vt legit r. no. c. l. vi. pñcti. r.
 ca. deliberatione. Pōt legatus fm Buiill. cōferre pbdā
 vel eccliaia spectantē ad collationē laici. q. qd no. p. alios
 c. de iure pa. quū dilectus. r. p hoc facit c. de iudi. q. nro. r.
 quia plus habet iuris in cōcessiōe placus q. in pñctiōe
 patronus. c. de offi. leg. dilectus. r. hāc opinione de facto
 seruauit Nicolaus. iij. cōferēdo pbdā quā ipse ante suā
 p. morione habuerat in eccliaia Laudū. licet rex francie
 dicens ad se p. tinere collationē illius pbdēde alij de facto
 cōtulit. Pōt p. elat⁹ ex causa pñcti r. diuidere ecclias.
 c. de excep. pla. sicut vnire. sine pñctiōe tamē episcopi.
 c. de confir. vti. c. fi. P. elati vel exempti qui per iuramen
 tum tenentur singulis annis apostolorum limina visitare.
 c. de iure iur. ego. N. nō excusantur visitando legatus. B.

mina em apostolo: ubi esse intelligunt: ubi est papa. r. d. ij.
 di. legim⁹. p. p. finē. Itē notauit. B. in c. r. ar. Apostoli autē
 illi anonomastice sunt petrus r. paulus signari in bulla
 papali. r. ij. q. ij. de viro. quorum papa est successor. c. de ho
 mici. p. humani. r. i. §. l. i. v. quia aliud est sedes apostolis
 ca: r. aliud est legat⁹. ar. c. de sent. exco. q. de his. r. aliud
 romana ecclia: r. aliud eius legatus: vt. c. r. i. ca. noscif. in
 fi. Nec dicitur a sede apostolica emanare qd ab eius lega
 to emanat: vt legit r. no. fm Innoc. c. de fi. p. c. penult.
 Pōt legatus a latere absolvere pro iniectione manū
 in clericos: etiam extra puinciam existens. de quo vide
 statim. j. d. legatus. c. de sent. excom. ad eminentiam. c. de
 offi. leg. q. translationē. c. exco. munitatis. Sed de sentent
 ijs ordinarijs: ut sue puincie nō pōt se intronitret:
 nec illas reuocare sine cause cognitionē: sine tramire ius
 ris. c. de sent. excom. p. tuas. de offi. ordi. ad repimēdā.
 de offi. deleg. quū cōringat. Secus autē de sententijs in for
 ma constitutionis in genere promulgatis: puta statim⁹
 q. quicūq. falsauerit chartā: vel luserit ad tapillos: vel fur
 tu fecerit: vel huiusmodi: sit exco. munitatis. quum em ta
 lis sententia potius iuris q. hominis sit censenda. ar. r. ij.
 q. j. c. ij. c. de sent. excom. a nobis. j. r. de ap. respensibilis.
 r. i. §. legatū passim a talibus sententijs absoluit. nā etiā a
 sententijs in iure scriptis absoluit: ex quo eis specialiter
 nō inhibentur. c. de sent. excom. nup. De sententijs ho
 dinarijs nō sue puincie se nullatenus intronitret cū
 cause cognitione: siue nō. ar. c. de offi. leg. nouit. Tenent
 Dñi. r. Buiill. dur. in spe. in tit. de legato. §. nunc dicam⁹.
 d. quod etiam dixi. q. legat⁹ a latere nō pōt absolvere
 nisi a leui iniuria propter manū iniectionem in clericū:
 quod episcopo nō concedit: nisi de leuissima. c. de sent.
 excom. puenit. Sed salua reuerētia tantorum patrum: ni
 mis emungere voluerunt: distinguēs inter leuē r. leuiss
 simam iniuriā. que distinctio vix est de facto practicabi
 lis: nec oculis ostētibilis cōtra illud quod legitur r. no. c.
 de dona. apostolice. §. nam r. si. dico ergo q. ab iniuria qñ
 tumuis graui: pro iniectione manū in clericū: pōt
 a latere legatus absolvere: quum talis ei simpliciter abs
 solutio committatur sine aliqua distinctione. c. de sent.
 excom. ad eminentiam. c. ea noscitur. r. de offi. leg. exco. munit
 atis. a sensu contrario. r. c. q. translationē. nisi sit mēbro
 rum mutilatio vel debilitatio. r. ij. q. viij. quod dicitur. vel in
 terfectio: quia tunc legatus nō pōt. r. ij. q. vlt. si q. mē
 bro: cum. c. de sent. excom. cum illo. De quacūq. autē les
 ui iniuria possunt absolvere episcopi: vt cōmuniter tenet
 in p. c. puenit. que autē sit leuis: arbitrio iudicis committ
 titur. vt no. Innoc. in p. c. cum illo. Immo dico q. le
 gatus pōt absolvere capientē se. vt no. r. ij. dist. c. ij. in
 glos. ar. q. r. tamē nō est dubiū q. nō est leuis iniuria: im
 mo atrocior tunc p. sone. in iur. de iniur. §. atroc. de peni.
 dist. j. aut facta. hodie tamē talis nō pōt absolui pter q.
 in mortis articulo: nisi a romano pontifice. c. de peni. fe
 licis. §. pñcti. l. i. v. Legatus ex puincia existens nō
 pōt excommunicare vel absolvere: quia vtrumq. caus
 se cognitionem requirit. legitur r. no. c. de offi. leg. nouit.
 no. Innoc. r. Dñen. in isto. cap. nouit. q. vnus episcop⁹
 pus in dioce. alterius de voluntate r. cōsensu eius pōt
 sedere pro tribnali: et causas subditorum suoz et illius
 audire. ij. q. ij. c. i. r. ij. r. ca. episcopum. r. v. q. ij. l. i. l. i. v. l. i. v. l. i. v. l. i. v.
 so. Et q. episcopus extra suam dio. in alterius territorio
 sine commissione illius vbi est: pōt solum subditum ex
 communicare et absolvere: vbi non requiritur cause cog
 gnitio: vt in notor. ijs. et vbi aliquis se exco. munitatis
 confitetur: et absolutionem petit. et presertim contra dis
 cretam non habet. ij. q. ij. §. fina. ij. q. i. manifesta. quia ras
 lia cause cognitionem non requirunt. r. quum iudex suū
 recognoscit errorem. et sine cause cognitione pōt extra
 suam dioce. exco. munitatis absolvere: contradicte
 inuito. de appel. qua fronte. de sentent. excom. facto. §. si
 dō. Et absolvere sine cause cognitione ad iurisdictionē

Expedi
stinatio.

voluntaria spectat: ideo potest extra dioc. fieri. ff. de off. p. l. iij. no. etia. Joa. and. de fo. cope. quibus in dem. in glo. in duobus. q. inter subditos volentes in alio dioc. de licentia dioc. epi sua iurisdictione exercere possunt. secus inter inuito a. de offi. or. quibus epi. l. vi. Tenet etia. Dicitur in pre. ca. nouit. q. ordinarius extens sui territorii cum intentione cito redeundi excoicare et absolueri potest subditum suum extra q. no. di. diuerfisse. ff. de diuo. l. iij. de peni. dist. i. in l. diuo. riu. et in l. de iur. p. hac materia supradicta facit de sen. excod. venerabilibus. §. vbi aut. l. vi. Item committere causas quibus sit iurisdictionis potest epus extra sua dioc. ff. de offi. p. fec. v. l. si. Item q. iurisdictionem exerceret epus extra suam dioc. nunc cum voluntate ipsi? cui? est dioc. nunc p. p. a. a. u. b. o. r. r. i. t. a. t. e. p. r. e. t. e. r. v. s. u. p. a. l. e. r. t. u. a. r. i. u. d. e. f. i. d. e. i. u. s. o. i. b. c. o. s. t. i. t. u. t. u. s. i. n. f. i. l. e. g. i. s. t. n. o. p. J. o. a. n. a. n. d. e. t. i. n. d. e. m. e. d. e. p. i. u. i. l. e. a. r. c. h. i. e. p. o. e. t. d. e. v. s. u. p. a. l. a. d. s. u. p. p. l. i. c. a. t. i. o. n. e. v. j. q. i. i. j. s. c. r. i. p. t. u. v. j. q. j. e. p. i. c. i. d. i. §. n. u. c. a. u. t. c. u. t. r. i. b. u. s. c. l. e. q. t. g. l. o. f. e. t. d. e. o. z. a. b. e. p. o. q. u. i. r. e. c. i. f. a. c. i. u. t. q. u. e. n. o. p. D. i. c. t. u. r. i. n. s. u. m. m. a. d. e. o. f. f. i. l. e. §. t. i. n. q. u. o. l. o. c. o. a. l. l. n. q. i. n. e. m. o. f. i. q. i. i. j. n. e. m. o. i. A. l. i. j. o. t. r. a. p. c. a. f. i. q. i. i. j. s. i. e. p. s. e. t. d. e. a. p. q. u. i. q. u. i. s. i. r. o. m. a. n. a. i. n. f. e. s. q. i. i. j. a. u. d. i. r. q. i. i. j. s. i. t. h. o. c. v. e. r. u. e. s. t. f. i. m. D. i. c. t. u. r. i. n. q. h. o. c. n. o. i. n. p. r. e. ca. e. t. d. e. f. o. c. o. p. e. c. u. p. r. i. n. g. a. r. t. c. f. i. C. n. d. e. c. r. i. m. i. a. g. i. o. p. o. t. a. u. t. q. u. a. p. u. n. c. i. a. C. n. i. s. f. e. n. a. v. e. l. d. a. l. i. i. j. q. v. j. c. e. t. d. e. r. a. p. ca. s. d. e. f. e. n. t. e. e. x. c. o. d. o. f. f. i. c. i. j. P. u. i. m. u. r. e. p. u. r. o. v. e. r. i. u. s. p. p. r. e. r. p. u. i. u. i. l. e. g. i. a. a. l. a. t. e. r. e. l. e. g. a. t. o. r. u. m. s. p. e. c. i. a. l. e. n. o. r. e. s. t. r. i. n. g. e. n. d. u. m. a. r. b. o. e. t. d. e. p. u. i. l. e. g. i. s. i. n. b. i. s.

Potes-
tas les-
gati i dis-
pensan-
do.

Nunc aliqd tangat de dispensationib? istoz lega-
torum se. ap. a. latere. Et circa quod sciendum est qd
quicqd potest circa dispensationes eps/ archieps/
primas/ vel patriarcha/ vel quilibet alius ordina-
rius/ hoc totu potest de latere cardinalis legat? qz ipse ordi-
narius in punitia sibi decreta: et maioribus oibus post punitia
cipere habet in ea potestate. vt. s. p. p. n. item ad officiu. cu
h. seq. pbauit. Item potest dispensare in oibus illis: duntaxat
exceptis que sunt roma. pon. referuata. et de offi. le. quod
translatio. et arg. et de cofang. et affi. qd dilectio. de trasfac.
ca. fi. que superius in ar. rlv. r. rlvj. specificauit. Non potest
dispensare vt nouitius vel homo alterius pfectionis fiat
abbas. et de elec. offi. nec alterius habitus. et in dem. de
elec. cu romani. Nec cu illegitimis quatu ad sacros ordi-
nes et beneficiu curatu. et de fi. p. f. dilectus. in fi. Secus
in simplici beneficio et minoribus ordinibus: sicut quilibet ordi-
narius eps. et l. vi. de fi. p. f. is qui. Nec cu irregularibus
et de offi. del. c. fi. nec con. aliqd concilium generale nec in
gradu prohibito consanguinitatis fm Bull. in spe. in tit.
de legato. §. nunc ostendendu. Nec in epatu quantu ad era-
re. sed quoad minores ordines. sic coiter fm Bull. qd de
hoc no. in spe. in titu. delegato. adde qd no. s. rlv. ar. §. scie-
du. h. rlv. Potest tñ confirmare electione illi? qd ab aposta-
sia redijt fm. s. ibi. et de elec. q. diligentia. potest etia fm
Beru. dispensare vt illegitim? immediate patri suo in eoz
de beneficio succedat. vt ibi no. Bull. et de fi. p. f. c. p. e. s.
Item legatus de latere potest generaliter dispensare et penas
mitigare vbi cu? no. phibet. et de trasfac. c. fi. Item dispes-
sat qd regularis canonic? teneat plebanatu. et de sta. mo.
qd dei. bñ potest tñ talis in epm eligi sine dispensatione: prout
ibi no. Imoc. Tenendu est generaliter qd in gnali legat-
rius madato trasit dispensandi p. as. ar. ij. q. v. q. de causa.
et de trasfac. c. fi. et de biga. quia. no potest tñ legat? iure lega-
tionis dispensare cu illo que absoluit ab excoicatione sup
irregularitate contracta: quia sic ligatus celebrare diuina
psumpfit. vt no. Bull. dur. in spe. in titu. delegato. §. nunc
dicamus. h. sed an tñ nec legat? cui specialiter est indul-

tu. vt cum hmoi irregularibus sine punitia valeat dispen-
sare: cu scholaribus vel alijs alienigenis intra illa ad ipsos
degribus dispensare valebit: qm hmoi indulgentia stricte
interpretada est. et de trasfa. c. fi. et intelligenda solū de indig-
genis: et ibi intitularis et ibi pperuo moxatib: s. nec tra-
lis potest ordinare iure legationis. vt no. Bull. in spe. in tit.
delega. §. coseqn. sed nuquid. No potest legatus dare alicui
licentia alienadi de rebus ecclesie iure legationis extra p-
pium iuramentu qd prestatur de rebus eccle. no alienadis.
ro. po. incosulto. et de re. eccle. no. ali. vt sup. de feu. c. iij. nec
permutadi: q. pmutatio alienatio est. et de re. eccle. nulli.
Si no abbas vel prior vel platus iurauit no alienare sine
consensu episcopi vel abbas infra legatione constituti: le-
gat? hmoi licentia dare poterit: q. ordinarius est vt sepe
s. probatu est. et q. autoritas legati in tali iuramento ins-
telligitur excepta. et de iure iur. venientes. Si aut aliquis
abbas iurauit no alienare sine licentia: et abbas montis
castini vel cistraci cui subest: legatus cum illo no poterit
dispensare: quia abbas cui ille iurauit subest: no est de
sua legatione. vbi aut iuramentu pstitū no est: bene poterit
legatus et causa concedere licentia alieadi vel pmutan-
tandi possessiones intra fines sue legationis. etiam si ille
platus subit alteri extra eius legatione moxat. ar. et de
reli. do. c. ij. et q. s. experientie. et de fo. compe. sane. r. c. fi. de
potestate legatorum que immediate emanat a potestate pa-
pali huiusmodi tractasse: est de iure: sufficiat. veru quia in
hoc opusculo de statu ecclesie plurimu est necesse scire: et
regularitatis materia in iure diffusam et incerta: Idcirco
aliud de ea hic inter se diffuse psumptos doctores tracta-
ta. maxime ratione iurium nouorum postmodu editorum.

Articulus. xlvij.

Primo sciendu est qd irregularitas est nota siue impedimentu
canonicu et peccato siue defectu proueniens:
qua qd phibet ad ecclesiasticos ordines p-
moueri: et eisdem ministrare. Ideo dixi nota: qd id est qd
infamia seu irregularitas. et de pur. ca. accedes. ij. q. iij. s.
hinc aut. s. r. Lindulgentia. sub alio. §. norandu. ff. de bis q
no. infra. furti. accipe. §. si quis alieno. r. l. se. Et etia nota
id est qd cicatrice vel signu in psum. ff. de seruis fu. l. iij. f. i. c.
C. de aque ductu. l. decernimus. et l. vi. de sent. exco. s. iij.
de ante. fi. ibi. annoratioe signati. Idem etia est signa. C.
de fabri. l. signata. l. i. §. cuius retrus ponit p. c. fi. iudex.
quod verbu ponit. xxxij. q. ij. hoc ipsu. Et irregularitas
est cicatrix criminis vel defectus: vt. l. i. di. in sacerdotib?
in fi. vbi dicit: Perferes memorandi criminis labem. Irregu-
laritate no habet lucida sacerdotij dignitate. Unde sanctus
tas penitentie post vulnus scilicet peccati secuta. sine cicatrice
scilicet irregularitatis esse no potest. §. q. i. ventu. et ad hoc facit
glos. ibi posita sup. hbo cicatrice: que incipit: quia etia po-
nenteat: tñ irregularitas manet: que non abolet p penitenti-
tia. rlv. dist. p. iij. l. di. illud. §. q. v. §. si quis omnē. quia etia
animas per penitentia saluare. possumus: infamia tamen
facti/ subaudi fm glos. abolere no possumus. vt in pre. s.
hinc autē colligitur legitur et no. Ideo dixi canonicu s.
in descriptione irregularitatis: quia irregularitas est im-
pedimentu a iure canonico introductu. ar. et de sent.
excom. is qui in ecclesia. lib. vj. fuit tamen figurata de iure
diuino: quia dictum est dauid primo Paralipo. xxxij. No
edificabis mihi templum: quia multu sanguinem effudi-
sti. §. q. vij. si quis omnē. de con. dist. i. c. s. In veteri aut testa-
mento erant irregularitates temporales et no perpetue:
vt quando quis enchebatur extra castra pro eo qd retigerat
immundum vel morticinum vel simile. xxxij. q. ij. hoc
ipsu. C. Prouenit autem irregularitas sepe ex facto seu
ex crimine: vt patet in clerico censura ecclesiastica violam
te: vel ex aliq notabili inobediencia pferim aduersus sedē vt
ap. lxxij. di. si qui. et ne cle. vel mo. no magno. in fi. et de h. e. n. a.
re. et comunicam? §. s. sane. et de cler. ex. m. i. c. fi. ppe. fi. et

de sententia. c. significavit. et in simoniacis ordinat. et in clerico palam promoto. et similibus. et generaliter in comitis tunc aliquod de criminibus in apostolica regula contentis. r. r. di. s. nu. ca. i. c. s. et in crimine homicidii. di. l. mir. or. et de defectu puenit. q. n. s. a natura. q. n. s. ex euetu. a natura. vt defectus nataliu. regula em ecclesie est. vt q. s. de legitimo matrimonio nascat. contra hac regula natus in regularis est. vt di. l. vi. et de si. p. p. totu. vel si q. s. cum corpus defectu notabili nascat. vt. l. v. di. et de co. po. vi. p. totu. et de e. u. aut puenit in quolibet hoie. vt in bigamia. vt de de. biga. p. totu. r. r. vi. di. p. totu. Dicit aut irregu- laris ab in quod est sine regula. vnde irregularis q. s. contra regula ecclesie natus. siue p defectu siue p factum extra ea positus. vt pmissum est. et contra aut modis quodammodo indiciabilibus et inexpressibilibus acute vis detibus. et primo siquid (vt dicitur est) de defectu natus talium. cu qbus solus papa dispensat. saluo qd dicit de sim- plici beneficis. et minoribus ordinibus. in quibus pot eps dispensare. et li. v. de si. p. p. totu. et. s. in arti. s. primo. s. nu. aliqd. h. nec quu retigi. na papa in omnibus irregularis laritibus dispensat. quia irregularitates et pene earu de iure postiuo sunt. vt dicitur est. s. q. papa plena potestate habet. et de con. p. p. p. s. et criminosis notabilibus. et cri- minibus irregularis sunt. de qbus. r. r. di. p. totu. vi. q. s. infames. et bigam. vt. s. dicitur est. Quot modis biga mi dicant. no. et de biga. c. ii. in glof. itellige. et illiterari et impudetes irregularis sunt. r. r. vi. di. illiteratos. s. r. r. lis characteret recipit. vt no. et de de. p. fal. p. c. s. et cus pidus est irregularis. r. l. vi. di. p. totu. et usurarius. vt. c. di. c. ii. r. et de vsu. p. terea. et percussor. r. v. di. p. totu. et de deri. p. c. per totu. Si ho quis percutiat absq. mo- tis periculo. vel sanguinis effusione. vel trauatione. et ha- ber potestatem non imputat ei. et de rap. in archiepatu. r. xii. q. v. c. i. Sed beatus petrus q. abscondit auricula malcho p. n. cipis seruo. d. d. r. r. vi. joan. r. vii. q. i. s. petrus. et r. xii. q. i. s. p. m. e. b. i. s. et beatus paulus electus a dno in apos- tolatu. vt. l. di. s. c. contra. qui interfuit morti stephani lapis dantibus ministris p. b. edo. Actu. vii. no fuerunt irregu- lares. quia nondum erat clericis arma prohibita. nec irregu- laritas erat inducta. que est iure canonico. vt. s. h. ideo dicitur est. Immo licebat olim sacerdotibus occidere. i. q. vii. c. nos si in copetere. s. item qui balaam. h. his tra. ii. et etiam primo du fuerunt baptizati. et irregularitas talis tollitur in baptisate. no. r. r. vi. di. deinde. vel diuina reue- latione excusati sunt. et de diuor. gaudem. r. xii. q. v. si no licet. i. q. vii. occidit. diuina em facta et maxime veteris tes- tamentum sunt admiranda. no in exempli traheda. i. q. vii. s. item qui balaam. h. daniel. r. i. i. q. i. s. sed obijcit. et de se. p. o. s. irregularis sunt. vii. q. i. qui percussio. et de de. egro. ca. penul. et de litigiosus est irregularis. r. l. vi. di. p. totum. Item iudices. ad seiores. aduocati. consiliarij. rabellioes. sententie dictatores in causa sanguinis. legit et no. r. xii. q. q. vt. sepe. l. di. s. q. s. vidua. et ne deri. vel mo. sententia. r. c. clericis. et de homi. postulastis. l. di. c. s. r. c. s. q. s. post. et si clericus ex sola curiositate vel leuitate fuerit vbi latro suspedit. vel vbi q. s. in duello interficit licet grauius pec- catus no fit irregularis. si nec consiliu vel auctoritate vel auxilliu p. l. iterit. no. p. c. sententia. Si ho inder. vel offi- cialis. vel miles. vel aduocat. talia suscepit officia. no in sunt executio. no phibent ordinari. no. h. y. q. i. di. s. q. s. et q. sola voluntas in actu no producta no facit quemq. irregulari. no. s. q. i. q. i. q. i. p. s. l. ar. quod est de ho- m. i. c. petrus. r. q. irregularitas factu respicit. r. v. q. i. s. q. s. no iratus. als vig. v. n. q. inueniret quisq. qui non esset irregu- laris. joan. t. i. no. de peni. di. s. i. p. c. l. o. s. e. in glof. et ir- regulares. q. qui voluit facere homicidiu. et no fecit q. no potuit. irregularis est. contra teneo p. c. s. si quis no iratus. r. v. q. i. fateo. t. i. cu joan. q. si quis p. a. sepe bellis interfuit. nec remansit per eu quin occideret. licet no occiderit. irre- gularis censetur. ppter ambiguum duplicatatis. vt no. in

p. c. si quis post. pro hoc facit quod legit et no. r. xii. q. v. l. ca. v. l. et enat aut Bull. dur. in spe. in titu. delegato. in. s. iura. h. sed quid. q. miles qui fuit in bello. nec p. cu sterit quin occideret. repellendus est. secus si nec percussit. nec ope- ram dedit. s. m. h. d. u. g. Similiter iudex qui examinavit cau- sam sanguinis. et aduocatus in ea. et officialis qui operas dedit ex officio suo vt sanguis effunderetur. irregulares sunt. licet mors vel effusio sanguinis no fuerit subsecuta. potest t. i. cu talibus p. p. m. dispelari. et de homi. peritio. r. q. de deri. pug. in du. c. i. et ne de. vel mo. c. sententia. simi- liter cu illo qui no ex officio suo. sed ex odio dedit operas. et fecit quod potuit vt occideret. no t. i. occidit. nec etiam mutillauit. cepus dispensat. indiget em talis dispensatione s. m. Bull. in p. c. s. i. iura. h. sed quid. et exercens arte chirurgie irregularis est. ppter imperitia suam vel negli- gientia. mors fuerit subsecuta et in cisione vel aduulsi de vel porione qua dedit infirmo. et de homi. t. u. a. s. s. si ho peritus phlebotomat vel secat. et adhibet omnem diligen- tiam qua debet. no teneat in aliquo si mors sequat. r. xii. q. v. de occid. d. i. s. Si aut aliquis sagittam. telum. vel gla- dium infixit in gutture pectore vel corpore alicui. extra- hit. ppter quod vulneratus citius obiit. irregularis effi- citur. ff. de reg. iur. culpa. r. l. q. quis. r. p. c. t. u. a. de homi. c. intellige aut chirurgu no prohiberi a promotione. nisi ppter periculum. qm defacili in officio suo errare pot. vnde si quis exiles laicus hoc officiu exerceat. no ob hoc est irregularis. licet multi sub huius cura obierunt. nisi ppter eius incuriam prouenerit mors. vt dicit. et hoc tenet In- nocent. et D. thien. et ne deri. vel mo. sententia. Clericis aut hoc officiu omnino interdicitur. qm ex hoc solo no sunt irregulares. si tamen sub eoru cura aliqui obierunt. ppter eoru culpa. dicit Innocent. et D. thien. eos irregulares fore. vt no. in p. c. t. u. a. r. p. c. s. sententia. Id est de officio me- dicine. ppter dubiu. et de eta. r. qua. ad aures. per qd. c. de ricus cauebit. si sapiens fuerit. ab officio medicine. nam vix de centu vnus in ea sapiens. et practicus fidelis et dili- gens inuenitur. vnde dicit in. c. p. c. ad aures. eruditus. vbi dicit D. thien. sicut tibi falsa opinio. videret. verem erudi- tus et peritus ita prudentu regulis est munitus. vt in sin- gulis egritudinibus. p. r. e. r. i. t. a. et futura cognoscat. vt dicit Hippocrates in p. o. l. o. g. o. p. r. o. g. n. o. s. t. i. c. o. et amē notadu est q. ad hoc q. medicu in arte peritus vel chirur- gicus dicat congrua diligentia adhibere. sufficit q. infir- mu vixit psonaliter. et diem suu et regimē dicat ei. nec tenetur ad custodia continuu psonale. ar. eo. que legitur et no. s. et de frigi. c. si. s. si. de vsu. pal. c. h. de cose. di. v. nu. q. et ad hoc dicit D. thien. multu dignu no. et qd declarat p. c. de ac. ad aures. vt no. p. c. t. u. a. de hoc. et licet euetus mor- talitatis no imputetur medico. ff. de offi. p. e. s. i. l. i. c. i. t. a. s. s. sicuti medico. imperitia t. i. et negligētia i. m. putat. vt ibi. et in s. i. de l. acqui. s. impetu. r. s. imperitia. r. p. c. ad aures. vt ibi no. r. p. c. t. u. a. videat q. p. faciat illas medicinas q. s. scit s. m. artem debere proficere consideratis circūstantijs vniuersis. Laueat em ne p. p. inet medicina de qua dubitet vtrum proficere possit vel nocere. quus magis credit ea proficere. quia in dubijs est via tutio. eligenda. et de hos- mic. ad audientiam. et quia securius est relinquere hos- minē in manu dei. q. ipsum quoquo modo exponere dubi- tabili medicine. Si etiam omittat scien. et debitam medi- cinam. delinquit. sicut et in debitam propinādo. s. m. Inno- cent. Quam etsi malitiose propinat ad infirmitate aggra- uadam. et infirmum faciat redimi. est extrao. d. i. n. a. r. i. e. pu- niendus. ff. de vari. et extrao. d. i. cog. l. medicus. Si autē se dicat peritum quum no sit. et faciat vel omittat aliquid ppter quod infirmus periculum mortis incurrit. peccat et irregularis est. ar. ff. quod quisq. videtur. hoc edicto. ff. de ac. emp. r. vendi. iulianus. s. q. autem diximus. et se. s. m. Innocent. et est expessum p. c. ad aures. Si ho medicus bona medicina dedit quatū ad arte. s. quatū ad materia mala erat ppter vetustate specieru vel falsam similitudine

Irregu- laritas p. h. i. u. r.

Exercens chirurgiam an sine irregularis.

Dedit artem exercens an sit irregularis.

quā gerebat verarū speciē: vel aliā quamcūq; causam: si omnē diligentiā adhibuit: quā potuit in speciē eligēs: inculpabilis est: q; pbabilis est de facto: ignozantia excusata. fm Innoc. ex de cleri. ex. m. ap. l. c. i. mo et solici ta diligētia ex excusat. vt. s. pbat. est. Sed et si fm artē medicīne vel chirurgicē vtile est aliquid scindi: secure faciāt hoc fieri: dūmodo peritū inueniat in cōfore. Et si inci soz: errat nō ex imperitia vel desuetudine: sed q; infirmus nō habet venarū aut mēbrorū debita vel consueta disposi tionē: aut q; subitus et insolitū timor: vel tremor: irritat super eū: videt chirurgicus excusatus fm Innoc. ex de frig. ex. l. i. Si autē chirurgicus dubitat de incisore abs sineat tam ipse q; incisor: fm Innoc. ar. ff. de flu. l. i. in pn. s. defim. instr. quū delamontis. s. asinat. et q; in dubiis via tutior est eligēda: vt. s. Si nō infirmus nō obedit me dico vel chirurgico: nō imputat eis: nec ppter ea infirmo committit peccatū inobediētie: q; nec plarū eius est: incau te tñ faciāt: nō credit peritō in arte sua: vt pr. in eo qd le gif. et no. ex de homi. significasti. ij. s. h. quidē. Si nō infirmo ex certa sciētia seu affectata sumit potest. vel aliud sibi pparari: peccat. facit em cōtra charitatē: q; debet: corpus suū diligerē et custodire vt in eo feruiat deo: fm In nocent. de penit. di. ij. charitas. s. h. item corpus nostrū. et nō licet in seipso seuire: vt patet in eo qd legit. et no. ex de cor. viti. significasti. et. c. p. nec debet ire post cōcupiscētia suas. Eccl. i. xviij. B. nec in carnis desiderijs abulari. Ro. ma. viij. a. b. nec manū sibi iniicere. ff. de edi. edic. quū aut. ex cap. i. Itē q; quū medicus peccet contra traditiones artis dando talia: vt. s. tacitū est. multo potius infirmo accipiēdo. sicut peccat sciētē venenū accipiēdo: nisi acciperet causa miraculi faciēdi. vt legit beatus Ioan. euā gelista in legenda sua fecisse. Secus si nō crederet mortis ferū: licet crederet ex illo potu vel cibo infirmitatē magis roborari siue plōgari: q; hic nō peccat mortaliter: vel ad min⁹ nō ita grauiter: sicut p̄ior. nā grauio: pot esse afflicto sitis q; febris. sanus autē nō tenetur viuere medicīna: licet: q; amia sana sanis. Laueat tñ nō sciētē aliquid nō ciuū recipiat. vt. s. dicitur. Et de feruentibus vel ministris ppinantibus infirmis quicquid peritū: dicendū est: q; si ex certa sciētia: vel ex improbabili ignozantia seu affectata: aliquid nociuū infirmo ppinauerint quantūcūq; peritū: peccant grauiter fm Innoc. et irregularitatis: si mouat infirmus: periculo se exponit. quia in culpa fuerit talia ministrando. vt. s. dicitur. et. et facit ex de homi. de certo. de inu. si culpa. Idē est si contra p̄ceptū media hęc faciāt: q; in talibus credendū est medicō: nō infirmo. v. q. v. c. ij. et. iij. Aug. qd em̄ p̄ofit vel obfir nouit medicus: nō egrotus. supradicta no. quasi p̄ Innoc. et. l. i. Hen. ex de homic. tua. sed si talia bona fide hant circa egrotos: nō debet q; facili esse ad faciēda sibi cōscientiā scrupulosam: quia in aliquo sit erratū: si nō sit ibi lata culpa: quū negligētia dissoluta q; prope doli est: in hui⁹ scrupulū defacili depone re debet ad cōsiliū sapiētis. ex de simo. p. tuas. ij. Si autē lata culpa fuit aut negligētia: irregularis est. Si nō non sit certū: aut dubitaf pbabiliter fm iudiciū medicorū: an nō. in p̄mo casu abstinēdū est ab officio et p̄motione. in sc̄do deposita erronea cōscientia: si fieri possit: poterit ministrare: et etiā pmoueri abs nō. fm Kai. ar. di. l. h. q; arborē. et. c. sepe. q; antea p̄simū irregularis est: post hā p̄simū irregularis remanet. ex vj. dist. c. i. et. ij. fm Bul. dic vt no. e. di. c. deinde. i. g. d. f. videt ergo et p̄ Innoc. de dimor. gaudem. et. i. eodē ar. s. sed querit. h. vlt. Itē irregularis est ordinat⁹ ad sacri ordi: nē ab epō q; renuntiauit epatū. vt ex de ordi. ab eo q; re. epa. c. i. Itē ordinat⁹ a nō suo epō. nō em recipit executionē. ij. q. iij. c. i. ij. et. iij. vij. q. i. eps in dio. l. i. dist. c. i. et. ij. vnde et suspensus est ipso iure: licet nō irregularis: et nihilomin⁹ ab homine suspendet. vt no. p̄ Ioan. and. ex de tempo. or. eos. l. i. vj. per. c. q; trālationē. ibi: interdicēda. vnde si celebrat⁹ nō est irregularis. quia p̄dicta iura loquunt de suspensione quoad te tñ. pot tñ

suspendi siue interdici ei ne celebret. vt p̄. c. q; trāsta. et q; postea celebrauerit: efficit irregularis: nec cū eo citra se apo. poterit disp̄ari. et hoc p̄bat filius curie. nā qd for bitur p̄ talibus: dicit sic: mādāmus quatenus ipso ad te pus suspensio sup hoc auctoritate nostra dispensat. et no. q; dicit sup hoc: et nō dicit sup irregularitate. dispensat em vt nō deponat: qd fieri deberet fm p̄. iura fm l. i. Hen. et. Bull. Itē ordinatus extra quatuor: tēpo: de reppo. or. quū quidā. Itē nō ordinatus celebras. vt ex de rō. or. m. p. totū. Itē recipiēs plures sacros ord. nes eadē die: vt. c. ti. dilectus. Itē minor. riiij. annis in susdicaconatu. vt. c. ti. vel nō est. hodie necessarii sunt. xvij. et in demē. de era. et qua. c. generale. Itē p̄ saltū p̄morus. ex de cleri. per sal. tue. si aut quis ordinat in p̄sbyterū vel ep̄m nullū ordi nē inferiorē habet: tenet ord. si autē ep̄iscopū nō nisi sit p̄sbyter. vt ibi no. Itē rebaptizatus. de conse. dist. iij. q. bis. ex de apo. c. f. Itē simoniacus in ordine. ex de simo. si quis. s. q. i. statim. idem dico in beneficio. ex de accu. inquisitioni. l. i. rō. Itē neophytus. l. viij. dist. per totū. Itē regularis audiens leges vel physicam vltra duos menses. ex de cleri. vel mo. nō magno. h. fi. Idem de p̄p̄o nis que enumerant. c. ti. c. fi. s. fi. Itē publice penitē. l. dist. canones. l. v. dist. penitētes. Itē accedens ad monaste riiū causa penitētie ibi agēde. p̄ quo cūq; delictū: siue li: u. siue occulto. ex de renun. post trālationē. l. dist. si ille. Itē suspensus ab officio. ex de conse. quū dilectus. qui autē sunt suspensū: vide in repertoio Bull. dur. sub p̄. sentē. ex eo. in rubrica ordi. Itē accusatus accusat: de p̄ deare. ex de testi. c. fi. Itē cōiuctus et confessus et condō natus de crimine. xv. q. vlti. si quis. ar. ex de testi. rehmō mū. Idem est si nō sit condemnatus: si crimen sit enone et manifestū. l. dist. de his rō. Itē denitatus aliquo cri mine. ex de accusa. omnipotēs deus. Itē accusator: accu satione pendente. ij. q. iij. eupheniū. Itē excommunicatus sciētē ordines recipiens. ex de sentē. ex eo. quū illorum. Itē recipiens ordines etiā ignozanter ab heretico vel schismatico: vel suspēso: vel ab eo q; renūtiat epatū. vt legitur et no. ex de schis. c. ij. ex de ordi. ab epō qui re. c. f. s. q. vij. quētiētib⁹. Itē q; p̄traxit matrimonii cū ioculati ce vel abs vili muliere vel ancilla. p̄. riiij. di. si quis viduū. ex de cleri. cōi. sane. Itē p̄morus post inhibitionē sub pena anathematis. ex de eo. qui fur. or. re. c. f. Generaliter quicūq; pmoueri nō potest ad ordines vel honores siue dispensatio: et quicūq; intelligibilis est: irregularis est. Itē oēs casus q; impediūt pmouēdos vel dēficiūt iā p̄motos et qui pena depositionis merent: irregularitate inducūt. quos plene p̄sequere in repertoio Bull. dur. sub rō. sub tēpo. or. in duabus rubricis. ex de ordi. et sub titulo de penitē. in rubrica illa: casus totius iuris. Itē in veteri testamēto qdā inueniunt irregularitates: q; impediebant aliq; panes deo offerre: que moraliter intellectu: etiā in nouo repellunt: vt cecus: id est ignozantia. claudus: id est infir mitas mentis. habens nasum paruū: id est infirmitas: vel grandem: vel tozum: id est immoderata discretio: subtilitas. habens fractum pedem: id est alienatio a deo no. vel gibbum: id est peruersitas. item lippus: id est de p̄silio ingenij. habens albuginem in oculo: id est arrogā tiam. habens iugem scabiem: id est luxuriam. habens im periginem in corpore: id est auaritiam. ponderosus: id est immunda cogitatio. hec leguntur Leuit. xij. et. iij. dist. hinc etenim. Itē languidus: id est tarditas et negligētia. Indignum enim est dare deo: quod dēsignat homo: vt ea. dist. c. c. f. S. Sunt quoq; irregulares: q; post peractam penitentiam nō habent ordines executionē: vt ex de renun. nisi quū p̄idem. s. i. quod cōtingit in muli tis casibus. p̄mo in homicidio. l. dist. minor. ex de reppo. or. c. f. Secūdo in simonia: in ordine. s. q. i. erga. vel in do neficio: qd illud retinēdū. ex de accu. inq̄stōis. rō. s. i. c. p̄. Tertio si quis excommunicat⁹ suspēsus: vel interdicit⁹: an cōtempnū clauium se fecerit ordinari. ex de sen. ex eo. quū illo: quū

illo. si h. hos aut. Quarto si talis presumit celebrare. et q. in si q. eps in cocilio. et de vi. et bone. cleri. vt de herico. si q. si q. igitur. vel coferre beneficia. vel si q. a continente interditiu beneficia recipere. vel ipsuz interditiu violare presumit. et de ex. pte. tanta. Quinto falsari? literaru dñi pape. et de crimi. fal. ad falsariu. §. i. Talis tñ fm Inno. si oculus sit post absolutione et pñiam peracta sine pctō ordinar. nec pot cōpelli ad cessionē. q. nullo iure cauef q. sit in famis ipso iure. Sexto hereticus. et de pur. ca. in ter solitudine. et q. fuit hereticus. §. q. vii. cōuenientibus. et §. si. rñ. di. nos cōsuetudinem. Septimo exhbēs hereticis ecclesiastica sacramēta. vt de hereticis. excoicamus. §. si vero deric. §. sane deric. Crauo sodomita. et de ex. c. pla. deric. Nono presbyter pctō rem sibi cōfiterē des nudas. et de peni. et remis. ois. §. si. Decimo in corrigibilis et in nimia cōtumacia perseveras. et de do. et cōr. veritas nis. §. si. rñ. q. iiii. forte. et de iudi. quū nō ad hoie. Unde/ cimo crimen notoriū de iure vel de facto. et de tēpo. ordi. c. si. Duodecimo vtes officio assilino. vel eos receptas; vel defendas; vel occultas; licet et inde mors non sequat. et de homic. p. hmanan. lib. vi. Decimo tertio apostata. et de apo. c. si. Decimo quarto schismaticus. et de schif. c. si. Desimo quinto intrusus. rñ. q. vii. si q. deinceps. vii. q. i. fact. et c. seq. et p. ab usum secularis potestatis voluntarie elect. et de elec. q. quis. Decimo sexto. de crimē qd ipso facto in dicit infamia ciuili. §. q. vii. §. p. o. C. de inf. l. i. et l. ait. vi. q. i. infames. §. q. v. c. canonica. c. cōstitutimus. Decimo septimo infamia descendens ex delicto per suam declarato. q. pena pōt demiculpa perennis erit. §. q. iiii. c. e. p. h. miu. §. hinc colligif. infamis em irregularis est. siue sit in famia iuris. vt li. di. q. in aliquo. vbi enumerat multo rales irregulares. et. §. q. iiii. §. notādū. C. de inf. l. i. et de testi. testimoniu. siue sit infamia facti. et de accusa. oipotens. §. q. iiii. p. §. hinc colligif. lxxv. di. rñ. C. l. rñ. de digni. l. iiii. et de exco. p. la. inter. et de simo. ex diligēti. §. si. Qui aut sint infames. vide plene in repertorio Buill. dur. de penis in rubrica. et de ordi. vide etiā ar. i. pri. Decimo octauo in casib⁹ in qd⁹ solus papa dispēsat. quos in. cl. et in. r. l. arti. §. posit. vbi de dispensatione pape tractauit. In alijs aut casib⁹ non impedit ordinis et cunctio post pñiam. sed sufficit p solā pñiam satisfaccere creatori. nec illa occulta irregu laritate inducit. et de simo. c. si. l. di. ferrum. rñ. q. v. chis stiana. et de cobabi. deri. vltra. et de renū. nisi quū p dē. §. p. one. de hoc no. rñ. di. p. iiii. l. di. de his ho. in glof. fm quōsdā. et de tēpo. ordi. et renouē. in glof. magna. et. et. le gif. et no. c. si. Itē suspēsus ab officio celebrādo fit irregu laris. rñ. q. iiii. si q. eps dānatur. et c. seq. et lib. vi. de sen. et re iudi. quū eterni. in. e. et eodē li. de sen. exco. quū medicinas lis. suspēsus aut a beneficio celebrādo nō fit irregularis. q. nullo iure cauef. fm Inno. et de elec. quū in cunctis. §. deric. et c. statum. li. vi. §. si. et de p. c. p. e. q. diuersitate. Simoniā etiā et notoriū fornicatores et alij suspēsi a iu re celebrādo nō incurrit irregularitatem nisi vbi specificat in iure. optime hoc pbat de sen. exco. is qui. li. vi. sicut nec celebrās minor; excoicatione ligatus; qui tñ a iure suspē sus est a participatione sacramentoru. Secus autē in suspēsis ab hoie. illi em si celebrāt irregulares sunt. vt p. c. si q. et de cle. et. mi. latores. c. ii. et c. postulastis. fm Inno. et Dñe. qui. de hoc no. et. si celebrat. et de hoc. et de p. sue. quū dilect. et de eta. et quali. quū bone. ratio diuersitatis; q. minus agit cū lege; q. cū ministro legis. ff. de arbi. celsus. ¶ Dñe. tñ no. et de sen. exco. quū medicinalis. li. vi. et de simo. rāta. q. simoniacus et notoriū fornicato; suspēsi sunt ab officio ppter crimen a canone; quantū ad se et quantū ad alios. vt. rñ. di. c. p. ter. §. verū. et de cobabi. deri. c. si. vñ post quantū cūq. pñiam faciāt. nūq. celebrare debēt ante obtentā a se. apo. dispensationē; alioquin cōtrahunt irregularitatem. et de biga. quia circa. Si em aliq. suspē sus est ab officio ppter crimen quantū ad se et quantū ad alios; temp sit irregularis celebrādo fm eum. vt no. de re

fudi. quū eterni. li. vi. ¶ Inno. tamen tenet cū Dñen. et de sen. exco. quū medicinalis. de hoc etiā scripsit. in scōa pre istius operis de defectib⁹ presbyteroz. §. de presbyteris. rñ. rñ. no. etiā de hoc Inno. et de cobabi. deri. clericos. et c. sicut. et c. vltra. et de deri. perat. c. i. et Archi. et de re iudi. quū eterni. li. vi. in si. cōtra. ¶ Porro si nō sunt suspēsi ppter crimen a canone; sed ppter aliquē defectū; vt puta illegitime nati et copose viriati et hñōi nō incurrunt nō uā irregularitatem; si ante obtentā dispensationē celebrant; et hoc curia romana obseruat. q. quū dispensat cū talibus simpliciter dispēsat super defectū tantū; nulla facta mens tione de irregularitate; q. nulla cōtra. rñ. di. aplica. c. ce nomancē. et de si. p. ref. veniēs. et c. peruenit. Et idem est si suspēsi sunt a canone non ppter crimen; sed ppter infas miā. vt. c. si. de cobabi. deri. de homici. et lris. §. si. idem est in suspēso a cōfessionibus audiēdis; celebrante ante reco ciliationē; q. hoc iure non cauetur. rñ. q. iiii. c. ad mēsam. S. euidenter. de hac suspensione habet. rñ. q. vi. per totum. ¶ Si quis etiā in irregularitate existens; beneficiū rece pit impetata absolutione sup irregularitate nō indiget alia dispensatione super bñficiū obtēto. fm fratre Rainū. et Buill. ¶ Itē qui celebrat in ecclesia sanguinis vel se minis effusione polluta; et q. presentib⁹ excoicatis maio ri excoicatione scienter celebrat; non est irregularis. Qui vero sciēter in loco celebrat interdico; irregularis est; so lū ab illa irregularitate per romanū pontificē liberādus. et li. vi. de sen. exco. is qui. Et is cui interdicitur est ecclesie ingressus; si in ecclesia ingerat se diuini; vt pius; irregu laris est. eo. ti. lib. vi. is cui. ¶ Si eps ppter patrono; um discordiā clauerit ecclesia; precipies ne ibi missarū solentia celebrantur; celebrātes ibi nō sunt irregulares. et de iure patro. c. i. et. si. Si autē dicat interdico talē ecclesia; cele brians in ea irregularis est. et de exco. p. la. rāta. ¶ Hoc etiā est notandū q. excoicatus vel interdicitur dicit viola re interditiū; agendo suū officiū sicut prius; puta offeren do in missa calicem vel vceos vel hñōi; vel celebrādo sos lenniter vel peras vel matutnū. vt in p. c. si quis eps in cocilio. et de sen. exco. quū medicinalis. Idem et in quoz cūq. officio cantādo; et in qbuscūq. hois officiet ecclesia. vt ibi no. Jo. an. ad idē. eo. ti. is cui. lib. vi. si autē extra eccle siam celebrat; in domo priuata; cum altari viatico; vel sub diuo; vel in tenorio; vel cōcelebrat celebrātib⁹ extra eus clesia cum altari viatico. vt et de p. uili. in his. et. c. i. c. vlt ti. lib. vi. non est irregularis; q. non celebrat in ecclesia. vt no. Joā. an. in p. c. is cui. ¶ Si vero interest diuini offi cio; et cantat vel psalmodiat; non tñ celebrat nō est irregu laris. fm Buill. dur. nec suspensionē incurrit; licet peccet; q. non facit tamq. in officio suo agens. p. c. s. prime. rñ. allegato; legere em psalteriū; vel docere etiā euangeliū vel nouū et verus testamentū in ecclesia interdicta nō est prohibitiū; quū etiā ibi predicari possit. vt et de sen. exco. rñ. fo. ar. tñ cōtra. et de exco. p. la. rāta. de deri. et. mi. illud §. si. et de re iudi. quū eterni. §. sciturus. lib. vi. Sed disti ncti qui pōt vtrūq. et igno; antia seu etiā deuotione; an vero ex contemptu seu ex malitia se officio ingerat. fm Buill. dur. ad hoc facit verbū dānabiliter postum in p. c. sciturus. ¶ Item si excoicatus celebrat; sicut pius; vel dicit horas suas; officiādo populū; nō in ecclesia sed extra; puta in ma uū vel exercitiū vel alibi; irregularis est; vt de con. di. s. cons cedimus. Secus si dicit horas cū vno vel duob⁹ aut plus ribus socijs; nō officiādo ecclesia; q. nunc non est irregu laris; sed tūc bene facit si supponit verba illa que a solo sacerdotē dicit solent. vt dñs vobiscū. et si per aliū etiā non sacerdotem; facit officiū inchoari. Celebrās interdicitus vel excoicatus in ecclesia non consecrata; irregularis est. quia idē iuris est; sicut si esset cōsecrata; quoad hoc. et de imu. ecclē. ecclesie. et de con. ecclē. vel altra. c. si. et sic ibi res net Dñen. nā idem esset si extra ecclesia celebraret. vt. s. ractū est. ¶ Si sacerdos sepelit aliquem in cimiterio in quo certū est aliquos excoimunicatos esse sepultos; nō est

irregularis: quoniam hoc iure cautum non fit in dimittere autem per sententiam hominis interdico sepeliens solemniter est irregularis. et de postu. p. c. f. p. p. in. et de cleri. et. m. apo. stolice. facit. et lib. vj. de con. eccle. c. f. Qui etiam solemniter et publice sepelit publice excommunicatum: licet graviter peccet: non tamen ex hoc fit irregularis: sed est ingressus ecclesie interdictus. et lib. vj. de p. uile. episcopo. Si autem sepeliat excommunicatum tempore interdicti: excommunicatus est. et in clemen. de sepul. eos. Si autem magister scholarum suum exerceat officium: vel alij sua ministeria et officia: non incurunt irregularitatem: quia hec officia vel ministeria non competunt ratione ordinis. facit per hoc quod no. f. q. ij. saluato. in. glof. sicut in ecclesia. in si. peccat tamen talis: et grauitate est puniendus sicut et laicus excommunicatione contentens. et de cleri. et. c. in si. Itē notarij. aduocati. iudices. et alij publica officia exercentes: si excommunicati sint vel suspēsi: et nihilominus ea exercent irregulariter non sunt: quia talia officia non sunt ordinis amera. ad hoc. f. q. ij. si quis eps in concilio. Benedicens etiam mensam excommunicatus. suspensus. vel interdictus: non est irregularis: quia talis benedictio nulli ordini est amera. et iij. di. c. si. Secus in benedictio ne aque. quia illa fit cum solemnitate per sacerdotem. de cose. dist. ij. aquam. Si vero interdictus absoluat ab excommunicatione: non est irregularis: quia absolute excommunicatum non est ordinis: sed iurisdictionis: sicut et excommunicare. ij. q. i. nemo. et de elec. transmissam. et parius est ligandi et absoluendi. sed absolutionis solemnitas adhibere: sicut est dicere orationes cum stola et psalmum penitentiale: et in ecclesia suam introducere: ordinis et officij est. ar. et de sentent. exco. nuper. in si. f. q. ij. debent. et. c. seq. Si diaconus vel acholytus legit epistolam sine apparatu in loco ubi de consuetudine generali dicit per subdiaconum epistola: videtur quod fit irregularis. ar. f. q. ij. si quis episcopus damnatus. ubi dicitur generaliter si quod contingat de sacro ministerio. sed hoc intelligendum est de his que certo sunt et suo ordini deputata: sicut subdiacono legere epistolam. vel acholyto portare cereos. et sic de alijs si. xxiij. di. si subdiaconus. et. c. seq. et. v. dist. p. lectis. xxi. dist. cleros. Sed si facit ea que non sunt certo ordini deputata: vel a iure vel a consuetudine: ut si cantat responsoria: vel legat lectiones: non fit irregularis. unde videtur quod si in aliqua ecclesia sit consuetudo: quod quisque sine distinctione ordinis legat epistolam: vel portet cereos: vel quod aliud pertinet ad aliquod officium faciat: non erit irregularis: qui illud officium agit. consuetudo enim attenditur in sacramentis et ecclesiasticis officijs. et de cele. miss. perniciosus. cum suis co. vide quod no. de vi. et hone. cleri. ut quisque. super. ij. epistolam. ar. tamen contra de homicidio. sicut dignum. in si. dicitur. quod homicide non debent etiam responsoria separatim citare. Sed dicitur potest quod illud specialiter fuit iniunctum: propter horrorem enormis criminis. per igitur ex premissis quod in minoribus ordinibus contrahitur irregularitas. et probat. et de cleri. c. in. c. ij. na. et tales de gradatur. f. q. ij. episcopus presbyter. in si. xxiij. dist. c. f. xvij. q. i. si quis eps. Si etiam interdictus vel excommunicatus habens solam osuram: que est ordo. et de eta. et quali. quoniam contingat. officij dicit in suo ordine: irregularis est. fm. Dist. et Bull. xxiij. di. psalmista. xxi. di. cleros. in pn. Si presbyter excommunicatus vel suspensus simpliciter a suis ordinibus administrat in ordine acholyta: irregularis efficitur. ut. f. q. ij. si quis episcopus dicitur. ibi. si quod contingit de sacro ministerio. Secus si tantum a missarum celebratione suspensus esset. Si constitutus in minoribus ordinibus excommunicatus legit epistolam in missa priuata: non est irregularis: ex quo hoc si ne solemnitate facit. quum etiam a laicis quandoque legatur epistole et lectiones de consuetudine. facit quod no. et de vi. et hone. cleri. ut quisque. Et idem iuris est si ministrat ad altare sacerdoti: parando vinum et aquam et hmoi. et idem etiam puero in presbytero diacono et subdiacono. fm. Bull. Si episcopus a pontificalibus sit suspensus: in illis celebrando non efficitur irregularis: quia pontificalia non sunt de substantia.

Nam et sine ipsis potest quodlibet pontificale officium exercere. nec debet quis irregularis censeri: nisi ubi inuenitur expressum. S. ar. bo. et de sen. exco. is qui. lib. vj. Suspensus ab ingressu ecclesie tantum non fit irregularis celebrando extra ecclesiam. quia extra ecclesiam celebratum de cose. dist. i. concedimus. et expressum est de sen. exco. is cui. ibi. in ea se ingerat et cum assensu contra. Si excommunicatus sine suspensio sus baptizet. vel inungit. vel corpus christi daret vel aliud sacramentum sine vestibus sacerdotibus: et non irregularis: non est irregularis. alio secus. ar. l. vi. qui sub gradu. de de. egro. presbyteri. de cor. viii. significauit. Generaliter autem dicendum est. quod non debet aliquis in dubio irregularis iudicari: nisi ubi inuenitur in iure expressum: vel expressa similitudine iuris. ff. de pe. p. es. de peni. dist. i. p. enc. et lib. vj. de regu. iur. odia. et. c. in penis. expressum. c. is qui. de sen. exco. lib. vj. quia irregularitas a iure introducta est. ut supra probatum est. Scandalum etiam solum inducit irregularitatem. ut est de homicidio. et literis. f. Abbas autem propter irregularitatem a prelacione non remouetur. et de eta. et quali. tu. l. di. accedens. f. q. legi. fm. Inno. et.

Singularitas contrahatur: Super quo notandum quod ad hoc fit irregularitas et homicidium contrahatur: necesse est quod interueniat consilium vel preceptum. vel factum. vel defensio occidentis. l. di. si quis viduam. et de de. pug. in ducl. c. ij. in si. xxiij. q. vli. et. de quo plene no. est de homicidio. sicut dignum. s. clericos. Intelligitur autem aliquis consilium vel preceptum vel factum in morte alicuius dedisse: quando suavit illud. vel rogavit. vel mandauit. vel alio consuluisset ostendendo yllitatem quod erit homicidium sequeretur. et de homicidio. sicut dignum. Sed hoc non erit qui non consuluit homicidium: sed consuluit illud unde dicitur illud sequeretur: irregularis est. ut si suavit iactu lapidis contra machinam. funde. vel balliste: vel quod aliquis irret ad captiuum contra castrum: quod defacili capi non potest absque hominis morte. Si enim iste occidit aliquem in captione castrum: non occidens. sed et suadens irregularis est. quod captiuum castrum iactu machinam. vel balliste. valde affine est homini interficere. Idem si mandauit vel consuluit furtive vel peditio naltere capi castrum. quia quod illicitum opus consulari irregularis est: etiam si casu mors insequatur. ar. et de homicidio. de cetero. In talibus enim ita punitur qui remota causam homicidio prebet. sicut qui propinquus: ut no. co. si. p. dy. terum. Idem quoque est si mandauit aliquid verberari: quod satis credibile est quod ille se defenderet. ff. de iusti. et iure. ve. vin. et de homi. significasti. si. prope finem. Inmo si quis mandat quequam percuti. inhiibes ne occidat: si mandataris fines excedit. occidendo vel mutilando: irregularis est mandans. et de homicidio. is qui. lib. vj. Dans etiam consilium in morem: alicuius directe vel indirecte: ut qui consulit latrone capi: specialiter si occidatur: irregularis est consulens. et ne cleri. vel mona. sententia. nec obstat quod dicit Bull. qui no. contrarium per. c. xxiij. q. v. de occidendis. quia sic est irregularis qui iuste consulit hominem interficere: sicut qui iniuste: talis irregularitas fundata est in defectu non in peccato. ut. s. tacrum est. Ad hoc. l. dist. qui in aliquo. et dist. l. clericum qui paganus. nec interest siue is cui datum est consilium statim fecerit homicidium. vel diu post: nisi primum consilium reuocauerit: et persuaserit contrarium. et de homicidio. petrus. et ar. et de sentent. exco. mulieres. Inmo nisi firmiter credat quod post reuocationem consilij reuocetur is cui consultum est. et proposito occidendi: necesse est quod denuntiet illi de cuius morte tractatur. quod cauere sibi. In eo autem qui mandauit pro se fieri homicidium: videtur sufficere si contrarium mandet tantum. et de regu. iur. omnis res. vel si sciente eo cui mandatum est. pacem iurat cum occidendo. xxi. q. f. omne quod. vel parrelam. vel amicitia cum eo contrahat. et de despon. impu. c. ij. licet hoc non significauerit: quia qui certus est: certiorari non debet. ff. de actio. emp. et vendi. l. f. in si. et de elec. qui inter p. n.

uerfas. Ratio dicitur fratis est: quia quando mandato alie-
rius et pro alio fit mandatum tantum de occidendo: videtur
quod contra mandatum vel contraria voluntate ostensa: de-
beat ab homicidio cessare: sed ubi non fit mandatum pro
alio: sed pro fratre qui consuluit debet persuadere: et etiam
plus facere: si hoc conscientia dicat. Laute tamen faciat
ne quis prodar. lvi. dist. clericus. ij. q. i. si peccauerit. Si au-
tem postquam consulens peniter: prius tamen quam reuocet confi-
sionem procedat ad actum: irregularis fit. licet tempore
perpetrati homicidii in charitate sit. nisi reuocauerit tem-
pore penitentia quam reuocatio ad illum perueniat. ar. ff. manda. l.
si mandassem. ff. ad macedo. si m. r. l. si filius. ff. q. iust. l.
si. ff. de procu. mandato. r. c. ex infirmatione. et de res-
scrip. ex parte. ij. no. de hoc. et de sentent. ecco. mulieres. Si
etiam aliquis alicui consulat quod ille proficiat se in mare. vel
ignem: vel aliter se occidat: irregularis fit: si ille acquieuit
consilio. ar. l. di. si quis viduam. Sed quid? Rufficus super
afinum volebat torquentem vadere: quibus fuisse in medio
torrentis: afinus nec ante nec retro voluit ire: sicut asina
balaam. vide. ij. q. vii. c. nos si in copetentem. s. item qui ba-
laam. r. c. secuti sunt. clericus vero vna cum alijs q. aqua
credebatur: clamauerunt ad illum. vt de asino descenderet: et
rediret: ne periret: verisimiliter credentes quod ille se redi-
ret: ille igitur ad eorum clamorem de asino descendens vi su-
mmitis est submersus. clericus non est irregularis. rxiij. q.
v. de occidendis. r. c. quum ergo. Si iuris peritus dat con-
siliu iudici de latrone speciali capto quod debet mori: irregu-
laris est. fuit enim in culpa in casu qui de facto erat respon-
dendo. et de hoc. p. l. ex literis. vbi de hoc. Si vero non
est casus de facto: sed iudex simpliciter perit qualiter fures
sunt puniendi: et clericus iuris peritus respondeat: taliter:
si postmodum iudex et hoc consilio inferat mortem alicui:
non est clericus irregularis. Secus si esset ignorans: quia
tunc in culpa fuit: et irregularis est. per ea que. s. in eodem
ar. s. i. item exerceans. cum. ff. seq. de medico notata sunt.
Si autem non reputatur iuris consultus: nec interrogati
respondere iuris consultus: sed simpliciter dicit quid de
talibus sentiant: nec presumit nec presumere debet quod iudex
sequatur sua responsionem: non contrahit ex hoc irregula-
ritate: ex quo non responderet ad casum qui sit de facto. Sed
et si sciret responderet ad casum qui esset de facto: irregu-
laris esset: quia in culpa est. vt. s. fm fratre Rainu. de
pena fori. adde quod de ista materia no. iij. dist. omnis aut.
in glo. sed nuquid. r. in p. c. ex literis. et ne deri. vel mos
na. clericus. rxiij. q. vlti. pessima. Bre hodie si episcopus vel
alius prelati iurisdictione habens temporalem precipiat
bailiu suo vel alicui: quod iustitiam faciat de quodam malefis-
cio specialiter perpetrato: non est irregularis. vt et ne de
ri. vel mona. episcopus. li. vi. que decretalis est contra illud
quod nota. communiter per Ber. Jo. r. alios. rxiij. q. viij. his
a quibus. et ne deri. vel mona. clericus. Item quicquid di-
cant Inno. r. Disten. et de homicidio ad audientiam. r. Buil.
dur. in spe. in ti. delegato. s. iuxta propositionem. h. q. si ali-
quis consulit. Eredo salua eorum paternitate: quod si aliquis
consulit alicui quod occidat: alicuius: ipse tamen cui consulit
ab illo occiditur: quod consulens irregularis est. quod dedit ope-
ram consilio illiciti operis. vide quicquid mali culpa vel
casu inde secutus est: sibi debet imputari. et de homicidio. con-
tinebatur. c. suscepimus. potuit considerare et examinare
et debuit: quod ille poterat ab illo occidi. unde fit irregularis
l. dist. hi qui. c. sepe. nec valet ratio Inno. qui contra dicit quod
non fuit in culpa consulens de morte istius cui consulebat:
quia consilium debet intelligi: quod bene et sibi cauere quod de-
bebat occidere: quod tempus captaret et locum ne ipse occi-
deret. vbi si excessit fines consilij: non est consiliario impu-
tandum. nam ista ratio tollit per decre. et de homicidio. is qui.
lib. vi. r. facit. ff. de iniurijs. eum qui. s. si iniuria. r. op. facit
pro hoc. quia in culpa fuit cogitare debuit hoc euenire
potuisse. ff. ad. l. a qui. qui occidit. s. in hac. Porro si quis ali-
cui suadeat: quod pro patria sua. vel primo suo. vel iure suo.

vel ecclesie sue: periculo se exponat: non ob hoc fit irregu-
laris: etiam si ille ibi moriatur. rxiij. q. iij. pro membris. et
c. seq. r. q. viij. igitur. r. seq. r. c. conuenio. in prin. r. prope fi.
h. r. di. r. h. sanctus enim. Sed si sciret vel crederet eum
moriaturum: tunc videtur quod fiat irregularis. quia est occi-
denda charitas: quod diligat quisque plus corpus suum. quam alie-
rius. de peni. dist. iij. qui vult. Sed si ei consulat. quod in dubi-
tate mori se exponat: pro honore christi vel fide vel pro sta-
tu ecclesie: non fit irregularis etiam si mors inde sequatur.
rxiij. q. i. sunt quidam. r. q. iij. non solum. r. c. seq. qui christi
suis pro nobis mortem subierit. rxi. q. ii. quum redem pro.
et de homicidio. pro humani. lib. vi. r. sancti martyres pro ecc-
lesia dei sanguinem suum fuderunt. arg. p. eall. c. conue-
niet. et de homicidio. sicut dignum. hac etiam ratione excusans
tur ab irregularitate in quibus heretice perauitatis scie-
tes quod postquam pronuntiauerint aliquem hereticum esse: ille
traditur morti. Sic etiam alii multipliciter procurrando.
ad hoc accedit. rxiij. q. v. si audieris. r. q. viij. legi. et de ver-
bo. signi. nosimus. Si quis autem portat ligna ad heret-
icos comburendos: propter indulgentiam habendam: si illa
ligna combusserint hereticos: irregularis est. nec cum eo
dispensatur: nisi per papam. fm Buil. dur. a. facit. l. di. qui
sacrum. rxiij. q. viij. c. h. r. tamen indulgentiam habet. quia
ista irregularitas non prouenit ex peccato. sicut in iudice
et alio officialibus iuste hominem condemnantibus. vt. s.
in eodem ar. h. item iudices. Si quis autem propria ma-
nu sponte commisit homicidium: fit irregularis: etiam si pa-
ganum. vel saracenum occidat. l. dist. clericum qui. r. c. de
his clericis. r. c. penulti. Idem est etiam si non sponte sed
casu quum daret operam rei illiciti: vel si non adhibuit dis-
ligentiam quam debuit. et. e. sicut dignum. c. p. ebyterum.
r. c. continebatur. c. ad audientiam. c. ioannis. c. fi. l. di. hi qui
arbozem. c. sepe. Idem est si causam pro prima morti dedit
l. dist. studeat. vel si venenum dedit. de homicidio. si quis. Si
autem casu committitur homicidium: et dabit operam rei
liciti: et adhibuit diligentiam quam debuit: ex hoc non fit irregu-
laris. vt. no. eo. ti. sicut. Si autem aliquis infirmum vey-
rit vel transfert in aliud latus: vt citius moriatur: irregu-
laris est consulens et faciens: si ex hoc mors citius fuerit
subsecuta: puta quia et via anhelitus precluditur: vel rui-
pitur apostema ex violentia motus: et suffocatur. Idem di-
co si infirmarius bona fide voluit infirmum maxime graui-
ter infirmum: vt quiescat ex alio latere: vel supinus: vel alio-
ter: si ex hoc citius moriatur: irregularis est. unde non expe-
dit clerico seculari vel religioso: quod sit infirmarius maxime
principalis. quia frequenter credens bene facere et iuuare
re infirmum: mortis ei occasionem prestat. op. ar. ad hoc
et de eta. r. qualita. ad aures. Si tamen de his et similibus
dubitatur an inde mors fuerit subsecuta: deponat leuem
et temerariam conscientiam ad arbitrium prudentis viri.
alioquin eligat tutiorem viam: et abstineat. et de homicidio.
ad audientiam. cum concol. ibi p. dicit. de fimo. per tuas. ij.
Si aliquis tenet ceruum. vel leonem. vel aliam fera que
aliquem occidit: non est irregularis: dummodo a se latam
culpam non habuerit: vel malitiam non adhibuerit. ar.
ff. si quadru. pau. fe. di. l. i. r. l. si. fm Buil. r. Innocen. r.
Disten. qui predicta dubia superius conscripta tangunt
in p. eall. c. ad audientiam. de homicidio. r. in vlti. glo. istius. c.
in fi. Tradit Disten. duas regulas circa irregularitatem.
Vna est quod in dubio nec magister nec iudex debet alij
quem iudicare irregularem. de peni. dist. i. s. pene. ff. de pe-
nis. interpretatione. r. l. si preses. Secunda est quod in dubio
se vnusquisque debet irregularem reputare. ar. eorum que
leguntur. r. no. p. eall. c. ad audientiam. de homicidio. Item non
solum quis est irregularis: si ex eius percussione aliquis
interijt: verum etiam si ex hoc infirmitatem contraxerit: vbi
morsus est. et eo. ti. c. p. ebyterum. c. ad audientiam. r. l.
dist. studeat. et de deri. perat. c. h. Item tenet Buil. quod si
quis se in inuitabili casu defendat: et homicidium committit
irregularis est. sed istud hodie corrigitur et in dem. de

Thume. rxiij.

homici. si furiosus. per quod. c. determinat que no. ex co. ti. c. ij. z. c. sicut dignu. in si. magne glos. Item si ponit homici nem liberare a morte: non libero: non sum irregularis: nisi sim in potestate iudiciaria constitutus. de hoc vide qd legif. z. no. xxiij. q. iij. non in inferenda. lxxij. di. §. i. ff. de li. be. agno. necare. et de sen. exc. quante. z. c. dilecto. vj. lib. facit pro hoc quod dico. xxiij. q. iij. forte. no. etia causa. e. z. q. iij. ostedit. Si autem retrahere vellet liberare homici nem a morte iniusta: irregularis sum. q. quodammodo ho micidii comitro directe. de peni. di. si. periculose. l. di. si qd vidua. facit p. real. c. ostedit. Illud etia norandū. q. si quis occidendi animo. percussit latronem: non tamē leraliter: Larro autem et aliozum vulnere perit: irregularis est. vt colligit et de homici. significasti. ij. rñ. s. Idem est etiam si non percussit: sed aliquid operis impendit in morte eius: puta q. latronem detinuit. vel cōtra eū clamavit: vel hu iusmodi. abs autē si clamasset cōtra eū: non in morte eius: sed qd caperetur: vel detinuit eū: vel leuem scū dedit: irre gularis non est. fm Inno. ar. p. real. c. significasti. etiam si ab alijs occidatur. in quibus verbis bene intellectis dñs Inno. vere sibi cōtrarius est. In hoc em videtur esse ius: q. nec auxiliū det in morte alicuius a pertene etiam sit in neglectu. q. si culpa eius vel malitia homicidii per peccetur: irregularis fit. z. idē si eius negligentia comittit tur. l. di. hi. qui. et de homici. petrus. Et ideo siue clamar cō tra latronem: siue eum. capiat: seu quocūq. alio modo po tuit intelligere. et clamore vel alio actu suo homicidii posse sequi: irregularis est. nisi forte faciat propter pericu lum corporis sui. vt si timeret q. aliquis eum occidere velit. tunc enim bene potest inuocare z. clamare p. auxilio. quia non intendit in aliozum morte: sed in suam liberacionem. Et p. terrea liberat a peccato animā volētis eum occide re. secus si faciat hoc propter periculum rerum: vel si fuge peccidū euadere potest. e. ti. suscepimus. fm Duill. Item si clericus non valeat recuperare res suas: tenet furem ne cum rebus fugiat. donec eū exhibeat iudici: vel eius auxi lium inuocet ad res suas recuperandas: non est irregula ris: licet fur a iudice postea corporaliter puniatur. qd ve rum est hodie protestatione p. missa: q. ad vindictā san guinis non intēdit. et de homici. p. elatis. lib. vj. ipsa enim ligatio: siue captio: sine sanguinis effusione licita est. et de homici. c. i. xxiij. q. vj. si res. et de homici. c. ij. et de rap. in ar. chiepiscopatū. §. in si. et de homici. tua. §. ad vlti. fm In no. z. Dñen. qui sic no. eo. ti. suscepimus. vnde si clericus tradit iudici aut potestati furem vel latronem petens q. eū puniat citra sanguinis effusionē: vel petens rem sibi sub tractam restitui: cū protestatione p. missa: licet iudex in eum animaduertit: non p. ter hoc clericus fit irregula ris: nec ei nocet si ad conuincendū latronē tradiderit in signa. Et idem est si de iniuriaribus sibi vel ecclesie sue deponit querelā: quāuis tales vj. absq. sanguinis effusio ne valeant coarctari. et ex. ti. tua. nos. §. ad vltimū. z. c. po stulasti. xxiij. q. iij. marinianus. z. q. v. c. j. z. c. viij. c. pena. z. ar. ff. de bo. liber. qui quā maior. §. j. protestatione p. missa. vt p. real. c. p. elatis. ad idem et de rap. in archiep. ar. et de iudi. quā non ab homine. et de hbo. signi. nouimus. et de hereti. excommunicamus. §. §. penul. de apost. a. nobis. xxiij. q. v. non vos. Et sunt hic in argumentū nullius irreg ularitatis notā incurrere eum qui per executores alicuius curie p. occidit. et alique capti propter aliqd delictum: p. pter qd nec mori nec mutilari debuisse: licet iudex alia inueniens suspens. Ceret. et non consulo tamen alicui hoc facerem si p. pter emendā suam aut restitutionem rei sue. vt inuit p. real. c. p. elatis. Si iudex vel officialis insequit latronē: z. querit a me: vbi est: z. capitur z. occidit: irregu laris sum. q. facto meo mortuus est. l. di. si quis viduam. Si aut queritur larro: z. non pōt fugere nisi per alterā de duabus vijs: z. dico q. per hanc non fugit: sciens eū per al terā fugere: Idem si non sciam: irregularis sum. q. dicens do ipsum non per hanc viā fugere: implicō eū per aliā fu

Notat Innocentius.

gere. ar. et de presump. nonne. tacendū est ex go vel curias licet querentē oportet eludere. xxiij. di. in mandatis. fur ciunt que no. xxiij. q. ij. ne quis. Item si agenti ad res suas ex post facto placet q. larro suspensus: est: ratum habere: irregularis est. fm Dñen. et de resti. spo. cū ad sedem. in si. Sed salua gratia sua grosse locutus est: q. raribabitio vel cōplacencia non inducit irregularitātē: vbi nullus cō sensus vel cooperatio vel exhortatio p. cessit: nec eius no mine factū est. ar. ff. manda. si vero. §. si post. peccatū enim qd sola volūtate committitur: cōtraria aboletur. ar. et de sumo. c. ff. de regu. iur. nihil tam natural. et eo. ti. c. i. Et quia de sola nuda volūtate non tenetur se purgare. no. j. q. iij. quia presulatus. z. et de homici. petrus. P. terrea noc ratum habere potest qd nomine suo gestū nō fuit. exp. s. sum hodie et de sen. exc. quā quis. lib. vj. z. et de reg. iur. ratum. lib. vj. Irregularitas enim ratione homicidii non cōtrahitur sola volūtate: nisi homo actu occidatur. vt et de homici. sicut dignum. §. illi autē. in quo. §. non fuit so lus animus: sed actus exterior: veniēdi. xv. q. j. si quis non iratus. Sed nec fit alicuius irregularis propter solum ho micidii: nisi culpa vel volūtas p. cessit: vel abs inde so quatur scādalum. l. di. hi. qui. ar. et de homici. ex literis. de c. i. ego. tua. Si autē in rīsa quis mortuus est: nec datur tamen quis illū interfecit: oēs censendi sunt irregulares: z. ab ordinibus repellendi: quia oēs censentur homicidē: saltem quoad promotionē: propter incertitudinē. xxiij. q. vlti. c. vlti. ff. ad. l. aquilitem mela. §. si plures. z. hoc tenet Jo. p. d. c. vlti. z. hoc si omnes percussit: si aut aliquis non percussit: siue est cōscientie relinquendū. fm Dñen. qui de hoc no. in summa de homici. §. qua pena. §. si nū quid. q. irregulares omnes sint. facit. li. di. aliquantos. et c. si quis. et de deri. percus. c. cōfrentia. Si amici tui occi dunt alique tibi insuriantem: te inuito: z. cōtra tuam p. sy hibitionem: nō nocet tibi. vt et de homi. petrus. c. j. q. iij. quia presulatus. Idem est si te igno. ante. ar. et de sumo a nobis. z. c. sicur nobis. z. c. de regularibus. Sed si volū tas turbata fuit: pura quia nec consensisti expresse: nec cō tradidisti: tibi imputatur. ar. et de sumo. mattheus. in mo etiam si sciens tractatum de morte alicuius habitum: nō reuelauit: non sum irregularis. quia homicidii non com missi: facto: mandato: cōsili: vel defensione. l. di. si quis vi duam. z. in p. real. c. petrus. Si aliquis vadit ad interficiē dum alique: z. tu eum scienter associas: non eum inctans ad homicidii: nec eum eo super hoc aliqua verba habuisti: vel si habuisti: semper ei dissuasisti: sed quā tibi nollet acquiescere: rimēs de ipso. eum associas: eo proposito ve si forte aliquis cum insequeretur: eum defendas: etiam si sic homicidii perpetrat: irregularis es. fm Dñen. vt eo. ti. sicut dignum. §. illi. z. §. si. Item clericus arma ministras: si aliquis interficiatur: irregularis est. ar. xxiij. q. vlti. c. si. nomine autem armotū fustes et lapides intelliguntur. ff. de hbo. signi. ar. motū. facit quod legif. et no. et de iudicis. ita. Possunt milites z. alios clerici inducere ad pugnan dum p. defensione ecclesie: vel fidei: vel reipublice: z. si alii qui ibi interficiantur: etiam si presentes sunt clericis: non sunt irregulares. no. xxiij. q. iij. marinianus. no. fm Inno. et de resti. spo. olim causam. facit. xxiij. q. viij. vt p. d. in no. ta. fm Dñen. in summa de homici. in. §. qua pena. §. illud vero. z. seq. Et breuiter teneas q. ecclesiasticus iudex pōt hostari bachiū secularē cōtra violētos: vel hereticos: vel paganos: non vt occidat: vel mutilet: sed vt de terris fidelium expellantur: z. de suis si fideles impugnant: nec est irregularis: licet aliqui sint hinc inde occisi. xxiij. q. v. de occidendi. z. in p. real. c. marinianus. Et no. Inno. et de homi. petrus. q. licet aliquis in bello iusto percussit: si tamen nullus inde mortuus sit: non fit ex hoc irregula ris. vt ibi probatur. licet enim ibi de percussioe questum fuerit: nō tamen respōdet de hoc sed de interfectione. In bello autem iniusto: quicūq. auxiliū vel cōsiliū dedit: rit in mortem alterius: vel si culpabilis vel negligēs fuit

rit: et hoc est mors secuta: irregularis fit. di. l. quantum. c. sepe. c. si duo. vnde euntes ad bellum iniustum / siue p[re]sentis suis fauo: em: puta q[ui] ledunt seuerius inimicos: siue p[re]sentem incutiunt aduersarijs: sc[ilicet] q[ui] fugiant. vel timeat se defendere: vel q[ui] inimici eorum stupefacti eos deserat: si erinde sequatur mors: irregularis sunt. Si vero q[ui]s ac[er] cedit ad iniustum bellum / causa pacificandi: vel alia iusta causa: licet ex eius presentia aliquod robur accrescat suis: vel r[ati]o: incutiatur aduersarijs: n[on] est ei imputandum: diuimodo & de his lata negligentia abfit omnino. ar. a con trario sensu. in p[re]al. c. quantum. r. et de homici. p[re]sbyteru. r[ati]o. q. v. de occidendi. et de r[ati]o. c. ij. Potest etiam dici fm Bull. dur. q[ui] clericus qui cu[m] armis vel sine armis in terest in bello iusto: saluo eo q[uo]d dicitur est. s. e. h. possunt. cum. h. seq. vel in iniusto in quo aliqui interfeci sunt: irregularis est: licet ipse non occidit. Idem dico de seculari: q[ui] siue interfici iusto vel iniusto bello: vbi aliqui interficiuntur: irregularis est: nec poterit promoueri. de hoc. l. dist. si quis post. r. v. q. ij. p[re]o. r[ati]o. q. vlti. quicunq[ue] ex clero. nec refert quantum ad irregularitatem: vtriu[m] quis iusto an iniusto bello interficit. quia ita est irregularis qui iuste interficit: vel consilium vel auxilium. vel fauorem prestat: vel in laza negligentia est in morte alicuius: sicut qui iniuste interficit. legitur r. no. l. di. c. in glos. quicunq[ue]. c. si quis post. et de deri. p[re]senti. r. c. h. exp[re]ssum. q[ui] talis irregularitas iuste interficiendo: fundata est in defectu: non peccato. vt. s. in p[re]n. istius materie dictu[m] est. Nec videri potest q[ui] aliquis interficit bellis: r[ati]o non det opem aliquam: salu[m] ad sistendo: vel hostes terrendo: vel cunctu[m] augendo: consilium. auxilium. vel fauorem: propter q[uo]d est irregularis. l. di. si quis viduam. r. et de homici. sicut dignu[m] vnde etiam clericus proficiens in confictu: etia[m] ex parte illoru[m] qui violentia repellunt: irregularis est: si ab alijs sint hinc inde aliqui occisi: licet ipse nullu[m] percussit. vt. p[re]c. c. penul. r. vlt[ima] de deri. p[re]c. l. clericus etiam non debet p[re]poni bellis: ne corruptarijs: nec ballistarijs: nec h[er]etico: v[er]o ris sanguinu[m]. et ne cleri. vel inona. sententia. Tam iusto bello: quod no[n] ad occidendu[m]: vel occidendu[m] si resistat. j. e. v. eodem. sed ad defendendu[m] seu recuperandu[m] sua: g[er]itur: p[re]poni potest: non vt possit directe p[re]dictis viris sanguinu[m] p[re]esse: sed vt respondeat militibus: r[ati]o sumptus ministrat: tractatus teneat: sententia p[ro]ferat: et negotia cuncta disponat: sicut faciunt rectores r[ati]o officiales ecclesie in terris t[er]p[or]aliter subiectis ecclesie. sic etiam tenet In no. p[re]al. c. olim causam. de resti. spo. Potest etia[m] clericus interesse iusto bello. r[ati]o. q. ij. marinianus. r. q. viij. h[er]etia tu. non iniusto. et de homici. sicut. ff. ad. laquil. item me la. s. c. item. r. h[er]etia: r[ati]o dicere: viriliter pugnare: r[ati]o capere. non dico occidit. et hoc prius q[ui] veniatur ad eorum: seu percussiones. nec obstat et de homici. c. q[ui]a ibi aliquos percussit. bello aut[em] tam omisso incitatis alium ad percussio[n]em aliquem aliu[m] si sic percussus obierit: irregularis est: maxime si bellu[m] sit iniustum. et de penis. q[uo]d in dubijs. no. etiam de hoc per Inno. et de sen. exco. dilecto. li. vj. idē est si generaliter seu cōsūm[er]iter super bellatores acclama uerit: dicit: viriliter pugnare: vel dare illis: vel similia. v[er]o quicquid dicatur: teneas q[ui] quātūcumq[ue] sit bellum iustum: etia[m] liceat clericis t[er]p[or]alē iurisdictionem habentibus p[ro] defensione vel recuperatione iurii ecclesie bellum iniuste dicere: et h[er]etia ad pugnā ante q[ui] veniatur ad ipsam: si tamen clericus postq[ui] peruenitur ad pugnā: ad impugnā dum alios / persona sua exhibeat: et factu vel verbo suo cōtingat fieri homicidiu[m] / vel mutilationē mēbro[rum]: irregularis est. vt patet in eo q[uo]d legitur. r. no. et de homici. si leptomus. et de deri. pug. in du. c. ij. s. h. r. de cle. ex. mi. c. ij. fm Disten. qui ita no. in p[re]al. c. quod in dubijs. et de penis. Per p[re]dicta no[n] video quō p[re]lati r[ati]o clerici hispanias r[ati]o racenos nedum faciūt bellum cum gentibus suis: r[ati]o h[er]etia r[ati]o tantur generaliter christianos ad pugnandū cōtra eos:

sed r[ati]o ipsi in bellis interfunt: r[ati]o specialiter ad pugnandum et ferendum h[er]etia r[ati]o alios: r[ati]o ipsi pugnant sicut alij seculares viriliter contra eos: ferunt: r[ati]o occidit: nec de irregularitate aliqua sibi faciunt conscientiam: immo magnu[m] credunt sed non fm conscientiam. Roma. r. v. q. j. s. h. et hoc christo sacrificium r[ati]o alij sicut iudei interficientes discipulos christi. Joan. xv. exhibere. contra quos exp[re]sse faciūt iura p[re]c. r[ati]o exp[re]ssum. l. di. c. q[ui] quod loquitur contra bispanos. l. di. clericum qui paganum. r[ati]o. q. vlti. c. ij. r. ij. r. s. his ita. r. s. in registro. c. reprehensibile. c. si in morte. c. conuenio. c. sepe principes. c. his a quibus. et de cleri. p[re]c. c. penulti. r. vlti. et de vo. r[ati]o vo. redē. et multa. s. h. Si clericus in bello iusto ministrat ballistas seu sagittas ad sui defensionē: ille cui ministrat postmodu[m] aliquem interficit: si non intendat dans q[ui] ballistarius aliquē interficiat: seu interficere velit: sed q[ui] illos terreat: vel se vel sua defendat: vel recuperet: non est irregularis. quod profectur vt no. Inno. et ne cleri. vel mona. sententia. Eodē modo non dicimus irregularem illu[m] qui in bello iusto p[re]positus est exercitui: vt sumptus faciat: r[ati]o cuncta disponat: si fore p[re]cipiat lanceas vel sagittas emi: r[ati]o ministrari: vel ad exercitum vel ad custodiam castru[m] vti: vel si h[er]etia r[ati]o ad currēdum post hostes: vt eis p[re]da hominu[m] vel animalia auferatur: si fore tunc aliquis interficiatur. dummodo solum intenderit ad recuperationē p[re]de: non ad vindictā. talis enim causa remota non nocet. ar. r[ati]o. q. v. de occidendi. fm Bull. Inno. r[ati]o Disten. qui de hoc no. in p[re]al. c. sententia. Sacerdos etia[m] vel clericus in duello pugnant: irregularis est. sed si mors vel mutilatio mēbro[rum]: non fuerit subsecuta: poterit cum eo suus episcopus dispensare: imo posita sibi penitentia de peccato. et de co. vi. c. r. ij. r. de cleri. pug. in du. c. ij. Si aliquis abortiuum viuificatum p[re]curat occidi: vel causam p[re]stat: irregularis est. et de homici. si alicuius. ij. q. v. consuluit. Si dubitatur an de illa percussione fecerit abortiuu[m] mulier: vel an sit viuificatum in dubio abstineat. et de homici. ad audientiam. Si leuem aut temeraria[m] habet conscientia[m]: deponat eam: alio cōtra conscientia[m] non promoueat. et de simo. per tuas. ij. et de sen. exco. inquisitioni. Si aliquis mori timet: velit ausu gere: r[ati]o alius promittit ei pacē: et ei consulit q[ui] non vadat: et ille propter talem promissionē stetit: r[ati]o interfecit est in loco vbi mori timebat: r[ati]o non temere promissa fuit securitas: irregularis est promittens. q[ui] in culpa fuit promittendo quod facere non poterat. Secus si promittens habebat probabile[m] firmitatem posse firmiter cōplere quod promisit: puta quia habebat in eos q[ui] interficere querebant illu[m] / patriam vel dominea[m] potestare: aut ita erat sibi affinitate vel cōsanguinitate vel amicitia coniu[n]cti: q[ui] posset eos a tali p[ro]posito renouere. ar. p[ro] hoc. r[ati]o. q. v. de occidendi. filij beneficiarij vel feudatarij ecclesie personam ipsius ecclesie interficiētes: irregulares sunt: r[ati]o no[n] possunt vsq[ue] ad quartā generationē q[ui] clericos promoueri. et de penis. in quibusdā. Item si litere presentantur alicui p[ri]ncipi vel iudici: q[ui] tale homicidam qui in tali hospitio moratur / capiat r[ati]o suspēdat: p[ri]ncipes literas tradit cuidam derico q[ui] eas aperiat r[ati]o legat sibi: quod r[ati]o facit: ille homicida capitur: r[ati]o suspēditur: clericus legēs irregularis est. sicut respōsum fuit p[ro] d[omi]no clemē. papa. iij. q. ex illa litera lecta homicidiu[m] securum fuit. nec p[ro]dest si dicat se ignos r[ati]o rasse. q[ui] ipsam p[ri]mo sibi legere debuit. quod r[ati]o si no[n] fecit: tamen quācto peruenit ad captiōnem: debuit sistere: r[ati]o literam d[omi]no reddere: ac si ei dicit: q[ui] talem literam lege re non erat sui officij ar. et de homici. sicut dignum. r. et ne cleri. vel mona. fm Disten. qui ita no. eo. r[ati]o. sententiam. **Q**uando autem r[ati]o per quē possit circa irregularitatem homicidij dispensari: videndū est. super quo notandum est q[ui] cū aliquibus ex p[re]dictis irregularibus solus papa dispensat: et cū aliquibus episcopi. vt et de homici. dispensare. r. c. ad audientiam. Si igitur quis occidit animo aliquem vulnerari: licet vulneratus non fuerit

Eui? sit cum irregulari dispensare.

mortuus: vel membrum perdiderit: tamen percussus irregularis est: et episcopus potest dispensare cum illo: sicut etiam vindicatione vindicare sanguinis: si non peruenit ad membrum detractionem. et de homic. peritio. de cle. pu. in du. c. f. et ne deri. vel mona. sententia. si vero peruentum fuerit ad membrum detractionem: absque homicidio: solus papa dispensat. et de cor. vi. c. f. de homic. de. ergo presbyterum.

Necessitas duplex. Circa homicidium necessitas et curabilis: dicendum est quod talis ad superiores ordines non ascendit: sed per papam dispensatur: alias in susceptis non ministrabit. l. di. de his clericis. f. r. ij. In homicidio autem inevitabilis necessitas: non est dispensatio necessaria: nec talis irregularis est. et de homic. si furiosus. in clem. Nec homicidio casuali. et si dabit opera rei illicitae: et adhibuit diligentiam quam debuit. et de homic. lato. r. c. et literis. ij. r. c. sequen. r. c. iohannes. r. c. f. Infans autem vel furiosus committens homicidium non est irregularis. vt in p. cal. c. in clem. si furiosus. Quando autem per ingressum religionis tollatur irregularitas: non est de apost. c. ij. Ultimo nota quod homicidium ante baptismum siue ex officio siue ex voluntate commissum. non facit irregularitatem. r. vi. di. de iudic. vbi de hoc. l. di. aliquantos et his qui post baptismum. ergo secus ante. et ita ibi no. in glos. f. r. c. si quis post acceptum baptismum. ergo secus ante. l. dist. si quis post remissionem. fin vnam lecturam. f. baptismum: fm glos. ergo secus ante. r. l. di. si quis viduam. ibi. post baptismum. ergo secus ante. Sed Innoc. et Thien. tenent cum Bar. quod homicidium quantumcumque ex officio et sine peccato per iudicem irregularitatem facit: que non tollitur per baptismum. vt no. in p. cal. c. si quis viduam. r. l. di. in summa. vt no. et de iuror. gaudemus. in glos. f. r. Thien. in summa de homic. §. qua pena. et et si opponas. Sed idem Innoc. no. contra hoc est de homic. presbyteri. et hoc tenet curia romana: vt no. Archidia. dñs meus. l. di. in summa. Et vere saluo tanto dño. dñs Thie. in p. §. qua pena. pinguem habuit intellectum: dicens quod infidelis iudex: quia in eo non cadit iurisdictio: peccat iustitiam exercendo. et ideo illa irregularitas tollitur per baptismum. Sed secus in illo qui obedit: quia ille peccat. et ideo ista irregularitas non tollit per baptismum: quia esto quod apud infideles vera iurisdictio non sit. sicut in principio istius operis latius disputavi. et no. et de elec. venerabilem. in glos. sic ergo. licet vehementer contradicat. r. iij. q. iij. questum. in eo tamē quod iuste iudicauit: non peccat: licet meritum non habeat: quia infidelis non est expressum. r. iij. q. f. §. et his. ite et si ille peccasset: excommunicatus: exequendo quod non debuit: vt est expressum et de reposito. cum cōcor. ibi positus.

Irregularitas alie. Multe autem sunt alie irregularitates in iure scripte: et per doctores tacite dispersim quarum etiam aliquas hic recolligo. Et siquidē irregularitates sunt neophyti. et vij. di. c. f. r. ij. l. di. c. f. Nouitius in abbatem non eligitur. et dist. neophytus. als. est in. §. et his oibus. et de elec. cū in magistrum. et de elec. nullus. lib. vj. Exoratus non potest sine licentia vxoris vocationis contentia promoueri. et de conuer. coniug. coniugatas. r. r. di. vt leg. lxxvij. di. episcopus benedictionem. Et clericus ludens cum laico vñ mortuus secutus: irregularis est. et de homicidio. cōtinebatur. defectus etatis sciētie et mortuū in episcopo presbytero et alijs. et de elec. cū in cunctis. c. dudū. f. r. vij. dist. per rōtū. et de eta. et quali. et ratione. Eligens aliquem simoniace. et de elec. per inquisitionem. Dans penam vñ in monasterio recipiat. et de sta. regu. monachi. §. si quis. r. c. si vero. fm Jo. de deo. et de simo. veniens. sed contra videt. f. q. ij. quā pio. in fi. sed ibi obligatus. l. di. osius. l. ij. dist. c. f. et de obli. ad ra. c. f. Excommunicatus vñ quo absoluatur. r. iij. q. f. audiuim⁹. et de or. ab episcopo. qui ref. c. ij. de excep. c. inter. c. vlti. et de senten. exco. cum illo: un. de elec. venerabilem. Et clericus peregrinus. et de cleri. pere. per totum. lxxij. dist. per totum. c. vij. dist. per totum. Consentiens electioni facit per laicum. et de electio. quisquis. Publicus concubiniarius: donec peniteat. et fm

ritia magna impedit. lxxvij. di. archidiaconi. Nihil similitudinis in sacro ordine irregularis est: donec cum eo dispensetur. et q. cleri. vel vo. c. ij. r. f. et de cleri. con. sane. ij. r. vij. dist. presbyteri. et nihilominus hodie exco. unicus. vt in clem. de cōfangu. et affini. eos qui. Homicidia casualis etiam dans opera rei licite. si non adhibet diligentiam quam debet. et de homi. et literis. r. c. dilectus. r. c. tua. et c. penul. r. vlti. Qui semel fuit hereticus non dispensatur per papam. r. ij. dist. nos consuetudinē. f. q. i. quod quidā. r. q. vij. cōuenientibus. Accusatio criminalis. lxxij. dist. tantis. Adagna infamia. et de accusa. accedens. r. c. epa. et de simo. accusati. r. vi. di. p. iij. et de excep. pla. inter dilectos. Dans pugile qui mutilat vel occidit. de cleri. pug. in dñe. c. f. r. ij. Dinatus per sententiam de peccato criminali: licet egerit penitentiam: quia remaneat infamias. f. q. vij. c. f. r. c. si quis omnē. et de tempo. ordi. c. f. Raici de iure cōmuni non eliguntur ad aliquam dignitatem. l. di. hoc ad nos. r. c. seq. l. di. c. f. ij. r. iij. Scrupulus conscientie de simonia peccati impedit ad promouendū. et de simo. p. tuas. ij. Baptus ad suū ordinem restitutus. l. di. q. sanctitas tua. Et sitens in minoribus ordinibus non eligitur in episcopo. l. di. nullus. et de elec. dudū. §. Dinatus sub cōditione non potest beneficiū si presentatur irregularis est. et de simo. p. tuas. ij. r. c. penul. Resistens pedonibus: et aliquos vult nerans: si per alios tūc aliquis occidatur. et de cleri. p. cul. c. f. et vlti. l. di. de his. Homicida presumptus. l. di. alij quātos. c. f. quis post. l. ij. di. c. f. l. di. p. scis. c. nullus. c. o. i. partem. Suspect⁹ de heresi prius quod se purget. de p. ca. inter sollicitudines. Infamiosus. illiteratus. bigamus: qui virginem non est forsitus vxorem. ad adolescentiam in cōtra positus a foris legibus. copo: e vitiatu. seruilis vel originarie conditionis. Turpe obligatus: vel ratiocinij. publice penitens. neophytus. hi casus sunt. l. di. c. f. r. iij. di. p. cipimus. Obligatus voto donec iniret religionem. et de vo. per tuas. Intra secula. et extra secula dimittit: vt illiteratura et infamia. f. q. f. §. si ergo. §. ecce. c. vltimus. c. bi qui. Et credentes et fautores episcoporum hereticorum: de here. et comunicamus. §. credentes. c. penul. r. vlti. Laicus oculo l. di. si euangelica. Baptus p. egritudine. l. vij. dist. c. f. filij raptorum monialium et oppressarum. f. q. vij. tal. c. f. p. §. r. vij. q. ij. eos. r. c. vlti. Incedens armatus ad necem dum hoien: etiam si per alios: non per se quis ibi occidat. dans fauorem consilij pceptum defensionem perpetuo sunt irregulares. et de homic. sicut dignū. r. de cleri. pug. in du. c. ij. l. di. miro. r. iij. q. f. c. penul. r. vlti. Filij damnatorum de crimine lese maiestatis. vj. q. f. §. r. verum. Jurans quod non erit clericus. r. iij. q. iij. §. vlti. lxxvij. di. archidiaconi. Episcopus renuntians factus monachus. vñ. q. f. hoc nequaquā. c. statutus. et de renū. post transf. Dānatus de iniuria illata ratione ecclesie in persona pape. r. iij. q. iij. nulliarius. Imperitus medicus sub quo periclitantur hoies. et de eta. ad aures. r. de hoc. §. latius disti. Dans vel pmissus aliquid pro electione. f. q. f. eos. r. c. vj. c. f. r. ij. vñ. q. f. illud. r. q. ij. talia. r. cartaldus. Imperfecte recipiens manus impositionē vel vncionem. et de sacra. non ite. c. vlti. r. sacra. vnc. c. f. Habens filios naturales. et qui non est biteratus vel catholus vel legitime etatis. et qui non est instructus in ordine clericali. in aut. de sanctis. epif. §. l. ij. r. iij. r. §. clericos autem. r. iij. dist. precipimus. Constatuens cū eiceta. vidua. meretrice. ancilla. vel cum publicis spectaculis mandata. r. iij. di. si quis viduam. l. dist. si quis viduam. et de biga. l. f. Ratiocinij obligatus. l. di. osius. l. ij. dist. c. f. et de obli. ad ra. c. f. Excommunicatus vñ quo absoluatur. r. iij. q. f. audiuim⁹. et de or. ab episcopo. qui ref. c. ij. de excep. c. inter. c. vlti. et de senten. exco. cum illo: un. de elec. venerabilem. Et clericus peregrinus. et de cleri. pere. per totum. lxxij. dist. per totum. c. vij. dist. per totum. Consentiens electioni facit per laicum. et de electio. quisquis. Publicus concubiniarius: donec peniteat. et fm

Necessitas duplex.

Taras dñs Thie.

Irregularitas alie.

Ostien. donec cum eo dispensetur. xxxij. dist. verum. lxxxi. dist. si quis clericorum. et de cohabit. cleri. et mu. nostra. c. si. in aut. de sanctis. episc. in prin. Donachus de facto contra. henc. xxvij. q. i. quor. quot. c. monach. c. v. lxx. q. i. quos. modo. Obligans ecclesiam suam. p. alienis debitis. et de solu. c. ij. Percutiens granda abo. sum viuitat. facien. tem. xxij. q. ij. moyses. et de homic. sicut et literarum. Ita bens plura beneficia cum cura sine dispensatione. dudum. h. de. reben. cum iam dudum. Strans in habitu monachali ytra annum. etiam sine professione expressa. non poterit in seculo promoueri. et de regula. et parte. Depositus per sententiam. nisi restituatur. r. q. ij. episcopus presbyter. Fez mina qualitercuq. corumpatur. inter virginis non cons. feratur. xxij. q. v. ille. r. v. q. i. c. v. lxx. di. acarius. Et c. f. moniace etiam igno. anter intelligibilis est. quantum ad illud beneficiu. et de elec. super eo. r. c. si alicuius. f. q. v. c. i. r. c. presentium. et de simo. insinuante. Utroes iniuriaru. et v. di. seditionarios. f. q. vii. si quis omnem. Et leuicus gu. bernans naues ad pugnam. si inde motus sequat. vel inu. filatio. et incitans ad bellum. vel etiam bellas. et de penis. quod in dubijs. Incaute occidens puerum discipline. et de homic. presbyteru. Filij patronoru. occidentium prela. tos. et de penis. in quibusdam. Regularis sine licentia ab. batis promotus. et de tempo. ordi. ad aures. Promoues alicum vno die ad duos sacros ordines. vel die qua non debuit. et de repo. ordi. dilectus. r. c. cu quidam. c. literas. c. consultationem. Is cuius filius parvulus propter eum con. sciam moritur. et de peni. et remi. questum. Inuiste sim. scriptis et comunicis. de sen. exco. cum medicinalis. lib. vj. Iudex aliquis faciens per gratiam vel per solum. et de re iudi. cum et rmi. lib. vj. C. Demoniaci uerario. xxij. di. comunitur. c. v. q. r. vii. q. i. c. i. r. h. hoc tam e. scias. In mo. q. demon cuiusquam animam nequit intrare. nec emi pars talis an. intrat partem. nec totus in totam. nec pars in totam. nec to. mas ca. rus in partem. quod demon r. anima fit simplex. nec possit eodem diuidi. Diu. autem non est spiritum malignum spiritui. nes igre humano insensibiliter coniugari. e. oculata suadendiu. dianur. ad ea que libita sunt exercere. est enim inter eos sicut ins. ter homines. quod s. substantia spiritualis similitudo atq. affinitas. alr. infec. vero eos sibi inferi vel vni. iara vt ca. par alter alterius esse possit. oibus modis impossibile est. hoc naq. solum deitari. que substantia inco. p. o. ea. r. iij. q. iij. c. penulti. s. antropom. o. p. hite. simplex. et de sum. tri. c. i. in prin. natura est. verisimiliter tribuetur. Nec obstat de arreptitij. qui no suas sed illorum voces r. gestus vos. luntate. q. depromunt. q. non ita putandum est vt anime ipsius penetrantes substantiam. r. velut vnti ei. r. quoda. modo induti ea. sermones ac verba per os patiens emit. tant. nullo naq. modo istud ab eis fieri posse credendum est. Nec enim per aliqua anime diminutione. sed per cor. p. o. is debilitate. hoc euenire manifesta ratione dep. e. ben. ditur. quu scz in membris illis in quibus vigor anime co. tineret immundus spiritus insides. eisq. importabile atq. immensum pondus imponens. obscuritate terretima. An. lectuales eius obuiat. intercepti sensus. Q. non unq. etiam vini febrisq. vitio. ceu nunti frigidis. alijsq. qualita. ribus extrinsecus superuenientibus videmus accidere. quod ne beato Job diabolus qui carnis acceptor potes. stare moliretur inferre. p. cepto dñi prohibetur. dicentis Job. i. Ecce trado cu in manus tuas. tantu animam illi. cus. f. d. fm aliam translationem. i. tantummodo amentem cum ne facias. debilitato an. i. domicilio. r. obtuas intel. lectum ac sapientia resistens. principali scz corde ei. r. no. pondere p. e. o. cato. fm Joa. casti. qui ita no. in collatione Sereni de nobilitate anime r. nequitijs spiritualibus in. lib. collationu. r. est collatio. vij. C. Item propter humor. e. melancholicum. vel alio iusto dei iudicio nobis occulto. et binina permissione fatigare potest corpus ille immundus spiritus. quod vt dicit B. elafius necessaria p. o. ba. sione videri poterit. vt scz carnes comedat indistincte. na

carnes melancholicas. vt sunt hircine. Apocine. r. hedive. r. similes. p. uocant demones. vt. vij. q. ij. c. ij. legitur. r. no. sicut e contrario iaspides eos fugant. r. vj. q. vlti. c. vlti. non dicit ibi de iaspide. sed dicit ibi. c. Hieronymi. Demonijs sustinenti licet petras vel herbas habere sine incantatio. ne. sed dicit lapidarij q. virtus iaspidis est contra demones. de arreptitij legit r. no. xxij. di. comunitur. C. Episcopus lenis. vel latinus. Epilepsia irregularitate etiam inducit. et de elec. cum inter canonicos. Et scias q. bec est duplex. vna que fit ex defectu medulle. et talis patit interlunium. r. vocatur energuminus. qui qualiter liberetur vs. de de. cose. dist. v. omni die. vbi de hoc legitur r. no. xxij. di. exo. cista. vbi no. vnde descedit energuminus r. dicitur. vñ energumini fm illas duas glof. dicitur lunaticus. obfessi a demonibus. r. dicitur ab en q. est in. r. erge q. est labor. et mene q. est defectus. r. neos qd est mens. quasi in defectu mentis laborates. Secunda vocatur cadauca cu videt cadit in terra. et perturbatione spirituali. que curabilis est. r. talis debet p. annu ab officio abstinere. r. de hac quis dem loquitur canones. xxij. di. maritu. c. comunitur. vij. q. ij. c. i. r. p. dicitur aut q. non fit demoniaci passio. q. qui cadit in terra. non loquitur sicut demoniacus. nec voces confusas cu spume iactatione emittit. ar. p. e. all. c. comunitur. vij. q. ij. c. i. Si ergo no cessat passio. perpetuo a celebratio. ne abstinere. al. s. aut potest. vt in. c. comunitur. vij. q. ij. c. i. Porro est liberatus. credat. semper tamē secum habebit focu vicini solaminis adiutor. qui eo casu deficiente missam consummet. r. vij. q. i. nihil. c. illud. Corporeis vitium in membris insignibus. lv. di. c. i. r. ij. r. c. qui partem. r. tribus. c. seq. et de cor. vi. c. ij. r. ij. Unde r. scienter se caltrans desponitur. lv. di. si quis a medicis. r. c. p. cece. r. tribus. c. seq. super quo distingue. vt eo. r. c. f. r. lv. di. in summa. Periu. riu voluntariu r. offerroium et de iure iur. querclam. r. c. tua. r. tales infames sunt. xxij. q. v. si quis conuictus. Et rime vsurarum. r. vj. di. de petro. r. c. i. r. ij. et de vsuris. p. terea r. iij. q. iij. si quis oblitus. r. c. quonia. et de exc. p. e. inter dilectos. Et cocario. et de sen. exco. cum illo. c. monachi. Elotario aut in nois excommunicationis no deponit. sed impedit. et de deri. et. m. c. h. dispensatur cum promotus. hoc per solu papam. et de elec. illa. fm. Huil. in repertorio. in rubrica he sunt irregularitates. in. s. attendendum. s. violatio. sed Jo. an. no. in p. e. c. de deri. ex. q. episcopus potest cu tali disp. e. Interdicti a papa postri violatio. vel eius sententia malitiosa violatio. r. q. iij. theogald. de ex. cel. p. zela. tanta. ij. q. i. scelus. et de postu. paret. r. per solum papa dispensatur. vt in. c. tanta. Seruus. liij. di. per totu et de seruus non ordi. per totu. Curie obligatus. lv. di. c. f. ij. r. iij. liij. di. c. i. et de obli. ad ratio. c. i. in aut. de san. episc. s. i. r. iij. Infames etiam omnes irregulares sunt. q. promoueri no possunt sine dispensatione. q. promouedi opo. ter q. sint bone fame. vij. q. i. licet. et de exc. p. e. inter. exp. p. e. s. v. q. i. infames. vbi multa genera infamii. de hoc. et legitur r. no. e. causa. r. q. omnes vero. C. B. Est aut scis. dum qd infamia est fame. p. uatio. fit aut fame p. uatio. Infamia per capitis diminutione. maior. r. mediam. non aut per mie. de. minima. ff. de va. r. et o. cog. l. penulti. s. extimatio. Quid scriptio. aut fit fama. no. iij. q. vj. s. porro. et de cobabi. deri. vltra. Est aut fama vt ibi nota. ille se dignitatis stat. vita r. mo. Fama ribus coprobatus. vt in. l. p. e. s. extimatio. Et fm Tullii. quid. gloria que accipitur p. fama. est alicuius dicti. vel facti ma. gni frequens fama cum laude. Irrogatur aut infamia ex genere delicti. q. ex genere facti. que oia vide. r. ex p. l. s. h. catur. vt in p. e. s. porro. Repellitur autem infames ab ordi. vt dicitur est. r. i. q. i. s. ecce si clericus. s. seq. ab officio procura. iudicis. aduocati. r. testis. r. a dignitate. r. genes. taliter a quolibet actu legitimo. iij. q. vii. c. i. r. s. r. r. r. et de testi. ex parte. A. presbyteri. r. c. testimonium. r. c. licet. r. de testi. co. p. terea. de exc. p. e. c. i. r. de exc. p. e. inter dilectos. Respo. potest. sciscitatus. C. de infami. l. vnica. lib. r. C. de dignitate. l. ij. li. iij. Remittitur autem infamia a principe

iaspidis natura.

Energumini qui

Excoicatiois violato.

Infamia per capitis diminutione. maior. r. mediam. non aut per mie. de. minima. ff. de va. r. et o. cog. l. penulti. s. extimatio. Quid scriptio. aut fit fama. no. iij. q. vj. s. porro. et de cobabi. deri. vltra.

Quo pa. to quis a malis quo ves. r. c. sp.

Delam. cholcus humor.

et a senatu. et ecclesia habet senatu. r. q. s. ecclesia. per pui uilegiu. ff. de post. l. s. deinde. et seq. et de fimo. et diligenti. Infa in mul r. isariam remittit. per episcopi qui et princeps est. r. r. v. di. ecclesie. l. q. v. q. u. uenitibus. et item tharatus. in casibus in quibus h. disp. fare. vt no. ii. q. iij. s. hinc. et no. j. l. ar. d. r. r. v. et colligitur de hoc per Inno. et Hen. de re iudi. cum te. no. l. di. dno san cro. r. q. s. ecclesia. et de fimo. infumatione. Item si maio ri q. debeat quis subijctur pene: vel si p. pecuniaria corpo ralis infligitur. ff. de his qui no. l. quid ergo. s. pena gra uior. r. ff. de penis. l. inde seruii. s. vlti. ff. de decurio. l. ad tepus. ff. ad muni. l. ordine. Item per appellationem res lenatur infamia: si appellans eam prosequatur. ff. de tury pilla. l. s. vlti. C. de repo. ap. l. vlti. s. penul. Qualiter aus tem canonica infamia remittatur. no. vii. q. l. omnes leges. Sententia vero arbitrorum non infamat. ff. de his qui no. inf. quid ergo. s. et copromisso. quod qualiter intelligat no. et de resti. in integ. causa. glo. fr. v. aure super hoc ples nus info: meris nota qui sunt infames.

Articulus. xliij.

Vnt aut infames fu

res. homicide. sacrilegi. raptores. uenefici. periuri. sortilegi. et eorum consultores. Statuta ecclesiastica continentes. Nomina legis chris tiane abijcientes. capitalibus criminibus irretiti. ambitio si. res ecclesie iniuste auferentes de bellis publicis fugiens res. sepulcro: u. violatores. malefici. et contra innocentes ani mos principu. pronocates. anathematizati pro scelere. iij. q. v. constituimus. vj. q. i. infames. iij. q. iij. consanguineoru. Compellens aliquem iurare inique: et periurio consenties. r. r. q. iij. inter cetera. r. r. q. v. si quis coactus. Et sola fama incestus incurrit infamia popularis. r. r. q. v. notifi cemus. Incestuosi: et eis consentientes: et nati ex eis. iij. q. iij. consanguineorum. r. r. q. ij. et iij. coniunctiones. vj. q. s. infames. Irrogans iniuriam. r. r. q. iij. inter cetera. in fl. Contrahens matrimoniu sine dote: quia non presumit tur matrimoniu: vel sine sacerdotali benedictione. vt in preal. consanguineoru. Habens simul duas uxores vel sponfas: vel noie eius quisq. et de biga. nuper. C. de ince stis nup. l. ij. ff. de his qui no. inf. l. i. et ff. In re parus a pa tris: et a iudice causa cognita. et hoc de facto. C. ex qui. cau sis inf. l. i. l. ea que. r. l. verbum. r. l. interlocutio. r. ff. e. l. ob hoc. Sodomita. Vocans operas ad pugnandum cum be stia. et Improbos aduocatus. iij. q. vij. s. tria. s. alij. et seq. et l. si quis ad ea. ff. de post. l. s. item. r. s. et qui. C. eo. ti. quisquis. C. de adul. cum iur. Rei criminis lese maiestatis et filij eorum. et pro eis intercederes. vj. q. s. quisquis cum militibus. Domagium pro re spiritali facies. et de fimo. et diligenti. Illegitimus remouetur a dignitate: nisi sit ins opia alio: u. C. de dignita. l. ij. lib. r. ij. ff. de decur. s. spurios. C. de inoffi. testa. fratres vel soror. Et armen famosum vel li bellum dictans: et non prof: sed in via vel alibi profici ens. iij. q. iij. s. ob carmen. v. q. per torum. In situ. de in iur. circa pn. Notarij. iudices. aduocati. defensores. fautores. receptores hereticorum. et credentes. et de here. si aduers sus. r. c. excommunicamus. s. credentes. Mulier nubens in tra tempus lucrus fm. l. et que nubit contra sacramentum factum pro tutela. ff. de ritu nup. pal. s. que in adulterio. C. de secun. nup. l. s. et si. q. iij. s. hinc tollitur. et in aut. de resti. et ea que p. s. dnum. C. ex qui. cau. inf. l. i. l. decre to. sed hoc tollitur fm canones et de secun. nup. c. penul. et vlt. Omnes qui sunt infames fm. l. vel qui fm. l. morte pu niuntur: infames sunt fm canones. vj. q. s. infames. iij. q. ij. s. hinc tollitur. iij. q. iij. consanguineorum. vj. q. s. omnis. Omnis cristes in mortali notorio et omnis excommunica tus infamis est infamia canonica. vj. q. s. illi. r. c. oes. vbi de hoc. et per torum. iij. q. v. constituimus. Corruptus et cor rumpens pro falso testimonio dicendo. r. r. q. v. si qs cons uictus. iij. q. v. constituimus. Secus in eo qui quia vacil lauit captus est. et de penis super his. quia gen. pene per

Infa mes qui sunt.

Infa mia cano nica.

se non infamat nisi sententia precedat. vt ibi no. Veniens contra pactum vel transactum iuratum. C. de transac. si quis maior. Qui suis culpis erigituribus non possunt a d sacerdotum prouchi. vj. q. s. omnes. s. Reno. et Rena. et Ras dentes in scena. ff. de his qui no. inf. l. s. et iij. s. vlti. s. quid sit scena labeo definit. et ponitur hoc verbum de conse. dist. v. non oportet. l. dist. s. scenici. inde scenicius. l. golar dus. vel ribaldus. vel buffo. vel ioculator. de quo no. et de fimo. et si questiones. in glo. aliud. in fi. Jocularo: egant dicuntur quasi ioculatores in publicum. et de vi. et hone. cleri. cum decorem. faciunt enim spectaculum pro populi cor poris. vt. l. p. de his qui no. inf. l. s. s. s. Bolardus au tem vulgare est gallicorum. Buffones vulgare tuscoru. de his legitur et no. per Joan. an. et de vi. et hone. cleri. de rici. r. c. quonia clericalis. lib. vj. Dans pecuniam ne actio ne famosa conueniatur. secus si gratis: et pro bono pacis ff. de his qui no. inf. l. s. pactum. r. l. athleras. s. vlti. r. l. quonia. r. l. in actionibus. et no. r. r. q. iij. si illic. in glo. in dicio auctoritate. Episcopus erigens procuratores: et non visitans. r. q. s. relata. Et alumnator: si pronuntietur ca lumnator: et non afr. v. q. vj. quia iuxta. C. de calu. l. ij. s. ay lumniose accusans: et non probans. ij. q. iij. s. r. s. binc tol litur. r. s. notandum. circa p. inci. s. su autem. r. ff. de his rem qui no. inf. l. s. et iij. q. iij. consanguineorum. vj. q. iij. infames. Monachus vel monacha filios procreans. r. r. q. s. impudicas. Detractores: et motum contemptores. vj. q. s. deteriores. Inobedientes suis prelati. r. q. iij. s. aut. Accusatores et persecutores prelatorum: vel parum: vel sacerdotum. iij. q. iij. clericus. r. c. seq. et c. consanguineoru. vj. q. s. infames. Parsans infidias suo prelatu. et qui ei infestus est. r. q. s. statuimus. Et conspirantes et coniran res contra suos prelatos. r. q. s. conspirationum. Locu vi uentis occupans. iij. q. ij. audiuius. vj. q. s. presentium. c. non furen. c. eum qui. ij. q. s. in p. imis. et de exel. prela. c. l. Distriones: scz qui ludibria co: poris faciunt. vt pote q. ge sta aliorum ludibrio sui co: poris respiciunt. fm l. vng. Da gici. et Excommunicati. et turpitudinibus subiecte plo ne maculis aspersi. iij. q. s. c. s. r. ij. vnde eis non dat eucha ristia. de conse. dist. ij. pro dilectione. r. c. seq. Miles igno miniose ab exercitu remissus. ff. de his qui no. inf. l. s. s. s. ignominiose. Fatigans iusticem malitiose appellat: et eum diffamando. et hoc secuta sententia. C. de appella. a proconsulibus. in fi. Simoniaci. dans: recipiens: emp: et venditor: mediator: et interueto: r. q. iij. c. vlti. r. q. iij. s. ne. Infamia iuris est quu quis per sententia condenatur. sed non semper: nisi damnetur de publico crimine. vbi par ter accusans seruos generi. de veneno dato filie no fit in famis: licet sit per sententia de calumnia condenatus. Ses cus si esset publice iudicium. ff. de pu. su. l. infamen. r. l. vlti. ff. de postu. item senatus. s. r. ff. de procura. l. penul. r. ff. de his qui no. inf. l. s. Qui iusta apostolice sedis libenter et scienter transgreditur. iij. q. iij. si quis a suo. Hereticus. et Schismatici omnes. Apostate. et omnis qui non est chri stianus. vt Judei. et Pagani. et alij. iij. q. s. c. s. q. v. alio ni. iij. q. iij. alieni. r. c. beatus. r. c. si qs a suo. C. de summa rini. l. s. in fi. vj. q. s. infames. r. c. illi. r. c. beatus. de aposta tue. vj. q. s. infames. Erigens vsuras vsurarum. Veniens contra transactionem iuratum. Miles aliena preda co: p. ducens. Senator: contrahens cum muliere scenica. C. ex qui. causis inf. l. i. l. unprobum. C. de transac. si quis maior. C. loca. l. vlti. C. de natural. l. s. disti. ius gentium. Publicus aleator. Durians in ludo. r. p. r. q. iij. et de ces cel. prela. inter. Iudei iudicans vel aliquid faciens con tra conscientiam. per gratiam vel per so: des. scienter in preiudicium alterius. et de re iudica. cum eterni. l. i. fame sue prodigus. l. vj. Et condemnatus interdicto. vnde vj vel accusatione furri. C. et quibus causis inf. l. i. l. r. ff. de obse. a liber. patro. p. estan. l. ij. de his qui no. inf. l. s. non tamen crimen stellionatus infamat. ff. de cri. stelli. l. s. nec est contra. ff. de his qui no. inf. quid ergo. vt ibi no.

Et potest disp...

Item actio vi bonoz rap. et iniuriarū. et sepulcri violati. et doli mali. et confusiles. et hoc per sententiam. et non aliter. ff. de his qui no. infra. l. i. et. ff. de sepul. vio. l. i. Actio p. for. cio tutele. et mandati depositi. si suo noie et non alieno q. s. et directe non contrario iudicio agit in his. et hoc secuta sententia. et non aliter. hoc pbatur. ff. de his qui no. infra. l. i. et. l. i. furti. §. si quis. in l. i. de suspec. tuto. §. suspectus. C. de qui. causis. infra. l. i. vlti. in l. i. de pe. et re. liti. §. ex qui bus. Qui astute privilegiz pncipis interpretatur. C. de legi. et con. l. i. Tutor. et curator. qui pupillam sibi vel filio maritavit. C. de interd. ma. si tuto. Adulteri. v. q. s. infra. mes. iij. q. v. constituimus. ff. de ritu nup. l. palam. §. vlti. et. ff. Indulgentia pncipis penam tollit. infamiam relinquit. C. de gene. aboli. l. vlti. que est. ij. q. iij. §. norandū. ff. Indulgentia. Accusato: accusationem nō proseguat: et in ultimo termino nō comparens. et hoc per sententiam. C. et infra certum tempus. l. i. et ad sena. consul. turpilia. l. i. Reus latrans in causa criminali secuta sententia. C. de requi. reis. l. vlti. Pseuicatos: condēnatus: nō abs. ff. de penari. l. i. si deus. C. ad sena. consul. turpilia. l. i. et. ff. q. iij. §. notādum. §. de his qui no. infra. l. i. Is qui a senaz tu ppter turpit. dīnem motus est. ff. de sena. l. i. q. vii. §. in pover. Remotus ppter dolum ab administratione. C. de suspec. tuto. l. vlti. quod die vt no. et de simo. p. maas. in fi. in glo. nisi quis. Tutor vel curator. inuentarij negligens facere qui vt suspectus remotus est. Carbi. tu. ves. teris. in fi. De curionem aut nobilem ro: mētis subijciens. C. de decur. l. omnes iudices. l. i. Sciendum est q. in alijs quibus er pmissis casibus aliquis est infamis ipso iure: vel in aliquibus de facto. et in aliquibus per sententiam Irrogat infamia. vt studiosus in ipsis cocodantz po terit inuenire.

Articulus. L.

Via episcop' sub

Vicario christi vniuersali Romano potest fieri: et ipse dei vicarius est in parte sue solitudinis: et personam christi habet: vt xxiiij. q. v. mulier debet. Et ordo episcopoz quadrupertitus est. i. in patriarchis: archiepiscopis: metropolitā nis: atq. episc. dist. cleris. et c. pnc. Et q. q. d. pncet ad episcopoz: ad tres superiores pncet: quū oēs sint episcopi: Ideo de epoz potētia: quā habent quārum ad ministratōnem: iurisdictionē a papa: ab ecclesia romana. vt. xxij. dist. c. i. et de eoz dispensatione subijciamus. vt ex hoc patet vniuersalis potētia clarius elucescat. **A**d ad cuius materie euidētia clariorē pmo enumerabim' casus in iure scriptos in quibus eis a iure pmititur dispensare: et ius comune relaxare. Et sequenter vero illos in quibus dispensare pbidentur. Ultimo quid iuris sit de hac materia supponemus. Potest ergo dispensare episc. pmo cū ordinato extra. iij. tempora. vt legit et no. per Bern. et de tempo. ordi. cōsultationi. Sed Inno. et Wstien. cōtra. cuz qbus sto. per. c. et. c. cum quidam. et c. dilectus. et per ea q notauit. s. d. v. ar. §. sciēdū. et. l. i. Sedo vt quis habeat duas ecclesias intrinsecas. lxx. dist. scōz. fm Inno. sed nō curas. et de elec. dūdū. ij. et de pben. de multa. Tertio dispensat cū ordinato ab alieno episc. in cōsulto ppiouel cōs. tempo. et de offi. archid. significastis. vbi ita tenet glof. s. lxx. dist. c. i. q. i. et. q. ij. lugdunēsis. vide qd scripsi. s. elvii. ar. §. et pmo. et item ordinatus. Quarto cum eo qui ignoz anter recipit ordinē ab episc. qui renūciat epali dignitati. vt et de or. ab episc. q. re. l. i. Quinto cum ordinato ignoz. ab excoicato. vt. e. t. c. ij. et. q. s. c. ij. Sexto vt duo ad vna pbenzas eligatur. quod dic vt no. et de pben. tue. Septimo cū clerico ppter crimē vsure p epim officio beneficiog suspēso. vt no. et de vsuris. c. pterea. Octauo cum adultero et criminibus minoribus irerito post penitentia. vt. xxiiij. dist. fraternitas. et de iudic. arti. derici. Sē de adulterio. et de tempo. ordi. c. fi. Nono cum pugnan

te in duello. et de cor. vi. c. i. et ar. et de de. pug. c. j. quum ta men inde mors vel mēbi detruccatio nō fuerit subsecuta. q. tunc non potest. xxiiij. q. viij. his a quibus. sed et tunc pot in beneficio dispensare. vt. e. t. c. ij. et. l. dist. studeat. ad fi. In multū enomi crimine et notorio vt pbatur et no. fm Inno. et de cor. vi. c. i. et de apo. c. ii. et in capitalibus criminibus occultis. l. dist. de his vero: et de hoc et de tempo. ordi. et tenore. Et cū sacerdote simul plures concubinas habente. et de biga. quia. xxiiij. dist. fraternitas. Et cum alienigena instituto in ecclesia per eum qui instituit nō poterat. et de deri. pere. c. fi. Et cū psbytero de facto cū virgine matrimonij ptrahēte. quoad excoicatus nō officij. et de de. con. sane. ij. vbi etiā de hoc no. Similit' et cum diacono. et qui deri. vel vo. c. i. dum nō m' d' hant bis xxviij. dist. psbyterū. vel etiā cum corrupta. vt et de biga. c. ij. penul. et fi. Et cū diacono q vulnerauit aliū diaconū: et matrimonij de facto ptrauit. fm Inno. et q. de. vel vo. c. i. Sed Bern. illud intelligit ibi factū fuisse auctoritate mandati aplci. et de sen. exco. cū illoz. l. i. cū Inno. c. pro pter ea que no. in. h. supra. pncipe posito. Et cū canonico regulari: et monacho. vt possint in seculari ecclesia ministrare. xvj. q. s. doctos. et c. ex auctoritate. l. q. vij. §. nisi ris go. Et q regularis catholicus ibi sit solus. et de sta. mo. qd dei. quidam m' illud esse ius dicit fm Jo. de deo. ptra videt. xvj. q. vlti. in noua. xx. q. iij. p. sens. ad fi. sed nō cū monacho vt sit solus. vt. j. notat. Et cum eo q excoicatus recepit beneficiū. vt et de de. exco. mi. postulastis. in pn. fm Inno. sed Jo. de deo. no. q. in hoc ad papā pncet dispensare. et hoc facit qd no. Bern. et de eta. et qual. cū bone. in glof. fi. in fi. vbi no. Ber. epim nō posse dispensare cū eo qui suspēsus recepit beneficiū. Wstien. vero in pre. c. postulastis. tenens mediā viam. dicit q si tale genus excoimunicatiōis est a qua possit absoluerē: pot et dispensare. Si vero p papā est absolueudus: per papā dispensabitur ar. et de offi. or. pastoralis. §. pterea. et de sen. excom. a no bis. ij. §. ij. et. c. cum illoz. rti. §. et. §. penul. pfero dictū Inno. per. c. et. de sen. exco. nuper. Et cū clerico p saltū p. moro. et de de. per. sal. pmo. c. i. et ita ibi tenet glof. et Wstien. l. i. dist. c. i. vbi tenet hoc inuult. et Inno. no. et de de. exco. mi. c. vlti. Et cū nō ordinato ministrante pot dispensare in beneficio. et vt post biennij vel triennij in ordine suscepto ministrare: sed nō ad superiores ascēdat: sine dispensatione papali. vt legitur et no. et de no. or. mi. c. ij. vbi tenet Bern. et Wstien. et legit et no. et de de. exco. mi. c. i. et ij. Et cū clerico furtiue ordines recipiente: sed nō possit inhibitionem intimationis abbatis: abs secus: et tunc per papam. et de eo. qui fur. or. re. c. i. et. §. sic seruat curia. vt expertus sum in officio penitentiarie. Et q religiosus ad minorem transeat religionem. et de regulari. et tran. ad religio. significatum. et ita ibi tenet Inno. et facit. e. t. i. super eo. et op. ar. e. t. c. consulti. §. in pmo casu. notat etiā Wstien. q abbas potest ex causa dispensare cum monacho: vt ad latiorē transeat religionem. sic no. et. nō est nobis dubium per. c. pte. super eo. et. c. consulti. facit pro hoc et de tempo. ordina. et parte. et. q. iij. monachum. ibi. asperio: regula abbatis licentia remittatur. Et in commutatione prebendarum et personarum. et de rerū pnu. queff. tum. et. c. cum vniuerso. de iure em. cōi vniuersoq. debet manere in ea vocatione in qua vocatus est. vt. s. l. or. vij. et. p. iij. q. i. c. i. c. l. i. de pala. fact. l. i. quidā. Et cū eo qui bigamum ordinauit. et de biga. c. ij. et idem iuris est si alios irregularē. fm Inno. c. d. Et cū falsario. vel vt eum in carcerem mittat: vel ad papam remittat. et. dist. in memo. iam. Et cū in dispensatione ecclesias stico: cum ordinum: quia ipse pco: ordinato: est in cunctis. xx. bi. cleris. xxij. dist. tales. xxv. di. c. i. Et vt clericus cōiugatus. vide Inno. et de couer. cōi. cōiugatus. habeat simplex beneficiū. xxviij. dist. de his. fm Buill. par. facit s. melius. xxij. di. si qui vero. et op. ar. et de de. cōi. ioānes. vbi no. Wstien. q clericus cōiugatus ex dispensatione po

Et qd pot episc dispensa

telt habere simplex beneficium nō curatum. idem no. eo.
 ti. sane. Quod credo: si cōtrahit cum virgine. ar. c. e. des
 rici qui. li. vi. p. cal. c. sane. quia nec alius clericus esse pōt.
 c. de bigamis. alterationis. lib. vi. c. xvi. v. clericus cons.
 cubinarius post peractam penitentiam p̄moueat. c. xliii.
 dist. fraternitatis. c. de iudi. ar. si clericus. nisi fuerit per sen
 tentiam dānatus vel infamis. c. de tempo. ordi. questraz.
 fm̄ Buill. Aredo tamen episcopus posse in tali dānatio
 ne. c. de iudic. ar. si. §. de adulterijs. et infamia dispensare.
 v. no. c. p̄esse. ij. q. ii. §. hinc colligitur. et no. l. d. domino.
 Innocen. contra v. no. c. de re. in. c. cum te. c. tenor. cum
 glof. Joan. per ea que no. xv. q. vii. hi qui. in glof. si intelli
 gas. et per ea que no. per archid. in. c. licet cano. de elec. li.
 vi. in glof. dicit quidam. in fi. et. §. dicit in. c. xli. in. §. est
 autem. §. si. remittitur. c. xvi. cum idiora iam p̄moro. vt
 remaneat in illo statu: nō deponatur. sed doceatur. r. q.
 s. placuit. c. xvi. dist. nullus. c. sedulo. non tamen vt p̄mo
 ueatur. l. dist. non cōfidat. c. de tempo. ordi. nullus episco
 pus. lib. vi. c. xvi. in omni foro penitentiali: et in penitens
 t̄is imponendis. c. v. dist. licet. et fere per totum. c. xvi. q. vii.
 tempora. c. alligant. ration: tamen dūce: alio nō. de peni.
 dist. v. falsas. c. xvi. q. v. si quis. de peni. dist. v. consideret. Et
 mitigare potest canones penitenciales. de peni. dist. i. p̄e
 ne. c. verbum dei. c. medicina. c. mensura. c. iudices. et pon
 dera penitentie. de conse. dist. iij. de penitentiis. c. de
 pe. et re. significauit. et. c. questrum. nisi cū canone prohibe
 beat. c. xii. q. vlti. pessimariū. Non tamen dispensare pōt
 q̄ solēnter penitentes p̄moucantur. l. dist. c. penitenti
 bus. c. confirmandum. c. non cōfidat. l. dist. in sacro
 tibus. §. si. preferens. c. xii. cum sacrilego. l. dist. si quis p̄e
 byter. c. de fur. c. fina. Et scias q̄ capiens vel capi faciēs
 cardinale ecclesie romane: sacrilegus est. c. de re iudi.
 ad apostolice. lib. vi. Sed cum tali credo q̄ nō possit epis
 copus in aliquo dispensare. c. de peni. §. felices. c. xvi.
 cum homicida in beneficio. l. dist. studeat. c. de de. pug. c.
 ij. sed non in officio. l. dist. miror. c. xvi. cum seruo p̄moro
 redempto. l. iij. dist. generalis. ibi. vel legitima transactio
 ne concessas. c. xvi. cum seruo monasterij. vt p̄moueat
 l. iij. dist. multos. c. de seruis nō o. de famulis. et. c. sequē.
 c. xvi. c. clericis. ne p̄moucant in iuri. c. xvi. dist. c. si.
 c. xvi. c. xvi. assumpto a sua dioce. in ep̄m vt remaneat in
 p̄p̄io beneficij: si nō admittat ad ecclesiam ad quā p̄moro
 tus est. c. xvi. di. si quis ep̄s. c. xvi. c. heretico cōuerso. l. dist.
 p̄byteros q̄ c. de hereti. ad abolendā. de p̄se. di. ij. ego be
 rengarius. c. xvi. c. schismatico. l. di. vt cōstitueret. §. de
 norat. c. in his duobus p̄dictis casib⁹ heret. et schismaticis. c.
 de iudicis. ar. si clericus. et. q. vii. §. nisi rigo. Sed videt q̄
 cum heretico solus papa dispensat. fm̄ Buill. et no. §. de
 dispensatione papali. §. ad que aut. §. item cū hereticis.
 arg. c. xv. Quod credo verū nisi esset magna necessitas. et
 tūc ep̄s. et sic potest intelligi p̄e. c. p̄byteros. ad hec bene
 facit. l. v. dist. p̄scis. c. xvi. cum raptore. quātum ad vias
 ricum ei concedendū. c. de rap. super eo. §. si nō. p̄doni
 bus enim dispensatiue cōmunicamus. c. xvi. q. v. sane qd
 super. c. xvi. c. causa in recipiēdo minorem p̄curatio
 nem solito. r. q. ii. relata est. c. xvi. in numeratione tertie
 vel quarte decimarū. ex causa. e. c. q. iij. p̄scis. c. vno. r. ij.
 q. ii. c. si. Al. cum sotilego. c. de fo. et. c. tuarum. c. xvi. q. v.
 cōtra idoloz. et. c. p̄uenit. Al. possunt ep̄i dispensare cū
 illis qui annū. et. c. p̄uenit. Al. possunt ep̄i dispensare cū
 res et p̄sonas. c. de era. et quali. p̄mittimus. li. vi. nō aut
 possunt dispensare in etate: q̄ minor. xvi. annis possit cū
 ram animarū habere. vt legitur. et no. c. de elec. licet cano.
 lib. vi. facit in demen. de era. et quali. cū ecclesie. c. de elec.
 cum in cunctis. et. c. dudum. idem no. Bern. e. ti. dilectus.
 nō obstantē contra qd no. Inno. c. de era. et quali. in deco
 rum. et. c. p̄terea. et. c. licen. e. ti. in summa. §. etas. Et nec
 legatus nec patriarcha vel archiepiscopus potest dispen
 sare in etate vel ordinibus cum postulato in episcopum.
 arg. eoz que no. in p̄cal. cū dilectus. et ar. c. ti. innotuit.

et. c. dudum. §. ex quib⁹ colligitur q̄ solus papa in ep̄s
 paru dispensat. et hoc tenet Bos. Innocen. etiam no. c. de
 post. p̄ela. c. si. q̄ quādoctis quis in ep̄iscopum postula
 tur: solus papa postulationē admittit. dicendum est eos
 posse dispensare in defectu ordinū. c. de era. §. quali. a mul
 tis. c. p̄sum. l. dist. nullus. ij. idem tenet Innocen. c. de re
 po. ordi. dilectus. Ecclesia vero romana que tam q̄ om̄ia
 omnia ad se trahit: non vult eos taliter dispensare: immo
 episcopum paduanū cum quo patriarcha aquileiensis dis
 pensauerat: iam consecratum ab ecclesia amouit in etate
 te vero non: immo solus papa. c. de elec. cum nobis olim.
 electiones em̄ episcopoz iter maior: es causas enumerat.
 c. de ap. vt debitus. in fi. §. de noram. §. loquēs de dispen
 satione papali. §. sciendum. §. r. iij. in ar. c. xv. Al. cum eo qui
 beneficio renūtiat: vt sibi concedat in illo victū. arg. vi.
 q. i. §. quis. c. de renū. ad supplicationē. Al. cū eo qui p̄e
 tit cessionem: c. vt cedat vel remaneat. e. ti. admonet et
 c. quid. et. c. i. Al. dist. dispensat vt monachus in minorib⁹ de
 dinibus fiat abbas. c. de era. et. q. tuā. sed nō pōt dispen
 sare q̄ fiat p̄byter. e. r. c. §. p̄tra credem in ne cessitate
 ea que ibi no. Bern. Al. dist. dispensat cum p̄lis quos sine
 tulo p̄moro ad sacros: vt habeant victū. c. de era. et. q. i.
 accepimus. c. de p̄ben. cum fm̄. c. nō liceat. c. episcopos.
 Al. dist. dispensat q̄ fecerit in canabilis vel a dñis vel a bari
 baris: vel si castrati timore lepe: vel ita nati sunt: q̄ p̄mo
 ueatur vel p̄moro remaneat in suis ordinib⁹. c. de cor.
 vi. c. et parte. B. et. c. et parte. B. l. v. dist. si q̄s p̄o
 ne. et. c. c. m. u. d. Si vero aliquis hoc sponte vel p̄p̄
 deum fecisset: vel sibi fieri acceptasset: nō dispensat: q̄
 eo nisi p̄ papam. l. v. dist. qui parte. c. et. §. significauit. vbi de
 hoc. Solus etiā papa dispensat cum habente maculam
 in oculo. vt no. Inno. c. ti. c. ij. Al. cum sacerdote cōtra no
 vt celebret occu: te sine literis vel testib⁹ sue ordinatio
 c. de de. p̄ere. c. fina. ad fi. ad hoc. l. x. l. x. dist. p̄ rōtus.
 Al. q̄ platus faciat perpetuū vicarius. c. de offi. p̄ca.
 ad hoc. quū de iure ipse p̄elatus debeat in persona p̄o
 p̄ia seruire in beneficio: quia beneficium datur p̄pter of
 ficium. l. x. di. eos. et. c. §. q̄. c. de rescrip. q̄ per ambitionē.
 lib. vi. Al. potest dispensariue concedere minoribus p̄e
 latis: q̄ possint suos subditos excommunicare. c. de offe.
 ordi. si sacerdos. et. c. c. ab ecclesiis. in ep̄m nō habet
 de iure cōmuni. fm̄ Joā. de deo. c. de offi. archid. nisi hoc
 habeant de cōsuetudine. c. de fo. compe. cum contingat.
 licet possint ex causa interdiciere officium diuinū et eccle
 siastica sacramēta. vt in p̄e. c. si sacerdos. et. ij. q. i. memo.
 Al. dispensat cum clerico p̄causore. c. de cler. p̄caus. c. i.
 Al. dispensat cum rectoribus ad synodum non venientib⁹
 bus. c. de maio. et obediem. quod super. l. ij. vt sine vitio
 fiat transactio super decimis. c. de transac. c. statum. de
 re. pennuta. c. §. ij. et sic in beneficio. c. de transac. de cere
 ro. contra de p̄ben. nisi essent. solue vt no. in. c. de cere
 ro. Al. potest dispensare cum clerico deposito: ne curie secu
 lari tradatur. c. de iudic. cum non ab homine. fm̄ Buill.
 Secus credo in solemniter degradato. p̄ q̄ ecclesia habet
 intercedere non dispensare. vt e. de verbo. signi. nouim⁹.
 ibi. per consequentiam applicatur. et ibi. p̄o quo d̄z eg
 sia efficaciter intercedere. glof. non per executionem. ad
 idem c. de peni. degradatio. lib. vi. r. iij. q. ij. Qui tamen
 conficere: si celebraret: p̄pter chara ceterum in debet. l.
 dist. accedens. vbi de hoc no. l. x. dist. dist. decet. vbi de
 hoc. et sic no. Bern. de cler. ep̄com. c. ij. licet alij contra. cū
 eis sentire videtur hodie Joan. an. in. c. degradatio. in fi.
 p̄pter verbum ibi positū. de omni ordine sed salua gra
 tia debet exponi. i. de executione omnis ordi. q̄ aliud est
 o: do: aliud executio eius. vt clare colligif. §. q. i. §. oppo
 nitur. §. si. sed ne Aug. ibi. recedēt. ergo et. c. xvi. q. i. ecce. nā
 quū character vt dictū est: sit indelibilis: rōne cuius cōfi
 cit: ergo semper vere conficit: vt est clarum. §. q. i. q̄ quidā.
 c. xvi. q. vii. licite. c. de sacra. non iterā. a nobis. vbi de gra
 dati p̄byteri celebrant. ergo confecerunt. et si male fo

cerunt. Ad idem facit de offe. dist. liij. ostendit. op. ar. et de
 duos. quatum. §. si vero. ibi. q. sacramentū fidei qd̄ se mel
 est admittum nūq̄ amittitur. et hoc tenent theologū. quia
 fm̄ Aug. loquētem de ista materia in psal. c. qd̄ quidam
 aliud est p̄cipius non habere. aliud perniciose habere:
 aliud salubiter habere. unde talis depositio vel de
 gradatus solē iter. si restitueretur. qd̄ non pōt fieri nisi
 per papā. vt no. ij. q. vj. de iud. et no. s. vbi tractauit de dispen
 satione papali. rlv. ar. no reordinaretur. rj. q. iij. eps p̄el
 byter. vide ibi. gradus amissos. l. executionē. Rlij. dispen
 sar vt cōmune nō sit cōmune. et de of. deleg. p̄sultit. ibi:
 nisi gram̄ ei fecerit. et de do. et cōm. c. j. r. r. c. cum dile
 cti. r. c. cū olim. fm̄ Bull. idem dico in quocūq̄ iudice. qz
 nō loquūtur iura p̄e. solum in epō. Rv. dispenfat in corre
 ctione morz: et in dispensatione ecclesiasticarū rerum. rj.
 q. j. p̄cipius. rlv. q. vj. q. c. j. et hoc p̄ula rōne. vt ibi. als cō
 tra. rj. q. iij. quō. c. illud. c. plerūqz. rj. q. ij. cognouimus.
 Rvj. cum fure rei ecclesiasticę: vt pena. c. si. Rvj. vt ser
 uis ecclesie bene meritis cū peculio manumittatur. rj.
 q. ij. si quos de seruus. r. c. c. redemptor. Rvij. vt res ecc
 lesie repone famis vendantur. p̄ alimentis pauperū: et p̄
 redemptione. captiuoz. r. q. ij. c. ij. r. q. ij. aurū. c. gloria. c.
 sacro. r. c. seq. Rix. cū ecclesia parochiali vel cū sacerdotē
 dimittendo et quartā decimarū sibi debitam. et de p̄scrip
 tionē. rj. q. ij. eps si tertiam. r. q. iij. relatu. et alia iura
 ep̄. na. et de his que sūt a pla. nouit. R. vt si pater ex
 redatō filio instituit ecclesiam hereditate. mo: tuo patre. resti
 tut filio hereditatem. rj. q. ij. si quis irascitur. et idē est
 si credens se nō habiturū filios. comitit bona sue ecclesie:
 vsū sibi relicto: et postmodū nascitur sibi filius. r. q. iij.
 quicūqz. Rxi. vt suspensū in q̄bus signa p̄nie apparuerunt:
 apud ecclesiā sepeliant. rj. q. ij. quēstio. nec est p̄ra. rxiij.
 q. v. placuit. quia illud loquit de impenitente. r. iij. s. qui
 ibi sequitur. Rxi. q. sacerdos in ciuili causa corā laico rez
 simonū ferat. rxiij. q. ij. quāq̄ ibi. aur aliter. l. coram iudic
 ce seculari. fm̄ Lau. coram quo nō posset sine licentia ep̄.
 et sic non obstat. rj. q. j. relatiō. q. iij. Sed dispenfat vbi
 quis temere iurat: qd̄ de sui natura illicitum est: et qd̄ ser
 uatum v̄rgit in detrimentū anime vel corporis: vel pos
 tuis denūciat non tenere fm̄ Joan. de deo. rxiij. q. iij. q̄ sa
 cramento. r. §. si. c. inter cetera. r. c. in malis. et de iureiu.
 puenit. f. r. c. si cur et lris. imo et ipse iurans pōt tunc aus
 p̄bitate. pp̄tia cōtrauenire: licet debeat penitere. vt ibi.
 r. rxiij. q. iij. c. j. r. c. seq. Pōt etiā dispēfare: et absolue a
 tenerario iuramēto: si in peio: em v̄rgat. esto q̄
 possit seruari sine interitu vtriusqz salutis. et de cens. gra
 uis. et de iureiu. q̄ntauallis. c. si vero. rxiij. q. iij. qui iuras
 mēto (als sacramento). r. §. si. Pōt dispēfare eps vt nō
 ep̄gar ab eo iuramentū: cui curā aiarum cōmittit. rxiij. q.
 v. nullus eps. a p̄ra. sensu. et de iureiu. nullus. Dispenfat
 etiā q̄ est p̄ra p̄iūmū: et est illicitū. et e. veniens. c. quāto.
 et q̄ est p̄ra libertatē ecclesie. et de maio. r. obe. dilecti. Et
 q̄ est p̄ra status naturalis honestatē. vt p̄e. c. q̄ntaualls
 lis. fm̄ Joan. de deo. et pōt etiā interpretari q̄ quis non sit
 p̄ciurus. et de pig. significante. Item Imo. no. et de iur
 reiu. debitor. c. p̄s dispēfat in iuramēto. dolo. vi. vel
 metu. et torto. r. q. vj. c. j. r. ij. rxiij. q. iij. inter cetera. si tñ
 fit talis metus qui potuit cadere in cōstantem. unde ipse
 no. et qd̄ me. cau. ad aures. et de iureiu. c. ij. q̄ abiurātū res
 ecclesie sue dari pōt licentia repetendi illas: vel iurās cōs
 tituar p̄curator: em qui repetat. Si autē abiurauit res p̄
 prias: etiā vi. vel metu: tale iuramētū obligat. sed seruari
 dz donec iurans p̄ ep̄m absoluat. eo vero p̄ ep̄m absoluto
 repetere pōt. et de iureiu. si vero. pus tñ q̄ eps absoluat:
 dz in q̄re vtrū fuerit talis metus q̄ cadere pōt in cōstātē
 vtrū. vt ff. qd̄ me. cā. l. metū. et. et. ad audiētia. Sz q̄d̄ diu
 eps alt cōmode. puidere poterit: nō absoluat a tali iuramēto.

mēto. notat autē Bull. du. in spe. in ti. delegato. §. nūc offe
 dendū est. h. rxiij. vltra med. sic pot? videt q̄ eps nō abs
 soluat a iuramēto: etiā vi. vel metu et torto: etiā legatus
 de latere. et sic vidim? plures legatos seruare. ar. p̄e. c. ad
 aures. et de iureiu. c. ij. r. c. si vero. r. c. verū. et in hoc videt
 p̄cordare dñs meus. l. vlti. et Jo. de deo: dices solū papā
 dispēfare posse: nisi vtraqz salus seruari pōt. vt in p̄e. c. ve
 rū. r. c. si nō. et qd̄ me. cā. c. cū dilectus. rxiij. q. iij. §. ff. et de
 elec. venerabilem. Teneo autē cū Imo. p̄ iura per cū alleg
 gata. r. p̄e. c. cū p̄ringat. et de iureiu. ibi. iuramēta sine vi
 et dolo p̄sita. Nam mer? cōstans excusare dz: ne tāta disp
 pensatione indigeat. ar. op. et qd̄ me. cā. sacris. et de reg.
 iur. qui er timore. Dispenfat etiā eps in iuramētis licite
 p̄sitis ex causa. fm̄ Bull. r. v. q. vj. nos scōz. c. iuratos.
 Pōt etiā eps iuramentū in meli? cōmutare: sicut et in vo
 to p̄ringit. vt et de iureiu. puenit. ij. Et q̄ iuramēta licite
 possit eps in melius cōmutare: patet: qz iuramentū non
 magis obligat q̄ votū: qz votū et iuramentū equiparant
 rxiij. q. iij. in malis. maxime quū iuratur qd̄ nulli est vitile:
 et alicui est dānosum. puta si quis iurat qd̄ nō loquetur cum
 p̄. nec cū eo comedet: nec ei seruiet: et familia. nisi forte b
 iurer: vt peccandi occasione viter. nec obstat et de elec. ve
 nerabilem. qz in licito iuramēto solus papa dispenfat: et
 nō cōmutat. Rxiij. q̄ p̄na ecclesia faciat partē alteri de deci
 mis et p̄iuitijs. r. q. j. §. sicut duo. r. c. statuimus. Rv. q̄
 patronus p̄ferat monasterijs decimas male a laicis detē
 tas: in q̄rā possessione nō erat ecclesia. r. q. j. c. ff. et de his
 q̄ fi. a p̄e. sine cōsen. ca. cum applica. Rvj. eps patronus
 dispenfat vt p̄sentatus ab eo admitatur sine examinatio
 ne: qz p̄sumit p̄ eo. r. q. v. c. j. Rvii. vt abbas cōferat
 inuestitura in ecclesijs sibi p̄ eum collaris. r. q. ij. c. in fi.
 Rviii. q̄ etiā det clericis ad vitā eoz de suis possessio
 nibus. r. q. iij. clerici. r. c. si eps. r. q. ij. sepe fit. Et etiā
 ipse de possessionibus ecclesie sue dar suis seruios: ad vi
 tam eoz: et de pp̄ijs in perpetuū: r. q. vj. q. vj. illud cēsum?
 qz et successor illos tenere alere. r. q. ij. hoc huius placis
 ti. Rxi. dispenfat in pena p̄ immunitate ecclesie violatē. r. q.
 q. iij. si q̄s cōmune. r. ar. r. q. ij. de viro. Rxi. licet ar clericis
 cum suū vt possit ad alterius ep̄atū trāsire. r. q. ij. due. a
 sensu p̄ra. rxi. r. lxxij. dist. p̄ tortū. Rxi. cū monachis
 vt possint habere cellulas intra claustrū. idem credendū
 extra claustrū: ex causa. r. q. ij. quidam. c. de monachis
 c. cellulas. c. nullus. Et etiā abbas pōt facere cū benez
 meritis. r. q. vlti. c. fina. hoc etiā exp̄sse p̄bur et li. v. s. de
 excess. pla. cū ex eo. §. si. Rxiij. mitigat penā fm̄ modum ca
 nonū. de pe. dist. vj. c. j. in fi. Rxiij. relatur excoicationē ad
 cautelā. et de exceptionib? applice. et de resti. veniens. iur
 si. et de sen. exco. solet. r. c. venerabile. §. sed si. r. §. penul. et
 vlti. li. vj. et de appel. ad p̄sentia. sed nō interdicit. et li. vj.
 de sen. exco. p̄ri. in quo no. Jos. an. casus in q̄bus q̄s pōt
 absolui ad cautelā. Rxiij. in mgdica iniuria de qua fuit
 q̄s infamis. et de reg. iur. c. reno. ij. q. iij. §. hinc. Rxi. dispē
 fatiue fm̄ Bull. defert frivole appel. p̄pter scādālū. et de
 appel. p̄stitutus. ij. q. vj. appellatio. qd̄ de iure facere non
 dz. imo iudex hoc faciēs multrandus est. r. libis argēt.
 ij. q. vj. §. sunt quoz. h. si q̄s etiā. Rxiij. in trāsfomatione
 habitus ex cā. et de vi. et ho. cleri. deus qui. Rxiij. cū des
 ricijs p̄cubinarijs. et de coha. cleri. clericos. r. c. nostra. nisi
 irregulares effecti sunt. vt supra retigi hoc de irregul
 aritate. r. vj. ar. §. p̄mo. h. si. item suspensūs. Rxiij. cum
 nō residente in ecclesia. et de cleri. non res. ex parte. c. tua. c.
 fina. Rxi. cum duobus electis in discordia. vt vnus ha
 beat dignitatem: et alius aliquid vltra confectum. et de
 p̄ben. tuis. Rxiij. vt aliqui habeant campanas. et de p̄i
 uile. parentibus. Rxiij. vt de vna p̄benda fiant due: ex
 hoc ex causa. et qz sufficiant facultates de p̄ben. vacans
 te als contra. c. ti. maioribus. c. dilecto. §. q. iij. c. ff. Rxiij.
 dispensatiue vnit capellas: et augmentat p̄ben. et eo. ff.
 exp̄sisti. Rxiij. vt cleri peregrini ex aliqua iusta cau
 sa in sua dioc. recipiantur: et sine literis commendatijs

celebrent. et de institutu ad decorem. et de cleri. pere. c. fina.
 de con. di. i. vnicuq. et clericos. als. ptra. lxxii. dist. c. i. et ii.
 xxxv. potest ratum habere dispensatiue qd factum est p
 pdecessore eius. licet illud inualidū sit pta sine consen
 su capituli. et de his que fia pcela. sine cofen. capi. cū nos.
 et c. apostolice. xxxvi. potest retinere ex ca. ad tempus fru
 ctus beneficii vacantis. et vt ec. bene. vt nostrū. ppe. fi. vi
 de et de re. ec. no. alie. si vna. §. fina. demē. xxxvii. potest das
 de monasterijs ptiilegia exemptionis. et de puile. cum
 olim. c. ex. oze. rvi. q. i. peruenit. potest capellas concedes
 re monachis. et de dona. pastoralis. pcal. c. peruenit. Dis
 pensat in penitentia sacilegi cōtrahētis cum monacha.
 xxxvii. q. i. virginem. Et cū cognoscente monialem fo: nis
 cario coitu. e. causa. et q. eos. Ponit adulteram in monas
 terio: si vir nolit eam recipere. xxxvii. q. i. de benedicto. Di
 tigar penam matriide. xxxvii. q. ii. latorem. impositas per
 papam. Dispensat cum solēniter penitente: et cū incestuo
 so in matrimonio cōtrahendo. e. q. si quis cum duabus. c.
 in adolescentia. c. antiqui. xxxviii. q. ii. in lectū. et de eo qui
 cog. cofan. vpo. sue. et literis. xxxv. q. ii. de incestis. ad fi. et
 q. viii. de gradibus. et c. becalubiter. ad fi. et c. incestuosi.
 Et in casu. et de eo qui du. in matri. quā pol. c. ii. xxxviii. q. ii.
 si quis cum. §. et ii. trāsit in rem iudicatas. xxxviii. q. ii. quod
 rapis. et c. q. §. i. et c. de resti. in integ. et literis. xxxviii. q. i. cūz
 rpro: iibus mulierum: vt euadant legalem penaz: et acra
 penitentia cū mulieribus raptis contrahant. xxxvi. q. i. c.
 §. et q. ii. c. tria. et de rap. c. ii. xxxix. super statu ecclesiariū:
 vt eas faciat numero pauciores: si plures sunt. vel etiam
 minores: si nequeūt de ppijs redditib⁹ sustentari. de pfe.
 dist. §. omnes basilice. Et q. numerus canonicorū augmen
 tetur vel diminuat. et de const. ex parte. et de verbo. sig.
 c. fina. et de instit. c. §. et ii. et de cōc. pte. ex parte. Et vt fiat
 nouus psonatus in ecclesia: qui nunq̄ fuit. et de cōsue. cū
 olim. fm. Inno. sed Berū. ptra. ibi. sed. Dist. est cum In
 nocē. et ego. quia si ex causa potest episcopus cū capitulo dis
 gnitatem tollere: vt et no. Berū. et de cōst. cū accessissent.
 multo potius superercentibus redditibus possunt hos
 nozem ecclesie augere. arg. xxxv. q. ii. quecūq. et de const.
 ex parte. Et q. missa cantatur in oratorijs. de conse. dist. §.
 concedimus. c. clericos. c. si quis. Et cū p:elbytero q̄ sub
 vno canone duas missas celebrat. de conse. dist. §. relas
 tum. c. comperimus. Digtigar pena sacerdotis: ppter cu
 lus negligentiamus comedit species co:poris chrisi. e.
 di. qui bene. Dispensat vt episcopus possit licentiaz
 sibi dare. vt no. pte. c. si. Joan. Acti. cū ignoranter rebap
 tizato: si necessitas vel vtilitas est. de pfe. dist. iiii. qui bis. c.
 eos. fm. Buill. vide qd no. §. rlv. ar. §. atq. §. item cūz res
 ordinatis. Et cum p:elbytero veteri chrisimare vngente. qz
 papa sibi nō p:hibet. de conse. dist. iiii. si quis de alio. Pres
 colentire potest p:elbyter signet pueros in vertice: quos
 eps baptizauit. de pfe. dist. iiii. omni tēpore. rlv. dist. p:elby
 ter. ipse aut solus eps potest chrisimare infantes in frōre. et
 de cōsue. quāto. de cōse. dist. v. manus. nec de hoc potest
 dare licentia p:elbytero. vt no. c. pte. omni tēpore. nisi so
 lus papa. vt no. §. rlv. ar. §. ad que. Dispensat cum monas
 cho carnes comedente in pena: quia sibi papa non refer
 uat. de conse. c. §. v. carnes. Et cum derico vt eat in pere
 grinationem. de conse. dist. v. nō oportet. et de vo. et vo. r.
 magne. §. p:erter. ad fi. Acti. cōmutat vorum: dispensat
 cum eo. et de vo. et vo. r. c. §. c. et multa. nisi in hierosoly
 mitano. vt. e. ti. p. tuas. et pte. c. magne. et sc̄i Jacobi: et
 apostolog. Petri et Pauli i vbe: sicut seruat silus curie:
 et nisi in voto continentie. no. e. ti. c. §. et expressum. et ti. cum
 ad monasterium. §. fina. Acti. vt in defectum regulariū/
 monasterium de secularibus clericis ordinetur. et de res
 ligio. domi. inter quatuor. Sed cōtra. r. q. iiii. que semel.
 et de re. ecclē. non alienan. possessiones. sed ibi soluitur
 in glos. quādm. et in pcal. inter quatuor: glos. §. Accipit

secūdm presentatum pmo omisso. et de iure patro. cum
 autem. c. pastoralis. Dispensat cum incauto. p:elbytero
 in officio suo peccante. et de celebra. missa. c. fina. Acti. dist.
 p:elbyter q̄ infirmus vel ex alia causa quis comedat carnes
 in diebus ieiuniorū: et de obserua. ieiun. consilij. Acti. vt
 ecclesia parochialis fiat monasterium. et de ec. edi. ad an
 dientiam. r. q. ii. bone. et de dona. apostolice. Dissimular
 q̄ sponsus et sponsa de futuro fe absoluant: ne deterius
 inde contingat. et de spon. p:ererea. Et vt puella nō solis
 dimittat sponsum minorem. r. iii. annis. et contrahat: ne
 fiat deterius. et de despon. impu. et literis. que est contra
 iura illa. c. ti. de illis. et c. a nobis. et vt impediatur sponsalia
 fm. formam decre. et de spon. cum in tua. Acti. cum filijs
 adulterorum: vt alantura parentibus. et de eo qui du. in
 ma. cum haberet. in fi. contra iura illa. xxxvii. q. v. c. ii. et q.
 vij. c. i. et c. de na. lib. aut. licet patri. et qui fi. sint legi. per
 venerabilem. in fi. Acti. potest dispensare in iuris punij
 endo ex causa accusatozem in probatione deficientem. n.
 q. ii. paulum. et §. norandum. et de calum. dilectus. et de
 elec. statutus in fi. lib. vj. Et cum eo qui per simplicitatem
 fecit donagium ppter beneficium. et de simo. et diligen
 ti. Dispensat vt clericus scholaris vel peregre proficiscens
 loeat ad tempus reditus beneficii sui. et ne p:ela. vi. su. c.
 fi. et de vo. et vo. r. c. fina. Acti. cum homicidis et parr
 cidis: q̄ contrahant matrimonij. et de his qui fi. occi. c.
 et xxxviii. q. ii. seculares. c. interfectores. c. in adolescentia.
 Et potest ecclesias parochiales diuidere: vt vire: nisi ab
 eo appelletur ab illis quomodo interest. et de exco. p:er
 sicur. vire. de hoc. rvi. q. §. §. sicut duo. §. dist. c. i. vbi dicit.
 arg. contra. rvi. q. i. quicūq. Sed ibi episcopus dat licen
 tiam ecclesiam construendi: sine iuris alieni p:uidicio.
 vnde non est contra. Et dar monachis puilegium de nō
 dandis decimis tam p:erentibus q̄ futur
 ris. et de puile. quia. c. ex ore. c. cum olim. rvi. q. i. peruenit.
 Et cum filijs paronorum occidentium vel mutilantū
 p:elatum vel clericum ecclesie: vt in domibus regulariū
 p:elationis consequantur honorem. et de penis. quibus
 dam. in fi. et ita ibi tenet Joan. Vincen. Hof. et p:bi. quia
 alieno vitio laborant. C. de natura libe. Legem. bonestū
 tamen et raturū ecclesie p:ediens est: q̄ sine licentia pa
 pe episcopus non dispense. sed Berū. et Wstien. arg. de
 hoc. et de immuni. ecclē. aduersus. teneat tamen dispensat
 tio: si dispense. arg. rvi. q. iiii. de p:elbyterorum. rvi. q.
 viii. si quis membrorum. Et iij. cum criminoso publice cele
 brante. no. per Innocen. et de cleri. peregrinan. c. §. r. iiii.
 cum excommunicato ministrante: quoad beneficius. vt et
 de cleri. excom. mini. postulatis. Inso. §. et ii. fm. Innocē.
 et Wstien. qui hoc no. et de tempo. ordinan. dilectus. sed
 Buill. duran. in specu. in titu. delegato. §. nunc de episco
 porum. §. §. c. v. dicit q̄ salua eorum reuerentia decre.
 postulatis pte. nō loquitur in eo casu: sed loquitur de eo
 qui excommunicatus recepit beneficius. Item pcal. c. n. ad
 hoc non facit. Ego tamen teneo cum Innocen. q̄ episco
 pus dispensare potest in beneficio cum illo qui excommu
 nicatus illud recepit: vt supra notauit in ista materia dis
 pensationis episcoporum in principio istius arti. §. rvi. §.
 cum eo. et a simili cum excommunicato ministrante: quā
 tum ad beneficium quo tales p:uari debent: per illud. c.
 postulatis. §. que si uultis. et c. fraternitati. vbi cūz eis per
 episcopum fuerit dispensatum vt ibi. nisi cūz eis fuerit in
 sericorditer dispensatum. Subaudi etiam per episcopū:
 vt litera inuirit: et quoz papa non referuat. et de senten.
 excom. muper. §. v. potest dispensatiue minuire penitentij
 am a papa impositam. l. distin. accedens. xxxviii. q. ii. lato
 rem. C. de episco. et cleri. aut. interdicitus. Et vi. ex causa
 in alia collocat. r. iiii. distin. quozdam. Et vii. dispensat ex
 causa rationabili super penitentia non faciendā in eccle
 sia curata. et de electio. licet canon. §. finali. et c. quā et eo.
 libro. vj. Et viii. cum illo qui vadit ad studium habente

ecclesia curata ne vsq ad septenniu p moueatur ad psby...

Generaliter aut magna est epor ptas. nam no pot ecclesia fieri nisi pmo eps...

Item singulari pena puniuntur epos percutientes capis...

Eps in his casib...

Marginal notes on the left edge of the page.

in pñ. x. pñ. pñ. ergo. Item ubi papa vel alius de ipñ man
dato alique suspendit nullus ptra ipsius sniaz pñt dispē
fare: vel etiā relaxare. rxi. dist. inferior. Item nō dispensat
cū ordinato sine dispensatione qui canonicū habet impe
dimentū. lxxxi. dist. si qui sine examinatione. Item cū reli
giōso vel plebano leges vel physica audiente. eñ de cleri.
vel mo. non magno. §. si. r. c. h. §. si. Itē vt vñ ecclēsie duo
equaliter pñnt. rxi. q. i. c. penulti. qñres monstrōsa eñ. eñ
de offi. o. di. q. in pleriq. Item cū suspensio in pñlio. p
pter inordinatā collationē beneficior: in quo casu solus
papa r quarto: sedes pñarchales dispensant. eñ de pñe.
grauē. Item non dispensat in casibus qñ sedī apl'ice spālī
ter referantur. quos supra dinumerauit tractās de dispen
satione papali in. clv. ar. Uerū vt tanta opinōnū diuersi
tas ad pñcordiam reuocetur: qñ pñprium est iura iurib?
concordare. eñ de deci. c. i. r ar. eñ de resti. spo. lras. r eñ de
elec. quū expeditur. lib. vi. pñt dicit qñ in adulterio r in ijs q
sunt minorā illo pñt semp eps dispensare: nisi expresse p
hibitum inueniat. vt in decre. ar. h. clerici. §. de adulteris.
Et sic pñt intelligi opinio Jo. r sequacū. In maioribus
vero adulterio nunq̄ dispensare pñnt nisi vbi iuuenit ex
presse pcessum. quū em in quibusdā casib? est ei pcessum:
in alijs videt ei esse pñbitū. ff. de his qui sui vel alie. iur.
l. i. r in l. i. e. §. i. Item quū eps ad hric? sit canones obser
uare. eñ de iureiur. ego. n. r. c. dist. optatū. iij. dist. §. si. r. xv.
q. §. hac pñona. nō debet ptra eos facere: nisi sibi expresse con
cedatur a iure. eñ de iur. lib. ven. c. i. eñ de elec. dudū. ij.
ibi: qd in alijs reprobare r. r. q. v. si paulus. in pñ. r. v.
q. i. c. §. iij. iij. r. v. r sic pñt locum habere opinio. S. aufrī.
S. iñc. r. Inno. c. r. alioz r hoc simplr reputat esse verum
S. Bull. durā. in spe. in titu. delegato. §. nūc epoz. in. §. ge
neraliter aut. S. iñ. verū vt tanta r hoc aperte. p. af. de pe.
dist. vi. c. iñ. in fi. vbi dicit: pontifex nō cogitur suos sacerdo
tes semp abijcere: nec mori iñstiuere: nisi statutū fuerit a
romano pontifice. pñt etiā pbabiliter dici: nō licere epo
dispensare in faciendo: vt videt aliquid faciā ptra cano
nes: nisi vbi de hōca iure pñntitur. vt in pñal. c. dilectus.
eñ de cōsti. c. i. r vbi pñt iudicio cōtraria r pñscripta sit eis
derogāt. r eñ de iur. c. si. iij. dist. §. leges. r. q. i. quicq. §.
seq. Consuetudo em facit dispensationē valere qñ al's nō
valeret. ar. eñ de cele. mif. pñciosus. cum suis concoz. r ar.
eñ de trasac. c. vlti. r sic pñt intelligi opinio S. aufrī. r In
nocē. r seq. Sup eo vero qd iam factū est dispensare pñt
vt toleretur: nisi pñbit. vt in pñe. decre. nup. ar. ad hoc.
r. q. v. hoc videt. r sic pñt habere locū opinio Jo. r seq.
Idē est in ijs qñ omisa sunt. eñ de sacra vnc. c. vñico. r de sa
cra. non ite. c. i. r. ij. Sed nū quid pñt inuito accusatoze dis
pensare eps cū clerico accusato: pbato crimine ptra euz
de quo pbatur accusatus pñiam egisse: r ideo petit secuz
dispensari: dicit qñ sic qñ vtitur iure suo eps. vnde nō facit
iniuriā accusato: ex quo sibi hōca iure pcessum est. eñ de
iudic. ar. si. r. vij. dist. de his. eñ de secu. nup. c. penulti. in fi.
eñ de elec. quū ecclīa volat errana. ff. de iureiur. l. iniuriarū.
§. si. fm. Bull. na. r pe. de sanc. sic no. Bull. durā. in spe. in
ij. parte in fi. in titu. de abolitionib? r purga. §. i. §. si. qñ
supra. Sed nō pñt eps dispensare cū accusatoze deficiēte
in pbatione. qñ ille nō egit pñiam de calūniā qñ ptra ipm
pñmif. eñ de calū. c. i. r pati d' pñiaz simitē accusato. ij. q.
ij. q. nō pbauerit. vñ secū dispensari nō d' r. r. iij. q. i. legat.
eñ de iudic. ar. si. p. §. i. a d'rio sensu. §. secus est in accusato
pbante se pñiam egisse: vt dicit ar. lv. dist. si qui pñbyteri.
r. c. si quis diacon? l. d'oe aut scias qñ nec eps ne legat? de
latere nec synodus pñt dispēsare cū excoīcato vel interdī
cro celebrāte scīēter vel suspensio. r. q. iij. §. qñ eps dānaf.
c. seq. c. placuit. eñ de cler. exco. m. i. illud. eñ de eo qñ fur. o. r.
re. c. i. q. v. q. de cā. qñ solus papa i hoc dispēsat. eñ de sen.
r re iudic. c. quū eterni. li. vj. r de sen. ex. quū medicinalis.
r. c. is qui. §. si vero. li. vj. exp' s'uz. Si aut pbabilis est igno
rantia: excusatus est. eñ de cleri. ex. m. apl'ice. r pñe. c. is qñ
ibi: scīēter. Eps aut pñt dispēsare quoad pñiam impo

nendā cū excoīcato vel suspensio ministrante. r. q. iij. de h
lis. Non pñt etiā eps dispensare cū illegitimis ingreditū
bus religione cū platione: pñonatus: dignitates: r
curā animarū. vt inmut Ber. in parua glof. eñ de fi. pñby.
c. i. que incipit. i. e. r idem tenet. S. iñc. e. t. §. si. ar. pñe. eñ
de apost. c. ij. in fi. de peniō in qñbudā. in aut. de mona. in
pñ. op. ar. l. di. accedens. Curia seruat qñ talibus quā
tum ad platione vel pñonatus nō dispēslet: nisi per eā.
Si de materia dispensationis epoz latius vis videt r
de qd no. Joan. l. di. in summa. r. c. miroz. §. qñ vñ. §. iñ. r i
gor. per Berū. de iudic. ar. si clerici. per S. iñc. e. r. c. h. per
Inno. de tēpo. o. r dilectus. p. Bull. durā. in spe. in fi. de de
gato. §. nūc de epoz. in. §. gñaliter aut. per Archi. de elec.
licet canon. li. vj. in glof. dicunt quidā. Si electus in epm
rauit hūc vel illum defecit: r pñmrat? est: postea dispen
satur cū eo. Inno. r Berū. pñe. r de elec. in notat. r
eñ de elec. nisi quū pñdē §. pñone. tenere qd factū est. vt in
§. pñone. dum tñ is qui dispēsat pñtem habuit pñtem
di dignitatē illā in qua dispēsat: sicut papa. Secus si nō
habuit. Alii dicit qñ siue is qui dispēsat hys pñtem pñe
di beneficiū in quo dispēsat: siue nō licet tenere: ex quo
dispēsari est: si ille pñtem habuit qd pñtandū r sic dis
pensatio subsequē qd de iure nō tenet: validū facit: r ac
cedit. eñ de dec. vi. exp' s'uz. nec electores nec pñmrat?
resilire pñt: si is qñ pñt dispēsare velit. ar. eñ de elec. quū in
ter canonicos. in fi. r de postu. pñe. bone. ij. §. si. r ar. eñ de
pba. p. tuas. §. penul. in fi. S. s'z s'buo sunt electi: nō pñt cū
vno in alteri pñt dicitū eps dispēsare: nec poterit electio
nē qñ nulla est reddere validā. pur no. Inno. eñ de elec. va
dum. §. Et ista sufficiat circa dispēsatione pape: pñe
rū: r epoz. que qñ qñdiane sunt r necessarie: digressionez
fecit a pñposito pñcipali de pape potētia r emineria. Nunc
ad eādē ad huc materia redco: pape potētia solidū r au
plius declarando. C Articulus. li.

De potētia chū

sti regis: r sequēter de potētia sui vica
rī: summi. l. pastor' ecclēie militatis. eñ de
trālla. quāto. §. rīso. r de homiē. quū pñ
humani. in pñ. li. vj. eñ de elec. vbi pericu
lum. §. ceterū. ibi: de creatio. ne vicarij ihu chūsti. li. vj. r c.
fundamēta. §. ne aut. ibi: ipsa que ro. pon. vicarij dei. li. vj.
Sed scriptū est in ps. cv. Quis loquet potētia dñi: nō
nemo dignē. nō tñ ppter hoc est a locutio de potētia dñi
s'z tacendū: quātum nostri pualer imbecillitas intellet?
Est aut in pñis distingvendū de multiplici chūsti potē
tia: quāqñ supra loquēs de ista materia aliqua rēgerim.
Si quidē chūstus est dei r hoīs filius: vna in duob? natu
ris pñona: deus verus r homo verus. rñiij. dist. qñ epa. eñ
de sum. rñi. c. i. eñ de here. quū chūstus. r in simbolo arba
nasij. Quicq; vult. Et fm duplicem eius naturā duplex
cōuenit ei potētia. vna quidē diuina: fm qñ est dei filius:
r naturaliter deus. alia vero humana: fm qñ est homo: r
hoīs filius. Dei naturā accepit a pñe: p' eternā generatio
nem: per quā sicut accepit qñ sit deus r vnus r idem euz
patre deus. eñ de sum. rñi. c. ij. ita r qñ sit potētia: r chū
dem r equalis potētie cū patre. vnde Athanasij in sym
bolo. Omnipotens pater: oipotens filius. r eñ de sum. rñi.
ni. c. i. in pñ. r. Nec intentio mea est tractare nūc de potē
tia diuina: sed de potētia illa que est in chūsto respectu
creature. fm qd dicit etiā omps simplr p vnione hūpōsta
ticā ad diuinū verbuz. rōne cuius vnionis ea qñ deo cō
ueniūt dicuntur de hoie. Et fm hoc intelligit illud qd ipe
ait Matth. vlti. voce hoīs loquētia: data est mibi ompis
ptās in celo r in terra. Chūsto enim fm qñ homo data est
omnis potētas rōne vnionis: ppter qd factum est vt ho
mo esset omps: sicut r qñ homo dicit deus: non qñ sit alia
omnipotentia filij hominis r filij dei: sicut nec alia diuini
tas: sed eo qñ est vna persona dei r hominis. Post rursū
rectionē autem dixit hanc omnipotentiam sibi datam: q

tunc innotuit hoibus: ante tamen innotuit angelis. Nō aut loquēdum est de potentia humana christi quātu ad corpus: sive sit potentia actiua: sive passiua. sed de potentia eius humana: quātu ad animā. **C** Et confidero hic eius animā: sive ppriam naturā: et virtutem gratuitā naturalibus supadditam: sic habuit potentiam ad oēs illos effectus faciendos: qui sunt anime conuenientes. scz ad disponēdum: ad gubernandū actus humanos: et ad illum minadum p gratie sue plenitudine: oēs creaturas rationales ab eius pfectione deficientes. et per hanc potentiam insinuit creaturis rōnalibus. et per eam dicit caput. col. i. et epb. i. c. iij. pro membris. Et ecclesie et nos mēbra. Sic ut em caput naturale insinuit alijs mēbris: ita qd p mēbra et pncipale et pfectius mēbra: Ita christus insinuit oib rōnalibus creaturis: vt pote oibus pior dignitate et pfectione: ppter plenitudinē gratie et sapientie: quā a verbo sibi vno accepit. Jo. i. et de sacra vnctio. c. f. s. i. Et dicitur caput vniuersaliter: tam angeloz qd hoim: quātu ad excellētiam et influētiam. licz dicit caput hoim spāliliter: ppter sformitatem et cōueniētiam nature: sive spēm. vnde et christus qd est caput spūale et mystici dupli insinuit. vno modo interius illuminandū p sapiam: et iustificandū per gratiā. alio modo insinuit quasi exterius gubernandū: dirigendū per exteriorē doctrinā verbi vel exemplariter alios actus: vt sunt iudicare: pascere: purgare. Per h aut christus est caput insinuedo et pndendo: et gubernandū: dōcūent ei etiam esse regem. Et ois est rex angeloz et hoim: quo et caput. vñ et ij qd populis pnt. capira popule: dicitur. Amos. vi. Et vobis qd opulētis estis in sō: et cōditis in monte samarie: oprimates capita populos rum. Item. i. Regū. xv. Nōne quū paruulus esses in oculis nris: caput tribus israel factus es: facit. c. iij. dist. nulla. Habet ergo regiam pntem et dignitatē. Sed vltimus cōsiderandū qd christo nō solum cōuenit insinuerē et modus capitis: sed etiam cōuenit ei cōiungere et recōciliare sive rationē mediū. Dicitur em dei et hoim mediator. s. ad 2. i. moth. ij. c. x. dist. qm. quia hoies deo cōiungit: dei pcepta et dona hoibus exhibendo: pro hoibus ad deū sacrificiando: et terpellando. Heb. vij. ad filii: semp vniēs ad ins terpellandū p nobis. Quilibet aut actus ab aliqua potētia pcedit: ideo mediandū officii alia quoz: potentiaz ptesupponit in christo. hoc aut est sacerdotalis pntis. cōm sacerdos est: quo mediator est. vnde et de Zarō sacerdotē legit Numeri. xvi. Stans inter mortuos et viuētes: p ppro de peccatis est: et plaga cessauit. et de eodem aaron Sap. xviij. p incensum et deprecationem allegans restitit ire: et finem imposuit necessitati. Est ergo in christo sacerdotalis et regalis pntis: et vtraq ad salutē hoim ordinat: et ad gubernationem pnter: licet diuersimode. Dōcūent aut christo esse sacerdotē: sicut et mediatorē: sive humanā naturā tm. vnde et Paulus ad Heb. v. ait. Dis nāq ponit sicut ex hoibus assumptus et c. et. s. sic et christus et c. et. s. qd in diebus carnis sue pces supplicationesq. et c. Esse autē regem sicut et esse caput cōuenit ei: et sive diuinā naturā. vnde Apoca. xvij. et. et. Et habet in vestimēto suo et in foz mēde suo scriptū: rex regū et dñs dñantū. et sive humanā. vñ Aug. de cruce sua in qua situs erat: occidit diabolu: et inde rex noster est. Nā et ab instanti sue pceptionis vnctus fuit sacerdotali et regali vnctione: nō materialis et visibilis olei: sed inuisibilis. et de sacra vnctio. c. f. s. i. vñ re te deus. et c. An. i. In odore vnguetoz tuoz. et Luc. iij. et. Et. s. spūs dñi super me: et vnctus me et c. Et sicut et vnctio ad verbū accepit gratiā et sapiam: sic et potentia. vnde et por et iam dicitis colligi talis distinctio de potentia christi: videlz: qd quedā cōuenit ei solū in quātū deus. i. vt potentia creandi. vñ Jo. i. Dia p ipm facta sunt. et c. v. fraternitatis. Quedā nō potentia cōuenit ei: et sive qd deo: et sive qd ho: vt potētia regalis: et potētia faciēdi miracula: licet aliter cōueniat ei in quātū deo: et aliter in quātū homo: quā in quātū deus: cōuenit ei pncipaliter:

et in quātū homo: ministratiter. **C** Et confirmatiōe autē predictoz inducende sunt auctoritates aliquę p quas ostēdat hois christi sive potentia et diuinitas: et quō est caput ecclesie: et diuinitas etiā ei? regalis: et sacerdotalis: et qd ei ex vtraq cōueniat. Dodus quoq. et excellētia sacerdotij eius: ad 2. col. i. ait apse de christo. ipse est caput: corpus ecclesie. vbi dicit glos. sive hois naturā: caput est corpus sui. i. ecclesie: quoniam est christo gra et natura: vt capiti. vnde et ecclesie qd est collectio fidelū. de cōse. dist. i. ecclesia. corp. christi: sive mystici est. iij. q. iij. engeltrudā. et Aug. xxij. q. iij. sicut excellētia. ibi: christiani corporis mēbra trāsfundāt et c. et q. v. si nos. ibi: et a corpore christi quod est ecclesia toto o: be diffusa. et q. vij. quēadmodū in pn. ibi: sic hō qui pcedit de christi mystico corpore. et sequit. in hui? vero copagem corporis veniant et c. i. si corpus christi. tollit spolia impioz: et si corpus christi thesaurizatur diuitie impioz. et in christi ergo copagem corporis veniant. et Hiero. de pe. dist. i. ecclesia christi. in filii: et fiat de ecclesia qd est corpus christi. et Cyprian. xxij. q. i. loquit. ibi: vñ corp. et vnus spūs. et. i. nec vnitas corporis separat. et. i. vñm tm caput est. Et item Hiero. xxij. q. i. qm verus. ibi: vbi fuerit corpus. Et pelagi. c. ca. et q. schisma. ibi: vñ spiritū non habent corporis christi et c. et. i. in vñ. vt sepe dicitur est qd christi corpus est: sicut esse ecclesiam et c. Que quidē ecclesia: corpus christi: caractere impatoris insignita est. i. christi. vt pte. c. quēadmodū. ibi: qd nō facio iniuriā caractere imperatoris: quū errorē corrigo desertoris. Bene g dicitur christi corp. caput ecclesie: qd ita se habet ad ecclesiam sicut caput ad corpus. puidet em ecclesie: et regit ea: et in ipso oēs sensus spūales ecclesie sunt: vt in capite oēs sensus corporis. Et in illa glos. ad 2. col. i. dicitur: capiti cūcta subiecta sunt: ad operādū illud supra qd locatū est: et ad pfulendū. Qd aut nō solū hoim: s. etiā angeloz caput sit christus: apse in eadem epla ad 2. col. i. ait de christo qd est caput ois pncipatus et pntis. angelice. vt glos. ait. de dño etiam et pntē christi sup oia: et quomō est caput: idem apse ait ad 2. epb. i. c. oia subiecit sub pedib. eius. et ipm dedit caput. s. deus pater supra oēm ecclesiam: que est corpus ipsius. vt pntine pbarum est p decreta. Prima aut particula huius auctoritatis: de ps. viij. sumpta est. sup qua dicit glos. christus nō solum pces oibus dignitate: sed et pntē qua oia sub eo sunt plene. vt p pedes plena subiectio notetur. qua omnia sunt ei subiecta: qd per ipm facta. Jo. i. vel sub pedibus eius. i. sub humanitate eius: que significatur p pedes. qd sicut pes est inferior ps: corpus: ita et in christo inferior: natura est humanitas: qua etiam angeli adorāt. Et sic ipsi hoī christo oia subsumt. Sup eo qd sequit in capitulo. Ipse dedit caput sup oēm ecclesiam: qd in celo vel in terra est. subiacunt em illi. qm capiti: et quo trahūt origis nē. ab ipso aut facti sunt sive de iactem. et ita sive de iactem caput est ecclesie: sive quā p dedit ei esse caput: illuz ante oia gignendo. Est etiam et pntē dicitur: caput sive humanitas rem: sive quā cōiungit ei ecclesia et natura et gra. nam in coplenitudo gte fuit. de cuius plenitudine nos accepimus. Jo. i. et. i. Jo. i. ibi. et vos vnctionem accepistis a sancto. et. i. et est de sacra vnctio. c. f. s. i. de scda. ibi: vos vnctionē quā accepistis et c. Christus em vnctus interpretat. qd gra spūs sancti plen? fuit vsq ad summū. vñ ps. xliij. Vnxit te deus de? tuus oleo letitie pte fortib. tuis. qd p accimus lauit sup eū vniuersa charitatis: et benignitatis et māsuetudinis abūdanti? reple eū in viscerib? misericordie et miseratiōis. de cuius cumulo gte nos participamus. ps. cxxij. Sicut vnguetū in capite et c. Caput em christi. Barba cōiuncta capiti: et in capite apli et discipuli in die penrecostes spūcto repleti. Vestimētū ecclesie. xvi. q. vij. sicut. Dia vel simbua: quilibet humilis psona. Zach. viij. apse pprehendat simbua viri iudei: dicentes: ibim? vobiscum: audiimus em qm dñs est vobiscū. hoc caput reuerēdū p oibus mēbris doluit. Aug. pro totius corporis putref.

caput ecclesie.

capitū ecclesie.

dine/cauteriū quoddam fieri est in capite. item Bern. in sermone de circūcisione. Quid mirū si caput pro mēbris curatiōe acceptiōne etiam in mēbris sepe pro vniuersi infirmitate alteri curatio adhibet. dolo caput: et in bias chio fir cocura. dolent renes: et fit in tibia. ita hodie p totius corporis putredine cauteriū quoddā infirū est in capite. Sed considerandū circa id qd dicitur est oia christo esse subiecta: quia oia sunt nūc christo subiecta quātum ad potestātē quā accepit a patre sup omnia. sed quātum ad executionē sue prātis. nōdum sunt ei omnia subiecta: sed hoc erit in futuro. s. l. o. r. v. vltra colū. quādo de oib⁹ suam voluntatē adimplebit: quosdā saluando: quosdam puniendo. et ita oēs erunt sub eo: vel spontanei/vel victi et inuiti. Adhuc de christi dñio et potentia d: l. heb. s. Quē constituit heredem vniuersorū. sup quo verbo dicit glos. quis cū patre omne possideat: tñ fm humanitatem recte d: heres constitutus: fm illud ps. ij. dabo tibi gentes hereditatem tuā. Quia ergo christū deus constituit iam immutabilem heredem vniuersorū. i. possidet: em oia creatura: non ideo potio deest iacob: et pars eius israh: fm ps. Sed oēs pios: sus nationes mūdi ei subsum. xxij. q. iij. nō inuenitur. cum ca. seq. et. c. iij. dist. legim⁹. h. s. q. em. In eadem quoc: epistola l. heb. s. inducitur apłus de christi regia prāte illud ps. clxij. Thyronus tuus deus in seculū seculi virga equitatis: rega regni tui. qd exponēs glos. ait. De fili: thyronus tuus. i. regia dignitas vel iudiciaria sedes/ pmanet in seculū seculi: q: semp regnabit: et nouissimum iudiciū semp stabit. vnde in euāgelio Marti. xv. Ibi hī in suppliciiū eternū: illi in vitam eternā. Et merito pmanet thyronus tuus: q: virga regni tui. i. regimen et disciplina qua bonos regis: et malos pcuris: est virga equitatis. i. regula directa. iij. dist. iij. regula. et inflexibilis: que alibi dicit in ps. ij. virga ferrea: per quā pauerit distortus: si ei adherere velit/ dirigitur. De sacerdotali autē et regali dignitate vel potestate simul inducitur apłus in eadem epistola. c. s. illud ps. clxij. Unxit te deus deus tuus oleo lentine pte floribus tuis. Qd exponēs glos. ait. Deus fili: deus tuus. i. pater per se nō per ministros vnit te fm hominē. quia dicitur nullo id iquit. quis est ergo deus vnus? a deo: christū intelligit. christus em dicit a christmate. christina autem grece latine dicit vnctio. et de sacra. vnctio. c. s. et. s. h. est etiam. prime dicit de hoc. ergo nomen christus vnctio: nis est. nec vngebantur alibi reges et sacerdotes nisi in illo regno iudeorū. Per hoc qd dicit eum vnctū regem et sacerdotē: signat qui in lege veteri vngebatur. vt p. cal. c. s. de sacra vnctio. vnit autē eum: non visibili et corporali oleo: sed spiritus sancto: que scriptura noie olei et exultationis signat. et hoc pte participibus tuis. i. pte oibus sanctis. Quē em sancti sunt spūs participes. vnde oēs christiani vngebantur. de cōse. dist. iij. deinde a sacerdote. sed ille singulariter vnctus. vt p. cal. c. s. de sacra. vnctio. De sacerdotio autē christi spāliter inducitur apłus in eadē epistola ad l. heb. viij. c. s. v. illud ps. c. s. Tu es sacerdos in eternū fm ordinē melchisedech. qd exponēs glos. ait. hoc de pontificatu christi: nō temporalis fuit: scriptura subtrahente in iūm et finem vite eius: in figura christi qui caret principio et fine. Apoca. s. Ego sum alpha et o. et sicut ille obrulit in pane et vino: et semel sic: et christus sub specie panis et vini corpus et sanguine suū discipulis suis dedit. Jo. xij. de cōse. dist. ij. accipite et comedite. Et subditur in glos. s. postea. Sacerdos autē est christus: nō fm qd deus: sed ppter carnē assumptā: ppter vitam quā obrulit pro nobis. vnde Hiero. Sacerdos dei prīs dicit filius dei fm humanitatem: in qua se pro nobis acceptabile sacrificiū deo obrulit: vt ipse sit sacerdos qui est sacrificiū. de cōse. dist. ij. sacerdos dei patris. Quid autē egerit hic sacerdos: et qd pontifex: apłus dicit in pte. c. v. ad l. heb. Quis in diebus carnis sue. i. mortalitatis

tis: peccos supplicationesq: ad deum et. quādo scz immittente passione orauit plinius. Luc. xxij. vltra mediū. ibi apparuit autem illi angelus. vt peccos et supplicationes accio et vita christi est: cui⁹ ois actio fidelium est instructio: et ad deum oratio. ar. et. de elec. significasti. s. h. fo. quicqd em egerit christus: peccos supplicationesq: fuerūt p hoibus: ipsa enā sanguinis effusio: clamor: fuit validus. l. heb. iij. ibi ad h. et sanguinis asperione melius loquēte qd abel. nūc etiam in celo ad h. vultu dei/ p nobis aduo. C. s. v. in interpellans apud patrē. l. heb. ij. ibi ad h. sed in ipm celū vt appareat nūc vultu dei p nobis. C. s. v. Illud etiā sciendū qd christus et sacerdos d: et pontifex: et eo sacerdos: quo pontifex: et eo pontifex quo sacerdos. nam sacerdos medius est inter deū et pplm. quia diuina populo tradit: et populo in deū reducit: offerendo: orando: et docendo: et hoc etiā importat nomen pontificis. vñ ad l. heb. iij. vbi apłus christū dicit pontificē. ibi: habentes ergo pontifices magnū et. glos. ait. pontificē p quē iur ad deum. Idem em est pontifex qd mediator. vnde l. heb. v. in pn. Dis nūc pontifex ex hoibus assumptus: p hoibus constituitur. s. vt eos adiuuet: et vt eum impetret a deo: ois misericordiā. s. h. iur. dico. in hīs que sunt ad deū offerenda: scz in muneribus: hostijs: et pibus: que ducunt ad deum. vt offerat dona: scz primitias et sacrificia: et hōi. deo pro peccatis dimittendis. Et beatus Bern. dicit qd pontifex dicit quasi pontem faciens inter deū et primū. Fecit em scipm pontem ad patrē: attingens a ripa nostre miserie: vsq: ad ripam felicitatis eterne. Sap. xvij. Vsq: ad celus attigebat stans in terra. vnde Jo. iij. Filius hois qui est in celo. per hunc transētes nō submergemur in flumine culpe: nec trahimur ad mare pene eterne. vnde ipse ait Jo. iij. Nemo venit ad patrē nisi p me. In hoc tñ distat pontifex a sacerdote: qd importat excellentiā quādam sup sacerdotem. nā vt Jo. iij. ait. vij. lib. crymo. Pontifex pnceps sacerdotum est: quasi vna sequentium. ipse et summus sacerdos: ipse et pontifex maximus appellat. xxv. dist. ceros. h. s. pontifex. vnde et papa p excellentiā summus pontifex appellatur. et de elec. vbi periculū. s. sup bis. lib. vi. vñ l. iij. exponit nomen pontificis: vbi dicit. pontifex. i. sacerdos magnus. vnde et epi qui fuit: et sup alios sacerdotes constituti: pontifices appellant. Alij vero qui sunt sub eis: vocantur communi noie sacerdotēs/ a sanctificando. Et qd christus est summ⁹ sacerdos: deo ipse ppriissime dicit pontifex maximus. vñ ad l. heb. x. habentes ergo pontifices magnū. glos. qui est sup oēs pontifices. Et quia quicqd nō sumit sibi honore: sed quivocaf a deo tamq: aaron: vt apłus ait ad l. heb. v. Nume. xvij. q. s. in scripturis. et de elec. qualiter. Ideo vt ibidē subdit apłus pte. c. v. christus non semetipm clarificauit: vt pontifex fieret: sed ille cum pontificem constituit qui ad eum ait in ps. ij. Filius meus es tu. in qd ostēditur christus rex et sacerdos. Differt autē sacerdotiū christi a sacerdotio legalit: qd legalis sacerdos nō solum pro alijs: sed etiam p se indiget offerre: quoniā et ipse circumdatus erat infirmitate pcti. l. heb. v. christus autē non indiguit pro se offerre: sed solū pro alijs: qd immunitis fuit ab omni peccato. vnde l. heb. vij. ad h. T alio eipm decebat vt nobis esset pontifex: sanctus/ innocēs/ simpolitus/ a pctō: ibus segregatus: et excelso: celis factus: qd non haberet quotidie necessitatem/ quēadmodus sacerdotēs: prius pro suis delicis hostias offerre: deinde pro populo: hoc em fecit semel se offerendo. Item sacerdotiū legale carnale fuit. vnde et carnes ibi macrabant. l. heb. ij. sacerdotiū vero christi spūale. Adhuc sacerdotiū legale fuit repositale: et finē habuit. sacerdotiū autē christi eternū est. l. heb. vij. in quo caplo assignat differentia inter veterē nouū sacerdotiū. vñ legale sacerdotium trāslatum est ad christū: qd figuratū fuit in trāslatione sacerdotij ab abel: qd fuit de tribu sacerdotali scz leui: ad Samueles: qui non fuit de tribu leui/ sed efraim. s. Regū. s. Et similr trāslatio sacerdotij ad christū facta est de tribu sacerdotali ad r. Calant

Via hū christi sū ditione

Recta christi ptās.

Sacerdotalis christi dignitas.

Triplex sacerdotis officium.

regalem: q: dñs ortus est de tribu iuda: quia de domina ora de tribu iuda: vt cantat ecclesia. r dicitur Dantib. j. r l'eb. vij. que tribus iuda est tribus regalis. vrita fit ea dem sacerdotalis r regalis: r vnus r idem christus fit sacerdos r rex. Sic etiam regnū israeliticū temporale fuit r mutatus in regnū christi quod eternū est. vnde Ruca. f. Regni eius nō erit finis. cui r mutatiōis figura precessit qui Saule abiecro danieli substitutus est in regnū. f. Res gū. r. ij. Quod aut alicubi regnū illud r sacerdotiū etery nū intelligendum est de regno r sacerdotio christi: qd p illud figurabat. De sacerdotio etiā r regno christi loqz tur apłs in epistola supra dicta ad l'eb. vij. in pñ. inducēs similitudine de melchisedech q fuit rex r sacerdos dei altissimi. Idem Bñ. rñ. qui vt glos. dicit in epla ad l'eb. nō per hominē sed p deum constitutus est: r interpretatur rex iustitię. r dicitur rex salem: qd est rex pacis: sine patre r matre r genealogia: quia scriptura hoc de illo non refert. neqz initium dierū neqz finem vite habens. assūmī latus aut filio dei manet sacerdos in eternū: qui est rex iustitię: qz suos iustos facit: r per iustitiā regit in hoc seculo. r rex pacis. et in li. de cre. Rex pacificus. quia quos hic regit in iustitiā nō desinit post regere in pace eterna. Sacerdos dei summi: qz se in ara crucis obrulit. Sine patre fin carnē. Sine matre fin diuinitates. Sine genealogia: quia filios carnales nō habuit. Neqz initū dierum neqz finē habens: quia coeternus patri: r alpha r o. Apoc. c. f. r sicut glos. subdit. Erit oēs patriarche r pphete figura christi fuerunt: melchisedech tamen specialis: qui non de iudeo: vt quidam dicit: processit in typum sacerdoti christi: quia dicit sacerdos fin ordinē melchisedech multis modis. l'eb. vij. r in ps. dicit dñs. r de conse. di. ij. accipite. ad de hic qd dicit de hoc. s. in. rrv. ar. in. s. rrv. ar. rñ. rēpoie vero. Ad huc sup illud ad l'eb. ix. introiit semel in sancta. dicit glos. beati Aug. Quū em christi rex r sacerdos: rex pugnavit p nobis. sacerdos obrulit se p nobis. de cose. dist. ij. sacerdos dei. r idem bñs Aug. in lib. lxxij. questionū: vbi exponit christi miraculū de qncqz panibus r duobus piscibus: ait inter cetera qz qncqz panes hodie decet inter legem moysaica m vel populū israeliticū significant. duo autem pisces qui suauem saporem pani dabant duas illas per dñas videntur significare: qz bus ille populus regēbatur. vt per eas cōsiliū moderatū acciperet: regiam scz r sacerdotalem: ad quas etiā illa sacrosancti vnctio pertinebat. et de sacra vnc. c. f. quas rum officium erat pcellis ac fructibus nūqz frangi atqz corripit: violentas turbatū contradictiones tamqz aduersantes vndas sepe diripere. Que tamen due personē dñm nostrū pfigurabant: ambas em ipse solus subituit: nec figurate sed ppie solus impleuit. Nam r rex noster est iesus christus: qui nobis pugnavit r vincendi demonstravit exemplū: in carne mortali petā nostra suscipiens: r tentatiōibus inimicōz illecebrosis nec tenebrosis cedēs: postremo eruens se carne: pncipatus r potestates expoliās fiducialiter: r triumphans eas in semetipso. Ipse est etiam sacerdos fin ordinem melchisedech: qui seipm obrulit holocaustū pro peccatis. ps. rxxij. l'holocaustum r: qo peccato r. r sequit. tūc dicit ecce venio. Ad sacerdotalem quippe psonaz pertinet emūdatio r abolitio peccatorū. De hac duplici potētia christi dicit apłs. f. ad l'oz. f. de christo loquēs. Factus est inquit nobis a deo sapiens r iustitia r sanctificatio ac redemptio. Sapiencia em ad ordinandū: r iustitia ad iudicandū: ppria sunt regie dignitatis: quā sequitur iudicaria potestas. Sanctificatio autem qz redemptio: ad sacerdotale spectant ptezes. Dicit aut christus esse rex nō solū regni celestis r eterni: sed etiā temporali r terreni: qz celestia simul r terrena dispensat r iudicat. Ipse est gladius qz erit de ore eius ex vtraqz parte acur. Apocal. c. f. r. r. c. f. de puile. ex ore. Unus em gladius vna est eius regia pteas. que tñ duas partes hz ppter regnū celestij r terreltrij. nō tamen dū

in hac vita mortali cōuersat est regnū terrenū adminis trare voluit. cui cā infra dicit. l'eb. aut dicta sunt de christi pteate quātum ad pntem sufficit intentionem. Cōsequēter aut tractandū est de cōmunicatiōe potētie eius. Unde r sciendū qz potētia creandi qz christo cōuenit solū fin qz de nō nulli cōmunicabilis est. nec in humanitate eius que personaliter diuinitati fuit vnita: multomin cōmunicari pōt alijs hoibus. nō ex defectu dei: sed ex defectu creature talis pteas incapacia. Potestas nō sacerdotalis que christo cōuenit vt hoī: vt supra dictū est: r pteas miracula faciendi: r regalis: que sibi cōuenit r fin qz deus: r fin qz hoī: cōmunicabilis est: cōmunicatur hoibus. de qua cōmunicatiōe loquit l'uz go de scro victo: r in plogo sui cōmenti sup angelica hierarchia sic dicens. Ipse vero oim cōditō: cuius ineffabilis maiestas r indeficiens virtus. potēs erat sola gubernare qz creauerat sola: voluit rerū a se creatarum participes hēre coo peratores. nō vt ille eoz ministerio iuuaret: s; vt ipsi pteas eius pfortio sublimes efficerent. Dñs ergo solus r pnceps oim dñationes r pncipatus sub se eē instituit in ministerio ptecedo: qd vniuersitatis ordo des ptecebat. vt opera eius cōplerent p ordines r dispositiōnes. Sic igitur bonus r sapiens deus creaturas a se solo cōditas r gubernat ordine quodā. inferiora scz fin gradū pfectionis mediantibus superioribus. sic em gubernat corpora per spūitus: r corpora a grossiora per subtiliora. vt generabilia r corruptibilia per icorruptibilia. scilicet hoī gus celestia: r spūitus inferiores per superiores. ad hoc dist. bernas lxxij. ad hoc. Cōmunicatur aut creature rōnali siue tio. intellectuāli gubernatio. Pmo quidē respectu ipsius: vt scz se ipsam in suis actib' dirigat. Secdo respectu ratioz naliū: dum quidā angeli p alios angelos: r quidā hoies p alios hoies: r hoies p angelos gubernant. vt. s. alleg. c. ad hoc. r. rñ. dist. de constantinopolitana. r. r. di. esto. et r. q. iij. qui refistit. licet em qlibet creatura rōnalis nata sit gubernare seipam p virtutē intellectus pprii: tñ cum qdam rōnalia p alia rōnalia gubernant. ruz qz ordō vniuersitatis hoc exigit. tum qz in aliquibus regimē pprie rōnis nō sufficit. inde opz vt p alioz gubernationem in suis actibus dirigant: vt pteas in hoibus: quoz quidā alijs nō sufficientibus regere. f. semetipsoz pponunt r p sunt ad directionē r regimen. ppter qd debent esse intellectu pstantioes r appetitu rectioes alijs qbus pteadunt. naz r in angelis ij qui p sunt: magis vigent intellectuāli lumine fin magros. Tercio cōmunicatur gubernatio creature rōnali respectu rōnaliū. Nā ordine nature diuinitus instituto rōnalia irrōnālibus dñant. Bñ. f. ibi: et dñamini piscibus maris r. Aliter tñ gubernat hō rōnalia: aliter qz irrōnalia sibi subdita. nam irrōnālib' dñantur nō ad vtilitatem illoz: sed ad ppriam. dūz illis vritur ppter se. vnde dicit hō finis illoz: qz ppter ipm r in eius obsequiū cōdita sunt. Alijs aut rōnālibus dñatur ppter bonū illoz: qz hōc ex hoc resultat bonū ppriū gubernantis. qz per hoc deo ministrat: r ad eius similitudinē accedit. vnde talis est gubernatio que cōuenit rōnālibus fin qz rōnalia sunt: vt scz per ipsoz bonū gubernent. Quī autem p sunt aliquibus nō bonū subiecto: sed ppriū cōmōdum intendēs: a vere gubernatiōis rōne degenerāt: qz cōuenit rōnālibus creaturis. tales quāz qz sua sunt: nōn qz christi. p h. ij. viij. q. f. sunt in ecclesia. r. rñ. q. iij. tres psonas. Qui em sic gubernātur: nō regunt libere: sed seruis liter r qz ad modū irrōnāliū dūcuntur. ppter qd taliter dñantes nō reges: sed tyrāni vocātur. Est aut nūc intentio de illa tñ gubernatione qz rōnālibus creaturis cōuenit: r pcpue hoibus qz ppie rōnāles dūcuntur. Specias gubernatio aut de gubernatione siue gubernatiua potētia qz christo r p christum cōmunicata est eccleie: dicendum est. restas qz Cōstat siquidē cōmunicanda hoibus christi gubernatio hoib' natiua pteas. Pmo qz congruebat eius bonitati: vt sue cōicans

De chri sedech

no per homine sed p deum

construitur est: r interpretatur rex iustitie

et dicitur rex salem: qd est rex pacis

sine patre r matre r genealogia

quia scriptura hoc de illo non refert

neque initium dierum neque finem vite habens

assumitur latus aut filio dei manet sacerdos in eternum

qui est rex iustitie: quod suos iustos facit

et per iustitiam regit in hoc seculo

et rex pacis. et in li. de cre. Rex pacificus

quia quos hic regit in iustitiam non desinit post regere in pace eterna

Sacerdos dei summi: quod se in ara crucis obrulit

Sine patre sine matre sine diuinitates

Sine genealogia: quia filios carnales non habuit

Neque initium dierum neque finem habens: quia coeternus patri

Potentia creandi in coicabilis

Alie pteas coicabiles

Et dicitur vt generabilia r corruptibilia per icorruptibilia

scilicet hoī gus celestia: r spūitus inferiores per superiores

ad hoc dist. bernas lxxij. ad hoc

Cōmunicatur aut creature rōnali siue tio

intellectuāli gubernatio

Pmo quidē respectu ipsius: vt scz se ipsam in suis actib' dirigat

Secdo respectu ratioz naliū: dum quidā angeli p alios angelos

et quidā hoies p alios hoies: r hoies p angelos gubernant

vt. s. alleg. c. ad hoc. r. rñ. dist. de constantinopolitana

r. r. di. esto. et r. q. iij. qui refistit

licet em qlibet creatura rōnalis nata sit gubernare seipam p virtutē intellectus pprii

tñ cum qdam rōnalia p alia rōnalia gubernant

ruz qz ordō vniuersitatis hoc exigit

tum qz in aliquibus regimē pprie rōnis nō sufficit

pratis faceret hoies participes. Sedo q: cōpetebat eius dignitati. Ad dignitatem nāq: gubernatis et dñantis prīs net hie ministros p quos sua prātem exerceat. ipsi etiam ministri: quibus prās christi comunicat: efficiuntur ex hoc digni et honorabiles: q: vice christi alios gubernāt. vñ in ps. cxxviii. dicit de apstis. Nimis honorati sunt amici tui deus: nimis cōfor. est pnc. eoz. Tertio q: expediebat hu mane utilitati. hō em sensibili cognitioe vñtur: ppter qd sicut ei cōcunt: vt p sensibilia signa manuducat ad intel ligibilem veritatem: et p sensibilia sacra suscipiat inuisibi lem grām. i. q. s. multi. de cōse. dist. ij. sacrificiū. Ita cōuenit ei hie gubernatoem visibiliter et sensibilibiter pferre. Et huius aut fm q: deus licet sit oibus et vbiq: pns: oia guber nans et regens. h. iere. xxij. Et tū terra ego impleo. vñ Aug. Deus vbiq: est in seipso totus. vbiq: est: q: nulli par ti rerū absens est. vbiq: totus: q: cuilibet parti pariter to tus adest. in seipso: q: non cōtinet eis qbus est pns: imo ipse ea cōtinet. quū inuisibilis est sensu copo: eo: q: deus nemo vidit vnq. Exo. xxxij. Jo. i. et. i. eiusdē. iij. Sedm hō humana natura: est quidē visibilis: q: in terris vilis est: et cū hoibus cōuersatus est. Baruch. iij. in fi. p. hif. ij. et bti oculi q: vident que vos videris. Incc. x. nō in cōamiebat eius dignitati et felicitati: vt in terris semp nobiscū cōuer sarent: q: sup oēs celos meruit copo: aliter exaltari. ps. vij. Eleuata est magnificentia tua sup oēs celos. vñ post ascensionē: licet sit semp nobiscū pntia spūali. fm illud d. d. vlti. Ecce ego vobiscū sum oibus diebus vsq: ad consummationē seculi. desit in esse nobiscū pntia copo: as h. fm pp: iam spm. in specie tñ aliena. in sacramento visibili panis et vini: verā copo: aliter nobiscū est. vñ Aug. Donec finiatur seculū sursum est dñs: sed tñ hic nobiscū est veritas dñi. corpus em in quo resurrexit: in ea forma qua apparer sanctis: in loco vno esse oportet. veritas aut eius vbiq: diffusa est. de p. dist. ij. pma quidē. in fi. Tōue niens q: erat hoim utilitati. vt christus potentia suam gu bernatiua sup hoies comunicando traderet: et relinqueret aliqbus hoibus: p quos eius ecclia regeret et dirigeret in fine. ppter qd obtinendū ab hoibus: iesus christus in mūdum venire dignatus est. Non em defuit christus ecclie in necessarijs ad salutē. C. h. h. De caute christi gub bernatiua potentia: vt ex supra dictis hñ pōt: triplex est. vna quidē sacerdotalis: alia regalis: tertia hō ad miras culosas imutationes. Qualibet aut hñ christi cōicauit hoib: q: qlibet ecclie vtilis. Nam: p miraculoz opatio nes doctrina fidei pfirmat. et in laude diuine pntis hō ex citatur. vñ fm h. i. in sermone de ascensione dñi. in pn. Ecclie pmitiue necessaria erat opatio miraculoz: vt sū des nouella p ea pfirmaret: et irrigaret. sicut et plātis aq necessaria est ad irrigandū vsq: quo radices figant. Per sacerdotale officiū hō sanctificatur: et deo recōciliat. vñ et quociens sacramentū altaris pñctur: pccm remittitur. de p. dist. ij. quū oē. et. c. si quotienscūq: xv. q. vij. scilicet antis bus. Per actiones hō regis pntis: hō in cōuersatione dirigif. xliij. q. v. regū. et. c. reg. debet. et ad deū et primū deo

Christi gubernatiua potentia triplex

Sacerdotalis prās quod cōicetur

instrumenti: q: humanitas christi est instrumentum deli tatis ipsius. et q: est instrumentū cōiunatum: ideo hñ quā dam pncipalitatē et causalitatē respectu instrumentoy rum extrinsecoy: que sunt instrumenta ecclie et ipsa sacra menta. Unde pncipaliter in christo hōi cōuenit: q: est pncipalis: d: prās excellētie. que quidē pñctur in quatuor: vt catholici doctores tradūt. Primū q: meritū et virtus eius operat in sacramētis. vt p. c. multi. Sedo q: in noie sacramēta sanctificant. vñ cū cruce pñctur. de cōse. dist. v. nūquid. Tertio q: ipse potuit instituire sacra menta. nam et fm Aug. ab eius latere pcesserūt. et in clemen. de sum. tri. Quarto q: pōt effectū sacramenti sine sacra mento pferre. ar. de p. di. ij. vt quid paras. et di. iij. baptis mi vicem. Hanc autē prātem pncipalis ministerij potuit christus comunicare: sed nō comunicauit: ne spes in hoie poneret: q: maledictus homo q: confidit in hoie. h. iere. xvij. et h. i. h. i. Vere hoies ppepetero ordine ante sibi opē ab hoibus accesserunt. et de p. dist. ij. ois christianus. Et ne diuisio in ecclia oriretur cōtra illud. xliij. q. i. scilicet. c. loquif. sicut tēpore pauli vnus quidē dicebat: ego sum paulus: alius autē ego apollo. i. ad cor. iij. vbi et sequit. Ego plantauit: apollo rigauit: sed incrementū dedit deus. Ita q: neq: qui plantat est aliqd: neq: qui rigat: sed q: in crementū dat deus. de p. dist. iij. baptisimus talis est. dist. scōm. et de deci. quū nō sit. Potestatem autē scōdarii ministerij christus comunicauit: tradidit aliquibus: qui dicuntur et sunt sacerdotes et mediatores noui testamēti in quārum sunt ministri summi sacerdotes et veri mediatoy tois christi: vice ipsius agentes et salutaria sacramēta hoibus exhibentes. Potentia hō regalis comunicat: hñ aliquibus q: sunt alioz rectores: qui ppter hoc dicuntur pntia populoz. Regū. xv. ibi: E apur tribus israel factus regis est. sub vno tñ pncipali capite christo: cui prās regia fm excellētia cōuenit. Licet em habentes sacerdotale potē tiam possunt dici aliquo modo capita: magis tñ cōuenit noie capitis habentibus regā prātem: q: per sacerdotale potestātē efficitur qd mediato: inter deum et hoim. Capitis aut nomen inportat aliqd pntiū in aliquo ordi ne. Unde magis cōuenit regā dignitatem haberi p quā constituitur pntis sup alios. Tān vero habentes sacerdo talem q: regalem prātem a christo: dicunt christi vicarij: et christi ministri: et christi cooperatores. Nam christus tra sua potentia comunicat aliq: q: ea sibi nō adimit. sed eoz retinet. et fm eā pncipalr operat in oibus qui sue potē tie sunt participes: et q: eius virtute operant. vñ recte dicunt christi cooperatores. C. Potentia hō miracula facienti cōicata est adhuc et cōicatur hoibus a christo. non tñ cō mo quo christus hñ: q: sicut in sacramētis: ita et in miracu lis christus hñ prātem autpōitatis fm q: deus. et prātem instrumentalem cuiusdā pncipalitatē et excellētie fm q: hō: q: ipse nō solū miracula facere pōt: verū etiā hñc pote stātē et grām in alios potest diffundere. sicut dicit Luc. x. et d. d. vlti. q. p. dedit apstis prātem sup oia demonia: et vñ guores curaret. Alij aut a christo habēt prātem instrumē talem scōdaria delegatā. vniuersaliter em in oiprāte: q: a christo comunicat hoib: christus ipse hñ pncipalitatē et excellētia: hō aut purus hñ scōdarii ministerij et coope rationē. Patet q: ex pdictis q: potētia christi comunicant da fuit hominibus: et quomodo comunicata. C. B.

Quenient aut pñderare poss pdicta qbus hoibus comunicata sit christi prās: q: commu nicari poterat: et q: vtiliter comunicari cō ueniebat. Et pmo dicendū est de potē tia illa q: est ad imutationes miraculosas: quibus nec comunicat hec bonis tñ: sed etiā malis. multū tñ dicitur em dicent. Nōne in noie tuo demonia cieciimus: et multi cōicauit tas virtutes fecimus: qbus dicef. Nescio vos. d. d. vlti. q. i. q. s. p. p. b. a. u. i. t. sicut fecit ca p. p. b. a. s. Jo. a. r. n. a. et mali frē quēter et p. p. b. e. z. a. n. t. et miracula faciūt. i. q. s. t. e. r. e. a. m. u. s. q.

prophetauit. c. multe operationes. vnde sicut alia bona
gratia data: comunia sunt bonis et malis: vt propheta et
gra fermonis: et alia hinc: sic operatio inira culgo: vt p. c.
c. multe. et de pe. dist. ij. querendum. et c. pot. discursus. Nec
erant concurrens ista potentia oibus bonis semp. multi em
fuerunt et sancti: qui miracula non fecerunt. Nam fm
beatum Hieron. quosdam datur spūs sanctus in munus: et
non vsum muneris: vt imperfectis: qui colūbina simplicitas
re sibi gemūt: sed edificare. p. primos nesciūt. de qbus Fla.
lit. Quasi colūbe meditantēs genemus. et de quib. ij. q.
vii. sancta quippe. Alijs datur in vsum muneris: et non in
munus: vt rep. oibus: qui more nubū alios complūit: sed
in se aridi persistūt. de qbus ij. Per. ij. hi sunt fontes sine
aqua: et nebule turbidibus et agitate: qbus caligo teneb.
barū referuat. de pe. dist. ij. si em iquit. ad mediū. vbi in
glof. ponitur hec auctoritas. qbus cōpetit illud poetis
cum. Sic vos nō vobis fertis aratra boues. Sic vos nō
vobis vellera fertis oues. Sic vos nō vobis nificatis
anes. Sic vos nō vobis mellificatis apes. Alijs vero das
tur in vsum muneris: et in munus: vt viris pfectis: q pari
ter ardent et alios incendūt. vnde de brō Joāne baptista
dicit Jo. v. Illc erat lucerna ardens et lucēs. Hec etiā
potentia nō habet cōnexionē ad regalē: sed ad sacerdotā
lem prātem: q illa sine his: et he sine illa sepe inueniuntur.
Comunicat ergo christus hanc potentia quibus voluerit:
et qm: et quātum: et sicut: put vtilitati ecclēsie ac hominū
saluti nouerit expedire. Communicata est autē amplius in
ecclēsia pmitina: q tunc fm beatū Hieron. et sup. adiectum
ei magis necessariū erat ad dilataciōē et cōfirmatiōē
fidei: et augmentū ecclēsie. et pres fidelis hanc potentiam
habuerūt in multa plenitudine: vt pat. Actū. ij. q. v. c.
Iam vero ecclēsia dilatata: et fide robo: arā nō est tm nec
ecclēsia sicut pus hec potentia in ecclēsia. de pe. dist. iij. ve
nit. C. De ista autē potentia psequi nō prinet ad pposi
tum. vnde de alijs duabus potentis est psequēdum: scz
de sacerdotali et regali. circa quas meā versatur intentio.
Videtur autē qbusdā q hec duplex prās nō eidem perso
ne cōmunicanda et cōmunicata sit: sed quā fm prās vī
sime: cōmunicande sunt diuersis et diuisis psonis. qd
patet in statu veteris testamētī. in quo diuersis personis
tribuebat prās regia et sacerdotalis. Similiter et in nouo
testamēto diuersis cōmunicari vident. Sacerdotalis em
prās cōuenit his q sacerdotes vocant in ecclēsia sive ponti
fices: qui spūaliter psumt. Regalis autē cōuenit pncipib.
terrenis et dñis temporalibus: q et reges vocant. i. Per. ij.
sub qbus existunt diuersi gradus prārum: vt et de maio.
et obe. solite. ibi: sive regi quasi pcellenti sive ducibus et c.
p hoc dicto expresse facit. et vj. dist. duo sunt. et. ij. q. vij. s.
item quā balaam. s. sed notandū est. Et fm hoc videref
dicēdū q licet christus sit rex et sacerdos: tm eius vicarij. s.
apli et eoz successores nō sunt sacerdotes et reges. imo so
lum cōuenit ei prās sacerdotalis vel pontificalis ex pces
sione christi. Si autē aliquibus eoz cōuenit prās regia: h
est ex pcesione pncipum terrenoz: sicut ex pcesione con
stantini habet roman. pontifex imperialem prātem. et vj.
dist. constantinus. vide. s. elij. ar. s. sciendū. iij. ar. s. ecclē
sij. Sed licet hoc videat pma facie rōnabiliter dictus: tm
p fundius considerare volentibus veritate plus et aliter
dicere cōuenit. C. In pms ergo distinguendū est
de sacerdotio et de regno seu de regia prāte. videt autē de
his distinguendū sicut et de scientia. Est autē quedā scien
tia humanitas adinuenta. vt scia pbica: q d: sapientia se
cularis et se secularis. et vj. dist. vno. et c. qui de mēsa. qd
dam dō diuinitus reuelata: vt sacra scriptura. vnde. ij. ad
Zimor. iij. Dis scriptura diuinitus inspirata et c. dist.
si quis diaconus. et vtrāq; a deo est: q est sciētiā dñs. vt
in Antico Annc. s. Regū. ij. et ad Ro. s. ibi. Deus em illis
manifestauit: et pncipalis auctor: a quo est ois sapia. vt
de: Sap. s. tm diuersimode est vtrāq; a deo. Pma scz phis
sophica est a deo mediante natura intellectus huma

ni per que adinuenta est huiusmodi scientia: et median
bus rebus q sunt ipi scientie ca. et q: tā intellectus huma
nus: in quo est scia: q ipse res de qbus est scia: sunt opus
dei: deo scientia hinc d: esse ab ipso: q: opus nature est
opus dei. vnde et deus ipse pncipalis doctor esse hoim d:
vt Aug. ostendit in li. de magis. C. Scda hō scientia scz
sacra scriptura est a deo nō mediante adinuenta intel
lectus humani: sed est ab ipso spūali modo eam reuelate:
sed et inspirate hoibus p quos nobis est tradita. spū em
sancto inspirati locuti sunt sancti dei hoies: scz prophete
apli et ceteri sacri scriptores. ij. Per. s. cin. fi. Simili g mo
do est distinguendū de sacerdotio. Nam quoddā sacerdo
tū est ex humana institutione. et hoc fuit in lege nature
ante tempus legis scripte. et etiā post leges datam apud
eos qui naturali tm lege viuebant. tūc em primogeniti
sacerdotes instituēbant: vel alij ppria voluntate offeren
tes officium sacerdotis exercebant: licet forte nomen sa
cerdotis nō haberent. facit p hoc de cose. di. iij. qd apud
nos. Quoddā vero sacerdotiū fuit ex institutione diuina.
et hoc inchoauit in aaron. Illud em qd fuit ex institutione
humana: accepit ab ipso et ordiō generis humani. vñ et fm
Aug. abel sacerdos fuit. Illud vero qd ex institutione di
uina: accepit in aaron. vñ dicit Hieron. in lib. de psonis ecclē
sticis. Initium sacerdotij aaron fuit. quā q melchisedech
pus obtulerit sacrificium. Heb. vij. Ben. c. iij. et post hunc
Abraam. Isaac et Jacob: et in Ben. legit in multis capis
tulis: s. isti spontanea voluntate nō sacerdotali auctori
tate ista fecerūt. Ceterū in lege aaron pms sacerdotale
nomen accepit: pmsq; pnticali stola indutus victimas
obtulit: loquēte domino ad moysen: Applica quoq; ad te
aaron et c. Et. et vj. et vlt. et. di. s. i. vbi de ritu ornamen
toz sacerdotaliū: et vncionis et psecrationis sacerdotas
lis agitur. Talis autē ritus nō erat in sacerdotio legis na
ture: licet aliqui tunc vncionē interiozem haberent: sicut
haberi pot ex glof. ad Heb. vij. vbi agit de melchisedech:
de quo dicit glof. q nō fuit de gente iudeoz: et ante circū
cisionē functus est sacerdotio: vt nō gentes a iudeis: sed
iudei a gentibus sacerdotiū acciperent. et nō fuit vncus
oleo vñctibilis: vt moyses instituit: sed oleo erulstatiōis et pu
ritate fidei. nec aialia imolauit: sed in pane et vino christi
sacerdotiū dedicauit. de hoc plene. s. ar. et vj. s. i. rēpo. e.
C. Et si q: vt iam dictum est: duplex sacerdotiū: et vtrūq;
est a deo: sed diuersimode. Na pms est a deo mediante na
tura: q: naturalis lex dicitur deū eē colendū: et eē sacrifi
candū et offerēdū. vñ Ro. s. Inuisibilia em ipi a creatus
ra mūdi per ea que facta sunt intellecta spiciunt. et. vñ et
ois idololatria pms pta natura est. vnde et sequit. et mu
tauerūt gloria in coruptibilibus dei et c. et. i. et seruiētē crea
ture potius q creatori: et offerre autē et sacrificare ad sa
cerdotes pmet. Heb. v. in pn. ois nāq; pontifex et c. et. s. q.
s. i. pti sacerdotes: et c. sacerdotes. vñ et dicitur iuris na
turalis: vel sponte: vel p institutionē humanā: aliq; sacro
dotalē officij exerceuerūt: vt dictū est: offerendo et sacrifi
cando. Aliud hō sacerdotiū est a deo instituentē: qd ince
pit ab aaron: vt dictū est: de quo intendo: sed translatum
est ad christū: qui constitutus est a deo sacerdos fm ordi
nem melchisedech. ps. cix. Heb. vij. et de cost. translatō sa
cerdotio. cuius sacerdotiū existit in ecclēsia p cōmunicat
tionē: qd pfectius et excellentius est: q legale sacerdotiū.
Et sic distingui pot triplex sacerdotiū. Inū quidem ex Sacro
humana institutiōe a iure naturali: de quo dicit: et hoc est dotiū
imperfectum et quasi inso: me. Aliud est ex institutione di
uina: de quo dicit. et istud imperfectum et figuratum. Tertū
est ex institutiōe diuina deo illud hoī christo dante: nō in
nisterio alicui hois: neq; fm ritū visibilis vnciois: sed
immediate ipm vnguedo inuisibilis gratie plenitudine.
et de sacra vnc. c. s. sic sacerdotem ipm cōstituendo. et h
est sacerdotiū euāgelicum et gratie: qd verum et perfectū
est. et fm participatiōē huius sacerdotij fiunt et sunt et di
cuntur sacerdotes in ecclēsia: qbus ad instar sacerdotij leg

Sacer
dorum
duplex.

Sacer
dorum
duplex.

Virgilia
num car
men.

Prās sa
cerdotas
lis et re
galis an
eidem
cōpetit
plene.

Scia du
plex.

gallis: uisibilis unctio adhibetur inuisibile gratiam deffignans. et de sacra unct. c. i. rvi. q. i. s. ecce sufficere. Sacerdotium igitur naturale non destruitur per euangelium: sed proficitur et formatur: quia gratia non tollit naturam: sed formatur et proficit. Sacerdotium vero legale cessauit: quia figurale erat. adueniente autem ueritate cessat figura. xxv. q. i. c. de cose. dist. ij. c. reuera. et de purga. post par. c. i. de ofe. di. ij. secta. sed non quantum ad moralem intelligentiam. vi. di. s. his ita. Sacerdotium uero euangelicum tam uerum et perfectum prima et intra se continens quod et naturale est: et adimplens legale: quod in ipsum translatum est. Aliter porro quodammodo distingui de sacerdotio: quod quoddam est proprium: et quoddam commune. proprium est: prout quisque fidelis dicitur sacerdos: dum per se offert deo spirituale sacrificium siue coram deo: siue afflictio nis carnis siue cuiuslibet boni operis. De primo ps. i. Sacrifitium deo spiritus contribulatus cor: primum et c. de pe. di. s. in pn. De secundo ad Roma. xij. Offero uos primum dei: ut exhibeatis corpora uestra hostias uiuentem. De tertio ps. iij. Sacrificate sacrificium iustitie et c. de hoc sacrificio dicit Apoc. i. ubi Ioannes de christo loquitur. Fecit nos deo et patri suo regnum: et sacerdotes. super quo dicitur glossa. fecit nos sacerdotes: ut quod deus demonis inuolauimus deo deinceps inuolamus. Et qui obrulum diaboli sacrificium peccatorum: tamodo offeramus sacrificia bonorum operum. Item. s. per. ij. ibi: Et ipsi tam lapidea uini supeditant: camini domos spirituales sacerdotum sanctus offerre. spirituales hostias acceptabiles deo pectum christi. et paulo post ibi: Vos estis genus electum regale sacerdotum et c. et omni nunc aut sacerdotum est quod alicui tribuitur pro salute multorum uinorum: et mortuorum. rii. q. ij. anime. prout quidam ordinant sacerdotes in ecclesia ad sacrificandum deo pro salute populorum: et ad offerendum deo preces et uota populi. s. q. i. si sacerdotes. et de hoc sacerdotio est nunc intentio. Et aliud sacerdotium et ceterabile et abominabile idolo: falsorumque deorum: quod non tam sacerdotium quam sacerdotum ueritas dici debet: de quo sacerdotio. iij. Regum. r. di. quod ibi interfecit sacerdos res baaal. et ponitur. rii. q. ij. vtilium.

Articulus. liij.

De Regno autem seude

Regia prae uariis

Regia prae distinguitur. Quaedam enim est ex humana institutione natura melius nante ad hoc. Nam in brutis animalibus: quae gregalia sunt et socialia: ex instinctu naturae inuenit quoddam regimē. multo magis igitur in hominibus: quibus naturale est in societate uiuere magis quam cuiuslibet alij animalis. et inclinatio est ad institutionem regiminis. ad h. vii. q. i. in apibus. et homini regnum dei esse ex iure humano: quia a natura originatur. Quaedam uero prae est regia ex institutione diuina uel ex iure diuino: quod procedit a gratia. Ultraque autem prae regia est a deo: sed diuersimode: quia prima est a deo mediante natura hominum: quae ad hanc inclinatur et mediante humana institutione: quae in inclinatione naturae proficit. et ideo dicitur: prae humana et naturalis. Secunda uero est a deo specialiter modo ipsam instituente et tradente: et ideo dicitur: prae diuina et supernaturalis. de qua dicitur: Non est prae nisi a deo. ad Roma. xiiij. rii. q. i. quod culpae. r. q. iij. qui resistit. Et prima quidem prae regia uersatur circa regimen temporalium et terrenorum: ideo terrena et secularis uel temporalis dicitur. Secunda uero uersatur circa regimen spiritualium et celestium: ideo spiritualis et celestis uocatur. Amplius prima prae regia inuenitur ceter in hominibus: et quolibet tempore fuit. et largo modo loquendo. scilicet et tempore legis naturae et legis scriptae et euangelii. et apud quoscumque homines cuiuscumque statum et ritum. scilicet fideles et infideles iudeos et gentiles. vii. s. Regum. viij. di. Et solum nobis regem ut iudicet nos: sicut et uniuerse habent nationes. quia illud naturae omnibus est commune participandum illam naturam. In hoc tamen differenter fuit homini regimen uel prae apud iudeos et gentiles: quod apud gentes fuit solum ex humana institutione: apud iudeos uero fuit

aliquo modo ex institutione humana: sed interueniente speciali ordinatione diuina: in qua et iudices et reges instituti sunt in illo populo: et ideo multo melius regimen fuit apud iudeos quam apud gentiles. Secunda uero prae regia solū fuit et est apud unum dei ueri cultores. et in veteri quidem testamento et parte et imperfecte: et quasi in figura coepta fuit aliquibus hec potestas a deo: ut patebit. In nouo autem testamento per christum plenim tradita est. Adhuc utraque prae regia distincta est a sacerdotio. sicut ex diuersitate officiorum et actu ostendit infra. Sed prima prae regia distincta fuit a sacerdotio: quod in pluribus attributa fuit distinctis personis propter magnam differentiam actuum uerisus prae: ne una per aliam impediret in operando: tamen quolibet tempore inuenit utraque fuisse simul in aliqua una persona. **C** In tempore quippe legis naturae melius sedet quasi rex et sacerdos. **E** b. vii. similiter et iob sacerdos fuit: quod holocausta obrulit. Job. i. ibi. Offerrebat holocausta per singulos dies. Et rex fuit sicut ipse ait. Quis sedere quasi rex circumdante exercitu. Job. xxxij. Primum genitum quod regum sacerdotum et reges erant: ut quidam fuerunt. et Ihs. ait lib. vii. erymol. Dicitur quod uelut rex erat: ut rex etiam esset sacerdos uel pontifex. unde et romani principes uel imperatores pontifices dicebantur. ar. ff. de iust. et iur. l. i. expilum. et di. clerico. et pontifex. ibi. antea. In tempore uero moysaice legis samuel simul sacerdotis et iudicis officio fungebatur: ut habet. s. Reg. vii. et quasi per totum. Alio tamen tempore per sacerdotum dei populus regebat. sicut in lib. d. d. apparet. In tempore autem gratie summus pontifex imperiali et pontificali potentia ueritur. rvi. dist. stantinus. **C** Quaedam uero prae regia sic distincta est a sacerdotio: tamen in una et eadem persona inuenitur utraque in omnibus episcopis est utraque: et hec est illa duplex prae que in eis distinguitur let. ordinis et iurisdictionis. de qua legitur et non. et cetero. transmissam. de pte. ecclie. uel alia. aqua. prae enim ordinis est sacerdotalis. prae uero iurisdictionis quodammodo est regalis. aliqui tamen in istarum inuenit in aliquibus sine alia. quidam enim habent partem ordinis: sed non iurisdictionis. et de reu. post translationem. s. c. u. ibi in. s. maxime si ueritate subnitit. q. dicitur. In loco tamen modo cessit memos rator: et non ordinis. et cetera supplicatione. et de ord. ab episcopo re. c. i. quidam autem eodem modo habent partem iurisdictionis sed non ordinis ut archid. rvi. di. perlectis. s. archidiaconus. et ar. ad hoc. dist. qui sub gradu. **C** **L** huius igitur distinctionibus primis uidentur quod quibus conuenit: et quibus conuenit: dem illud quod dicitur: naturale: et est ex humana institutione: comunicatum est aliquibus secundum ipsorum hominum uoluntatem. **Q** uod sacerdotium non legale processum est specialiter aliquibus ex populo pro deo: ut aaron et eius generi: ut supra dictum est: licet fuerit immutatum tempore heli: et ad samuelem translatum: in quo deus gnabat: ut supra dictum est: scilicet in ar. pce. s. conuenit. s. in primis mutatio sacerdotum legalis in sacerdotum christi que samuel praefigurauit. Samuel enim interpretatur postulari: a deo. iste est christus a sanctis patribus et prophetis a deo patre cum multis gemitibus et suspiriis postulat: quod samuel fuit propheta sacerdos et iudex. Sacerdotium uero euangelicum comunicatum fuit a christo apostolis et eorum successoribus: et per istos etiam alijs. quantum enim ad actum sanctificandi: communicauit christus partem sacerdotalem in cena. **I** o. rii. ubi postquam ipse corpus et sanguinem offerauit: et apostoli sumedum tradiderunt formam eis reliquit et potestatem similiter facendi: quod ait. Hoc facite in mea commemoracione. **L**uce. rxi. **D** dicitur. rvi. **D** dicitur. rii. di. h. timothee. c. quia corpus. et cetera. in christo semel. c. panis est in altari. et cetera. iteratur. pro hoc facit quod non. rxi. dist. in nouo. in glossa. h. de apostolis uero et cetera. Quod uero ad actum docendi et alia sacramenta exhibendi: sacerdotum potestas dedit et officium processit: quod ait. Eures docere omnes gentes. baptizantes eos in nomine patris et filij et spiritus sancti et cetera. **D** dicitur. vlti. **D** dicitur. vlti. et de bap. debitum. de pte. dist. iij. pprie. et quod ait. **J**o. rxi.

Quos remiseritis peccata remittantur eis... Potestas autē regia temporalis: que est ex iure humano: communicata est quibusdam poibis qui sunt in...

ex gratia spiritus sancti est: quā designat vinctio illa que in episcoporum ordinatione vel consecratione adhibetur... Item apostoli eo: qui successores dicitur principes...

aplyz eo rri succes sores di cunspn pices.

Ecclesie ter quos is qui summus petri scz succesor: est rex reguz pastor...

Clavis fundamenta... qd denotat...

Jurisdic...

ditiones regum quas habent: et quid faciunt non quod face
 re debeant. Reg. viii. c. i. b. Hoc erit ino regis. i. tali rya
 nide pro iure vretur. filios vestros tollet et c. i. Filias qz
 vestras faciet sibi vnguentarias et focarias et panificas
 et c. et. i. et a finos auferet et c. Quia qm reges a regendo vo
 centur. vt. a. dicitur est ipsi no regunt sed pmiunt sibi sub
 dito: dum no illos saluam: sed ppiam vtilitatem et glo
 riam intendant et querant. vnde Aug. v. de ciui. dei. c. iiii.
 ait: q regimen a regibus: reges aut a regendo dicitur sunt.
 sed falsus regius: no disciplina putatus est regentis: vel
 benevolentia cõsulentis: sed supbia dñantis. Inde est q
 ppter regum nequitas redditur multis regia dignitas
 odiosa et onerosa: quia tamen ppter multitudinis bonus
 esse voluit deus hoibus. ppter qd ibidem ait Aug. de ro
 manis q quia regum supbam dñatione non ferebat: au
 nua imperia binosq imperatores sibi fecerunt: qui consu
 les a cõsulendo appellati sunt. Qd autem dictum est de
 noie regis: pot etiam dici de hoc noie qd est dñs: qd qdez
 nomen vere conuenit pcelatis ecclesie: quatum ad id qd
 per nomen pncipaliter impo:taf. signat em gubernariua
 potentia: sed quia plures abutitur dño: ideo noie dñi
 aliquadao supbiam sonat. et ppter hoc ait Petrus pasto
 ribus eccle. i. pe. v. et. xv. dicit. neqz vt dñantes in cle
 ro. et christus dicit discipulis Luc. xiii. Reges gentium
 dñantur eoz: vos aut non sic. et Mat. xx. Secũda ca
 est ppter differentiam ostendenda. Inter spuales enim
 et temporales reges sicut est discretio in pñibus: sic bz
 esse in noibus. Principes itaqz seculares nomẽ regis: qd
 comune est sibi a pprietate tenent: presertim quia ante
 institutione spualium regum officium regis et nomẽ plu
 res habuisse leguntur. pncipes aut spuales alijs noibus
 nũcupantur: que non falsum: s; actum et pñem insinuãt.
 et per que dicitur eoz differentia a pncipibus secularib?
 dicitur em pastores. Jo. x. xii. q. i. s. hoc tunc ppositi. et
 de verbo. sig. quis epi. viii. q. i. qui episcopatu. pontifices
 et psules. ii. q. iiii. p. etul. de his. xxi. di. deros. Reges autz
 non solent vocari similiter nec pncipes: nec duces: licet
 res nominis verissime cõueniat eis. vnde et rector: et ius
 dices dicitur. i. q. i. indices. als duces. liii. dist. fit rector.

Pntis fa
 cerdora
 lis et re
 galis dif
 crimen.

Et ppter hoc est sciendũ qd ad rei veritatem et no
 minis pprietatem pñs pncipum seculariũ et spualium
 nõ debet sic distingui vt vna dicat regalis et alia sacerdo
 talis: quia regalis vere cõueniat pcelatis ecclesie: vt p. c.
 s. xxi. di. d. antea. et sacerdotalis in quatum bñdi nomen
 nõ impo:taf iurisdictione et pñatione sed solum ordinẽ.
 vnde et sacerdos a sacrificando dicitur. cõsecrat em et san
 ctificat. p. di. d. deros. d. sacerdos. imo vraqz vere pot dici
 regalis. vna tñ est diuina: alia humana. vna celestis: alia
 terrena. vna spualis: alia secularis. vt. i. magis videbitur.
 Verũ quia nomen regis nõ debet attribui platis eccle.
 tum ppter vitiationem supbie. tum rone differentie: vt di
 ctum est: ideo p sacerdotalem pñem siue pontificalem insi
 nuatur iurisdicatio: et pñs regia spualis: que sacerdotali
 cõiungitur in vna et eadem psona. et hoc nõ distinguitur
 pontificalis vel sacerdotalis ptra regalem: pur solis pñz
 cipibus terrenis cõuenit qbus relinquif nomẽ regis. vñ
 p. vi. di. dicit. Duo sunt qbus mĩdus hic pncipaliter regit
 tur. auctoritas sacra pontificũ: et regalis potestas. Illud
 est etiam attendendũ q in qualibet potestate cõtingit esse
 rectum et pueri neqz qm et illegitimum. Nam sacerdos
 tum quidam recte assequuntur: vt aaron qui a deo voca
 tus est. Heb. v. viii. q. i. in scripturis. et de elec. qliter. Quis
 dam sibi p vsurpatione assumit sicut dathan et abiron.
 Numeri. xvi. q. i. si quis inquit. vii. q. i. deniqz. et de elec. li
 cet. Regia quoqz potestatem terrenã quida recte adepti
 sunt siue per electione et p comune consensum multitudi
 nis: siue p diuinã ordinatione p sensu multitudinis: vt ipe
 raro: que exeretis facit. p. di. dist. legimus. Diuina ordi
 natione: vt dauid. i. Reg. vii. Quidam aut indebite et p
 violentia vt nemrodz robustus venator: coram dño. vi. di.

§. si. et. s. tetigi. Quidã etiam potestatem regiam spualẽ ha
 bent recte fm ordinatione ecclesie. quida aut puerie vt he
 reici. vii. q. i. nouatianus. xxiij. q. i. didicimus. et c. pudens
 da. Quidã qui sibi eam attribuit et vsurpant. i. q. i. pñci
 patus. Nonnulli etiã q christianos se dicunt esse: spualẽ
 pñem quatum ad aliqua sibi arrogant et indebite. et de
 immu. eccle. nõ minus. Pater igitur ex pdictis quibus cõ
 municata est pñs sacerdotalis: et quibus pñs regia ras
 spualis q secularis. Et q platis ecclesie vraqz simul pos
 testas cõuenit: scz siue sacerdotalis siue potificalis: Res
 gia spualis. ¶ Etiam aut eis cõueniat pñs regia rãpo
 ralis: et quõ fit vel non. i. patebit. Qm igitur plati ecclesie
 duplicẽ habent pñem: cõferenda est differentia vtriusqz ecclesie
 pñis in ipis: vt ex hoc appareat que cõueniunt eis et au
 tho:itate sacerdotali: et que ex regali pñer pñedicta. Pñer
 ner aut ad sacerdotalem sanctificare. ad regale aut reges
 re. vnde Iudas a sacramento sanctificando dicit. re a regis
 do. xxi. di. c. i. d. sacerdos. Dis quippe sacerdotalis actus
 pot dici sanctificatio: q per omẽ actum sacerdotale intẽ
 ditur sanctificatio aliqua: vel a culpa: vel a ne scientia siue
 igno:antia. sic et ois actus regis pot dici regimẽ. ¶ Et
 vt specialius de actibus vtriusqz pñis dist. Sciendum
 est q sacerdos medius est inter deum et pplm. et ideo illa
 sunt sacerdoti pñia fm que attenditur medio inter
 deum et homines: que nõ est aliud nisi cõiunctio hois ad
 deum: q medium habet extrema cõiungere. homo autz
 deo cõiungitur: qui expurgatur a pctis que ipm a deo les
 parant. Et. li. in pn. Iniquitates vestre diuiserunt inter
 vos et deum vestru. hoc autẽ vno modo fit p sacrificia
 ad sacerdotẽ pñer offerre sacrificiũ p pctis populi: et
 non t supius in quatum subiacet pctõ. ad Heb. v. Dis
 nãqz pontifex ex hoibus assumptus: p hoibus constituit
 in his que sunt ad deũ: vt offerat dona et sacrificia p pec
 catis et c. et. i. Qm et ipse circũdatus est infirmitate. Et p
 pteca bz quada modũ et p pplõ: ita etiã p semetipso offer
 re p peccatis. ad sacrificiũ. i. q. i. sacerdotis. et c. i. pti sacdo
 res. iij. q. i. nulli. ad b. fac. Nũeri. xvi. vbi d. q aarõ sacdos
 stans inter mortuos et viuẽtes: p pplõ de peccatis est et
 plaga cessatur. Et de eodem aaron dicit Sap. xviii. per
 incensum et deprecationem allegans restitit ire et sine ipõ
 suit necessitati. ¶ Cõiungitur etiam hõ deo quĩ in ipm
 mente eleuatur: et hoc fit per orationem. vnde fm Ier. et
 damasce. Oro est purus mentis ascensus in deum: et po
 ritio decentium a deo. Ideoqz ad sacerdotẽ pñer p po
 pulo orare: et vora et supplicationes et pces ppli deo offer
 re vti iuribus poptime alleg. et. i. Reg. xxi. ibi dicitur: vñ
 uersus populus ad samuelẽ: ora pro seruis tuis et c. et. i.
 Absit aut hoc peccatum in dño vt cesset orare p vobis.
 et Jobel. ij. dicit. Inter vestibulum et altare ploabant do
 mini sacerdotes dicentes: Parce dñe: parce et c. Continũ
 gitur etiam hõ deo dñi ad eius cognitione puenit. vnde
 sacerdotum est docere pplm scientia salutis. vnde scãna
 legis cõiuncta est officio sacerdotis. Malach. ij. Tabla
 sacerdotis custodiunt scientia. xxxv. dist. s. cccc. et. xxxvii.
 dist. per totũ. et. liij. di. fit rector. s. q. vij. cõuenientibus. et
 de remun. h. cum pñdem. s. p defectu. et de eta. et qua. cus
 sit. Cõiungitur etiã homo deo quĩ fit particeps diuine
 grã: p qua efficitur deiformis et dei filius per adoptione.
 Et ideo ad sacerdotem pñer exhibere sacramenta p que
 pferunt grã. i. q. i. quicqz. c. multi. nõ tñ ad sacerdotes ois
 pñer oim sacrametoz exhibito. quĩ queda vt ordo et cõ
 firmatio in fronte maio: ibus sacerdotibus referunt: q
 dicitur pontifices. p. di. d. deros. ad hec de ose. di. v. man.
 et c. nouissime. et de elec. q sicut. s. pteca. Cõiungitur etiã
 homo p hoc q ei seruit: et ipm honorando colit. Et ideo
 ad sacerdotem pñer in his q ad deũ cultum pñent: mini
 strare. vnde dicitur sacerdotibus Numeri. xvii. Ex cubis
 tein custodia sanctuarij et in ministerio altaris. xxx. di. ple
 ctis. h. ad psõperũ pñer. ad eos etiã pñer pferatio et
 benedictio eoz: que ad cultum dei spectant.

Articulus. liij.

Hinc videndū est de

Quid ad regiam spectat p̄tate.

his que ad regiam potestare spectant. Principis autē et p̄cipuus actus regie potestatis est iudicare. vnde dicit. iij. Reg. x. de salomo ne. Et ostendit te regē vt faceres iudiciū et iustitiā: et iudicas res fm iustitiā. et in ps. cxvij. Dono: regis iudiciū diligat. Sap. vi. Audite reges et intelligite et discite iudices finis terre. et Esa. xxxij. in pn. Ecce in iustitia regnabit rex: et principes ei⁹ in iudicio perit. ad hoc exp̄ssum. xxij. q. v. Regū. Regū officiū est propriū facere iudiciū et iustitiā. Hiero. sup. Hiero. vij. Iudiciū autē est recta determinatio eius quod iustū est. vnde iudicare est ius dicere. Iustum autē a iure dicit. et inde potestas iudicādi iurisdictione dicit a iure dicendo: ius autē dicit a iure possidendo. et de h̄bo. sig. us dicitur est. Et quia iudiciū est recta determinatio iuris et iustitiā: ideo determinatio et decisio causarū dicit iudiciū. fm illud. Prouerb. xxvj. Iudiciū determinat causas. et sententiā in causis est iudicare. Et quia inquisitio est via ad iudiciū. iij. q. i. deus omnipotens. rrr. q. v. iudicatum est. ideo in actu iudicandi comprehendit inquisitio et discussio eorum circa que causa veritas: et iudiciū expectat. et de h̄bo. sig. focus. Et quia determinatio iustitiē sepe fit per correctionem et punitionē: ideo ad iudiciū pertinet punitio et correctio malorum. et eorū p̄natio bonorū. dif. iij. omnis autē lex. et dif. iij. facte sunt. rrr. q. v. p̄dest. vnde dicit. rrr. li. confessio. De his iudicare dicit in q̄bus potestatem corrigendi habet. Et corrigere est cor regere et cor dirigere a quo mala procedunt. iuxta illud. Et corde p̄cedit adulteria etc. Dar. r. cor. p̄auit. Huiusmodi regis est regere et dirigere. iuxta illud. ps. v. Dirige dñe de⁹. etc. r. xvij. di. h̄. necesse. et actū exteriorē p̄auit regū mūdi: qui mala acta corrigunt. rrr. q. v. rex debet. Et quia excludi a regni societate penale est: ideo p̄tinet ad iudiciū excludere a regno vel introducere. Et quia iudiciū fieri debet fm leges. r. q. iij. summo opere. ibi. tunc diuina et humana lex resoluit. iij. q. vii. iudicet. ideo ad reges p̄tinet leges cōponere: quod est iudicare: vel positas ab alijs acipere et p̄mulgas: et ad earū obseruantiam in iudicare et admonitio euerbi et menū supplicij et p̄missione p̄mij. vnde et reges dicunt leges gloriose. vnde in Esa. de summo rege christo dicit. De⁹ iudex noster de⁹ legifer noster: de⁹ rex noster. Esa. xxxij. factū ad hoc. dif. c. iij. r. iij. quod est palea. r. r. di. c. i. De iure multiplici legit di. i. decretorū. Iustitia autē est cōstās et p̄petua voluntas ius suū cuiq; tribuēs. iust. de iust. et iur. in pn. et in pn. de re. rex pacificus. ideo q̄. Ubi p̄munt tria p̄cepta legis. totū hominē ordinatā quantū ad se. ibi dicit. vt honeste viuat. quantū ad proximiū: vnde sequitur. alterū nō ledat. quantū ad deū: ius suū vnicuiq; tribuat. hec tria etiā ponunt. ff. de iust. et iur. l. i. in l. i. eo. s. iuris p̄cepta. Hanc autē iustitiā colere summū bonum est in hac vita. rrr. q. ij. cum deuotissima. Reges autē q̄s faciunt reges: tales debent esse: vt p̄ eas fiant homines boni et virtuos. abs nō sunt leges: sed corruptiones legū. Qualis autē debeat esse lex: ponit. In d. v. l. cymol. et est di. iij. erit autē lex: dicitur autē lex: q̄ ligat hominē a male agendo: quia per legem nemo bene agere cōpellit. sed male agere. p̄hibetur. rrr. q. v. ad fidem. qd̄ intelligo q̄ per legē nemo bene facere cōpellit quo ad vitā eternā cōsequendā. rrr. q. v. sicut em̄. et stratio. et Aug. in pn. c. ad fidem. Nam nemo bene facere p̄t. nisi elegerit. nisi ama uerit: quod est in libera voluntate. ad fidem tñ seruandā bene quis cōpellit. rlv. di. de iudeis. rrr. q. iij. displicet. ca. nimitū. c. nō inuenitur. Compellitur etiā quis ad penitentiā: quod bonū est. rrr. q. i. c. h. et rrr. q. ij. quicūq; in tellige vt tibi no. ad hoc ergo debz esse intentio regis: iudicis autē legislatoris: vt subditi fm virtutē viuāt. C. B. Ad quod multū valet doctrina et eruditio: ideo ad reges p̄tinet docere: sicut et de Salomone dicit Ecclesiastes viti.

Quū esset sapiētissim⁹ Ecclesiastes: docuit populū. et rex dauid in ps. xxxij. Misericordia tua (sals) hitatē tuā Ter salutare tuū dicit. et iterum ps. l. Docebo iniquis vias tuas etc. Et quia tūc aliquis efficaciter docet: quū id qd̄ docet ipse opere implet: quia fm Hieg. Liius. vita despicit res. Itar vt ei⁹ p̄dicatio cōtēminat. iij. q. v. s. po. ro. sub. s. tria. h̄. itē Hieg. Iudicet ille de alteri⁹ errore: qui nō habz in seipso qd̄ codemmet. c. c. seqn. vsq; ad. s. itē. Ideo reges debēt leges obseruare: vt ad earū obseruationē subiectos efficaciter inducant. it. dif. iustū est. palea est. vnde et p̄mij ceptis: et si legibus sit solutus humanis. ff. de legi. p̄nceps. fm tñ leges se velle viuere. p̄fitef. C. de legi. digna vor. ff. de leg. iij. et imp̄fecto. vnde et de christo dicit Actu. s. Inces p̄rius facere et docere. Quia h̄o ad vitā virtuosam organice deseruiunt exteriora bona: ideo ad regē p̄tinet sufficientiā h̄mōi bonorū: que ad vitā sunt necessaria: p̄ curare ac p̄uidere p̄p̄o. vnde et pascere et nutrire actus est regis. vnde et christus p̄auit de panib⁹ populū in deserto. Joan. vi. r. rrr. dist. s. ecce. et de dauid dicit in ps. lxxvij. Regit dauid suū pascere iacob etc. et sequit. et p̄auit eod̄ in innocētia sua. Ad reges etiā p̄tinet h̄mōi bona p̄uidere et iuste disp̄sare et distribuere. p̄portionaliter fm vniuersiūm conditionē. vnde in ps. clvij. Distribuite domos eius. Pertinet autē ad eos vniuersaliter distributio bonorū exteriorū et officiorū que ad ordinatiōnē et ad p̄fectionē reipublice requirunt. et isto modo oia sunt regū. dif. viij. quo iure. factū ad hec. rrr. q. v. dicat alijs quis. Quia h̄o p̄ vnitatem et pacē cōmunitas quelibz cōseruat: q̄ omne regnū in se diuisum desolabit. Darth. rii. Luc. xi. r. q. ij. s. ea. Ideo p̄tinet ad regem pacis vnitatē in subiecta sibi multitudine p̄curare et fouere. P̄turbarur autē pax multitudinis: aliqui quidem abintra p̄ nimiam iniuriatiōnē et iniustam lesionē. ar. et de dona. p̄ p̄ter eius. de re iudi. c. i. te. re. di. perlatū. aliqui h̄o ab extra per violentā impugnationē. et de resti. spo. cum ad sedē. ca. olim. i. Ideo ad regem p̄tinet et subiectos intrinsecas iniustitias tollere. et cōtra exteriorē aduersariōnes regni cōmunitatē p̄regere et defendere. hec. pba. r. rrr. q. v. principes. ibi. Sepe per regnū terrenū celeste regnū. p̄s. cir. vt qui intra ecclesiā positi contra fidē et disciplinam agunt: rigoze principū cōterant. r. j. Nam siue augeatur pax et disciplina ecclesie p̄ fideles principes etc. et. c. regū. Quia h̄o in oib⁹ p̄dicis requirit sapiētia siue p̄udentia: ideo ad dilectionē et studiū sapiētie p̄cipue reges inducunt in sacra scriptura. vnde Salomō. Nō diuitias: nō dies multos aut aias inimicorū suorū a dño postulas: vir: sed sapiētia ad regēdū populū. qd̄ et dño placuit. iij. Reg. iij. hinc et Boe. s. li. de cōsola. p̄s. iij. ait ad p̄biam loquens. Tu hanc sententiā Platonis ore sancti. beatas fore reipublicas. si eas studiosi sapiētie regerent: vel si earum rectores studere sapiētie contigisset. Et marinus Galerius idem dicit. lib. vij. titu. de sapiēter dicitur aut factis. Unde et aureū seculū dicebat qñ penes sapiētes regnū erat. ait Seneca ep̄la. r. c. i. in poligrati. li. iij. di. Romanos imperatores aut duces: dñi eorū reipublica vīguit: nō memini illiteratos extitisse. Et scio quō contigir ex quo in principibus languit virtus literarū: armare militie infirmata est man⁹: et ip̄s⁹ principat⁹ q̄s p̄ca ras dic: nec mirū quū sine sapiētia nō valeat regere principat⁹. Prouerb. viij. Per me reges regnāt. Et de christo dicitur Hiero. rrr. Et regnabit rex: sapiēs dñi: et faciet iudiciū et iustitiā in terra. Unde et rex romanorū horatius est regem francoorū: vt filios suos liberalib⁹ disciplinis instruat p̄curaret dicens. q̄ rex illiteratus q̄s affinis coronatus. vt in Poligrati. li. iij. dicit. vñ Esa. vi. Vere em̄ rex sapiēs est stabilimentū ppli. et ibidē. Si delectamini sedibus et sceptris. o reges populi: diligite sapiētia. et ibidē. Diligite lumen sapiētie: omnes qui pestis populis. et Eccl. i. Juxta sapiēs iudicabit populū suū: et principat⁹ sensati stabili erit. et sequit. Rex: inspiēs p̄det populū suū: et ciuitas

Iustitie descriptio

Triale gis p̄cepta

Regis gis offi

res inhabitabunt p sensum pudentiu. vñ in laudē impes-
 ratoris ait Sozomen^o lib. i. c. i. in historia tripartita. An̄t re-
 p̄ die exerceri armis et copore: subiecto: iugis negotia disce-
 ptare: iudicare simul et agere. modo sc̄o sum: mō publice
 Cals cōiter que sunt agēda cōsiderare noctib⁹ p̄o lib: is
 intēdere. Et nō solū in humanis literis: sed et diuinis erit
 res sapiēs. Deut. xvij. Postq̄ rex se derit in folio regni sui:
 scriber sibi Deuteronomiū legis hui⁹ i volumie accipiēs
 exēplar a sacerdotib⁹ leuitice trib⁹: et habebit sc̄a: legesq̄
 illud omnibus dieb⁹ vite sue: vt discat timere dñm deum
 suū: et custodire verba: et cerimonias ei⁹. q̄ in lege scripta
 sunt. Itē B̄r̄n. ad Eugeniū lib. i. Sinia in recto: rex fa-
 rius in folio sedēs. ¶ De p̄dictis p̄t accipi q̄ platis
 ecclesie veraciter puenit sacerdotalis et regalis potestas.
 ipsi em̄ sacerdotes: vt dicitur est: sacrificia offerūt: p̄ popu-
 lo intercedūt: populu erudiūt: sacramēta dispēlant: in di-
 uino cultu ministrāt: et que ad dei cultū applicant: bene-
 dicant et consecrant. Ipsi etiā veri sunt reges: q̄ ipsi sunt
 veri sp̄iales iudices in criminib⁹: et in causis sp̄ialib⁹. rj.
 q. i. p̄ totū. et de iudi. atq̄ clerici. c. cū non ab hoie. Ipsi cau-
 sas determināt et sententiāt: ipsi corrigūt et puniūt: ipsi li-
 gant et soluiūt. rj. q. iij. p̄ totū. ipsi cellū claudūt et aperiuūt.
 Laudat em̄ celi regnū alicui quū peccato subiacet. appe-
 ritur autē quū a pctō purgat. rxiij. q. i. quod cūq̄. rj. q. iij.
 nihil. Ipsi etiā peccata remittunt. de peni. dist. i. que peni-
 tet. Joan. vli. qd̄ etiā habet Luc. v. vñ sup̄ illud Mar. ij.
 Quis p̄t dimittere peccata nisi solus de⁹: dicit glos. So-
 lus iudex omnium potestare habet dimittere pctā: q̄ p̄ eos
 quosq̄ dimittit q̄bus dimitte dī tribuit potestare. Ipsi pes-
 nā relaxāt et rapant. rrvj. q. vij. rēpota. Ipsi ex cōdicāt et abs-
 soluiūt. rj. q. iij. p̄ totū. Ipsi solū iudicio repellunt hoies a ce-
 lo: n̄ regno: vel admittunt ad illud quū sint ep̄isli vicarij
 rxiij. q. v. mulier. Ipsi sunt legū positores. et de malo. et
 obe. c. ij. Ipsi doctores. rxiij. di. nulla ratione. ibi: qui suis
 doctores: qui recte ep̄i intelligunt. Ipsi dispensatores:
 vt ait apls. i. ad Cor. iij. Sic nos existimēt homo vt mini-
 stros christi et dispensatores ministerio dei. rliij. di. dispē-
 satio. Ipsi disponūt et ordināt ministros diuini cultus: et
 alia que ad cultū dei adhibent. rrv. dist. plectis. d. ad ep̄m.
 Ipsi ecclesiastica beneficia distribuūt. r. q. i. q̄n p̄ totū. et
 de insti. r. de pben. q̄n p̄ totū. rvi. q. i. doctos moderamine.
 et de hereticis. cum ex inuictō. §. si. Ipsi pastores: vt. §. alij
 legati est. r. ij. q. vij. cura pasto. r. i. q. iij. pastor. r. rliij. di.
 sit rector. Vere igit sunt sacerdotes et reges: q̄bus conue-
 niunt actus vtriusq̄ potestatis. vñ et in cōsecratioe ep̄i dī:
 Ep̄m oportet iudicare et interpretari. i. docere vel interpreta-
 ri qd̄ dubie determinat: cōsecrare: cōfirmare: ordinare:
 offerre et baptizare: et sic habet p̄ntificale et regīa potestas
 rem. et habent potestare iurisdictionis et ordinis. Iudicare
 em̄ iurisdictionis est. et de elec. trāmissam. cōsecrare et cō-
 firmare in fronte et similia sunt ordinis. c. rī. nosti. r. c. q̄
 fiat. ¶ Est autē in eis duplex potestas ad instar
 angelico: n̄ spiritū: in q̄bus est duplex potestas. Una q̄n
 ordinis. fm̄ quā puenit eis purgare: illuminare: p̄ficere.
 Alia hō q̄n iurisdictionis. fm̄ quā puenit eis custodire et
 gentibus ac puincijs puidere et p̄sidere. p̄pter qd̄ eccl̄ie
 plati angeli aliq̄ dicunt: vt dicit dionys⁹ in lib. de anges-
 lica hierarchia. ad hec Apoc. i. si. vñ. stelle angeli sūt. vij.
 ecclesiarū. r. c. iij. r. vbi loquit de istis. vij. angelis: id est
 septē platis ecclesiarū: q̄s ibi enumerat. it. q. iij. et angelo
 ep̄b̄. i. ad Cor. rj. De q̄ debz mulier velamē sumere sup̄
 caput suū p̄pter angelos. i. sacerdotes. rliij. dist. sit rector.
 ibi: q̄ angelus dñi exercitū est. Malach. ij. ¶ Cōsiderā-
 diū est autē q̄ ex dictis p̄t sumi qdā distinctio actū vtrius-
 usq̄ potestatis. Sūt qdā pure sacerdotales: vt sacrificiū
 offerre et orare: vt dictū est. et hos possunt exercere q̄ nullā
 iurisdictionē habēt: dūmodo habēt sacerdotale ordinē:
 vt sunt sacerdotes nō curati. rvi. q. i. §. ecce. Quidam hō
 sunt actus pure regales: q̄ eos exercere possunt habētes
 iurisdictionē sp̄iale: absq̄ sacerdotali ordinē: vt iudica-

**Eccle p-
 laris co-
 venit sa-
 cerdota-
 lis et re-
 galis po-
 testas.**

**Duplex
 sacerdo-
 tū instar
 angelo-
 ptas.**

rein causis sp̄ialib⁹ extrinsecis. et sp̄iale penā inferre et
 corrigere et punire. et de of. archid. ad hec. rrv. di. plectis.
 d. archidiaconus. Quidā hō sunt actus communes vtriusq̄
 potestatis sc̄z sacerdotali et regali: q̄ ad vtrāq̄ p̄tinet vtrius-
 uerimode. p̄pter qd̄ nec habēs ordinē sine iurisdictione:
 nec habēs iurisdictionē sine ordinē: p̄t hōs act⁹ exercere.
 re. h̄mōi autē actus est absolutio peccatorū. p̄nter em̄ act⁹
 iste ad potestare sacerdotalis ordinis. hac ratione: vt po-
 ctores tradūt: q̄ ad eadē potentia p̄nter tribuere aliq̄
 p̄fectionē: et parare materia ad susceptionē illius p̄fectio-
 nis. Potestas autē ordinis sacerdotalis ad hoc se extendit:
 vt conficiat sacramentū corporis christi et fidelib⁹ tradat
 ad eorū sp̄ialem perfectionem. §. q. i. sacerdotēs. r. c. multi.
 quare oportet vt eadē potentia se extendat ad hoc q̄ fide-
 les reddat vtros et cōgruos ad hui⁹ sacramēti susceptionē:
 nō qd̄ sit p̄ purgationē a pctō. de cōse. dist. ij. q̄ seclerate. nā
 effectus istius sacramēti est vnire christo. de cōse. dist. ij. in
 christo patet. cui vniri nō p̄t q̄ nisi p̄ immunitatē a pec-
 cato quod a deo separar. Et sa. lxx. in p̄n. Iniquitates vestre
 diuiserūt et remittet ergo q̄ sacerdotalis potestas exten-
 dat se ad remissionē peccatorū. p̄pter dist. purgationē illius
 sacramentū: quē ordinant ad peccati remissionē: cuius
 modi sunt baptismus et penitentia. Sed ad potestare iur-
 isdictionis p̄nter hīc actus ratione materiae circa quam
 exercet. que materia sunt ipsi fideles. act⁹ em̄ iste nō p̄t
 exerceri circa aliquos nisi ipsi efficiant subditi illius qui
 hunc actū exercet. et de paro. b. nullus. et de peni. ois. vi.
 q. iij. sc̄itor. hoc autē nō fit nisi p̄ potentia iurisdictionis:
 et ideo solet hīc cōmuniter q̄ clausi datur cū ordinē:
 executio indiget materia debita que est plebs subditi p̄
 iurisdictionē. vnde anteq̄ aliquis habens ordinē habet
 iurisdictionē: habet quidem clauē: sed nō habet vsum vel
 actum clausi. et inde est q̄ nō quilibz sacerdos p̄t vti cla-
 ue quā habet circa quēlibet: sed solū ad illos q̄ ad eius iur-
 isdictionē p̄nter vel ordinarie: vel ex cōmissione: vel ex
 aliq̄bus casibus. Solius autē summi pontificis est posse
 vti clauē in quēlibet: quia omnes fideles ad eius iurisdic-
 tionē pertinent ordinarie. r. c. post translationē. §. cum ergo.
 et op. ar. et de elec. peregrini. tue. ibi. nō debes eos p̄mittere
 tuis plebib⁹ de clē. are. et qd̄ legit et nō. et de peni. et remis-
 ois. §. si quis. ibi. alieno. et in glos. executionē habenti. vbi
 etiā de h. r. op. fac. rxiij. q. i. §. his autē authoritatib⁹. p̄t
 taliter dici quōd remissio et absolutio peccatorū: p̄cipue i fo-
 ro penitentie p̄nter ad vtrāq̄ potestare diuisimode. Nā
 p̄t h̄mōi absolutio ordinat ad sanctificationē hois: ad
 reconciliationē cū deo: sic p̄nter ad potestare sacerdotale.
 sanctificare em̄ deo: et reconciliare sacerdotis est. vt. §. dī
 cū est. p̄t autē in h̄mōi absolutioe h̄s esse iudiciū quod
 dā: sic p̄nter ad potestare regale dī iurisdictionis. Nā ut
 dicare actus est regie potestatis: vt. §. p̄s. Sacerdos autē
 cōfessionē audite: et a peccatis absoluet: et p̄ culpa penā
 imponens: iudiciaria ererct potestare vice christi: qui est
 iudex viuorū et peccatorū. rxiij. q. v. remittunt. de cōse. dist.
 iij. aliud. de peni. di. s. verbum. Ad h̄mōi hō potestare iur-
 dicitaria requirit auctoritas cognoscendi de culpa: pot-
 testas absolutiōis vel cōdemnandi: h̄e sunt due clauēs q̄s
 christus petro. Mart. rvi. cōmisit. sc̄z sc̄ia discernēdi:
 et potētia ligadi et soluedi. ad hoc. rxi. di. §. i. et de cōsan.
 ca. §. in fi. sic autē ei cōmisit: vt p̄t deriuare ad alios: et nō
 dicit q̄ i petro dare sunt vti ecclesie clauēs: vt dicit Aug.
 super Joan. et est. rxiij. q. i. quod cūq̄. Et quia p̄pter fas-
 lutem fidelū dare sunt: ideo nulli p̄t esse salus nisi clau-
 bus ecclesie se subiciat. rxiij. q. i. §. si autē. et. c. quicūq̄: q̄
 fm̄ plenitudinem sunt apud successorem petri romanum

Dup-
 p̄nter
 cer-
 lis
 gal-
 tum

Et
 testis
 oc.

posuissent / et totius ecclesie pastor. et cetera. q. i. q. m. ibi. cum. successoris piscatoris et cetera. q. i. q. m. ibi. si autem ibi. Petro / omnis potestas datur et cetera. Similiter actus qui est docere ad vras potestates pertinet. Nam putat error ordinatur ad purgationem mentis ad ignorantiam vel necessitatem ad iustificacionem interiozem dispositionem. fm illo Joan. xv. Nam vos mundi estis propter sermone quod loquutus sum vobis. sic pertinet ad sacerdotale potestatem: prout in ea comprehendunt etiam inferiores ordines: q. etiam diaconi possunt docere. et cetera. dist. diaconus no. ibi. loquatur et cetera. diaconi sunt. circa prim. ibi. docentes et cetera. et ipse predicator. vnde et ordo diaconorum dicitur illuminatiuus. prout autem ordinatur ad directionem exteriorum actuum: sic pertinet ad regalem. Et quod dicitur est de actu docendi: intelligendum est de doctrina publica: q. fit in ecclesia ad salutem fidelium. priuata vero doctrina: que fit ad vnum vel paucos pro modis familiaris colloquutionis non requirit ordinem vel iurisdictionem. Nam tali doctrina priuata potest docere mulier et laicus. et cetera. dist. mulier. ibi. in conuentu. i. pulpi to exponit. ergo alii potest a sensu contra. nec est contra. et de hereticis. cum ex inuincto. i. r. s. o. ibi. occulta conuenticula. quia ibi loquitur de conuenticulis que suspecta sunt. C. de episcopi et clerici conuenticula. C. Similiter autem conferre ordines ecclesiasticos: et alii plures actus potestatis ordinis iurisdictionis requirunt. Sed attendendum quod eorum que vras potestates respiciunt quedam conueniunt sacerdotibus omnibus / tam minoribus quam maioribus: vt baptizare / predicare / soluere / et ligare. et cetera. q. i. ad hunc. c. ex auctoritate. et cetera. sunt nonnulli. Quedam vero conueniunt solum maioribus: sicut episcopi qui spirituale habent consecrationem: vt clericos ordinare / et plura alia facere. et cetera. de elec. q. sic. l. v. di. q. uis. C. Si vniuus aut duplicis potestatis sacerdotalis et regalis spiritualis conuicio initium habuit et in veteri testamento. Sacerdos namque summus aliquid habebat de regia potestate spirituali: quia non solum sacrificia offerrebat: et pro populo orabat: sed etiam de aliquibus iudicabat que crant figura spiritualis. Iudicabat enim de lepra: pro qua significabatur peccatum. et cetera. q. i. quod de peni. dist. i. s. hoc idem. ibi. a lepra peccati mundatur. et cetera. et his ita. q. d. moysi q. leui. xii. et qui sunt leg. p. venerabilen. s. rationibus. Iudicabat etiam inter sanctum et profanum mundum et immundum: vt p. s. rationibus. et licet hoc iudicium esset de immundis carnalibus: hec tamen immunditie figura erat immunditiarum spiritualium: sicut peccatorum. et cetera. q. i. hoc ipsum. C. B. Et ideo licet non haberent clauis regni celorum: quia eorum potestas non se extendebat ad celestia: tamen in eis potestates figuratas: quia potestas eorum erat in his que figura erant celestium: quia omnia contingebant illis in figura. s. ad loz. r. de cose. dist. i. reuera. Regalis quippe sacerdos iudicabat aliquos dignos vel indignos ingressu tabernaculi materialis. vt leui. xii. quod figurabat celeste tabernaculum non manufactum. l. heb. x. cuius clauis nunc sunt in ecclesia. Iudicio quoque sacerdotis arcebantur quidam a consortio aliorum et separabantur a societate et conuictu. in quo separatio que nunc fit per excommunicationem figurabat. et cetera. q. i. audi. C. B. Restat aliqd dicere de prioritate harum duarum potestatum. Sacerdotium quidem quod fuit in lege nature: et potestatem potestatem regiam non solum spirituale: sed etiam temporale. Abel enim offerendo sacerdotale officium exercuit: sacerdos fuit fm Aug. sicut tetigi. s. parum post prius operis in ar. et cetera. nec tamen erat in hominibus regia potestas spiritualis: nec etiam temporalis. Potestatem autem regiam terrenam subsecutum est: prout habere esse communiter in humano genere. prius enim instituti sunt reges et appellati: quod esset aaron: a quo legale sacerdotium sumptit exordium. vt s. dicitur est. r. l. ar. d. in primis. Sed quantum attinet ad israeliticum populum: et ad institutionem diuinam spiritualem. Ante fuit sacerdotium: quod inherens in populo illo reges sub nomine regis. Aaron enim multis annis potestatem sanle: qui fuit primus rex in israel. vt s. dicitur est. Moyses tamen officium regis exercuit in populo illo: licet non vocaretur rex: cetera. q. i. q. m. ibi. cum.

rane? fuit aaron: quibus et ipse moyses fuerit sacerdos. fm illud ps. cxviii. Moyses et aaron in sacerdotibus eius. et cetera. dist. c. h. vbi dicitur glof. q. moyses dicitur sacerdos: quod est non hostias: vota tamen populi obtulit deo: et pro populo supplicauit. et cetera. dist. si quis vult. et de hoc. et cetera. dist. s. i. et in glof. cu ergo. et item videtur. et cetera. dist. di. porro. in glof. ad certi loci. vbi et me diator: et sequenter dicitur est christi figuram mediatorum dei et hominum. et dicitur. q. m. vnde in lib. de personis ecclesiasticis querendo dicitur. Luit figuram faciebat moyses: si enim filii aaron presbyterorum figuram faciebant: Aaron autem summus sacerdos: sicut christi. et cetera. dist. s. i. moyses. Et r. q. inducitur bitanter pro omnia christi. quoniam in eo fuit similitudo mediatorum dei et hominum. hoc est expressum. de peni. dist. i. q. inter hoc hircu. q. qui est verus durus populo. Dicitur. q. i. ibi: Et te enim cetera durus. et est verus princeps sacerdotum. s. per. v. ibi: Princeps pastorum. quia ipse sacerdos summus. et qui si sunt legi pro venerabile. s. rationibus. et dicitur pontificum. C. Sacerdotium vero euangelicum simul fuit tepore: cum potestatem regiam spirituali. christus enim simul constitutus est rex et sacerdos. et dicitur. q. m. aplos quoque simul a christo coicatus est vras potestates. Regia tamen potestas terrena potestati euangelicam sacerdotium. Quibus dicitur potestati in institutione huius potestatis regalis subsecuta sit sacerdotium euangelicum: et potestatem regiam spiritualem pro qua instituitur: sicut. s. patebit. C. De comparatione autem huius prioritate dignitatis. Considerandum est quod potestas regiam spirituales superior: et dignior: est quam sacerdotalis. In sacerdotio enim non importat presidentiam et platio sicut in nomine regis: sed importatur mediatio et ministerium. Sacerdos enim habet rationem medij. rex autem habet rationem principij et mouentis: sicut finis. vnde et christus dignior: est et superior: est in quantum rex: quam in quantum sacerdos. est enim sacerdos in quantum homo. Rex autem est in quantum deus: et in quantum homo. Sacerdos est se offerendo et reconciliando. ad l. heb. vii. rex est iudicando et ad regnum introducendo. Dicitur. r. v. ibi: tunc dicitur rex. et sic maior dignitas importat ex eo quod rex dicitur: quam ex eo quod sacerdos. Quare et in platis ecclesie superior: est potestas regalis spiritualis: que dicitur iurisdictionis: quam sacerdotalis que dicitur ordinis. vnde archidiaconus: qui est diaconus ratione iurisdictionis est super archipresbyterum qui est presbyter: quoniam tamen non habet totalem iurisdictionem. ad h. r. v. di. plectis. s. archipresbyter. Archipresbyter vero se esse sub archidiacono: cuiusque preceptis et cetera. de offi. archid. ad hoc. s. archipresbyter et cetera. no. r. v. di. in nouo. facit. q. v. i. puto. vnde hodie etiam episcopi maioris sunt ordine et consecratione quam cardinalis. diaconus. vel presbyter. cardinalis tamen superior: feder: et maior dignitas reputatur. quod dicitur vocer Joan. q. v. q. vii. q. q. C. Si autem circa hoc obijciatur quod potestas ordinis sacerdotalis est circa corpus christi verum quo nullum maius. de cose. di. i. nihil i sacrificijs. et cetera. q. i. multi. potestas vero iurisdictionis circa corpus mysticum: quod sunt fideles: que sacerdotalis potestas est dignior. Dicitur quod sacerdos debet potestatem super corpus christi verum in quantum habet potestatem alicui ministerij ad bene subsistia panis et vini quertat in verum corpus et sanguinem christi: dicitur. p. fert. s. b. a. quoz virtute fit hoc benedicta quertio. et cetera. sum. trini. c. s. vna. s. r. b. de cose. di. i. q. corpus. s. na. et inuisibilis sacerdos. et cetera. p. nis est in altari. ibi. Vbi autem sacramentum officij: non solum sermonibus sacerdos: sicut vni sermonibus christi. q. fmo christi officij officij sacramentum tamen habet potestatem iudicari in verum corpus christi: sic habet super fideles: et illi quibus concessa est iurisdictionis potestas: et ideo non sequitur quod sacerdotalis sit superior. Vel potestati dicitur quod fuit aliqd sacerdotalis potestas est dignior: quam potestas iurisdictionis. simpliciter autem potestas iurisdictionis est dignior. Potestas autem regiam temporalis in quantum temporalis est: est inferior: et minor digna est quam sacerdotalis que spiritualis est: sed potestati superior: ea: vel in quantum huius potestas regiam instrumentum est regie potestatis spiritualis: que superior: est sacerdotalis. ar. bo. r. i. q. v. princeps. et cetera. administratores. vt putat sacerdotalis aliquid persona in aliquo tepore: aliquid quod vni: de peni det a rege terreno. ar. ad hoc. r. i. q. vii. s. ecce.

Duplici potestatis sacerdotalis et regalis inuenitur.

Extra istum dignior.

Extra potestatem potestatis.

Articulus liij.

De gradibus

Trius
q̄ p̄t̄is
diuersi-
tas.

Ninequitate vtriusq̄ potestatis in diuersis p̄-
sonis eas habentib⁹ dicēdū est: In vtraq̄ em̄
p̄tate inuenit̄ superi⁹ ⁊ inferi⁹ ⁊ mai⁹ ⁊ mi⁹
nus: ac p̄ hoc gradus ⁊ inequalitas. Sacerdotalis siq̄dē
potestas quantū ad aliud est equalis in omnibus sacery
doribus: ⁊ quantū ad aliud inequalis. Nam quantū ad
actū cōsecrandi: quē habet sacerdos circa corpus christi
verū: equalis est sacerdotalis potestas in oibus cā habē-
ribus: sed quā ad actus quos habet sacerdos circa cor-
pus christi mystici: scz circa fideles: cuiusmodi act⁹ sunt
baptizare: soluere ⁊ ligare: inuenit̄ inequalitas in potes-
tate sacerdotali. ⁊ quidā sunt alijs superiores: vt epi qui
⁊ pontifices dicunt̄. r̄. dist. cler. ad actus em̄ p̄dicatos
exercendos requirit̄ nō solū sacerdotalis ordo: sed etiam
iurisdictionis: vt in ar. p̄c. s. dicit̄ est. quā iurisdictionē sacer-
dotes inferiores nō habent nisi p̄ superiorū cōmissionē:
scz epoz. r̄. q. i. s. ecce in hoc. c. generaliter. s. ecce sufficie-
ter. ⁊ cunctis fidelibus. **C** Alio modo p̄ticipi gra-
dus in potestate sacerdotali. nā in epis ordo sacerdos
talis fm̄ perfectionem quādam. Perfectū em̄ dī: aliquid
quū p̄t alij qd̄ p̄ducere: et bonitatē suā alij cōmunicare.
Epi aut̄ nō solū habent ordinē sacerdotalē in seipsis: im-
mo ⁊ alijs huius ordinis potestate tradunt: ipsi em̄ alijs
dispensant sacramētū ordinis. et de elec. quod sicut. lxxij.
di. c. i. ⁊. lxxij. dist. p̄sbyteri. ⁊. c. quīs cor ep̄is. vbi po-
nit̄ gradus inequalitas: ⁊ in quib⁹ inter cor epoz ⁊ p̄sby-
teros: ex vno latere: ⁊ epoz: ex altero. nam (vt ibi dī): certū
cōsecrationē scz sacerdotalē habent p̄mū: p̄ntificatus
tamē apicē nō habēt. Et licet hui⁹ dispensatio requirit̄
potestātē iurisdictionis: p̄tinet t̄n ad potestātē ordinis sa-
cerdotalis p̄fectionem: ⁊ p̄pter p̄fectionē sacerdotij dicitur
epi superiores sacerdotes. p̄pter quod eis tamq̄ p̄fectio-
ribus ⁊ superioribus quedā specialiter referunt̄: vt p̄c.
ca. quīs cor ep̄is. ⁊. r̄. q. i. dist. legim⁹. ibi: quid em̄ facit ex-
tra ordinem epoz: ⁊. ad si. p̄sbyter ⁊ ep̄s: aliud etatis
aliud dignitatis est nomē. Quicquid em̄ arduū circa fi-
deles agendū est: exceptis referunt̄ pape: ad epoz per-
tinet: quoz: auctoritate minores sacerdotes possunt id
quod eis agendū cōmittitur. r̄. v. di. p̄ctis. ⁊. ad ep̄m p̄-
tinet. vnde ⁊ in iis que agunt vtrūq̄ rebus p̄ ep̄m cōfes-
cratis. vt ibi. In signū aut̄ p̄fectionis potestatis adhibet̄
epo cōsecratio specialis. de qua est de sacra vnc. c. i. in q̄
quidē cōfert̄ ei aliqua specialis potestas respectu qua-
rumdā actionū sacrarū. vnde ep̄atus ordo qdā est supra
sacerdotiū: p̄orū ordo est officij quoddā respectu qua-
rumcūq̄ actionū sacrarū. ⁊ sic sumitur. r̄. dist. cler. ⁊. dēros. ⁊.
ordo nō epoz: ⁊ est de renū. post trāsa. s. cū ergo. ibi. ⁊ nō
ordini. ⁊. lxxij. di. sicut. ibi t̄n ordo seruet̄. ⁊. lxxij. di. p̄oro.
ibi. ordinatus. ⁊ ibi. ep̄s ordinē. et ibi. ordinatio. ⁊. lxxij.
di. lxxij. ⁊. lxxij. quasi in oibus. c. cōsecratio epoz vocat̄ or-
dinatio: licet nō sit ordo: p̄t ordo est sacramētū quoddā:
vt sumit̄. s. q. i. s. sed notandū. vbi de sacramētis legitur ⁊
no. ⁊. s. ecce cū honoris. Est em̄ ep̄s supior: nō solū p̄pter
iurisdictionē: sed etiam p̄pter ordinē sacerdotalē quē habz
modo p̄fectioni. vnde ad omnes sacerdotes cōiter p̄tinet
carchizare. de cōs. di. iij. carchisimi. baptizare. e. di. ve-
nit sacerdos. p̄dicare. r̄. q. i. ad hūm. cōficere. s. q. i. sa-
cerdotes. soluere ⁊ ligare. de peni. di. s. hū. **C** ⁊ ad pon-
tifices spectat clericos ordinare: ⁊ gines b̄ndicere: epoz
alios cōsecrare: man⁹ imponere siue cōfirmare: synodos
celebrare: basilicas dedicare: de gradibus deponere: ch: is-
ma cōficere: vestes ⁊ vasa cōsecrare. ad hec est de elec. q̄ si-
cut. r̄. q. i. deuotis. lxxij. di. p̄oro. de cōse. di. v. in palmis. r̄ij
capit. lxxij. di. c. vlt. de cōse. di. s. missarū. c. nullus. et de lu-
di. cū nō ab hoie. et de pe. degradatio. li. vj. r̄. v. di. p̄sbyte-
ros. vbi etiā aliq̄ enumerant̄ q̄ ep̄o p̄tinet: de quibus p̄sbyte-
ri nō habēt se intrmittere. r̄. dist. sanctimonialis. r̄. v.
dist. p̄ctis. ⁊. ad ep̄m. de cōse. di. s. cōsulro. **I**ste cōco: refe-

Sacer-
dotū of-
ficia.

Ep̄oz of-
ficia.

rēde sunt singule singulis dicitōib⁹ tangētib⁹ officij ep̄i
prime positis. Est itaq̄ gradus et inequitas in sacerdos
tio. dū qdā maiores: qdā minores dicunt̄. r̄. dist. cler. ⁊.
r̄. v. dist. olim. Et hui⁹ inequitas om̄i fere reposito fuisse legi-
git in sacerdotio. Nā ante legē datā: vt In p̄oc. in. referet̄.
multi erāt sacerdotes minores: q̄s chanaanos vocabant̄
cōiter. vñ⁹ aut̄ erat summ⁹ sacerdos: quē vocabat̄ sp̄cay
liter arabarchū. arg. ad hoc. lxx. di. in illis. Post legē dō
datā: aaron summ⁹ sacerdos fuit. filij nō eius minores sa-
cerdotes ministrātes sub eo. r̄. di. s. s. **C** Apud gentes
tites quoq̄ sacerdotes minores erāt: q̄ dicebantur flaminij
nes. q̄s flamines: a filo qd̄ portabat̄ in capite. r̄. dist. cler.
ros. ⁊. sacerdotes aut̄. ⁊ maiores q̄ archiflamines dicebā-
tur q̄s p̄ncipes flaminij. vel profanines. a p̄oro qd̄ est
p̄mū. r̄. di. s. s. vt p̄c. c. in illis. In nouo etiā testamento
christus ipse maiores ⁊ minores instituit: c. lxx. ap̄os:
quoz: vices obtinent in ecclesia episcopi. lxxij. dist. in
quoz: vices. r̄. q. i. vidētes. ibi: epoz q̄ locū tenēt ap̄oz.
et de sacra vnc. c. vncio. s. a christo. ibi: qd̄ de solis ap̄is le-
git̄: quoz: vicarij sunt ep̄i ⁊. r̄. di. in nouo. ibi: ipsi q̄s
decedētibus in eoz: loci surreperit̄ ep̄. c. ⁊. lxx. di. dicit̄
pulos. quibus succedūt p̄sbyteri siue minores sacerdotes:
qui sunt maiorib⁹ auxiliū operis ad hoc vt institutio fide-
liū facili⁹ ⁊ vtilius gubernet̄. r̄. v. dist. ecce ego. p̄terū nō
in summū sacerdotē elegit sup̄ alios p̄ oibus ⁊ p̄c. oib⁹.
hec p̄bant. r̄. di. s. s. ⁊ p̄c. h. in nouo. ⁊. r̄. q. i. dist. legim⁹.
vbi Hierony. vocat̄ etiā p̄sbyteros successores ap̄oz.
ibi: ceteri oēs successores ap̄oz sunt. s. hoc verū est: ad
sacramētōz dispensationē. t̄n. in p̄c. c. vidētes. sic ep̄a in-
telligit̄. r̄. q. i. dist. ibi: ap̄os. i. epoz ⁊ p̄sbyteros oēs de-
git. Itē sicut in veteri testamento aliq̄ erant p̄p̄ia summo
sacerdoti: tam in actionib⁹ q̄ vestibus ⁊ ornamētis: vt in
multis capit. ⁊ in Levitico cōtinet̄. Ita ⁊ in nouo ep̄ba
bent supra minores sacerdotes ⁊ specialia opera: vt p̄ba-
tū est: ⁊ specialia ornamēta que sunt signa specialis potes-
tatis eoz. et de p̄uile. vt ap̄c. li. vj. et de sacra vnc. c. i.
s. h. r̄. q. i. dist. sit recto. ibi: vestimenta etenim sacerdotis.
C Quāuis aut̄ in sacerdotio sit gradus ⁊ inequitas:
in potestate t̄n pontificali gradus nō est quantū ad ea q̄
sunt ordinis ep̄alis. oēs em̄ ep̄scopi sunt equales: quātū
ad ea que sunt ep̄alis ordinis. quātū nō ad ea q̄ sunt iu-
isdictionis nō sunt equales: sed sunt gradus in eis. vt p̄
r̄. di. cler. vnde cōsequēs est videre de hui⁹ gradib⁹.
Potestas nāq̄ regalis que iurisdictionis est: nō est equa-
lis in omnibus habentibus eā: sed fm̄ gradus quosdam
inuenit̄ in eis. ⁊ hoc verū est in vtraq̄ potestate: regia scz
tam rēp̄tali q̄ sp̄iali. In regia quidē potestate rēp̄tali
gradus est: t̄n quidā reges superiores sunt alijs regib⁹: ⁊ rēp̄tali
reges superiores sunt ducib⁹ ⁊ alijs gradib⁹ potestati q̄ rēp̄tali
aliud participat̄ de regia p̄t̄elicer nō dicantur reges. s. p̄p̄ia
p̄c. h. ad hoc est de maio. ⁊ obe. solite. ibi: siue ducib⁹ ⁊ rēp̄tali
ab eo missis. r̄. v. dist. esto. ibi: Et urgo in q̄ te habet̄ vt p̄-
cipē: quū tu nō habes me sicut senator: ⁊ ista gradū dī-
stinctio b̄n p̄bat̄. r̄. q. i. q̄ resistit. ⁊ est de elec. fundamēta.
s. vt q̄. ibi: nullus impator. seu r̄. romanorū: aut alius im-
perator: vt grecorū: aut rex: p̄nceps q̄s p̄mū locū capiet̄.
post regē marchio inuestit̄ de marchia. dur de ducatu in-
uestit̄. ⁊ lomes a comitatu inuestit̄ aut baro. Sūt et alijs
gradus dignitatis ⁊ p̄t̄is sub istis: vt s. capitane⁹ ⁊ p̄m
cipe vel ab aliq̄ plebe vel parte plebis instituit̄. Valuafo-
res a capitaneis antiq̄ feudū tenētes. Valuafores mino-
res valuafores. hī oēs p̄tinent in li. feudoz. ti. si q̄s dicit̄
dur. de his gradib⁹ legit̄ ⁊ no. et de elec. fundamēta. s. p̄
inde ⁊. Et sup̄ oēs est vnus summ⁹ vt impator. vij. q. i. in
apib⁹. legit̄ ⁊ no. lxxij. dist. hadrian⁹ papa. r̄. q. i. s. hec si q̄s.
de his gradib⁹ eccl̄s. v. ex celsio ex celsio: est ali⁹: ⁊ sup̄ hos
q̄s eminētiores sunt alijs: ⁊ insup̄ vniuersē terre rex impat̄
seruiēt. **C** In potestate quoq̄ regia sp̄iali sunt gradus.
Necessitas em̄ ecclesie requirit̄ pluralitatē rēcto: dūm
ad regimē totius ecclesiastice multitudinis vnus nō suffi-
ciet p̄ seip̄s. in eis em̄ multa requirit̄ operat̄ ⁊ mult

Ep̄oz
rēp̄tali
p̄p̄ia

ros. **Su. r. rxi. di. in nouo. vñ oportuit potestate regiminis pluribus coisari: sed q. q. sunt a deo ordinata sunt. ad Ro. rxiij. r. facit. rxiij. q. i. qd culpa. Et sicut est ordo in reb: ita et in potestatib: o: do aut inegalitate regit r gradus. vñ respicitur. lxxij. di. ad hoc. ideo potestas spūalis regi minis nō in oib: est eq̄litate: sed fm gradus quosdā. nā sup epōs sunt archiepi. r sup hos sunt primates: p̄riarche. de hoc. it. q. iij. per oia. c. vsp. ad. s. sola. rxi. di. c. deros. de ap. romana. li. vi. r de of. o. romana. li. vi. r de sen. ep. venerabili bus. lib. iij. r de puile. antiqua. r de vsu pal. c. i. cū si. Sicut em̄ vna coītas excedit r includit aliā: vñ coītas puincie coītarē ciuitatis: r coītas regni coītarē vni? puincie: r cō munitas totius mundi coītarē regni: vñ vñ. q. iij. sator. sic vna ptas aliā excedit r includit. vñ ibi. r. c. deniq. i. Est etiā alio modo gradus in hmoi potestate: oū in eadē coītare qdā habet potestatē totaliter: vñ epi. qdā aut partialiter: vñ archidiaconi r archiep̄sbyteri. vñ de of. archid. r archiep̄sbyteri. per totū. rxi. di. plecit. **E** Est etiā cōside randū vltari? q. vbi est gradus fm magis r min? r supe rius r inferi? oportet esse aliud vni summū. q. magis et min? dicitur p̄ cōparationē ad maximū qd aut p̄ excellen tiam dicit: vñ soli coītenti: r p̄pter hoc oīs gradus respicit ad vni primū r summū. **P** oportet ḡ esse vni summū. cui ptas spūalis regiminis cōueniat in summo r principalis ter: fm plenitudine. In cui? rei figurā dāuid. rxiij. sum mos sacerdores instituit: qd? tñ vni p̄fecit. vñ no. de ofe. di. i. c. r p̄cepto dñi Moyses filios Aarō instituit. ipm fm summū sacerdotē. rxi. di. s. i. Et q. qd est p̄ncipaliter et max̄ generale: causa est alijs vñ sint talia: sicut marine calis dum. quia est alijs vñ sint calida: vt ignis. Ita ab illo vno cui primū r maxime cōuenit spūalis regiminis ptas: deri uat ad alios hec ptas partialiter: et fm gradus quosdā: sicut regit ecclesie diuersitas pariter et decus. Et ab hoc vno depēdent oēs q̄ sunt quocūq; modo participes spūa lis regiminis. sicut ab eo q̄ est sup oēs eccl̄as: eccl̄iarūq; rectores. **H**ic aut vñ? recto: christi? est sed q. christi? cospo ralē p̄sentia erat subtractur? eccl̄ie: cōueniebat vt alicui vni cōmitteret vniuersale regimē eccl̄ie: q̄ eccl̄iā regē rertoco r vice sui. et de homici. p̄ humani. lib. vi. **H**ic autē vnus fuit Petrus: cui singulariter dixit Jo. vl. **P**alce oues meas. et de elec. significasti. de ma. r. obe. solite. **H**ic etiā p̄ morte fidelib? abscedēti alios in equali r simili potestate succedere voluit: vt hūana potestas esset semp apud vni? p̄ vilitate r vnitare ipsi? eccl̄ie: vsp. ad finē seculi. vt p̄di cto. ep̄o humani. r. c. solite. r fm hoc p̄r intelligi dicitū a christo **D**at. vlt. in vltimis vbi euangelij. **E**cce ego vo biscū sum oib? dieb? vsp. ad consummationē seculi. q. em̄ qui facit p̄ aliū? scipm̄ facere videt. ff. de adm. tu. ita th. s. gellile. rxi. q. vi. cōsuetudo. in fi. r. et de sen. ex. vt fame. r. c. mulieres. cū conco. ibi positus: **I**deo p̄ hoc q̄ superest cū ipsi? fidelib? aliq; vni? p̄ successione nō carnalē sed spī ritualē vice christi regēs eccl̄iā: d. esse ipse christi? oibus dieb? nobiscū vsp. ad mūdi finē. **P**redicta p̄bant. rxi. di. s. i. rxi. di. ita. et de elec. fundamēta. s. r. li. vi. r de homi. p̄ humani. s. ad Ro. rxi. s. i. li. vi. **P**ost finē nō mūdi nō erit ista platio eccl̄ie oportuna. q. p̄ ipm̄ christi? imedias te regēt: r p̄alce illuminabit: et beneficiabit. **A**po. rxi. eccl̄iā militās triūphāti adiuncta: r effecta triūphās: q. tū cessabit militia facta plena victoria: r dabitur co:ona vel diadema de manu dñi. **S**ap. v. de hoc no. lxxij. di. ad hoc in glo. hoc erit. q̄ loquit de cessatione plationis in pa tria. **S**icut ḡ in regno iudaico Rex Regi successit post da uid: vt apparet. iij. Reg. c. iij. r. **P**aral. per totū. ita r in eccl̄iā succedit vice christi p̄ntifer p̄ntifici per electionē. vñ q. i. in p̄mis sc̄ capis vsp. ad. s. his oibus. vide qd in ps. cxxi. dicit de dauid. de fructu ventris tui ponā super sedē tuā. si custodierint filij tui testamētū meū: r testimo. mea hec que docebo eos. r filij eorū vsp. in seculū sedebūt sup sedem tuā. **I**mpletur in eo que dauid p̄figurauit: scilz christo. cui? vice super solū eccl̄iā hci regi vsp. ad**

diē iudicij sedet aliq; vnus rex: nō idē fm persona: sed idē fm potentia. de quo vno d. i. Reg. ij. **D**ñs sc̄z christi? iudicabit fines terre: r dabit imperium regi suo: r sublimabit eum: christi sui. **H**ic ergo vnus apud quē est summa potestas spūalis regiminis est successio Petri: Roman? sc̄z p̄ntifer vicarius iesu christi. **I**tem em̄ alij rectores eccl̄ie q̄ succedūt alijs apl̄is. vñ. s. prime p̄batum est: vicarij dei dicantur: r sint: hic rñ simpliciter r vniuersaliter vices christi gerit in terris. et de elec. vbi periculū. s. ceterū. r. c. fundamēta. s. decet. s. ipsaq;. **D**icit aut vicarius christi: r inquantū homo solū: q. sacerdos est. r inquantū deus et homo: q. rex est. vñ r vere dei vicarius nominat. in p̄e. s. decet. hic est rex oim̄ spiritualiū regū: pastor: pastor: pater patrū: caput oim̄ fidelū: r oim̄ qui fidelib? p̄sunt: vñ et eccl̄ia cui p̄sident: sc̄z romana m̄ r caput est oim̄ eccl̄iaz rxi. di. c. ij. in fi. q. vi. quisquis. cū duob? c. seq. cad roma nā. et de elec. fundamēta. s. isti sunt. ibi. caput totū? o: bis effecta. et de sum. tri. c. ij. s. si quis in isto. iij. q. vj. dudū. vbi dicit. r sicut beatus Petrus primus fuit oim̄ apl̄oz: ita r hec eccl̄ia suo noie cōsecrata dño instituyente prima sit r caput ceterarū: r ad eā quasi ad matrē atq; apicē oēs ma iores eccl̄ie cause r iudicia ep̄oz recurrāt r. vide. s. ar. rlv. **I**de. rxi. di. constantinus. q̄ est palea granosa. hic licet a p̄prietate dicatur Romanus p̄ntifer. et de cōsti. licet co potifer. r de rescrip. si gratiose. r de elec. fundamēta. s. des cer. lib. vi. r. iij. q. vj. dudū. verissime tamē dicit. r est ponti fex summus oim̄ christianoū: r oim̄iū eccl̄iarū rector: r eps vbi? r o: bis. et de elec. vbi periculū. s. ceterū. ibi. res crois vniuersalis eccl̄ie r. **Q**ui licet alijs mediāribus pastorib? gubernet diuersas eccl̄ias speciales: tñ imme diatū regimē exercere p̄t super eccl̄iā quālibet. it. q. iij. alioū. ibi. dū illi sc̄z petro q̄cqd̄ fidelū est vbiq; submitit: dū totū? co:positis caput designat esse. c. per principalem. **H**ic est sacerdos r p̄ntifer summus et vnus. cui oēs fides les obedire debet: tā p̄ dño iesu christo. rxi. di. in memoriā. r. c. nulli. rxi. di. in nouo. lxxij. di. si qui in fi. **H**ic est gene ralis iudex qui oēs fideles cuiuscūq; cōditionis dignitas r status iudicat. r ipe a nemine iudicari p̄t. sed ap̄li voce r p̄p̄e r specialiter pronūtiat. **Q**ui autē me iudicat dñs est. i. ad Ro. iij. ad hoc. it. q. iij. alioū. r. c. paret. cum alijs ibi. c. r. s. in pn. istius operis pleni? diri in. iij. v. r. vj. arti. **H**ic est apud quē plenissime sunt clauēs eccl̄ie a christo tradite. **D**at. rxi. quibus ligat r soluit: claudit r ape rit: excludit r recipit: stringit r relaxat: sententiā: et iudic at. rxi. di. s. i. r. rxi. di. ita. rxi. di. s. i. rxiij. q. i. quod cūq; et de ma. r obe. solite. s. penul. ij. q. vj. qui se lat. **H**ic est sum mus ordinato: diuini cult?: r oim̄ que ad diuinū cultū ap plicantur: r pertinent. et de cōsti. ex parte. de ofe. di. s. vasa. **H**ic est disp̄sator: summus. rxiij. di. disp̄satio. et in ps he. sacrosancte. lib. vi. r vniuersalis ministerioū dei r the sauroū christi r eccl̄ie distributor: r dignitatuū r officio rū beneficioūq; eccl̄iasticorū oim̄iū: in q̄bus distribuē dis r cōferendis p̄imā et summā obrinet potestatē. et de p̄ben. licet. lib. vi. **H**ic est summus r vniuersalis condy to: oim̄iū canonū legū sanctarūq; oim̄ sanctionū: disp̄s ato: oim̄ eccl̄iasticorū: ordinū: confirmato: institutionū et electionū: determinato: dubio: ostēso: oim̄ que fienda sunt a singulis: r discreto: oim̄ que in eccl̄ia fiūt. ad hec rxiij. di. q̄si per totū. rxiij. q. i. quorētis. **H**ic est q̄ fm Bern. parē non hz sup terrā: s. ei subsum oēs iure diuino. **H**ic fm eiusdē Bern. verba ad Euge. sacerdos. et qui si. sint le. per venerabile. s. sunt aut. maguus: pontifer summus. rxiij. di. in noie. in pn. et in demē. de elec. h. romani. ep̄oz **P**ontif cia digni tas non medios authoritate Moyses. iudicatu Samuel. p̄ate Petrus. vñ critet ex tollitur. sed hic tāto glo: osius quāto differentius. rxiij. q. p̄: cete

Pontif cia digni tas non medios critet ex tollitur.

ris nomē hereditauit. Habent em̄ alij assignatos greges
 singuli singulos: sed huic vni vniuersi sunt crediti. nec tās
 tūmodo ouū pastor: sed et princeps pastor. s. per. v. Ipse
 vnus oim pastor: successore vni? pastoris christi. Jo. r. et de
 bap. licet. ¶ Hic est itaq; cui pascēdi vniuersaliter christi
 oues et agnos cura imminet. cui oim ecclesiarum sollicitu
 do incūbit. et in p̄hemio. vi. lib. sacrosanctē. Nā ceteri vo
 cari sunt in parte sollicitudinis: hic autē in plenitudine pos
 telaris assumptus. Si autē habēt alij parte sollicitudinis: ni
 hil huic deperit de plenitudine potestatis. ad hoc. ij. q. vi.
 qui se scit. et de vtu pal. ad honore. et de ma. et obe. solite. s.
 nos autē. et de elec. vbi periculū. s. ceterū. ibi. rector vniuer
 salis ecclesie: gregis dñici director. et de elec. fundamenta.
 s. rñ. ibi. vt in beato Petro ap̄toz oimū summo principa
 liter collo carer. et in p̄hemio. vi. lib. sacrosanctē. s. rñ. Jo. vi.
 pascē agnos. itē. pascē oues. ¶ Hic est p̄imas et patriar
 cha. i. princeps patrū. rñ. di. ceteros. s. patriarcha. vñ et Pa
 pa interpretat admirabilis. et dicit a pape: qd est interie
 ctio admiratōis. et vere admirabilis: q; vices veri dei gerit
 in terris. et de trāsa. quanto. Et etymologizaf. i. pater pa
 trū. vñ et papa ad apicem dignitatis vocat. et in p̄hemio
 vi. lib. sacrosanctē. s. lane. ibi. ad apicē summi p̄nificatus.
 eo. lib. de p̄ces. p̄. c. vlti. in p̄n. et. r. d. nō vos. ibi. q̄s enim
 sanctū dubitare: quem aper tate dignitatis attollit. r. rñ. ij.
 di. in noie. ibi. ad apicē culminis. et. r. q. iij. pater. ibi. ap̄lico
 culmini. et. Hic est hierarcha summi: atq; monarcha to
 tius ecclesie militantis: cui ois aia subiecta d̄z esse tāq; ex
 cellētissime potestati: cui nisi subiecta sit salutem cōsequi
 nō est sicut si nō esset in ecclesie vnitare. rñ. ij. q. i. qm̄ ver?
 nec ad ouile christi p̄tiner q; petri successor: et de elec. vbi
 periculū. s. ceterū. ibi. successores Petri. et p̄. c. qm̄. recu
 sat h̄re pastorem. vt p̄. c. solite. s. nos autē. ¶ Ipse est
 cui fm̄ quatuor cōditiones ecclesie: quatuor cōueniunt no
 mina: et res nominū. ad de hic qd scripti in. lxxij. arti. s. ois
 dēdū. et sequētibus. Primo em̄ ecclesia est vna. et de sum.
 tri. c. s. vna. et in simbolo. et in vna sancta. et. de cōse. di. s.
 ecclesia. r. rñ. ij. q. i. q̄s per totū. et ideo est vniū eius caput:
 q; vniū corpus. vt dicit in p̄n. alius operis in p̄hemio. s.
 fi. et in ar. rñ. s. in hac. itē tenet: non debet h̄re duo capi
 ta quasi monstrū. ff. de sta. ho. nō sunt liberi. C. de posthu.
 here. in li. qd cernatū. in fi. et de offi. ordi. c. qm̄. vñ et Petro
 dicit dñs. Jo. s. i. Tu vocaberis cephas: qd interpretat pe
 trus. et est verbū syru et nō hebreū: qd grecus interpretat
 caput fm̄ nos. rñ. di. sacrosanctā. ibi. et cephas. i. caput. vt
 principatū teneret apostolatus. vñ et nō obediētes: et qui
 nō gubernatur sub disciplina alicui? ep̄ta cephalū dicunt:
 q̄s sine capite. rñ. di. nulla ratione. Et ideo sicut est vniū
 caput: sic vniū est pastor: et eo vnus. quo p̄im? et summus.
 de quo per Ezech. predictū est. Pastor: vnus erit oim eoz.
 Ezech. lxxvij. ad fi. et iterū. Rex vñ erit: et oib? imperās.
 in. e. c. Ezech. Et hoc est de rōne regis q; stygnus: comune
 bonū multitudinis intellēs: et querēs. vi. q. iij. scitote. ibi.
 et vniū regē. Et Roma duos fratres simul reges habere
 nō potuit. vii. q. i. in apib?. Si ergo in vno speciali populo
 vniū ecclesie particularis requirit vnus ep̄s q; fit toti? po
 puli caput: p̄. c. in apib? ibi. singuli ecclesiarū ep̄i. et et de
 offi. or. qm̄ in plerisq;. Ita in toto poplo christiano q; vnus
 est: requirit q; fit vnus toti? ecclesie caput. ar. rñ. di. in mes
 moia. q; vnus ecclesie vni? sp̄s. vii. q. i. sicut. ij. ad Lōz.
 rñ. despondi vos vni viro virginē castā. loquif de eccle:
 et h̄bēda christo. rñ. ij. q. i. nuptiarū. et ep̄atus vni? vniuer
 salis: et multi sub eoz: ep̄s eius vnus. vii. q. i. nouatianus.
 rñ. ij. q. i. loquif. ¶ Secundo ecclesia est catholica in
 simbolo nisseno. et vna sancta catholica. i. vniuersalem. et
 similiter dicēdū est q; vniuersalem habet pastor: Roma
 nū p̄ntificem. papa tñ Reg. p̄hibet se vocari vniuersalē.
 rñ. di. ecce. et tamē vocatur p̄ntifex Romane ecclesie vni
 uersalia. rñ. di. in noie. s. rñ. v. q̄p: opter. Sed vniuersalis
 est papa rector: toti? ecclesie: et singularū ecclesiarū. vt. s.

Papa qd inter preat.

Quatuor ecclie conditio nes.

dicum est. sed nō sic vniuersalis: quā de isto vniuerso alij
 habeat partem sui regim̄tis in ecclesie sibi designatis.
 rñ. di. legimus. rñ. di. quāuis. Pro ista iurisdictione vni
 uersali facit qd dicit in pape consecratione vel cathedra
 tione. Tribuas ei dñe cathedrā p̄ntificalem: ad regendū
 ecclesiā tuā et plebē tue fortis inter mundū. limites vniuer
 sam. In om̄i q̄ppe multitudine ordinata ad vniū opoz
 super potētiā sp̄uales regitūas: esse vna cōmune: que
 ad bonū cōmune intēdat: que p̄pter hoc diuini: est sp̄i
 tualib?: q; bonū quāto cōmuniū tāto digni?. s. do. vñ. rñ.
 q. i. scias. vii. q. i. scripturis. vt pore summo bono simili?
 in quo toti? bonitatio cōtinetur. ¶ Hic est igit vni? p̄nti
 fex vniuersalis: et rector: toti? ecclesie. et ideo ecclesia h̄re
 mana cui? est p̄ntifex vniuersalis dicit vere. Illa dicitio
 de vniuersali est diligētē notāda. quam Iuno. iij. in epla
 quadā tāgit: dicens q; vno modo dicit vniuersalis eccle:
 de vniuersis cōstat ecclesijs. sic sumit. rñ. ij. q. i. alienus. et
 c. schisma. ibi. cui ecclesiā vniuersalē. Et fm̄ h̄c acceptio
 nē vocabuli ecclesia romana nō est vniuersalis ecclesiā: sicut
 pars vniuersalis ecclesie. p̄ima videt et p̄cipua: velut ca
 put in corpore. qm̄ in ea plenitudo potestatis existit. ad de
 teras autē pars aliqua plenitudinis d̄ruiat. hoc bene p̄
 tatur. rñ. di. quāuis. in fi. et. iij. q. vj. dudū. Alio modo dicit
 vniuersalis ecclesia illa q; sub se continet ecclesias vniuer
 sas. et fm̄ h̄c nois rationē Romana tñ vniuersalis eccle
 sia nūcupat. qm̄ ipsa sola singularis p̄uilegio dignitatis
 ceteris est placā. vt p̄. c. quāuis. et. c. dudū. rñ. di. c. i. rñ. et
 c. de cōstātinopolitana. sicut de? vniuersalis dñs appella
 tur: qm̄ vniuersa sub ei? dñs cōtinent. p̄. rñ. ij. et. lxxvij.
 q; dñi est terra. et. viij. dist. quo iure. Et em̄ vna generalis
 ecclesia. de qua christ? dicit ad petrū. Dar. rñ. v. Tu es p̄
 et sup h̄c p̄ce. edific. ec. meā et. rñ. di. ita dñs. Et sunt multe
 particulares ecclesie. rñ. di. quāuis. de q̄bus ap̄s ait. n. ad
 Lōz. rñ. In h̄c mea quotidiana sollicitudo oim ecclesiarū.
 Et oib? autē vna cōstituta: et ex particularib? generalis
 et vna p̄eminet oib?. qm̄ qui vniū sit corp? eccle. rñ. iij.
 v. de liquib?. de quo dicit ap̄s. Ro. rñ. Dies vniū corp? lu
 mus in christo. Ep̄pē. iij. rñ. ij. q. i. loquif. illa velut caput
 ceteris mēbris exercitū. Qui autē h̄c p̄imatū vni? capitis
 respectu vni? ecclesiasticū corpus p̄tinaciter negat: christi
 stū diuidit ecclesiā vna s̄m̄ dūt: vnitatem auferit: cōse
 quēt in sp̄m̄ sanctū peccat: quē vnitare eccle. p̄pter qd
 hereticū et schismaticū merito sunt cēsendi. ad hoc. ad Lō
 rin. s. ibi. diuisus est christ? q. d. nō. rñ. ij. q. vñ. sicut dñi velli
 menti. rñ. ij. q. i. aduocauit. ibi. Nā est fidē erga deū ten
 rē: tñ erga dei ecclesiā nō tenebāt: cuius partēbant velut
 quosdā ar? diuidi mēbra: q; lacerari. Et em̄ qui p̄ter eccle
 sias christ? passus sit: christi corp? sit eccle. nō videt ab
 his scz schismaticis exhiberi christo fides: q; passio est
 euacuat. et. c. schisma. in p̄n. et. rñ. di. c. i. ibi. q; aucta
 rione ecclie p̄uilegiū ab ipso summo et oim eccle. capite
 traditū auferre conat: hic p̄culdubio i heresim̄ labit. et. i.
 hic est heretic? cēsendus. ¶ Tertio ecclesia est sc̄ta: mater in
 simbolo nisseno: et ap̄lico sanctā ecclesiā. rñ. di. sacrosanctā
 romana ecclesia. p̄. lxxvij. in ecclia sc̄toz. et q; vniuersalis est
 in sc̄tis. de p̄se. di. iij. q̄ris a mōstrū. ibi. tota hec sc̄ta mat̄
 ecclesia q; in sc̄tis suis est. et. et iō vniuersalis pastor: ecclie d̄
 cēdus est sanct? Nā est p̄sona q; p̄est: possit esse nō sc̄ta: et
 rñ. di. si papa. quū locus et sc̄ta? est sanct? in hac vira et sum
 me p̄fect? et. di. c. i. ibi. q̄s em̄ sc̄m̄ eē dubitare: que aper tā
 te dignitatis attollit: in q; si defunt bona acq̄sita p̄merito
 sufficiūt q; a loci p̄decessore testant. i. in testamēto reliquit
 tur. aut em̄ claros ad h̄c fastigia erigit: aut q; erigit illa
 strar. vbi de B in glo. q. d. ideo roman? p̄ntifex p̄ sanctū
 mus appellat: q; sancti sc̄toz scz christi. Dañ. i. c. vicē gerit
 et locū tenet. et vt ec. bene. c. vnico. et qui si. per venerabili
 lē. s. lane. ¶ Quarto ecclesia dicit ap̄lica. vñ et in simbolo
 lo nisseno. et apostolica ecclesia. q; ab ap̄s fundatā et rō
 boratā: maxime a Petro ap̄to: supra quē oim apostolorū
 summū est ecclesia p̄ncipaliter collocata. et de elec. sum

En regi opri

ma ad v regi me dca sum

amenta. s. m. lib. vi. r. di. ita. Etia vocatur ecclesia roma
na ecclesia apostolor. Petri et Pauli. r. di. in noie. ibi.
apostolor. Petri et Pauli. r. di. in noie. ibi.
... deo summus rector: ecclesie apostolicus di. lxxij. di.
... de elec. licet. s. p. t. rca. Et lex pape vel institutio apo
stolica instituta vocant. r. di. si inimicus. s. p. t. rca. r. r. di.
... ca est aplice: q. Petrus et Paulus principes apostolor.
romana ecclesia christo dno cōsecrauerit: eaq. oibus vbi
bus. vniuerso mūdo sua p̄sentia atq. veneratione triūpho
peruenit. r. di. quāuis. e. de elec. fundamēta. s. i. h. sunt.
Et q. oēs apli fuerūt fundamētum et origo totius ecclesie
militantis. r. xv. q. i. cū ergo. ibi. p̄mū aplos elegit: quos
quasi fundamēta instituit ecclesie. et sequit. in seipis oīs
gimē ecclesie p̄siterūt. Et q. papa est vicari⁹ illi⁹ magni
apli desup missi christi de sinu p̄ris. ipse successor: Petri in
quo tota aplice auctoritas sū plenitudine referuat. e. de
trāssa. quāto. de elec. vbi periculū. s. ceterū. r. di. in no.
uo. ¶ Ad confirmatiōem autē dicitur: inducenda sunt
quēda. Et p̄mo qdē ad ostēdēdū q. oportet esse in tota
ecclesia vni caput. r. vni regē. p̄bat. q. regimē ecclesie
est optime ordinatū: q. ab optimo p̄ncipē instituit. Opti
mū hō regimē multitudinis est vt regat p̄ vni. vt sepe. s.
m. r. r. ad huc nulli. r. h. itē. q. sit vilius p̄bau. g. eccle
ie regimē sic est dispositū: vt vnus toti eccleie p̄sistat. Quā
optimū regnū sit per vni. et hoc amplī⁹ declaraf. Nā reg
nū nūq. aliud est q̄ directio gubernator. ad finē qui est
aliqd bonū. vnitas autē p̄cipue pertinet ad rationē boni:
Optimū sicut p̄bat. hoc. in lib. de cōsolatione p̄bie. q. sicut oia desi
derat bonū: ita desiderat vnitatē. sine qua esse nō possunt.
vniū quodq. est in tantū est inquantū vni est. vñ illud ad
regi p̄sistat qdē tēdit in tēto multitudinē recte gubernatis: est vnitas/
p̄p̄ multitudinis. in qua vnitate consistit bonū r. salus
cuiuslibet societatis. facit. r. di. q. i. noli. sed p̄ se causa vnit
tatis est vni. nā e plures nō possunt vnire multa: nisi ipsi
aliquo modo vniatur. quare illud qd est p̄ se vnū: nisi ipse
r. melius est causa vnitatis: q̄ plures vni. vñ sequitur q.
multitudo meli⁹ regat per vni q̄ plures. dūmodo in il
lo vno sit bonitas q̄ requirit in regente. hoc etiā p̄z in na
tura: q̄ est opus dei. cui⁹ opera sunt p̄fecta r. optima. quia
opus imperfectionis non nouit. e. de bap. maior. s. sed
ad huc q̄rit. r. de pe. di. iij. sunt plures. r. Deus. r. di. dei p̄ses
ta sunt opera r. optima. vñ. s. v. vidit de cuncta q̄ fece
rat: et erant valde bona. r. di. q. iij. qdā. h. floziani. ¶ Imne
autē naturale regimē est ab vno. in multitudine nāq. mē
buz: cozpozis: est vni mēbū qd p̄ncipaliter mouet: scz
coz. Et in partib⁹ potētia lib⁹ aie. vna potētia est: que alijs
p̄sistat: scz ratio: p̄out cōprehendit intellectū r. voluntatē.
Et in apib⁹ vnus rex est. Et grues vni sequunt. vñ. q. i. in
apib⁹: vbi de hoc. Et in tēto vniuerso vni p̄mū p̄ncipū
est qd oia p̄ducit r. mouet. e. de summa tri. firmiter. s. r. n.
ibi. ¶ Vniuersoz p̄ncipū: creator oim visibilū r. inuis
bilū r. c. quare et in multitudine humana: si optime regi
debeat: oportet esse vni rectorē. Et si vnitas gubernatis
requirit ad optimū regimē multitudinis humane: q̄ vnif
e inclinatio nature: multo magis requirit ad regimē
illi⁹ cōmunitatis q̄ vnitur etiā in numero ḡfē: cuiusmodi est
cōmunitas ecclesiastica. Nā illud qd est sū gratiā: nō con
trariat ei qd est sū natura: sed p̄ficiat illud. Relinquit q̄
in regno ecclesie sit vnus rector. Itē christus nō deficit in
necessarijs ecclesie sue: quā vsq. ad mortē dilexit. Ep̄he. v.
r. di. q. v. p̄ncipē. r. di. q. i. schisma: que maxime cōseruari
p̄p̄ hoc qd gubernat ab vno. s. Dauid. viij. ad medium.
ibi. r. cōmittit vni hominū magistratū suū per singulos
annos dominari vniuersē terre sue. r. omnes obediūt vni.

Requirē em̄ ad vnitatē ecclesie q̄ oēs fideles in fide cō
ueniant. s. ar. cl. h. itē ad vnitatē. Interuenit autē circa ea
que fidei sunt: questionē mouerit q̄ dū per vni⁹ sententiā
determinatur: vnitas fidei cōseruatur in ecclesia: r. tenu
uetur dimissio. etiā p̄pter diuersoz sentim esse possēt q̄ mul
ta capita: multe sc̄ie. de p̄se. di. iij. sicut in sacramētis. ff. de
arbi. itē si vnus. s. p̄ncipaliter. r. legit r. no. e. de cōces. pie.
quia. ¶ Est ergo tenendū firmiter q̄ ex ordinatione christi
sū vnus toti ecclesie p̄sistat. hoc clare p̄bat. r. di. ita dicit.
e. de elec. fundamēta. s. r. di. in nouo. ¶ Probaf etiā
hoc per id qd dicit Hugo de sancto victore: circa p̄ncipū
cōmentarij sui sup angelica hierarchia: vbi ostēdit q̄ vni
uerstas cōseruat per collectionē oim potestati ad vnū
p̄ncipū: sic dicit: Ad deco: ē r. pulchritudinē eoz q̄ sapiē
tia oīnauit operū ab vna virtute r. potestate distribuunt
multe virtutes: r. potestates multe efficiūt. Sed ne rar
sus multitudo schisma generet ante diuisionem: r. aduer
sum se pugnet: oīs dñatione cōtraria: vni p̄ncipū est:
et moderato: vnus oīna: quo habent qd sunt: r. sub quo
moderatur qd possunt: r. deseruit ad ipm omne qd efficiūt
vt vnitas maneat oibus: r. par perseveret in regno cūcta
creatis r. gubernatis oia dei. Hoc autē qd generaliter of
cit Hugo de vniuerso mūdo p̄t adaptari specialiter of
ecclesiasticū regnū: cui⁹ vnitas optime cōseruatur. p̄ hoc
q̄ ab vno rectorē: dependēt oēs fideles r. rectores fidelū
vniuersi: r. vnus fidei vnus est directo: r. rector. r. di. q. i.
loquit. hoc etiā bene clare r. di. legitimus. ibi. ¶ Autē
postea vn⁹ electus est q̄ ceteris p̄poneret: in schismatis
remediū factū est: ne vnus q̄sq. ad se trahens ecclesia christi
sū rāperet. r. xv. di. olim. ibi. postq̄ autē vnusquisq. eos q̄s
baptizauerat suos esse putabat: non christi: in toto obe
decretū est: vt vn⁹ de p̄sbyteris supponeret: r. schismatū
semina tollerent. Patet ergo q̄ est vn⁹ rex r. pastor: toti⁹
ecclesie: sicut in ecclesia triūphati vnus p̄sident: scz vnus
de⁹: q̄ etiā toti vniuerso p̄ncipat. Iudith. ix. ibi. deus. ces
loij r. c. sic in ecclesia militate q̄ a triūphanti per similitu
dinē deriuat. lxxij. di. ad hoc vnus est q̄ p̄sident fidelib⁹
vniuersis. ¶ Quā autē iste vnus sit Roman⁹ p̄fiter Petri
successor: ex p̄ncipatu r. prerogatiuis ipsi⁹ beati Petri ma
xime cōfirmat. nā petri p̄cesso: r. successor: sunt pares offi
cio r. potestate: licet possint esse dispares vite merito r. bo
nitate: q̄ nō habet imperiū par in parem. e. de elec. imos
tuit. quū ergo beatus Petrus fuerit constitutus a christo
p̄ncipē sup vniuersam petram. r. di. in nouo. r. di. s. i.
oportet dicere q̄ eius successor: est ille q̄ est vniuersalis res
ctor: ecclesie. r. di. q. i. s. manet. cl. di. c. i.

Articulus. lv.

Dostendendū autē
p̄ncipū singularis potestatis petro colla
te: illud p̄mo occurrit qd in Jo. i. c. habetur.
Tu vocaberis cēphas. qd est petr⁹ interpretat.
ta: sū vna lingua. vt ibi habet. sū aliā caput exponit. vt
s. ar. p̄ci. vt sicut caput inter cetera mēbra cozpozis: obti
net p̄ncipatū: velut in quo viger plenitudo sensuū. sicut
illud Eccl. ij. c. oculi sapiētis in capite ei⁹: r. in quo ratio
que oia regit: viger. e. de sacra. vnc. c. vncico. s. quia dō. h.
in vertice. sic Petrus inter aplos r. per cōsequens succes
sor ei⁹ inter vniuersos ecclesiarū p̄latos: est auctoritas
r. p̄cipuus: r. p̄cellit simpliciter potestate ac etiā digni
tate. r. di. in nouo. r. di. ita. s. i. q. v. di. r. di. s. i. r. v. q.
v. si fortassis. vñ r. acephalū dicitur esse cōcilij vbi caput
nō est. r. di. s. i. dimitur. ¶ B̄ deinde accipiendum est qd
in euāgelio dicit. legit. r. v. c. Petro em̄ cōfiterenti christi
sū esse filiū dei viui: r. dicit christ⁹: r. ego dico tibi: q. tu es
Petr⁹: r. sup hanc petrā edificā ecclesia meā. r. di. ita. r. r. di. verborū
di. in nouo. diligētē attendenda sunt vba hec. tu es (inqt) Tu es
Petr⁹. nō autē nūc p̄mo hoc nomē accepit. vt Aug. ait. h. p̄. r. c.
quō dicitur est ei Jo. i. tu vocaberis cephas: qd interpretat p̄s
trus. vt iam. s. dicitur est. vnde sicut il. h. y. s. ait. hic est vnus expō.

Cephas
qd inter
pretat.

hono: datus a christo petro: scz qd ei largit' est nomē. In hoc autē qd subdit: sup hanc petra edificabo ecclesia mea: petru pastorē fecit. vt idē h. hyslo. ait. sed de hoc no. in pte. c. in nouo. in glos. i. C. Potest autē intelligi vno modo: hanc petra: sup te z successores tuos. vel sup hanc petra. i. super hūc quē cōfessus es. q: petra erat christus. i. ad Lox. r. de cōse. di. ij. re vera. z hec est verio: expositio: r. sensus. vt les gis r. no. in pte. c. ita. dicens in glos. per hanc dictionē. z eē de elec. fundamēta. i. rñ. Jterū resume verba christi. z ego dico tibi: q: tu es petrus. Hiero. acti diceret. q: tu mihi dixisti. tu es christus fili' dei viui. z ego dico tibi: nō sermone casto. z nullū opus habēte: s. ego dico tibi: q: meū dixisse fecisse est. q: tu es petrus. sicut em ipse apostolis lumē dos nauit. vt lumen mūdi appellaretur. Dat. v. vos estis lux mundi. xxiij. di. facerētes rē. que vocabula a dño foritit sunt. Ita z Simoni qd credebat in petra christū petro largitus est nomē. huc usq; Hiero. C. L. Jre Aug. de cōsen su euangelistarū. nullus tamē arbitretur qd hic petrus no men accepit. non em accepit hoc nomen nisi vbi Jo. cōs memorat ei dictū esse Jo. i. tu vocaberis cephas. qd intrer pterat Petrus. huc usq; Aug. itē Hiero. fm aut hietaphorā petre recte dicit ei edificabo ecclesia mea sup te. z hoc est quod sequit. z super hanc petra edificabo ecclesia mea. Jre h. hyslo. id est in hac fide z confessione edificabo ecclesia mea. hinc ostēdit multos iā credituros. qd petrus cōfessus fuerat. z erigit ei' sensum: z pastorē ipm facit. Jre Aug. dixi in quodā loco in lib. retractationū scz de aplo petro: qd in illo tāq; in petra sit edificata ecclesia. sed scio me postea sepe exposuisse qd a dño dictū est. tu es petrus: z sup hanc petra edificabo ecclesia mea. vt sup hūc intelliges retur quē cōfessus est petrus. dicit. tu es christus fili' dei viui. acti petrus ab hac petra appellat'. persona ecclesie significaret. rxiij. q. i. quodcūq; que sup hanc petra edifi carur. nō em dictū est ei. tu es petra. petra autē erat christ' quē cōfessus est simon. sicut em tora ecclesia confitetur: dicitus est petrus. harū aut duarū finiarū que fit pbabilior lecto: eligat. huc usq; Aug. Jre h. hyslo. Est autē in nūcis patione noui nois: felix ecclesie fundamentū. dignaq; edifi cationē illi' petre: qd infernoū leges. z tartari portas. z oia moris claustra dissolueret. vñ ad ostēdendū firmitas tem ecclesie supra petra fundare subdit. Jre Amb. in hos milia sup isto verbo. tu es petrus: z sup hanc petra edificabo ecclesia mea. Petrus enim dō: eo qd p̄missus in nationibus fidei fundamēta posuerit. et tāq; sacrum immobile rotius composito christiani cōpagē molēq; cōtineat. dist. fidelioz. C. Et porte inferi nō p̄ualebūt aduersus eā. glos. i. non separabunt eā a charitate mea z fide. Hiero. Ego portas inferi vitia reoz ac pctā: vel certe hereticoz doctrinas: per quas illecti hoies ducuntur ad tartarū. Dig. sed z singulē le spūales nequirit in celestib' porte sunt inferoū: quib' contrariant porte iustit. Rabanus. porte qd inferi z ro: mēta z blandimēta sunt p̄secutoroz. Sed z p̄uaa infides liū opera. in ep̄trac colloquia. porte sunt inferi. q: iter pdi tionis ostendūt. Jre Dig. Non autē exp̄mit vtrū petre nō p̄ualebūt in qd christus edificauit ecclesia: aur eccle qua edificat supra petra: nec aduersus ecclesia porte p̄uas lent infernoz. E. yallus in lib. thelauroū. fm aut hanc dñi p̄missionē ecclesia aplica Petri ab oi seductione z heretice cōuentione immaculata manet sup oēs p̄rifices z epos z sup̄ oēs p̄mates ecclesiarū z populoz in sui: pontificibus in fide plenissima auctoritate petri. Et quū alie ecclesie quorūdam errozū sunt tabe verecūdate: habi lita in quassabiliter ipsa sola regnat: silentiū imponens: z oia obdurās oia hereticoz. nos necessario salutis nō des cepti supbia. nec vno superbie inebriati. rypū veritatis z sancte aplice traditionis. vna cū ipsa predicam' z cōfite: mur. huc usq; E. yall'. Hanc auctoritatē hic detrunctā. po no integrā. i. lviij. ar. 8. de bac aut potētē. pbantur. rxi. di. quāuis in h. rxiij. q. i. in sola. z. carca. et. c. hec est. z. c. me: mo. c. qm̄ verus. Jre Dig. Si ergo z nos p̄re reuelate q

Et porte inferi non p̄ualebūt aduersus eam.

est in celis: qd scz cōuersatio nostra in celis est. hyslo. n. cō fessi fuerim: iesum christū filiū esse dei viui: z nobis dices. Tu es rē. Petra est em ois qd cōfessor: z imitator: est christi. aduersus quē aut porte p̄ualent inferoū: ille neq; petra dicitus est: sup quā christ' edificat ecclesia: neq; ecclesia: nec pars ecclesie. quā christ' edificat sup petra. filr hoc vi de qd no. de pe. di. i. ecclesia. in glos. rxiij. C. D. Jre h. hyslo. Deinde z alium petri dicit honore: quū subdit. z tibi dabo claus regni celoꝝ. q. d. sicut z p̄ tibi dedit me cogitāre dabo. ita z ego aliud tibi dabo. s. claus regni celoꝝ. Rabanus. Si em regē celoꝝ maiorē p̄e ceteris deuotioe p̄fessus est. merito p̄e ceteris ipse collatis clausib' regni celestis dora: tus est: vt costaret oib' q: absq; ea cōfessione z fide null' regnū celoꝝ possit intrare. glos. Claus aut regni celoꝝ ipsam discretionē z potētā nominat. potētā qua liget et soluat. discretionē qua dignos vel indignos discernat. hoc pbaf. rxi. di. s. i. et qd si. sim. le. p. venerabile. s. rationibus. di cit aut in futuro. tibi dabo. vt insinuet q: nō solū ei dedit: sed etiā ei' successorib' daturus esset. vel q: postea plen' dedit: quū dixit ei' z alius post resurrectionē. Jo. vi. Accipite sp̄m̄ sanctū. quoz remissionē pctā. z remissionē eis. que sp̄m̄ ritū sanctū in die pentecostes plenius receperūt. Ac r. n. ad hec. i. q. remissionē. rxiij. q. i. s. si. autē. de. p̄se. di. v. iciumū. in fi. Vel dixit dabo. q: hec potestas efficacā foritā a christi passiōe: qd adhuc futura erat. quādo hoc dixit. Vñ fm h. hyslo. qd ante passiōē p̄missit: post resurrectionem affir mādo dedit. qui ei dixit. pasc oves meas. Joā. xvi. et de elec. significasti. hoc dicit h. hyslo. pbaf a. Hec. di. i. cōse. di. rādū. z no. rxi. di. in nouo. in glos. i. C. Et sequit in p̄dar. z quodcūq; ligaueris. glos. i. quēcūq; indignū remissione iudicaueris dū viuēt indign' iudicabit apud deū. Et quē cūq; solueris. i. quēcūq; soluendū iudicaueris dū viuēt remissione pctōꝝ consequet a deo. Dig. Vide aut quāta potestare habeat petra sup quā fundat ecclesia: vt ei' iudi cia maneāt firma: qd nō deo iudicāte per eā. h. hyslo. vide etiā qliter christus reducit petru ad excelam de ipso intelligē tiā. hec ei se p̄mittit daturū. qd sunt pp̄ia dei solius. i. p̄a solueret: z ecclesia immutabile facere inter tor p̄cautionū z rētaionū pcellas. Rabanus. Hec aut soluedi atq; ligandi potestas quāuis soli p̄ego data videat a dño: m̄ z ceteris ap̄s datur. necnō etiam nunc cepis ac p̄e: h̄yteris ois ecclesie. Sed ideo Petrus specialiter claus regni celoꝝ z p̄ncipatū iudicarie potestatis accepit: vt oēs per oibē credētes intelligat. q: quicūq; ab vitare fidei vel fodes tatis illi' quomodolibet semetipsoz segregantes tales nec vinculis pctōꝝū absolui. nec ianuā possunt celestis regni ingredi. hec pbatur. rxiij. q. i. loquit. z. c. quicūq; ab vitate. Jre glos. specialiter etiā petro cōcessit: vt ad vitatē nos inuitaret. ideo em ipm p̄ncipem ap̄loꝝ cōstituit: vt ecclesia vñ p̄ncipale christi haberet vicariū: ad quē di uersa mēbra ecclesie recurrerēt. si forte inter se dissentirēt. Qd si diuersa capita essent in ecclesia: vitatis vinculū rñ p̄ref. hec glos. pbaf p̄ p̄e. c. loquit. z. rxi. di. in memoriā. z ar. rxi. di. olim. z. iij. q. vj. dudū. Sic ergo licet oib' ap̄s als dictū sit. quēcūq; ligaueris sup terrā. erunt ligata z in celis. Dat. rxiij. m̄ p̄i' singulariter dictū est. Petro so li. qd cūq; ligaueris rē. Dat. rxi. per qd intelligi debet. qd do in h̄mōi potestare. q: p̄mo z p̄ncipaliter cōuenit pe tro: z p̄ eū descendit ad alios. rxiij. q. i. loquit. z. rxi. di. ita. Petro ergo dictū est sine alijs: z nō alijs sine petro. vt m̄ telligat sic ei esse attributa potestas h̄mōi: vt ali sine ipso nō possint. ipse sine alijs. possit. p̄uilegio sibi collato. et concessa sibi plenitudine potestatis: p̄ quā p̄t ligare ceteros: sed ligari nō p̄t a ceteris. rxi. di. inferioz. z. c. submissi. In hac aut prate z soluēdi z ligādi. oaf intelligi p̄tis iudicaria: nō solū in remissione pctōꝝ: sed etiā in dissolu tione z determinatione causarū: in excoicatione. ac aliarū penarum inflictione: z indulgētijs: z quacūq; relaxa tione: z dispensatione in p̄ceptis: z quacūq; constitutione: vel obseruatiōe. i. Lox. rxi. di. Hec. ij. Hec vñ em viuēte

Et tibi dabo claus regni celoꝝ.

Et quē cūq; ligaueris dū viuēt indign' iudicabit apud deū.

lauit eū sibi in tributi datione. quod fuit abundantis ho-
 nois. et hoc qd dicitur. inuenies staterem. illū sumēs da-
 eis. p me et te. glos. L. osuerudo erat vt vnus quisq; p se
 didrachma redderet. stater nō est pōdus duorū didrach-
 marū. Et glos. alia Hilarij dicit. Hīs didrachma soluere
 postulat. i. denarios duos. hoc em̄ omni israel lex p redē-
 ptione anime et corporis cōstituerat in ministerio templi
 seruientū. Item L. h. yf. Quū em̄ primogenita egyptio
 rū interfeceret deus. Exod. xi. quū tributū leui p eis acce-
 pirdēnde q; primogenitis que erāt apud iudeos mino-
 hui⁹ tribus numerus erat. p deficientib⁹ in numerū fidū
 iussit deferri. Quid fidus qd didrachma no. de peni. di. s. s.
 his auctoritatib⁹. c. qui domū. glos. fidus. et tunc tenuit
 cōsuerudo q; primogenita vectigal hoc inferret. q; igitur
 primogenitis erat christus. videbat autē discipulorū pri-
 mus esse Petrus. ideo ad eū accedunt q; didrachma acci-
 piebant. historia tāgitur. xliij. q. s. est aliud. vbi dicit glos.
 ideo solus petrus piscator. hoc piscandi genere ipse enim
 habet potestātē ligandi. et soluedi pte alijs. xxi. di. s. s. Itē
 Amb. super marcū. Non turbatur nauis q; Petrū habet.
 turbat que Iudā habet. et sequit. quemadmodū em̄ tur-
 bari poterat. cui pceerat is in quo firmamētū ecclesie est.
 et sequit. deniq; est alijs imperat. vt laxent retia sua. soli
 tantūmodo petro dicitur duc in altū. i. in profundū dispu-
 tationū. xliij. q. s. nō turbatur. ¶ B. Itē solus Petrus
 cōsequit a christo. si peccauerit in me frater meus. dimittā
 ei vsq; septies. Mat. xviij. Et ei solus iesus respōdit in
 persona omnīū de ecclesia. quoz; futurus erat caput. non
 dico tibi vsq; septies. sed vsq; septuagies septies. Nam ses-
 penarius est numerus vniuersitatis. Septenarius ergo
 in hoc loco in seipsum multiplicatus signat diuersoz; vni-
 uersa peccata. q; solus Petrus pōt non solū oia: sed oim
 crimina relaxare. oia inquit. quia dicit ei. quodcūq; solue-
 ris. oim inquit. q; dicit. pasce oues meas. nullā excipiens.
 ad hoc est de maio. et obe. solite. s. nos autē. Itē Petrus
 ait christo loquēti. dñe ad nos dicitis hāc parabolā. Luc. xij.
 vltra mediū. sup quo dicit glos. Theophilus. Petrus cui iā
 ecclesia cōmissa fuerat. quasi oim curam gerens. inquit
 vtrū dñs ad oēs parabolā pertulisset. ¶ C. Itē super
 illud qd ait petrus. dñe tu mihi lauas pedes. Joā. xij. di-
 cit hic Aug. nō ita intelligendū est. quasi aliquib⁹ iam la-
 uisset. et post eos venisset ad Petrū. quis enim nesciat pri-
 mū apostolorū esse beatissimū Petrū. sed intelligendū est
 q; ab illo cepit. Quando igit pedes lauare cepit. ve-
 nit ad eū a quo cepit scz Petrum. Dige. tenet q; vltimo
 venit ad Petrū. quasi minus lorura pedum indigētem.
 Theophilus. et L. h. yf. tenet q; ante lauit pedes p dno: is
 stulte se preferētis. deinde petri. post alio. ¶ D. Itē cir-
 ca passionē quū pluraliter dixisset christus de oibus apos-
 tolicis. Simon. ecce sathanas expetiuit. vt cribraret vos
 sicut triticū. Luc. xxi. de peni. di. s. s. em̄. singulariter tamē
 pio Petro subiūxit. ego p te rogauit. vt nō deficiat fides
 tua. statimq; addidit. et tu aliquādo cōuersus. cōfirma fra-
 tres tuos. Ad Petrū enim tamq; ad magistrū et pclatū
 pertinet ceteros cōfirmare. vñ dicit ibi glos. Theophilus q;
 omīssis medijs venit ad Petrū pclatū. dicens. et tu aliqñ
 cōuersus. cōfirma fratres tuos. i. postq; me negato. plo: a
 ueris. ac penitueris. cōfirma et corrobora ceteros. quū te
 pūncipē apostolorū deputauerim. hoc em̄ decet te. q; me
 cū robur es. p. tra ecclesie. hoc autē intelligendū est non
 solū de apostolis q; tūcerant. vt roborarētur a Petro. sed
 et de oibus qui vsq; ad finē mūdi futuri sunt fidelibus. ne
 scz aliquis credentiū diffidat. vidēs eū qui quū esset apos-
 tolus. denegauit. ac iterū per penitentiā obtinuit pteroga-
 tiuam. vt esset antistes mundi. hucusq; Theophilus. Et
 q; bus aperte inuitur. q; Petri sedes a fide catholica nul-
 lo vnq; tēpore deuiaret. s; magis reuocaret alios ab erro-
 re. et confirmaret etiā dubitantes. ex quo Petro eiusq; suc-
 cessorib⁹. datur potestas alios cōfirmandi. imponit alijs
 necessitas obsequendi. ad hoc. xxi. di. s. s. ad si. ibi. atq; pio

eius fide et. xliij. q. s. a recta. cum s. c. seq. lxx. dist. si qui.
 Item Theophilus sup predicto verbo. Simo ecce sathanas. hoc autē petro dixit. eo q; fortio: alijs eraret superbi-
 re poterat in his q; promissa erāt a christo. Theophilus. Hinc
 ostendat q; hoies nihil existētis. quantū pertinet ad hu-
 manā naturā et lubricum mētis nostre. nō deceret pcesse
 ceteris. velint. et ideo omīssis ceteris. venit ad Petrū cere-
 ris pclatū. vnde sequit. ego autē p te rogauit. Itē L. h. yf.
 Nō dixit. rogauit vt non neges. sed ne deferas fidē. Theo-
 philus. nā est paululū agitā dus sis. habes tñ rēconditū
 semen fidei. quāuis deiecerit folia. i. spūs rētoris. viger
 radix. Petri ergo sathanas te ledere tāq; inuidēs tibi de-
 mea dilectione. sed quāuis egomet p te sim deprecatur. tu
 tñ delinques. vñ et sequit. et tu aliquādo cōuersus. confir-
 ma fratres tuos. Theophilus. admirare igit exuberantiā do-
 uine patitē. Ne diffidere discipulū faceret. nondū para-
 to crimine. largitus est veniā. ac iterū ipsum in apostolis
 co gradu restituit dicens. Cōfirma fratres tuos. Beda. q.
 di. sicut ego tuā fidem. ne deficiat. orādo p te. rēta tu in
 firmiores fratres. ne de venia desperēt. etiam confortare
 memēro. Amb. Laue ergo iactantiā. caue sculā. ille tūbe-
 tur cōfirmare fratres suos. q; dixit. Dat. xij. oia relinquit
 mus. et secuti sumus te. ¶ B. Item imminente insuper
 christi passione. solus Petrus educēs gladium. percussit
 seruum pontificis. et dexteram eius abscedit auriculā. Jo.
 xvij. Bieg. Tollit ergo petrus aurem. quasi petrus. q; ipse
 est q; accepit clauēs regni celoz;. ille enim condēnat qui
 absoluit. qm̄ ligādi et soluedi adeptus est potestātē. xliij.
 q. s. si petrus. Subaudi specialiter et extolleret. q; pte om-
 nib⁹. et pio oibus. causa. c. et q. s. si aut. et xxi. di. s. s. Item
 christo resurgente angelus resurrectionis testis mulierib⁹
 ait. dicit discipulis ei⁹. et petro et. Dat. xvij. Biero. Dicit
 autē specialiter et petro. q; se indignū iudicat discipulare.
 dñi ter negauit magistrū. sed petā pterita nō nocent. qñ
 non placet. ar. l. di. ferrū. xxiij. q. s. apud misericordē. de. Bieg.
 ibi. si aut hunc angelus nominatim nō expūmeret. q; ma-
 gistrū negauerat. venire inter discipulos nō auderet. nos
 carur ergo et noie ne desperet et negatione. ¶ C. B. Ipo-
 etiā die resurrectionis singulariter Petro christus appa-
 ruit. Luc. xliij. vbi dicit. q; surrexit dñs vere. et apparuit
 simoni. Beda. Omniū. et virozū primo dñs apparuit.
 intelligit Petro. et ijs quos euāgeliste quatuor. et Paul⁹
 ap̄s commemorauerunt. hanc em̄ manifestationē soli pet-
 ro prius factā. deinde ipsi cū alijs discipulis coapostolis
 eius Paulus declarat. s. ad Ro. xv. vbi dicit. Quia surre-
 xit christus tertia die s̄m scripturas. et q; visus est cephe.
 id est petro capiti. cephas em̄ grece. latine caput. xxi. di.
 c. s. et post hoc vndecim. Item L. h. yf. Non em̄ oibus se
 manifestabat vt sereret fidei semina. nā qui pmo viderat
 et certus erat. alijs referebat. deinde sermo p. dicit. ppa-
 rabat anīmū auditoris visioni. Et ideo primū dignū et
 fidelio: i oibus apparuit. Erat em̄ opus anime fidissime
 que prius acciperet hunc aspectum. et vt minime turbat
 retur inopinata visionē. Et ideo primo videt Petro. et q;
 primo cōfessus est eū. Dat. xxi. christū primo post resurre-
 ctionē videre mereatur. Et etiā q; em̄ negauerat. Dat. x.
 xxi. prius sibi voluit apparere. cōsolans eum ne despora-
 ret. post petrū vero alijs apparuit. quād oq; paucioribus
 quād oq; pluribus. quod Luc. xliij. duo discipuli cōfite-
 tur. ¶ D. Itē post ipsam resurrectionē. propinquante
 ascensionis tēpore. tertio requisitus a christo an se amaret
 et tertio amorem cōfiteus christi. tertio audiuit a christo
 pasce agnos meos. pasce oues meas. Joā. vlti. non distu-
 guēte inter has et illas. et de ma. et obe. solite. s. nos autē.
 primo autē dixit dñs. Simon ioānis diligis me plus hie
 Aug. Sciens dñs interrogat. sciebat em̄ dñs q; nō solum
 eū diligeret. verū etiam q; plus oibus eū diligeret petrus.
 Alchimus. Dicit autē simon ioānis. i. filius ioānis carna-
 lis patris. mystice autē simon obedies. ioānes gratia. meo
 rito ergo hoc noie vocatur. i. obedies gre dei. vt ostendat
 q; ardētios

rius. Genes aut christus in sine inuenit ecclesia fessam: et antichristi spu et totius seculi morib' circactam. Et q: de antichristi consuetudine ad oem tentationu nouitatem solitari erunt: et ad diu aduentu expauescent: falsas reru imaginationes metueres. sed bonus dñs timore depellit dicit. Ego san. et aduētus sui fide metu naufragij inimi nēis depellit. Aug. de questionib' euangeliō. Vel qd dicitur dicitur pharisaia esse signat: quida q cesserint oia dolo de christi aduentu dubitabunt. Q aut petrus in impo raba dno me mergat: significauerat qbusdam tribulatio nēis etia post vltima persecutionē purgatam ecclesia. Itē Hilari'. Q aut trepidanti Petro virtutē perueniēdi ad se dñs nō inducit: sed manu apprehēsum sustinuit: bec ratio est: solus em passurus pro oibus: oim peccata solue bat: nec focum admittit. quicquid enim vniuersitati pres tatur ab vno presatur. Item Aug. In vno etiam aposto lo. i. Petro. in ordine aposto loꝝ primo et precipuo in quo figurabatur ecclesia: vtrumq; genus significandum fuit id est firmi in hoc q super aquas ambulauit: et infirmi in hoc q dubitauit. nam et vnicuiq; sua cupiditas tempes tas est. Amas deum: ambulas super mare. sub pedibus tuis est seculi timor. Amas seculum: abso: bet te. sed quū fluctuat cupiditate cor tuum: vt vinctas tuam cupiditate: imo ca christi diuinitatem. Rabanus. Nec mirandum si ascendente in nauiculam domino: vent' cessauit. in quo cumq; enim corde dominus per gratiam adest: mor vni uersa bella quiescunt. Et of. s. quia quum sit par: pacem ins fert. Item Hilarius. Ascensu etiam christi in nauim: vni tum et mare esse sedatum: post claritatis sue reditum: eter na ecclesia: par et tranquillitas indicatur. et quia tunc ma nifestus aduenit: recte admirantes vniuersi locuti sunt. vere filius dei es. Confessio enim vniuersorum tunc abso luta et publica erit: dei filium non iam in humilitate co: po rea: sed in celesti gloria pacem ecclesie reddidisse. Item Aug. de questionib' euangeliōꝝ. Signatur enim clarita tem eius tunc manifestatam: futuram perspectionem iam vi dentibus: qui per fidem nunc ambulant. C. Item et alia Petri privilegia subnecuntur. Nam assumpto chris to in celum. Mar. vlti. Petrus velut eius successore: eccles iam regere cepit: dum ad complendum duodenariū nu merum aposto loꝝ loco Iude preuicariotus ex verbis prophete Dauid alium instituit: et subrogari fecit. Actū i. et vi. q. ii. s. in fi. C. X. Qui etiam recepto paraceto: discipulos non multo repletos: sed spiritus sancti gratia illustratos: ex verbis Iohannis apertius coprobauit: signa ros instruens: et incredulos destruens. Act. ij. de conse. dis tin. iij. prop. i. Hic penitentiam agere iussit: et baptizari credentes. vt ibi haberur. de peni. distin. i. s. his authorita tibus. s. petrus apostolus. et de conse. distin. iij. p. call. c. prop. i. Hic primum curando claudum fuit miraculum operatus. Act. ij. ibi. Petrus autem dixit: argētum et au rum non est mihi et c. Et in Ananiam et Sapphyam vros rem eius tamq; primum et precipuum aposto loꝝ promul gavit sententiam mortis. quia mentiti fuerat spiritus sancti co. Act. v. et iij. q. viij. legi. c. c. occidit. et c. petrus. Ipse so lus in Simonem magnū sententiam damnationis pro mul gavit: licet non ei soli: sed omnibus communiter pes camiam obrulisset. Act. viij. q. i. qui studet. et c. petrus. et c. eos. Ipse non solum miracula faciebat: sed etiam vmbra illius Act. v. Ipse in mentis excessu vidit celum apertum: et vas quoddam descendens: quod animantia diuersi ge neris continebat. et dicitur ei. Surge petre: macra: et mas duca. per quod inuinitur q; Petrus prelatu fuerit popu lis vniuersis. vas autem illud orbem vniuersum signat. et vniuersitas contentorum in eo: significat tam iudeorum q; gentium nationes. ponitur histo: ia Actū. x. et c. Has illud velut linteam de quo ibi dicitur: mystice penitentia signi ficare potest. linteam enim multis tunctionibus et labo: i bus fit: et penitentia vera multo labore agenda est. et vij. distin. omnia. vnde Aug. Tunde pectus: et tundendo esto

correctus. de peni. distin. s. tres autem. In tali linteo domi nus inuoluitur: dum in vera penitentia corpus suum sus mitur. Jo. xij. Acceperunt corpus Iesu: et ligauerūt linte is cum aromatis. et sicut in linteo penitentia: sic in aro matibus virtutes signantur. fm Greg. in sermone homi lie paschalis. et facit et de sacra vnc. c. vncio. s. ad exhibens dum. Item Greg. virtutes perficientium in notitia cetero rum: quasi suauitate fragrant odorum. Q autem linte teum ter ostenditur. signatur q; vera penitentia trib' mo dis agitur. contritione. confessione. et satisfactione. de pe. distin. iij. perfecta penitentia. Animalia immunda que in linteo sunt: significant peccatores qui in penitentia sunt. bestie quidem auaros. serpētes. luxuriosos. aues. super bos. C. Adapta lector. In his iubetur Petrus occidere. scilicet vitam bestialem. de qua dicitur in ps. et vij. homo quum in honore esset: scz rationis discernendi inter mun dum et immū dum non intellexit id est intelligere noluit. ps. xxxv. vt bene ageret. et manducare id est transire in corpus ecclesie. Greg. Dirabile q; serpentes et bestie pos sunt in celum ascendere. verum est. sed in linteo peniten tie. Aug. Anime sancte que in hoc seculo aut per vite ins nocentiam pure sunt: aut penitentia satisfactione pur gantur: saluatoꝝ recipiuntur. Item Petrus post chris tum primum mortuum resuscitatur. scilicet et habitā. Act. ij. in fi. in signum q; ipse precipue per clauē sibi commissas soluendo peccato: es resuscitatur ad vitam gratie. de pe ni. distin. i. s. hoc autem. vltra columnam. s. resuscitatus. C. y Item ipse Petrus primum iudeos: primum genti les: post ascensionem conuertit ad fidem: vt super vrosq; fideles se habere primum monstraret. quū ipso die pen tecostes ad verbum exhortationis ipsius circiter tria milia iudeoꝝ baptizati sunt. Act. ij. de conse. dist. iij. pro p. ac deinde Cornelium centurionem gentilem: et suas quasi primitias gentium ad reuelationem angelicam ba ptizauit. Act. x. in fi. et distin. in nouo. ibi. primumq; ad fidem populū virtute sue predicationis adducit. l. distin. fidelio. ibi. Petrus enim dicitur eo q; primum in nationi bus fidei fundamenta posuerit. etiam de conse. distin. iij. non dubito. ibi. verum tamē si iam spiritus sancto accepto Cornelius baptizari noluisse: corampti sacramenti reus fieret. Item est Petrus cuius vnam nauem ascendit chris tus. Luc. v. quia vna est ecclesia vniuersalis: cuius rector est Petrus. et iij. q. i. loquitur. Unde ibi super verbo Actē dens autem in vna nauim que erat Simonis. Beda. Na uis Simonis est ecclesia primitiua. de qua Paulus dicit Gal. ij. qui operatus est Petro in apostolatu circūcisio nis. Unde dicta vna: quia multitudinis credentium erat eo: vnum et anima vna. Act. iij. et i. q. i. dilectissimus. Itē ibi. Et impleuerunt ambas naues. Amb. Dyssice autem fm Marti. nauis petri fluctuat: fm Lucam impletur pi scibus: vt et principia ecclesie fluctuantis: et posteriora ex uberantis agnoscas. non turbatur ista que Petrum has bet et c. prosequere. et iij. q. i. non turbatur. Ubi et dicitur. Duc in altum et c. deniq; et si alio imperat vt latent retia sua: soli tamen Petro dicitur. Duc in altum. hoc est in pro fundum disputationum. Vel in altū. quia Petrus altior alijs: et superior. et distin. in nouo. lxxx. distin. in illis. in fi. ibi. quia nec inter ipsos aposto los par fuit institutio: sed vnus presuit omnibus. Q autem retia rumpebatur. ibi. Piscium copia et nauicula implere iussit: et vt mergerentur. fm Aug. signat hominum carnalium tantam futura multitudinem in ecclesia: vt etiam corruptione pacis per hereses et schismata scinderentur. Rumpitur autem rete: sed non labitur piscis. fm Bedam. q; suos domin' etiam inter persequentium scandala seruat. Item fm Bedam. harum impletio nauium vsq; in fines seculi crescit: fm q; implere merguntur: hoc est in mersione premuntur. non enim sunt submersi: sed periclitare. prout aposto lus expo nit. et c. et i. Timoth. ij. In nouissimis diebus instabunt tempora periculosa: et erunt homines seipsos amātes: cu

Alia pe
niet pri
uilegia
et mira
cula.

pld: elari: superbi: blasphemii: parentibus non obediētes
 ingrati: seclit: sine affectione: sine pace: criminator: es: in:
 cōmētes: inimicos: sine benignitate: proditor: es: prior: es:
 uitumidi: volupratum amatores: magis q̄ dei: habētes
 quidem speciem pietatis: virtutem eius abnegantes &c.
 Nā mergi naues: est homines in seculo: ex quo electi per
 fidem fuerant: mox: prauitate relabi. Item. ibi. Et hoc iā
 homines cris capiens. Beda. Hoc ad ipsum Petrum spe
 cialiter pertinet. Et ponit em̄ ei dñs quid hec captura pis
 scium significet. q̄ sc̄z ipse sicut nūc per retia pisces: sic ali
 quando per verba fit capturus homines. Nā vna die sol
 lum: cepit tria milia verbo suo. vt Act. ij. & pie. c. de conse.
 dist. iij. propt̄e: totusq; huius facti ordo: quid in ecclesia
 cuius ipse Petrus tyrum tenet quotidie geratur: ostēdit.
 C̄ Item super illud Mart. xij. Ecce nos reliquim⁹
 omnia. qd̄ est ibi verbū Petri. dicit L. h. yf. Qui clauēs
 regni celorum acceperat: pro ijs qui ibi sunt iam cōfidit.
 et pro oib; terrarū vniuersa interrogat. C̄ Item Jo. xxi.
 super illud Ascendit Simon Petrus: & traxit rete in terra.
 S. ego. Petro autem sancta ecclesia est cōmissa. ipse
 specialiter dicitur Jo. vlti. Pascē oues meas. Quod ergo
 postmodū aperitur in voce: hoc ante signat in opere. ipse
 enim pisces ad soliditatem litoreis pertrahit. q̄ stabilitatē
 eterne patrie fidelibus ostendit. hoc egit verbis. hoc epis
 tolis. hoc agit quotidie miraculorum signis. C̄ Itē Jo.
 vj. Petrus tamq̄ caput p̄ toto corpore apostolico: & eccle
 sie dicit christo. Dñe ad quem ibimus: Augu. q. d. repellis
 nos a te: da nobis alterum te: ad quem ibimus. si te relin
 quimus. L. h. yf. autē: Verbum multe amicitie est ostēdit
 suum. quia sc̄z christus eis honorabilior: erat q̄ patres et
 matres pro tota etiam ecclesia confiteretur dicens. Et nos
 credimus: & cognouimus: quia tu es christus filius dei. vbi
 Aug. credimus enim: vt cognosceremus. Nā si prius cog
 noscere: deinde credere vellemus: nec cognosceremus:
 nec credere valeremus. Hoc autem credimus: & cognoui
 mus: q̄ tu es christus filius dei. i. quia ipsa vita eterna es:
 et non das in carne & sanguine tuo nisi quod es. C̄ Item
 Jo. xij. ibi. Desiderantes de quo diceret. L. h. yf. Omnibus
 autem trepidantibus: & ipso vertice: sc̄z Petro fouidans
 te: Joannes velut delectat⁹ recubuit in sinu Jesu &c. Sūt
 et alia plura ex quibus Petri primatus ostēdit potest̄tē
 per cōsequens successoris ipsius. sed ea que sunt dicta ad
 presens sufficiant. Quibus tamen & illud addendum est
 q̄ Petrus caput & princeps apostolorū: & consequēter to
 tius ecclesie dicitur & est. nō solum christi institutione: sed
 etiam apostolorū cōmuni approbatione. sicut sacri docto
 res eliciunt ex quibusdam predictarum auctoritatū & ex
 quibusdam alijs. et est expressum. xxi. dist. in nouo. C̄ Ad
 hoc etiam addendū est q̄ Romanus pontifex Petri suc
 cessor: nō solum iure diuino: quod a christo: sed etiam iure
 humano: quod est a terreno p̄ncipe: primatum obtinet
 super omnes ecclesias: & cōfessariūq; rectores: vt patet ex
 p̄uilegio concesso a Constantino romane ecclesie: ac in
 ea presidenti. xvi. dist. constantinus. Si autem obiciatur
 q̄ p̄ncipis terrenus primatū spiritualem conferre nō po
 tuit: quū de spiritualibus disponēdi non habet potest̄tē
 tem. xvi. dist. qui bene. Dicendū est q̄ illius p̄uilegij po
 testas quantum ad potestatem spiritualem pertinet: non
 s̄m auctoritatem est accipiēda: sed s̄m approbationem:
 et manifestatiōem: & deuotionem: et diuine voluntatis
 executionem.

Articulus. lvi.

Hinc videndum est

de differentia & cōuenientia duplicis potestatis regie sc̄z spiritualis et secularis. Harum autē potestātū differentia ex ip
 s̄is nominibus considerari pōt. dum vna
 spiritualis alia secularis vel tēporalis vocatur. C̄ Ad cu
 ius differentie intellectum sciendū est q̄ spirituale duplis

iter dī. Uno em̄ modo spūale dicit̄. id qd̄ p̄tinet ad aiām
 que spūalis est nature. Tertulian⁹ hereticus aiām corpo
 reā esse dicit. x. q. iij. quidā. s̄. tertulianiste. & precipue
 quantum ad partē rationale. & hoc modo sciētie & virtutē
 dicuntur spūalia quedā. huic autē spūali contradi
 cit corporeale: quod sc̄z p̄tinet ad corpus: vel ad aiām.
 vt est corporeis forma. et in clemē. de fi. ca. fidei. §. postea.
 et vt cōmunicat cum animabus brutoium. Et sic dicunt
 quidam q̄ potestas p̄clato: n̄ ecclesie spūalis dicitur:
 quia est super animas: & super ea que ad perfectiōnē p̄tinet
 tinent anime. Potestas autem p̄ncipū secularis dicitur
 corporealis: quia est supra corpora: & super ea que p̄tinet
 ad corpus. ad hoc. xvi. dist. cum ad verum. ibi. quatenus
 spūalis accusatio a carnalibus distaret incurfū. C̄ Sed
 hoc dicitur habet dubium. nam etiam secularis potestas
 si recta & ordinata sit: intendit p̄ncipaliter & finaliter sub
 ditos dirigere: & inducere ad vitam virtuosam: que p̄nci
 paliter ad aiām p̄tinet. ar. ad hoc di. iij. facte sunt. c̄
 in prohe. decre. rex pacificus. §. ide cog. Id em̄ debet inten
 dere omnis recta potestas in hominib;: ad qd̄ homo fina
 liter ordinatur. Finis autem dominis in quantum homo
 est felicitas. Unde omnis potestas recta: debet intendere
 vt multitudine sibi subiecta sit felix: felicitas autē hominis
 p̄ncipaliter cōsistit in actu virtuosos. vnde P̄s. (Beatus
 vir qui nō abiit in consilio impiorū &c. Et iterū p̄s. cxxij. f.
 Beatus vir qui timet dominū. & P̄s. cxxvij. Beati iunna
 culati in via &c. cum si. Quare ad officium huius potesta
 tis p̄tinet dirigere homines in hunc finē. Verum quia
 ad felicitatem politicam precipue requiruntur exteriora
 bona: que vite corporealis deseruiant: Ideo cōsequenter ad
 eius officij p̄tinet gubernatio: quantum ad res exteriorē
 res: & quantum ad corpora: sine quibus nō exercerentur ali
 que opera in hui⁹ vite statū. ar. §. q. iij. si q̄s obiecerit. fm̄ q̄
 hoc videtur q̄ secularis potestas p̄ncipaliter etiā debet
 dici spūalis: accipiēdo spirituale modo predicto. C̄ Alio
 modo vero dicitur spirituale id quod ad aiām p̄tinet:
 non s̄m naturam: sed s̄m gratiam. & fm̄ hoc dicuntur spi
 ritualia illa que respiciūt gratiam: & que ad gratiam hab
 bent habitudinem. Et hoc modo potestas secularis nō di
 citur spūalis: sed tēporalis: fm̄ quod h̄mōi respicit nat
 turam. spūalis autē respicit gratiam. Patet ergo diffē
 rētia predicta duplicis potestatis regie: que est q̄ vna di
 cit̄ naturalis: alia supernaturalis. Quia tēporalis fm̄ q̄
 h̄mōi respicit naturam: spūalis autem respicit gratiam:
 que est super naturā. Et hoc vna dicitur celestis: alia ter
 rena. Spūalis em̄ que respicit gratiā: que facit homi
 nem deiformē: dicitur diuina: Tēporalis autē que respicit
 cit ipsam naturā hominis: fm̄ q̄ est homo: dicitur huma
 na. C̄ Conueniunt autē he due potestates regie. Primo
 fm̄ causam efficiētē. quia omnis potestas a deo. Roma.
 xij. cxxij. q. i. quid culpatur. C̄ Item secundo conueniunt
 fm̄ causam finalem. q̄ finaliter in vtraq; intenditur beati
 tudo. vt proxime dictū est. C̄ Tertio conueniunt quanti
 tū ad subiectum. quia vtriusq; potestatis subiectū est ho
 mo. Differunt tamen he potestates quantum ad dispositiō
 nem subiecti. vt quidam dicunt. q̄: in homine cui cōmuni
 canda est potestas tēporalis: requiritur perfectio p̄uigen
 tie: per quā dirigatur in agendis. optimū ar. cxxij. di. §. i. &
 c. petrus. In homine autē cui cōmunicanda est potestas
 spūalis: requiritur perfectio sapientie: per quam cōtem
 pletur diuina. Unde potestas tēporalis requirit vitā acti
 uam. et de remun. nisi cum p̄idem. §. nec putes. xvi. dist. si
 quis vult. C̄ Quarto conueniūt he potestates quantum
 ad obiectū. quia vtraq; potestas exercetur circa hominē.
 nam hic loquitur de potestate circa hominē. Sed in diffē
 rēter habet se esse vtraq; circa homines. Tēporalis enim
 habet esse circa homines: vt fm̄ suam naturā consideran
 tur. Spūalis autē debet esse circa hoies: vt sunt susce
 ptibiles gratie. C̄ Quinto conueniūt he potestates quā

tum ad actus. q. cōsimiles sunt actus vtriusq. potestatis. Differunt tamen in modo agendi. vtriusq. nāq. conuenit iudicare. sed vni corporaliter. alij spūaliter. Iudicat vna spiritalis causas. r. q. s. per totum. Alia determinat temporalis. et de iudici. nouit. et qui s. sint legi. c. s. r. c. causamq. Una infert penam corporaliter. r. q. v. quasi per totum. Alia vero penam spiritalē. r. q. iij. quasi per totum. et de sen. eccl. per totum. Unde vni dicitur competere gladius spiritalis. r. q. s. v. i. s. in fi. Alteri vero gladii materia. r. q. s. q. v. non solum. r. q. s. i. inter. Et sic conuenit pascere. sed temporalis pascit corporaliter. sicut christus turbas. Jo. v. Darth. r. q. s. r. v. Dar. viij. Luc. ix. r. q. s. di. s. s. Spiritalis autem spūaliter. r. v. dist. iij. esto. s. Per v. Pascite qui in vobis est gregem. et licet etiā corporaliter pascere debeant. quā potest. vt pie. s. i. r. r. v. di. s. s. Et sic conuenit pugnare. sed spiritali oratione r. verbo. r. q. s. q. v. iij. cōuenit. Temporalis autē armis r. materiali gladio. vt hic pbatur. r. q. s. q. v. iij. quasi per totum. et de vo. red. p. multa. C Assignata vero cōuenientia r. differētia potestatum pceditur. restat cōsiderare de quibusdā alijs cōparationibus earūdem. Et primo quidē quomodo comparantur adinuicem sicut rēpois pūoitatē. Sic autem lex naturalis pcedit rēpois legem scriptā. vi. di. s. his ita. r. dist. s. ius naturale. sic videtur dicendum q. potestas regia rēpois que a natura oritur. pcedit potestatem regiam spiritalē. que ex gratia sumit exordiu. Nam spiritalis potestas sicut veritatem a christo initium habuit. qui nobis celeste regnum patefecit. ad cuius cōsecutionē ordinatur spiritalis potestas. Secūdo quā significationem tamen r. figurā. etiam in veteri testamēto. hec potestas esse cepit. vt longe. s. probauit. p. cap. in. r. q. s. ar. C B Secundo videndū quomodo comparantur adinuicem sicut dignitatem. Est autem simpliciter r. absolutē de cōcedū q. potestas spiritalis est dignior. et superior. multipliciter. Primo ratione agentis. quia est vtriusq. sit a deo. Roma. r. q. s. tamen spūalis dignior modo est a deo. quia spūalis. r. q. s. dist. c. i. C Secūdo ratione finis. quia spiritalis spiritalis ad superiorem finē ordinatur. q. temporalis. vt dicitur est. C Tercio ratione obiecti. quia licet homo sit vtriusq. potestatis obiectum. tamen sicut rēpois modū est obiectum spiritalis potestatis q. rēpois ralis. quod patet. Nam temporalis potestatis obiectum. est homo. vt in suis naturalibus consideratur. Spiritus autem potestatis obiectum. est homo. vt est perfectibilis gratia. r. potest effici membris christi. r. dei filius per adoptionem. Jo. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri. de pen. di. s. hoc autē. s. item vt christus ait. C Quarto ratione actus. quia spiritalis habet altiores et digniores operationes. q. temporalis. q. sicut finis ad finem se habet. sic operatio ad finem perducēs. ad operationē se habet. C Quinto ratione modi agendi. quia spiritalis rēpois operatur. q. rēpois. in quo sepe cōtingit obliquitas r. defectus. licet em persona que spiritalē habet potestatem. deficere possit in operando. tamen potestas ipsa sicut se rectitudinem amplius semper habet. ar. r. q. s. q. iij. qui peccat. C Sexto ratione utilitatis. nam spūalis plura potest agere. r. plures habet agēdi modos. q. rēpois. Ad huc plures subdūtur potestati spūali. q. temporalis. nā spiritali subijciunt tam clerici. q. laici. vnde r. a subiectione illius cui spūalis potestas cōuenit plene. s. Romani potestatis. nullus exapitur qui ad ecclesiā qualitercūq. pertinet. r. q. s. iij. cuncta. et de maio. obe. solite. s. nos autem. Temporalis vero nō subijciuntur nisi laici. nec hi quātum ad omnia. clerici autē non subdūtur directe. nisi forte ppter aliquod rēpois. r. q. s. q. v. iij. s. ecce. r. v. iij. dist. eps me. r. r. p. o. l. a. u. d. C Deinde videndū est quomodo cōparantur hęc potestates adinuicē sicut causalitatem. Spiritalis quidē causalitatem habet super rēpois. et multiplicē causalitatis modū. Nam spūalis est causa rēpois per modū finis. q. finis rēpois. qui est felicitas naturalis.

ordinatur ad finē spiritalis. qui est beatitudo supernaturalis. r. ideo rēpois est propter spiritalē finaliter. r. qui potestatem rēpois quam habent ad spiritalē non ordinat. peruerse eos agere non dubiū est. optimum ar. r. q. s. q. v. p. i. n. c. i. p. e. s. r. e. v. i. j. dist. ecclesie mee. C Adhuc spūalis potestas est causa rēpois per modum principij agēti. r. hoc tripliciter. primo enim spūalis est principij agentis respectu rēpois. quātū ad eius institutionē. quia eam instituit. vt dicit Hugo de sancto victore. r. sepe supra dictū est. maxime in ar. r. q. s. r. l. C Sed considerandum est circa hoc. q. de institutione regni summi imperij due sunt opinionēs quasi cōtrarie. Quidam enim dicūt q. temporalis potestas a solo deo est immediata. r. a spūali potestate sicut in institutionē nullo modo dependet. r. q. s. q. iij. questum. Alij verō dicunt q. temporalis potestas si debeat esse legitima r. iusta. vel est cōiuncta spiritali in eadē persona. vel est instituta per spiritalē. alia iniusta est. r. illegitima. ar. ad hoc. et de sacra vnc. c. v. nico. de elec. venerabilem. C Inter has duas opinionēs accipio mediam. que pbabilior esse videtur. vt dicitur q. institutio potestatis rēpois materialiter r. inchoatiue habet esse a naturali hominū inclinatione. ac per hoc a deo. in quātum opus nature est opus dei. sicut. s. et de sum. tri. c. i. r. s. i. Perfectiue autē r. formaliter habet esse a potestate spiritali. que a deo speciali modo desinat. Nam gratia nō tollit naturam. sed perficit eam. r. format. r. similiter id qd est qd nō tollit id qd est nature. sed illud format. r. perficit. Unde quia potestas spūalis gratiam respicit. rēpois vero natura. ideo spiritalis temporalē non excludit. sed eam format r. perficit. Imperfecta siquidē est r. informis ois humana potestas. nisi per spiritalē formetur et perficiatur. Hęc autē formatio est ratificatio r. approbatio. Unde potestas humana que est apud infideles. quātū cumq. sit ex inclinatione nature. atq. per hoc legitima. tamen informis. quia per spiritalē non est approbata et ratificata. quia vbi sana fides nō est. non potest esse iustitia. r. q. s. q. i. s. sana. ad hoc. r. q. s. q. i. s. sed istud. ibi. cui potestas nulla est extra ecclesiam. op. facit. r. q. s. q. i. s. ex his. ibi. vbi em deest agnitio eterne r. incommutabilis veritatis falsa est virtus. etiā in optimis moribus. r. per D. thom. de hoc in sum. tri. de homic. r. de hoc. s. larius in. r. q. s. r. l. ar. dicit. C Sed ad ampliōrē huiusmodi euidentiam sciēdum est q. potestas humana siue rēpois duplici informis. ne indiget ad hoc q. sit perfecta sicut ratione potencie. Indiget em formatione fidei. quia sicut nulla est vera virtus sine fide. sicut Aug. vt prime allegau. sic nulla potestas est oino vera sine fide. Non q. sit nulla. r. omnino illegitima. vt. iij. q. vij. s. item in euāgelio. sed q. nō est vera neq. perfecta. sicut nec matrimoniu infidelium est perfectum r. ratum. licet sit aliquo modo verū r. legitimum. r. v. iij. q. i. s. item illud Aug. Indiget etiā formatione approbationis r. ratificationis per potestatem spiritalē. Quātū cūq. em aliquis habeat fidem. non tamen habet potestatem temporalē formatam r. perfectam. nisi per spūalem fiat ratificatio r. approbatio. Nulla em potestas secularis est omnino vera et perfecta. nisi per spūalem ratificetur r. approbet. r. cōfirmetur. Unde vinctio regibus adhibetur. non solum in signū sancitatis. q. in eis requiritur. sed etiā in signū approbationis r. formationis. Et a potestibus reges vnguntur. q. per spiritalē potestatem perficitur r. formatur illa que rēpois dicitur. et de sacra vnc. c. v. nico. r. ideo spūalis potestas potest dici quodāmodo rēpois formatā. eo modo quo lux dicitur forma coloris. Solo em habet aliqd de natura lucis. tamen ita debile habet lucem. q. nisi adsit lux exterior. per quā formetur. non inheret. sed virtualiter. non potest moueri visum. Et similiter rēpois potestas habet aliqd de veritate potencie. quum sit a iure humano. qd a natura oritur. sed in imperfecta est r. informis. nisi formatetur per spūalem. r. hoc modo institui dicit per spūalē. Unde Hugo de sancto victore dicit. q. in ecclesia dei facit

Temporalis potestas a quo instituta.

Temporalis duplici indiget formatione.

Alia tria de habitu potestatis r. coparatio.

Temporalis potestas r. coparatio.

dotalis dignitas regalem potestatem & sacrat & sanctifi-
 cat & benedicit et format per institutionem ac si diceret q
 es benedicendo sanctificat & formatio instituit. dixi. s. co.
 8. ad hoc. **¶** Et etiam ampli^o et hoc declaratur. na q homo
 fit super hoies et iure humano est non vsq. quaq. r. di.
 de constantinopolitana. quod a natura proficitur. **¶**
 aut^o homo fidelis fit super hoies fideles et iure diuino
 est qd a gratia oritur. gratia enim non natura similes effi-
 cit. Et quia ius diuini est apud christi vicarium: ideo ad
 eum pertinet institutio fidelium regum & temporalis potestas
 super fideles in quantum sunt fideles. vnde princeps
 temporalis in ecclesia iure humano potestatem habet sup
 hoies. viij. dist. quo iure iure diuino super fideles. Quia
 ergo fides natura format: ideo temporalis potestas for-
 mando instituitur: & institutio formatur per spirituale: &
 per ea approbatur & ratificatur. vnde nec legibus vti des-
 bet temporalis potestas contrariis spirituali. r. dist. per ros-
 tum. Parer ergo quomodo spualis potestas habet ratios
 non cause agentis respectu temporalis: quantum ad eius
 institutionem. **¶** Secundo habet ratione cause agentis
 respectu eius: quantum ad iudicium. Quia enim: an insti-
 tuat ad ea etiam pertinet ipsam iudicare. r. q. ii. v. i. s. c. f.
 de paroch. nullus. vbi de hoc. Item quia ex fine sumatur
 iudicium eorum que sunt ad fine potestas spualis que vlti-
 mum & supremum finem hominis intendit. l. q. ii. spualis
 homo. etia vide. ij. l. q. v. iudicare habet temporalis: que
 intendit finem inferiorē ordinabilem ad fine spiritualis
 potestatis. Quemadmodum enim scientia sacre scripture
 iudicat qualibet scientiam philosophicam. ar. xxv. di. q. ii. s.
 hinc etia sic spualis potestas iudicat qualibet temporalē.
 et qui si sunt legi per venerabilem. s. rationibus ad si. Et
 sicut iudicium factus qui deficit corrigitur per iudicium in-
 ferius: qui est superior: in gradu cognitiuarū potentias
 ratiōficatio temporalis potestatis qui inuenitur a rectitu-
 dine dei: ratiōficatur per spirituale potestatis: sicut per
 superiorē. et de iudic. nouit. vnde dicit Hugo de sancto
 viro. q. spualis potestas terrenam potestatem & instituere
 habet: vt sit: & iudicare hys si bona nō fuerit. **¶** Habet enim
 eam iudicare: eam potest & debet dirigere punire: & pe-
 nam ei inferre: non solū spiritualem: sed etia temporalem
 ratione criminis & delicti. etia vsq. ad eius destinationem
 procedere: hōc delicti q̄ntas et iudicat. ad hoc. r. q. v. i. item
 alius. et de sup. ne. p. e. grand. v. lib. et de re iudi. ad apo-
 stolice. lib. vi. et dicitur. s. in xij. r. l. ar. Que desiratio nō
 est ipsa potestatis: q̄ sic tolleretur ordo potestatum: que
 nō peccant. dicit. s. in viij. ar. sed est hōis male vrentis pot-
 restate sibi data. Unde quā dicitur potestas desiratio: acci-
 pitur potestas p eo qui potestatem habet. et de homi. r. a.
 nos. s. mane. ibi potestati incētiue. vt enim dicit glōf. sup
 illud ad Rom. xij. Omnis aia potestatis sublimior^o
 subdita sit. notē potestatis accipitur interdū potestas ip-
 sa. que datur alicui a deo. Aliq̄ homo ipse habēs potesta-
 tem. Non ergo desiratur aut dānatur potestas ipsa. que
 bona est: & ad bonū ordinata. sed desiratur habēs pote-
 statem: quā ea venter indēbit. **¶** Sicut enī per spualē
 potestatem conferitur alicui potestas temporalis super fideles:
 sic per eisdem potest. hac potestate primari: vt prime pba-
 us. **¶** Sed hoc autē iudicio qd cōpetit potestati spuali sup
 temporalē: nullus pmo temporalis princeps recipitur. quia
 generaliter potestas temporalis in quocūq. inueniat: sub-
 dita sit spuali iudicij: quā illius in quo potestas spū-
 tualis est p̄cussione. s. c. romani pontificis. Sicut enī alijs
 pontificibus cōuenit de temporalis potestate iudicare: nā
 ep̄s potest regem exorcicare in quantum pertinet ad suam
 dioc. r. dist. duo sunt. l. c. iij. dist. valentinianus. ibi. nostra
 capia submittimus. Summus enī pontifex habet plenum
 iudicium super omnes principes: & fm omne modū iudicij
 qui cōmunicatus est spuali potestati. vt in pot. c. i. in. alios.
 cū alijs cōdo. ibi. c. i. q. iij. c. i. **¶** Tertio vero spualis
 potest. habet ratione cause agentis respectu temporalis:

Temporalis
 potestatis
 iudicium
 dicitur
 spiritualis

Ep̄s
 est
 potestatis
 habet
 ratione
 cause
 agentis
 respectu
 temporalis

quantum ad imperium. Sicut enim cōtingit in artib^o q̄ ars
 ad quā pertinet vltimus & principalis finis: imperat arti
 ad quā pertinet finis secundarius: qui ad principale ordinē
 natur. sic & in potestatibus se habet. Unde & spualis pote-
 stas ad quā pertinet p̄cipuus finis: q̄ est beatitudo su-
 pernaturalis: ita se habet ad potestatem temporalem ad quā
 pertinet beatitudo naturalis: q̄ est finis secundarius ordi-
 natus ad supernaturalem: q̄ imperat ei: in sui obsequium
 vitur: & oibus que ei subduntur: & que ad ipsam perti-
 nent: q̄ naturalia gratuitis: temporalia spualibus: huma-
 na diuinis: terrena celestibus: rāq̄ dignioribus obsequi
 debent: & eorum imperio moueri & dirigi. r. q. i. p̄cipuum.
 et de ma. & obe. solite. s. verū. ibi. in spualibus antecellit: q̄
 tanto temporalibus sunt digniora: quanto aia p̄feret: q̄
 poi. c. i. concoc. ibi postea. vnde spualis potestas etia sup
 temporalia quecūq. imperium habet: in quantum spualibus
 nata sunt obsequi: & ad spualia ordinari: & temporalis
 potestas iure diuino quantum ad oia subest spuali: in quan-
 tum ordinatur ad ipsam: & est propter ipsam. Ita ergo se hō
 spualis potestas ad temporalem: sicut ars architectonica
 ad subseruientē: & sicut scientia sacra ad sciētiā humanā
 inuentas: q̄bus vitur in sui obsequio: ad manifestandē
 fia veritatis. ar. xxv. di. si quid verū. Unde temporalis vo-
 catur in auxilium a spirituali: & vocata debet auxiliū ferre:
 & obsequiū impendere. qd si non fecerint possunt ab ecclē-
 sia puniri. r. q. v. principes. & expresse ibidem in cadem
 nistratores. r. q. di. c. i. ad verum. et de of. ordi. c. i. & q̄.
 et de maledi. c. ij. vbi de hoc. r. q. di. nec licet et de sen. r.
 dilecto. lib. vi. **¶** Et dicitur aut potest. accipi cōparatio cau-
 rā fm continentia. Nam q̄ virtutes inferiorū continentur
 in superioribus: & q̄ sunt causato: p̄cū sunt cause: ideo
 temporalis potestas que cōparat ad spualē sicut inferi-
 ad superiorē: sicut causatū ad causam: cōtinetur in pote-
 state spuali. Et propter hoc a christo dicitur esse concessa
 beato Petro iura celestis imperij & terreni. r. dist. c. i. q̄.
 petrus. Et quibet eius successor: in quo plenitudo spualis
 potestatis residet. et de vsu pal. ad honorem. c. i. si p̄cū
 ber potestatem temporalem non tamē fm eisdem modū fm
 que habetur a principe temporalis: sed modo dignior: & p̄-
 fectioni. Non enī sic habet eij vt exerceat ei^o opera immo-
 diatē in aliquib^o casibus. et qui si sint. le. per venter
 bile. s. rationib^o. sed agit opera eius nobilio: in modis
 imperado: & dirigendo: & ad sui finem operib^o eius ven-
 do. Propter qd principes oēs temporales obedire debent
 ei apud quē spualis potestas in summo residet: tūq̄ sunt
 mo oēs nostri Iesu christo. et de ma. & obe. oēs principes.
 & ipsam sicut superiorē & sicut caput recognoscere: & p̄-
 reuereri: & honorare: atq. ei subici. vnde beatus Hieron.
 ep̄s ad Iherodum imperatorē ait. Regi quippe Omnis
 aia potestatis sublimior^o subdita sit: & potestatis
 subit: dei ordinationi resistit. Rom. xij. r. q. iij. qui resistit.
 quā sententiā cupiosos & oibus modis custodire in ecclē-
 bēda reuerentia summe & aplice sedis: & beati Petri vica-
 rio: sicut ipsam vobis vultis ad vniuerso seruari imperio.
 ad hoc. r. q. v. qui se scit. per. dist. c. i. q. iij. resistit. l. c. i.
 di. tibi dno. & c. valentinianus. r. q. di. victor. ibi. dicitur
 uerente gratulatione. r. q. di. constantin^o ibi. amplius q̄
 terrene imperialis nostre serenitatis. et. & i. b. i. a. eius
 crosantā romanā ecclesiam decernimus venerari: hō
 nocare: et amplius q̄ nostri imperij: & ratiōis: & ratiōis:
 sedem sacratissimā beati Petri gloriose ep̄scopi: & tribu-
 tes ei potestati & gloriā: & dignitatē atq. ratiōem: et hō
 nobilitatē imperialē. & i. b. i. & ratiōes: & ratiōes: & ratiōes:
 p̄o reuerentia beati Petri: & ratiōis: officij illi: & ratiōis:
 et. & c. duo sunt. ibi. in si quippe quā videamus: ratiōis: & ratiōis:
 la & principū subuerti: & ratiōis: & ratiōis: & ratiōis:
 rā dextra orationib^o eorū: credant se exorcitari: vel munit.
 & c. si imperator. ibi. Nō ad seculi potestates: quā si hō
 les sunt: & ratiōis: sicut sacerdotibus voluit esse subiectas: &
 i. b. i. Imperatores: & ratiōis: subdite debent: & ratiōis:

Ep̄s
 potestatis
 iudicium
 dicitur
 spiritualis

suas ecclesiasticas presulibus: non preferre: et in ps. ij. dicit
et nunc reges intelligite eru. qui iudi. ter. a. seruire dno in
ei. et. rxiij. q. iiii. no inuenitur. sup quo ricit glos. qd christi
hic loquit ad reges terre dicens. Et sic me constituto re
ge sicut pcedi. ps. ij. Ego aut constitui sum rex ab eo.
vos reges qui iudicatis terram: et contristamini: sed intelli
gite et erudimini. expedit em vobis vt sub illo sitis: a quo
est intellectus et eruditio. et expedit vt temere no dominet
mini: sicut illi q nulli putat se esse subiectos. et dno omnium
seruiatis. i. christo et filio dei. quare et no eius vicario que
sui loco pfectit ecclesie: et reges ei obedire debent: que
et non ij omnes qui qualitercuq; sub sunt regibus: immo
multo magis q regibus. quia quantum ad omnia est supe
rior: et q: totius potestatis spualis et temporalis apicem ten
net. vti si summus pontifex mandet vnum: et quicuq; p
eius potestatis contrariu: obediendum est magis summo
pontifici: q pnapali. et q. iij. qui resistit. dif. viij. que contra.
De alijs aut potestibus seculis est. op. ar. rxiij. di. si epa
metropolitani. q: non habet plenitudinem potestatis. et
de vsu pal. ad honore. vnde in his que ad salutem anime pris
nent: magis est eis obediendum q pncipi. et q. iij. iulian.
In his autem que ad bonu civile pertinent: magis obedi
dum est pncipi. vt pte. c. si eps. r. c. que contra. Temporalis
itaq; potestas ita coparatur ad spiritalis: qd subicitur
et obsequit: ab ea instituitur: ab ea iudicatur: in ipsam redu
citur: et ordinatur: in ea cōtinetur: et referatur. Et hoc simi
pliciter et maxime verum est de potestate plenaria spuali:
qualis est in summo pontifice. De potestate aut spiritali
fm parte: qualis est in alijs prelati: veru est fm aliqd
et in parte: vt superius est probatu. **Q** autem spualis
potestas sit dignior: et superior: temporalis pte et multis. **P**ri
mo et decimarum datione: quas potestas temporalis dat pre
latis ecclesie: in recognitione seruitutis dei: a quo habet
res temporales: et potestatem super ipsas. rxiij. di. si imperas
to. eo modo quo aliqui sunt tributarij alicui dno ratione
eius qd tenent ab eo. et de cens. omnis. ista ratio pbatur
rxi. q. i. de decim. et de deci. tua nobis fraternitas. Secundo
et sanctificatione et benedictione. quia spualis potestas
temporalis facit et benedicit. qui aut benedicit maior: est
vt dicit apst ad hebr. vij. ibi. siq; vlla aut contradictione:
qd minus est a maiore benedicit. rxi. di. deniq. Tertio ex
renu gubernatione. quia sicut in ordine rerum spualia re
gunt temporalia: et temporalia grossiora et subtiliora regunt
tur: Sic in ecclesia que optime ordinata est potestas tem
poralis per spualis regitur: vt corpus per animu: qui ei
pponit. rxiij. di. sedulo. Et sicut in vniuerso vnu corpus
per aliud gubernatur: et corpus per spiritu: et spūs inferior: p
superior: et omnis spūs per deū: vnde Leo papa. **U**nc ex
natura pat hois: et vera libertas: qn et caro animo iudice
regitur: et animu deo pefide gubernatur. Sic in ecclesia po
testas temporalis per aliam temporalis: et temporalis per spi
ritualis: et vna spualis p alia: et ois spualis per vna pima
summi pontificis gubernatur. ad hec. rxi. q. iij. cure. et de treu.
et pa. c. ij. q. vi. ad romanam. **Q** aut spualis potestas
prebebeat temporalis: ita q super temporalis possit: et q sub
ea sint principes seculares: et per consequens ij q sub sunt
pncipi. **P**rimo non solum quantum ad spualia: sed etiam quantum
ad temporalia: pbatur multipliciter. **P**rimo quidem q: cui
comittitur principale: intelligitur comitti et accessoriu. et
de reg. iur. accessoriu. lib. vi. et de dona. inter vi. et vro. de
pud. etia. vbi de hoc legit et no. in glos. bene dicit. Sed po
testas spualis est principalis: temporalis autem est accessoria
respectu ei: qui sub ea et ppter ea sit. vt supra pbatu est.
Ergo cui comittitur spualis intelligitur comitti etia tempo
ralis. vt pte. c. de pud. etia. **P**etro aut et successoribus ei: co
missa est a christo spualis potestas: et plene. vt supra sepe
dictu est. ergo et temporalis. q: christus cui: papa vicariū est.
et de trāsa. quāto. suo modo vtrūq; exercuit. et. di. qm. **I**te
qui curā habet de fine: oportet q etiam de his que sunt ad
finē curam habeat. Sed spualis potestas curā habet de

fine hois: qui est salus et beatitudo anime: ergo curam ha
bebit de oibus his que ad huc obtinendū cōferre possunt:
et de his que ipsius executionem impediūt. **I**nter hec aut
sunt temporalia. quia eorum bono vsu meremur eternū pre
miū. et abusu eternā penā. ar. bo. rxi. q. i. expedit. de pe. dist. i.
§. et his oibus. h. idem super danielē. Quā obrem spualis
potestas etia super temporalia potestatem ordinatur ad
finē salutis. **E**t q: ad hoc sunt nobis data a deo: vt eis be
ne vtamur in ordine ad salutē: nec aliter apperēda et poss
sidentia dispēdanda sunt: qd ppter beatitudinē. **I**deo spi
ritualis potestas extendit se ad illa: fm id ad qd nobis dat
ta sunt: et fm qd a nobis habenda sunt. **U**nde ad spūalem
potestatem pertinet imperare bonū eorum vsu: et phibes
re abusu. Nam ois causa ad puniendū peccatū ad eccle
siā pertinet. et de iudi. nouit. **I**tem sicut christus est caput
fidelium: et fm animas: et fm corpora. **E**phē. i. **I**psū dedit
caput supra oēm ecclesiā. et ad col. i. **E**t ipse est caput eorum
posis ecclesie. et de sacra. vnc. c. i. §. caput aut. **I**ta et eius vi
cari: equaliter potestatem habet sup corpora et super ea q
corporali vire deseruiūt: cuiusmodi sunt exteriora bona et
temporalia: in quantum ipsa vira corporalis et ad ipsam cōfer
rentia organice ad salutē administrant. **N**ā ad actiones
spuales vritur corporis: et medijs. ppter qd apst ait. quod
ipsa corpora vestra templū sunt spūs sancti q habitat in
nobis. s. cor. iij. et. vi. c. r. ij. **L**o. vi. **I**tem spualis potes
tas temporalis potestatem iudicare rōne delicti. rxiij. q. v. admini
stratores. rxiij. q. v. pcepit. et de iudi. nouit. et eam requirit
rere p defensionē ecclesie. **P**otest etia ab ea et ei subditis
erigere auxiliū: et subuentionē personarū: et rerum p cō
muni vtilitate ecclesie. ad hoc. rxiij. di. ecclesie. rxiij. q. viij.
vt pridē. et q. iij. sicut excellentia. **E**t his aut sequitur qd ei
subiciatur in temporalibus. q: et ipsa temporalis potestas nō
plus videt posse in sibi subiectis. **I**tem principes etia secu
lares nedū subditi de suis temporalibus decimas solunt.
no. et de ma. r. obe. oēs principes. **I**tem fm ius diuinū
nullus iuste possidet: si dei dominio a quo id hz volūtate
non subdatur: et si eo non recte vtatur. ppter qd infideles
et peccatores: q se dei dominio subtrahunt: et temporalibus
peruerse vtunt: indigne ac iniuste ipsa temporalis possidet
fm ius diuinū. quicquid sit de iure humano. et fm hoc ve
rificatur illud Aug. qd **I**ure Diuino **D**ia **S**unt **I**ustitia.
rxiij. q. viij. c. ij. et. ij. **N**on est aut subiectus deo: q non est
subiectus ecclesiasticę potestati. rxiij. q. i. didicimus. **R**ecet
q vsus temporalium est fm ordine ad finē que spualis pos
testas intendit: et ad que dirigit: quare nullus iuste possidet
aliquid temporalis nisi in ei possessione potestati spuali se
subdat. hoc aut non est nisi spualis potestas ad ipsa tempo
ralia se extendat. **R**ecet ppter ea quidā docent q
spualis potestas ad temporalia se dupliciter extendit. vno
modo quātum ad vsu ppter necessitatis. **D**ignū est em
vt qui spualia seminar: metat carnalia. s. ad **L**o. ix. rxiij. q.
s. §. his ita respondetur. et de p. scrip. cū ex officio. **A**lio mo
do quātum ad iudiciū. q: quū de spualibus iudicet: que sit
periora et potiora sunt: pot etiam de temporalibus iudicare:
vel mediate vel immediate. sicut superi dicitur et expsum
est. rxi. q. i. quicūq; litet. **Q** aut potestas temporalis
instituat per spūalem: licet sit superi declaratu: tñ adhuc
sic arguit. **P**opulus em israeliticus figurabat popm christi
stianū: et q in illo populo cōtingebat: figura erat bonum q
sunt in popo christiano. s. **L**o. i. **I**n illo hū popo electione
summi pontificis et regis non comisit deus populo: sed sibi
reseruauit. sicut d: **D**eu. rxiij. **E**dm constitues regem que
dhs de tuus elegit. **U**n ex speciali dei ordinatione institu
ti sunt iudices in populo illo. et postea reges. viij. q. s. licet.
Quare in popo christiano ex speciali dei ordinatione det
bet reges institui. **H**ec aut dei ordinatio declarabatur in
veteri testamēto per pphetas vel sacerdotes: a quibus vni
gebatur aliqui in reges. quare etiam in nouo testamento
etia declarari debet per sacerdotes potestatem spūalem ha
bentes. et fm hoc spualis potestas instituitur dicitur tempo
ralis

Temporalis potestas a spuali iudicat.

Spualis potestas a spuali iudicat.

Temporalis potestas a spuali iudicat.

lem: in quantum vice dei agit. et id quod ipse agit dicitur deus agere. quod qui per alium facit per se facit. et de prescrip. si diligenti. et de sen. ex. mulieres. in fi. vbi de hoc in glos. si supra. Sed huiusmodi institutio principum in ecclesia iure diuino non excludit illa que de iure humano est. sed ea formatur et perficit. ut superius est dictum. Nam in institutione pontificum que fit per superioris pontificis precedit quedam imperfecta institutio per ius electionis. de hoc legitur et no. lxxij. di. quarto. **C**irca autem potestas temporalis per spirituale iudicet. preter supra dicta sic ostendit. Principes enim temporales defacili degenerant a bono regimine: et efficiunt tyranni. quod patet in multis exemplis: tam apud gentes quam in populo israelitico: et post christum in populo christiano in quibus plures principes tyranni fuerunt: pauci autem reges veraciter. Et huiusmodi ratio est: quod regi conceditur magna potestas. et non est nisi hominis virtuosus bene ferre bonas formas: ideo in eo cui tam magna potestas conceditur: perfecta virtus requiritur. Perfecta autem virtus in paucis inuenitur. Et ideo pauci reges regulariter principant. plures autem ad tyrannidem declinant: et maxime propter cupiditatis vitium: quod radix est omnium malorum. hinc apud Timotheum. et xlvij. di. bonorum. Hinc est quod dominus in populo israel a principio non instituit regem cum plena potestate: sed iudicem et gubernatorem: in eorum custodia. postea vero regem ad petitionem populi quasi indignum concessit. quod patet per illud quod ait ad Samuel. Non te abiecerunt: sed me regem super eos. i. Reg. viij. viij. q. i. audacter. Hec autem facili declinatio principum ad tyrannidem vergit in dispendium salutis et ipsorum principum inuisit: et etiam subditorum. qui dum tyrannidem oppugnant in ea que sunt salutis contraria decidunt. Deus autem ecclesiam suam sic vult disponi et gubernari: sicut magis expediat salutem fidelium. sed principes seculares ad tyrannidem cito conuertibiles ut in pluribus vult et necesse est. ut iudicentur per superioris aliquam potestatem in ecclesia: cuius tamen more ad exercenda tyrannide retrahantur.

Circa dictis autem et circa dicta possumus aliqua elucere: et aliqua notabiliter considerare circa potestates istas. Primum quod considerandum est quod potestas temporalis preexistit in spirituali: sicut inferiori: et in superiori: et causatum in causa. ut dictum est. Ideo quicumque sunt sub potestate temporalis: sunt etiam sub spirituali. non autem e contra. ut dictum est. Nam sub spirituali sunt tam clerici quam laici: licet clerici specialius. quod eorum status est spiritualis: quum sint specialiter in fonte domini electi. xvi. di. clericos. xij. q. i. clericus qui. Sub temporalis autem sunt laici solum. nec sunt quantum ad omnia: sed solum quoad temporalia. Clerici autem a temporalibus potestate sunt liberi. quum sint ad spiritualia deputati. et de immu. eccle. no. min. c. i. et c. aduersus. xvi. q. i. placet. et c. generaliter. Et aliqua tamen causa et propter aliquod temporale subsistent in eorum principi seculari: hinc aliquem modum xvij. dist. nec licuit. xxiij. q. viij. sicce. **C**irca item omnia bona temporalia que subsunt potestati temporalis: subsunt etiam spirituali. non tamen eodem modo: temporalis subsunt immediate spirituali: non mediate temporalis subsunt: quantum ad immediatam administrationem et dispensationem. Spirituales autem quantum ad principale ordinationem. Quodammodo temporalia subsunt spirituali: quod non subsunt temporalis. ut sunt illa que ad spiritualia connectionem habent. ut ecclesiastica beneficia: siue content in beneficiis. primitiis. oblationibus fidelium: siue in his que donantur ecclesiis et deuotione: siue in alijs que qualitercumque obtinentur aut acquiritur ecclesijs. ad hec. i. q. iij. si quis obicerit. c. saluator. c. pugnare. et de iudi. quarto. et de iure pa. cons. sulit. et c. de iure. et de penis. in quibusdam. et de signi. causa carpensis. et lib. vi. de elec. generali. xvi. q. viij. decimas. et q. i. in primis. viij. c. Item omnes actus que conueniunt potestati temporalis: conueniunt etiam spirituali. non tamen eodem modo: sed excellenter. Nam spiritualia conueniunt hinc imperium: hinc nuntium: hinc directionem: et immediate. Temporalis autem conueniunt hinc vnum: hinc ministerium: et obsequium: et mediate. Sed spirituali conueniunt aliqui actus: qui non conueniunt temporalis: et de quibus non debet nec potest sine offensa se intrinsece

Temporalia
omnia spiritualia
libi subsunt
preterea.

re temporalis. cuiusmodi sunt actus spirituales: et circa spiritualia. et de cost. eccle. sa. de re. eccle. non alie. cum laicis. xvi. di. bene quidem. c. de elec. quisquis. et de iudi. ar. si clerici. de fore. cope. si diligenti. et q. i. sanctorum. cum si. Et huiusmodi ratio sumitur ex eo: quod potestas temporalis: inferior potestas debet sibi usurpare quod superioris pertinet. et de offe. quod translatione. vñ. et plures hunc ordinem pervertentes: et ea que non conueniunt proprio gradui: et officio: primiti leguntur. sicut patet de Asia regem: nec sum offerere. ij. Paralip. xvij. ibi. Non est tui officii. **D**icitur et adoleas in eum. vñ. Idem in Saule. i. Reg. iij. et iij. et i. statim: orta est les pra in fronte eius. ij. q. viij. hinc ita. Idem in Datan et Abiron usurpatoribus officium suum. Nume. xvi. viij. q. i. denique. et de elec. licet. et de pluribus alijs. ut beatus Dionysius multum ostendit in epistola ad Demophilum. vbi post exempla pulchra que ponit ad hoc quod aliquis non debet agere nisi ea que pertinent ad proprium officium: concludit. Quare non est fas sicut sancta eloquia dicunt: nec ea que iusta sunt: non sunt dignitate ecclesie. oportet autem vnumquemque sibi attendere: et non aliorum: propter fundiora intendere: delibere autem ea sola que sunt hinc dignitate ipsi ordinata. hinc beatus Dionysius. **C**irca item Verum tamen quod nonnulli principes temporales de quibusdam spiritualibus intrinsece: et de collatione beneficiorum ecclesiasticorum. ut Rex Francie in multis ecclesijs regni sui. aut custodia rerum ecclesiasticarum. ut in cano. et lib. vi. de elec. generali. Ideo ut videat quomodo potest eis conuenire aut non. Sciendum quod quedam sunt pure spiritualia. et ad hec nullo modo se extendit potestas temporalis: cuiusmodi sunt abfolutio a peccatis in foro penite: consecratio eucharistie: et collatio aliorum sacramentorum: que ad presbyteros non ad alios spectant. i. q. i. multi. de peni. dist. i. verbum. et de peni. et re. noua. **C**irca item Quaedam autem sunt spiritualia: non sunt sed propter connectionem quam habent ad spiritualia. sicut ecclesiastica beneficia. i. q. iij. si quis obicerit. et ad hec aliquo modo potest extendere potestas secularis: et aliquo modo non. Nam virtute propria non se extendit ad hoc: sed in virtute virtutis spiritualis et potestatis: que superioris est: potest extendere instrumentaliter et ministerialiter. Hinc quando princeps temporalis dicit conferre beneficium ecclesiasticum: et collatione potestatis spiritualis. talis collatio est a potestate spirituali: sicut ab habente authoritatem conferendi. a principe autem est: sicut adminicula exhibente in huiusmodi collatione presentando: vel exprimitur do persona apta vel digna. ad hec faciunt ea que no. in summa. i. q. i. lxxij. di. badrianus. ij. et c. se. facit lib. vi. de elec. generaliter. et de offe. leg. dilectus. et de his que fi. a pla. cum in apostolica. i. fi. et vide quod no. xvij. q. viij. decimas. i. et de deci. quibus. Si autem talis collatio fiat a principe sine consensu expresso spiritualis potestatis: que in hoc habet authoritatem: nullam est ipsa collatio de iure. ut est expressum. xvi. q. viij. laicis. et vide quod ibi no. nec est consuetudine quantumcumque longa: potest hoc licitum sibi esse: quinimmo quanto talis consuetudo diuturnior: tanto detestabilior. et de sumo. cum in ecclesie. et c. non satis. vbi de hoc. Secus si de hoc haberet primiti legum: ut no. p. e. c. laicis. **C**irca item Considerandum est quod quum dicit potestas temporalis preexistere in illo apud quem est spiritualis: non ita est intelligendum quasi per duas potestates diuersas et distinctas habeat: sed quod per vnam suam potestatem super spiritualia et temporalia potest. Nam inferiora sunt in superioribus vnitur: et quod in inferioribus distinguitur: in superioribus vnitur. Dicitur tamen in ipso esse duplex potestas propter respectum ad actus diuersos. nam prout exercet actus spirituales: et administra spiritualia: dicitur habere potentiam spiritalem: prout autem dirigit et consulit et imperat in temporalibus: dicitur habere potestatem temporalem. Sic ergo vna potentia rationis distinguitur per officia diuersa in superioribus et inferioribus: quod hinc quod intendit et emittit spirituales et consulendos: dicitur ratio superior. put autem intendit et emittit temporalibus: dicitur inferior. ut beatus Augustinus ait. Sic vna potestas habentis potentiam spiritalem: dicitur temporalis et spiritualis: et distinguitur circa officia: et dicitur inferior: et

Temporalia
omnia spiritualia
libi subsunt
preterea.

Temporalia
omnia spiritualia
libi subsunt
preterea.

Epistola
de
causis
co
fessionis

perios diuersis respectibus. q: tamen denominatio fit a dignitate: id est simpliciter dicitur hec präs spūialis. ad hanc rationē facit et de sacra vnc. s. q. i. quia vero. in uenerunt res.

C Tertio considerandū est q: licet ille qui habet potestatem spūalem prebeat in illa etiā temporalē: nō tñ est suspensum esse in eccl'ia pncipem: rēpōalem tñ potestatem habentē. Primo quidē ppter modi agendi diuersitates: non eodem modo exercet iurisdictionē temporalem: pncipis rēpōalis rēpōalis. vt dicitur est. vnde ppter diuersos agēdi modos. oportet esse diuersitatem agentū. **C** Secūdo ppter indecētiā rē indignitatē. Indignū em̄ est rē indecens: vt illi agant opera viliora: quibus cōpētunt digniora rē poriora. Inde spūali potestati cui cōuenit agere spūalia. rēpō. dist. duo. indignū rē indecens est rēpō alium exercitium occupari. op. ar. rēp. q. i. de pñtium. maxime ibi. oimoda est em̄ illius habitus: rē officij diuersitas. rē nemo deo militas. sūi apo stolum. si ad Tim. ij. implicat se negotiis secularibus. lxxviij. dist. conficues. rē totum. et ne deri. vel mona. s. nec purificationes. rē p totum in rubro rē in nigro. rēp. q. iii. credo. rē totum. rē. q. i. te quidē. Rigitur congruū est esse aliquē inferiorē pntem: q: circa hōiō temporalia occupat. hoc bene pbat. i. ad l. 2. v. rē. q. i. q. i. s. et h. i. ibi. secularia ergo iudicia si habueritis: corēpñtibiles. i. laicos qui sunt in eccl'ia cōstituē. rē in. c. te quidem. ibi. neq. em̄ iudicent. neq. cognitoem secularium negotiorū hodie te ordinare vult: q: illis: ne pōcatus hōim pñtē: q: curis non possit verbo dei vacare. hec vero opera que tibi misius congruere dignis: expibent sibi iuicem vacantes laicis: rē nemo occupet ab ijs studijs per que salus hominibus datur. **C** Tertio ppter libertatē agēdi. vt videly spūalis pntis libetio: sit ad vacandū: spūalibus: dū non impeditur per administratiōē temporalium. vt in p. c. maxime in. c. te quidem. Non em̄ est hōmo vt deus: q: ppter gubernationē inferiorē nō impeditur a gubernatione superiorē. nec eūuerso. immo in hōie intentio circa vniū impedit intentiōē circa aliud: q: pluribus intentio: est ad singula sensus. rē dū ad vniq: festinat: ne vtrum bene peragat. rē. q. i. p. rēp. rē. ibi. fatis em̄ incongruū est hōi vniū rē h. i. p. sui magnitudine diligenter quis non possit implere: ad vniq: videatur idoneus. s. ar. lxxij. di. singula. rē diuisus in duo nō habet sui plenariam pntem. et de deri. cōiū. diuersis. vbi de hoc. rē aplū s. ad l. 2. v. ibi. qui autē cum vpoze est: sollicitus est que sunt mūdi quō placat vpoze: diuisus est. vt p. c. diuersis. Et ergo spūalis pntis sine impedimento intendat circa spūalia rē diuina: expediat vt sub ea sit alia pntis: q: intēdat circa temporalia rē humana. **C** Quarto ppter adiūtorij necessitatē. q: spūalis pntis non sufficit p seipsam: ad exercandū oia illa respectu quorū habet pntem: sed indiget adiūuari. rē ppter hoc oportuit esse quādā inferiorē pntem: que spūali ministrat et in regimine rēpōralium: vt ipsam adiūparet in pluribus que sola non pōt efficerē: ipsa q: muniret arq: tueretur. ad hoc. rēp. dist. cum ad verū ventū est. i. q. i. rē pontifices p cursu temporalium tñ modo rerū imperialibus legibus vterent: quas tñ spūalis actio a carnalib' distaret incurrib' rē deo militans minime se negotiis secularibus implicaret rē. Item. s. i. de summo bono li. iij. p:ncipes seculi nō nūq: intra eccl'iam pntis acceptē culmina tenent: vt p eādē pntem disciplinā eccl'asticā minuant. Leterum intra eccl'iam pntes necessarīe nō essent nisi vt qd non pualēt facerē deos efficerē p doctrinē rēmonē: hoc imperet pntis p disciplinē terrorem rē. r. t. q. v. pncipes. rē vide qd ibi sequit. **C** Quinto ppter ordinis bonitatē. sicut em̄ bon' rē sup bonis deus: quis oia per seipm possit: dignitatem communicat regininis creaturū diuersis: vt bonū ordinis in causando sicut rē in essendo reluceat in rebus ab ipso p dicitis: sic etiam in eccl'ia voluit esse quādā inferiorē pntem potestatem sub spūali: cui rēpō alium regimen com-

municeat: ac per hoc inueniatur in eccl'ia bonū ordinis: quātum ad regininis pntem. hec ratio pbat. lxxvij. dist. decreuit. lxxvii. dist. ad hoc. ad hanc materiā optime facit. rēp. r. v. ibi. Et ille scz Ferro cognatus moysi nō bonā inquit rem facit. stulto labore cōsumeris: rē tu rēp pulus iste qui tecū est. vltra vires tuas est negotiū. solus illud nō poteris sustinere. sed audi verba mea arq: confilia: rē dñs erit tecum. Esto tu pplo in ijs q ad deū pntent: vt referas que dicuntur ad eum. r. j. p:uide de omni plebe viros potentes rē timentes deū: in quibus sit veritas: et qui oderint auaritiā: rē pntie ex eis tribunos: rē centuriones: rē quinquagenarios: rē decanos: qui iudicent populum omni tempore rē.

C Sexto autē regulariter rē cōiter nō debet ar spūalis pntis iurisdictionē temporālē exercere: certū tñ causis inspectis rē in aliquib' casibus pōt immediate se de rēpōalibus intrromittere: sicut rē ipse deus: licet de cōiles geagat in rebus medianribus secūdis causis: tñ de lege speciali aliqui agit ppter ordinē secundarū causarū. hec pbat. ut de iudic. nouit. s. nō em̄ intēdimus. et qui si. sint legi. latoz. s. si vero. r. c. causam que. i. s. nos attendē rē. r. c. p. venerabilem. s. rōnibus. r. v. di. cū ad verum. r. c. duo sunt. r. q. i. puenit. in. h. r. casus de quibus se eccl'ia de rēpōalibus intrromittit. nō. et de se. cōpe. l. i. c. r. plures po sui. s. in pncipio istius operis: vbi de hoc latius disputat u. in. r. v. ar. post tria sol. q. d. dicendū est. i. q. i. r. j. e. r. de quibus. **C** Sed autē possint in casib' rē ex causa habētes potestātē spūalem intrromittere se de rēpōalibus: regulariter autē rē indifferenter hec non debeant facere: ex verbis apli. i. ad l. 2. v. pōt accipi vbi loquēs ptra illos q iudicia pntiebāt apud infideles dicit. An nescitis qm sancti de hoc mūdo iudicabūt: hūc mūdū vocās hoies malos: quos boni iudicabūt rē cōparatione vite rē pntē. vt gl'of. dicit. sicut vniū Niniuite: rē regina Saba iudeos. cōparatiōe vite. vt dicit gl'of. d. bart. r. i. r. Lu. x. Et subdit apl's. **E**tsi in vobis. i. p vos iudicab' mundus: indigni estis q de minimis iudicetis: q. d. vt gl'of. supplet. rē vere de hīs potestis iudicare. Nescitis qm angelos iudicabitis: scz malos rē apostatas. quanto magis secularia: sic adaptat ista hōba Imocē. iij. et q si. sint leg. p venerabile. s. rōnibus. in si. i. de reb' secularib'. rē sequit. **C** Secularia igit iudicia si habuerit: rēpñtibiles q sunt i eccl'ia pntie illos ad iudicandū. **C** Hoc autē dicit apl's ironice: q illos q eligebāt iudices fideles: rē rēpñtibiles. i. idiosceros rē v. i. c. r. huic expostitiōi rēsonat qd sequit. **C** Ad verecūdiā vrām dico rē. Et aliū em̄ gl'of. q: dixerat apl's eos pōtē de hīs minimis iudicare: dēterminat q ad hōiō negotia definita sunt pntie dicit. i. rēpñtibiles q sunt i eccl'ia. **C** Datores em̄ spūalib' intēdere ont. **C** Rēpñtibiles q pntie. i. aliq: sapientes: q tñ sunt minoris meriti. Apli em̄ p dicitōdo circūcūtes: talibus nō vacabant. si ergo terrenas causas examinent: q exteriororū rerum sapiam perceperunt. qui autē spūalib' bonis dicati sunt: terrenis non debent negotiis implisari. vt dum nō coguntur terre bona disponere: valeant

Epistola
an sint a
spūalib'
admittit
strandā:

bonis superioribus deseruire. sic hoc etiam videtur Gratianus intelligere. r. q. i. s. ex his omnibus. ubi ponitur ista authoritas apostoli: et exponit. et beatus Bernardus. s. l. de consideratione pertractans hoc verbum apostoli. **Q**uod premissibile constituit ad iudicandum infomat Eugenius papa: ut non se implicet negotiis temporalibus nisi ex causa. sic dicens. Ita quod secundum apostolum indigne tibi usurpas tu apostolicum officium vile: gradum premissibilem. Unde et apertus episcopus instruit. Nemo inquit militans deo implicat se negotiis secularibus. et paulo inferius adiungit Bernardus. Ubi aliqui aliquid apostolorum iudex sedit hominum: aut diuisor terminorum: aut distributor terrarum: Huiusmodi ait Bernardus. Quis me constituit iudicem inter vos? ubi Ambrosius. sic ait. Bene ergo terrena declinat: quod propter diuina descendit. nec iudex dignatus esse litium: et arbiter secularium viuorum: habens mortuorum iudicium arbitrius merito: non ergo quid petas: sed a quo postules. inueniendum est. nec maioribus intento animo puteas minoribus obstruendum. unde non immerito refutat hic frater qui dispensator celestium gestabat corruptibilibus occupare. Non ergo transgrediaris terminos quos posuerunt patres tui. Et post ait Bernardus. Ubi non oportet bonum eliminari: rerum qui indignum putat apostolus seu apostolicis viris non iudicare de talibus: quibus datum est iudicium in maiora. Quid enim conueniant iudicare de terrenis possessiunculis hominum: qui in celestibus et angelos iudicabunt? Ergo in criminibus: non in possessionibus preas vestra. propter illa signa: et non propter has clauas accepistis regni celorum: purgatores vitium excludunt: non possessores. Et scias ista: ait Bernardus. Dar. ij. et Luce. v. q. filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata. et. Quenam tibi vis datur maior dignitas: et preas dimittendi peccata: an preas diuini? Sed non est comparatio. habent hec infima et terrena iudices suos: reges et principes terre. Quid fines alienos inuaditis? Quid falces vestras in aliena messe extenditis. v. q. iij. c. f. Non quod indigni vos sed quod indigni vobis talibus inuiserit: quippe portioibus occupari. Denique ubi necessitas exigat: quod censet apostolus. ad I Cor. vi. Si enim in vobis iudicabit hic mundus: indigni estis quod de minimis iudicetis. Sed aliud est incidere excurrere in ista: cum quidem videntur: aliud ultra incurrere istis: magis dignis tali et talium intentione reb. hucusque Bernardus. Patet ergo ex his verbis. quod spiritualis preas non dicitur indifferenter iurisdictione temporalem exercere: tamen potest et de causis necessariis exigentibus immediate se de temporalibus introumittere: ut superius est probatum. et hanc distinctionem ne salua prarietas aliqua. que in predictis verbis Bernardus esse videtur. **D**e quibus autem temporalibus: et quod introumittere se de illis temporalibus: que sunt spiritualibus: aliquid non amere. **I**tem introumittere se de decimis exigendis recipiendis et dispensandis. r. q. i. per. viij. p. ma. et de deci. p. totum. r. q. ij. vobis. et. c. vulturane. cum si. Introumittere se de dotibus que annexa sunt matrimonio quod est sacramentum: et de hereditatibus que sunt annexa natis de legitimo toto. et de dona. inter vi. et vpo. de prudentia. et qui si. sunt legi. c. i. r. ij. et. c. perlatum. cum si. **I**tem quod videtur est ex authoritate Bernardus. Potestas iudicis spiritualis principaliter est in criminibus: que sunt spiritualia mala. Ideo de questionibus temporalium que deferuntur cum denuntiatione criminis potest se introumittere: quia ad eam pertinet quemlibet christianum corripere de peccato. et de iudicio. nos. Adhuc spectat ad ipsum introumittere se de temporalibus: quia litigium temporalium pertinetur pacti: que est spirituale vinculum. Ep. iij. q. est charitatis effectus. et quia pacis federa sunt iuramento confirmata: quod fractio iuramenti crime est de quod ad spiritalem iudicem pertinet iudicare. de his in pre. c. nouit. et. r. c. dist. quasi p. totum. et. r. iij. q. iij. illi qui. et de treu. et pa. c. i. r. ij. q. v. quasi per totum. **I**tem introumittere se de temporalibus: propter defectum dicitur temporalis. et de fo. compe. licet. **I**tem propter ne-

gligentia seu malitiam principis non seruantis iustitiam: ab uterque parte sibi concessa: et non faciens quod facere tenet in obsequium spiritualis preas: et propter commune bonum. ad hoc est lib. vi. de sup. ne. pre. grandi. r. v. q. vi. item alius. **I**tem introumittere se de temporalibus: quia appellat ad ipsam: propter quod vbi est consuetudo qua tolerat secularis preas: et ab ecclesiastico iudice approbat. et de ap. si duob. **I**tem introumittere se de temporalibus que donata sunt ecclesie a principibus: vel alijs fidelibus. l. iij. di. ego lodoico. et de deci. p. du. r. q. i. c. f. iij. c. f. ad de quod scripti. s. in. r. r. vii. ar. s. i. s. ius respicit. s. p. ce. et. s. i. tertio. **Q**uarto considerandum est quod quia ex dictis apparet quod sub christi vicario et per eius cessore tamquam sub preate causali ac summa conuenitur potestas inferior: pontificum: et preas temporalis principum: tamen diuersimode comparatur ad ipsum utrumque preas. Nam preas pontificis ad ipsum comparatur sicut causati ad illud in quo est perfectio sicut eadem ratione non tamen totaliter: sed in parte. preas enim que est in summo pontifice: deriuat ad alios pontifices sicut eadem ratione: et sicut eundem modum agendi: non tamen sicut suam plenitudinem: sed sicut partem. ad hoc est de vfu pal. ad honorem. Preas autem secularium principum comparatur ad ipsum sicut causati in quo est perfectio cause efficientis: et sicut sicut aliam rationem. Nam in principibus secularibus est solum temporalis preas: et est in eis sicut alia ratione: et sicut aliam agendi modum: quod sicut in summo pontifice. ar. ad hoc. cor. di. cum ad verum. et. c. duo. **Q**uinto considerandum est quod summus pontifex: non solum iure diuino sed etiam iure humano habet potestatem temporalem: sed ex concessione a constantino facta: qui monarchiam tenebat imperij. r. c. di. constantinus. **S**i queratur quid operatur hoc ius humanum super diuinum: dicitur per vno modo quod hoc ius humanum est iuris diuini manifestatio. ar. r. iij. q. v. c. remittitur. s. **I**tem hinc notandum. ibi. da dicitur hoc est data sibi pronuntia egypti: quod imitatio et veneratio. hec enim constantini concessio fuit subiectionis et veneratiois ostensio ad spiritalem potestatem. **I**tem in eo quod constantinus beato Syluestro eiusque successoribus regnum terrenum et imperialia insignia et officia concessit: non auctoritatem conuictur: sed reuerentiam impendit: et regnum terrenum subiectionem esse debere monstrauit. r. c. di. dist. si imperator. quod non diuinum est dei prudentia esse factum. in cuius manu est cor regum. **P**roverb. r. i. in p. no. ut pontificali aper non vilesceret: sed in ampliori honore haberetur: dum cerneretur tante dignitatis insignis presulgere. ut pre. c. constantinus. vltra medium. ibi. ut et pontificali aper non vilesceret: sed magis quam terreni nostri imperij dignitas gloria et portio decoretur. et ar. ad hoc lxx. dist. episcopi non in castella. ibi. Nec vilescat nomen episcopi. sed ad honorabilem titulum. et de p. uille. c. i. **E**l potest dici quod ista concessio fuit quedam cooperatio siue ministerium ad hoc quod potestatem qua christi vicarius habebat iure diuino: posset liberius exercere de facto: quod propter tyrannorum persecutionem ante constantini tempora non ita poterat. unde tamen nunc seculares principes tueri debent ecclesias: et ecclesiarum prelatos. ut libere valeant exercere que salutem fidelium expediunt: et iure suo vti sine impedimento. ad hoc. r. c. di. boni principes. r. iij. q. v. principes. et. c. administratores. **E**t maxime imperatores. sicut dist. tibi domino. et in clem. de iur. iur. an. roman. principes. s. ego henricus. **P**otest etiam dici quod christi iusmodi concessione potest summus pontifex magis immediate se de temporalibus introumittere. quod ex eo patet: quia quia vacat imperium: exercere potest immediate iurisdictione temporalem. et de fo. compe. licet. **E**t sic aliter exercet iurisdictionem temporalem: ut habet eam iure diuino: et aliter ut habet eam ex iure humano. unde in ipso magis distinguitur temporalis preas a spirituali: per temporalis conuenit ei ex iure diuino: quod ut conuenit ei ex iure humano. quod sicut quod conuenit ei ex iure diuino: hanc eam vniuerse in ipsa spirituali preas. ut agit conuenit ei ex iure humano. hanc eam di-

De quibus temporalibus papa se introumittere.

finctive ab ipsa spūali potestate diuisam atq; distinctā. verūm etiā pur habet eam iure humano: exercet eaz per ministerium alioz: vt spūalibus acibus liberius valeat insistere: qui sunt ei magis cōuenientes & pprii. et ne clerici. vel mo. eps. lib. vj. eccl. di. duo. Adde hic qd scripsi. s. in primo. lo. ar. in fi. ¶ Deo considerandū est q sicut spūalis potestas pre habet repositam excellenter: sic reposita potestas que est intra eccliam participat aliqd spūaliter: vt potestati. nō tñ q spūales actus exercere valeat: sed in quantum spūali obsequitur: & ministrat: & actus quos exercet ad fine spūalis ordinat: sic re vitur sua pte. q: ipsa pta que disponere habet sunt propter spūalia. abuntur em spūalibus: qui non ea ordinat ad spūalia. Nam sicut cognitio sensibilibus deseruit cognitioni intellectibilibus: & ordinatur ad eam: Ita vsus repositiū deseruit vt debet vite spūali: & ad illam ordinari. Unde licet finis primus spūalis pte sit alius a fine spūali: tamen finis vltimus idem est scilz bitudo supernaturalis: de quo immediate curam hz spūalis potestas. & ideo spūalis potestas sic fit: dicit aliquo modo spūalis. dicitur tñ q sicut simpliciter reposita: a fine primo: sicut effectus denominat a causa prima magis q a remota. ¶ P dicitur q res quibus adhibetur vncio: que spūaliter designat. et de sacra vnc. c. vncio. ¶ De aut reges nō vnguntur in capite: sicut pontifices: sed vnguntur in brachio: designat q eoz potestas nō est pncipaliter spūalis: sed p ministerium: et obsequiū: q per brachiu operantur. vt pte. c. vncio. de sacra vnc. Adhuc alio modo pncipum secularium in ecclia pot dicit spūalis: videlz fm vitam. Sicut em pontifices debent esse spūales fm vitam: sic et pncipes spūales in ecclia: maior tñ pfectio & vite spūalitas requiritur in pontificibus: q in pncipibus: quia maior & perfectior: est eoz dignitas. c. v. di. duo sunt. Et maior: in dignitate maior: est in vita: perfectione. s. q. v. vltimus. iij. di. deniq. Unde vtriq; vngunt. sed pontifices in capite & manibus. vt pte. c. vncio de sacra vnc. q: in eis dz esse pfectio contē platur & actiue vite. c. v. di. s. i. quis. et de renun. iij. §. ne putes. pncipes aut in brachio. quia in actiua se debet precipue exercere. Nam cū Martha ministrat. Luc. x. et de regula. c. licet. ad fi. h. nec legitur. & cum Maria secunda bonis actionibus esse debet. vt pte. §. ne putes. t. p. c. licet. h. ad quod vtrq; & quidem de pfecta vita que debet esse in pontificibus nō hic dico. De hoc abunde in pasto rali suo bñs dicit. etiam in libro moralium. & Ber. ad Eugenium in lib. de consideratione. ac alij plures doctores in operibus suis tractant. & Hieronymus plenissime a. c. xv. di. v. q. ad l. in quibus distinctionibus tractat de. c. iij. c. apostolice regule. que ponit Paulus ad Tim. i. epistola. c. iij. et ad Titu. c. j.

Ed de perfecta vi

na seculariū pncipum & precipue regum qui sunt superiores & pcellentes. s. Pe. ij. et de ma. t. obe. solite. ibi. siue regi quasi pcellenti: aliqua pauca ex maiorū doctri na ponenda sunt. vt ex eis magis appareat quō eoz potestas debet esse spūalis: & ad finem spūalem ordinari. hz em. s. c. iij. ar. aliqua dixerim circa hoc tamen aliquid am plus est addendū. ¶ A est q pmo tenedū q secularis pte vt digna sit regis noie recte agere dz. Piam em rex nō vere pot dicit rex. sicut fallus denarius nō edenari. de hoc sunt plures cono. c. v. dist. gera iustitia. Unde Jnd. sc. lib. c. rmo. ait. Rex a regendo dz. non aut regit qui non corrigat se & alios. Recte igit faciedo regis nomē tenet. Peccado aut amittitur. vnde & apud antiquos tale erat puerbū. Rex cris si recte facias. si nō facias nō eris. Sic etiā beata Batharina dixit Darentio. Si animo te reseris: rex eris. ad hoc. c. v. di. c. deros. ibi. sicut rex a regēdo. t. q. i. lectus. pdit em nomen dignitatis ppter delictum. legi & nō. et de pur. ca. c. s. Subdit aut Jnd. q regie virtu

tes precipue due sunt. scz Iustitia & Pietas. de his satis dixi. s. c. iij. ar. in. s. parte istius operis. Plus aut in regibz laudatur Pietas. nam Iustitia p se seuera est. sed vera iustitia compassionē habet. c. v. dist. vera & falsa mia inuenitur. c. iij. q. iij. est iniusta. In his aut addenda est Pudentia. sine qua iustitia & pietas recte nō valent exerceri. nec multitudo subiecta vtiliter gubernari. De his aut tribus que necessaria sunt regibus. plene. s. d. serui. c. i. art. que hic repetenda nō sunt. Debent quoq; reges fide & deuotione deo subdi: vt alios sibi subdere valeant. Digne debent deo mēre adherere: vt firmiter possint regni gubernacula possidere. ad hec. c. v. di. in scriptura. & c. si imperator. & c. v. di. ecclesie. c. iij. q. v. res ecclesie alit. C. de sum. trini. epla inter claras. Debent non pprium comodū aut glām tyānicē querere: sed bonum commune sibi subiecte multitudinis regaliter intendere: atq; procurare. bonā scz & virtuosam vitam: et que ad ipsam adminiculantur. ad hoc. v. q. i. sunt in ecclesijs. c. iij. q. v. iij. vt p idem. Debent ecclesias & ecclesiarū platos reuereri: & honorare: munis re: & defendere. c. v. di. boni. c. duo. c. iij. q. v. pncipes. Idos nō em exhibitus christi ministro: christo exhibet. ipso dicente. Matth. x. & simile Luc. x. Qui vos recipit me recipit. c. v. di. in nouo. c. iij. dist. ille procul dubio. v. q. i. sacer dotes. v. q. i. qui vos spernit. Debent erga diuini cultus ampliationē & augmentū studij impendere. vt pte. c. bo. ni. & c. constantinus. Debent aduersarios christi & ecclesie impugnare. c. iij. q. v. de liguribus. c. duobus. c. seq. & c. v. di. ecclesie. Debent iusta pcepere: & illicita phibere. malos coercere & punire. vt boni inter malos quiete viuāt. c. iij. q. v. regū. & c. rex debet. di. iij. face sunt. in pbenio decre. rex pacificus. Debent iustū bellum indicere: ab iniusto cauere. c. iij. q. i. iustum. Debent pdam eque & iuste diuidere. c. iij. q. v. dicat. Debent fidelitate quā sibi seruare desyderant subditis obseruare. c. iij. q. v. de forma. c. v. di. esto. Debent inter subditos humiliter se habere. Eccl. i. c. iij. Recto: em te posuerunt: noli extollit: sed esto in illis quasi vnus ex ipsis. Item rex faciat se timeri. Eccl. vii. Noli q; rere fieri iudex: nisi valeas virtute interrumpere iniquitates. Prover. ix. Rex q; feder in folio iudicij: dist. par ome malum intuitu suo. Sed magis velit amari q timeri. q; fm Senecam. Nobilis est natura hois. facilius ducit q; trahatur. Debet tribulatos consolari. Job. xxxi. Quis ses derem quasi rex circūdante exercitu: eram tamen merentū consolator. Debet susurriones & bilingues contēnere. & viles non exaltare. vnde Aristot. Alexandro. Consulor p: ocerum: seruos contēnere bilingues: Et nequam: nec qs humiles natura iacere precipit: exalta. Item rex debet sequi consiliū senioz: non iunioz: blande regendo et dulciter: & nō dure & tyānicē: ne perdat regnū. vt Roboam filius Salomon qui de consilio iunioz dixit populo isrl. Minimus digitus meus grossior est do: so pns mei. & nūc pater meus posuit sup vos iugū graue. ego aut addā sup iugū vestrū. pater meus cecidit vos si agellis: ego aut cedā vos sco: pionibz. ppter qd. x. tribz recesserūt ab eo. iij. Reg. xij. vij. q. i. deniq. Iuuenes em cōiter sensu non polent. ideoq; nō sunt in piliarios assumēdi. Pbus. Nemo iuuenes duces eligit: eo q certū est eos sapiam non hfe. ar. ad b. s. q. i. estote. c. iij. di. qñ. Debet p affabilitatē & beneficicia parare vt diligant: & p iustas vindictas nō ppeie iniurie hz legis dei studere vt timeant. c. iij. q. v. rex debet. Et vt magis appareat de officio regū: & de vita virtuos sa: q ipsi congruit: pducēda sunt in mediū aliq; testimon ia. In pmo q considerandū est id qd deuteronomij dñs ordinauit. c. v. c. circa reges. Pmo em quātū ad modū eligēdi: statuit vt in electione regis spectaret dei iudiciū. electione Et vt nō fieret rex alterius gentis. qd & nunc in ecclia ser qd obser uādū est. vt videlz in institutione regū illoz iudiciū interu ueniat: qui vicem dei tenent in terris. Non tñ ipsa tollit electio ppo qui habet imperatoz eligere. c. iij. dist. legis mus. vel alioz qui hoc habent de consuetudine. et de

Iustitia
Pietas
Pudentia.

De dili
geter ob
seruet q
impant;

In reg
electioe

Regis in
notio.

Regis in
notio.

Regis in
notio.

blasphemus qd.

Regis sacra
rum fit in
diosus.

elec. venerabilem. Nec requiritur iudicium pape specialiter. sed sufficit qd tacite in eum consentiat qui dignus est ad regendum: et obediens matri sue ecclesie. ar. lxxij. dist. cum hadrianus secundus. r. xvij. dist. quis dubitet. Et vt no fiat rex alterius gentis. qd no dz assumi aliquis in regē: qd no fit fidelis: et de gente christiana. ar. bo. r. xvij. dist. si imperator catholicus est. q. d. debet esse. Quia iter fideles et infideles magna dz esse distinctio. iij. q. iij. c. f. nec impetere. et q. v. canonica. ibi. qn sunt eoz gentis. Itē textus est qd est nimis absurdū vt blasphemus christi in christianos vim prāris exerceat. et de iude. cū sit. Blasphemus autē est no solum iudeus. sed quislibet infidelis q ignorat christum: et eū no colit. Et nulli pagano licitū est sup christianos nos aliqd officii exercere. vt p. e. cū sit. r. lxxij. dist. nulla. Secundo vero circa reges institutos ordinatur qualis se hēre debeant quātum ad seipos. vt scz no multiplicarēt curras et equos. neqz viros: neqz immensas diuitias: qz ex cupiditate hoz pncipes ad tyrānides declināt: et iustitiam derelinquūt. qz Etio Isolatur Auro Iustitia. r. q. iij. paup. Qd non sic est accipiendū: quasi nullatenus debeat huiusmodi apparatus et diuitiis abundare. Sed qz no debeat ex cupiditate aut inordinato appetitu horū affluentia ambire. ar. r. vij. di. sicur. r. xij. q. v. secundus. Quātum tñ requirit status regie dignitatis: et comune bonū: pōt hoz exterior bonoz copiam pcurare et habere. ar. ad hoc. r. di. no cogatur. et reges mollib. Martb. r. vestium. r. q. i. c. f. in fi. qz diuites cum iustitia et bonis operibus no abicit gangrense pcellum. r. x. di. hec scriptus mus. et facit ad hoc qd legitur no. et de pēdē. de multa. s. fi. et in glos. est q argumentū. Tertio instituit qualiter se deberet hēre ad deū. vt scilz sepe legeret: et cogitaret de lege dei: vt si c. semp. esset in dei timore et reuerentia. vñ dicit in p. e. c. de ur. r. vij. Postqz autē sederit in solio regni subdescribit si bi deuteronomiū legis huius in volumine accipiens a sacerdotibz leuitice tribus: et habeat secū: legetqz illud oibus diebus vite sue. vt discat timere dñm deū suū: et custodire verba et ceremonias eius q lege pcepta sunt. neqz eleuetur cor eius in supbiam sup fratres suos. neqz declinet a parte dexteram vel sinistram: vt longo tpe regnet ipse et filij eius sup israel. Et est em sciendū qz bo na vita multitudinis quā rex intendere dz ordinata est ad finē que est beatitudo celestis: ideo ad officij regis pncipaliter bonā vitam multitudinis pcurare sicut conuenit ad celestem beatitudinē psequendā. vt scz ea pncipiat que ad celestē patriā ducunt: et eoz pccata fm qd fuerit possibile interdicit. ad hoc. r. xij. q. iij. qn vult. r. et pauloz post nabudodonosor rex. et. c. a. no inuenitur. r. q. iij. imperatores. ibi. nam inter hoies penas luit: et apud deum frōrem no habebit: qui hoc facere noluit qd ei p cor regis ipsa veritas iussit. Que autē sit ad verā beatitudinē via: et que sint impedimēta ipsius. ex lege diuina cognoscit: cuius doctrina pncipaliter officij sacerdotū. qz labia sacerdotis custodiunt sciam: et legem requirūt de ore eius. scz subdit. qz angelus dñi exercitūz est. Malach. ij. r. lxxij. di. sit rectos. Et id pcepit dñs vt rex legem sibi describeret: et exemplar acciperet a sacerdotibus: et illam legeret oibus diebus vite sue. vt discat timere deum: et custodire pcepta ipsius. vñ multum cōuenit regibus crebro scras scripturas legere vel audire: vt p exercitiū lectionis scientie regendi ppsim nueniat margaritā. et de renun. post translationē. s. ceterū. vnde Sosomenus lib. s. in historia tripertita dicit in laude Theodosij imperatoris. Auit te per diem exerceri armis: et subiecorū negotia discipulare: iudicare simul et agere. Noctibus vero libris intendere. et de hoc. r. xij. ar. dicit in pma ista parte istū operis. Rex em inspiens perdet poplū suū. Eccl. x. Et ex hoc sequit qd leges quas rex instituit. no debent a doctrina legis diuine discordare. sed ei psonare: ac sacris canonibz subijci. Nam sicut prās subijctur potestati: sic leges legibus debent esse subiecte. r. di. c. f. et totum. et de pūle. sup specu

la. in p. n. ibi. famulatum. et et de no. op. m. n. c. j. Quary to instituit qualiter rex deberet se habere ad subditos suos: scz vt non superbe eos contēneret et opprimeret: nec etiam a iustitia declinaret. r. xij. q. v. regum. De bonis autē conditionibus christianoz regum. bñs Aug. v. li. de ciu. dei. c. xxiij. sic ait. Christianos imperatores: et reges felices dicimus: si iuste imperant. si inter linguas. r. q. iij. in cunctis. et c. inter verba. sublimiter honorantium: et obsequia nimis humiliter salutantium. non extolluntur. si se et homines mortales. ps. lxxvij. Quis est homo q vult nō videbit mortem: meminerint. Si sua ad dei cultū maxime dilatandum et maiestati sue famulandum curā indefessam adhibent. si deū timent: diligunt: et colūt. si plus amant illud regnū: vbi non timent habere confortes. si tardius vindicant. facile ignoscunt. Si eadem vindictam pro necessitate regende tuendoz reipublice no pro fatu randis inimicitiarū odij exercent. si eadem veniam no ad impunitatem iniquitatis. r. xij. q. iij. est iniusta. sed ad spem correctionis indulgent. Si qd asperē cogunt quāsdam decernere: misericordie lenitate et beneficiis largitate cōpēnant. Si luxuria tāto est eis castigatio: quāto possit esse liberio. r. q. i. scelus. r. q. iij. p. pua. r. c. in coz potis. Si malunt cupiditatibz prauis q quibuslibet gētibz imperare. Etstantim imperatores. Quid inuatabar baras nationes vicissim a crudelitate vincamur: et si hec omnia faciunt: non ppter ardozem inanis glorie: sed propter charitatem felicitatis eterne. si pro suis peccatis humilitate et miserationis et oratiois sacrificium deo suo vero immolare non negligant. Tales christianos imperatores et reges dicimus esse felices: interim spe postea re ipsa futuros. Typianus etiam in li. de r. abusionibz ait qd vnus abusionis gradus est Rex iniquus: qui quā iniquoz rector esse debuerit in femeritio nois sui dignitatem non custodit. Nomen enim regis intellectualiter hoc retinet: vt in subiectis omnibus rectoris officij pcurat. Sed qualiter alios corrigere poterit: qui ppios mores: ne iniqui sint: non corrigit: quoniam iustitia regis exaltabitur solum. et in veritate solidantur gubernacula populozum. Proverb. r. vi. c. ad hec. r. x. di. vna. r. r. di. p. n. cū suis concol. et similibus. In quibus autem consistit regis iustitia subdit Typianus dicens. Iustitia vero regis est neminem iniuste per potētiā opprimere. Sine accēptione psonarum inter virum et proxiimū suum iuste iudicare. Aduenis et pupillis et viduis defensores esse. Abobere furta. Adulteria et omnes mediā punire. Ad hoc. r. xij. q. v. regum. et. r. x. Iniquos non epaltare. Impudicos et histriones no nutrire. ad hec. lxxvij. di. donare. Et tra hoc multum offendunt Reges Hispanie. Impios de terra perdere. Parricidas et periurantes viuere no sinere. p. e. c. r. x. Ecclesias defendere. p. e. c. regum. Pauperes elemosynis alere. lxxvij. dist. non satis. et. c. p. e. de pen. dist. s. quāobrem. Iustos super regni negotia constituere. Contra hoc Reges Hispanie faciunt pponentes iudeos super negotia et regni reditus. contra iura. lxxij. dist. nulla. et de iudeis. cum sit. r. c. e. specialis. Senes et sapientes et sobrios consiliarios habere. q. i. est ore. Diagonos et barolozum phyronissarūqz superflitionibus non succedere. r. x. q. v. nec mirum. et per totus. ij. q. i. r. ij. q. iij. Fratricidiam suam differre. r. q. iij. cum caput. r. c. illa. r. c. humi dere. r. x. q. i. iustuz. cum. c. seq. r. q. iij. fortitudo. r. q. v. vñ vt p. idem. Per omnia in deum confidere. ps. cxliij. Qui confidunt in domino. de cōse. dist. i. c. f. omnis christianus. Prosperitatibus animuz non eleuare. sicut fecit Nabuchodonosor. de pen. dist. i. s. et his itaqz. vñ nabuchodonosor per supbiam. Lūta aduersantia patienter tollerare. r. x. q. i. s. f. r. c. parat. Fidem catholicā in deū hēre. r. x. di. si impator. Filios suos no finire ipse agere. r. x. q. v. rex. Et r. hois oroni iustitē. vt dauid in ps. cxvij. Serpries in die r. c. r. di. p. byter. et et de celestia. mil. c. f. Aude

quary to instituit qualiter rex deberet se habere ad subditos suos: scz vt non superbe eos contēneret et opprimeret: nec etiam a iustitia declinaret.

Typianus etiam in li. de r. abusionibz ait qd vnus abusionis gradus est Rex iniquus: qui quā iniquoz rector esse debuerit in femeritio nois sui dignitatem non custodit.

Impios de terra perdere. Parricidas et periurantes viuere no sinere. p. e. c. r. x. Ecclesias defendere. p. e. c. regum. Pauperes elemosynis alere. lxxvij. dist. non satis. et. c. p. e. de pen. dist. s. quāobrem. Iustos super regni negotia constituere.

potas congruas nō gustare cibum. de Me. distin. i. solent. Et enim terre cuius rex puer est: et cuius principes mane comedunt. Eccl. x. et subdit Epiphanus. Nec regni prosperitatem in p̄nti faciunt: et regem ad celestia regna pducant. **C**ui vero regnū p̄m banc legem non dispense sanemulitas simirū aduersitates tolerat imperij. Idcirco em sepe p̄r populoz r̄p̄itur: et offendicula etiam de regno suscitatur: terrarūq; fructus diminuantur: et seruicia populoz p̄peditur: multi et varij dolores p̄speritatem regni. Iniciunt: charozū et liberorū mors tristitia confert: hominū in carnis puincias vndiq; vastant: bestie armentoz et pecorū greges dilacerant: tēpestas aeris et hemispheria turbata: terrarū fecunditatem: et maris ministeria p̄hibent: et aliquādo fulminū ictus segetes et arborū flores et pampinos erunt. Super oia vero regis iniustitia non solum imperij p̄sentis faciem fulcat: sed etiam filios suos et nepotes: ne post se hereditatem regni teneant: obcurat. Propter piaculū em salomonis: regnum domus isrl̄ dñs de manibus filiorum disperfit: et p̄pter iustitiam dauid regis lucerna. iij. Regum. xi. de semine suo reliquit. Ecce quātum iniustitia regis seculo valet: inuentib⁹ p̄spiciue patet. Pax em est populoz tutamētū p̄fie. vnitas plebis. munimen generis. cura languoz. gaudijz boim. rēperies aeris. serenitas maris. terre fecunditas. solatium pauperum. hereditas filioz. et sibi in p̄s p̄s future beatitudinis. ad dec. xliij. q. v. regum. in fi. ibi. si inquit be feceritis reges iuda: tenebitis p̄stira: p̄tatem. n. q. s. noli. ibi. si aut p̄r humana tam dulcis est: et rēpo: ali salute mortaliū: quāto dulcior: est p̄r diuina. p̄ eterna salute angelorum: fido. quoz. iij. li. de summo bono sic ait. Qui recte v̄t regis potestate ita p̄sare oibus dz: vt quanto magis bonis celsitudine pollet: tanto femerim mente humiliter: pponens sibi exemplū humilitatis christi et dauid: qui de suis meritis nō tumuit: sed humiliter sese deficiens dixit. Filis incedam: et viliis apparebo ante deum q̄ elegit me. n. Reg. vi. Et post. q̄ recte v̄tur regia p̄tate: forma iustitie factis magis q̄ verbis instruit. Nulla p̄speritate erigatur. nulla aduersitate turbat. non innititur p̄p̄is viribus. nec a dño recedit: eius: als maledict⁹ est. Miere. xvij. Et post. Dedit dñs p̄ncipibus p̄sultatum p̄ regimine p̄sloy: et illis eos p̄esse voluit: cū quibus vna est eis na scendi mouendiq; conditio. p̄desse ergo dz populus p̄ncipatus nō nocere nec in dñando premere: et de cōdesens dendo cōsulare. vt vere sit v̄tile hoc p̄tate: in signe: et dono dei. p̄ nutritione erantur membrorū dignitas. xliij. q. iij. p̄ membris. quippe christi fideles sunt p̄p̄i. quos dum ea p̄tate quā accipiūt optime regunt: bona v̄tq; vicissitudinē deo largitoz restituit. Et post in alio quodā. c. Sub religione disciplina seculi p̄tates subiecte sunt: et q̄uis cuius mine regni sunt p̄ditur: vinculo tñ fidei tenentur adstricti. vt et fides christi suis legibus p̄dicent: et ipsam fidei p̄dicatōne bonis moribus cōseruent. Iustum em est p̄ncipē legibus obtemperare suis. et. q. dist. iustum. palea. ibi v̄t de. Cuius autem de sancto victore de terrena p̄tate loques in li. de sacramētis. ostēdit q̄ debeat obseruare terrena p̄tatis in exercenda iustitia. dz em obseruare p̄sonam quā nō licet in dericam seu ecclesiasticam p̄sonā mas nū mittere: sed solum in laicū. r. q. s. quasi per totus. et de iudic. ar. si. Debet obseruare cām: vt ecclesiastica negotia nō suscipiat: s̄m secularia examināda. et de iudic. decerz minus. cxi. di. duo. **C** Debet obseruare modū et mensuram. vt quālibet culpam puniat cōgrua et cōuenienter p̄na. de pe. dist. i. deus diffinitionē Debet obseruare locum. vt loca sacra violare nō p̄sumat: et confugietibus ad illa etiā reis et p̄o suis scelerib⁹ condnandis inordinate violentiaz non inferat. xvij. q. iij. quisquis. et de immuni. ec. inter alia. r. c. fi. **C** Debet obseruare tēpus. vt sacris et s̄o libris dieb⁹ reuerentiā exhibeat. et de feris. c. fi. **C** Quando etiam nō parcedū est quibus p̄ suis culpis supplicia debeat. in de in exercendo iudicio et p̄ferenda sua atten

di debet loci et temporis conuenientia. et li. bro. vi. decet. **C** His ḡ modis secularis p̄tatis iustitiaz exercere debet legum instituta sequēs. r. q. iij. summo. et nihil p̄ter iustitiam et veritatem approbans in iudicando. Adūgit aut vltorius Hugo. quō per ornamenta regalia designatur ea que congruūt regibus. vnde dicit q̄ secularis p̄tatis h̄z ornamenta quedā dignitatis sue: quibus et excellentia ordinis ostenditur: et sacramentuz ministerij figurat. Nam annulus fides: armilla bonā operationē: sceptrū iustitiā gladius vindictam designat. **C** De p̄mo scilz de annulo. r. r. q. v. nostrates. vnde et Luce. xv. dare ei annulū in manu. i. p̄ signaculū fidei exponitur. vnde ibi Beda. In manu. i. in operatione. vt opa fide clarescat: et p̄ fidem opera cōfirmetur. Item ibi Thysio. Suber annulū dari. siue signaculi salutaris symbolū: seu desponsationis insignē: et nuptiarū pignus: q̄bus christus ecclesiam sponsat: quum anima respiciens per anulū fidei iungitur. **C** De desponsatione te mibi in fide. Miere. ij. Nūq̄ obliuiscitur v̄t go ornamentū fuis: scz annuli desponsationis sue. De. ij. de armilla. Esch. xvi. Dedi armillas in manibus tuis: exponitur. i. virtutem bone operationis. armilla em ornamentum manū est. De. iij. de scepro. r. vi. constantin⁹. ibi. etiā imperialia scepra. de iustitia regis p̄ ipm designata p̄e. c. regum. xliij. q. v. De. iij. scz de gladio vindicte. Rosma. r. ij. ibi. non sine causa gladium portat. r. iij. q. v. s. i. et c. non solum. De. v. scz de purpura p̄e. c. constantinus. ibi. chlamydem purpureaz. **C** De reuerentiā regi exhibēda. p̄. de. ij. ibi. siue regi quasi p̄cellenti. r. i. regem honoificat. et de malo. et obe. solite. De seruo de diademate p̄e. c. constantinus. ibi. deinde diadema capitis nostri. De gloria corone. r. i. q. s. duo. **C** Illud etiam hic inferendū est: vt perendū est q̄ quū imperator iurat: p̄mittit se fore defensorē et protectorem summi pontificis: et sancte romane ecclesie in oibus necessitatibus et vilitatibus suis: et cū stodem et cōseruato: em possessionū bonoz et iurū eius. vnde videtur se habere ad papam: sicut se habet manus ad caput: in defendendo et ministrando. ad hec. lriij. dist. tibi dño. et de elec. venerabilem. Et q̄ tale iuramentū q̄ p̄stat imperator: sit iuramentū fidelitatis et homagij: est hodie amplius declaratū in clem. et de iur. iur. romani p̄ncipes. Papa etiam euaginatū gladiū sumit de altari: et ei tradit: intelligens in gladio curam et regimen totius imperij. sic dices. Accipe gladium de sup̄ beati Petri coroz p̄e: sumptū p̄man⁹ nostras: licet indignas: vice tamen et auctoritate sanctorū ap̄loy p̄secratas imperialiter tibi concessum: nostraq; benedictionis officio in defensionē sancte dei ecclesie diuinitus ordinatum: et ad vindictam malefactorū laudem vero bonoz. et de homic. postulasti: et memo. esto. de quo ps. ait ps. xliij. et p̄phetavit dices. Accingere gladio tuo sup̄ femur tuuz potentissime. vt in hoc per eūdem vim equitatis exerceas. molem iniquitatis potenter destruas. et sanctarū dei ecclesiam eiusq; fides les defendas: p̄pugnes: et protegas. nec minus sub fide falsos q̄ christiani nominis hostes exeres ac dispergas. viduas et pupillos dementer adiuues: ac defendas. desolata restaures. restaurata p̄serues. vltiscaris iniusta. confirmes bene disposita. quatinus in hoc agendo virtutuz triūpho: gloriosus iustitiaz cultor: egregius cuius mundi saluatore cuius typum geris. in nomine sine fine regnas et merearis. **C** De autem que de imperatore dicitur: iurat reges alios christianos suo modo poterūt applis cari. Deniq; propter malos reges qui ex anni nunc dicitur: licet oēs reges olim ty: anni dicerentur: quia rex gres ce. latine dicit ty: annus. Addendum est ad eoz correctioz nē id qd̄ Richardus de sancto victore sup̄ illud Apoca. i. et p̄nceps regum terre. ait de ipse. Sunt quidam reguz q̄ summo p̄ncipi christo adberere p̄tēunt. q̄ acceptaz ab eo p̄tatem. s̄m ipm exercere nolūt. q̄ in subditos se iurāt: eos deuotat: et q̄ supra se p̄ncipē habeant: q̄ eripit inopes de manu fortior eius. ps. xxxij. egenū et pauperem a di

Dinas meta res galia eo ruzq; def quatio.

Impero ris iustu randum

in reges plus eq seuieres

que in

obsequi facer dotali: hec illi cōsulit: et eam dirigit. xviij. di. quia dubiter. c. duo. c. si imperator. **¶** Ad autē additur de opposiōne harū duarū potestātū quodāmodo verū est: nō verū. sunt em̄ oppositē pdicere potestates inquan tū condiciunt vniū cōmune: qd̄ est potestas. non autē sic sunt oppositē q̄ vna repugnet alij: et excludat ipsam: aut impediāt. immo vna iuuat alia: vt dicit̄ est. xviij. di. quum ad verū. xxiij. q. v. principes. Si autē aliqui tēporale pote/ stantē habentes repugnat̄ spiritali: aut eā impediunt: hoc est inordinata voluntate eorū. pcedit ab utentū pote/ state sibi cōmissa: et nō ex cōditione ipsius potestatis: que in obsequiū spūalis ordinata est a deo: vt pre. c. principū. et xxiij. q. v. et q. lxxij. q. iiij. intendat charitas vestra quid di. cā. quia hoc p̄tinet ad reges seculi christianos vt tēpori/ bus suis pacatū velint mātē suā ecclēsiā vnde spūaliter nati sunt. **¶** Ad id autē qd̄ scōo obijciat q̄ regalis pote/ stas est p̄missa nō cōcessa: vel cōmissa a deo. Dicit̄ est q̄ potestas regalis sibi se bona est: vt ad utilitatē humane so/ cietatis ordinata a deo: vt probatū est. Et qd̄ p̄ et eo/ q̄ deus ipse moyses p̄fecit p̄p̄o israhel: q̄ licet nō esset rex: tñ regale officiū exercebat regēdo et iudicando populū. Et qd̄. xvij. c. et q̄ p̄ totū. et. xlv. di. disciplina. et de renun. nisi cum p̄dē. s. ne p̄res. David quoq̄ diuina electione assumptus est ad regā potestātē. i. Reg. xvi. l. q. viij. si quis omnē. ā. q. viij. his ita respōdet. ibi. dicit̄ ergo. Alij etiā plures diuina voluntate affecti sunt p̄tē regā: quū d̄: p̄tis vel d̄tatio regā p̄missa p̄p̄o israhel tpe samuelis regē petenti. nō tanquā mala malitia culpe: sed tāq̄ mala ma/ litia pene ad onus et p̄nitionē culpe illorū qui petierūt sibi dari regem et inordinata voluntate qua minus cōfī/ debant de deo q̄ de hoie. vñ dicitū est ipsi samueli a deo quū filii israhel regē peterēt: Nō te abiecerūt. sed me ne res/ gnem sup̄ eos. i. Reg. viij. **¶** Ad autē fuerit tūc p̄missum tāq̄ penale: p̄tē iure regio: qd̄ eis p̄nuntiauit samuel: quod quidē ius nō est recte p̄ncipatū: sed tyrannice dominas/ tium. et subditos similiter opprimentū: vt. s. regij. lxxij. ar. p̄. prima causa. **¶** B. Alia dubitatio est circa id qd̄ dicit̄ est potestātē spūale esse superiorē tēporali: et q̄ eā instituit iudicat. Videt̄ em̄ hoc non esse verū. nā sup̄ illud ps. l. Tui soli peccauit. dicit̄ glof. Rex omnibus est superior: ideo a deo qui est maior: eo p̄miedus. Si quis de populo peccauerit deo peccauit et regē. Rex nō nō habet hoīem q̄ sua facta diiudicat igitur spūalis potestas nō pot̄ iudic/ care tēporale. Adhuc. i. per. ii. dicit̄. et ex de maio. et obe. solite. Subiecti estote om̄i humane creature. p̄pter deū: siue regi q̄ sc̄ellēri. si q̄ rex p̄clit: nō est subiecti alicui iudicio. ar. rxi. di. inferior. Adhuc dato q̄ i spūalib⁹ p̄tis tēs/ pocalis subdatur spūali: tñ in causis secularib⁹ et in iudic/ cōs terrenorū nō videt̄ ei esse subiecta. ad hoc. xviij. disti. cū ad verū. et di. qm̄. et alius canon dicit. Alia est ratio caus/ sarū seculariū atq̄ diuinarū. facit̄ ex de p̄miss. sicut ep̄p̄se. cum si vnde dicit̄ hugo in li. de sacramētis: Spūalis pos/ testas nō ideo p̄sides vt terrene in suo iure p̄iudiciū fas/ cit̄: sicut ipsa terrena potestas qd̄ spūali debet nūq̄ sine culpa vsurpat. ad hoc. xviij. di. si imperator. xxiij. q. viij. cō/ ueritos. Item in veteri testamēto: qd̄ erat figura noui: fas/ ceratotes erat subiecti regibus in tēporalib⁹: saltē: quare similiter tū nouo spūalis p̄tis erit superior: spūali in causis secularib⁹: quous sit ea inferior: i causis spūalib⁹. p̄ hac ras/ sione facit̄. xxiij. q. viij. s. ecce. xvij. di. si ep̄s metropolitā. **¶** Ad hanc dubitationē dicit̄ est q̄ indubitatē spūa/ lis p̄tis omnib⁹ modis est superior: spūali: vt est. s. in primis ar. sepe ostēdit. vñ dicit̄ hugo in li. de sacramētis. Quātū vita spūalis dignio: est q̄ terrena: et spūs q̄ corpus: tantū spūalis potestas secularē potestātē honore ac dignitate p̄cedit. ad hoc. xviij. di. duo. et de maio. et obe. solite. **¶** Ad illud ergo qd̄ obijciat p̄mo q̄ rex nō habet hoīem q̄ sua facta iudicat: dicit̄ est q̄ nō iudicat ab hoīe: s̄ a deo verocius vice spūalis p̄tis agit. p̄bat hęc solutio. xxiij. q. ii. quos deus. et de tranla. quō. p̄o etiā dicit̄ q̄ rex il/

le qui nō habet hominē qui facta sua diiudicat: est summ⁹ rex spūalis sc̄s summ⁹ p̄tifer: qui a solo deo iudicatur: nō tñ ab hoīe de iure. It. q. iij. alio: et. cl. di. si papa. interdū tñ causa humilitatis alioiū iudicio se subijciat. s. q. vij. nos si. ij. q. v. audiri. Nā certū est q̄ iste rex spūalis p̄pter alios reges tēporales diiudicat. xv. q. vi. alius itē. et de sup. ne. pla. grand. lib. vj. **¶** Ad secūdū qd̄ d̄: de p̄cellēria regis: dicit̄ est q̄ rex p̄cellit nō simpliciter: sed in ordine tēpora/ lium potestātū. ar. ad b. et de elec. fundamēta. s. vt er go. ibi: Nullus imperator: seu rex. et sequit̄: p̄iceps marchio. Sicut em̄ aliquid dicit̄ p̄imū simpliciter: vt deus iōā. s. In principio erat verbū. aliquid p̄imū in genere: vt sup̄/ mū corpus qd̄ est p̄imū in ordine corporū. sic d̄: aliq̄s sim/ pliciter in ecclēsia p̄cellere: vt summ⁹ p̄tifer christi vica/ rius. et. di. c. l. ibi: que aper tante dignitatis attollit. Aliq̄s autē d̄: p̄cellere in aliq̄ ordine: vt archiep̄s byter in suo col/ legio. rxi. di. plectia. h. archiep̄s byter. facit̄ ex de maio. et obe. c. s. Et rex in ordine potestātū sibi subiectarū: vt pre. s. vt ergo. et ar. dist. viij. que cōtra. **¶** Ad tertū qd̄ obijciat spūalis nō facit p̄iudiciū tēporali in suo iure: dicit̄ est q̄ spūalis potestas si terrena potestātē iudicat ratioe des/ licitū cōmissi non abutit̄ sua p̄tate nō facit em̄ p̄iudiciū sed exerceat debitū: et virtū iure suo. et de elec. cū ecclēsia vulterana. sicut em̄ spūs constitutus est ad dirigēdū cor/ pus. rxi. di. sedulo. ita spūalis potestas constituta est ad dirigēdū tēporale. rxi. dist. duo. **¶** P̄iudiciū autē de quo intendit hugo: debet intelligi quātū ad terrenas posses/ siones q̄s habet spūalis potestas: que sicut dicit̄ hugo: nūq̄ ita elongari possunt a regā potestate: quin si ratio postulauerit et necessitas: de ipsiis possessionib⁹ terrena po/ testas habeat p̄tociuiū: et illi ipse possessiones debeant in necessitate obsequiū: tunc ergo faceret p̄iudiciū spūa/ lis tēporali: si obsequiū qd̄ regie potestati debet p̄ pas/ trocinio ipsarū possessionū negaret quū oportūm eēt. opo: ter em̄ reddere que sunt celsaris cesari. et. Dar. rxi. Dar. xii. et Luc. xx. et. rxi. q. viij. cōuenior. hec tñ intelligē/ da sunt s̄m ea que legunt̄ et no. e. c. sedm. et ex de cens. c. s. et declarauit. s. rxi. ar. in p̄m. Si autē spūalis tēporale ius/ dicat p̄o delicto: siue tēporaliter: siue spūaliter: nullus ei p̄iudiciū facit: quia exequitur illud qd̄ de iure p̄t et debz vt dicit̄ est. **¶** Ad id quod obijciat quarto de veteri testas/ mento. dicit̄ est q̄ sacerdotiū veteris testamēti carnas/ le erat: et p̄ carnale ppagationē succedebat. ad hęc. vij. et ix. c. licet esset ordinatū ad spūale obsequiū: licet figura esset spūalis sacerdotij noui testamēti: qd̄ nō est p̄ succes/ sionem carnale. viij. q. j. s. sed in antiocheno. cum omnib⁹ ca. seq. q̄s. Ideo ex ea parte qua illud sacerdotiū erat car/ nale et terrenū: erat terrene potestati. sc̄s regali subiectū: sed inquātū erat spūale s̄m obsequiū et s̄m figurā p̄mis/ nebat ei. vnde reges a sacerdotib⁹ vngēbant. et de sacra/ vnc. c. viico. et p̄bat ep̄p̄se hęc solutio. ij. q. vij. s. item cum balaam. s. sed notandū ibi: dicit̄ ergo. Gel dicit̄ est q̄ in veteri testamēto p̄mittebant tēporalia in mercedē. et de cele. mis. cum marthe. s. ceterū. qui. s. ad istā materiam bene facit. et ideo tūc summa potestas erat potestas ter/ rena. In nouo autē testamēto summa p̄tis est p̄tis spūa/ lis: quia in eo eterna et spūalia p̄mitunt in mercedē. vt pre. s. ceterū. tēporalia nō adduntur ad necessitatē et fir/ stentationē. s̄m illud Martb. vj. Quis respiciū regnū dei et iustitiā ei⁹: et hec oia adiciēt vobis. q̄ spūalia sine tēporalibus diū esse non possunt. i. q. iij. q̄s obiecerit. vñ in nouo testamēto subdit potestas tēporalis spūali non solū in spūalibus: sed etiā in tēporalib⁹: vt h̄z ordinē et fis/ nē ad spūalia. p̄pter qd̄ pot̄ iudicari ab ea: et puniri tēpor/ raliter et spūaliter quū sua potestate male vñ cōtra deū et ecclēsiā agendo. rxi. q. v. p̄ceptum. et sepe. s. dicit̄ est. **¶** Ex quo p̄z falsitas opinionis quorūdam dicit̄ est q̄ papa p̄est in spūalibus: qui pot̄ quidē regē terrenū vt ho/ minē sibi subiectū in spūalibus excoicare: et si sit heretic⁹ eū iudicare: et ab ecclēsia expellere: nō pot̄ tñ ei potestātē

An pote/ stas spū/ alis sit superior: spūali.

temporalē auferre: nec enī expellere de regno tēporali: q̄
 nō subdit ei in tēporalib⁹. Mouent autē illi ad hoc dicen
 dū q̄ duobus. Prīmū est: quia nulla potestas extendit se
 ad ea q̄ nō sunt sui ordinis. Tēporalia nō sunt extra ordi
 nē spūalis potestatis: et p̄tinent ad ordinē tēporalis pote
 statis: quia in tēporalib⁹ nō pōt spūalis p̄tās aliq̄ iudicā
 care vt iuribus p̄e. Scdm̄ est vt dicitur: quia infideles pōt
 sunt fidelibus dñari. r. q. iij. iulian⁹. r. xij. q. i. quid culpaf.
 Sed fidei ceteros p̄tā vocē ignoat: q̄ si spūalis potestas
 pōt regē terrenū ab ecclia expellere. r. v. dif. duo. pōt etiā
 subditos ab eius dñio subtrahere. ad hoc. r. xij. q. v. p̄ceps
 prum. r. vj. q. vi. maiores. et de here. ex cōmunicamus. f. s. si
 nō. c. si. l. c. iij. dif. hadrianus papa. in fi. et de penis. felicit.
 lib. vj. et de sup. ne. p̄e. grand. li. vi. Ad illud qd̄ inducit
 de duplici ordine potestatis: dicendū est qd̄ nō sunt diuersi
 sic ordinēs quin vnus reducat in aliū: sicut ordo corpora
 lium/alius est ab ordine spūaliū: et tñ corporalū ordo
 subest ordini spūali. r. vj. di. si imperato. Ad id autē qd̄
 inducit de principib⁹ infidelū: dicendū est sicut doctores
 ponunt: qd̄ nullo mō instituedū sunt infideles sup̄ fideles
 de nouo: qd̄ cederet i periculū et scādālū fidei. vt. s. pbatū
 est. l. vij. ar. n. et vt nō fiat. Dominatio nō infidelū p̄ceps
 tolerat a fidelibus p̄pter scandālū euitandū. ar. bonum.
 r. xij. q. i. s. iā nunc. tñ possit p̄ eccliam tolli: qd̄ infideles sue
 infidelitatis merito merent potestātē amittere iuxta illud
 d. d. d. b. r. i. Aufere a vobis regnū et c. r. xij. q. vii. si de
 rebus. et c. si qua. **A**lia dubitatio est circa id quod
 dicitur est potestātē spūaliū nō esse subiectā tēporali. vs
 dicitur em̄ qd̄ ei sit subiecta: quia vt ex plurib⁹ auctoritatib⁹
 bus colligit: de rebus terrenis quas possidet. sacerdotas
 lis potestas debet obsequiū et tributū tēporali: vt. s. p̄ba
 tum est. r. xij. ar. in p̄in. vide ibi. l. n. octauo et sequenti.
Ad hoc dicendū qd̄ spūalis potestas vno mō pōt confi
 derari quantū ad res quas possidet. Alio mō quantū ad
 ipsas p̄sonas que sunt participes spūalis p̄tās. Quātū
 autē ad res q̄s possidet: est distinguendū: qd̄ ecclia qdā possi
 det sote spūali et iure diuino: vt p̄micias et decimas et
 oblatiōes: et que p̄ sepulturis dant: que deputata sunt ad
 sustentationē ministrorū diuini cultus. et quantū ad ista
 nō subdit spūalis potestas tēporali: quia de istis neq̄ p̄o
 istis neq̄ tributū debet: nec obsequiū aliquod p̄tati tēpo
 rali. hec em̄ sunt quodā mō spūalia: qd̄ amēta et attributa
 sunt iure diuino officio spūali. ad hec. r. vj. q. i. s. noua
 rū. in. l. placet. et l. generaliter. et c. reuertimini. ij. q. vii. de
 cimas. et q. i. hanc consuetudinē. et c. sanctorū. r. xij. q. viij. s.
 ecce. cū. c. seq. s. q. iij. puenit. r. xij. q. i. s. et de dec. c. i. c. tua. et
 quasi p̄ totū. et de immu. ecclie. nō min⁹. c. aduersus. et de
 nō. sig. cā carpētis plebis. et qd̄ nō. i. q. i. in summa. Quē
 dā nō possidet sote tēporali et iure humano vt titulo vē
 ditōis: sc̄z cōcessiōis: saluo debito seruitio: et p̄ his debz
 p̄tās spūalis p̄ncipib⁹ vel dñis tēporalib⁹ cōsueta seruis
 tia et tributa: qd̄ res trāsit cū onere suo. et de pig. et literis
 et de dec. cū nō sit. et nō. plene et de cēn. c. i. in glof. sed qd̄
 dices. et r. xij. q. viij. s. hinc dat. Tamē de his distinguendū
 est etiā fm̄ h̄ug. de sancto victore: qd̄ h̄ug. concedit ecclie
 sic solū fructus possessionis ad vsū: nō tñ cōcedit potes
 tates exerce de iustitie. Quōz nō simul cōcedit et vtilitas
 et p̄tās. In primo casu ecclia habz vsufructū possessionis
 et ville vel castri: qd̄ nō potestātē iustitie exerce de. In sc̄do
 nō casu totū. ad hec et de re iudi. c. abbatē. li. vj. et ne cler.
 vel mo. ep̄. li. vj. et de r. p̄. i. archiepiscopatu. Quātū autē
 ad p̄sonas ipsas: dicendū est absolute qd̄ p̄sone oēs q̄ vire
 spūali deputate sunt: nullo mō subsunt potestati terrene:
 nec de ipsa habet iudicare terrena p̄tās. r. ij. q. ij. eccliaz
 seruos. et de vi. et hone. cler. c. vj. et de cler. cōm. clerici q.
 lib. vj. r. q. i. quasi p̄ totū. **A**d id qd̄ dicitur: et obiect de tribu
 to: dicendū est qd̄ nō soluit tributū p̄tās spūalis tēporali:
 sicut superiorū et in recognitionē dominij: sed q̄ stipediū
 p̄ pace et quiete qua debet ecclia et ecclie bona tueri et
 defendare. hec solutio p̄bat et p̄lle. r. xij. q. viij. tributū. de

An pote
 stas spū
 rualis
 subiecta
 sit tēporali:
 necne.

hoc s. arti. r. xij. q. octauo. et sequē. **A**lia dubitatio
 est circa id qd̄ dicitur est qd̄ iure diuino spūalis p̄tās p̄ba
 beat tēporale. cōtra qd̄ dicitur plura esse vidēt. Et primo cōp̄
 quidē qd̄ quū he potestates distinet sunt nō p̄tē eide con tur
 uenire. Itē potestati tēporali cōuenit vti gladiū materialis: sed
 li. vñ dicit ap̄s ad Rom. r. ij. et r. xij. q. v. nō solum. nō sine
 causa gladiū portat. glof. i. habet iudiciaria potestātē: sed
 materialis gladiū nō cōuenit p̄tati spūali. r. xij. q. viij. s.
 licet. cum oibus. c. seq. et ne deri. vel mo. clericis. et fen
 tētia. et p̄e. c. in archiepiscopatu. ij. q. viij. s. itē. cū balaam.
 s. sed notandū. qd̄ nec ei cōuenit habere potestātē tēpo
 ralem. Itē christ⁹ nō habuit potestātē tēporale: immo cā
 fugit. Joā. vi. quare nec eius vicarius ipsam h̄. Itē sicut
 dicit Bern. iij. li. de cōsideratione loquēs ad Eugeniū
 de imperialibus insignib⁹ et ornatis vel apparatib⁹. In
 his nō successit petro: sed ostātino: quare diuino iure
 competit nō Petro: neq̄ successoribus ei⁹ tēporalis po
 testas. vñ nec legit christ⁹ dedisse petro tēporale p̄tātē:
 nec petri p̄tātē h̄mōi exercuisse. **A**d hāc dubitationē dī
 cendū est qd̄ sicut. s. l. v. ar. s. et dicit. satis est declarātū qd̄
 spūalis p̄tās p̄bas tēporale sup̄iorū et excellētiorū modo.
Ad id qd̄ primo obiect de distinctione p̄tātū: dicens
 dū est qd̄ he p̄tēs distinet sunt: et tñ vna p̄tātē in alia
 et excellentiorū mō: sicut virtutes corporū inferiorū distin
 ctē sunt a virtutib⁹ corporū superiorū: et tñ p̄tātē in ill
 his mō nobiliorū. Et dicendū qd̄ licet sunt partes distinet:
 tñ eidem p̄sonē p̄uenire possunt. sicut in eadē potētia in
 tellectiue sunt sciētie distinet: et q̄ habēt quodāmodo cōs
 titiōes oppositas: vt sciētia speculatiua et practica. q̄nis
 eadē p̄sona vtrāq̄ p̄tātē habeat: nō tñ eodē mō vtrāq̄ ex
 ercet: sicut p̄ satis et dicitur superius. **P**ōt etiā dicit qd̄
 p̄tās regia spūalis et t̄p̄alis nō sunt due potētie: sed due
 partes vni⁹ regie p̄tās p̄fecte: quā vna sola est in regi
 bus terrenis et mō inferiorū. In spūalibus autē est vtrāq̄
 et modo excellentiorū. vnde in p̄tatis ecclie et p̄cipue in
 summo plato: est p̄tās regia tota et p̄fecta et plena: in p̄n
 cipib⁹ autē seculi est fm̄ partē et diminita. ar. ad hoc et de
 vsu. pal. ad honore. **A**d id qd̄ obiect seculo de gladiū
 dicendū est qd̄ spūalis potestas sicut h̄z duplicē p̄tātē:
 sic h̄z duplicē gladiū. Nā i⁹ tē gladiū iudiciaria p̄tās in
 telligit: vt. s. dicitur est. h̄z habet gladiū spūaliū ad puniē
 dum spūaliter. materialē ad puniēdū corporaliter. r. v.
 q. vj. auctoritatē. et de senē. exco. dilecto. li. vj. Et sicut po
 testatē spūalem h̄z fm̄ immediatā executionē: tēporalem
 autē h̄z fm̄ imperiū et directionē: sic dicit habere vtrumq̄
 gladiū diuersimode. Nā spūalem h̄z fm̄ vsū: tēporalem
 autē habet fm̄ nutū: et hoc est h̄re digniorū mō vñ de. Ber.
 iij. lib. de cōsideratiōe ad Eugeniū loquēs ait: Quid tu
 demno vsurpare gladiū tentas: quē semel iustus es repot
 ner in vaginā: quē tñ qd̄ tuū negat: nō satis mihi videt at
 tendere verbū dñi dicentis: Reuertere gladiū tuū in vagi
 nā. Joā. r. vij. d. d. b. r. vj. Tuus ergo et ipse euaginā
 dus ad tuū nutū: alioq̄n si nullo mō ad te p̄tineret: et is oī
 centib⁹ ap̄s: Ecce gladiū duo h̄z. Quē. r. xij. nō respōdit
 dñs: satis est: sed nimis est. **I**tem qd̄ est ecclie: et spūalis
 sc̄z gladiū et materialis: sed is qd̄ p̄ ecclia: ille nō et qd̄ ec
 clia exerce dū: ille sacerdotis: is militis manu: sed lane
 ad nutū sacerdotis et iustum impatoris: eandē auctorita
 tē possit. s. in. r. xij. ar. circa p̄n. n. qd̄ aut. Quid dicitur
 intelligit verbū istud cōuertere gladiū et c. vide. r. xij. q. viij.
 s. i. **Q**uid autē sit habere gladiū materialē ad nutū
 quidam sic exponūt: qd̄ spūalem potestatem habens pōt
 suadere annoz sumptionē et materialē: qd̄ p̄ncipi seculi
 ri cui materialis gladiū cōmissus est: et pōt diuina legem
 exponere et p̄dicare. in qua. r. xij. r. xij. q. v. hinc ap
 parer. s. h̄z solū. p̄cipit: Maleficos nō patieris viuere. in
 nutio q̄ ista nō est aliud qd̄ diuine legis p̄dicatio: et vt p̄n
 cipes diuine legi obediāt exhortatio. Nā nutus est signū
 voluntatis: per p̄dicationē autē et exhortationē spūalis po
 testas indicat se velle fieri vindictā de malefactoribus: et

et p̄tātē
 p̄tātē
 p̄tātē
 gladiū

habet
 gladiū
 materia
 lē ad nutū
 et qd̄

iste natus quedā iussio est. Tñ pter hāc iussione requirit iussio p̄ncipis secularis imperātis actū militi vel minis tro aut ē gladio materiali vti. vñ sicut in opatione q̄ ali q̄d agim̄ p̄ exteriora mēbra: req̄rit volūtas vniuersalis t̄ q̄ mouēs p̄mū t̄ remotiū. t̄ volūtas p̄ricularis tāq̄ mouēs p̄mū: t̄ virt̄ motiua mēbroꝝ tāq̄ exequēs. Sic t̄ in coposali punitiōe sp̄ualis p̄as se h̄z sicut p̄mū mouēs: et ideo d̄: inuere. p̄ncip̄s vero sp̄ualis se h̄z sicut mouēs p̄mū: t̄ ideo dicit iuberē: q̄ immediate imperat exercitū actū. minister vero p̄ncipis exēgatur actū punitiōis. ad hoc r̄ij. q. viij. s. h̄z ita. cū. c. seque. v. p̄ ad. s. iij. in regis tro indusue. facit qd̄ no. et de ex. p̄e. ex. lris. in glos. nō p̄ h̄bet. r̄ij. q. v. s. h̄nc apparet. t̄. c. non frustra. et qd̄ no. et de homic. petiō. in glos. de istis gladijs. adde hic qd̄ scrip̄. i. in. n. parte. s. ite q̄stione. n̄. de duob̄ gladijs in ar. lviij. C̄ Ad id qd̄ obijcit tertio de christo dicitū est qd̄ christus p̄stitutus est rex tā in sp̄ualib̄ q̄ in sp̄ualib̄: tamē in terris viūs regnū terrenū sp̄ualiter administrare noluit. vñ d̄ in Joā. viij. Regnū meū nō est de hoc mūdo. vñ d̄ h̄yso. hoc dicit qm̄ non tenet regnū vt hoc reges terreni tenēt: s̄ qm̄ desup̄ habeat p̄ncipatū q̄ nō est h̄y man̄: s̄ multo maior: t̄ clarior. vñ subdit. si ex hoc mūdo esset regnū meū t̄. C̄ d̄ dicit h̄c regnū ei⁹ qd̄ est apud nos imbecillitate qm̄ a ministris h̄z fortitudinē. superi⁹ d̄o regnū sufficiens est s̄b̄p̄s. nullo indigēs. quomō grānus b̄ verbū exponit. vide. r̄ij. q. iij. s. i. Itē sup̄ illud qd̄ sequit̄ ibi: Nūc aut̄ regnū meū nō est h̄nc. Aug. Nō dicit nō est h̄c hic est em̄ regnū ei⁹ vt̄ in fine seculi h̄z inter se cōs̄ mista z̄sania vt̄ ad in essem: s̄ tñ nō est h̄nc q̄: peregrinā in mūdo. Vel s̄m̄ Th̄ophylū. ideo nō dicit nō ē h̄c: sed nō est h̄nc. Nā regnat in mūdo t̄ vt̄ illi⁹ p̄uisione: et iura vōrū cūta disponit. nō aut̄ est ab infinis cōstitutiō regnū ei⁹ h̄z celitus t̄ ante sc̄la. C̄ Itē d̄ h̄yso. Quū dicit regnū meū nō est h̄nc nō p̄uat mūdum a sua p̄uidētia t̄ p̄latione: sed ondit regnū suū nō esse humanū neq̄ corruptibile. adde hic qd̄ scrip̄. s. r̄vij. ar. s. ad illa. n̄. iij. t̄. r̄ij. ar. n̄. ad illud. C̄ s̄ster iudiciaria potestātē exerceat nō iur sup̄ res sp̄ales: vt nobis exemplū tribueret dedinādi tēporaliū imp̄cationē t̄ sollicitudinē: et tunc offēderet q̄ illi q̄ potio: ib̄ in r̄tri esse debēt in ferio: ib̄ nō debet occupari. vñ Act. v. dicit apl̄. Nō est equū nos derelinquere d̄b̄ dei t̄ ministrare mēsis. facit ad hec. r̄j. q. i. t̄ quidē. vñ t̄ sup̄ illud Luc. xij. qd̄ christus ait. Quis me p̄stituit iudicē aut̄ d̄uiforē. i. facultatū sup̄ vos: dicit glos. Ambro. Bene terrena dedimar: q̄ p̄pter diuina descederāt. nec iudex dignat̄ esse licitū t̄ facultatū arbitri vñ uolū h̄z motuoz iudiciū t̄ arbitriū meritoꝝ. Nō q̄ qd̄ p̄tate: s̄ a quo postules intuentū est. nec maior: ib̄ intēto animo p̄tes mino: ib̄ obstrepēdū. C̄ s̄ster Joā. vj. habet qd̄ christus postq̄ turbas pauit: in q̄ regale officium exercuit: voluerit ipm̄ facere regē. ipe aut̄ fugit in montē. in b̄ nos erudicēs mūdanas cotemnerē dignitates: vt dicit glos. adde hic qd̄ notauit. s̄. in. r̄vij. ar. s. ad illa. n̄. iij. ad illud. t̄ p̄ra in. iij. p̄e in ar. lviij. in. s̄. ite q̄stione istā. Sed licet christus nō exercuit regis dignitate sp̄alem: nō p̄pter hoc sequitur qd̄ ei⁹ vicarij eā exercere nō debeāt: t̄ p̄p̄e in casib̄ necessarijs. Nā etiā plura t̄ alia christus nō exercuit quoz p̄tatem habuit: q̄ tñ exercēt ei⁹ vicarij. Nō em̄ legitim̄ qd̄ christus baptizauit baptismo aque: t̄ tñ excellētē potestātē tribuit in oibus sacris. i. q. i. sicut christus. de con. dist. iij. aliud. Nec legitim̄ qd̄ diuersis linguis locut⁹ fuerit: t̄ tñ habuit donū linguaz. t̄ vniuersas literas gratis dadas. a tñ vero t̄ baptizauerunt. Act. ij. r̄. viij. t̄. r̄. de con. di. iij. p̄p̄e. t̄ locuti sunt vā r̄is linguis. Act. ij. s̄p̄s etiā apostoli aliqua p̄remiserūt quoz habebāt potestātē: ne impedirētur a pctō: ib̄. p̄pter qd̄ dicebat apl̄us. s̄. ad 2. oz. j. Non misit me christus baptizare. sed euāgelizare. Multa etiā christus dicitur sic ap̄ostolis exequenda et ordināda in ecclesia: que ipse per seipsum nō egit aut̄ ordināuit. ad hoc ar. r̄. di. eccle

stificatū. et de cele. mis. cū marthe. s. verū. de con. di. ij. li quido. Et q̄ b̄ oibus hoc p̄t accipi. q̄ licet christus sp̄alē potestātē nō exercuit: tamē ipsius vicarij ipsam exerce re p̄t. et qui s̄. sint le. per venerabilē s̄. r̄onib̄. q̄uis exēplo christi nō debeat se regulariter in iudicijs rerū sp̄aliū implicare. vt. r̄j. q. i. t̄ quidē. ij. q. viij. epi. lectionē. s̄ in casibus t̄ in causis necessarijs: vt. s̄. declaratū est. r̄r̄. ar. n̄. itē Joā. papa. C̄ Ad id qd̄ obijcit quarto. qd̄ in tempore alio papa nō succedit petro: sed constantino: dicendū est qd̄ petro succedit in potestate sp̄ali p̄t eā iure diuino petrus habuit. t̄ ipse s̄ster h̄z: vt est expressum. r̄r̄. di. c. s̄. sed put papa h̄mōi p̄tatem h̄z iure humano: sic succedit constantino. qd̄ aut̄ opet ius humanū supra ius diuinū dicitū est. s̄. lvi. ar. s̄. ex h̄z aut̄. n̄. vero cōsiderādū. C̄ Ad id aut̄ qd̄ addit qd̄ non legit christus dedisse potestātē tēporalē petro: dicendū est qd̄ cui cōmittit p̄ncipale: intelligit cōmissum t̄ accessoriū. et de fo. cō. si diligēt. et de do. post diuoz. de p̄udētia. et de regu. iur. a ccessoriū. li. vj. vñ christus cōmittēdo petro sp̄uales potestātē q̄ p̄ncipalis est: intelligit cōmississe sp̄alē. Et etiā qd̄ sp̄alis p̄tē sit sp̄a li. sicut vñ ius inferior: in sup̄ior: ideo in ipa collatiōe clauū regni celozū. Matth. xvi. et in cōmissione ouī suarū Joā. vlt. intelligit dedisse christū petro simul t̄ potestātē t̄ sp̄alē iurisdictionē. N̄ s̄le intellet⁹ videt̄ approbari p̄ Innoc. iij. et de ma. t̄ ob. solite. s̄. nos autē. in. fi. C̄ Ad id aut̄ qd̄ addit de petro qd̄ tēporalē potestātē nō exercuit: dicendū est qd̄ sicut christus multa reliq̄t apl̄is exequēda t̄ ordināda. que ipse nō exercuit: sic t̄ apl̄i plura relique rūt exequēda suis successorib̄ q̄ ipsi nō exercuerūt nec ordinauerūt: vt p̄e. s̄. verū. c. cū marthe. s̄m̄ em̄ diuersos ecclesie status t̄ diuersa tēpora congruit t̄ expedit alia et alia. ar. r̄r̄. di. necesse est. et de cōsan. t̄ affi. non deber. In ecclesia siquidē p̄mitiua opus erat p̄dicatiōe t̄ miraculis ad p̄uertēdū incredulos vel p̄nuicēdū. Opus erat etiā patientia t̄ tyrannoz p̄secutionē: vt fides nō deficeret h̄z inualerēt. Postea vero fuit opus r̄onibus t̄ scripturaz expositionib̄ t̄ p̄ullulātes hereses in ecclesia: qua dilatarā t̄ roborata exequēda est potētia cōtra rebelles t̄ aduersarios ecclesie: p̄ra q̄s sp̄ualis p̄as a p̄tē sp̄ali s̄z deli sup̄ quā h̄z auctoritatē requirere p̄t. t̄ debet auxiliū t̄ obsequiū. r̄r̄. q. v. administratores. et de maledic. c. iij. vñ brūs Aug. in epla ad bonifaciu cōmitē inducit quandā obiectionē hereticoz dicitū qd̄ ecclesia nō d̄z reges vocare in auxiliū cōtra aliq̄s: qd̄ apl̄i hoc nō fecerūt: s̄ soluit h̄c obiectionē: et eo qd̄ diuersis r̄ibus diuersa congruit agere. r̄r̄. q. iij. si ecclesia. t̄. c. p̄e. nō inuenit. per que. c. Aug. p̄p̄icue p̄t qd̄ plura nō exercuerunt apl̄i q̄ successorē eoz exercere d̄nt t̄ p̄t. t̄ hoc p̄pter diuersam conditionē temporū. vñ si sp̄ialem potestātē habētes vtunt̄ s̄ tpe potētia sp̄ali nō sup̄ius declarato t̄ ipsi p̄tatis t̄ insignijs t̄ apparatib̄: nō faciūt qd̄ eis nō licet: s̄ faciūt qd̄ de iure facere p̄t: t̄ qd̄ eccleie v̄p̄tati expedire credendū est s̄m̄ ineffabile diuine p̄uidētie ordine: q̄ speciali cura ecclesia suā dirigit t̄ regit. Pōt tñ euenire interdū vt ali qui circūsum talis p̄tatis inordinatē se habeāt t̄ in actu et in affectu quū etiā p̄tate sp̄ali nōnulli vtant̄ indebitē: t̄ tñ p̄as de se iusta t̄ iurisdictionē nō p̄tate est culpāda. qd̄ b̄n̄ p̄bat p̄ Aug. r̄ij. q. v. neq̄ em̄. t̄ adde qd̄ dicit. s̄. in. viij. ar. C̄ Alia dubitatio est circa id qd̄ s̄. lvi. ar. s̄. h̄z t̄ amplio: dicitū est qd̄ papa instituit regis p̄tate. cōtra qd̄ videt̄ esse illud. qd̄ imperiū a solo deo est in auct. quō oportet ep̄is. in p̄n. coll. ij. t̄. r̄ij. q. iij. q̄stū. Et ap̄ostolus ad Rom. xij. Dis p̄as a deo est. r̄ij. q. iij. qd̄ cul p̄t. nō ergo a papa instituit potestas regalis vel imperialis. Itē ars sup̄ior: licet v̄at inferiori ad vsum t̄ obsequiū: non tñ eā instituit sicut et in p̄posito. C̄ Ad h̄c dubitationē dicendū est sicut t̄. s̄. dicitū est: qd̄ sp̄ualis potestas habet instituire tēporalem vt sit. et iudicare: si bona non fuerit. C̄ Ad id quod obijcit qd̄ imperium est a solo deo: dicendū est qd̄ intelligatur esse a solo deo.

nō mediāte cooperatiōe creature: sic nō ē verū imo ē a deo mediāte institutiōe hūana: cui⁹ natura inclinā ad regi-
 mē sicut ad socialē vitā. vñ pot̄ dici ē a deo mediāte coo-
 paratiōe naturalis inclinātiōis ⁊ institutiōis. Et em̄ intro-
 ductū regimē hōib⁹ ex iure hūano: qđ a natura orit̄. di.
 v. s. hys ira. Si aut̄ dicat̄ a solo deo: qđ est solū de iure na-
 turali: ⁊ nō ē p̄ spūalē prāte institutiō: sic dicēdū sicut ⁊. s.
 dictus ē. qđ fm̄ esse informē ⁊ imperfectū est a solo deo: qđ
 de⁹ oia suo mō pfecte ⁊ pfecta agat. Sen. s. hys esse fo: ma-
 tū ⁊ pfectū est a deo mediātib⁹ hys qđ hnt̄ spūalē prāte in
 ecclia: qđ a grā pcedit: ⁊ ad grām ordinat̄. ¶ Vel pot̄ dici
 qđ institutiō pncipis tpalis: vt pnceps est sup hoies ex iu-
 re hūano hys esse. ar. rui. di. legim⁹. ibi. quō n̄ exercitus fa-
 ciat imperator: em̄. s. institutiō pncipis tpalis vt pnceps
 christian⁹ sup hoies christiano: est a prāte spūali. ar. bo.
 et de sacra vnc. c. i. Sicut em̄ p ministeriū spūalis prātis
 efficiat aliqđ christian⁹. de cō. di. iij. post qđ ascēdit. Ita est
 sicut aliqđ pnceps christiano: i ministeriō eiusdē prātis
 cui qlibet christian⁹ iure diuino subijct̄. et de ma. ⁊ obe.
 solite. s. nos autē. ¶ Et est sciēdū qđ quū sit duplex prās
 spūalis. scz ordinis ⁊ iurisdictionis. et de elec. n̄. missam.
 vbi de b. vrraqz quodā mō requirit̄ ad institutiōē chri-
 stiano: pncipi: qđ ex prāte iurisdictionis eligat̄ vt sit pnci-
 peps ⁊ prāte habeat: s. ex prāte ordinis adhibet vncio
 et consecratio: qđ designat firmitatē ⁊ scitātē prātis ei⁹. et
 de sacra vnc. c. i. ¶ Itē differt in b imperiū a papatu: qđ
 impato: recipit iurisdictionē a ppo: papa immediate a
 deo. vt no. ex de trāsla. c. i. in glo. i. ⁊ ibi vide. ¶ Ad id au-
 tē qđ obijct̄ qđ nō est prās nisi a deo: dicēdū qđ sine dubio
 a deo est ois prās: sed nō excludit opatio hūana ex b. Nā
 fm̄ esse imperfectū est a deo: qđ in suo mō semp pfecte opaf
 vt. s. dicit̄ est: mediāte institutiōe hūana qđ naturali.
 fm̄ nō esse pfectū est a deo mediāte institutiōe humana
 supnaturali. Verūm ppter b hōib⁹ apli sciēdū est qđ non
 ois prās est a deo eodē mō: s. qđ ē p institutiōē hūana
 nā naturalē: sicut est cōiter apud hoies cuiuscūqz rit⁹: vel
 est p spūalē dei ordinatiōē. vt fuit in ppo israelitico: vt
 est p ministroz formatiōē vt in ppo christiano: vt est p
 iustā de pmissionē: ⁊ hmoi est prās maloz pncipiū: qđ vi-
 aur dolo sibi prāte vsurpāt. ar. ad b. ij. q. vij. c. i. ⁊ xij. q. v.
 s. hinc notandū. Et ex b pot̄ solui qđ hō videt̄ esse inter
 hōib⁹ apli p dicit̄ scz qđ nō est prās nisi a deo. ⁊ hōib⁹ de see
 pphete: cētis ex plona dei de qđ bsdā. Ipsi regnauerūt
 et nō ex me. De c. vij. q. i. audacter. Nā ois prās est
 a deo vel operāte. sicut prās bonoz pncipiū: qđ recte acci-
 piūt prāte. vel pmittere: vt prās maloz sibi vsurpātū po-
 testatē. Et isti dicūt̄ regnare nō ex deo: qđ nō regnāt ipo-
 opante: s. solū pmittere. ⁊ hec pmissio iusta est. Nā vt di-
 cit̄ glof. sup hōib⁹ apli iā dicit̄: iniusta nō est vt imp: obis
 accipiētib⁹ nocēdi prātem bonoz patētia pbe: ⁊ maloz
 inq̄tas puniat. Nā p prāte diabolo traditā ⁊ iob pbat⁹
 est vt iust⁹ appareret. Jo. i. ⁊ petrus tētatus ne de se p-
 sumeret. Mat. xxvj. Luc. xij. ⁊ de pe. di. ij. si em̄. h. ex qđ
 sibi. Petr⁹ ad quē. ⁊. l. di. p̄siderādū. Et Paul⁹ colaphiza-
 tus ne se extolleret. ij. ad Cor. xij. ⁊ iudas dānat⁹ vt se sus-
 pederet. Mat. xxvij. in pn. ⁊ de pe. di. iij. iudas penituit.
 et. c. nihil. vide. ⁊. c. inter oia. Et ita de⁹ iniustā prāte: quā
 iuste pmittere: oīnā dū ex ea bonū aliqd elicit. ⁊ fm̄ hoc
 etiā mala prās ex dei ordinatiōe est. licet em̄ de⁹ mala nō
 efficiat: sicut ostēdit̄ Aug. qđ de⁹ bonas volūtates ad-
 iuuat: malas iudicat: oēs ordinat. ad b facit̄. xij. q. i. qđ
 culpaf. ad n. xij. q. v. s. hinc notādū. Vel aliter dicēdū qđ
 aliud est prās: aliud vsus prātis. ar. ad b. rvi. q. i. s. ecce in
 hoc pncipiū. Potestas gōis bona est: ⁊ ideo a deo ē. vsus
 aut̄ prātis aliqñ est mal⁹: ⁊ ideo nō est a deo. ⁊ qđ regnat
 re est prāte vt: ideo dicit̄ de qđ bsdā. Ipsi regnauerūt et
 nō ex me. vñ glof. sup eodē hōib⁹ apli. Nō ē prās nisi a deo:
 ait. Nō est prās aliam hōi bono vel malo: nisi a deo data:
 vñ pilato dñs ait. Nō haberes in me prāte vllam nisi tibi
 datū cēt de sup. Jo. i. xij. ⁊ pie. c. qđ culpaf. Malitia ergo

Prās
spūalis
duplex
ordinis
et iurisdictionis.

hōim cupiditatē nocēdi p se hys: potestātē autē: si ille non
 dat: nō hys. Nocēdi volūtās pot̄ esse ab hois aio. potestas
 autē nō est nisi a deo. sic dicitur prātis vsus malus nō est a
 deo. prās autē quū sit bona: est a deo: ⁊ ideo mala prās dī-
 cit̄ nō ex deo regnare: qđ male vsit̄ prāte. bono hō cōtra.
 ex deo regnat: qđ prāte bñ vsit̄ in hoc deū imitādo. Nā sicut
 dicit̄ Greg. ait sup illud Job. xxxvj. Deus potestas nō abijct̄
 cit: quū ipe sit potēs. deū qđ ppe imitari desiderat. qđ falsū
 gūi potētie alienis intētus vilitatib⁹: ⁊ nō suis las hōib⁹
 administrat: qđ platus ceteris p desse appetit nō pesse. ad
 hoc. viij. q. i. qđ epātū. ⁊ hoc est bñ vsit̄ prāte. ¶ Vel aliter
 dicēdū est sicut Jf. dicit. iij. li. de summo bono: qđ bonū
 nā malāqz potestātē de⁹ ordinat: s. bonā pncipiū: malā iratū.
 Reges em̄ qñ boni sunt: muneris est diuini. qñ vero
 mali sunt: sceleris est ppli. fm̄ em̄ meritiū plebiū dīponit
 rector vita. testatē Job. xxxij. Qui regnare facit hōiem
 hypocritā ppter pctā ppli. Irascente em̄ deo talē rectorē
 ppli suscipiūt: quālē p pctō meruerūt. ad hec. ij. q. vij. c. i.
 ⁊. vij. q. i. audacter. ¶ Ad id qđ vltim⁹ obijct̄: qđ ars suo
 perio: nō instituit inferio: ē: dicēdū est qđ licet supio: ars
 nō instituit ipsam artē inferio: ē: p cōmūz modū: tñ instituit
 ea pfectiue in quātum dat ei opandi modū ⁊ formā
 fm̄ erigentiā finis quē ipsa supio: ars intēdit. ⁊ similiter
 potestas spūalis pfectiue instituit tpalē vt. s. dicitur est.
 ¶ Vel dicēdū qđ licet ars supio: nō instituat artē inferio:
 rē: tñ instituit vt sint aliqui artē illā habētēs ⁊ exercētēs.
 Similiter potestas spūalis non instituit tpalē potestātē
 fm̄ se. qđ hoc mō est a solo deo: s. instituit eā in hoc subie-
 cto: dū instituit eos qđ talē prātem habere ⁊ exercere debent.
 ¶ Itē quū dicit̄ sup: a qđ spūalis potestas hys instituit
 re talem vt sit: intelligēdū est de hōie habēte potestātē
 vt dicit̄ glof. sup hōib⁹ p. apli. Nō est potestas nisi a deo.
 Noie prātis interdū accipit̄ potestas ipsa: qđ daf aliam
 deo. xij. q. i. qđ culpaf. aliquid ipse hō habēs potestātē sic
 accipit̄ ex de homici. tua. s. mare. Et igit̄ hoc mō exponē-
 dū: qđ prās spūalis instituit tpalē: qđ hō habēs potesta-
 tē spirituale cooperat̄ deo: vt aliqđ hō alius habeat ⁊ ex-
 erceat potestātē tpalē. ar. bo. vij. q. i. licz ergo. ⁊ fm̄ hoc
 pot̄ aliter exponi id qđ. s. dicit̄ ⁊ t̄ inductū est. s. qđ im-
 perii est a solo deo. hoc em̄ perit̄ est: p̄t̄ imperiū accipit̄
 tur p prāte ipsa impiali fm̄ nō sit si accipiat̄ p hōie qđ hys
 hmoi prāte: sic nō est a solo deo: qđ talis hō habeat et
 exerceat prātem imperiale: est a deo mediāte cooperatiōe
 hominis habētis prātem spūalem. de elec. venerabilen.
 ¶ Itē Alia dubitatio est circa id qđ dicit̄ est: qđ prās spi-
 ritualis respectu tpalis se hys in rōne cause efficiētis et hū-
 nalis. cōtra qđ esse videt̄ qđ efficiētis ⁊ finis nō coincidūt
 in idē creaturis: s. solū i deo: qđ si spūalis potestas hys
 rationē finis respectu tpalis: nō poterit habere rationē
 efficiētis ⁊ mouētis. ⁊ ita nō instituit neqz iudicat eā. ¶ Ad
 hoc dicēdū est. qđ huic rōni aliqui imitunt̄ dicentes. qđ
 spūalis prās nullo mō se habet ad tpalē sicut efficiētis ⁊
 mouēs: sed solū sicut finis. hoc tñ dicit̄ est in se fallū: vt
 p̄t̄ ex. s. determinat̄. Et ratio nūc in ducta cui imitunt̄
 fallū est: qđ fallū accipit̄ dū dicit̄ qđ efficiētis ⁊ finis nō co-
 incidunt in idē in creaturis. Nā ars architectonica respe-
 ctu subseruētis hys rationē pncipiū mouētis in quātū su-
 perat ei. ⁊ hys rationē cause finalis in quātū opus ei⁹ ordi-
 nat ad suū finē. Et sicut ille qđ pncipaf fm̄ prātem spiritua-
 le: habet rōnem efficiētis ⁊ mouētis: ⁊ etiā finis respe-
 ctu eius qđ pncipaf fm̄ potestātē tēporalem: est: vt. s. mou-
 dicit̄ est. qđ bñs Petrus dicit̄ iura impij terreni. et qđ
 reges p̄sunt regno terreno. Nā cōtra p̄mū dicit̄ esse vsus
 def id qđ dñs ait Petro Mat. xvi. q. i. xij. di. in nouo. tu
 bi dabo claus regni celoz. nō autē dicit̄ regni terreni. et
 qđ de vno cōcedit de altero negare videt̄. ff. de condi. et
 demōstra. cum ita legatur. l. v. di. disciplina. ibi. defecēde
 peccauit ppli tuus. ac si ei diuina vox diceret. qui in tali
 pctō lapsus est: me⁹ nō est. ⁊ in glof. ar. qđ de vno cōcedit

In pas-
pa hūa-
no iure
habet
tpalem
prātem.

In spi-
ritualis
prās ad
tpalē
habet
vt causa
efficiētis
finalis.

In ter-
renis
prās
bonitatis
ra impij.

Regna-
vnt dei
pūden-
tia ordi-
nata
sunt.

de alio negat. ubi de hoc. Contra secundum dicitur esse videtur. Regnum terrenum est regnum mundi: quod opponitur regno christi. Sic et regnum diaboli. Ita omnes reges essent ministri diaboli. Quod est princeps huius mundi. Iohannes vii. xii. et de pe. di. si enim eligat. non dei: quoniam tunc dicitur in li. sapientie. Reges sunt ministri regni dei. Sap. vi. Rom. xii. ar. xxi. q. v. q. malos. Ad has duas obiectiones simul dicens est. Regnum terrenum dupliciter dicitur. Uno enim modo dicitur regnum terrenum quod ipsa terrena creatura sibi constituit tamen vel tamen sine. Tale regnum est malum et diabolicum: et opponitur regno celesti. Et de isto regno dicit Augustinus in sermone euagelii. Mar. v. Videtur iesus turbas. superbi appetant regna terrarum. Et de diabolo dicit rex omnium qui aquas sunt. Et rex super omnes filios superbie. Job. xli. de pe. di. si enim in fi. Alio modo dicitur regnum terrenum illud id est quod celeste. scilicet congregatio vel societas bonorum peccatorum in terris. vñ Greg. in homilia. Regnum celorum plenius typis ecclesia dicitur. Nam ex eo quod ad bona celestia finaliter ordinantur: regnum celeste. Et eo autem quod ad hoc conuersat in terris: et ipsius bonis terrenis vñ dicitur regnum terrenum. Et hoc modo dicitur Petrus et quilibet eius successor: huius iura imperii terreni. sicut et modo christiani reges imperant regno terreno. In hoc ergo quod christus ait. Tibi dabo claves regni celorum. intelligit quod ei concessit iura regni terreni. quod id est regnum dicitur terrenum propter vñ spualium et terrenorum. et dicitur celeste propter speciem et amorem celestium. vñ et sequitur ait christus. Mar. xvi. et xxi. q. s. Quodcumque ligaueris super terram: erit ligatum et in celis. factum est de ma. et obe. solite. s. nos autem. sic et princeps secularis: licet dicitur posse regno terreno: tamen huius aliquid in iura celestia. Quis enim non habeat potestatem immediate super spualia per quod fit bonum celestium: tamen huius potestatem immediate super spualia et terrenam: vñ ordinant ad spualia: obsequium tamen eis. Ideo dicitur et huius ar. in ipm. quod potestas regia spualis dicitur spualis finem aliquem modum: et potestas eodem modo potest dicitur celestis. Nam et si ex potestate potestatem non ordinem nisi ad finem naturalem: tamen in quantum dirigunt imperio spualis potestatis: ordinant ad supernaturalem que intendit immediate ipsa spualis potestatis. xvij. di. duo. C. Alia dubitatio est circa id quod dicitur est. quod papa iure humano. s. ex occasione constantini: huius etiam potestatem tenet potestatem. Nam papa videtur esse quod Augustinus. de ciui. dei. c. iij. et dicitur. xxv. ar. ibi. et si dicitur. quod regna sine iustitia non sunt nisi magna latrocinia. Sed vera iustitia non est ubi christus non est rector: vñ id est Augustinus. ait. li. de ciui. dei. c. fa. c. xii. q. s. ubi sana. que videtur quod regnum vel imperium romanorum fuerit latrocinium: quod dicitur constantinum ipsum obtinuit: quoniam nodum christus potestatem esse subditum: et ita constantinum de iure non potuit accedere imperium quod non iuste habebat: ergo papa potestatem constantinum non humano iure: sed huius mano facto accepit: quod ex iure diuino habebat. ibi quod nisi huius habuit. dare non potuit ei. et c. s. ibi. quod possit honorare tenere quod ab illo accepit: quod potestatem non habuit dare legitime et c. q. s. gra. ibi. si autem non habuit: nec gratia: nec non gratis cuius dare potestatem. et c. q. pfectione. ibi. Quis honorare non habuit: honorare dare non potuit: nec aliquid ille accepit: quod nisi huius erat in dare. et de ca. di. q. s. quod. ad pn. ibi. cu. dare. lxx. di. nulla ratio. ibi. Quis ambigat nequaquam ab ipso esse tribuendum: quod non doctus fuisse collatum. et vñ. di. p. vñ. ibi. qui non hanc non huius propter delictum ignorantie: quod alius tradit. q. s. vñ. ibi. q. quod non habuit: dare non potuit. q. vñ. q. vñ. n. ibi. q. quod non potest sequerari: quod non huius. et de iure. pa. q. autem. et de dona. iter vi. et vñ. nup. et de hocno. et de sup. ne. pre. c. q. s. est in glof. ar. et de regu. iu. nemo potest ubi de hoc. Ad huius dubitationis dissolutionem videtur est quod regna sunt bona et iusta: et quod non. Circa quod sciedum quod finem Augustinus. li. v. li. de ciui. dei. Regna non fato: non ca sumo a falsis diis existunt: sed ordinata sunt vñ ius veri dei potestatem: cuius manu sunt omnium potestates: et omnium iura regno rati. s. quod sub potestatem dei sunt non solum bona sed et mala: licet cer. diuersimodo: quod bona efficit mala non permittit. et ex ipso bona dicitur: ideo vñ est videtur an iura regno: sicut

sub dei potestatem sicut mala vel sicut bona. Sciedum est ergo quod esse in hominibus regna et regiminis potestatem bonum et expeditum est humano generi. Nam potestatem: quod est in humana natura: non sufficit hominibus potestatem rationis. propter quod expeditum est ut hominum societas: quod vñ in pluribus non sufficit regere seipos: regant et dirigant per aliquem vel per aliquem quod per alios viget potestatem in intellectu. vñ Mar. x. Et tunc potestatem dicitur et c. xxvi. di. s. ecce. Ite propter malitiam humanam homines mala operantur: et se inuicem ledunt: ideo expedit alius quod esse alios rectores per quos homines cohibeantur a malis. xxi. q. v. non frustra. di. iij. facte. in phemio decretalium: Rex pacificus. et in phemio dem. Iohannes eps. et c. Ite propter amorem hominum ad seipos singuli querunt propter comodam: seipos amantes: et quod sua sunt querentes. s. ad 2. in mot. iij. ad Phillip. pe. h. viij. q. s. sunt in ecclesia. oportuit ergo esse aliquos gubernatores communitatis: quod querent et pararent bona comoda. vñ. q. s. scias. xv. q. s. nos autem. Ite in omni multitudine opus esse alius quod regimini: sicut in diuersis rebus naturalibus videri potest: quod in humana multitudine opus esse aliquid quod multitudine regat. sicut in quod homo est animal sociale et communicatum. societas autem et communitas non seruat: sed vñ p. si non sit alius quod cura huius de communi bono multitudine. et societas dicitur Salomone. Ubi non est gubernator: populus corruet. Pro uerb. x. Expedit igitur in hominibus esse aliquos rectores per quos ignorantia dirigantur: peccata cohibeantur et puniantur: innocentes defendantur: bonum commune parretur: et societas ipsa coheret. Hoc tamen regimine hominum quod dicitur recta via: quod dicitur pueria sunt assecuti. Recte quidem puenit quod ad regnum: quando vel ex codicito et communi consensu multitudine p. ficat. viij. q. s. licet. et de elec. q. s. propter. Et per hoc et ipso dei speciali ordinatione: vñ in populo isthico factum est. Leuit. viij. et de elec. q. s. iter. x. di. s. s. seu et in situ: ideo illorum quod vñ ceteri gerunt: vñ in populo christiano debet esse. et de sacra vñ. c. vñ. Peruerse autem quod puenit ad regnum: quoniam ex libidine dñandi vñ aut dolo: aut pericio: aut indebito alio modo sibi vñ surpauit regiminis potestatem. s. Mach. iij. ibi. Amiebar. Iason super. Dñe summum sacerdotum adito rege promittens ei argenti talenta. eccle. et de elec. q. s. q. s. et de sumo. p. tuas. s. q. s. pncipat. et c. vñ. sicut is. lxx. di. miramur xxi. q. s. q. culpa. ibi. libido dñandi. Et dicitur tamen alius quando aliquem indebite assequi potestatem: quod tamen postea reat et verus rector: efficit: vel per pñsum subditoy: vel per authoritate superioris. ar. et de reñ. nisi cum potestatem. s. pñone. Sicut autem in modo acqredit potestatem regiminis: contingit esse rectum et peruersum: ita et in vñ ad eptem potestatem. quod dicitur enim vñ recte potestatem restare quod huius: quod dicitur autem potestatem. Et huius nascit distinctio quod dicitur. Nam quod dicitur est regnum rectum vel regimine et quantum ad modum acqrendi: et quantum ad vñ sum: Quod dicitur autem regnum peruersum quantum ad vñ sum: Quod dicitur huius est regnum rectum quantum ad modum acqredit: sicut est puer sum quantum ad vñ sum: Quod dicitur autem regnum e conuerso est puer sum quantum ad modum acqredit: sicut est rectum quantum ad vñ sum: huius rarius contingit: quod vñ bono exitu paguntur: quod malo sunt principio inchoata. vñ pre. c. miramur. Illa ergo regna sunt iusta et legitima: in quod modum acqredit potestatem et vñ sum potestatem est rectum. et huius regna sunt sub dei potestatem sicut bona. Illa huius sunt iniusta: in quod vñ sum dicitur vel alterum deficit. et huius sunt sub potestatem dei sicut mala. Permittit autem de huius regnum. vel ad pbationem homines. vel ad penam malorum: vel alius causis sibi cognitibus. ad hoc. xxi. q. v. s. hinc notandum. Et finem determinans dicitur et c. q. apud gentes aliquid potestatem regiminis recte sunt assecuti: et ipsa potestatem sunt recte vñ: ideo apud eos fuerunt aliqua regna legitima et iusta suo modo et iure civili. Et autem delectandum ad regnum siue imperium romanum: cuius monarchia tenuit et dicitur sciat: dicitur quod istud regnum omnium regnum gentium fuit laetius et sublimius et fortius. et est quartum regnum finem Danielis in interpretatione ferreum. Dan. ij. ibi: Et regnum quartum erit velut ferrum: et quod ferrum comminuit et domat omnia: sic comminuet omnia hoc et preter. Ad idem. Mach. viij. et iniuste quod dicitur in

Bifaria
quod puenit ad regnum.

Impm
romanum
omnibus
alibus ex
cellenti.

bat tota ecclesia: vt est scriptum. xxiii. q. i. quodcuq; ligetis etc. oēs apst. eiq; receperit a christo potatem & pncipaliter sicut petrus. Mar. viii. q. i. remiseritis etc. q. remissionē de pe. di. i. que peniter. vñ fido. dicit. q. ceteri apli cū petro pa ritorio honoris & pntis effecti sunt. & christus. xxi. di. in nouo. vbi de hoc. & xxiii. q. i. loquit. in pñ. Sed b assersio nō est vera: imo vbi petrus dicit. est ecclie caput: & qli ber ei successor: vt est scriptum. xxi. di. c. i. i. b. Inter bros apst. qdā fuit discretio pntis. & licet oēs apst. essent: petro tñ a dño cōcessum est. & ipi inter se idipm voluerunt: vt reliqs oib; pesser apst. & cephas. i. caput & pncipatū teneret apst. q. etiā eadē forma suis successoribus & reliqs epis tenendā tradiderūt. Ad idē pte. c. i. nouo. in pñ. ibi. In nouo testamēto post christū dñm a Petro cepit sacerdotalis ordo: q. ipi pmo pntificat. in ecclia christi datus est dicens ad eū. Tu es petrus. Et. h. hic g. l. i. gadi. soluediq; pntē pntis accepit a dño. & i. ipm q. pnci pēo: nō esse voluerūt. & i. pñ. d. erandū q. sicut plenitudo pntis nō eodē mō cōuenit christo & ei vicario i oib;. vt. s. l. vii. ar. declaratum est: ita etiā ratio capitis nō eodē mō cōuenit christo & ei vicario: q. christo puenit pnci paliter & excellēt: vicario autē ei ministerialiter & secū dario. ar. i. q. i. si fuerit. & ideo nō denoiamur a petro petri nō: h. christiani a christo. q. denoatio fit a pncipaliori & excellētiore. Et ne ecclia diuidat: sicut quū dicebat: ego qdē sum pauli: ego autē apollo: ego vero cephe: ego autē christi. diuisus est christus. i. ad loz. i. Sic etiā nō opoz tuit q. in petro fuerit plenitudo spūaliū sensū. hoc em puenit ei q. caput excellēt & pncipaliter. ¶ Quid de eq litate pntis addit nō est ver. nā sic accepit ecclia clauū pntē vt ab vno deriuaret ad alios. & licet oib; apst. christi stus pntē pntē: tñ voluit in hac pntē Petri hēre pntatū & pntemētā sup alios. vt. s. prime oñsum est. ita vt q. vñ a christo pmo pntē accepit: tñ postmodū a plato eis Petro ipam recognoscerēt. h. solutio pbat q. dementē. tē. l. x. di. in illis. in fi. vbi demēs papa ficat. qm nec iter ipos apst. par fuit institutio: h. vnus pntis oib; vbi de h. ¶ Dicit nō fido. sane dñm intelligit: vt dicatur apli. parē habuisse pntem cū petro. i. similit nō autē parē. i. eqlem. ¶ Et aliter dicitū. q. habuerūt parē pntē quātū ad actū & effectū pntis: nō autē quātū ad institutionē & modū habēdi pntē. nō em par fuit oim institutio: vt prime allega ui. & de hoc no. in pte. c. i. nouo. ¶ Ad id aut qd obijcūt q. vñ corpus vñ est caput: dicitū q. christi & ei vicari nō dicunt duo capita: h. vñ: q. papa nō dicit caput nisi in quātū gerit vicē christi & ei psonā representat. ad hoc est de trā. quāto. & c. licet. & ar. et de ap. romana. s. rifo. li. vi. vbi dicitur: epī & vicarij epī vñ dicunt. & dicit. s. rifo. ar. & ar. et de resti. spo. cū venisset. in fi. cū suis pco. ¶ 2. ¶ Alti rima dubitatio est circa id qd dicitū est: papa hēre plenitudinē pntis. qd esse videt. q. papa dicitur vicarij epī de elec. fundamēta. s. decet. ille autē qd est vicarij alicui: nō hēre plenitudinē pntis qd est in eo cui est vicarij. et de of. vica. l. i. c. cū in gñali. li. vi. ¶ Ad hāc obiectionē dicitū qd dato qd noie vicarij nō impoztēt plenitudinē pntis: nō ppter hoc dicitū est qd papa qd est vicarij nō habeat plenitudinē pntis. q. hęc plenitudo intelligit & exprimit et alios noib; q. ipi cōueniūt: vt eo qd dicitur: caput. vt. s. d. ad hāc dubitationē pte pbatū ē. & pntor. vñ cātar ecclie fia: hāc oēs pastoz. & alia plura: vt et de elec. vbi piculū. s. ceterū. i. b. cū agit de creatio vicarij etc. ¶ Et aliter dicitū qd aliud ē pntē pntis pntatū significatiois nois q. ex pntia ipostitioe puenit no: aliud nō vñm significatiois nois ad quē qd scario accommodat. Si q. in noie vicarij cō sideret pntatū significatiois q. pntē dēda ē. et de h. bo. sig. intelligit. & c. in his. s. fi. sic nō ipoztat pntē noie pntis diminuta. vicarij em dicit a vice: q. noie opus & offi cū infinnat. vñ vicarij alicuius dicit q. agit opus illi: h. in quē modū apli dicunt vicarij christi: sicut in pntē dicit. ¶ 2. ¶ Nos opio tñ vicarios eidē scz gregi pntulisti pesse pa

stores. & psequenter successores apst. q. sunt epī: vicarij christi dicit & apst. et de sacra. vnc. c. i. s. a christo. rxiij. q. v. mulier. Sed sicut nō vicarij christi dicit: summ; pastoz ec clēsiasticū gregis. Petri successor. Dicit etiā in alijs rebus q. vñlibet vna res dicit alteri vicaria q. i. equaliter. vñ dicit in Leuitico. Qui pufferit aial reddat vicariū. i. aiaz p aia. Leui. rxiij. q. d. reddat equalēs. i. aial p aiali. vt a pte irel ligat totū. rxiij. q. iij. meretrices. aial videlz eq bonū: als nō esset restitutio debita: qd intrēdit lex et de iniur. & dā. da. si bos alicuius. Et ita ex ppter significatiois nois quū aliq; dicit alicui vicarij in officio seu pntē: infinnat pntē in eo nō diminuta: h. eq. vñ si epō gñalem det potestātē suo vicario: & specificatis q. vñ dā maiorib; sequat clausula gñalis. & oia alia. & talis vicarij in oib; tantam pntē h. in his q. spectat ad iurisdictionē: quātū epō ad in star pcuratoris. et li. vi. de pcur. qui ad agēdū. s. i. vt no. ¶ Et de of. archidi. significasti. & Joa. an. et de of. vica. licet. li. vi. in glos. s. ponē. Si dō in noie vicarij cōsideret vsus ad quē qd ex accommodatōne trahit: sic aliq. sumit h. nomē ad designādū pntē nō plenā: vt ille h. m. h. c. mo dū dicit vicarij alicui: cui ab eo comittit pntē: nō tñ plenā & totalis. hui; autē replū habem; i. l. r. do. vbi dicit: q. moy ses et cōsilio Petro cognati sui. elegit viros strenuos de pplo. q. vñ comittit iudiciū. minor & faciliū: maior & gūio: ra reseruās ad se referēda. l. r. r. viij. Sic & archidiacon; q. est vicarij epī audit iurgia singulorū: maior vero ad epim refert. et de of. archidia. ad h. ¶ Hoc etiā plari ecclie imitādo faciūt pntes i cause & negocijs q. dicitur: et in minorib; opib; q. dā q. ab aliq; vicarij. et de of. vica. cū in gñali. li. vi. ab aliq; officiales dicunt. et. l. i. c. r. r. mana. li. vi. ¶ Et aliter dicitū ad obiectionē q. suppo sito q. vicarij minus possit q. ille cui vicarij est: recte pa pa vicarij epī dicit nō ei h. totā illā plenitudinē pntis: quā ipō h. sicut supra declaratū est. l. viij. ar. h. tñ pntē spūa lis & pntis: q. ad regimē militātis comunicata est ecclie ab ipō dño nō iesu christo in clauū dātioe. Mar. xvi. et r. di. s. i. & rxiij. q. i. s. si autē. h. sic adde qd scripti. s. rxiij. arti. s. ad illa q. pnt. vbi rñdi ad aliq; de istis & alijs opib; mones. ¶ Ad cōplēmētū autē papalis pntis plenarie: et gladij vniūq; pntis ad eū: licet diuersimode: pono extrauagantē dñi pape bonifacij. viij. q. ista determinat questionem: cuius talis tenor est. ¶ Articulus. l. i. A

¶ In sanctā ecclesiā
 catholica & ipam aplicam. qd impoztat ista quoz: h. vna sancta ecclesia aplicā scri pti. s. l. iij. ar. n. pmo em. & plen; i. i. ar. l. iij. p totū. ibi vide. v. g. fide qd est de re no vna. de pe. di. iij. s. finis. n. i. domo. als. c. c. & vide. qd no. et de sum. tri. sup rubricā. in glos. qm omne. & credere nihil aliud est q. fide hēre. de cō. di. iij. nihil. credere cōtinuatur & tenere. fides ista est in simbolo niceni cōciliij qd cātraf in ecclia: credo in vñū deū. in fi. vbi ponunt p dicitā h. vna: de q. simbolo. r. di. canones. tibi fit mētio de simbolo aplico. & i. glo. apli de. iij. symbolis. nō. et de sum. tri. c. i. i. glo. magna. q. inci pit. qm ad fidē vna voco. rxiij. di. qui epō. vñ istā extrauagantē. Nos q. hāc firmiter credimus & simpliciter pntes mur. et de sum. tri. c. i. in pñ. et quā nō ē sal; nec remissio petoz. rxiij. q. i. s. si autē. & c. oibus. de pe. di. i. verbū spōi d. scz christo. Joa. iij. rxiij. q. i. nupriaz. in sanctis suis. de cō. di. iij. q. r. vlt. col. h. celebrant em. & in cāticis pcla mante. L. an. vi. ¶ Vna est colūba mea. q. simplex: quia sine macula & ruga. Ep. v. rxi. di. q. vñ. pfecta mea. vna ē ma tri sue: electa genitrici sue. rxiij. q. i. loquit. vbi h. eadē ver ba ponitur. & de cō. di. iij. aliud. & exponunt. q. vñū corp; rxiij. q. iij. p mēbris. mysticū representat. cui; corpus cas pur christus. christi vero de; s. ad loz. r. ad loz. s. et de sacra vnc. c. i. in qua vnus deus: vna fides: vñū baptisma. & in demē. de sum. tri. i. pñ. fidei. s. ad hęc. ad Ep. iij. i. pñ. & pte. c. loquit. vna nepe fuit tpe diluuij arca noe. Gen. vi. s. iij

An pap...

Ana p...
 dat esse
 ecclesia;

bus in ipso christo: quem confessus fuit: petra firmata: dis-
cente dno ipse petro: quod dicitur ligaueris sup terram &c. ad
hoc. rxi. di. in nouo. r. rxi. di. c. i. r. rxi. di. ita dicit. et de elec-
fundamenta. i. rxi. di. vi. de ma. r. obe. folite. s. nos autem.
Quidam igitur huic potestati a dno sic ordinare resistit
de ordinatio resistit. ad Rom. xii. r. q. iij. qui resistit. nisi
si duo: sicut manichaeus: fingat esse principia: r. marchion.
rxiij. q. iij. quidam. n. manichaei. r. marchioniste. qd falsi
sunt. Pereticum iudicant. q: testante moysen non in principi-
phis: s: in principio creauit deus celum & terram. Gen. i. r. In
principio erat verbum. Joa. i. Porro subesse summo roma-
no pontifici oi humane creature declaramus dicim. r. des-
sim. oino esse de necessitate salutis: q: nec verus catho-
licus pape recalcitrat. lxxi. di. si. q. i. q. nec in ecclesia est:
qui carpedra petri deserit. rxiij. di. qui carpedra. et qua ec-
clesia no est salus. rxiij. q. i. q. r. c. quicunq. Iudicisq: sus-
ficiat de potentia r. iurisdictione plenissima pape dicitur.
le. C. Na autem de sponsa eius sacrosacta ecclesia/ stilo vili
tractandus est. couenienter em postq tractatus est de capi-
te ecclesie: tractandum est de corpore mystico christi: quod
est ecclesia. rxiij. q. i. s. aduocauit. r. c. schisma. in. fi. que res-
gnum christi dicitur. ps. gloriam regni tui dicitur.

Articulus lxi.

Primo quide con-

siderandus est: q: ecclesia couenientissime res-
gnum vocatur. Na ecclesia comunitas quedam
est: quia sit congregatio vel couocatio multo-
rum fidelium. de con. di. i. ecclesia. i. catholicoz collectio. Et
munias aut homin: licet sit multiplex: r. tres gradus pu-
cipaliter distinguit: vt beatus Aug. insinuat. r. li. de ciui-
del. s. in domo ciuitate r. regnu. Sunt em hec tria comun-
nitare homin designantia. Nam licet domus dicat aliq: lo-
cus habitacionis vni: familie: sicut vbi tori: ppter: r. or-
bis totius generis humani. vt fido. dicit. r. li. rymol.
m vt idem ait. i. ipsa tota familia domus vocat. Luce. ij.
eo q: esset de domo r. familia dauid. q. a duob: seruis incipit
scilicet a viro r. vxore. l. dec. coprehendit filios r. seruos. sic
accipit. rxiij. q. iij. duo ista. ibi. pauperes regit domus sua. si
militet ciuitas: licet interdum dicitur ipse locus habitacionis
multo: homin: m pprie ipsa homin multitudine ciuitas vo-
cat. vñ fido. r. li. rymol. dicit. q: ciuitas est homin mul-
titudine loceratis vinculo adunata. r. subdit q: ciuitas no
satis: s: habitatores vocant. sic accipit Luc. rxi. Videtur ci-
uitate sicut sup illam. non satis: sed hoies. r. Aug. i. li. de
ciui. dei ait. q: ciuitas est cooos homin multitudine. vñ ciui-
tas a couiuentibus ppter appellat. sic ciuitas no p muris
et domibus: s: p hoibus accipit. l. fa. i. ibi: Quo facta est
meretricis vbi fidelis: et Luc. rxi. Videtur ciuitate sicut
et. i. quia si cognouisset: r. tu. hoib: loquit. r. no lapidib:
qui non cognouit. sicut sumit et de sen. ex. h. s. i. s. ceter-
ra. li. vi. vñ r. dicit glof. et de ex. p. el. c. vlt. non vltra me-
dium. q: quid dicit interdico talem locu. intelligit. i. hoies
illius loci: locus in aia res est: nec peccat. Sicut et res
gnu licet q: dicit ipm terre spaciu: r. multaz vbiu col-
lectio: m pprie adunatio pluriu ppter r. gentiu regnu d:
sic denotant ab eo qui r. multitudine pest. s. a rege: q: vt
dicit fido. r. rymol. regnu a regib: est dicitur. sic sumit.
Luce. rxi. r. Mar. rxi. Omne regnu in se diuisum r. r. q.
ij. s. ea. r. Luc. rxi. ibi. r. regnu aduerfus regnu. Et ergo in
hoibus triplex comunitas pdicta: s. domus/ ciuitatis/ r.
regni. vnde fido. r. li. rymol. dicit. q: tres sunt sociera-
tes scilicet familiaru. vbiu. r. gentiu. Idem autem triplex coira-
te ecclesia sancta picipat. Na ecclesia q: domus: q: q: ci-
uitas: q: q: regnu noiaf. licet non sit comunitas nature: s:
gr: vt ipm nome insinuat. d: em ecclesia: vt p. c. ecclesia. r.
vide qd scripsi. i. in. ij. pre in ar. r. s. iij. d. r. vero. i. couoca-
tio/ deo ipam vocate r. congregate p gram. Et autem ecclesia
dicat dom: p r. in ps. rxi. vbi de ipa d: d: hie dilecti decore

domus tue. Et iteru in ps. rxi. Domu tua decet scitudo
dne. et de imu. ec. decet. li. vi. rxiij. q. i. oib: decore iqua no
armoz: sed mox. rxi. q. ij. gla. d. mult. r. iteru ps. lxxij. Qui
habitare facit vni: moris i domo. r. i. Timoth. iij. vt scias
quod opz te in domo dno puerfari: q: est ecclesia dei vni. r. ste-
ru in ps. v. Introibo in domu tua r. c. r. iteru: Dom: r. mea
dom: ofonis: vocabif: vos aut fecistis illa spelunca latro-
nu. l. fa. lvi. l. hie. vij. Mar. rxi. Mar. rxi. Luc. rxi. r. Joa.
ij. i. q. iij. saluator. ac et multis. c. vedetes. et de custo. eu. et
ch: i. c. ij. C. B. In Mar. aut ante h: s: ba d: Et intra-
uit iesus in templu dei. vbi l. h: yso. Docerat ppter boni
fili: vt ad domu curreret pris: r. illi bonoz redderet. Et
tu imitator: christi fact: quu in aliqua igressus fueris: cui
tate: p: m: ad ecclesiam curras. Docerat etia boni medici
vt ingressus ad infirma ciuitate sananda r. saluanda: p:
m: ad origme passionis intenderet. Na sicut de templo o:
bonu egredit: ita de templo o: malu pcedit. si em sacerdos
riu integru fuerit: tota ecclesia floret. Si aut corruptu fue-
rit oim fides marida e. Sic em qui videri arbor: e pallio-
rib: folijs: intelligis q: vniu h: in radice. sic cu videris po-
pulu indiuplinatu: sine dubio cognosce q: sacerdotium
e: no e sanu. huc usq: l. h: yso. ad hoc l. c. r. S: m iudi-
ce ppter: sic r. minister ei: r. qualis e rector: ciuitatis: tales
habitares in ea. r. Luce. iij. Si sacerdos q: est vna: pec-
cauerit: delinquere faciet pplm. et de vo. r. vo. re. magne.
s. p. terea. facit. r. q. iij. p. p. q. iij. q. iij. traferunt. sequit
in math. Et enciebat oes ementes et vendetes in templo.
Hiero. Sciendu quide est: q: iuxta madata. rxi. q. i. confi-
dera. legis venerabili in toto o: be: templo: et dicit: et de cum-
cris regionibus iudeoz: illuc ppter: r. innumerabi-
les imolabant hostie maxime festis dieb: r. iudic: r. ar-
te: r. pauperib: ne absq: sacrificio essent pullos colubaz. r.
turtures offerentib: Luce. ij. Accidebat aut vt q: de longe
venieb: r. victimas no haberet. Excogitauerit ergo sacer-
dotes quod pdam de ppter: faceret: r. oia illa q: opus erat
ad sacrificia: vedebat. vt venderet no haberet. r. ipi rur-
sus empta susciperet. Hac ergo scroph: i. fraudem/ se in-
diuersa vertente crebro venientiu inopia dissipabat. qui
indigebat sumptib: et no solu hostias no habebat: s: nec
vñ emerit. posuerit itaq: r. numularios q: mutua sub cau-
tione dare r. pecunia. s: q: erat lege pceptu: vt nemo vsus
ras acciperet: r. pdesse no poterat pecunia fenerata: q: co-
modo nihil haberet: r. interdum pderet sorte: excogitauerit
et alia technen. i. arte. vt p numularijs collibitas face-
ret. hui: r. vbi ppter: r. latina lingua no exprimit. collibitas dis-
citur apud eos q: nos appellam: r. tagemata vt vilia mu-
nifcala. hbi gra frigi dicitur vuaru q: passaru r. poma dis-
uersi gnis. q: q: vsuras no poterat accipere: collibite p vsu-
ris accipieb: r. varias spes. vt qd i numo no licebat: in his
rebus epigeret q: numis coemunt. q: h: no b: ipm. Luce. xij.
pdicauerit dices. Luce. rxi. Usura r. supabundantia non
accipiet. de b. rxi. q. iij. pleriq: r. r. rxi. Istiusmodi dñs
cernes in domo p r. negotiatione seu latrocinio ardore
spus p: citat: r. rati homin multitudine eicit de templo. D: s:
genes sup h: o: pdicito. r. emeres in templo. in q: no dnt eme-
re r. vedere: s: ofonib: m vacare q: pgregant q: i domo
ofonis. vñ sequit. r. dicit eis: scriptu est. i. in l. fa. lvi. dom:
mea dom: ofonis vocabif. Aug. Nemo in oratio aliud
agar: nisi ad qd factu est: vñ r. nome accepit. l. di. in o: a-
dio. r. c. oratio. iij. sequit. Vos aut fecistis ea speluncam
latronu. latro em est: et replu dei in latronu puerit spes-
cu: q: lucra de religioe fecit. Vbi aut inter oia signa q:
dñs fecit: hoc videt esse mirabili: q: vñ h: r. illo tepore
p: p: r. bilis intantiu vt postea crucifigeret: scribis r. phari-
seis ptra se leuaret: r. videt: sua lucra destrucere potue-
rit: ac vñ: flagelli h: o: tantu eicere multitudinem. Igneiu
ei quoddam atq: mirificu radiebat ex oculis ei: r. diuinita-
tis maiestas lucebat in facie. Et iteru Hiero. Fulgo: r. ma-
iestas deitatis occulte in huana facie relucebat. de q: pus-
to dulco: ad bonos: r. terro: ad malos prodibat. Jte ibi

rvj. r. r. Per Isaac natu de libera ecclia electoy a pcto li beroy et si ceciderit refugietu. Per hifinael feru. Ben. rvj. r. fratre Isaac psequerem ecclia r regnu rep: oboz. de his. lvi. di. hifinael. rxiij. q. iij. qui fm. Gala. iij. rxiij. q. iij. recurrat. Ab ero: dio q ppe generis humani semp fue runt hoies ad vru r regnu ptinentes: vn r vocati sunt fi lij dei r filij hoim. Ben. vi. r. rxiij. q. i. cu igitur. r ibi glol. ps. iij. filij hoim vsp quo graui corde. et ps. lxxi. Et filij excelsi ocs. Totuqz genus humanu cop: ependit hoc du plia regno: ita vt necessariu fit ad alterum hoim quelibet prinere. vna distinctio intelligi pot p distinctione lucis r tenebraru factaru in mu di pncipio. Ben. s. Hoc etiā du plex regnu p duas ciuitates intelligit scz hierlm r baby lonia: vt. s. dicitur est. Hierlm em: q visio pacis interp: eta tur: designat regnu christi. Babylon ho: q interpretatur pnsio: regnu diaboli insinuat. de q babylo Apoca. rxiij. hoc aut ecclie regnu dicit orthodorum. i. recte glossum: cui gham tagit dauid ps. lxxvi. qui ait: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. qd ta de militati: q de triumphanti ecclia intelligi pot. r. l. sa. vlt. d: de hierlm q figurat ec clia: vt delicias affluat ab oimoda glia ei. Dicitur quis de ecclia gliosa ppter bona q bz glia digna. scz meritoz r virtutu pconia. est aut glia fm Zulliu aliu: dicit vel fa cri magni freques fama cu laude. Articulus. lxiij. A

Imberoecclesiare

gnū dicit: vt p r pmissis: consideradū ē q et qd sunt illa ex qd regnū aliqd d: glosus vt cu illa inueniunt pape in ecclia hca cō munitate: dicit merito regnū ecclie glossum: sicut d: in ps. Gloriosa magnificētie regni tui. i. magnificēt gloriā. et ps. cxiij. Magnificētia glie scitatis tue glorificā. r ibi d: Gloriosa regni tui dicit. Est aut gloriosus regnū q dru plex q: qd duplci d: regnū dei fm Zimocē. iij. in sermo nib: Regnū dei d: ecclia vniuersalis: celestis pna: fides recta: sacra scriptura. Regnū pmū est in pnti exilio. de q Martb. xij. Colligēt de regno ei oia scādala. de quo. s. in ar. p. r. q aut satis dicit. Sōm in polo. Martb. xxi. ibi. p. lidere regnū. r. rxiij. in corde. Luc. rxiij. regnū dei intra vos est. Quartū codices. Mart. rxi. aufere a vobis regnū r. et de his. s. in p. ar. r. q aut. Istoz regnoz di cunt veri reges: r q vere dñant: de qd. Cassiodorus sup ps. rxiij. Reges terre sunt q coporibus suis diuinitatis munere dñant. Nā ille vere rex nō d: q seruire monstra. vñ r. Reg. in moralib: li. vi. Qui mēdiorū suoz mor: bñ regere scūt: nō immerito reges vocātur. r se male regen tes indigni sunt regali noie. q. q. s. scelus. d. Scelus qd lo tharius rex: sicut rex veraciter dici possit: q nullo salubri regimine copois appetitus refrenat: s; lubrica enerua tione magis euillicit: motib: cedit r. De regno aie Ber. sup Missus est. Veni dñe iesu: aufer scādala de regno tuo. qd est aia mea: vt. regnes tu q debes in ea. Venit em auaritia r vendicat sibi sedē in me. Facacia cupit dñari mibi. Supbia vult mibi esse rex. Lucturia dicit: ego regna bo ab initio. detractatio ita inuidia certat in me ipo. cui potissimū esse videar. ego resisto: enito: te esse dñm meū. clamo r dico nō habeo regē nisi dñm meū. Joā. rxiij. ves ni q dñe. ps. lviij. Dispde (als dispge) illos in hūte tua. et regnabis in me: quia tu es ipse rex meus r deus meus.

Regnū qd red dat glo riosum.

Coeditio nes red gnū red dentes glosus.

bermatore indiget, r christo domiēte nauis fluctuabat. r Mar. viij. Mar. v. Luc. viij. q si nō fuerit: vel domierit nauis non pueniet ad portū. Prouer. iij. in fi. ibi. Et qd sopit gubernator: amisso clauo. facit. vij. q. i. sciscitaris. ibi. q: si pncipiosus est pretā. i. gubernatoris nauis a pna tranqllitate nauim deserere quāto magis in fluctib: ho minis aut est aliqz finis ad que tota eius vita r actio di dinat: quū sit agēs p intellectu: cuius est manifeste ad su nē operari: ad que finē recto: ecclesie paulus dirigē ad Rom. vj. in fi. ibi. Habētes quidē fructū in sanctificatio nē. de q plene in pma collatioe moyfi de destinatioe moyfi nachi. r si. i. li. coll. Jo. cassiodori. finē ho vitā eternā. Lō tingit aut hoies diuersimode ad finē inrētum pcedere: qd ipa diuersitas humanoz studioz r actioū declarat. Indiget ergo ho aliquo dirigente ad finē. Naturale aut homini est vt sit aial sociale r politicu in societate r mul titudine viuēs magis q oia alia aialia. Unus aut hō p se sufficere trāste vitā nō pot: vñ ē necessariū q in mul titudine viuat: vt vnus ab alio adiuetur. vñ Prouer. rxiij. frater q iunaf a fratre: quasi ciuitas firma. Hoc au tem eius dñissime declarat per hoc q d: ppun hois locu tione vñ: qd vñ hō aliqz suā coceptione exprimere pot totaliter. vñ Aug. i. enchiridion. Et vñ qz hōa ppia sunt instituta: vt eis quibz in alteri: r noticia cogitatioes suas pferat. rxiij. q. ij. is aut. hoc cōsideras Salomon ait Eccl. iij. b. Melius est duo q vnū esse. hnt em emolumentum mutue societatis. lxxi. di. in oibus. h. de hoc. Sicut ergo naturale est hoī in societate viuere: sic necessē est in oib: esse aliqz p que multitudo regat. Nā multis pntētib: hōib: r vnoquoqz id qd est sibi cōgruū puidere. vñ i. i. dicit. In illo tpe nō erat rex in isrl: s; vniuersis qd recti erant in oculis suis faciebatur. Judic. vlt. h. r tales d: Et q sapiētes estis in oculis vris. l. sa. v. et de cōst. ne imitari. Multitudo in diuersa dispgeret nisi esset aliqz q habes ret curā multitudinis. qd p fideras salomō dicit Prouer. xi. b. Ubi nō est gubernator: dissipabit ppls. Et Zimocē. iij. et de ap. oblate. s. superior: ibi: ne gregi dñico destitua pastoris. r et de elec. ne p defectu. hoc aut rōnabiliter accidit. Nō em idē est qd commune r qd ppia ē. ppia q dē differūt: cōmunia vniunt. rxiij. q. viij. qd autē in oibus aut q in vniū ordinant: vñ inuenit alteri: regimū. In vniuersitate em copozū p pmū copz: scz celestia coz pota ordine qdā diuine puidētie gubernātur. oiaz coz pota p creaturā rōnalē in hoie etiā aia regit corpus. ang. rxiij. di. defulo. atqz inter pres aie irascibilis r pncipiū bilis rōne regunt. Postet q in oi multitudo in aliqz dē regimē. sic cop: a capite regit. et de sacra. vnc. c. i. s. i. h. ce. Lōtingit aut i qbusdā q ordinant ad finē recte nō re cre pcedere. Recte aut dirigūt vniū quodcū qn ad debitu finē deducit. Nō recte qn nō ad finē cōuenientē. Si qnō ad bonū cōe multitudinis: s; ad bonū puatū regēnis re gnū ordinet: erit regnū iniustu atqz puerfus. vñ r dñs ta lib: recto: ib: cōminat p Esch. dices. Esch. rxiij. a. Et pastor: ib: israēli q pascēbat semetipos. qñ sua ppa cōmo da q rētes. Pbil. ij. viij. q. s. suut in ecclia. rxiij. q. iij. tres p sonas. Nonne greges pascunt a pastor: ib: qñ di. sic. r. di. ecce. i. Pet. v. ibi. Pascite eū q in vobis est greg: hōi nū siquidē gregis pastores q rere debent. r rectores qz bonū multitudinis sibi subiecte. facit. rxiij. q. viij. vt pōt. r ar. vj. q. s. h. autē. als talis recto: r rānus vocat. noie a fortitudine r oppresseione deriuatur: qz p portā opy pūmit: vt nō rōrd. nō p iustitiā regit. vi. di. s. h. vñ r apud antiqz potētes qz r rāni vo cabant. Dan. iij. in pn. r de hoc s. satis. in. rxiij. r. rxiij. ar. Si nō iniustu regnū nō p vnū fiat: s; p plures. si qdē p paucos holigar: qia vocat. i. pncipat: paucos: scz qn pauci ppter diuitias opprimūt plebē sola pluralitate a r rāno differētes. Si nō iniquū regnū exerceat p multos: democraia noiaf. i. p rās ppls qn. l. ppls plebeioz p potētia oppmūt diuites r nobiles. sicut r ppls tot: q qñ vñ r rāni. Sicut r iustu regnū dicit

qui ops. Si em admistrat p aliquam multitudinem eoi noie polina vocat: vrpura bellatoz in ciuitate vel puincia. Si no admistrat p paucos & ruofos: bmo regnu aristocra tia vocat. i. potentat optimo vel optimo: q ppter hoc optimates dicunt. Dan. iij. ibi: Optimates q erat in potes statib colitui. r. xcv. dist. colitui. in pn. Si no iustum regnu ad vnu tm pincat illud ppie vocat monarchia. et de elec. fundamenta. h. ne aut. r. ibi d: etia de optimatib vni dicit. Ezech. dicit Ezech. xxxvij. g. Seruus meo dauid sup oes erit: r. pastor: vni erit oim eoz. Et quo manifeste apparet q de ratione regis est q fit q pnt: r. q fit pastor bonu cōe multitudinis: r. nō suū qrens. Quia aut multe cōitates sunt scz domoz: vicoz: ciuitatū: r. regnoz: q pfe eam cōitate regit. i. ciuitate vel puincia antonomastice vocat rex. Qui no domū: pfamilias. r. iij. q. iij. duo ista. Et dicitis q pty q rex est q vni multitudinē ciuitatis vel puincia: r. ppter bonū cōe regit. vñ Salomō dicit Eclesiastes. v. An uerſe terre rex imperat serueti. Et h. v. his pmissis inqrendū est qd puincia vel ciuitati magis expe dit: vñ plurib regibus vt vel vno. hoc aut cōsiderari pōer sine regimē. Ad hoc em ciuilibet regis ferri os in tēto: vt salutē paret subditoz. Bonū autē r. salus cōsociate multitudinis est: vt eius vntas conferuet: q d: par. q remora socialis vite perit vtilitas. facit ad b. r. iij. q. i. noli. ibi: Bellū gerit vt par fiat. r. ibi: Si autē par hui mana si vltis est p repōali salute r. c. qn immo multitu do dissentiēs sibi pfi fit onerosa. Et fm legem multitu do onerosa nihil bz bonū. in aut. de ref. i. h. coll. ij. vñ apłs cōmendata fidelis multitudinis vntate dicit: Solliciti seruate vntatē spūs in vinculo pacis. Eph. iij. a. Vntas felicitatē aut q vntatē pōt efficere magis qd est p se vniū. qd plures: sicut efficacissima cā calefactiois est qd p se cali dū est: vltius q est vniū regnū q plurū. Itē vñ dicitur plura p appropinquationē ad vniū: meli q regis vniū q plurū: r. eo qd plus appropinqt ad vniū. Et etia q fm natura sunt optime se habēt. Vñ aut naturale regnū ab vno est: vñ r. in mēto: vñ multitudine vniū est qd pncipaliter mouet: scz coet in partib aie: vna vis pncipalē pfi det scz rō. Et in apib vñ rex: et in vniuerso vniū de oim facio: r. reo: ad hoc vñ. q. i. in apib. Et de sum. trini. c. i. ois em multitudo deriuat ab vno. vñ vntas hō pūmō fuit creat: na quo oēs eiusdē vniū nature. vt dicit Amb. in lib. de paradiso. r. ponit. r. iij. q. v. nec illud. h. pbat experimē tis. Nō puincia vel ciuitates: q nō regunt ab vno: differēt sionib laborat: r. absq pace fluctuat. vt videat ipleri qd dicit p. p. p. qd dicit: Passioes mlti demoliti sūt vi nea. h. r. iij. c. Eō contrario no puicie r. citates: q sub vno rege regunt: pace cōter gaudent: vltima sioer r. fluctua rerū letat. vñ dicit p. magno mūere p pbas suos pmitit qd ponēt sibi caput vniū: r. pnceps vniū erit in medio eoz. Ezech. xxxvij. f. de hoc s. in art. ij. d. ad huc nulli. r. d. item q fit. Sicut autem regnum regis est optimum: ita regnum tyāni est pessimū. Opponitur em politie quis dē democratia. vñ q em sicut. s. d. si nō. cū. d. seq. appa ret. Eregnu qd p plures est: r. aristocra tie nō hōligar chia. vñ q em p paucos. qd aut fit regnū optimū oñsuz est p. Si q optimo opponit pessimū: necesse est q tyāni regnū regni vel ciuitatis sit pessimū. Nec etiā tyāntice factiois pueritas laudabilis erit: si regia clemētia tyāni nec subditos traeret: nec vituperet oido regie pntis: si rex crudelitate tyāntica seuiat. r. iij. q. v. nec si aqua. Item vntas vnta magis est efficac: ad effectū inducēdū qd disp sa vel diuinita. Multū em cōgregati simul trahunt: qd singulariter a singulis trahi nō pōt: sicut q viliū est vntas rē operantē ad bonū esse magis vna quā fit vntas: ad operandū ita magis est nox: si vntas. i. potētia operans mala fit vna q diuisa. Et d. Expendit q vt regnū iustū fit vniū: vñ ad hoc fit forius: q si in iniustitia declinat rē gūit: r. dicit magis vt fit multoz vt fit debili: r. seimūcē impediāt. vñ Salomō: Inter supbo sōa semp lunt iurgia.

Proverb. xij. et vbi superbia: ibi contumelia. Prover. xi. Inter iniusta ergo regimina intolerabilius est democra tia. i. pntis ppli. quādo rotus pplis sicut vñ tyāni est. vt. s. dicit. Pessimū nō tyānis: r. hoc manifeste apparet: si quis cōsideret mala q er tyānis pueniūt: de qb etiam dicit. s. l. iij. ar. d. tyānis. Quia em tyāni cōtempto boz no cōi qrit pauatū: vñ est vt diuersimode grauet fm q diuersa passioib subiacet ad bona aliq affectūda: quia em passione cupiditatis dñat. bona subditoz rapit. vñ de Salomō: Rex iustus erigit terrā: vir auarus destruit eā. Prover. xxix. Si nō iracūdie passioni subiacet p nihilo sanguine fundit. vñ Ezech. xxij. f. Princeps ei in medio ei qst lupi rapiētes pda ad effundendū sanguinē. hoc q regnū fugiendū esse sapiēs monet dices. Ezech. li. c. Rōge esto ab hoie habēte potestate occidenti: qst scz non p ius stitia: sed p pntē occidit p vilitatis libidine. sic q nulla pōt esse securitas: s. oia sunt incerta quā a iure discedit. Nec solū grauat tyānus subditos in corpōalib: s. etiā bona spūalia eoz impedit. q em plus pesse appetit q pōt desse. oem pfectū subditoz impedit. ar. bo. l. vij. di. c. virū. l. r. iij. di. nihil suspiciās oim subditoz excellentiā sue iniq dñationis p iudiciū. r. iij. q. vij. q aut. ibi: Quis em auar qrit possessio: q dñandi cupiditate in status desiderat hēre cōsore: Lonant em tyāni ne eoz subditi dños effe cri magnanimitatis cōcipiant spm: r. eoz iniquā dñatio nē nō ferant. Lonant etiā ne subditi inter se pacē habeāt: vt dū vñ de altero nō cōfidit: cōtra ei dñū aliqd molis ri nō possint. Procurat etiā tyāni ne eoz subditi potētes r. diuites sint: ne talia sint eis nocua: vt d charitatem vis uentes. s. se possint dicere: gaudent sup iniquitate nō cons gaudent sup dñitate. vñ illud. s. ad Cor. iij. ibi: Nō gau det sup iniquitate. vñ de tyāno pōt dicit verbū Job: Sone tus terro: is semp in auribus illi: r. quū par sit semp in ius dias suspicāt. Job. xx. Et hoc aut ptingit vt dñ pndētes: qui subditos ad virtutes inducere debēt: virtuti subdi toz nequiter inuidēt: r. eā p posse impediūt: vt sub tyānis pauci dños inueniant: bñ q dicit Leo papa. Integritas pndentiū salus est subditoz. l. i. di. miramur. ad pn. r. fm Aristō. apud illos inueniunt fortes viri: apud qz for tissimi quiqz honoant. Et Zullius: Jacent semp r. parū vigēt: que apud quosq improbant. Naturale etiā est vt hoies sub timore nutriti: s. bullē degenerēt animū. vt. r. iij. q. vi. s. et hīs: r. vt pusillanimes fiāt ad omne opus vile et strenuū: qd experimētis pty in puincia q diu sub tyānis fuerūt. vñ Eol. iij. d. Patres nolite ad indignationē filios vestros puocare: vt nō pusillo aio fiāt. Salomō: Regnū tibis impijs ruine hoim. r. iterū: Quū impij sumperint pncipam: gemet pplis. Prover. xxix. qst sub fuiture redas crus. r. iterū: Quū surrexerint impij: abscondent hoies. Prover. xxvij. c. in fi. vt tyānoz crudelitate euadāt. Nec est mirū: qd hō absq rōne fm animi sui libidine pndens: nihil differt a bestia. vñ Salomō: Leo rugiēs: r. visus eius rics: pnceps impij sup pplm pauperē. Prover. xxvij. r. ideo a tyāno se abscondūt hoies sicut a crudelib bestijs: q optimū r. pessimū regimē qst in monarchia. i. in pu cipatu vniū. Multis ppter tyānoz malitiā reddidit regia dignitas odiosa. Quidā nō dū regimē regis desiderant: incidunt in seuitas tyānoz: r. cōplures tyāni: vñ dē crecent sub pteu regie dignitatis. hōiū quidem r. templū euidenter apparet in romana republica. Regib em a romano pplō expulsis: dū regimē vel poti fastu et tyānidem ferre nō possent: instituerūt sibi cōsules. di. q. quedā. r. alios magistrat p qz ceperunt regi r. dirigi. vñ r. vna de autēricis est autērica de cōsulib. Et sicut refert Sallusti: Incredibile est memosatu quātū adepta libertate breui romana creuit ciuitas. Plurimū nāq ptingit vt hoies sub rege viuēt: segni ad bonū cōe nitant: vt pote existimātes id qd ad bonū cōe impediūt: nō sibi pps cōferre: sed alteri sub cuius pntē vident esse bona cōia. Quum nō vident cōmune esse in potestate vnius: nō

Summ
apud
coram
vni aut
plures
regi.

Regia
dignitas
odiosa
reddidit

accedit ad bonū cōmune. quasi ad id qd est alterius: sed
 quilibet ascendit ad id sicut ad suū. vñ in experimēto appa
 ret qd vna ciuitas p annuos rectoros administrata. plus
 pot' iter dū: qd rex q haberet tres vel quor: ciuitates. Pars
 uaq; seruicia exacta a regibus grauius ferunt: qd magna
 onera si a cōmunitate ciuū imponant. qd in romana res
 publica euenit. Nā vt scribit Titus Tinius prima decade
 p totū. Plebs r ad militiā scribebāt: r p militatibus his
 pendia excoluebāt. Et quū stipendijs soluēdis nō suffice
 ret erariū: in vsus publicos opes cōuenire p'uare adeo
 vt pter singulos anreos anulos: singulaq; decora: cūno
 dia: que crant dignitatis insignia: multū auri in republī
 ca fundebat. Sed q; fatigabant dissensionibus p'miuis:
 que vsq; ad bella ciuilia excreuerūt: qbus bellis ciuilib'
 eis libertas ad quā multū studuerāt: de manibus erepta
 est: r sub potestate imperatorū esse ceperūt: qd reges ap
 pellare noluērūt: qd romanis fuerat nomē regū odiosus.
 Hōiū autē quidā more regio cōmune fideliter p'curauē
 runt: quorū studiū romana respublica adacta est r cō
 seruata. Plurimū hō eorū in subditos quidē: r ranni: ad
 hostes hō desides effecti r imbecilles: romanā rempubli
 cā ad nihilū redegerunt. Similia etiā p'cessus fuit in pos
 pulo iudeorū. P'mo quidē dū iudicib' regēbant: vndiq;
 diripiēbant ab hostib': r vniuersisq; qd erat bonū in suis
 oculis faciebāt. vt in lib. Iudicū p totū. r. c. vlti. in fi. Regi
 bus hō eis diuinitus datis ad eorū infantia. s. Regū. it.
 Propter regū malitiā a cultu vniū dei recesserūt: r fina
 liter in captiuitate sunt ducti. 2 ob. s. Utriusq; ergo peris
 cula imminet siue deminent ty:anni r cūsent. regis opti
 mū regnū: siue dū desiderat potestas regia in malitiā ty
 rannicā cōuertat. Quū autē duo ex qbus periculū immi
 net: infantis id optimū eligendū est ex quo sequit minus
 malū. r. ij. di. c. f. r. ij. magis em poprandū est vniū regnū
 qd multorū: quīs ex vtroq; sequant pericula. Nā fere om
 ne multorū regimē est in tyannidē terminatū: vt in roma
 na republica maxime apparet: que quū dū p magistrat'
 administrata fuisset: exortis similitudinibus dissensionib'
 r bellis ciuilib' in crudelissimos tyannos crudeliter ins
 cuderūt. Relinquit ex dictis magis esse expedies sub vno
 rege viuere qd multorū. Quia ergo vniū regnū peligen
 ens sub: dū: qd est optimū. r contingit ipsum in tyannidē cōuer
 ti: qd est pessimū. vt ex dictis p'z. diligētiter laborādū est vt
 sic puidetur de rege: vt nō incidat in tyannū. vñ neces
 sariū est vt illi qui habent officū eligēdi talē in regē. p'
 uideant quē nō sit pbabile in tyannidē declinare. vnde
 r Grego. r. ij. c. Quēsiuit dñs virū fm cor suū: r pcepit ei
 dñs. vt esset dux super populū suū. facit. viij. q. s. licet. Dein
 de sic disponenda est regis gubernatio: vt regiā institū
 to: r tyannidis subtrahat occasio: sic etiā eius reparet po
 testas: vt defacili i tyannidē declinare nō possit. ¶ De
 tyannidē mū curādū est si rex in tyannidē declinet: qualiter poss
 declinan
 ti qd liter
 obuian
 dum.

*Expedi
 ens sub:
 vno res
 ge viues
 re.*

*Regi in
 tyannidē
 declinan
 ti qd liter
 obuian
 dum.*

ppri' est ad fidē uerfa: nō resistēdo sed morte sustinēdo
 p chriso laudant: vt in sacra legione thebeorū apparer.
 facit ad hoc. r. ij. q. s. f. vñ r in veteri lege legunt occisi
 fuisse hī qd occiderūt hoas regē iuda: quīs a cultu dei res
 cedentē: eorū filiū rescruat. iij. Reg. r. ij. Si autē nō ex p'
 sumptione p'uata: s; auctoritate publica r cōi. rex in ty
 rannū uerfus: vel ali' tyann' destruat: vel ei' p'as ipis
 refrenet: nō est putāda talis multitudo infideliter agere
 tyannū destrūens: et si in pperuū antea sibi se susceperit.
 qd hoc ipse meruit in multitudinis regimine sc nō fideliter
 gerēs: vt erigit regis officū: qd ei pacū a subditis nō ser
 uet. Sic roma in tyannū Tarquiniū: quē in regē susceperūt:
 ppter ei' r filio: tyannidē. r. ij. q. v. pposito. ibi: Tu vios
 lenter Tarquij regis fili' a regno eiecerūt subditura sibi
 mino: s; cōsulari p'ate. Sic r domitianus qd modestiss
 mis impatorib' Vespasiano p'ri: r Tito filio: r successo
 rat: dū tyannidē excreuerat: a senatu romano iteremp' est.
 oib' qd idē puerle fecerat p senatus cōsultū in iuste r salubri
 ter in irritū reuocatis. Quō etiā factū est vt bris Joan.
 euāgelista dixerit: de i discipulis: qd ipsum domitianū in
 pathmos insulā fuerat exilio relegat: p senatus cōsultū
 ephesū remearet. ¶ Ad hāc materiā epistle faciūt. C. de
 pac. cū pponas. ff. de ioffi. testa. si in iurata. ff. p socio. si cō
 uenerit. r. viij. q. ij. si infidelis. ibi: Nec est ei fides suāda rē
 rco. dist. esto. r. ij. q. v. de forma. ex de iureiur. puenit. si ibi
 Nec tu ei etiā si pmissum tuū iuramēto vel fidei obligat
 tione interposita cōditione firmasset: aliqren' reuerentiā
 cōstat ei cōditioi minime paruissē. ex de penis. sicut. r. ij.
 q. ij. iulian'. r. v. di. cū beat'. ex de pactis. cū p'de. de rē.
 sane. ff. de cōdi. cā da. r cā nō se. si qd accepto tulerit. c. de
 elec. cū inter. R. senio. c. i. r. iij. ibi: a duerlaris cōpōsioi
 nē ipsam nolētib' obseruare. r. c. Si hō ad ius alicui' supe
 rioris p'neat multitudinū. puidere de rege: expēditū est
 ab eo remediū p'ra tyannū nequitia. Sic p'as archidiaq'
 p p'herode regnare iā ceperat: r eū in tyannidē r mas
 liciā imitabat: p cesare augultū p'as dūmūit: r inter fra
 tres suos diuidit. Et tandē quū nec a tyannidē cessaret: a
 Tyberio cesare relegat' est i exiliū apud Lugdunū gal
 lie ciuitatē. sicut narrat hystoria scholastica. Si autē alius
 nō esset supior: tyannoiū: o cādū esset ecclesie auxiliū cōtra
 eū. ar. g. ex de fo. cope. licet. r. ij. q. v. administratores. de his
 ciēte em hūano auxilio: r recurdū est ad deice: cor hūmi
 licet. Nā cor regū in manu dei: qd cūq; uoluerit in dūbitū
 lud. Prouer. r. ij. a. De' em co: assueri regis irati r iudeos
 in mauerudinē d'it. Hester. v. r. p totū. r Nabuchodonoso
 for: regē crudelē uertit. Dan. iij. q. n. r. cū. r. ij. q. iij. naba
 chodonoso: autē tales tyannos supbos destruit. Hester. r.
 Sedes supbor dūcū destruit: r sedere fecit mites p'as.
 qd ipe est qd crudelē pharaonē r i iudeos tyannū cū eperā
 tu suo deiecit in mare. Exo. iij. b. r. r. ij. f. r. p. c. nabucho
 donoso. ipe est qui nabuchodonoso: superbientem r
 similitudinē bestie commutauit. Dan. iij. de peni. dist. l.
 s. ex his. n. nabuchodonoso: quoq;. Ipse enim deus p'
 mittit p'p'o suo requiē se daturū a labore r cōuulsione et
 seruiture dura: qd an fuerat. Isa. r. ij. a. r Hester. r. ij. di.
 cit: Liberabo gregē meū de ore eorū. pastorū qd pascit
 ipsos. i illud. s. P'f. v. Pascite eū qd in uobis est gregē d'ni.
 r. v. di. esto. S; vt b' p'p'as cōseq' b'nficiū mereat: os a p'as
 cessare: qd in vltio p'ci diuina p'missio imp' accipiat p'
 cipatū: dicere dño p' Dece. c. r. ij. Dabo eis regē i fa
 roe meo. r Job. r. ij. Qui regnare fac' boiem hypocris
 tā ppter p'ci p'p'i. rollēga est g culpa vt c'c'it tyannū cum
 plaga. ad b. r. ij. q. v. s. hinc notādū. vbi de b. r. vj. q. i. au
 dacter. r ex de pe. r. c. r. c. infirmitas. ¶ Quia autē p'
 p'dicta regis est bonū multitudis q're: nimis videt onē
 rosum reg' officū: nisi ei aliqd bonū p'p'uū ex b' puenire
 p'poter' qd cōsiderare qle sit boni regis ueniēs p'mū. ar.
 s. di. ius militare. ibi: veluti quū corona vel torq's donat. r
 l. di. miramur. ad si. ibi: nec pōr de ei' p'uenit: ob ueritatis
 cui p' laborib' multi: p' morib' castis: p' actioib' s'ramis
 celsis: ius loci

*Thi
 glo
 bon
 cupi*

*sub
 laci
 lugia*

Thimia glorie et bonis cupido.

celosus loci premiū debet. Quibusdā ergo visum est rez... glis premiū nō esse aliud q̄ honorem et gl̄iam. vñ et 2. ul...

basan: in quo requieuit. s. supbia. ferreus: q. superbus os... fragit. de q̄ Deur. iij. lect. regis basan erat ferreus h̄is. ir...

Peccatū maximū

falsos luciferi supbia

di vocantur. et leges vocat imperatorum diuini. Item Grego. Quid est regnum multitudinis: nisi repositas mentis: quierio autem mari: et imperitus nauem dirigir. turbato autem repositas fluctibus: etiam peritus naua se pfundit. unde pleuq; in occupatione regimini si ple q; boni opis vfus pdicta q; in tranquillitate tenebat. Valde em difficile est vt inter linguas sublimiter honorantur: et obsequia hui milititer salutantiu no extollant pncipes. s; se se hoies meo mungunt. et Eccl. xxxi. Beat' diues q; post aurum no abijt. et fm pueriu. Principatus viru ostedit. multi ad pncipatus culmen puenientes a virtute deficiunt: q; du in statu infimo essent: virtuosu videbant. vñ dñ. honores mutant motes. dicebat Archidiaconus. imo detegunt. vt in Saule pius humilis in regno supbo. i. Regu. xv. Ipsa ergo difficultas q; pncipibus iminet ad bene agendu: eos facit malos: ipse mo dignos. et dist. ante oia. Et si aliqui p infirmitate peccauerint: apud hoies excusabiliores redi duntur: et factus a deo venia pmerent: si vt Augu. ait. p suis peccis humilitatis et miseratiois et oronis sacrificiu deo suo vero no negligunt inolare. vñ de Achab rege isrl dñs ad Heliam q; humiliat' est achab et no in dca ma lum in dieb' eius. iij. Reg. xxi. de pe. dist. iij. talis mihi. sub sece. et sicut achab. De pmo excellenti regum. Zach. xii. ibi. sed domus dauid erit sicut dom' dei. q; simul sicut regendo fideliter dei officiu gessit in ppo: ita in pmo ei ppinquos inherebit. vñ et antiq; ciuitatu rectores atq; cõseruatores in deos transformari putabunt. Un et sicut pbyteri q; bene psumt duplici honore digni sunt. s. ad Tim. v. r. cor. di. ecce ego. sicut boni reges hic et in futuro singulari honore. Et de hoc loquit chrislus in parabola de seruo bono et fidelis acquirenti deua mna. et q; pstituit sup. r. ciuitates. et de alio lucranti de vna. v. colitur sup. v. ciuitates a dño. Luce. xiv. simile Matth. xxv. in parabola de talentis. Et sicut boni reges ampliori glia in celestibus digni sunt: q; subditis: sic et tyranni ampliori tormento in gehena puniet. ar. xi. q. iij. p. p. q. nulli fas. Na potentes tyranni potenter tormenta patient. Sap. vi. viij. q. ij. illud. imo et hec palia bona ppter q; tyranni iustitias deserunt: magis ad lucra pueniunt regibus: diu iustitia seruat. Nam iustitia amicitia seruat. q; amicitia virtuosos in vnu conciliat: virtute conseruat: atq; pmouet. nec est allicuius tyranni tanta crudelitas: qn amicitia delectet. Na Dionysius in Sicilia syracusanor: tyrannus crudelissimus: quid dnoz amicos: q; Damon et Pythias dicebant: alteru occidere velleris: q; occidendus erat: inducias ipetrauit: vt domu pfectus res suas ordinaret. Alter no amicos obfidit: se tyrano p eius reditu dedit. appropinquate aut pmisio dicitur: illo redeunte: vnusquisq; fidei suoz stultum arq; quebat: ar ille nihil se de amici pstantia metuere pcedebat. eade aut hora q; fuerat pñca: occidendus redijt. Ad mirans aut animu amboz tyrannus suppliciu ppter fidem remisit: et sepeijt eoz amicitie sociari. Rex aut bonu cõquerens oes suos subditos diligit: et ab eis diligit. vnde et hoc fit regnu stabile. Un et refert Suetonius q; Juliu Cesar milites suos adeo diligebat. vt audita quodãdam cede capilloz et barba ante no depererit q; vindicasset. quod rebus sic deuotissimos: fortissimos milites reddidit: q; ppter eoz capti cessam sibi libertate sub ea condicione si militare aduersus cesare vellent recusaret. Octavianus etia Augustus q; modestissime imperio vfus est: intantū diligebatur a subditis: vt pleriq; moientes victimas quas deuouerant inolare mandarent: q; eu supstis eam reliquissent. vñ et Salomon Sap. vi. Rex q; iudicat in iustitia populos pauperes: tyonus eius in eternu firmabit. Et Tyranno vero dñum diurnu esse no pot: mox sustentat: vñ et timeri se a subditis tota intentione procurant: Timo: aut est debole firmamentu. nam q; timore subduntur: si occurrit occasio qua possint in pratē sperare: pra presidentes insurgit eo ardentius quo magis

contra voluntate ex solo timore cohibent. vñ Aug. Qui ex timore peccare desinit: voluntate peccadi habet. viuit ergo in eo peccandi voluntas: q; tunc apparet in opere si se qual impunitas. sed peccare no vult charitas: et si sequatur impunitas. Ad hoc faciunt. iij. dist. facte. xxiij. q. vi. s. ex his. et de regu. iur. qui ex timore. vbi de hoc. Non pot ergo dñum tyranni diurnu esse. vñ et Aristote. in suis politicis multis tyrannis enumeratis: oim monstrat dñum breui tpe fuisse finitū: quoz tñ aliqui diutius pauerunt: qz no multu in tyrannidem excedebant: sed quatum ad multa imitabant regale modestia. Hoc etia apparet ex consideratione diuini iudicii: q; regnare facit hypocrita. Job xxxiij. ppter pctā populū. Nullus autē verius hypocrita dici pot: q; qui regis assumit officiu: et exhibet se tyrannu. nam hypocrita d; qui alterius psonam representat. Si ergo deus pmittit tyrannos ppter pctā populū: et talis pmissio ira dei cõsueit appellari. vñ Luce. xij. Dabo eis regē in furore meo. sed infelix talis rex q; in furore dei conceditur. no em stabile pot esse eius dñum: q; no obliuiscit misereri deus. q; nimo est pariens: et multumie: et prestabilis sup malitiam. Jobel. ij. Non q; pmittit deus diu regnare tyrannos: q; sedes ducū supboz destruit: et federe fecit inter eos. Et Eccl. x. sicut apparet in Saule supbo reprobatore: et Dauid humili substituto. s. Reg. xv. Experimento etia apparet q; reges p iustitia magis adipiscant diuitias: q; p rapinam tyranni. q; em tyranni semp sunt in timore pdendi dñum: q; multitudini displicent: opz eos multos hē satellites: et custo des: et plura expendere q; a subditis rapiant. Quia vero regum bonoz oibus dñum placet: oes subditos p satellitibus habet. Sed interdū plura p necessitatibus regibus donant sponte: q; violenter rapiat tyranni. et sic adimplet qd Salomō dicit: Prouer. xij. Alii. s. reges diuidit: ppta bñfaciēdo subditis: et dñores sunt. Alii s; tyranni rapiūt no sua: et semp in egestate sunt. imo iusto dei iudicio agit. vt q; iniuste diuitias cõgregat: in utiliter eas dispergat: aut iniuste auferant ab eis. ar. xvi. q. vii. maiores. Na qui sectatur auaritia: cõturbat domū suā. Prouer. xv. Regi bono adduntur diuitie. vt Salomoni petenti sapiam dedit deus rerū abundantiā. Na cū sapientia. iij. Regu. iij. d. De fama aut supstū videt dicere. Quis em dubitat bonos reges no solum in vita: s; magis post mortē quodammodo laudibus hoim viuere: maiora aut et tyrannoz nomen statim deficere: vel si famosi in malitia fuerint: cum deterioratione habent in memoria. vñ Prouer. x. b. Memoria iusti cū laudibus: nome autem impioz putrefcet. et Eccl. xlij. Memoria Josie in cõpotione odoris. Et Lōsequens est aut pñderare quid sit regis officiu et quale oporteat esse regem. Quatu ad officiu ita fit rex i regno: sicut rō in corpore. et aia. et sicut deo in mudo. que si diligēter pñderet rex ex altero i eo iustitia accendit: dum pñderat ad hoc se positū. vt loco dei iudiciū in regno exerceat. xxiij. q. i. regum. Et altero vero māsuetudinē et demētie lenitate acqrit: dum putat singulos q; suo subdunt regimini: sicut ppta mēbra. ad hoc p. di. disciplina. vñ Aug. ad Darcellianū comitē. Imple chrisiane iudex pñ prius officiu. sic succedere inqritati memineris: vt no in pctoz atro citatib' exerceas vlcēs: di libidine: sed pctoz vulnerib' curandi adhibeas volūtatē. noli pdere paternā diligentia quā in ipsa inqstio: ne seruasti. et. Ad hoc em iustissimi hoēs radicus admisum diligit atq; instanter examinare debet: vt quibus parcant inueniant. xxiij. q. v. circūcelliones. in fi. Officiū aut pncipale regum est dirigere suum regimen in finē verū: q; est beatitudo eterna. vñ scdōz suos subditos in hoc mudo peregrinos regere: vt efficiant diues et doctos melici dei. Eph. ij. q; quādiu sumus in corpore peregrina mur a dño. ij. ad Cor. v. c. Sed q; sine fructu diuine homo no consequit p virtutē humanā: sed diuinā: q; grā dei vita eterna. Roma. vi. Perducere ad illum vltimū finem: non est humani ple regimini: sed diuini. Ad illud

Regis officiu quod debeat esse.

brimū regum intrua

thoami cōc.

thoami cōc.

thoami cōc.

thoami cōc.

guntur. ubi dicit. Et in vna sanctam catholicam et apo-
stolicam ecclesiam. q. q. uo. verba et posuit. s. s. nunc de gradi-
bus. s. p. in om. in arti. liij. et in decre. extra. vnam fan-
ctam que exponit. s. s. restat. i. ar. l. s. in. s. sequē. lat. l. iij.
ar. de se. di. iij. p. magis.

Articulus. lxiij. A

Stendendum est

aur primo q regnu ecclesie est vnu. Sed
ex hoc patet quia ois multitudo partici-
par aliquid vno. alioqn multitudo
ipsa confunderet et distraberetur. vt phi-
pbant. vñ et bñs Dionysius vlti. c. de diuiniis noibus ait.
q nō est multitudo nō participan vno. sed q sunt multa
partibus: sunt vnu toto. que sunt multa accidētib: sunt
vnu subiecto. que sunt multa numero aut virtutib: sunt
vnu specie. que sunt multa specie: sunt vnu genere. q sunt
multa pccib: sunt vnu principio. Et cetera verō multitu-
do quedā est pluriū psonarū: quare opz ipsam esse vna: q
q. et ipm nomen ecclesie in sinuar. Nam ecclesia idem est
q. d. conuocatio. i. ad vnu et in vnu pluriū uocatio. de se. di. s.
ecclesia. Item dicitur: est cōuenientia inter creaturas itel-
lectum habentes. q. inter partes vniuersi. que sunt coz-
posalia. sed totū vniuersum q. diuersa cōprehendit. est
vnu velut vnus pncipatus vnus pncipis dei: multo magis
vna ecclesia q. solum rationalia et intellectualia continet
vna est. ¶ B. Opz aut cōsiderare vltierius per quid et
qualiter ecclesia dicit et est vna. Circa q. d. illud est pmo at-
tēdēdū: q. differt vnitas et vnio: vnu et vnicū. Vnitas em
excludit multitudinē. vno aut attendit in multitudine.
vnde vnu pprie dicit in quo est multitudo. vnicū aut dicit
q. d. multa cōprehendit. ergo cū ecclesia sit multitudo q. d.
magis dicit pprie vnica q. vna. et eius cōterio magis pprie
dicit vno q. vnitas. tñ fm cōmūne loquēdi vsum et in feri-
ptura vnu sumitur p. alio. Siue ergo vna siue vnica dicitur
ecclesia multitudo: videndū per quid habeat
vnitatem vel vnionē. Et siquidē querat p. quid formalis-
ter sit vna: dicendū est q. p. tres virtutes theologicas. s. fi-
dem: p. caritatem: vt iam patebit. Si hō querat p.
quid sit vna efficiēter: dicendū est q. vnitas ecclesie a tota
trinitate diuina cōmūter. Et sic hōc p. pncipio effecti-
uo: p. dico et filio et spū sancto. sed interdū appropiatur
singulis psonis et diuersis causis. Aliqn em appropiat
patri: eo q. ipse est pncipium totius diuinitatis. et vnitas
h. r. ratione pncipij. vñ et fm Aug. p. appropiatur vnitas
tas. h. c. appropiatio innuitur Jo. xvij. vbi dicit: Pater ser-
ua eos in noie tuo quos dedisti mihi: vt sint vni sicut et
nos vni sumus. et de sum. trini. c. ij. s. rursus. vbi exponit
tur illud vni. ibi. non em fideles christi sunt vnū. i. vna
res que ois sit oibus. sed suo modo sunt vni. i. vna ecc-
lesia: ppter catholicē fidei vnitatem. et tan dē vni regnū
ppter vnionem indissolubilis charitatis. Aliqn vero ap-
propiat filio ppter naturā se. assumptā. fm quā spūali
modo cōuenit ei q. sit caput ecclesie quātum ad hoies: p.
pter psonalitatē se. nature et capite. Et capite nāq. depē-
det vno memb. vñ dicit ap. s. Ep. iij. Reframus in
illo per oia qui est caput christus: ex quo totū corpus cō-
pactum et cōnectum. et de sacra vni. c. s. Aliqn aut appropi-
atur spū sancto q. est amor. vñre aut pcepit cōuenit
amori. vñ sup. illud ap. s. Ep. iij. Vni corp. et vn spūs.
dicit glōf. vni corp. multoz adunatiōe memb. et vnus
spūs. quo vni corpus efficiuntur: ppter societate quā fa-
cit spū sanctus appropiare. s. tota trinitas cōter hoc ope-
retur. ppter quā infinuāda illi in quos pmitus venit ipse
spū sanctus linguis oim gētiū sunt locuti. Actū. ij. de se.
di. l. c. vlti. et di. l. iij. pprie. q. p. linguas soderas humani
generis constat. et sic p. linguas gētiū figurabat ista so-
cietas memb. christi futura in oibus gētib. Vñ bene
vnitas h. c. appropiat spū sancto: q. est nerus et amor: et q.
p. amorē h. c. esse vita spūalis aie: quū p. ipm aia deo iunga-
tur q. est eius vita. de pe. di. s. resuscitatur. sub. s. hoc idem.

Inde est q. p. spū sanctū dicitur ecclesia vniuersa: quē dicitur vnitas
ri. q. em viuere viuētib: est esse: et idem h. c. aliqd esse et
vni esse: ideo p. idem h. c. ecclesia vita et vnitate. ¶ C. Hic au-
tem p. q. d. vniatur ecclesia: videndū est. sequēter de modo
vnionis vel vnitatis ipse. Nō aut p. dicitur ecclesia vna sic
aliquis hō dicit: vnus vnitate suppositi et persone. nisi forte
fm similitudinē. q. sicut multa mēbra corp. sunt vnū
corpus: sic multi fideles sunt vna ecclesia. et de sum. tri. c. ij.
s. verū. Nec p. dicit vna fm vnitate nature specie: quia
ecclesia nō solum hoies: sed etia angelos cōprehendit: qui
specie differūt ab hoibus. licet in hoc ope sit pncipaliter
inrentio de ecclesia spūaliter. vt est cōgregatio hoim fidelū
que dicitur ecclesia militans. Sed dicitur ecclesia vna collectiue: sicut
multi hoies sunt vnus pp. s. iij. Reg. r. ij. Populus me. et
pp. s. tuus vnus sunt. et Actū. iij. Multitudinis creden-
tū erat cor: vnu et c. de hoc. r. ij. q. s. dilectissimis. et de sum.
tri. c. ij. s. verū. et s. rursus. de se. di. iij. queris a me. i. p. n.
in sancta cōpage corp. christi. et paulo post ibidē. per
hanc societate vni. eiusdē spūs. et c. et sequit. ibi. Potest
em in hoc et in illo hoie: etia si seinuicem nesciant: vnus
spūs esse. et post. Tota q. h. c. sancta mater ecclesia q. in fan-
ctis est: facit: q. tota oēs. tota singulos parit. Po. r. o. h.
Ber. multiplex est vnitas. Nam est vnitas naturalis iter
corpus et animā: et h. c. d. ite gralis. q. hō et corpore et aia
integratur. et de cele. mis. in quadā. s. s. ibi. nā ad esse ho-
minis et c. Itā etiā vnitas naturalis est. et eē d. iter hoies
et hoies: masculū et feminā: q. eiusdē et vni. nature sunt.
xxij. q. v. nisi illud. Est etiā vnitas carnalis inter virū et
vroē. de qua Gen. ij. Et erūt duo in carne vna. ad vna car-
nē pcurandā. vt nō. in. c. de bitum. f. allegato. et de dno.
gaudemus. s. verū. xxvj. q. r. fraternitatis. Designatiua
facit et ecclesie. et de biga. debitu. r. s. ¶ C. Virtualis. q. hoies
sibi ipsi cōiungit: p. diuersa destuar: sed cum p. xvij. di-
cat. Vnam p. et a dno et c. Vñ talis vnitas est integritas
mētis: p. varios et diuersos affect. nō inmutatis seipsam.
vñ Ecc. r. vñ. Hō scētus in sapia manet semp: sicut sol. i.
vniformiter. Nā sicut luna mutatur. q. licet substā-
tialiter vna sit: tñ p. immutationē accidētis: semp est a
semeripsa diuisa. sic et stultus tor psonas videt hōe quot
moies. Hier. ix. De malo ad malū egressi sunt. s. de cogi-
tatione in cogitationē: de desiderio in desiderio: de pe-
ccato in peccatū. Nō paulo ante placuit nūc displicet. q. d. nūc elis-
gunt: post paululū reprobat. Ad hanc imitationē ho. r. a.
mur. Deur. vj. Audi isrl. dñs deus tuus vnus est. vbi nō tñ
vnus numero designat: quū supra oim numerū sit credē-
dus: sed q. nūq. ab alio in aliud mutatur. sicut dicit ps. c.
Tu aut idem ipse es. Vñ ipse ait Malach. iij. Ego deus
et nō mutoz. In hac vnitate d. r. onalis spūs sui pncipiū
imitari. et de hac p. intelligi q. d. dicit ap. s. i. ad Ro. ix.
Vnus accipit br. auiū. ¶ D. Moralis. q. nos cōiungit p. rti
mo. vñ ps. lxxvj. Deus q. inhabitare facit vnus moies in
domo. H. c. est o. r. onitas char. itar. de q. Actū. iij. Dul-
titudinis credentū erat cor: vnu et aia vna. r. ij. q. s. dilectis-
simis. et de sum. tri. c. ij. s. verū. Vnus intellectus in fide:
et vnus affectus in charitate. H. c. suauitatis dulcedinē
ex. p. imit ps. cxxxij. quū ait. Ecce q. bonū et q. iocūdū ha-
fra. in vnu. et vnitate ostendit. q. hic meret benedictionē
grē: et in futuro vitā glōrie. Ad hanc nos ho. r. a. r. ap. s.
Ep. iij. Soliciti seruare vnitatem spūs. et vnū vinculo pac.
vñ Bern. Vnusquisq. studeat amare et amari: blandum
et amabilem se exhibere. sup. o. r. are lib. r. et in infirmitates
alioz tam moz q. coz. p. ¶ C. Spūalis. que nos cōiungit
deo in via. s. ad Ro. vj. Qui adheret deo vnus spūs est. Vinculū
et de sum. tri. c. ij. s. verū. et ps. lxxij. Vbi autē adherere triplex.
deo bonū est. vnde Bern. Tria sunt vincula q. bus cōstrin-
gimur. Pudor. Timor. et Amor. Prīmū stringit fortiter et
dure ad modū funis: dum p. r. a. tentationem p. p. onit sibi
intuitū honestatis et memoriā sue p. nissionis. Secundū
fortius et durius ad modū clauū: dum non ex. p. a. e. r. a. d.
vultus hoim: sed ad similitudinē gēp. n. alium to. mētoz.
h. iij

Vnitas
ecclesiastice
mod?

Vnitas
multiplex

Vnitas
ecclesie
pbat

Vnitas
Vnitas
Vnitas
Vnitas

Tertiu foriter & secure deo inherens seruida charitate: terribili ipa gehena iudicis vel i re leuissima diuieultu offendere maiestati de q' fca. xli. Martino bonu est. piuz. Chyistus pmo ligatur. secundo crucifigitur. tertio quasi glutino aromatu in vnctione linitur. Hoc triplex vinculum difficile rupitur. Eccl's. iij. c. conuunia de succo. aut itaqz. ff. de li. lega. l. iij. in fi. et de treu. & pace. c. i. §. si quis.

Socialis. inter angelos & beatos. quozus est oimode idem velle & nolle. ps. cxxi. L uo p' rtipatio eius in idz ipsum. Aug. loquens de celesti p'ia. No erit ibi aliqua iuis dia disparis claritatis: vbi in oibus regnat vnitas charitatis. & Beg. Tanta vis charitatis ibi oes sibi associat: vt bonu qd quisqz in se no accipit: in alio se gaudeat accepisse.

Etternalis. que est conuinctio dei & sp'us ronalis in p'ia p'g'iam: vbi aia sancta capax erit eternitatis sapientie & dulcedinis dei. quia memoria retinebit deuz sine obliuione. sciencia cognoscer sine errore. amore amplectetur sine alterius rei affectione. & ita pficietur trinitas aie illa ineffabili vnione trinitatis increate. Pro hac domus oar Jo. xvij. Pater sancte serua eos in noie tuo: q's dedisti mihi: vt sint vnu in natura sua. i. vniantur. in esse: sicut & nos vnu sumus in natura nostra. i. vni' essentie. Vide de hoc in pie. c. ij. de sum. trini. §. rursus. In q' facta est vno aie ad corpus: vt esset quodammodo via ad credē dū vnione deitatis & humanitatis. Vide de hac vnione de p'f. dist. ij. in chyisto p'f. vbi Hilarius. Quasi vltra hōm inē subtiliter loquitur & obscure. **P**ersonalis in chyisto. vñ in simbolo Athanasij. Sicut aia ronalis & caro vnus est hō. et de cele. mif. in quadā. Ita deus et hō vn' est chyistus. et de sum. tri. c. i. §. hec sancta. et de here. cum chyistus. & et de sum. tri. fidei catholice. i. clemē. **S**ubstantialis in trinitate. de qua Deur. vi. Dñs deus noster vn' est. de p'f. dist. iij. de eterna. & in simbolo. Et hi tres vnu sunt. et de sum. tri. danamus. §. rursus. & c. i. in pn. et in pie. simbolo. Non tres dii: sed vnus est deus. adde hic qd scripsi. f. in. ij. parte in. §. sciscitatur. h. §. p'uaricatores.

Et h' aut' pleni' appareat qualiter dicit eccl'ia vna: pot' assignari triplex modus vnitatis: fm que dicit vna. **P**rimo em d' vna vnitate totalitatis. Est em eccl'ia velut vnu totū: cuius partes sunt singuli fideles. ar. xliij. di. sit rector. h. hinc in exodo. Dicitur etiā partes ei' part' culares eccl'ie: aut spūalia collegia. r'f. dist. q'uis. in pn. Quia & in corpore naturali ad cui' similitudinē d' cozpus mysticu. et de p'ul. dilecta. Quedā sunt mēbra diuisibilia: q' in alia minora mēbra diuidūtur: vt manus in digitos: & digiti in articulos. Quedā vero sunt mēbra indiuisibilia: q' in alia mēbra nō diuidūtur: licz diuidi possunt in partes: que nō dicūtur mēbra. vt puta articuli. Similiter eccl'ie mēbra quedā sunt diuisibilia. vt eccl'ie part' culares & collegia. Quedā autē indiuisibilia. vt singule p'one fideles. Est ergo eccl'ia sicut vnu totum ex multis partibus cōstitutū: & sicut vnu corpus ex multis mēbris cōpactuz. r'f. ij. q. vij. quēadmodū. ibi. in chyist' ergo compagem corporis veniant. In hoc tñ differt a corpore naturalis: q' mēbra corporis naturalis oia sunt simul fm rēpus. mēbra vero eccl'ie nō oia simul sunt rēpore: s' q' d'is die & successiue generātur aliqua mēbra: dū auget numerus filioz eccl'ie. r'f. ij. q. iij. recurrat. **S**ecūdo eccl'ia d' vna vnitate p'p'unitatis. q' in oibus partibus & membris eccl'ie est aliq' in quo sibi inuicē similitur & confortantur. Hec aut' p'p'unitas mēbroz eccl'ie nō attenditur fm naturā generis aut speciei: q' talis confortitas inuenitur etiā in illis qui sunt extra eccl'ia: cui' ipe q' ad eccl'iam p'tinent. sed attendit fm gratie dona. q' fm id attēditur confortitas inter mēbra eccl'ie: p' qd sunt & dicuntur eccl'ie mēbra. de p'f. dist. iij. eccl'ie charitas. Dicit autē aliquis mēbrū eccl'ie: non rōne nature: sed rōne grē: p'supposita tñ natura q' est grē capax. cuiusmodi est natura ronalis vel intellectualis. q' fm grē dona eccl'ie mēbra illi cōformantur: & vnu cōformitate esse dicunt. vt in

Eccl'ia
trifaria:
dici pot'
vna.

pie. c. §. rursus. nā cōformitas vnitas quedā est. Hec autē dona grē in qbus sibi cōformantur eccl'ie mēbra: sunt fides. spes. & charitas. & opa ex ijs pcedētia. de qbus. i. ad r'oz. c. iij. Et p' hoc d' eccl'ia vna formaliter. q' hec sunt in ipis fidelibus: vt quedā spirituales p'feciōes & forme. de hoc aut' modo vnionis vel vnitatis dicit glos. sup illud. i. ad r'oz. r. Unus panis & vnu corpus multi sum'. En' panis sumus vna vnione fidei spei & charitatis. & vnu corpus illius capitis qd est chyistus. et de sacra vn. c. vna mus per ministratiōe operū charitatis. & oēs sum' vna eccl'ia: vniti vnulo fidei spei & charitatis: & muru opere exhibitiōe. Et isto modo sancta mater eccl'ia est in sanctis. vt no. r'f. di. q'uis. in glos. fi. & vocatur eccl'ia scōz in ps. c. lxx. de p'f. di. iij. queris a me. vltra colū. ibi. Tota g' hec sancta mater eccl'ia que in sanctis est & c. Consonitas ergo mēbroz eccl'ie attendit fm fidem spei & charitatem: & opa ex ijs pcedentia. Et sic attendit cōformitas inter eccl'ie mēbra: fm cognitiōe fm expectatiōe fm dilectiōe: & fm operis imitatiōe: q' idem et similit' credunt: sperant: & diligūt: idē quoqz scz chyistū ope imitātur. **T**ertio eccl'ia d' vna vnitate attributiōis. Dñs em fideles attributiōe habē ad vnu finē: q' est salus et beatitudo eterna. & ad vnu pncipiū & caput: qd est tota trinitas fm rōne influentie. Sed spūaliter hō chyistus fm cōuenientiā nature & grē est hoc caput. ipm em dedit caput deus sup oēm eccl'iam: que est corpus ipsius. vt dicit r'pb. s. r'f. q. ij. p' mēbris. ibi. aduersus eccl'iam. cathol' cam. i. aduersus corpus chyisti armamini. & ibi. q' p' chyisti corpore. i. p' eccl'ia & c. De his aut' modis vnitatis eccl'ie dicit. dicit ad r'pb. iij. Anū corp' vnus spū: vnus dñs: vna fides: vnu baptisma. r'f. ij. q. i. loquit. In hoc em qd d' vnu corpus: insinuat vnitas totalitatis. In hoc aut' qd dicit vnu spū: tangit effectus vnitatis. In hoc vero qd d' vnus dñs: tangit vnitas attributiōis ad vnu pncipiū & caput. p' hoc aut' qd d' vna fides: vnus baptisma: tangit vnitas cōformitatis. **A**d cuius intellectum p'fiderandū q' sicut glos. dicit sup hoc verbo fides dicit. & id qd credit. & id quo credit. & vtroqz modo pot' intelligi q' in eccl'ia est fides vna. Est em vna fides: q' idem iudex mur credere: & eodē mō opari. vnu em & idem est qd credi dicit a cūctis fidelib'. vñ & fides catholica d'. vt et de sum. tri. in rubrica. i. vniuersalis. Est etiā vna fides qua credit scz q' est in animo credētis: q' quidē est vna nō numero s' g'ne: q' similit' est in oibus: sicut eadem rē volentū d' voluntas vna: & duoz simillimoz facies vna. In vnitate autem fidei intelligit vnitas doctrine: cui' pncipiū & fundamentū est fides. & q' fides vna & formata non est sine charitate. vñ ap'ls. Gal. v. fides p charitatem: cū dilectiōne iopaf. de pe. di. ij. q' cūqz. cum. c. sequē. Ideo etiā in vnitate fidei intelligit vnitas charitatis. q' & oēs idem diligūt: & similit' charitas est in oibus. sicut de fide dicitur est. Et quia fm aplm ad h'eb. xj. fides est subtilitā rerū sperādarū. ideo in vnitate fidei intelligitur vnitas spei: q' & idem oēs sperant: & spes est in oibus similit'. sicut de fide charitate dicitur est. Quia vno fides sine opib' nota est. Jaco. ij. de pe. di. ij. si em. post colum. & amor charitatis fm Beg. oriofus nō est: spes quoqz imitatur bonis operibus. Ideo in vnitate fidei spei & charitatis intelligitur vnitas opationis qua fideles chyistū p' opa imitantur: & qua similit' p'fouent operant. Et q' finis p'cepti est charitas. i. ad 2. mo. s. ideo in p'dictis intelligitur vnitas p'ceptoz. eadem em p'cepta oibus p'ponuntur. Et q' spes & charitas habētur p' obiecto que respiciūt vltimū finē: Ideo in vnitate spei & charitatis intelligitur vnitas attributiōis ad vnu finē. Et q' fide spe & charitate colit deus: ideo in dictis intelligit vnitas cultus. q' vn' deus: & eodē modo colit. In vnitate quoqz fidei intelligit vnitas cultus & cōmūio sacramētoz que fide continentur. **E**t h' em eadē sacramenta apud oēs qui sunt in eccl'ia. Hec tñ vnitas exp'imitur magis p' id qd additur.

Bap
ma
vnu
tur.

Stratus
dueris
tus.

Effici
rū
duer
fias.

gradus
dueris
na.

Baptis
ma cur
vniuersa
nar.

Enū baptisina. rxiij. q. loquitur. de dse. dist. liij. Quia. c. eos per vnitatem em̄ baptisimū q̄ est p̄mū sacramētū et ianna sacramentoz. rxiij. di. s. verū. et de presby. nō. c. liij. intelligit̄ et vnitatis alioz sacramentoz. Dicit̄ aut̄ baptisimū vniuersū q̄ simile est apud oēs et quātum ad materiam et quātum ad formā. et de baptis. c. de dse. di. liij. pp̄ie. c. p. aqua. Vel vni. i. equalē a quocūq; detur. vt glof. dicit. de dse. di. liij. roman. c. viij. c. sequit̄. rxiij. di. s. verū. vel dicit vniuersū quia iterari nō pot̄. de dse. di. liij. quō. c. h. i. eos. s. q. s. bi. qui. r. c. hanc regulā. Si quis aut̄ querat quō ecclia est vna. q. fides vna. q̄nū beati fide nō habeant. quia fides est de re nō vna. de pe. di. liij. in domo. et ipsi videant semp̄ faciē patris. Mart. xvij. qui t̄ ad eccliam prisent. dicendū est q̄ hic p̄cipue intentio est de ecclia mislirantū qui per fidē ambulāt. Vel dicendū q̄ licet nō habeant fidē habēt t̄ qd̄ fidei succedit. scz vniōnē. Idē em̄ est qd̄ illi vident. et qd̄ nō credim̄. Et iō ecclia tota vt cōprehendit p̄sentē et futurā. pot̄ dici vna cognitiōne. licet in vtraq; sit diuersus modus cognitiōnis. Licet aut̄ fide spe et charitate vniat̄ ecclia. specialit̄ modo charitatis couenit vniat̄. de dse. di. liij. ecclie charitas. Charitas em̄ amor. est amor aut̄ vim hz vnitati et cōiunctiā. fm̄ Dion. liij. de diuinis noibus. p̄pter qd̄ vniūculū perfectiōnis vocat̄ ab ap̄to. Solo. liij. Ipsa em̄ vincit et vniat̄ ecclie mēbra christo capiti. et de sacra vni. c. s. r. adinuicē. p̄ quā multitudine d̄ esse aia vna et cor vniū. Actū. liij. rxi. q. i. dilectissimū. et de sum. tri. c. ii. s. verū. Est igit̄ ecclie stabilitas cōitas vna nō sicut cōuenticula hereticoz. q̄ diuisa et diuersa sunt. C. de epi. et cleri. cōuenticula. et de here. cū et in iūto. l. m. c. excoicamus. s. rxiij. q. i. clericius. Et recte quidē. Nam bonū couenit vno mō. malū aut̄ multū. rxiij. q. i. di. diaconi. v. iij. q. iij. et āgelo. vt ecclia septi formi plena spiritu designet. sicut in Prover. dicitur. i. c. Sapientia edificauit sibi domū. et excidit in ea colūnas septē. que t̄ septē vna esse nō ambigunt. rxi. di. quia. di. cente ap̄to. ad Timo. iij. q. domus dei est ecclia dei vis utiq; est colūna et fundamentū veritatis. Vel septenaria numero significat ecclia. q. septē dierū numero decurrit p̄sens vita in q̄ peregrinamur. Vel pot̄ dici q. q. p̄ septē nariū numeri in scriptura vniuersitas intelligit̄. Mart. vli. ibi. de qua eiecerat septē demonia. vbi H. ego. Quia per numerū septenariū vniuersitas designatur. Maria septē demonia habuit. q. vniuersis vitijs plena fuit. 30̄ per septē ecclias oēs ecclie designatur. que vna sunt vniuersitas. rxi. di. quia. sicut multe ciuitates sunt vnius regnū vel vna puincia. v. iij. q. iij. scitote. Illud etiam est cōsiderandū q. vnitatē ecclie nō impedit diuersitas et varietas q̄ in ea apparēt. C. Sciendū aut̄ q. triplex diuersitas est p̄ncipaliter. Vna ē diuersitas statū. put̄ q. dam sunt alijs perfectiores et merito potiores. ar. s. dist. quocūq; sub. c. multi. Ad hāc diuersitatē p̄tinet ineq̄litas ḡe et virtutū in diuersis. quas p̄sequitur ineq̄litas p̄ncipiō. de qua d̄ns ait Jo. rxiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. de pe. di. liij. s. Anis. h. poro. et ap̄to ait q. stella differt a stella i claritate. s. ad Ro. xv. Ad hāc diuersitatē p̄tinet q. quidā dicuntur incipiētes. quidā p̄ficiētes. quidā p̄fecti. ar. de pe. dist. ij. dum sancta. Alia est diuersitas officio. q. attendit̄ fm̄ h. q. diuersi ad diuersas actiones deputant. Officiū quippe ab efficiendo d̄. fm̄ s. fidoz. Est em̄ actus cōgruus et p̄p̄ius vniuersi cuiusq; p̄tone. Ad hanc diuersitatē p̄tinet diuersitas dono. per q. reddunt̄ hoies idonei ad officia. de qua diuersitate dicit ap̄to Roma. rxi. habentes donationes fm̄ grām q. data est nobis differentes. et. et in ps. l. vij. Distribuite domos eius. i. officia diuersa disponente. lxxxi. di. singulari. Tertia est diuersitas graduū. put̄ in eodē statu vel officio q. daz sunt superiores alijs. lxxxi. di. ad hoc. rxiij. di. a subdiacono. et c. nulla. et de maio. r. obe. c. s. r. c. statumimus. C. Dec

nū triplex diuersitas q̄ dicta est. ad tria p̄tinet. vt doctores tradūt. P̄mo em̄ p̄tinet ad ipsi ecclie p̄fectionē. sic em̄ ad p̄fectionē vniuersi p̄tinet pluralitas et varietas p̄fectionū. vt dei bonitas multiplici et varie manifestet̄ i reb. sic ad p̄fectionē ecclie p̄tinet diuersitas supradicta. vbi dicit ap̄to Ep̄. iij. Ipse dedit quosdā ap̄tos. quosdā p̄p̄bas. alios euāgelistas. alios pastores et doctores. ad cōsummationē sanctorū. i. p̄fectionem. in opus ministerij. in edificationē corpo. is christi. i. ecclie. rxiij. q. v. de ligurib. et. s. l. o. r. iij. iura p̄n. ibi. diuisiones vero grarū sunt. et diuisiones ministratiōnū sunt. et. et diuisiones operatiōnū sunt. et. Anicūq; aut̄ datur manifestatio spūs ad vtilitatem. alij quidē per spiritū sermo sapie. alij aut̄ sermo scientie. et. et sequit̄ paulo post. Sicut em̄ corp. vniū est. et mēbra hz multa. oia mēbra corpo. is cum sint multa vniū corpus sunt. r. et christus. rxi. dist. in fi. et quosdā posuit deus in ecclia. p̄mo ap̄tos. scdo p̄p̄bas. tertio doctores. deind. e. virtutes. et. ad hoc et de here. cū et in iūto. s. rxi. h. sicut. facit. liij. dist. sit recto. vltra colum. h. hinc in exodo. q. sub cortice malo granati multa grana inersus vniūtur. vt ibi dicit. C. Scdo p̄tinet ad necessitatē actio. num que sunt in ecclia. opz em̄ ad diuersas actiones diuersos hoies deputari. vt expedire et sine cōfusione stant. sicut in corpo. re diuersa mēbra sunt necessaria ad diuersos actus. vt in p̄cor. p̄ime positio. C. Tertio p̄tinet ad dignitatem et pulchritudinē ecclie. q. attendit̄ in ordine quodā. nam oido efficit pulchritudinē et decorē et ornātū. vnde sup illud. l. an. ij. Ordinauit in me charitatē. dicit Bern. Discretio virtuti ordine ponit. oido modū tribuit et decorē et perpetuitatē. vñ ps. cvij. Ordinatios netua p̄seruant dies. i. virtutes. Ad ordinē aut̄ requirit diuersitas quedā. sed p̄dicta diuersitas q̄ in ecclia inuenitur. vnitatē ecclie nō tollit. ar. iudic. sed perpetuat. q̄nimo ecclie vnitatis diuersitatē h̄mōi exigat. quū sit vnitatis multitudine ordinatē atq; p̄fecte. Unde potest ex his accipi duplex alius modus vnitatis. et fm̄ que ecclia d̄. vna. dicit em̄ vna fm̄ p̄fectionē. Nam fm̄ p̄m quidā modus vnitatis est. put̄ id qd̄ est p̄fectio. d̄. vniū. ideo in can. v. c. post p̄m̄ Salomon de ecclia. Vna est colūba mea. addidit. p̄fecta mea. Dicit etiam vna fm̄ ordinē sicut et ipm̄ vniuersum d̄. vnum vnitatē ordinis. Ipse em̄ oido cōnectit eccliam et cōseruat ecclie vnitatem. op. ar. rxiij. di. legimus. h. q. aut̄. et. lxxxi. dist. ad hoc. C. Unde p̄t q. in hoc q. ecclie regnū est et d̄. vniū. intelligitur alia cōditio scz q. sit o. d̄. ar. sicut em̄ vniuersum dicitur ordinatū q. in eo est oido generantiū et generalit̄. mouentiū et mobiliū. caufarum et caufator. sic ordinata est ecclia. q. in ea est oido p̄dicantiū et auditoz. rxi. q. iij. nolite. p̄sidentū et subiectoz. rxiij. dist. per totū. et sic de alijs ordinibus ecclie. Est etiam cōsiderandū q. sicut vnitatē ecclie nō tollit diuersitas ecclie. sic officioz. rxiij. statumimus. et graduū. sic etiam non p̄iudicat diuersitas mox et ritū que apud diuersas ecclias inuenitur. Nam in ijs q. sunt de necessitate salutis. ecclia est vniū. mox et ritus. in alijs aut̄ sine detrimento vnitatis possunt esse consuetudines diuersae et obseruantie varietatē tamen laudabiles sunt. vnde Boetius de fide christiana. Quis quid in ecclia catholica tenetur. ut est auctoritas scripturarū. aut traditio vniuersalis. aut certe p̄p̄ta et particularis instructio. sed auctoritate tota cōstringitur. p̄iudicatis vero constitutionibus et p̄p̄tis informationibus vnaqueq; vel pio loco varietate. vel pur̄ cuiq; bene visum est. subsistit et regitur. Ista etiam leguntur dicta ab Aug. p̄. dist. catholica. facit ad h. e. di. ecclia l. i. carū. rxi. di. sancta. c. illud. c. illa. Igit̄ ecclia cōmunitas vna est. cui vnitatem d̄ns nō stare volens. vniū p̄fecit ecclie scz p̄tū. rxiij. q. i. loquit̄. Extra hanc ecclie vnitatem. neq; grā neq; remissio p̄ctoz. nec sp̄ualis vita pot̄ haberi. ad salutem quoq; eternā nec sacramentoz. p̄ceptio. nec vlla operatio aliqui id p̄desse valeat extra ecclie vnitatem. et in

Alio vni
tatiomo
dus.

Ordina
ta est ec
clia.

Primi
diuersi
tas.

Officio
rū diuer
sitas.

Graduū
diuersi
tas.

Illud. Non diuersitate fortune. q; pauperes & diuites: noz
 biles & ignobiles. et de pben. venerabilis. rxiij. q. iij. sicut.
 Non diuersitate animo. q; doctos & indoctos: sapientes
 et simplices: philosophos & idiotas: oratores & plebeios
 s. ad. l. c. i. Et vniuersaliter nulla diuersitate hoim respicit.
 oes recipit. q; non accipit personas: vt dicitur est. sed ipse est
 qui est omniu factor: est oim saluator: & susceptor. qui vult
 oes hoies saluos fieri. s. l. mo. ij. Unde dicitur. vlti. Eures
 (inquit) in mundu vniuersum: predicare euangelium omi
 creature. i. omni homini. & ad. l. it. ij. Apparuit enim gra
 dei & saluatoris nostri oibus hoibus. Na qui sit ipse sumy
 ma iustitia: negare seipsum non pot. q. ad. l. iij. h. iero.
 Non rex apud illi nobilior: non pauper infirmior: non di
 ues potior: no dñs potior: no seruus deterior: sed oibus
 equalis: oibus iudex: oibus deus: omnibus dñs est. Job
 rxiij. Deus potes non abscit: quum & ipse sit potes. sed
 no saluat impioz: & iudicū pauperibus tribuit. Sap. vj.
 Pusillu & magnū ipse fecit: & equaliter cura ei est de oib?
 Tertio ecclesia dicit vniuersalis quantū ad rēpus. quia
 incepit ab initio mundi: & vsq; in fine duratura est. In di
 citur incepisse ab Abel iusto. v. Hugo. in homilia super
 Dar. r. Simile est regnū celozū hoimī patrifamilias
 qui curit. Qui habet vineas scy vniuersam ecclesia: que
 est ab Abel iusto vsq; ad vltimū electū: qui in fine mundi
 nascitur: est quot sanctos pulit: quasi tot palmires mis
 sit. Iudo. m. dicit q; ecclesia inchoauit a loco vbi venit de
 celo spūsanctus: & impleuit vno loco sedētes. Act. ij. Ad
 verū est q; ibi inchoauit quantū ad ei? plenitudinē in plo
 nis & gratias: q; iam venerat plenitudo tempozis in quo
 misit deus filiu suū. Gal. iij. Tunc etiā inchoauit quantū
 ad ei? dilatazionē: & quantū ad fidē explicatā & reuelatā.
 Similiter aut ab exordio humani generis cepit. ab Abel
 aut cepisse dicit propter eius innocentia. De hoc tractauit
 laurus. s. in. p. i. l. i. operis in illo ar. l. ante fuit ecclesia
 q; imperū in. rxiij. ar. Tū aut ecclesie corpus cōstruitur:
 qui ante christū & post christum fuerūt. quozū oim ipse est
 caput. ad. l. o. l. i. et de sacra vnc. c. q. & qui prebāt & q; ses
 quebāt clamabāt. Quis benedict? qui venit in noie
 dñi. Mat. rxi. Dar. r. i. Zece. r. i. & Joa. rxi. Tū magister
 Hugo de sancto victore. Verbu incarnatū rex nolter est:
 qui in hūc mundū venit cum diabolo pugnaturus. & oēs
 saneti qui ante aduentū eius fuerunt: quasi milites sunt:
 ante regis faciē precedentes. & qui postea veniunt vsq; in
 fine mundi milites sunt regē suo subsequentes. Ipse rex
 medius est in exercitu suo hinc inde vallatus incedens &
 stipatus a gminibus suis. Quod quidē hodie signatū est
 in hoc q; q; precedebāt & qui sequebant clamabāt Quis
 na in exercit. vnde & gl'of. super predictū locū Dar. ait.
 Primiu patres & cotū sequaces cū magno affectu fere
 bāt q; salus adscribenda est homini a verbo dei assumy
 pro. Et ad quoq; fides est precedentiu & sequentiu: q; cre
 debāt futurū qd nos credimus iā factum. In hoc autē q;
 ecclesia dicit vniuersalis quantū ad rēpus. intelligit illa
 duplex cōditio regni ecclesiasticū q; est antiquitas & perpe
 nitas. Quarto eccl'ia dicit vniuersalis quantū ad ita
 tus. q; cōprehendit tam illos qui sunt in statu cōprehens
 forū: q; illos q; sunt in statu viatorū. vt. s. dicitur est. Nec soz
 hōiōs sed etiā angelos. Tū ecclesia sic sumpta dicit cō
 gregatio oim illoz: qui sunt christi mēbra qualiter cūq; sic
 sumitur de peni. dist. i. ecclesia. Ecclesia vero pro hoc statu
 presentī dicit congregatio fidelū. sic sumitur de cōse. di. i.
 ecclesia. Pro futuro aut statu dicitur ecclesia etiā congre
 gatio cōprehensoz. sic sumitur in ps. cxxij. In ecclesia san
 ctosū. Quinto dicitur ecclesia vniuersalis quantū ad
 doctrinā. q; in ea est vna doctrina vniuersalis de omnib?
 necessariis ad salutē: & omni generi hominū conueniens.
 l. i. di. erit aut. rxi. q. i. que ad perpetuū. sicut enim est vñ
 regnū ecclesie: ita oportet q; sit vna scientia & lex. alias di
 uisio legis vel sciētie diuisio esset regni & desolatio. quia
 hoc est q; q; spectant ad salutē. supra. s. p. i. s. est tñ con

siderandū. vt est expressum. rxi. q. ij. s. ca. Tertio eccle
 sia dicit vniuersalis quantū ad remediū. q; curat vniuer
 saliter oia hoim peccata: & omnia hoim coriner sufficiens
 tia remedia & vniuersalia septē. scz sacramēta: que ab vno
 remedio saluari per qd omnes liberant efficacā sortun
 tur: scz a christo. et in dōmen. fidei. s. fi. Et ideo ecclesia de
 vniuersalis: q; vniuersalem continet viā anime liberāde.
 scz christū: qui de se ait Jo. rxiij. Ego sum via veritas & vi
 ta. Tū dicit Aug. r. de ciui. dei de christiana religione loz
 quens. Hec est religio que vniuersalē continet viam anis
 me liberande. hec em̄ est quodāmodo regalis via: que du
 cit ad regnū nō rēporali fastigio mutabundū: sed eter
 nitatis securitate securum. Nam que alia est vniuersalis
 anime liberande: nisi qua vniuerse anime liberantur: Ac
 per hoc sine illa nulla aia liberatur. Hec est in qua liberāz
 dozūm credentiū vniuersalis via: de qua fidelis Abraam
 diuinū accepit oraculū. In semine tuo benedicentur oēs
 gentes. Ben. rxi. Gal. iij. Hec est vniuersalis via: de qua
 in sancto ppheta dictum est. ps. lxxvj. Et cognoscamus in
 terra viā tuam: in oibus gentibus salutare tuū. Omnib?
 ergo modis dicitur ecclesia vniuersalis. De cuius vniuers
 salitate quantū ad aliquos predicoz modos dicit Iudo.
 in lib. de origine officioū. Ecclesia vocatur pprie q; oēs
 ad se vocat: atq; in vnum congreget. Catholica aut ideo
 dicitur: q; per vniuersum mundū est cōstruita. Vel qm̄ ca
 tholica. i. generalis in ea doctrina est ad instructionē hoz
 minū de visibilibus atq; inuisibilib? rebus celestiu & terz
 restrū. Vel ppter omne hominū genus ad pietatis sub
 ieccionē tam principū q; qui principatur oratoz & idiotaz
 rum. Et omni em̄ genere hominū colligenda est ecclesia:
 etiā ab ijs qui fastu & superbia seculari a fide & humilitas
 te videntur aberrare. Vel d; vniuersalis propterea q; ge
 neraliter curat oim peccata q; per corpus & animā peris
 ciūtur. de peni. di. iij. sunt plures. De vniuersalitate etiam
 ecclesie dicit Boe. in li. de trinitate. Christiane religionis
 reuerentiā plures vsurpant: sed ea fides pollet maxime
 ac solitarie: que tum ppter vniuersaliū pcepta regulas
 rū: quibus eiusdē religionis integratur authoritas: tum
 ppterea q; eius cultus per oēs pene mūdi terminos ema
 nauit: catholica vel vniuersalis vocatur. Dicitur autē
 regule vniuersales pceptosū in religione christiana: q; prozunt
 nō vni populo: sicut lex filijs israel: nec vni sexui: sicut ciry
 cūctio masculis. et de bap. maiores. sed omni populo: ois
 cūctio: omni deniq; etati atq; cōditioni iudicunt. Tū em̄
 fides: vnus baptismus: vnus sacrificij ritus: vna charitas:
 vna spes oibus predicatur. Vel dicuntur vniuersales
 regule: q; eis nihil falsitatis: nihil iniquitatis admiscetur
 in quocūq; ar. vel casu. ij. dist. fi ad scripturas. cum. ij. c. seq.
 Vel dicuntur vniuersales regule: quia totā vitā hominis &
 omne quod ad ipsum quolibet modo pertinet: cōtinent
 et ordinant. l. ij. di. regula. In lib. etiam de fide christiana
 de vniuersalitate ecclesie dicit idē Boetius. Dat christus
 formā discipulis suis baptizandi & docendi salutaria: effi
 caciā quoq; miraculozū: atq; vniuersum mundū ad vitā
 precipit introire. vt predicatio salutaris: non iam in vna
 tantū gēte: sed oib; terrarū predicaretur. Diffundit ergo
 per mundū celestis illa doctrina: adamantur populi. insti
 tuūtur ecclesie. fit vñ corpus qd mundi latitudinē occupat.
 Quam vero mirabiliter sit ecclesia dilatata & dif
 fusa per mundū: vt merito ex hoc vniuersalis dicat: hinc
 patet: q; non armis aut ciuili potētia cōstituit ecclesia: neq;
 magicis artibus: vt quidam heretici garrientes dixerūt
 quos pulchre improbat Aug. rxiij. lib. de ciui. dei. sed cuā
 gelij predicatione: diuine potentie miraculis: virtutū ex
 emplis: sanctorū patientia: periculis & laboribus: & san
 gumis effusione: et varijs passionum et tribulationum
 generibus. rxi. q. i. futuram. in prin. vnde Darimus. Nos
 uerimus itaq; quia nō sine magno discrimine: de religio
 nis veritate disputamus: quam tanto: ū sanguine confus
 matā videmus. Deinde qles fuerint ipsi primi predicator
 p v

Ecclesi
nitium

Preces
regule
cur
vniuers
fales.

Christi
ane reli
gionis in
cremēta
qualia
fuere.

res per quos mundus creditur: et ecclesia creuit per totum orbem: notum est. quia non poteres fin seculi: sed pauperes. non sapientes mundi sapientia: sed idioti. *Act. iij. ibi. Videtis autem Petri constantia. et Jo. ix. per totum quod homines essent sine literis et idiote et non nobiles: non diuites: sed homines infirmi et illiterati: ignobiles et pauperes piscatores. de hoc. i. ad Cor. i. et de pben. venerabilis. vii. Damasco. li. iij. Evangelium cognitionis dei predicatum est: non bellis et armis: et exercitum aduersariorum deuincens: sed pauci nudi pauperes idioti persecuti: uerberati: mortificati: crucifixi: sum in carne et mortui et resurgente predicantes: sapientibus preualuerunt. *Itē. h. yb. sup. Mart. homilia. xvi. Si autem homines duodecim orbem terrarum conuerterunt: et cogita quanta est nostra malitia: quum tanti existentes: eos qui reguntur non possumus corrigere: quos decem milibus mundis oportebat sufficere. Sed signa eius habebat: sed non signa eos mirabiles fecerunt. Multi enim etiam demones proficiētes: quia iniquitate operati sunt: non sunt facti mirabiles: sed puniti. i. q. s. teneamus. Sed quid iniqua est quod eos ostendit magnos? Pecuniarum contentus: glorie despectus: ab omnibus huius vite negotijs ereptio: que si non habuissent: et si decem milia mortuorum suscitassent: non solum nulli profecissent: sed et seductores existimati essent. Est igitur ecclesia catholica. i. vniuersalis. ac inde qui ab vniuersalitate recedunt: non catholici: sed heretici quasi diuisi recte vocantur. vt colligit. i. q. i. catholica. c. bi. qu. c. si quis confugerit. c. arrianos. ibi. qm cum a catholica eorum actores discederent et c. rxiij. q. iij. pro mēbris. ibi. seruientes principibus nostris aduersus ecclesiam catholicam et c. rxiij. q. iij. cum quibus. in dn. et c. inter schisma. *C. 3. Et hoc autem quod ecclesia vniuersalis dicitur: potest accipi alia conditio eius: scilicet quod sit copiosa et sibi sufficiens. quanto enim multitudine est vniuersalis: tanto sufficientior: propter mutuum adiutorium eorum qui sub hac vniuersalitate continentur. vel quod ecclesia potest alio modo dici vniuersalis: propter spiritualium bonorum multitudinem: que in ea est: de christi fonte procedens: quod de plenitudine eius accipit ecclesia sua plenitudinem. *Joā. i. id est quod quod vniuersalis dicitur: eius copiositas in se manifestat. *C. Illud etiam pretereundum non est. quod sicut ecclesie vniuersalitas non tollit eius vnitatem: vt ex dictis in precedētibus. s. p. sic nec ecclesie vnitatem tollit eius vniuersalitate. *Immo in ipsa vniuersalitate datur intelligentia vnitatis. *Itē dicit *Isid. viij. lib. etymol. quod vniuersalitas ab vno cognominata est: propter quod in vnitatem colligitur. *Nā in logica vniuersale dicitur quod multa in vno colligit: quod est vnum in multis et de multis. accipitur enim ab intellectu ex conuenientia et consuetudine multorum. omnis autem conuenientia vnitatis est. *Est igitur ecclesia ita vna: quod vniuersalis: et ita vniuersalis: quod vna. *Itē propter vnitatem et vniuersalitate pariter vere potest dici republica: vnde et ei comparatur. *C. de sacro. eccle. vt inter diuinum. *Nā republica est res populū. *Populus autem est multitudinis certus iuris consensus et vnitatis communio ne sociatus. vt patet ex definitione *Tullij. quam *Aug. sepe inducit. *Immo fm hanc definitionem nulla contraria de vere republica nisi ecclesiastica: quod in ea sola est hanc iustitia: et vera vnitatis et vera communio. *ar. rxi. q. i. dilectissimis. *C. 2.*******************

Scitans quid sit.

Sicut sup hoc vltimo demonstrandum quod ecclesie res quum est sancta: et quod. *L. circa quod primo videndum quod est sanctitas. *Definitio autem sanctitatis ponit Dionysius. c. i. de diuinis nominibus. dicens. quod Sanctitas est ab omni immunditia libera et perfecta et omo immaculata munditia. *Lamen fm *Lassio. in lib. collationum. collatione theone de nocturnis illusionibus. in plus se habet immaculata quam sanctus. *Secundum hoc igitur dicitur ecclesia sancta quod ab omni immunditia munda est in se. *et dist. quibus. in fi. de peni. dist. i. ecclesia. et in qua est munditia predictas tres conditiones habens. *Est enim in ea munditia libera: quia cuiuslibet immunditie seruicute libera existit: quod qui facit peccatum: seruus est peccati. *Joā. viij. ij. *Per. ij. et *Roma. vi. *Et in ea munditia perfecta: quia***********

nihil ei munditie deficit. *Perfectum enim est. cui nihil deest. *Est in ea munditia immaculata: quia nullo extrinseco vel intrinseco inquinari valet. *arg. xv. q. vlti. *Sanctitatis ecclesie in se. *Sciendum quod sanctitatem requiritur carentia immunditie. vt patet ex definitione supra posita. *Est autem duplex immunditia creature rationalis. *Vna quidem culpabilis: vt erroris: aut ignorantie. et vtraque harum distinguitur fm diuersitatem culpam et errorum. *Ab immunditia culpabilis beratur et mundatur creatura rationalis per gratiam: per quam fit remissio peccatorum. de peni. dist. i. nemo potest. et c. quantilibet. de cose. dist. iij. sine penitentia. *Ab immunditia vero erroris ignorantie mundatur per sacram doctrinam. *xxvij. dist. i. h. cuius principium est fides cuius est purificare corda. vnde *Act. xv. *Fide purificans corda eorum. *Et quod ad bene operandum sacra scriptura dirigit: et gratia adiuuat: ideo ecclesia sancta dicitur: propter opera bona et virtutes. *Et quia gratia cofertur in sacramentis. i. q. i. mul. ti. et c. quicquid. et de sacra vnc. c. i. ideo ecclesia sancta dicitur: quia per gratiam sanctificatur et mundatur. *Sunt enim sacramenta remedia sanctificationis contra immunditiam ois peccati. *ar. xv. q. vlti. *Sanctificantibus. *Et quia per gratiam deus nobis inhabitat ipse: ideo ecclesia sancta dicitur: quia per diuinam presentiam inhabitat in sanctificatur. *vnde in ps. lvi. dicitur. *Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. *Deus in medio eius non commouebitur. et iterum in ps. lxi. *Domini tuam decet sanctitudo dne. et de immo. et c. *decer. lib. vi. et c. ad *Loz. iij. *Templum dei sanctum est: quod est vos. *vide etiam. i. q. v. et ij. *Loz. vi. *Deiuis templi signum est materiale templum: quod propter hoc ecclesia vocatur: cuius cofertur per episcopum: sanctificationem fidelium: quod monstrat per christum: qui est sanctus sanctorum. vt dicit *Mat. ix. c. sicut. et i. *Joā. ij. *unctione accepistis a sancto. id est a christo. *unctione scilicet interiore: qua et ipse vnctus est per cofortibus suis. *ps. lxiij. *De cuius unctionis plenitudine nos omnes accipimus. et de sacra vnc. c. i. *Decur ecclesie sanctitas et sanctificatio comuniter est a tota trinitate. de qua dicit *Act. vi. *Sanctus sanctus sanctus dnus deus pater et filius et spūs ostendit. *Lamen aliquando tribuitur sanctitas patri propter autoritatem principij. vnde *Jo. xvij. *Pater sanctificauit eos in veritate. *Quod ad quod attribuit filio: maxime propter humanitatem assumptam: fm quam passus est. cuius passione sanctificatur. *Itē. i. ad *Loz. de ipso dicitur: *Factus est nobis a deo sapientia et iustitia: et sanctificatio: et redemptio. *vbi *Bern. *Sapientia in predicatione. *Iustitia in peccatorum ablatione. *sanctificatio in conuersatione. *redemptio in passione. et *Eph. v. dicit aplos. *Christus dilexit ecclesiam: et tradidit semetipsum: pro ea: vt eam sanctificaret. *i. iustitia sancte vite: prius *Dudas cam a peccatis. et hoc *Banacro aque sanctificare: *In verbo vite. i. quo datur vita: quo accedente ad elementum fit sacramentum. i. q. i. *de rabe. *Quo sanctificatus homo accipit vitam eternam. *Ut exhiberet sibi ecclesiam gloriosam: non habentem maculam: quod peccati criminalis: *Nec rugam: dupliciter. ita quasi mundat et simplicem. *Nec aliquid huiusmodi est nullum peccatum pro quo fit: immunditia. *Sed vt fit: sancta: per opera bona: et immaculata in abstinentia mali. *hec verba transferuntur et exponuntur *xxi. dist. *quibus. de peni. di. i. ecclesia. *Quod ad quod attribuitur sancto spiritui. vnde *Rom. i. dicitur. *Spiritus sanctificationis. ipse enim purificatus: est omnis immunditia qui est amor: sanctus: et donum primum: in quo donatur nobis omnia dona: per que tolluntur peccata immunditia. *Est igitur ecclesia sancta: quod ab omni peccato et iniquitate mundata. et virtutibus ac bonis operibus ornata. vnde ad *2. *tun. ij. *Dedit semetipsum pro nobis: vt nos redimeret ab iniquitate: et mundaret sibi populum acceptabilem: sancto: et bonorum operum. *Et etiam ecclesia sancta: quia ab omni errore purgata. *xxiij. q. i. a recta. *cum. ij. c. *scilicet per sacram doctrinam: que munda est et emundans. *Joā. xv.***

Jam vos mundi estis ppter sermonem que locutus sum vobis. De qua etiam doctrina dicitur ps. xvij. Per dñi im maculata cōvertens animas. In qua quicquid est ad salutē rē invenitur. xxvij. dist. hinc etiā. r. c. h. quis gram maticā. Et quicquid est notū r salutē contrariū dānatur. et in pol. e. d. e. r. p. a. c. h. e. r. t. u. i. n. i. q. u. i. q. u. i. d. e. s. t. n. o. n. d. u. b. i. t. e. s. t. e. s. t. e. s. t. f. a. l. s. i. s. s. i. m. u. s. Huc de se dicit in Psalms. vij. c. Justi sunt oēs sermones meimon est in eis ptaū qd nec perierunt: nihil ptaū in fide nihil puerum in morib⁹. In eo igit qd ecclesia dicitur sancta: intelligitur ritus sacramentorū qbus a pctō mudamur: r plenitudo grē r virtutū quibus bona operamur: r veritas r bonitas doct rine qua erudimur r instrumur: q nihil falsum nihil dā nabile continet: sed totū verū r salūferū. Omnes qppe doctrinales institutiones ecclesie sancte sunt: q vel ex scri pturis vritūq; restantē sumptē sunt. Lo. di. si qd diaconus et de accusa. qualiter. ij. li. pñ. Vel ex apostolica traditioe ne. Vel patrū r sanctorū concilio: r ordinatione. Vel ap pte et rationali cōsuetudine. de hoc. r. dist. ecclesiasti canū. r. c. catholica. r. v. di. per totū. r. xv. di. illa. r. di. de quibus per totū. Sancta est ergo ecclesia in pceptis: r sancta in sacramētis r ministris. sancta in operib⁹. sancta in obsecrationib⁹. In ipsa est religio munda r imma culata apud deū r patrem. que est visitare pupillos r vis duas in tribulatione eorū: r immaculatū se custodire ab hoc seculo. Jaco. i. lxxv. di. ad reatū. r. c. vidue. lxxv. di. dist. episcopus gubernationē. Unde de ipsa ecclesia dī: Apoē. r. i. Ipa civitas autē mundū simile vitro mūdo. r iterū ibi. Ibi civitatē sanctā hierusalem nouā descendente de celo. Idec civitas: vt glos. dicit. est iustō r collectio vniuer sa: que dicitur Sancta per iusticiā: Iherusale per vilitatē pacis eterne. Noua q: a vetustate scilz peccati. fm iud. s. ad l. o. v. expurgate vetus fermentum. purgata: descen dens de celo: q iuste viuit in tempore: q beate viuit in eternitate. se totū cognoscit habere a deo. Sancta q dicitur ecclesia: q a terrenis eleuata. Sanctus em in greco dicit agios. i. sine terra. Vere sine terra de se est ecclesia: quia que sunt sunt spirito q sunt super terrā. l. ol. iij. Huius cōsuetudo est in celis. P. h. l. i. i. n. u. c. mēte r affectu: vbi futura est in loco. Sāctū est igitur ecclesie regnū pte omnibus regnis: r nullū aliud regnū sanctū est. Nam regnū Romanorū pte omnibus laudatum legitur in ius titia r veritate: quod tamen immundū fuisse non dubiū est: in quo erat cultus demonū: r omnis spiritus immun di custodia. Unde ppe Roma Babylō. i. Per. vlti. in fi. ibi. Saluat vos ecclesia que est in Babylone. per Baby lonem Roma figurabatur. fm Hiero. i. confusio. figurat banur. Apca. r. vij. in pñ. Nam ipsa fuit mater fornicatioe num: maxime idolo: r abominationū terre. Apoē. r. vij. et multarū iniquatē legū. r plurima spurcitia moū post ea vt Aug. narrat in lib. de ciui. dei.

De explicandā vero adhuc amplius ecclesie sanctitate distinguendum est de sancto: sicut distinguit Isid. in lib. etymol. Dicitur enim sanctum tripliciter. Uno modo dicitur sanctū quod est aspersione sanguinis emūda tum. Hoc modo sanctū dicitur a sanguine. vñ dicit Isido. r. lib. etymol. Sanctū a sanguine hostie nuncupatū est. nihil enim sanctū apud veteres dicebatur: nisi qd sangui ne hostie esset consecratū atq; conspersum. Unde ij qd pur rificari volebat: sanguine hostie rangebatur. vt dixi. r. lib. Iloc autem modo ecclesia dicitur sancta: quātum ad ho mines pertinet: qui sanguine vere hostie que christus est sunt emūdati. vt patet ex autoritatib⁹ apostoli supra. s. p. ccc. d. i. r. r. Epb. inductis. Ihu⁹ hostie memo: ia quoti die agitur in sacramento altaris. de conse. di. ij. qd fit sang uis. r. c. q. corpus. Secundo modo dicitur idem qd firmū. vñ dicit Isid. r. lib. etymol. Sanctū dicitur: qd constat esse sanctū. Sanctū autē est confirmare: r irroga tione pene ab iniuria defendere. Sic leges sancte. C. de le

gi. leges sacratissime. Et muri sancti esse dicitur. Hoc au tem modo ecclesia dicitur sancta: q; diuina sanctione r eter na lege firmata est: nec eā violare fas est. r. iij. di. c. i. r. dist. enūmuro. r. dist. quāuis. Nā vt apostolus ait. s. ad l. Coz. iij. Si quis templū dei violauerit: disperdet illū deus. l. o. firmata quidē ecclesia est in bono: r contra malum: r hoc per gratiā. de qua dicitur ad l. Heb. r. iij. c. Optimū est gras tia stabilire cor. l. o. firmata est etiā in conuictione ad deū q: firmiter deo adheret. ita q; nec mo: s. nec vita ipsam se parant a charitate dei. Rom. vij. Sed in hac vita imper fecta habet infirmitatē: in futura autē firma erit. ar. de pe. di. ij. s. q. vero reprobi. a. d. fi. l. o. confirmatur autē principali ter a deo. s. ad l. Coz. i. l. Confirmabit vos vsq; ad finem nihil crimine. r. s. Per. v. Ipse confirmabit solidabitq; r in ps. lxxiij. Ego confirmauī colūnas eius. l. aplos eorūq; succo: s. c. s. o: s. qui vt colūne sustinent edificium ecclesiasticū. n. q. vij. accusatio. et de accusa. qualiter. ij. s. licet. et in demē. de penis. si qd suadente. Quoz est alios qui sunt in eccle sia cōfirmare: r hoc maxime ad summū pastore pertinet: christi dico vicariū r successorē Petri: cui a dño dicitur est l. u. c. r. r. di. s. in fi. Tu aliquādo cōuersus cōfir ma fratres tuos. vbi glos. Sicut ego te orādo p: o: tē: ne deficeres: sic tu infirmiores fratres crepto tue penitentie cōforta: ne de venia desperent. ad hoc. l. di. cōsiderandum. Et in l. x. di. r. v. c. Sanctuarium tuū dñe quod firmāues rūt manus tue: ecclesiam scz que fm apm. s. ad l. lino. iij. r. iij. di. in noie dñi. ibi. colūna dei viuētis. i. ecclesia. s. a pe ne videt nutare. Est colūna r firmamētum veritatis. fir ma em est in sacramētis: firma in documētis. licet enim statuta variētur p: ynerare locorū r temporū r personarū: ea tamē que sunt ad salutē necessaria: stabilia sunt r firma. r. iij. dist. scit sancta. r. c. illa. r. iij. di. per totū. r. r. q. s. per totum. et de cōsangu. non debet. Tercio modo dicitur sanctū quod est diuinis obsequiis r diuino cultū applicatū. fm quē modū vestes sancte ecclesie r vasa san cra r loca sancta r dies sancti dicunt. ad hoc. r. iij. di. s. n. l. licet. et de re. per. m. incipia. ad hoc de cōse. di. s. in sancta. r. c. vestimenta. r. dist. multi. r. v. q. i. placet. r. v. q. iij. artē tendū. r. c. s. f. o: r. Unde sanctitas sic sumpta: est virtus que deo exhibet debitū cultum. quā definit Andronicus: dicens q; Sanctitas est virtus faciens fideles: r seruātes que ad deū iusta sunt. r hoc modo ecclesia sancta est: quia vni⁹ veri dei cultui dedicata est: immo in ea sola est verus dei cult⁹. s. q. s. extra catholica. l. o. lere siquidē deū: est exi bere ei debitū honorem: r debitū famulatū: siue interius siue exterius. Un duplex est cultus dei: scz interior: r exte rior. Interius em colitur deus: fide spe: r charitate. Exte rius autē per exteriora obsequia. Et vt summarie dicatur de ijs in quibus dei cultus cōsistit. Sciendū q; ad dei cultū pertinet mentis deuotio: per quā voluntate deo subdimur: r promptā volūtatē ad ei famulandū habem⁹. mus. nil em deo offertur dignius: dona volūtatē r corde. ps. lv. In me sunt deus vota tua. que reddā laudationes tibi. vñ d. Greg. Ante dei oculos nūq; est vacua manus a munerē: vbi arca cordis est plena bona volūtatē. ad hoc iij. q. vij. in grauib⁹. r. iij. q. v. scriptum. r. iij. q. s. odi. r ta li bone voluntati vera pax datur. lucc. ij. Ad dei cultū pertinet oratio: per quam in deum mente ascendimus: et decentia r salubria ab ipso petimus. Ad dei cultū per tinet adoratio: tam spiritualis r interior: que fit in spiritu Joā. iij. Veri adoratores adorant in spiritu r veritate. q; corporalialis r exterior: que consistit in humilitatione corpis per genuflectiones prostrationes r alia huiusmodi copozalia signa. Ad dei cultum pertinet oblatio sacrificiorum: que soli deo vni⁹ r vero sunt offerenda. de his le gitur r no. de con. di. ij. venerabiles. Offertur autē in ecclesia vni⁹ precipuū r verissimū sacrificiū: scz sacramētū copozis r sanguinis christi. in quo sacramento ille veracit ter continet et sumitur: q; seipsum obtulit sacrificiū r hos tiā deo in odorem suauitatis. Epb. v. Idē ipse sacerdos

Cult⁹ vni⁹ hec complex ctitur.

Sacrificia spūalia deo offerēda

et sacrificium: cuius vnus et veri sacrificij vniuersa anti-
 quorum sacrificia figura fuerunt. Hoc sacrificium quidē
 semel est oblatum in precij: sed recollitur iugiter in eccle-
 sia per mysterium quod quidē consecratur et offertur my-
 sterio (alms ministerio) sacerdotū p salute populi et ipsoiū
 ad hoc est de sum. trini. c. f. vna. i. q. i. multi. de cose. dist. ii.
 nec moyses. c. acceperunt. c. verum. c. in calice. c. qd fit san-
 guis. c. quia corpus. c. re vera. per totum. ¶ Sunt et alia
 sacrificia spūalia: que fideles deo offerunt et offerre te-
 nentur. Sacrificium quidē spirituale est: contritio. et huius
 militatio cordis. ps. l. Sacrificium deo spiritus contribus
 larus: cor contritum et humilatum deus non rec. de peni.
 dist. i. nō sufficit. c. in actione. Sacrificium spirituale est
 castigatio et maceratio carnis. vñ apostolus ad Rom. vii.
 Obsecro vos p misericordiam dei vt exhibeatis corda ves-
 tra hostia viuentem et. Hoc sacrificium offerebat Paulus:
 quū dicebat. Castigo corpus meum et. ad Cor. iij.
 xxiij. q. v. si paulus. Huius sacrificij sacerdos est ratio. al-
 tare cor: hostia corpus: ignis charitas. de quib⁹ dñs ait
 Beuit. vi. Ignis in altari meo semper ardebit: quē nutrit
 sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies. quia
 ne seruo: charitatis deficiat: meditationē dominice pas-
 sionis in corde ratio aggregare pcurat. ¶ Qualiter autem
 tenet hoc hostia immolada significatur quū dicitur Beuit. i.
 Detracta pelle hostie artus in frustra cōcident. Hostie pel-
 lem detrahimus: quū in exterioribus nō gloriamur: nec
 sumus herodes. i. in pellibus gloriātes. ps. lviij. In mul-
 titudine diuitiarum suarum gloriāntur. Artus in frustra
 cōcidentes: quū singulorum membra vicia referamus.
 als dicitur illud Eccl. i. xxiij. Unus edificans et vn⁹ des-
 truens: qd prodest illis nisi labor: vnde. i. ad Cor. v. Do-
 dicum fermeti totam massam corrumpit. et illud. Desceat
 peccator: quia offendens in vno factus est omnium reus.
 Iaco. ij. est de reg. iur. desceat. qd qualiter intelligatur ex-
 ponit Aug. de peni. dist. v. consideret. vnde Saul precipis-
 tur. i. Regū. xv. percutit Amalech: qui interpretatur gens
 butra. i. carnis vitia. et demolere vniuersa eius. quod quia
 nō obsequauit: regnū amisit. Sed quia multi hoc faciunt
 tantū propter captandam famā: ecclesiam vel prebendam:
 sequitur in auctoritate. Et subsident in altari ignem: scz
 charitatem. Struc lignoū ante cōposita. i. sanctorum co-
 gitationū congerie subministrata. Et membra que cesa
 sunt: desuper ordinantes. i. ordinatione congrua compos-
 nentes. quia sicut ait glōf. super Rom. ij. c. Cōpositio cor-
 poris indicat qualitatem mentis. ps. dist. i. n. et Eccl. i. xij.
 de conce. prebe. c. quia diuersitate in decisa. Amicus cor-
 poris et risus dentū et incessus hominis enuntiant de il-
 lo. Et quia cōpositio exterior: ab interiori confurgit. iuxta
 illud ps. lxiij. Omnis gloria eius filie regis ab intus. scz
 quitur. Laput. i. intentionē. et de sacra vnc. c. f. et cuncta q
 adherent iecori. i. affect⁹. Intestinis a stercoibus innum-
 dantū cogitationū. Et quibus a puluere affectionum et
 actionum. Lotus aqua. i. lachrymis emundatis. ps. cxvij.
 Excitatus aquarū deduxerunt oculi mei. Jo. xij. Sacrificiū
 spūale est quod liber iustitie et misericordie opus. ps. iij.
 Sacrificate sacrificiū iustitie. Sacrificiū spirituale est des-
 sentio veritatis. vnitas charitatis. de peni. dist. iij. §. n. c. si
 quis autē. Sacrificiū spirituale sacrificiū laudis. de quo
 ps. xlij. Sacrificiū laudis honorificabit me. Heb. vi. Per
 ipsum offeramus hostia laudis semper deo. Sacrificiū
 spūale a malo oīi capere: et mādata seruare Eccl. i. xxxv.
 Sacrificiū salutare est attendere mandatis: et discedere
 ab omni iniquitate. Et generaliter sacrificiū completum
 est deo perfecte corpus et animā offerre. vnde Ber. Ehis
 stus pro nobis obtulit hostia preciosam q̄ habuit: se to-
 tū: quia mirū precioso esse nō potuit. et nos ergo facias
 mus qd possumus: offerretes illi optimū quod habemus:
 scilz nosmetipsos. corpus in sacrificiū spiritū in holocaus-
 tum. Unde Judicū. v. Qui propria voluntate obtulistis
 vos discrimini: benedicite dño. ¶ Duo autem sunt actus

perfecti sacrificij. operatio et oratio. primus significat per
 altare holocaustū in quo macrabantur animalia. i. mo-
 tus carnales et alia vitia. vtpote Superbia macatur per
 humilitatē. Avaritia per elemosynarū largitatē. Inu-
 ria per castitatē. Secundus significatur per altare incen-
 sū: vbi adolebantur thymiamata. i. deuotio. Suspiria: et san-
 cta desideria. Primū erat in atrio: et operum erat et ere.
 q: operatio fit in exterioribus: et semper ea sequi debet so-
 nus confessionis: quia multipliciter cōtingit peccare in
 operabilibus. vñ Job. ij. Verebar oia opera mea. de pe-
 di. ij. si enim inquit. Alterū erat in sanctuario et operum
 erat auro purissimo. quia oratio fit in intimis cordis: se-
 pe comitatur eam dulcedo cōtēplationis. ps. lxxv. Des-
 mo: fui dei: et delectatus sum. Et ex vtroq; odor: suauissi-
 mus surgit ad deū. vnde ps. lxxv. Holocausta modullana
 offeram tibi. i. opera pinguedine charitatis refera: cum
 incenso arteū. i. cum oratione quam apostoli nobis tradi-
 derunt: sicut ipsi a deo acceperunt. Vocatur apostoli arte-
 res: quia dicitur gregi dominico prebuerūt. vñ q. i. salu-
 taris. de vtroq; altari legitur Beuit. xv. Sacrificiū postro-
 mo spirituale omnium completum: quilibet actus virtu-
 tis: et quodlibet opus bonū in deum relatum: et ad eorum
 beatitudinem ordinatū. sicut per Aug. patet. lib. de ciui-
 dei. c. vj. vbi agit de multiplici sacrificio. ¶ Ad dei cultū
 pertinent oblationes: decime: et primiti: que cedunt in cultū
 vsu illoū qui sunt ministri diuini cultus. et si omnes
 fideles deū colant: specialiter tamen quidā sunt ad minist-
 teria diuini cultus perficiēda deputati. ad hoc est de dec.
 c. f. et c. tua nobis. ibi. quibus eas ipse p suo cultu cōstitit.
 xvj. q. i. reuertimini. de conse. dist. i. omnis. et de vno. §. i. q.
 causa. Ad dei cultū pertinent edificatio et dedicatio templi:
 ploū et altarum: vnciones quoq; et ablutiones: transi-
 rationes et aspersiones: cōsecrationes et benedictiones: que
 in ecclesia fiunt: siue locorū: siue ministrorū: siue vestro-
 siue vestro: vel aliarum quarūcūq; rerum: que ad dei cul-
 tum qualitercūq; applicantur. ad hoc de conse. dist. c. l. et
 per totū. et de sacra vnc. c. f. et de conse. eccl. vel al. per to-
 tum. de conse. dist. iij. aquam. xvj. dist. cetero. xvj. dist. per
 ctis. ¶ Ad sanctitatē quoq; ecclesie pertinet non solum cul-
 tus qui exhibetur deo: sed etiam ille qui exhibetur angelis
 et hoibus sanctis. qui tamen cultus est alterius rationis:
 q̄ ille q̄ exhibetur deo. et vocat talis cultus: dulia a theos:
 logis: quod est reuerētia facta creature. de hoc no. de con-
 se. di. iij. perlatū. c. venerabiles. Huius dulia fit seruo:
 dño sed latia detur. Hyperdulia. i. maior: dulia debetur
 christi: in quantum est creatura. et cruci. merito igitur
 ecclesie regnū dicitur et est sanctum. ¶ Ad hanc con-
 ditionē pertinet illa conditio ecclesiastica regni: quia dicit
 iustum et bonū: quia optimis legibus et sanctis motibus
 viuūt. Ad hanc conditionē pertinet eius perpetuitas. nam
 sanctū dicitur vno modo idē quod firmū. Ipsa vero per-
 petuitas firmitas et permanentia essendi est. Ad hoc etiā
 pertinet ecclesie firmitas: q̄ vincit et expugnari non potest.
 ¶ Ad sanctitatē etiā ecclesie pertinet illa conditio: quia dicit
 copiosum. dicit em ecclesia facta ppter copiam bonorū
 spūaliū et charitatarū. immo nullū est spūale bonū: qd in
 ecclesie sanctitate nō cōprehendat. hec aut spūalia bona
 sunt vere diuitie per quas reddidit ecclesia copiosa. vñ ps.
 cxj. Gloria et diuitie in domo eius scz ecclesie. hec sunt scri-
 pture canonicę: et earū multiplices expositiones gr̄ gra-
 tis date: virtutes: dona: et varia multo: um opera: quibus
 oibus abundat ecclesia: per illū qui est omnium dñs datus
 in omnes qui inuocant eū. ad Rom. x. in quo sunt omnes
 thesauri gratie et sapientie. et Col. ij. Et de istis diuitiis dicit
 ap̄ta. i. ad Cor. i. Quia in omnibus diuites facti estis in
 illo. Est ergo ecclesie regnum sanctū: et ab illo sanctifica-
 tum qui ait Beuit. xij. et. i. Per. i. Sacti estote: quonia ego
 sanct⁹ sum. lxxvj. dist. oportet. Quicūq; igitur criminatus
 est: de isto regno quantū ad deū non est. Nā si fit in man-
 ro: nō est in merito. de pe. di. f. ecclesia. ibi. qui ergo peccat

Sicut
que quo
fuerunt.

Ecclesia
cur apos-
tolica
pescet.

tot: est aliqua sordemaculatus: non potest de ecclesia christi appellari. Sanctitas hominis incipit in statu penitentie: proficit in statu iustitie. sed perficitur in statu glorie. Unde ait dñs Moyses. Exod. xij. Uade: et sanctifica populum hodie: et cras: lauantes uerimenta tua: et sint parati: ut in diem tertium. i. ad statum glorie que parata est eis. unde Datab. xxv. Percipite regnum quod uobis paratum est. unde Ber. Si propofueris in corde tuo declinare a malo: facere bonum: tene quod accepisti: et profice in melius semper. sed si aliquid minus fuisse egeris (ut est humana fragilitas) non in eo persiste: sed penitere et corrigere: et eris sine dubio sanctus: sed cui interim clamare necessesse sit. ps. lxxv. **U**ltodi aiam meam quam sanctus sum. unde Apocal. vlti. qui sanctus est: sanctificetur adhuc. lxxij. dist. dicitur. **A**les facti in conspectu dei manducant et bibunt. de peni. dist. i. et uenit. ubi hoc exponitur. Et hec est dei uoluntas sanctificatione uestra. i. ad **U**hesal. iij. Unde et omnis sanctus sacerdos est: qui se totum deo immolat. i. dist. multi. Sed non est sanctus: ut est dñs. i. Reg. ij. qui est sanctus sanctorum. **D**anie. ix. **E**piscopi etiam precipue sancti erunt. C. de epif. et deri. si quis in hoc genus. ibi. cui sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit. et in aur. de san. c. l. ep. et in rubro et nigro. et precipue per amplius papa. Quis enim sanctorum esse dubitet: quem aper tante dignitatis attollit. i. dist. c. s. et omnes corpus christi offerret. i. q. i. neg. enim. lxxvij. dist. decernimus. **S**anctum facit affectio sancta: sanctus timor: domini: et sanctus amor: ijs affecta anima quasi duobus tribus dominum comprehendit: dimplicetur: fringit: et tenet: dicens. **E** enim cum: nec dimittam cum. **A**n. in Bern. de consideratione li. i. item Ber. **T**ria faciunt hominem sanctum. uictus sobrius. acrus iustus. scilicet pius. **H**is apparere sanctus: circa uita tua esto austerus. circa alios benignus. audiant te homines parua mandantem: et grandia facientem. **L**hyso. super Datab. **U**ltimo restat considerare quod ecclesie regnum est: dicitur apostolicum. Ecclesia quidem dicitur apostolica. **P**rimo quia in apostolis inchoata et initiata. ipsi enim fuerunt primitie populi christiani quantum ad tempus gratie reuelate. lxxv. q. i. s. hac itaq. ibi. unde de plebe iudica primum apostolos elegit: quos quasi fundamentum ecclesie instruit. Sicut autem primi fuerunt: finit tempus: ita fuerunt precipui finit spirituales perfectionem. et lib. vi. de elec. fundamenta. lxxij. q. ij. legatur. ibi. siue ab apostolis ipsis quos potiores merito fuisse non dubium est. unde **H**eg. in moral. lib. xij. **P**ropheta precipuus cetera carnis desideria: apostolos spirituali amore transcendere admirans. ait **E**sa. lx. **Q**ui sunt hi qui ut nubes volant: ac si aperte dicat. **N**os per terram gradis mur: qui adhuc coniugis implicamur et propagande soboli operam carnis impendimus. **I**sti uero non ambulat in terra: sed ut nubes volant: qui dum celestia appetunt: de terrenis desiderijs nihil tangunt. **I**tem idem in homilia. **A**mbulabat iesus. **Q**ui sunt isti qui ut nubes volant: **E**sa. lx. **A**postolos terrena continententes: mente celestibus appropinquantes: uerbis pluentes: miraculis coruscantes: et quos a terrenis contagijs sancta predicatio et uita sublimis suspenderat: hos volantes pariter et nubes appellat. **U**nde et apostolus de se. et de his apostolis loquens. ait. **R**om. viij. **N**os ipsi primitias spiritus habentes: glof. id est spiritum sanctum habentes: et retere prius: et ceteris abundantius. et. **U**hesal. ij. **E**legit nos deus primitias in salutem: scilicet nostram et omnium genium. **E**t quia primum et perfectum in quolibet genere: causa est omnium que sunt post: **I**deo secundo dicitur ecclesia apostolica: quia per alios propagata: et usq. ad mundi terminos: uerbo predicationum extesa. **P**s. lxxij. **Q**uia in omnem terram extiuit sonus eorum: et in fines orbis terre uerba eorum. **R**om. x. xij. dist. in memoria. et lib. vi. de elec. fundamenta. **I**psi ergo patres et progenitores fidelium. **I**psi edificatores et fundatores ecclesie: quam doctrinis

mira culis: exemplis: et effusione sanguinis plantauerunt. ut pre. capi. fundamenta. et. lxxij. dist. in quorum uices. et. xij. dist. c. ij. **U**nde **L**uce. vi. simile **D**ara. iij. et **D**atab. x. dicitur quod christus elegit duodecim: quos apostolos nos minauit. ut dicit glof. quos ad propagandum auxilium salutis humane per terrarum orbem factores fidei destinaret. **I**tem ibi glof. super uerbo. **E**legit duodecim. ut quas dratum orbem fidei trinitatis insignirent. **E**t quia eiusdem est producere aliquid: et gubernare illud: **I**deo tertio dicitur ecclesia apostolica: quia per apostolos gubernata et administrata. **I**psi enim ecclesie ordinarores. et. dist. in. palam. **I**psi dispensatores. lxxij. dist. dispensatio. **I**psi ad ministratores. i. **L**oz. iij. **I**psi pastores. et. lib. vi. fundamenta. ra. s. i. **I**psi doctores. ij. q. vii. sententia. **I**psi principes. **P**s. lxxij. **C**onstituit eos principes super omnem terram et. lxxij. dist. quorum. **I**psi pontifices. quid sit. vide. xij. dist. c. j. **P**s. pontifices. **I**psi reges a regendo ecclesiam. ij. q. i. see lus. **I**psi duces. q. uacatum gregi dominico prebuerunt. vij. q. i. sciscitaris. **I**psi sunt duodecim porte ciuitatis: de quibus dicitur **A**pocal. xij. ca. q. ciuitas habebat murum magnum et altum: habens portas duodecim. ubi dicitur glof. q. per portas sanctos intelligimus apostolos: per quorum fidem et doctrinam in sancta in ciuitatem introimus. **E**t quotquot hominum ad christum conuertuntur: per ipsorum eruditionem sanctam ciuitatem ingrediuntur. **I**psi sunt duodecim fundamenta eiusdem ciuitatis: sicut in eodem capitulo scribitur: q. murus ciuitatis habebat fundamenta duodecim. **N**ec enim christus sit ecclesie fundamentum primum et principale. i. ad **L**oz. iij. et de bap. c. iij. s. porro. et in dem. de sum. trini. fidei. **T**amen apostoli sunt fundamenta secundaria. et de elec. fundamenta. lib. vi. **U**nde illud ad **E**ph. ij. **S**uper edifficati supra fundamentum apostolorum et prophetarum. **S**ed christus est primum et maximum fundamentum: supra quod taquam petram firmam est fundata ecclesia. **D**atab. xvi. et. xij. dist. in memoria. et. pre. cap. fundamenta. **S**icut enim dicitur sanctus sanctorum. **D**aniel. ix. et. pastorum. s. **P**er. vlti. et. xcv. dist. esto. sic dicitur fundamentum fundamentorum. **D**e his secudarijs fundamentis scilicet apostolis dicitur. i. ad **L**oz. xij. **Q**uodam quis dem posuit deus in ecclesia primum apostolos. glof. **P**rimum dignitate et tempore uite christi predicantes: et omnium ordinarores et iudices. et **H**eb. xij. **A**ccelsistis ad ecclesiam primitiuorum: id est apostolorum. **Q**ui primi crediderunt: et quorum fidei alij adiuncti sunt. **H**is beatis apostolis succedit in ecclesia episcopi. lxxij. dist. quorum uices. xij. dist. in nouo. et de sacra vne. c. i. s. **Q**uorum precipuo et primo scilicet **P**etro succedit primus prelatas et summus pontifex: uniuersalis ecclesie pastor: et rector: qui et papa dicitur: id est pater patrum: vel pastor: pastorum: vel admirabilis. **D**icitur etiam papa summus: non consummatione sed capacitate. non comparatione meritorum sed ministerio. **E**st enim summus inter ministros. **B**ern. de consideratione lib. ij. **A**postolicus etiam nominatur: quia uertici apostolorum succedit scilicet **P**etro. et quia toti ecclesie que apostolica dicitur preffidet. **L**xxij. dist. c. i. c. oportebat. c. si quis ex episcopis. **R** Sed illud queritur quare magis dicatur apostolica: quam prophetica: **A**d quod dicendum: q. propter ampliozem gratiam que fuit in apostolis: et lucidioris doctrinam atq. diffusiozem: que per totum mundum est dilata. unde xij. dist. ita dñs. **I**ta dñs noster iesus christus humani generis saluator: instituit ut ueritas que antea legis et prophetarum preconio continebatur: per apostolicam tubam in salutem uniuersitatis extiret. **A**dhuc apostoli filij sunt prophetarum et antiquorum patrum. unde in **P**s. lxxij. **P**ro patribus tuis nati sunt tibi filij. constitues eos principes super omnem terram. lxxij. dist. in. quorum. **E**t ideo in hoc quod ecclesia dicitur apostolica ab apostolis: intelliguntur patriarche et prophete: quorum apostoli sunt filij et

Simus

Ecclesia

Tur no pphetis ca dicit ecclesia.

Acquisitio non simpliciter et vera intentione christum sequi: sed ob terram qualibet causam habuit perrendisse. qd enim in itinere co. dis amoxe fide christi percipit: quicqd ingruit: facile vincit. Item supra pie. locum Matt. v. yf. Quem dicunt homines esse filium hominis? subiecit. Hos autem que me esse dicitis: Hiero. Quasi diceret illis: quia vobis sunt humana opinabatur: vos qd dicitis que me esse existimatis: Rabanus. Non autem quasi nescitis sen tentia de se discipulos: vel extraneo: inquirunt. Sed ideo discipulos quid de se sentiat interrogat: vt confessione res cre fidei digna mercede remuneret. Ideo qd alij de se sentiant interrogat seu inquirunt: vt expositis primo sententis errantiu: discipuli probarentur veritate sue confessionis non de opinione vulgarata sed de ipso percipisse dominice reuelationis arcano. ¶ Item i. h. yf. Quando vero dicit de plebis opinione interrogat: omnes respondunt: sed oibus discipulis interrogatis: Petrus tamq os apostolorum et caput pro omnibus responderet. Unde sequit. Respondens Simon Petrus dicit. Tu es christus filius dei viui. Dig. Denegavit quide Petrus aliquem coru esse iesum: que ar- bitratur iudei. Confessus est aut. Tu es christus, qd nez sciebant iudei. sed etia quod maius est filius dei viui. qd et per prophetas dixerat. Vno ego dicit dñs. Et ideo dicitur vniuersum secundu super eminentiam qua superemis nec oibus habentibus vita: quonia solus habet immortalia vitam. qd 2. imo. i. Et est fons vite. quod pprie dicitur deus pater. Vita aut est quasi de fonte procedens: qui dicit Jo. i. in. Ego sum vita etc. Unde Jo. i. Quod factu est in ipso vita erat: et vita erat lux hominu: et lux in tenebris lu- cet: et tenebre eu non cõprehenderunt. Sicut homo missus a deo cui nomen erat Joannes. hic venit in testimoniu: vt testimonium perhiberet de lumine: vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera que illuminat omnem homine venientem in hunc mundum. In mundo erat: et mundus per ipsum factus est: et mundus cum non cognouit. In pro- pria venit: et sui eum non receperunt. Quoru autem receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: ihs qui credit in nomine eius. Qui no est sanguinis: neq: ex voluntate carnis: neq: ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Et veru caro factu est: et habitauit in nobis. Et vis dimis gloriã eius: gloriã quasi virginem a patre: plenã gratie et veritatis. ¶ Hiero. Etiam deum viuum appellat ad cõparationem coru deorum: qui putantur dii: sed mortui sunt. Saturnu dico: Joue: Genereu: Iberculem: et ces- sera idolorum potentia. ¶ Hiero. Etiam deum viuum appellat ad cõparationem coru deorum: qui putantur dii: sed mortui sunt. Saturnu dico: Joue: Genereu: Iberculem: et ces- sera idolorum potentia. ¶ Hiero. Etiam deum viuum appellat ad cõparationem coru deorum: qui putantur dii: sed mortui sunt. Saturnu dico: Joue: Genereu: Iberculem: et ces- sera idolorum potentia.

hanna: eiusdem substantie cum eo qui genuit. ¶ Hiero. Illud autem quod ait: quia caro et sanguis no reuelauit tibi. apostolice narrationi cõparat: in qua ait. ad Gal. i. Et timo non acieui carni et sanguini: neq: veni hierosoly- ma ad antecessores meos apostolos: sed abij in arabia: et iteru reuersus sum damascu. Deinde post annos tres veni hierosoly ma videre Petru. et mansi apud eu dieb: qndes cum. aliu aut apostoloru vidi. nemine nisi Jacobu fratre dñi. Que autem scribo vobis: ecce corã deo quia no men- tio. Deinde veni in partes Syrie et Cilicie. Et iam autem ignorus facie ecclesijs iudee que erant in christo. tantum autem auditum habebant: quonia qui persequebatur nos aliquando nunc euangelizat fidem: quam aliquando expul- gnabat: et in me clarificabat deum. Tamen ibi et sangui- nem iudeos signans. vt hic quoq sub alio sensu demõstre- tur: ap ei no per doctrinã phariseorum: sed per dei gratiã: christus dei filius reuelatus sit etc. ¶ Hilarius. Vel aliter beatus Petrus hic ultra humanos oculos et intendisse et vidisse laudatus est: no id qd ex carne et sanguine est: con- tuens: sed dei filii celestis patris reuelatione cõspiciens. dignuq iudicari est: vt primus agnosceret qd diuinitas esset in christo. ¶ Item super predicto verbo. Filius dei viui. i. h. yf. Nimiru autem si non cõfessus esset Petrus christu proprie ex patre natum: non esset hoc reuelationis opus. nec existimare christu vnum ex multis filijs adopti- uis: beatitudine dignu esset. Nam et ante hoc illi qd erat in naui dixerunt. Vere filius dei es. Et quã transfretassent: venerunt in terram genesar. et quã cognouissent eum vis- ri loci illius: miserunt in vniuersam regionem illã: et ob- trulerunt ei omnes male habentes. et rogabant eu vt vel fims biam vestimenti eius tangerent. Et quicq: tetigerunt: salui facti sunt. Matt. xiiij. sed et Nathanael Jo. i. dicit. Rabbi tu es filius dei. Non tamen beati dicitur. quia non talem confessionem qualem Petrus. Sed vnu ex multis eum existimabant: non vere dei filium: vel est precipuã quide pre multis: non tamen ex substantia patris. ¶ Hiero. autem qualiter et filiu reuelat pater: et patrem filius. non enim ab alio est dicere filium qd a patre: nec ab alio patre qd a filio. Matt. ij. Et nemo nouit filium: nisi pater: neq: patrem quis nouit: nisi filius: et cui voluerit filius reucla- re. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: ego reficiam vos. tollite iugum meũ super vos: et discite a me quia mitis sum et humilis corde: et inueneritis requie ani- mabus vestris. Iugũ enim meũ suauẽ est: et onus meũ leue etc. Quare et hinc manifestu est: qd filius est cõsubst- antialis et coado: andus patri. ¶ Ascendit autem christus ex hinc iam multos credituros quod fuerat Petrus confessus. vnde et subdit. Et ego dico tibi. quia tu es Petrus: et super hanc petram edificabo ecclesiã meam. id est in hac fide et confessione ecclesiã meam. Hinc dicit iam multos credituros quod Petrus confessus fuerat: et erigit eius sensum: et pastorem ipsum facit. Adde hic quod scri- psi de Petro et eius prerogatiua supra. liij. et l. articulus. ¶ Vere igitur est ecclesie regnum gloriose et magnifice gloiosum. Quod et vnum: et catholicu: san- ctu: et apostolicu: et rectissime nuncupatur etc.

Abuit in super re

gnum ecclesie triplicem statũ. ¶ Primo in lege nature: in quo nullũ signum distinctiũ fidelium ab infidelibz habuit: licet habuit primitias oblationes decimas et sacrificia de munerib: et oblationibus. Bñ. iij. xij. q. v. scriptum. de sacrificijs. Bñ. viij. et xij. de conse. dist. iij. quod apud. de decimis. Bñ. xxv. et xij. ¶ Secundo habuit statutum in tempore legis scripte: in quo habuit circũcisionem datam ipsi Abrae. Bñef. xv. de cõse. dist. iij. quod apud nos. per quam distinguebantur qui non erant de lege dei ab alijs. ¶ Habuit etiam statutum in lege vel tempore

Triplex ecclesie status.

celum. Ben. r. fuit autē principū regni eius Babylon et...

vt eruat dñs hierim de manu mea? Et post. Cui exprobra...

Inter reges autē catholicos primus fuit Melchisedech...

Secundū...

Regum catholicorum...

Judicia...

sunt: et vos persequetur. Et magna rō huius inobediētie est vanitas et supbia. iuxta illud Job. xij. Et vanus in supbia erigit: et quasi pullus onagri se liberū natū putat. et in canonica Jo. iij. c. j. Scripsisse foris in ecclesie: si is qui amat p̄māti gerere in eis Diotrepes nō recipit vos et. iij. di. §. hinc etiā. Diotrepes interpretat̄ deoco: infansies. Inter oīa que faciūt infamie est supbia. vt habet de Sen nacherib. iij. Reg. xij. Infansisti in me: et supbia tua ascēdit in aures meas et. C. Sacri aut̄ patres quū ipsi essent mē ministri: vsum gladij rēpō:alis cōmiserūt secularib⁹ et cōmittūt. Et de quūm reges p̄mouēt ad regis fastis glū: de manu p̄secratis recipiūt diadema regale: sceptrū et nudū gladiū. Ad de hic quod scripsi. s. in. xij. et. xxvj. et. xxvij. ar. Et de Hier. de sacerdotibus Anathor Hier. i. et de maio. r. obe. solite. dicit. Jude. s. Macha. vlti. Accipe sanctū gladiū munus a deo: in quo deficiēs aduersarios populi mei israel. C. Si aut̄ querat̄ quō sacerdotēs et leuite in veteri lege poterant iurisdictionē t̄pālē habere: quū nihil possent possidere de rēpō:alib⁹. vt habet Numeri. xvij. i. b. Dicit dñs ad Aaron. In terra eorū nihil possidebitis: nec habebitis p̄tē inter eos et. Deut. xvij. Nō habebūt sacerdotes et leuite et oēs qui de eadē tribu sunt. partē et hereditatē cū reliquo israel. xij. q. i. §. his ita. Respōsio est q̄ et si nō haberēt possessiones: habebāt tamē vberes et oppida et suburbana ad habitandū p̄o se et suis pecoribus. vt habet Nume. xxvj. Josue. xij. et. rj. et p̄eall. §. his ita. C. Si et dicit̄ certe approbate regule nō subiecti p̄tē iurisdictionē rēpō:alē p̄tē habere. xij. q. viij. §. ecce. et. §. hinc dāf intelligi. xij. q. iij. per totū. et. xij. q. i. p̄ totū. et. q. iij. p̄ totū. et legit̄ et nō. et de rap. in archiep̄atu. in glof. vlt. et. et ne de. vel mo. dicit̄. glof. ij. eo. si. si ep̄s. li. vj. r. d. c. j. in glof. s. i. §. de appel. roma. na. §. debet. li. vj. et. et de delic. pue. c. ij. vbi de hoc. et de maio. r. obe. solite. vbi de hoc. in glof. nūquid. C. Si aut̄ et vna dicit̄ ecclesia ante d̄p̄sū et post: faciūt. ff. de leg. i. q̄ in rerū. ff. de iudi. p̄ponebat. ff. de ver. obli. inter shipulante. §. sacramēta. qd legit̄ et nō. de cose. dist. i. de fabrica. glof. hoc intelligit. rj. di. habes lib. iij. glof. nō quod eadē. vij. q. i. et. nūq. glof. ar. qd id est p̄p̄s. et. rj. q. i. l. orhan. in glof. ar. qd id est p̄p̄s. ij. q. vj. §. post secūda. et i. glof. ar. cōtra. et. c. si ep̄s. ibi: renouet̄ et amē. et de iudi. cōsuluit. et de feu. c. ij. §. si. xij. dist. p̄ceptis. in glof. ar. qd nō. rj. q. i. nō satis. i. glof. s. nō de nouo. et de dona. p. tuas. glof. q. forte.

Articulus. lvi.

Eterū qz in p̄mis

is late p̄secutus sum quare ecclesia dicitur vna sancta catholica et ap̄lica. Nūc dicendū est de schismatice se ab ista sancta et vna ecclesia separātib⁹. C. Et p̄mo sciēdū est qd sit schisma. Secūdo vnde dicat̄. Tertio qua pena schismatici feriantur. Quarto qd iuris de ordinatōibus ab eis dē factis. C. Quid sit schisma. Est quidē illicita discessio eorū inter quos vera et legitima vnitas debet esse. Seu illicita ab vnitate vel vniuersitate discessus. fm Hof. Vel dic qd schisma est illicita diuisio p̄ inobediētiam ab vnitate ecclesie sancte. rj. q. iij. inter schisma. vij. q. i. nouarias. Ideo qd schismatici volētēs ecclesiam dei scindere. peccāt in fide quoad articū illū: Credo in spiritū sanctū: et vna sancta catholica ecclesia. ad hec. rj. q. i. aduocauit. et. iij. c. p̄cedē. Sed nō est intelligēdū q̄ ita credat̄ in vna sancta ecclesia: sicut in deū. Unde Aug. ad neophitos. et ponit de cose. dist. iij. p̄ma igit̄. ad fl. ibi: Itē. Qd aut̄ in terrogauimus: credis in sanctā ecclesiam: et remissionē peccatorū: carnis resurrectionē? non eo modo interrogauimus: vt quō in deū creditur: sic in ecclesia sancta catholica: que p̄pterea et sancta et catholica est: q̄ recte credit in deum. nō ergo dicimus vt in ecclesia quasi in deū crederetis: sed intelligite nos dicere et dicite vt in ecclesia sancta catholica cōuersantes in deū crederetis. Et vnde dicatur certe

Schisma dicitur diuisio.

hoc nomen schisma grecum est: et dicit̄ a scissura. rj. q. i. schisma. in p̄m. Quū em̄ fides catholica vna sit et vnica nō designet̄: qd dicit̄ nō duas: sed vna t̄m ecclesiam vna copulauit. rj. q. i. dist. acurius. Unde fm Aug. Vir vnus vnus ep̄s significat vnitatem: oibus q̄tibus collecta. et vni viro christo subdit̄: hec vnitas diuisio nō recipit. rj. q. i. loquit̄. parer qd si quis ab hac vnitate recedit: schismaticus est: et sic schismaticus. rj. q. i. qd admodū. Vel t̄m dñi ideo schisma non fuit: sed de eo fortitū sunt: qd ecclesia scindi nō debet: sed tota in vnitate cōsistit. rj. q. i. l. fuit dñi. de hoc no. et de elec. q. diligentiā. C. Differt aut̄ schisma ab heresi in p̄ncipio. Nā heresis in sui p̄ncipio h̄s p̄uersum dogma: qd nō habet schisma. sed si permaneret det̄ heresim: qd fingit se ab ecclesia recte recessisse: et ideo censetur hereticus. rj. q. i. inter schisma. et sic peccat̄ in illū articū: Credo in spiritū sanctū: per quē ecclesia sancta vnita. rj. q. i. §. s. aut̄. Vel est inter hec duo ralis d̄p̄s rētia. qualis inter genus et specē: qd omnis hereticus est schismaticus: si est publicus. sed nō conuertit̄ nisi schisma durauerit. Vel est differētia que inter dispositionē et habitū. P̄mo em̄ dicit̄ schisma: sed quū possit rētia p̄tinere ad heresim: dicit̄ heresim. vt hoc no. in p̄eall. c. inter schisma. C. Vna pena schismatici puniunt̄. Et certe puniuntur a deo et hoibus. Et em̄ scit̄ hoies qd graue et p̄detestabile sit hoc crimē: ostēdit dñs in Hoie Datan et Abiron: quos terra viuos abso:bit: qd tabernaculis suis et vniuersa substatia: descēderūt: qd viui in infernū operit humo. Nume. xvj. Sed et ignis egressus a dño interfecit ecl. viros qui offerēbāt in cēsum. vt ibi dicitur. qui viderūt cum Hoie Datan et Abiron schisma fecerāt cōtra Moy sen. vt in p̄m. illius. c. cōtineret. ponit̄ historia. i. q. i. §. inquit. rj. q. i. didicimus. Sed et exēplo alio ostēdit̄. quū em̄ de cō tribus scisse essent a tribu Juda et Beniamin et relicto rege suo aliū sibi fo:is cōstituisent: tanta indignatio dñi extitit aduersus illos qui schisma fecerūt: vt etiam quū homo dei ad Hieroboam missus esse: qui p̄tē sua exp̄: obare: panē apud illos edere: et aquā bibere: rētia ref: qd quū nō custodisset: et cōtra p̄ceptū dñi p̄didisset: statim diuina cētura p̄cussus est: vt inde regrediens impetu ac mo:is in leonis in itinere necaret̄. iij. Reg. iij. et. iij. Reg. rj. vj. q. i. deniq. et de elec. licet. Unde nec dubium est sceleratius esse delictū qd est grauius vni dicam. rj. q. i. nō afferant. C. Nec obstat qd alibi d̄ heresim esse maiorē inter crimina. ar. vj. q. i. quero. rj. q. i. p̄mā. in p̄m. et eo qd p̄mā locum tenet in crimina. rj. q. i. qd. vj. quid in oibus. rj. q. i. p̄mā. Nam et si crimē heresis maior sit nouo schismate: t̄m et quo schisma radicātū et confirmatū fuerit: idem est crimē: et vtriqz est pena eadē intelligēda. rj. q. i. iij. inter schisma. de hoc nota. in p̄eall. c. nō afferant. C. Ab hoibus etiā puniuntur. nam ex cōmunicantur: et si nō resipuerint: deponuntur. rj. q. i. dist. in noie. et si aliter nō p̄nt distinguī: inuocandū cōtra eos est brachij sculati re. rj. q. i. petimus. et de offi. ordi. qm̄ in pleriqz. §. penult. et si et exp̄: essum de schismaticis. rj. q. v. nō nos. C. Hic dicit̄ p̄p̄: schismaticus qui nō recognoscit potestatem remane ecclesie. et de maio. et obe. solite. §. pe. vnde si aliter occupet cathedra qd debeat: puta si m̄i canonice occupatus: fur est et latro. vj. q. i. nō furem. rj. q. i. iij. tres personas. et de iure patro. relatu. Et si de pastore sedis ap̄p̄e querat̄: etiā ibi multo fortis locū debet habere. et de elec. licet de vitāda. rj. q. i. in noie dñi. lxxij. dist. c. i. et c. si quis pecunia. Ideo Octavianus filius Joānis maledicti qd vniuersus fuit Victor: iniuste cathedra occupauit. Vitit aut̄ in cathedra usurpata annis. vij. et mensibus. vij. huc latus cessit Guido: qui et Pascalis vocat̄ fuit: sed canones h̄s facta damnant. et de schi. c. i. Et auianus etiā contra papam Alexandrū schisma mouit: et fouit. vt legitur et no. et de elec. quia. Reprobatus etiam Baldemarus schismaticus fuit. et de sacra. nō iterā. c. a nobis. C. Si rediens etiā auus. iij. Frederici depositi ab Imo. iij. cōtra Imo. iij.

An vna da sint schisma nō san merc.

Chra... cor spiriti malis.

In vali
da sint q
schisma
da sancti
mer.

schisma mouit. Et dicitur impator: similitur. que in Anno
sede excoicauit. Fredericus. iiii. contra Grego. ix. schisma fe
cit. et tade per Anno. iiii. de post? fuit in concilio Lugdun.
et de reg. iur. ad aplice. lib. vi. Philippus de bauaria dux
quodam geres se p imperato: contra Joanne. xii. dictum
Jacobus de cathureo schisma fecit: et Petrus de Louari
pleudo fratre minor: imphoni: auit Rome in sede beati
Petr. qui tan de Petrus. qui Nicolaus. v. fecerat? ve voca
ri: ad venia: pcedit dñi Joannis pape venit in Auinio: re
fignas de facto quicqd de facto obtinuerat in suo paja
ru: schisma abiuras. de hoc scripsi. s. in. xxvii. ar. ver. cen
tra aut. r. xxix. ar. ver. pot. Deberet igit quilibet schisma
ticus timere et aduere: q licet aliqui nauicula Petri
fluat: submergi tñ no pot. xxiii. q. i. no turbatur. Schis
matici em semp inter inia feru: in cremeta vero habere
no pit. vi. q. i. nouatian? r. no. i. xxix. ar. s. **Q**uid
iuris de ordinationibus factis a schismaticis? sic est dicen
du: q carē executione taliter ordinati: r bñicia eis colla
ta vacat: no tenet collatio. de hoc. ir. q. i. ordinationes
et. a. nobis. vbi de hoc no. r et de schif. c. f. Alienationes
etiā reri ede fidei carum ab eis de face irrite sunt. xij. q. i.
alienationes. r. c. si qua de rebus. Nec em talis puela? res
gere potest. Ideo tpe talis puelati ecclesia d? vacat. et de
p. r. c. i. si quis contra hoc venit: ordinationibus vel alie
nationibus imitit: excoicatus est: et si qui de tenendo schif
mate spote sacramentū preberit: sacris ordinibus r dis
gnitatibus suspēsi manēt. et de schif. c. f. **N**eū aut ordi
nationes a schismaticis irrite sunt face: immo cōtra ab exco
municatis vel ab his qui renūtiauerūt epatu: ij tamē oēs
charactere recipiūt: sicut etiā ab hereticis ordinati font:
dūmodo ordinis in forma ecclesie cōferantur. vt. f. q. i. s.
opponitur. ver. quia. r. c. q. quidā. xxiii. q. s. his authori
tari? Et hoc siue sciter siue igno: a ter quis recipit. Pro
tato igit dicitur irrite q: executione caret. vt p. alle. c. q.
quidā. Et de hoc. ir. q. i. c. ij. r. iij. et de eo qui renū. epa. c. ij.
et. f. q. i. oīs declarauit. r. p. Anno. et de schif. c. f. **P**otest
aut epa dispētare cū illis qui igno: a ter no crassa igno: a
tia ordines r bñicia a schismaticis receperūt. l. dist. vt con
stimeret. et no. et de iudi. arti. derici. in glos. magna. **S**ec
si sciter in dñi. et hoc pbat q: et de ordi. ab epi. c. ij. In
epatu aut semp papa dispētat. siue sciter siue igno: a ter
quis recipit. et de elec. quia. Sed mirū videt quō ordinat
us a schismatico recipiat charactere. Nā de postus no vi
det q: dare possit qd no habet. Quō ergo dabit schifmati
cus hereticus vel excoicatus charactere contra iura illa? q.
vii. dabitur. et de iur. patro. q. aut. et de cōsue. quanto.
In si. ff. de offi. p. d. l. iij. **R**espondeo quātūcūq: depoma
vel excoicatur. vel etiā renūtiat dignitati r ordini: chara
cteri no ordinis epalis semel impresso renūtiare non pot.
arg. ff. de offi. p. r. legatus. et de pac. ius agnationis. **C**
de pa. po. abdicatio. de cōse. dist. iij. ostēditur. r. c. quomo
do. ibi. et bñici charactere foris accipiebat. c. nullus auct.
r. c. no in vobis. f. q. i. q. quidā. xxii. q. vij. licite. et de diuo.
quanto. s. si vero. ibi. Quia sacramentū fidei qd semel est
admissum. nūq amittit. r. xxiii. q. iij. displicet. ibi. **C**har
actere dñici portatis in sacramēto qd accepistis. Et loquit
ibi Aug. ad Donatū hereticū. r. xxiii. q. vij. quē admodū.
ibi. **R**espondeo q: no facio iniuriā charactere imperato: is:
quam erro: corrigi delictoris. **E**t ideo cū illo chara
ctere semp manet alique relique ordinis. sicut dicit de
illo qui cedit actiones. ff. de pecu. quis ergo. et. ff. p. facio.
l. h. et. ij. C. de noua. l. iij. **D**ec em in copozalita talis natu
re sunt: q: pñ in aliū trāffert: et nihilomin? retinet: sicut
docet trāffert sciētia in scholasticis: et eā nihilomin? reti
net. **U**nde no dat talis ordinans qd no habet. l. charactere
remno in efficacem trāffert: q: nec efficacē habet: et ideo
quoad executionē necessaria est dispēatio. et de schif. c. ij.
q: mundus character trāffertur: sed per dispensationē calo
re sumit et diuifitatur: et sic electio nuda vestit per publi
cationē. et de elec. publicato. **I**ste enim character spūalis

est et inuisibilis: et inuisibiliter a spūsancto confertur per
impositionē manū factā iuxta ritū ab apstis introductū
scs Petro: Jacobo: Joāne: qñ miserunt Paulū r Barna
bam ad p. d. c. d. u. Ac. xii. l. v. dist. p. o. r. l. v. dist. quod
die. et de sacraync. c. f. s. f. r de sacra. no ite. c. vlti. r de bap.
maiores. s. ite queritur. et. s. vlti. r. c. debitu. **E**t est
alius character copozeus et visibilis. s. coctura ferri cadē
tis. que furū faciei imp: imitur. et ne deri. vel imona. sentē
tiam. de cri. fal. ad audientia. **E**t est et alius character cor
poreus: qui r stigma vocat: qui fabricētibz imp: imebat.
Et autē fabricentis. qui publica arma facit: et in publicis
fabricis r no alibi: et dat p: imicrio qui reponat in publi
cis armamentis. **E**t est stigma insigne quo eoz brachia st
gurabatur: cui impressum nomē imperato: is erat. **V**ocaf
etiā amonatio quidā alius character qui imp: imit manibz
bus quō: iudā qui vocatur hydrophylati. l. custodes aqua
rū: dicit ab hydo: quod est aqua. et inde hydria: vas quo
aqua deferretur. Jo. ij. et phylare qd est feruare vel custodi
re. inde hydrophylati. r imp: imebat nomen imperato: is
in eoz manibus. de his. C. de fabricē. l. stigma. lib. ij. C.
de aque. d. c. l. de criminibus. ad fi. r legit r no. et de sen
tē. exco. si iuder. lib. v. r. xxvii. q. ii. hoc ipm. **S**ed quom isti
characteres copozei admissi semel nūq amittantur: mult
tomins spūalis character impressus i aia deleri poterit.
vt iurib? p. real. r ar. et de trāsa. inter copozalia. f. rñ. **P**er
predica pater: q schifmaticus ecclesiastica sacramēta cōs
fert. **U**nde hec sit fides tua. q hereticū r schifmaticū exco
municati. simoniaci in ordine: de postis suspēsi vel inter
dicti: vera cōferunt sacramēta: et verū corpus chisti cons
ficiūt: dūmodo in forma ecclesie conferant. r. dist. serui. f.
q. i. oīs declarauit. et. c. q. quidā. de conse. dist. iij. quomo
do. r. c. ostēditur. c. nullus aut. c. ab antiqua. c. ecclesia. c. fa
tis. c. siue hereticus. **L**eterū si in his forma ecclesie non
seruetur: nihil agit: q: extra ecclesia. l. extra forma ecclesie
no est locus veri sacrificij. f. q. i. extra catholica. de cōse. dist.
iij. hi vero hereticū. r. c. si reuera. **E**t tales ordinationes ser
uantium forma ecclesie irrite esse dicitur quoad executio
nē: sed rare quoad characterē. vt. f. q. i. si qui a simoniaci.
et et de schif. c. f. vt etiā. s. dist. et. f. q. i. qui perfecti. nē. c. c.
ventū. r. c. sacramēta. c. sicut facti. c. none est. xxiii. q. i. audis
uimus. et de hoc p. dñi. in summa. et de tēpo. ordi. s. et a
quo. **T**erū sciendum q licet schifmatici cuz vestimentis
sacerdotalibus benedictis r in altaribus cōsecratis celes
bauerint: no ppter hoc erit bñdictio vel cōsecratio iterā
da. et de sacra. no iteran. c. ij. **T**erū notandum q ecclesia
schifmatica ex quo cōuersa est r recōciliata: oia iura sua re
cuperare debet. s. de elec. q: diligētia. et et de maio. r obe.
inter quatuor. in fine. r. v. q. vi. iuratos. r. c. nos sancto: um.
Schifmaticus aut volēs redire ad vnitatē ecclesie ad
mittit: sed ad mandatū epi satisfacere tenet: et debet reci
pi cū man? impositione: vt accipiat spūsanctū: qui extra ecc
lesia no est nec dari pot. xxiii. q. i. dicitur. r. c. pudēda. et
c. schisma. de cōse. dist. iij. hi de quibus. r. c. ab antiqua.

Chara
cter cor
poreus.

Querū oēs schifmatici: vt dicitur est: ecclesia
dei diuidit: in parte se dat: r ab ecclesia vni
ca r catholica recedunt. xxiii. q. iij. si q: a ca
tholica. xxiii. q. i. aduocauit. **C**ontra sancta
dei ecclesia faciūt cōuenticula: que no concī
lia sed cōciliabula sunt appellāda. xxiii. q. iij. dericus. **U**
nicam dñi in cōsultem quā milites Pilagi no fuerunt lausi
scindere: scindit. r. v. q. vij. sicut. xxiii. q. qm. **V**eltem nus
prialen que est vnitates r charitas non habet. **M**ar. xii.
Unde super illo verbo non vestitū veste nuptiali. **V**rige.
Quid autem debemus intelligere per nuptiale vestē: nisi
charitatem: quia hanc in se oīs habuit quom ad sociā de
ecclesie nuptias venit. **I**ntrat ergo ad nuptias: s. sine ves
te nuptiali: qui in ecclesia fidem habet: sed charitatē non
habet: quā schifmaticus habere non pot: q: spūsanctū
non habet: qui charitas est. xxiii. q. i. s. si autē. **I**nduti sunt
schifmatici sacco sasso et sordido non contexto r mundo:

Chara
cter spū
sanctus.

q: separati ab ecclesia vna & munda nō habente maculan
 neq: rugam. xxii. q. iiii. recurrat. Nō cōicant cū columba
 q: cū ea pacem nō habent. i. q. i. remissionem. Extra boy
 tum cōdusum spinas colligunt. xxiii. q. i. oibus. Extra ar
 cam naufragio pereunt. xxiiii. q. i. qm. Extra domū agnū
 nō comedūt. Eto. rii. ad finē. xxviii. q. i. q. Nō sunt fili spō
 si chisti. Jo. iiii. q: ab vna sponsa eēt legitima ecclesia scz se
 fecerūt. xxvii. di. acutius. Nō est cū eis spūscētū: q: non
 sunt cōgregati in vni locū catholici. Jo. r. xxiiii. q. i. §. ei
 aut. sed aduersus dñm iesum chistū caput ecclie. eēt de sa
 era vnc. c. f. & aduersus chistū eēt. i. vicariū suū in terris.
 eēt de elec. vbi. li. vi. Schismatici fures & latrones sunt. vii.
 q. i. nouarianus. & c. nō furem. Tales p̄lati nō intrant p
 ostiū. Lupi rapaces sunt. Oues dispergūt & occidūt. Jo.
 r. xxiii. q. iiii. tres psonas. Oues aliene tales sequunt. Er
 rant post eos in montib⁹. Helboe. ij. Re. i. Helboe decur
 sus interpretatur: q: schismatici extra ecclesia decurrunt.
 Oues legitime nō recedūt ab ouili. i. ecclesia vna: q: vni
 pastor & vni ouile. Jo. r. eēt de bap. licet. Nō vult voces pa
 storis. spm sequunt. Jo. r. xxiii. q. iiii. tres. In vni se collis
 gunt: q: nō se diuidūt: sed dicūt. Item simul. Etsi. l. c. iiii. di.
 sit rector. ver. hinc in exodo. pastoris baculo in canibus
 predicatorib⁹. ut p̄e. c. sit rector. latrantib⁹ predicatorib⁹.
 cōtra lupū diaboli. vii. q. i. §. hic aut. fiducialiter se cōmit
 tunt. v. q. v. nō oia. in fi. Inuente oues eēt mandriā & custo
 diam opilonis sanguinolēte & dilacerate & interfecte in
 montibus sunt repte: q: lupus vocat diabolus eas cruen
 taurit: q: vni schismaticis qui ecclesia psequit & spūali
 ter occidit. lucifer est: qui & draco dicit: qui tertiam partē
 stellarū angelorū cauda trahit. Apocal. vii. **E** Inter
 alios principales schismaticos fuit dicitur Bauarus in
 trusus in imperio: & caput schismaticorū tam seculariū q̄
 clericorū q̄ relictorū. qui tpe meo. sicut dicit in principio
 istius opis. cū romanis dñm papā Joan. rxi. de sacro des
 posuit: & Petri sepe dicit de cōuaria sibi in sede Petri
 subsistit. ver. uentus frigidus a quilonis absq: haultro.
 Cāt. vi. i. calore spūsancti: qui ausus fuit mittere manū
 in chistū dñi papā scz. vtra illud. ii. q. vii. §. de bis. Nā est
 dñs papā Joan. a dño esset reprobarus vt Saul (quod
 abst̄ nunq̄ tū manū depositionis ponit mittere in chri
 stū dñi vicariū scz chisti papā predicans Bauarus: v̄ple
 ne probauit in prin. istius operis. rrvvii. ar. ver. cōtra aut.
 Quis eēt delirus & infidelis amplius crederet dicitō baz
 uaro schismatico seculi quodāmodo: q̄ dño pape Joan.
 predico spm cōdemnanti cū ecclie catholice cōsilio & as
 sentu: Sed esto q̄ a papa qd nō est verisimile in suo iure
 si qd bauar⁹ haberet granaret: nūquid p̄pterea schisma
 cōtra papā & ecclā am debuit cōcitare: & antipseudopapā
 aliū subrogare: Quis dubitat quā hoc bauarus fecerit:
 indignatus & cōtra suū dñm recalcitrans & vindictā fa
 ciens? Nūquid q: papa Jo. i. negauit ei iustissime vel Cqd
 abst̄ iniuste qd petebat hereticus factus est: sicut eū baz
 uarus infidelis appellat: Quis tanta iniquitate & infide
 litatem si attendret. nō videret: verus eēt fidelis nūq̄
 quemq̄ maxime suū & mundi dñm & dei vicariū de herefi
 diffamarer. Dicit deus & p̄icit festiuitates schismaticorū:
 nō capit odores cetū suoz: aufert a se tumulū carminū
 eoz: carmina lyre eoz: nō audit. Amos. v. rxi. q. i. odi. i. q. i.
 odi. i. Carnes scē nō auferūt malitias eoz. **H**iere. rj. de cō.
 di. ij. q̄ scelerat. q. d. sed pot⁹ augent. Panē pollutū quan
 tū ad se & eos sequentes offerūt. Malach. i. r. dist. c. vlt.
Discalant filii virgīnū in altari: cui⁹ corpus myfici qd
 est ecclesia. rxi. q. i. i. p̄o membris. dirūpunt: dum sanctā fa
 ciem benedicūt quasi in faciem eius spūit. & dum dei filiū
 sumūt quasi in luto eū p̄citant. **E** **L**ōtra schismaticos
 ait dñs per **D**see. viij. c. multiplicauit effraim altaria
 ad peccatū. facte sunt ei are in delictū. & sequit. **H**ostias
 offerent immolabūt carnes: & comedent: & dñs nō susci
 piet eos. **E**t. c. r. **D**see. Sacrificiū eoz quasi panis lugen
 rium. oēs qui comedent eū: cōtaminabunt: q: panis eoz

animeoz. In cōuiuio eoz nō est dñs: q: cōuiuio eoz se
 parant. **D**see. iiii. **V**ni acetosum offerūt dño. Jo. r. r.
 q: ipsum in ea altaris iterū crucifigunt. sed ipse nō vult
 bibere. de pe. dist. ij. §. qd nō repob. **C** Nō placet dño sa
 crificia schismaticoz. **L**yprianus. **V**ltū catholice ecclie
 & authoritatem sibi & veritatem vendicant: quum ipsi nō
 int in ecclesia. **B**enedicūt: quū sint maledicti. **C**itā pollicē
 ut r̄ quū sint mozi. **D**eū inuocant: quos sint blasphemoz. **S**unt
 Sacerdotiū administrant profani. **R**oponunt altare: **S**unt
 eilegi. **A**ntristres diaboli audēt eucharistiā facere. **D**ola
 tonem offerūt vbi p̄sūctūs nō est. **P**eces offerunt dei
 violatores. **S**alsa quodāmodo altaria & illicita sacerdotū
 & sacrificia quantū ad eos sacrelega offerūt & compos
 nunt: quos cōstata charitate atoz vnitare ecclie catholice
 cerecessisse. **S**acrificia eoz finit. **D**see. r. de restā deus: dñs
 cens. **S**acrificia eoz tamq̄ panis luctus. oēs qui manduca
 cant cōtaminabunt. **H**ec legunt. i. q. i. si quis inquit. **D**iu
 sum est cor: cor: interibunt. **D**see. r. **D**e talib⁹ immolan
 tibus scelerate dicit dñs p̄ **E**saia. **E**sa. i. **Q**uo mihi multū
 iudicem victimarū vestrarū: dicit dñs. **N**omeniam &
 locusta arietū & adipei pinguiū & sanguinem vitulorū
 agroz & hircorū nolui. r. j. **N**e offeratis **C**itra sacrificium
 frusta. **I**ncensum abominatio est mihi. **N**omeniam &
 sabbaz & festiuitates alias nō feram. **I**niqui sunt ceteros
 vestri. **V**alendas vestras & solennitates vestras odit: ami
 ma mea. **F**acta sunt mihi molesta. **V**abozau sustinens. et
 quū extenderitis manus vestras: aucta oculos meos a
 vobis: & multiplicaueritis orationem vestrā: nō traus
 diam: man⁹ eēt vestre sanguine. i. pctō plene sunt. **C** **T** **A**
 libus etiam vniū ab ecclia dicit dñs p̄ **D**aladchias. c. i.
Maledicta b̄dictionib⁹ vestris. hoc est: quicquid a vo
 bis benedict⁹ erit me erit maledictū. i. q. i. maledicax. r. c.
 multi. in fi. b. i. maledicta. vel q: nō benedictis erit vero cor
 de: vel q: n̄ qui in iūque agunt benediciunt a vobis. **I**ren
Libery. sup. **A**ggeū. i. c. **P**ropheta qui altari tantū cetero
 & domo mea diruta hostias mihi offers in altari: &
 victimis meis sanctificari te puras: scito qm̄ sanctum est
 quidem qd offeratur in altari: sed non tam sanctificatio ex
 hostijs q̄ ex mortuis operib⁹ pollueris. i. q. i. p̄beta. **I**ren
Libero. in **A**ggeo. ij. c. **S**i p̄p̄s iste hereticos: & schismaticos
 eorum est in cōspectu meo **C**icit dñs. **Q**uē qd fecerim qd
 mihi obtulerint. & i. cōtaminata erunt r. c. i. q. i. sic p̄p̄us.
Iren **L**ibery. sup. **A**mos. v. **D**icit deus sacrificia hereti
 corū & c. i. q. i. odit. **I**ren **L**ibero. sup. **D**see. r. **I**lli offerunt
 panē sacrelegū: & dant elemosynas: & sectari vident: **B**u
 militantes: que ego si fiant vere holo causta interpretor:
 quum autē scientia dei reliquerint. i. fidem p̄ qua sōnt de
 frustra trūcato fidei capite cetera membra habere se iay
 ctant. i. q. i. illi. **L**atum eēt bonū est charitas & ecclie vni
 tas: vt sine ea nō p̄sit etiā martyriū. i. q. i. vide. de pe. dist. i.
Seuidenter. & di. iij. si quis. **E**t **L**yprianus cōtra schisma
 rios ait. **Q**uā igit sibi paces p̄mittit inimici fratricoz
 sacrificia celebrare se credūt emuli sacerdotū. **S**ecum esse
 chistū: quū collecti fuerint. opinant. **H**i qui extra ecclesia
 chisti colligunt. tales etiā si occisi in cōfessione chisti no
 minis fuerint: macula ista nec sanguine abluit. **I**ncep
 bilis eēt & grauis culpa discordie: nec passioe purg. **E**t. c.
 di. necq: ad cayn. **I**ren **L**eo papa **L**eoni augusto. **D**nam scētū
 est p̄ crudelitissimā & insanissimā velsaniā in **A**lexādrina se
 de de celestū sacroz lumē extirctū. & intercepta est sacri
 cij oblatio. **D**efecit chistū sacrificario. & parit adialū **I**m
 pioz manib⁹ oia se subtraxerūt ministeria. i. q. i. manifestū
Iren schismatici magis frequētāt diuina mysteria vt se in
 stificēt: q̄ veri murti: cor: ecclie. **S**z ait **L**ypria. nō statim sus
 cipiēda sunt q̄ sacra in chisti noie: s̄ q̄ gerunt in chisti
 veritate. quare qui schismaticis parrocinantur: cōtaminant
 diuina in eorum penis & facinose inuoluuntur: quo eoz
 duces & authores. precipiente dño per **D**oyon. **N**umeri
 r. v. separamini a tabernaculis hominū istoz durissimoz.
 i. q. i. si quis inquit. r. xxiii. q. i. didicimus. **I**ren **A**ugustū.

Iudouicus basuarum imperator schismaticus.

malis: vt approbetis: neq; negligetes: vt non arguatis: neq; superbitis: vt insultrater arguatis. Itē ibidē Aug. c. recedite et erite etc. Displacuit tibi qd quisq; peccauerit: nō retrahit in mūdū: redarguit: corripuit. Et infra. et si inde. clamauit Moyses. ista clamauit Esaiās. clamauit Hieremias. clamauit Eszechiel. videamus si dimiserit populi dei: et se ad gētes alias trāstulerit. q̄ multa et q̄ vehementer Hieremias increpauit pctōses et sceleratos populi dei: inter eos tñ erat: vñū cū eis tēplū intrabat: eas dē sacra mēta celebrabat: sed clamādo exibat inde. hoc est exire inde: hoc est in mūdū nō rāgere: et voluntate nō cōsentire: et oie nō parere. etc. q̄ magnum. Itē ibidē Aug. ibi.

Mali sunt i eo defia to: kerāi.

Nō em̄: propter malos boni sunt deserēdi: sed propter bonos mali sunt tolerādi: sicut tolerauerūt pp̄bere eos contra quos tanta dicebāt: nec cōmunionē sacramētorū illius populi relinquebāt: sicut ipse dñs nocētem Judā vsq; ad condignū retrixit eius tolerauit: et ei sacra cōmunicāre cū innocētibz permisit. Mar. xvi. sicut tolerauerunt apostoli eos. Ipeudo aplos. q̄ p̄ inuidiā q̄ ipsi diaboli vñū est: q̄ illū amittēbāt. P̄ h̄. v. Itē ibidē Aug. c. quār. Quāvis arrogācie tumor: est: quātā humilitatis et lenitatis obliuio: et arrogācie quārā iactatio: vt quis se posse facere credat: qd nec apostolis cōce: it dñs: vt s̄zānia a frumēto pater se posse discernere: Mar. xii. Itē ibidē Grego. c. hec autē. Hec autē vita q̄ inter celū et infernū sita est: sicut i medio subsistit: ita vt rānq; partū cūes recipit cōsiter: quos tñ scā ecclia indidicere fuscipit: et postmodū in egressione discernit. Si igitur boni estis q̄ diu in hac vira subsistitis: equanimiter tolerate malos. nā quisquis malos nō tolerat: ipse sibi per intolētiā resistit: qd bonus nō est. Abel esse renuit quē Layn malitia nō exerceat. Non est ergo malis cōicare cū malis in domo: vel cibo: vel ecclia: vel locutione: vel arte cōmunionē habere: nisi sint ab ecclia p̄ cōsacrationē p̄cisi cōp̄ialiter. Itē q. i. multi. Nā duo incorrupti castūq; custodiunt: s. vt nec faciat malum: nec approbet factū. Porro si addat rertū vt non sit in vñdicando piger: sed vel corripiat. ps. et. iustus in misericordia: et arguat: vel etiam si eā personā gerit: vel qd est prelati vel rector: ratio cōseruāde pacis admittit: vt etiā cōtā oibus peccātes. et. v. dist. sed illud arguat: vt ceteri timēant: renoueat et iā a aliquo gradu honoris: vel ab ipsa cōmunionē sacramētorū. Sed si hec oia cū dilectione corrigēdi: nō cum odio persequēdi faciat: plenissimum officiū nō solū castissime innocētie: sed etiā diligentissime seueritatis impleuit. xxiij. q. iij. ita plane. vbi Aug. p̄. dicit. Mala nō facere. Secundus faciētibz nō cōsentire. Tertius salua pace peccātes corrigere. vt nō. lxxvi. dist. facietis. in glō. nam tres. C. d. Prohibet etiā christus granū a paleis et semen bonū a s̄zānijs separari vsq; ad vltimū vtri labiū. Mar. xiiij. et est dicit. xxiij. q. iij. quātus. ij. q. i. mul. t. x. q. iij. nolite. In sagena Petri boni pisces cum malis vsq; ad litus perueniūt. Mar. xiiij. vbi Grego. Sicut em̄ mare seculū: ita seculū s̄zānijs significat litus maris: in quo. s. sine boni pisces in vasis eliguntur: mali p̄oiciuntur foras: qd et electus quisq; in tabernacula eterna recipit: et intersi regni luce p̄dicit. ad exteriorē tenebras rep̄: obi p̄ras hūit. Nūc em̄ bonos malosq; cōmunitur quasi p̄mixtos pisces s̄dici ecclie sagena trahit. Et Hiero. ibi. dñū em̄ sagena et rābē ad litus: tūc verū fecerit dōz piscium iudiciū demōstrabitur. In sup̄ decē virginēs fame et pudētēs simul s̄pades accepērūt: simul surrexerunt: sed carentēs oleo charitatis vel letitie sp̄nalis celestē ianā non intrarūt. Mar. xxv. xxiij. q. v. si paulus. et. ij. ad Timo. ij. In domo patris familias simul sunt vasa aurea et argētea in hoc no: s̄cra scilicet et lignea in cōmuniā. vt. s. dist. xxiij. q. iij. qui s̄m. xxiij. q. vii. c. i. in fi. ibi. Nonnullos toleramus quos corrigere nō possumus: nec p̄pter palā relinquam; arē

dñi: neq; propter pisces malos rumpimus retia dñi: neq; propter hēdos in sine segregādos deserimus gregē dñi: neq; propter vasa facta in cōmuniā migramus de deco mō dñi. Itē. xxiij. q. i. q̄ quisq;. Simul sunt in arca Noe q̄ est ecclia. xxiij. q. i. q̄. quadrupedia et volatilia: mūda et imū munda. Sc̄n. vi. et in linteo qd vidit Petrus Act. x. qd ecclia designat: simul erant quadrupedia et volatilia. Itē Aug. xxiij. q. iij. quidā. ibi. Quā s̄zānia in ecclia esse certū nūm: non ideo ipsi de ecclia recedamus. Et infra. ibi. Certissima et epla quibus demonstratū et pronūciatū est: malos in ecclia bonis esse permixtos vsq; in finem seculi tēpusq; iudiciū futuri malos tolerādos: nihilq; bonis in vnitāte ac participatione sacramētorū: quī eoz facris non consenserint obfuturos. Itē idē. xxiij. q. iij. cū quisq; ibi. fiat hoc vbi periculū schismatis nullū est. Itē Aug. xxiij. q. iij. ipa pietas. Coniunū dñi est vnitāte cōp̄o: s̄cra cōp̄o: s̄cra: nō solū in sacramēto altaris: sed etiā in vinculo pacis. Itē Aug. xxiij. q. iij. nō potest. ibi. Nāq; cōsilia separatiōis et inania sunt et pernicioza atq; sacrilega: qd impia et sup̄ba sunt: et plus perturbant infirmos bonos q̄ corripunt animos malos. Itē Aug. xxiij. q. iij. nimis. in fi. ibi. Nō em̄ propter malos boni sunt deserēdi: sed propter bonos mali sunt tolerādi: sicut tolerauerunt p̄phete eos cōtra quos tanta dicebāt: nec tñ cōmunionē sacramētorū illius populi relinquebāt. Et. l. ij. Nume. xvi. Hiero. xvi. Itē idē xxiij. q. v. ad fidē. ibi. Si autē p̄pter iniquitatē vestri schismatis illi quidem corepro: vos autē estis sicut ceteri diuerforū scelerū rei qui penas legis pendūt: p̄fecto infelices et in hoc seculo et in futuro eritis. Et Aug. ibidē in. c. h. vos. Si vos contra ecclia christi altaria eris: p̄sile: et a christiana vnitāte que toto orbe diffundit sacrilego schismate separatos esse: et a cōp̄o: christi que est ecclia toto orbe diffusa. Et infra. Quārum potestis oppugnādo aduersarios: sancta: canonica scriptura cōiunū: vos impij atq; sacrilegi estis etc. Itē Pelagi. xxiij. q. v. nō vos. ibi. Malū autē schisma esse: et per exteras etiā potestates. i. laicas h̄mōi debere opp̄: imi hoies. Et infra. Quisquis ergo ab ap̄stolis diuisus est sedibz in schismate em̄ esse nō dubiū est: et contra vniuersalē ecclia altare conat̄ erigere. Et infra. Canon statuat. Et infra. Qui a cōmunionē seipm̄ suspēdit: et collectā. i. cōuētūculū facit: et altare. i. p̄s̄uatū modū sacrificandi cōstituit: et noluerit vocat̄ ep̄o cōsentire: et noluerit ei acquiescere neq; obedire: et p̄mo et sc̄do vocat̄: hūc oino dānari: nec vnq; vel orationē mereri: nec credere eū posse honorē: si em̄ permāserit turbas faciens et seditiones ecclie p̄ exteras p̄tātē. i. secularē tāq; seditiōsum cōp̄imū. Itē Pelagi. xxiij. q. v. de liguribz. ibi. Cōp̄o: dñi nri iesu christi hoc est sancta ecclia lacerare. Et infra. Nolite ergo dubitare h̄mōi hoies p̄ncipali vel iudiciali auctoritate cōprimere: qd regule patris hoc specialiter cōstituerūt: vt si q̄ ecclia officij p̄sona cui subiectus est resistit: vel alios seorsus collegerit: aut aliud altare creperit: aut schisma fecerit: p̄ cōicef atq; dānef: qd si forte et hoc cōtēperit: et p̄nāserit diuisiones et schismata faciēdo: p̄tates publicas opp̄imatur. et in fi. illius. c. ibi. Quū mille alia exēpla et cōstitutiōes sunt: quibz euidētē agnoscat vt faciētes scilicet in sc̄ta ecclia nō soluz exilis sed etiā p̄s̄criptionē rerū et dura custodia p̄ publicas potestates debeat coerceri. C. de hereti. manicheos. xxiij. q. i. q̄ cōtra pacē. et de here. cū s̄m. li. v. Itē Pelagi. xxiij. q. v. c. quali. q̄ in fi. ibi. Neque pretis alicui cōp̄o: s̄cra: si h̄mōi hoies cōprimunt: hoc em̄ diuine et humane legis statuerunt: vt ab ecclie vnitāte diuisi: et cōp̄o: s̄cra: m̄q; s̄cra: p̄turbātes. a secularibz etiā p̄tātibz cōp̄o: s̄cra: manent: nec qd maius vñ deo sacrificiū possitis offerre: qd si id ordinatis: vt si qui in sua et alio: p̄ncipalē debacchant: cōpetēti debeat vigore cōp̄elci. Itē Pelagi. xxiij. q. v. relegētes. ibi. Et suā diuisionem catholicā esse credētes: ecclia vos a sua pollutione p̄hiberet: sic em̄ p̄ncipalē dei etiā nescientibz illis hoc factū est: vt a schismaticoz cōiōne eruti: catholice quā diligētis seruas

confortia.vij.q.f.hoc.ver.hincidē. Irē Pauli. ad Cor. v. Scripsi vobis in epistola nō cōmiserāmini fornicarijs: nō vrisq; fornicarijs huius mūdi: aut raptores: aut auaritia: aut idollis seruicibus: aliqñ debueratis de hoc mūdo esse. q. d. Aug. Nō em pnt hoies in hoc mūdo nisi cū talibus viuere. vñ cōsequēter adiungit apłs. Nūc autē scripsi vobis nō cōmiseri fornicarijs: q; s aut frater nō iat fornicato: aut auarus. q. d. q. d. q. p istis pctis exōdicat est: tunc est vitandus. hęc ponuntur. ij. q. i. multi.

Articulus. lxxj.

Via satis late contra schismaticos sum locutus: q; maxime tēpore dñi pape Jo. xxiij. in qd̄ perueni rēpūsbānabiliter inuandarūt: nūc cū aliquo epīlogo superior ad vñā sanctā matrē ecclesiā cū caput legitīmū dicitur dñs Joānes summus pōtifer extitit: addēdo multa vilia & necessaria redeamus. Et sub istius ecclesie vniūe & predicti ei⁹ capitis firmi obediētia maneamus: et isti sumus vbi ecclesiā cōter esse scimus. xxiij. q. i. schisina. sicut ois catholici. q. Job. In nro nidulo moriamur. Job xxiij. Nō eamus de domo in domū. Luc. x. xxiij. q. i. que dicitur. nō trāsmigremus vt passeres impudici in mōre. ps. x. Nō circūferamur omni vērō doctrine cōtra apłm Ephe. iij. i. Reg. xix. x. xvi. i. Reg. i. Reuerētia facit Dauid saluē vncioni est peccat in iustis. i. q. i. sacramēta. Sacramēta nō peccat: est eoz collaro: esse facinorosos esse ptingat. vt plene in pūna parte ist⁹ operis dicitur est in. viij. r. i. ar. vnde scelerati ministri virtute diuina ea cōferūt: r nō sua: et ideo virtutē suā nō perdūt collata p malos: q; chrisus cū potētia cōferūtur summe bon⁹ est. ps. cxvij. qm̄ bon⁹ est m. q; de⁹ est q; solus est bon⁹. Mar. x. Luc. xviij. Et nisi hoc esset semper in dubio sacramēta reciperem⁹: et sine fidē mē dātes q; sunt boni vel mali talis collaro: r sic ecclesiā vacillaret. cōtra illud. xxiij. q. i. hęc est. r. c. aper te. quod hereticus est adstruere et sentire.

Tendēdū est in sup istō toto tpe. Mar. xvi. Mar. viij. Luc. xij. a fermēto quocūq; pleu do pphētarūt: qd̄ est heresio: dicitur ecclesiā meretricē. i. vere de meretricē impia conscientia & malignate. p. x. v. odiū ecclesiam mali gnātū. ecclesiā. Aales adulteri⁹ & spurcietē filij sunt exort. Ecclesiā em catholica in ser in suis sanctis nō mereri: sed sancta est nō habēs maculā heresio. Ephe. v. nec rē gā schismaticis: nec aliqñ hñōi pcti mortalit. xxi. dist. q. i. de pe. di. i. ecclesiā vbi de hoc. Colūba infelicia & innocens & immaculata. Inimicis parit r eos cibāt. xxiij. q. i. iij. s. ex his. xxi. di. s. ecce. ij. q. viij. nō ois. Lan. v. Tota pulchra r decora virtutib⁹ & exēplis. Lan. iij. Vestita byssino candi do & splēdēti. Apoc. xij. id est operib⁹ iustitie. Splēdēti ppter honestatē cōuersationis. & Candido. ppter puritatē intentionis. Turtur pudica. Lan. ij. Castā generationē factū cū claritate. Sap. iij. Una vnus. xxi. dist. acutius. vñ. q. i. sicut. Regina auro vestita sapiētie et amoris. Adstrit regina. ps. clij. Datus cōclusus virtutib⁹ ppositis cōtūmariis impo: ab illis. Lan. iij. xxiij. q. i. loquit. s. fone signa tuis. de quo aqua sapiētie salutaris bibit. Eccl. xv. Unde et vocat fons aque viue spūs eius. Hiere. ij. Signatus: quasi de alio nō sit bibēdū: nec aliter q; ecclesiā itelligit scri pturas itelligēdas. xxiij. q. iij. heresio. Perfecta christi. Lan. vi. xxiij. q. i. loquit. q; spōsa illi q; opus impetationis nō nouit. est de bap. malos. s. s. ad huc de pe. dist. iij. sunt plures. Jo. viij. quare electa christi. Lan. v. q; repobata synagoga electa est ecclesiā et gētib⁹. xxi. q. i. s. hac itaq; ibi illud qd̄ p pphēta. Vt p dixerat. In pctis vñs dimis si matrē vestra. Riclinū christi. Jo. ij. in quo colitur trinitas: christi architrūm: q; in christo triplex substātia: carnis: ois & diuinitatis. xxi. di. q; eps. sponsus ei⁹. Tabernaculū sanctificatū altissimi. ps. cly. sanctificauit tabernaculū suū. r. Et Apoc. xxi. Ecce tabernaculū dei cū hoibus.

Sedes ei⁹. ps. cly. Sedes sup sedē sanctā suā. Lubile ei⁹. Luc. x. sibi. Pueri mei mecū sunt in cubili: q; nō nisi pueri vere sunt in ecclesiā. i. Per. ij. ibi: quasi mō geniti. r. et. i. fra. sine dolo. Arca sacrificioris. ps. cxxi. tu r arca sacrificio nis. Arca in qua cōtinēs virgā disciplinā r māna bulcedi nis. Heb. ix. rly. di. disciplina. Vestimētū ei⁹. ps. cxxi. In ois vestimētū ei⁹. xvi. q. vij. sicut. Vestita iustitia. clij. dist. sit recto. ibi: vestimēta etenim. T unica in cōsultis. in se tota vnita. Jo. x. xxiij. q. i. xvi. q. vij. sicut dñi. r habens tunicā nuptialē. Mar. xxi. charitatis r vnitatis. r oēs domesticū ei⁹ vestiti duplicib⁹. Prouer. vlti. fide r ope. de pe. dist. ij. s. em. ibi: sciēti bonū. Sara pnceps. q; sic interpretat. xxi. di. eccle pnceps. Libera. ad Gal. iij. nō subiecta pctō: q; qui facit pctm̄ seru⁹ est pcti. Jo. viij. Roma. v. r. i. Per. ij. et filijs ei⁹ liberis debetur hereditas. xxi. q. iij. recurrat. Hęc figura pbat. xxi. q. iij. qm̄. r. c. si ecclesiā. Rachel pulchra in cōtēplatiua. Lia lippa in actiua. q; turbatur erga plurima cū Martha. Luc. x. et de renū. s. ne putes. et de regu. licet. s. si. Chananea. cōmūtata de synagoga ecclesie sū r zelās christum spōsum. xxi. q. i. s. hac itaq; humillio patiens et gēssela. Mar. xv. Samaritana ecclesiā ex gētib⁹. Fin Augu. credula r custodia. q; Samaritana custos in terpretat. se r suos. Jo. iij. q; vigilat sup: a gregē. Luc. ij. clij. di. ephe. s. et gratie sicutū dā. clamans assidue sitio. Jo. x. Versabee pnt⁹ alt⁹ p cognitionē clare fidei. xxiij. q. i. nō turbat. in fia Dauid christo vultu desiderabili san cificata. xxi. q. i. s. s. obijct. ij. Regū. xxi. q; christi madidit se: vt ecclesiā suā sacrificaret. Ephe. v. Mulier sanguinis sua p tactū fimbrie christi curata. Mar. ix. Luc. viij. Mar. v. ecclesiā ex gētib⁹ pctis sanguinea: q; sanguis sanguinē teris git. Fin. Vt illud. Qui nō ex sanguinib⁹. Jo. i. per passionē christi q; est fimbria vestimēti eius curata. Syon speculās ecclesiā firma sicut mōs syon. ps. cxxiij. que adhuc in enigmare speculaf. s. ad. Loz. xij. Hierlm. Apoc. xxi. ps. cxi. Hierlm q; edificat vt ciuitas. Pacificata. q; sic interpy taf Hierlm: q; per mortē christi recōciliatio r pacifacra est. Colof. ij. Ephe. ij. Lintē ostēsum Petro. Act. r. ecclesiā in qua sunt volatilia cōtēplatiua boni: r quadrupedia serpe tia. mali. q. i. iij. nolite. Bethleē dom⁹ panis viu. Jo. vi. et in qua cōsecrat panis viuus. de cōse. dist. ij. oia. Verba nia. q; sponso obedēs: r q; extra eā deo nō obedit. Ite. di. s. qui. ar. xxiij. q. i. ver. sana. Cenaculum grande. Mar. xii. q; in ecclesiā cena dñica manducat. s. ad. Loz. x. xxiij. q. i. q; et sola. Sian de charitate. Bernar. Qui hz charita tē magnus est. r eo: Pauli ad Corinthios dilatatū est. ij. ad. Loz. vj. Stratū humilitate. iij. Reg. iij. Pauimētum domus terit Salomon auro. r ps. cxvij. Adhesit pauimē to aia mea. Extra hoc cenaculū agnus dei nō comeditur. ptealle. c. q; nec christi co: pus cū fructu cōficatur. xxiij. q. i. schisina. Necaia a pctō laudat. xxiij. q. i. quicūq; Nec vera par dat aut relinquitur: q; extra ecclesiā vera par non est. xxiij. q. i. q; cōtra. Nec fons sacramētalit cū effectu bñdicitur. i. q. i. maledicā. Nec Joan. grātia supra pectus iesu res cūbin: quia gratia spūs sancti extra ecclesiā nō datur. xxiij. q. i. s. s. aut. Nec sermo christi proficit: q; margarita verba dei pctis non projicitur. Nec panis filio: dei datur canibus. x. q. iij. nolite. Mar. xv. Nec vera dilectio est: q; extra ecclesiā amo: spūs sancti nō est. pteal. s. s. aut. Neclactua rū agrestū comestio. i. pctō: vera cōtritio. palk. c. quicūq; Nec panū ozymoz puritatē r sinceritatē cibatio. s. ad. Loz. v. Nec vera discipulo: vnio. Nec paraclāi pmissio necre ceptio. Act. ii. r pal. s. s. aut. Predica in maculo celebra ta sunt. Jo. xij. r aliq; ex eis i die cenē sūt. Ista est ecclesiā ista federis arca de qua. s. dicit cōtinens tabulas legis: q; ad literā extra ecclesiā hodie matie vera sciētia nō est: nec dei cognitio. xxiij. q. i. q; cūq; Hester decora nimis. Hester i. abscondita a conturbatione hoim. ps. cxx. que sponsum Asuerū beati christi fecit ad miam quā ppo suo impet rrat. Hester pen. r vlti. c. r de pe. dist. i. sicut. Prudētissimā Abigail. Abigail patris mei deitas interpretat: q; pater

ecclesie deus est. in canti. Moysi. Nūquid nō ipse est pater tuus? que David fecit ad miam contra Nabal. Nabal interpretat scādālū vel scādālīs; inspiēs vel inspiētia: vīrū thultū vīrū Belial iratū. s. Reg. xv. David autē manu fortis christū forte designat. Nabal pēto: ē: oīs pēto: stultus/ et filius Belial diaboli absq; iugo alios scādālīs zās. Aug. Mali scādalo sunt ecclesie. De scādālīs vīrū. ē: de no. ope. nū. c. ij. Petri nauicula. Luc. v. xliij. q. i. nō turba. s. q. i. mare. i. in cuius fide mare trāsmis huius seculi. Deb. r. firma in spe: dāuis et ligno crucis dñice: titubans et turbata ppter Judā pēto: ē: designantē malos. xliij. q. i. quod dicitur in fi. et pñdiā que in ea nauigat. vt pal. c. nō turba. et. s. q. i. iij. turba nauicula. Et Mar. xiiij. vbi Aug. de verbis dñi. In vno autē aplo. i. Petro i ordine aploz pmo et pceptio in quo figurabat ecclesia vtrūq; gen? significā dū iur. i. firmi in hoc q; sup aquas ambulauit: et infirmi in hoc q; dubitauit. nā et vnicuiq; sua cupiditas rēpeltas est. Amas deū? ambulas supra mare: sub pedib? tuis est scau litimo. Amas seculū? abso: bet re: hū quū fluctuat cupiditate co: tū: vt in eas cupiditate tuā inuoca christi diuinitate. hec etiā scripsi. s. ly. ar. ver. itē Aug. Turbat etiā hec nauicula ppter vērū rērationū eorū qui in ea nauigāt. nā vna queq; rēratio vērū validus est. fm Grego. Sagena perrimālos et bonos pisces habens. Mar. xij. xliij. q. vij. c. s. in fi. Area eius triturās granū et paleas. pal. c. s. de pte. di. iij. est vnitas. ij. q. s. multi. Vellus ei? habēa triticū et zysania. Mar. xij. ij. q. iij. nolite. Quile eius. Jo. x. et de hap. licet habēs oues fetātes bonos fructum faciētes: et steriles malos fructu carētes: et in ignē mittēdos sicut arbor sine fructu. Mar. xij. et de deci. q. i. et Luc. xij. vbi loquit de ficulnea fructū non faciente. ibi: succide illā. vbi Greg. Eū magno timore audiendū est qd dicit succide illā: vt quid terrā occupat? vnusquisq; em iurta modū suū sē inquantū locū vite pēsentis tenet: si fructū boni opis nō exhibet: velut infructuosa arbor: terrā occupat: quia in eo loco in quo ipse est: alijs operandū occasione negat. Na bet etiā hoc ouile agnos puros bonos: et hedos pecuileos malos et olidos. glof. super Mar. xv. in ver. hedos. Sed vni ouile et vnus pastor. vt pal. c. licet. Domus eius habēs vasa aurea et fictilia. ij. ad Timo. ij. xliij. q. iij. q. fm. charitate ferētes et amore carētes: vel nō pferētes: vt vas fictile fragile. Cella vinaria. Lam. ij. habēs vinū defecātū electorū cōpūctionis. ps. lix. Potasti nos vino cōpūctiois et deuorioris. Jo. ij. et acetū impiorū odij et inuidie: de quo dant dño bibere. Jo. xij. Carhedra ei? Mar. xliij. et di. multi. s. q. i. nō quales. Vige. Dilecti christi discipuli post aduētū christi super carhedrā ecclesie q̄ est cathedra christi. Carhedra inquit iudicās inter lepā et lepā. Leui. xliij. et di. s. de pe. di. s. et his. et qui fi. sunt legi. per venerabile. s. rōnibus. Scala iacob. Gen. xxviii. p. quā et in qua ascēdūt hoies in celū: angelici cōtēplādō: et descēdūt in ea ministrādō: q; in ista ecclesia habitat Maria cōtēplando ad pedes dñi: et Mart? sibi ministrādō. Luc. x. et de re: nū. nisi. s. ne putes. Arca Noe eleuata sup aquas diluuij tribulatiois: nec submersa: s; saluās receptos in ea. Gen. viij. et viij. et viij. di. quātū licet. xliij. q. i. qm. Ista est ergo illa sancta ecclesia militās recipēs bonos et malos: que in terra sita inter celū et terrā est. xliij. q. iij. hec autē. que etiā regnum celoz vocat. Mar. xv. q. i. in ea et per eā itur ad celū: et q; christus in ea habitat in sanctis ep̄. ps. xxi. Tu autē in sancto habitas: et q; sunt celi alti virtutū dignitate: mū di sanctitate. viij. Mar. vi. Pater n̄r qui es in celis. i. in sanctis. et Celi. i. sancti. Et arrāt gloriā dei. ps. xvij. Unde et Aug. de sermone dñi in mōte. Qui es in celis. i. in sanctis et iustis: nō em spatio loco: cōtinet deus: q; celū et terrā implet. Dicit. xliij. et excelis: celo est. Job. xij. s; sicut terra appellatus est peccator: cui dicitur est Gen. ij. Terra es cās puluis et in terrā ibis. sic celū iustus e contrario dici potest. Recte ergo dicit qui es in celis. i. qui es in sanctis. Ista est illa sancta ecclesia figurata et descripta Ezechiel.

Celoz noie sancti intel liguntur.

rvj. Aqua de latere christi manāte lota in sacramento baptisimi. et de cele. mis. in quadā. Cuius sanguine decorata et mūdāta. et in demē. sacrosancte. de sum. trin. De oleo balsa mato gratie spūalis in sacramento cōfirmationis vncta. et de sacra vnc. c. vnico. de cōse. dist. v. in primis. v. c. discoloribus. i. varietate virtutū in dura. ps. xliij. Adhuc regina. i. ecclesia in vestitu deaurato circūdata varietate. xliij. dist. fir recto. Un Ro. xvij. in veste Aaron erant quatuor: colores. s; hyacinthus purpura coccinū et byssus: in quibus pudētia iustitia fortitudo et rēpēritia designant: quib? vtilius nihil est in vita hoibus. Sap. viij. Vestita inquam hyacintho cōtēplationis et deuorioris: purpura dñice passionis: coccino dilectionis et sacrificatiois. Et alciara hyacintho. i. exēplis patrum pcedētrium munitoz gressibus operū: vt celo potius inherēat q; terrā tangere videant: quā duo calciam entra sunt fideliter agere et foriter tolerare. Et in ca bysso. i. cōtēplatione et pudicitie cingulo: quo sensus exteriores et morinteriores valeat cohibere. Et De cingulo Paulus Ephe. vi. sibi. Strate ergo fūcāti lūbos vestros in veritate. Et primo cingitur ecclesia zona pellicea: que est carnis mortificatio. hac accincti sunt Pelias. iij. Reg. s; Baptista. Mar. iij. Luc. iij. Mar. i. vñ Heda. sibi. Zona autē pellicea qua accinctus erat Joānes et Iherllias mortificationis indicij est. Et ibi Hiero. In zona pellicea pauperes mundi mortui signantur. Itē Heda. Zona nam pellicea habebat circa lumbos: quia carnē suam concitit cum vitijs et concupiscentijs. Gal. v. Zona iustitie que est exercitiū boni operis. De qua Eia. ix. Cingit iustitia cingulum lumbis: um eius. Tertio cingulo fortrudis: vt primis mortibus foriter resistam. Prover. vli. Cingit fortrudine lumbos suos. Quarto cingulo humilitatis. hoc est linteum quo dñs erat accinctus quū lauit pedes discipulorū. Jo. xij. xliij. q. s. q. dignior. Indura subis lūbos. i. extenuatione concupis: que optima vestis est contra feruore: em estatis. s. libidinis incēntia. Decignata est Gen. xxviii. per teristum qd assumpit Thamar: deponis ris vestibus viduitatis. Et em teristū vestis mulieris tenuissima vīsu peruia: estati idonea. teras em vestis viduitatis. Et namēto ornata. i. gloria crucis. q; sicut ait Aug. crux finita est in pena: manet in gloria. de locis supplicioz. transit ad frontes imperagoz. Armillis in manibus adorata. i. virtute bone operationis. Et que circa collum annata: intelligētia diuini sermonis. Inauribus redimta et circulis. circuli sunt sacra scriptura. in aures in aurib? depe dēres: obedientia indifcreta. i. in distincta. xliij. q. i. qd cult patur. s. q. iij. quid ergo. Coronata corona decoris que datur victorib? s; ad Cor. ix. In capite. i. glorie celestis in mente. et de sacra vnc. c. vnico. que admodū corona caret principio et fine. Ornata etiā auro sapientie et argento glorie quētie. vestita bysso: cādore innocētie. et polymita. i. diuer sitare pceptor. et multis colorib? diuersitate cōsilioz. Simila et oleo et melle referta. i. sacramento eucharistie in quo sunt tres substātie. Simila ē christi caro mūdissima. xliij. di. q. eps. de cōse. di. ij. christi? panis est. Dicit scilicet aia omni gratia plena et donis spūsancti. de pte. di. ij. hoc est. et in calice. Mel ineffabilis dulcedo diuinitatis. de cōse. di. ij. sicut verus. Ezech. xliij. Spiritus me? super mel dulcis. De his tribus propheta loquitur ecclesie Ezechielis. rvj. Similam et oleum et mel comedisti: et decora facta es vehementer.

Sta ergo ecclesia sic decorata et laudata: sic etiā figurata et descripta antiqui a prophetis maxime ab isto Ezech. rvj. c. a quo tractat vbi vba prime posita. infer? cācellata? nō est metretur. refero me ad pncipiū. s. pte. Sed vroz agni legitime despoīata: quo in sermone ecclesie sunt duo caput et mēda: in vno corpore. Un Roma. xij. multi vniū corpus sum? et de sum. tri. c. ij. s; rursus. Ephe. v. sacramētū hoc magnū: ergo dico in christo et ecclesia. rvj. d. accinctus et de biga. debitum. quod significatum est Iudicum. xliij.

Matt motu rpi ca clesia.

salua: nō attendentes interiorē vernē qui interiora corrodit. In Bernar. cōsolationē rē terre motus interiores rē exteriorē rēpore p̄sentis dei vicarij concurrētēs in myste-
rio. Nōndū sigillū apertū est. P̄solētur sigillū apertū, qui erunt: rē videbūt interim sufferendū: rē obediendum. Euāgelium eternū. Apoca. xiiii. est immutabile. Pauper missus a deo cū bulla regia. Minister ei nō est mortuus; sed vivit. Litus resurget clarius et p̄fectius. Entātur rē tētabūt filij eius p̄valide: s; patris munere nō deficiēt: q; in charitate p̄petua dilecti et desponsati cū patre sunt. **Dee. ii. r. s.** serui nō manebūt in domo patris in eternū. **Jo. viii. q.** lege p̄fecte libertatis ab oi carne. **Jaco. i.** id est euāgelium negauerūt verbo et opere. **xvii. q. v.** cauere. **Idic parantes pasca: q.** filij Agar anille egyptiace tenebrose. **Is. di. bismael.** **Idic solēns aētes vigiliās: pasca typicū euos mētes.** **Blasphematus rē solūsus reputatus pater indy tus pauper sapiētia plenus liberās ecclesiā. rē p̄dēnatus a filijs spurcie retro gradus rē apostatis.** **Undictā petijt: et petijt.** **Isaciet dñs exercitū: q; zelatur eū: et ideo signat vir eū.** **Isiet totalis destructio: q; non fieret spirit? constructio.** **Nemo potest discipulam disruptā rē veterē tūci cā plenarie resarcire.** **Zuc. v.** **Ex vna parte restit. tur: ex alte ra scādit.** **Deur. xviii. venibus rē gradinibus.** **Leonib? Judi. xiiii. et vulpibus.** **Lān. ii. ps. lxxix.** singularibus feris ap̄tis de syla exterminata rē vastata ē vinea. **C. B.** **Isrā cisci sacra regula ad quid sepes et maceria? cōsitutiones que etiā nō seruātur: vt quid ceco collyrium: quid leproso sirupus: qd mortuo medicamē: quid albedo ethiopi: qd simplicitas vulpi? lupo sobrietas: co mo legalitas: pardo puritas: leoni humilitas: paupras gīgātibus: charitas si tigātibus rē ambiētibus: s; ad **Loz. xii.** et ideo nullū catas plasina nullū pigmentū: nullū antidotū tāto morbo me debif: nisi fegregatio electoy. **Interim sit fer olei amurca cū oleo: furfur cum simlagine: murena serpens cū anguil la: granū cū palea: fictile vas cum aureo. xvii. q. vii. c. i. haz biter Zoth cū Sodomis.** **Ben. xix. d. di. quelibet.** **Job cū scorpionibus et strutionibus.** **Job. xxx.** **Nicolaus inter se/ p̄tē diacones.** **Act. vi. xviii. q. iij.** quidā. **ver. nicolaite.** **Jus das scarioth inter ap̄los. xvii. q. iij.** quid ergo. **Ignis accē sus tribulationibus separabit rē colabit filios leui. l. dist. rē purgabit.** **Malac. iij.** vt recedat scoria: rē remaneat vt au rū obisum. offerētēs dño sacrificia in iudicio serui condē nationis: et iustitia primicōpassionis: ad caminum vere paupratis reduci. **Esā. xlviii. c.** vt vere expropiariōis facti dñi possessores rē possessio dñica. deficiēt argumēta: q; res gnabit veritas. **Sylogismus peribit: q; simplicitas puas lebit.** **Edclusio nō fier: q; dñs humilis sabaoth faciet cōs summationē arrogātū: rē per eū sapiētib? verius inspiētibus cōdudef. Inimici chisti rē euāgelij resarciet euāgelium nescietes qd agāt: rē vindicabit impugnationē. ar. xvii. q. v. s. hinc notādū. quia dñs pugnat occulte: facit sagittā a pbarera sua in indignatione sua: rē abscondit manū: vt vis dētes nō videāt. **Jo. ix.** rē parer pedicam. **Job. xvii. inimis cis de virtute p̄p̄tia gloriātib? ps. lxxvii.** **Dormiens surgit tāq; trapulat a vino furois sui: vt p̄curiat inimicos suos in posteriorib? cōsummariōis vite sue. ps. lxxvii.** **Et fiat in opprobriū sempiternū: vt israhel saluus fiat.******

Quā colūna nutabit: rē iam nutat. Scādet turpōsa chisti: rē lōge lateq; scissa est. Pu gnabit firmēta in mēbis ecclia vera rē falsā: p̄ualebit p̄ tpe mēdaciū: vt purgetur vi tū. Resurget ante vltimā resurrectionem in spū humilitatis. **Isā. i. s.** rē aio cōtrita spōsa chisti puriss ma redibit ad initū: tribulationib? dealbata: et a fecibus defecata: q; veratio ap̄ter ei? auditū. **Esā. xxvii.** que surda diu p̄māsit. Diu cucurrit iā quartus equus pallidus. **Chy pocrisis.** **Apoc. vi.** sed nūc perāplius calces iacit: q; modis cū tps habet. Diu regnavit trāfigurata hypocrisis regē te eā trāfigurato angelo tenebarū. **xvii. q. v. epi.** **Sz mos do plenarie suū imperiū dilatauit rē dilatabit: quousq; ve**

nier rex impudēs plenus mysterijs rē velatus. p̄positus scīs. **Dañ. viii.** **Bestia p̄: unavastā oia plus q; credi potē sit.** **Apoc. xii.** **Qui hui? impertit carni caput teneret: curmē bta tabefacta iā diu oibē p̄ualebūt: rē serpit sceleratū simi eius rē p̄di p̄fectores. nā sagittās sanctā ecclesiam in p̄cordijs sue charitatis rē vnitatis. pacis rē pietatis mū ditie et castitatis. Se eius vocat filiū ipsam scādens. De parte eius se vocat: ac si ecclesia sit in parte. **cōtra id. xviii. q. i.** **schisina.** **Plus eā impugnās: q; familiaris inimicō: q; hostis barbarus noro: ius. xviii. di. si inimicus.** **Uicūf eā: et transfigit eam sica. i. cultello: Amasam **Joab. ii. Re gū. xx.** et **Judam chisto.** **Mar. xviii.** se ei eribens quom eā salurat. **In hac caligine lux lucebit electis habitāribus in hac regione vmbre mortis: qui nō rapiētur de manib? dñi: et nō dimittent matrē cecam rē quasi sterilem: p̄opter nouercā adulteram et fecūdā. **Recooperient pudēda parris: q; sunt filij purgati successores **Dem et **Yapher. Gen. ix. xvi.** dist. in scripturis. **Et in hoc filij cognoscuntur aquilini cum co: pore chisti: quod est ecclesia / cōgregati.** **Mar. xviii. xviii. q. i.** quoniam. **ne cuius ab ecclesia rē a spō so quātilibet deuiante. **P̄: iuigni beggeres secretantur nouercā tumentem rē aconita. i. venenā. **Am miscenē. **Beu la rex Alemānie et **Romanoy lactabit nouercā: ab ea la cratus: quia ab aquilone p̄dētur. **Wiere. s. malū schisina tis. **Palcer eā et occidet eā hoc tēpore et futuro. **Interim qui stat videat ne cadat. s; ad **Loz. r.** **Nō dimittat mūdum donec de medio fiat: q; iustitia colorata regnabit in parte cubilis chisti: sed ipse cubat in meridie. **Lān. i.** et in hōto concludo rē signato. **Lān. iij.** et si spinoso et inculto. **Arma bit se lectus et sicrus iustus / lucē habens nō ardoem: cō tra fidem: et habebit argumēta fide vite: et dicit **Wdū est dñs. sed fidelis dñs in fide vera habet diuersū rē cau bile: rē in ea resuscitat vitā suam: et **franciscū suū fidelē discipulū et apostolū: qui dño pape et eius romane eccle sie p̄ se et suo co: pore mystico obediētia specialē p̄ponit sit: et euāgelij obseruare in regula sua. **Ismentat? au tem vitā de fide spernit et odit: et fide enim sincera rē non ex operibus abq; ea iustificat **Abraam cū ceteris iustis. **Roma. iij.** **Jaco. ii.** **Nihil sit simplicitati diuine cōtrariy: sicut hypocrisis: que totā sanctā ecclesiā hodie percutit: synagoge simit eā facit. **U. **Hypocrisis quidē est ma ter duplicitaris: filia mēdaci: et patris ei? diaboli duplici vita viuēs: co: pore in celis habitās: mente in terra: hono ris auida: in se pauida et instructuosa: doli artificem: rē diabole emulatricē rē percutitricē bonoy: cō: rectit oimq; inco: rigibilis: intus arida: antrū demorū rē eoy: figura: si nea sanctitatis: cōpta meretricē: fucata spurcicia: inlata vi pera: ornātū sepulcrū: filia peccati et cōtinue peccāis: p̄tō tionis p̄curso: vermīs ecclesie insensibiliter quodāmodo eā depascēs: negatio nature: crocodilus: vitalia cōsumēs ecclesie: blasphemā alterius vite: genitricē phariseoy: so ro: scribarū: comes **Ananiez **Sapphye. **Actū. v. xvii. q. viii.** **petrus.** **Petri timor: iudaisantis gula. ii. q. vii.** **paui lus. pedissequa: **Herodis ascalonite. **Mar. ii.** **pedagogus: toti? puritatis euāgelice inimica. **De hypocrita. **Job. viii. xvii. q. xv. in fi. r. xvii. r. xviii. xvlii. c. et de peni. di. i. an? **Scripti? hypocrisis late. j. i. pre. ii. ad fi. s. aliū manu p̄cau liare. i. ar. lxxvii. **De qua ipura scritas: s; tota iūstas: illo tpe tenebat: rē vtraq; ecclesia malignātū: rē scō: p̄nariā ar cē iādū rē tenuit rē tener: rē p̄pter ei? iūqtatē ecclesia? ecclias dūmicabit. **Militantes filij b̄auiū p̄cepturi: quū mūda p̄ manebit ecclesia scō: y: vestimēta sua mista sanguie. **Esā. li. deponētēs: rē eā nuptiali. **Mar. xvii.** **iducēs veltē: q; omis veltit? est p̄p̄ie deaurat. ps. lliij. erūt. **Plātariones vero adulterine. **Mar. xv.** **sequēs ecclias. ps. xxv.** **malignātū eradicabunt cū ea. rē tūc regnabit dñs in replo scō suo. ps. x. vni? cū spōsa sua in simplicitate fide rē charitate qui tri plex funicularis necit ecclesiam cū chisto vno q; rumpat tur. et de treu. et pa. c. i. **Duplicitas aut et in fidelitas rē mū quitas cō: p̄hēder pseudo filios: vt cū p̄ce eoy: **Amo rē**

heli. xlv. di. s. necesse. No ero de gnatione maledicenti pa
 pe & mari ecclesie. Prouer. xxx. ne morte moriar morte
 sempiterna. Zeui. xx. No ero cotumar imperio patris pa
 pe & maris ecclesie lapidib' obuar populi demonio
 rum. Deur. xxx. No murmurabo contra Moyfen qui tenuit
 rypum pape regentis vniuersalem ecclesia. de pe. dist. iij.
 inter hec. sicut ipse rexit israel. q. murmur cotra papa ma
 rine cotra deum est. culus ipse vicarius est. ad hoc Exo.
 xxx. Nec in qua murmurabo cotra Moyfen. i. papaz. q. p
 ducar ethiopiass. i. den offendat ne lepra mortali suffun
 dar. Num. xij. xxxij. q. ij. hoc ipsum. ij. q. vij. s. de his. verfi.
 his ita. l. di. s. cotra. Nolo absobera a terra cu Daran et
 Abiron schismaticis. Num. xvi. i. q. i. si quis inquit. vij. q. i.
 deniq. ef. de elec. licet. Nolo separari ab area vsq ad vlti
 m' iuentilabum: ne a coruis deuozet. ij. q. i. multi. ij. q. vij. no
 ois. No exeat piscis de petri sagena vsq ad litus. Dar.
 xij. xxx. q. v. c. i. No transmigramus in montes Helboe:
 vbi no est ros deuotionis: nec pluuia copunctionis & plo
 rationis. i. extra ecclesia. ij. Reg. i. sicut passer impudicus.
 ps. r. No mutegus fidem in idolum: q. idoli nihil est. s.
 Eoz. r. No finis corui extra arcam manentes: sed colu
 ba ad eam reuertentes. B. c. vij. ef. de sacra vnc. c. s. s. pe
 nul. Simus in petri nauicula vsq ad portum: no nocet
 nobis Judas pditor: ibi nauigans si no fuerim' ei simi
 les. xxiij. q. i. no turbat. s. q. iij. homini. No separemur ab
 ouili quod est vnu. Jo. r. ef. de bap. licet. ne sicut ouis erra
 bunda peream'. ps. cvij. r. lupoz efca fiamus. Doria
 mur in nidulo nostro. Job. xxi. r. cum turture ibi pullos
 nostros reponam'. ps. lxxxij. cu lectulo nostro in infirmi
 tate nostra canamus in domu' nostrā: ecclesia nostrā. Dar.
 ij. Non calescat pullus nisi sub alis galline. Darth. xxiij.
 No resuscitatur lazarus a mortuis: p'cto: a peccatis: que
 mortuum hoien faciunt: a vita gratie. de pe. dist. s. hoc
 ides. ibi. resuscitatus: nisi in bethania ecclesia domo obed
 ientie. Jo. r. Nec extra eam vere r ad salutem Dartha
 ministrat: nec Daria cotemplat. Luc. r. Arrius. Sabel
 lius. Donatus: & Macedo: et ceteri heretici de quibus
 xxiij. q. iij. quidam. ecclesia diuidunt: Petrus vnit. xxiij.
 q. i. loquitur. Non communico heretic: q. acephala est. xxiij.
 dist. nulla. No Armenie: q. schismatica: quin potius here
 tica est. Non orientalius: q. occidit eis sol. xxiij. q. i. qm.
 No Buellus & Bebellinis italicis: q. eis sol i occasus est.
 C. D. Ecclesia no habet partem. Ecclesia no recipit di
 uisionem. pie. cloquit. Helita est ecclesia auro. ps. xliij.
 Et uenit. Percutitur: sed dilatat. r. q. s. futuram. in pn.
 Frangi no potest nec rumpi. Igne tribulationis purga
 tur. de pe. dist. ij. s. em inquit. vltra tres colu. ver. sedet. ps.
 rvi. Igne me examinasti. Num. xxx. Omne quod potest
 transire per flammam agne purgabit. s. Loz. iij. Un' Bieg.
 Quisquis appetit plene vitia cuitare: studeat humiliter
 purgationis sue flagella tolerare: vt tanto post mudo:
 adiuicem veniat: quanto nunc eius rubiginem ignis
 tribulationis purgat. C. E. Impiu' est r in hede dicere:
 pars ecclesie: sicut dicunt Buellus: qui se dicunt de parte ec
 clesie. Donatus & Arrius & ceteri heretici partem faciunt.
 xxiij. q. vi. vides. Nam vnica sponsa christi. diuisione vni
 tas no capit. xxiij. q. i. loquitur. r. c. schisma. Unde qui de
 parte est: de ecclesia que vna est r totum / no est. In arti
 culum fidei orthodoxe impingit / s. r vna sancta carho
 licam ecclesia: qui eam partialem facit. Quod potest coz
 pus christi qd est ecclesia: diuidi: xxiij. q. iij. pro membris.
 r. q. v. de liguribus. Nec caput a corpore abscondedū est.
 et de p' scrip. cum no liceat. nec membru' de corpore: als
 exanime fieret: r vita no viueret. xxiij. q. vij. que ad modū.
 in pn. C. Qui diuisit ecclesia triumphantem / alle idem
 vnao diuidit r militantem. Apoc. xij. ibi. Et ecce draco q
 vocatur diabolus & satanas qui seducit vniuersum oz
 bem. vt. e. c. dicit. ibi. Et cauda eius trahet tertiam partē
 stellarū celi. i. angeloz. de quib' etias dicitur Job. xxxvij.
 Quis dignis lapidem quum me laudarent simul altra

matutina: Et vnu christi ouile. Jo. r. disperdat: r omes a
 pastore discedant: r ipse diaco eas diuisas deuozet. s. pe.
 v. circūit: querens quem deuozet. Esa. lvj. Omnes bestie
 agri venite ad deuozandū: vniuerse bestie saltus. specus
 latozes eius cecit oēs. Inuicemur ergo oculo fidei vnam
 ecclesia sedem eius: dignitatem eius: que no peccat. pec
 care potest qui stat in ea: q. homo est. de pe. dist. ij. s. enim.
 sed no papa puiatur ea. vt in pn. istius operis late dicit.
 vij. ar. C. S. Copartiamur ecclesie tribulare: sed ad be
 reamus ei supra firmā petram christū solidare r fundas
 re. Darth. xvi. xij. di. ita. r ef. de elec. fundamēta. in pn.
 lib. vi. pro ea rogauit sponsus vt no deficeret fides eius.
 xxi. dist. s. i. in fi. exaudita est oratio filij: q. semp pater cum
 exaudit. Joan. xj. vbi L'bylo. sup verbo illō: Pater grās
 ago qm' audisti me. hoc est nihil mei contrariū ad te. Et
 autem ostendat quonia no indiget oratione: subiungit.
 Ego aut sciebam q' semp me audis. q. d. ad hoc q' fiat vo
 luntas mea no indigeo ofone: ad hoc q' tibi suadeat: vna
 est em voluntas nostra. Itz Hilarius. iij. de trin. No igif
 p'ce egit: nobis orauit: ne filius ignozaret. sed propter
 populū qui circūstāt: dixit: vt credant q' tu me misisti: quū
 em non proficeret sibi deprecationis sermo: ad profectū
 tamen nostre fidei loquebat: no ergo inops aurilij est: s.
 sumus inopes doctrine. Titubare potest ecclesia: tempoz
 statibus allidi. xxiij. dist. in noie. sed salua noie sponsi per
 manebit. Digne pcutit: q. plurimū extra amplexus sponsi
 si graditur. Denigrata est eius facies sicut nigredo olle.
 L'pre. vlti. Facies cōbuste vultus eius. Esa. xij. q. no res
 spicit r sequitur sponsum candidū r rubicundū. L'ān. v.
 Inclinata est deo: sum ad terrena: r ideo non potest sur
 sus respicere graui infirmitate gibbosa. L'ij. di. hinc etem
 Lu. xij. ibi. Basilius. Buroz: siquidem caput humi desce
 rum est: terram cernit: caput hois erectū est in celi. oculi
 superna cōspiciunt. Conuenit em eum querere superna:
 transcendere terrena intuitu. facit pie. c. hinc etem. verfi.
 gibbosus. Gibbosus ho' est quem terrene sollicitudinīs
 pōdus deprimat: ne vniq' ad supna respiciat: sed solum in
 ijs q in infimis calcant intendit r c. Post amā. Des suos
 vadit. B'ee. ij. q. vnu sepe sponsus legitimū derelinquit.
 Quinq' viros concupiscit. Joan. iij. q. peculeos sensus
 carnaliter nutrit. Si legitimū virū vocaret: impudicus
 sensus intellectus r ratio superaret nimis. Terrenuz res
 gnum querit: sed regnū sponsi sui non est de hoc mundo.
 Jo. xvij. qd. s. xxxvij. ar. s. ad illa. ver. ij. diligeret exposit.
 Eleuauit se: r indurauit se: humiliant se. Lu. xij. r. xvij.
 sed sponsus eius exinanuit se: r exaltauit se. P' dicit. In
 magnis r mirabilib' sup se ambulat. ps. cxxx. sed sponsus
 eius se humiliat r administrat. Luc. xxi. Dar. r. Nimis
 gladio vitur temporal. sed dicit spōsus vicario suo mit
 te gladium in vaginā. Dar. xxvj. xxiij. q. s. s. h. c. s. xxxvij.
 r. xij. ar. exposit. ij. q. vij. s. his i. r respondet miracula r c.
 Multas pecunias habet r cōgregat. xij. q. vij. aurū. sed
 sponsus in pandochjo nascit. Lu. ij. Pannis semicinctus
 vitur r induit vt ibi: r spōsus no habet vbi caput reclis
 ner. Dar. vij. Luc. r. nisi in cruce. Jo. r. r mendicus est
 r famet. Dar. iij. r egenus factus est. ij. ad Loz. vij. r. s.
 tit. Jo. r. r in alieno sepulcro quiescit. Darth. xxvij. lbi.
 Et posuit illud in monumento suo nouo. vbi Aug. Ideo
 aut saluator: in aliena sepultura ponitur: q. pro alioz mo
 riebatur salute. vt quid ergo pro qua se. cultura egebat: q
 in se mortem propria no habebat. Bed. vij. In zona non
 portat neq' pecuniā neq' peram. Dar. r. Lu. r. Non habz
 vnde soluat tributū: sed petru' mittit ad mare vt de ore
 piscis tollat staterem. Darth. c. r. vij. xxiij. q. i. est aliud.
 C. B. Sed quātiūq' ruge r macule appareant in mē
 bris sponse: nunq' tamen ab ea sponsus separabit: q. in fi
 de perpetua desponsauit eam. B'ee. ij. xxxvj. dist. c. ij. Sed
 quū filij sint rugosi r maculosi plurimi: ipsa tamen in se
 est sine macula r ruga. Epbe. v. xxiij. q. iij. recurat. quia
 sponsus ei' in sancto habitat. ps. xxxvj. quicūq' sit ille ideo
 l. ij

nō debent ab ecclesia separari: in qua sunt misti filij Agar cum filiis Sare: vt p̄c. c. recurat. Zebulci. i. cōculcantes scilz mali p̄sequentes cum filiis suis israel. c. iij. nolite. Et credamus veraciter q̄ istius ecclesie militantis ca- pur r̄sponus est christus. ad 2. of. i. Ep̄. f. Jo. iij. et de sa- era vnc. c. i. qui reprobatā synagoga scz Galibi que inter- p̄teratur definitio cōsummata: Hester ecclesia que inter- p̄teratur eleuata sibi humilem copulauit. Hester. ii. supra cuius ecclesie caput regni sp̄ialis et r̄p̄alis posuit diades- ma. Et si dicat nobis christus est alibi: nolūm credes- re. Dat. r̄. iij. q. vere dies venient in quibz sp̄s mendax et fictus sp̄ritū in ore habens et cor impietate plenū dicit se sp̄ritū veritatis. iij. Reg. r̄. iij. et multos seducet. Et sp̄i- ritus p̄tra sp̄ritū dimittebit: et magis carnalis reuera sp̄i- ritus alii carnalē sp̄ritū appellabit. et q̄ verū dicat mul- tas pio se p̄sumptōnes habebit: vt possit diuidere. Sed qui cum ecclesia que cōter dicit ecclesia nō colligit sp̄ar- git. Dat. r̄. iij. q. iij. q. iij. q. iij. q. iij. c. schisma. Et qui pape qui cōter habetur papa nō obedit: nec de ecclesia est. r̄. iij. dist. qui cathedrā. Qui et sine p̄curat: me a s̄rbematiz- zer: et occidat: non separabo: a charitate eius. Ro. viij. q. dñs meus est pater et deus in terris: qui constitutus est a deo in hac egypto petam. si enim miter et male: sufferam. r̄. dist. in memoriā. c. di. contra morem. in p̄in. r̄. q. iij. s. cum ergo s̄nia. Job. r̄. r̄. q. christus male iudicatus est. f. pe. ii. in si. sed ab eo nō recedat: q̄ aliam ecclesia neq̄ ca- put habeo ad quā cōfugiam. ir. q. iij. alioz. in si. Et in tem- pestate p̄sentis diluuij aquarū multarū tribulationū ad christi vicariū et eius ecclesia apporimabo: nec inue- niar extra arcem ne pereā ab vndis et s̄uctibz tentationū Pharysi et Scylla et scopolis alijs iter cept. C. l. h. Igi- tur attendendū est isto tpe fermentato etiam a fermento quorūdam hereticorū dicitū sicut. s̄. dicit nūc clauēs ec- clesia nō habere. Sacramenta nō posse cōferre: q̄ ex cō- municata et p̄iuata iurisdictione est. Et q̄ papa p̄r iudi- cari ab imperatore: sicut christus a Pilato et Elare. Et q̄ p̄estiter tantā habeat potestatem quantā papa. Et q̄ vacante papatu imperator succedit iurisdictioni pape. Et q̄ ecclesia nō potest habere r̄p̄alia. Et q̄ christus quā- do ascendit celos: vicariū nō dimisit in terris. Et autem clauēs sint apud bonos et malos ab ecclesia toleratos: et q̄ vera sacramenta etiā mali et etiam heretici conferant: quantū ad characterem: late. s̄. l. v. ar. f. ceterū q̄. vbi p̄dicata et lucide disputauit. materia aut tractat hic. i. q. i. s̄. sed obijciunt. vsq̄ ad. s̄. ecce si clericus. et quasi p̄ rotam illam questionem. et p̄. r̄. v. c. de con. dist. iij. a. c. hi de quibz. vsq̄ ad. c. q̄s a paganis. idustue. r̄. iij. q. vij. s̄. fi. C. 3. M. Nullus clericus p̄r ab ipatore iudicari

de forma. Tum q̄ imperator aduocatus et defensor eccle- się de elec. venerabilem. r̄. v. di. si imperator. r. c. in scriptu- ris. r̄. q. iij. sacerdotibz. Tum q̄ imperator gladius recipit ab ecclesia: vt. s̄. in p̄in. istius operis probauit. sed qui glay- dium ab alio recipit nō illum a quo recipit p̄curat: aut in- dicat cū eodem. ad qd bene facit qd legitur et no. r̄. v. di. si imperator. lbi. Et p̄tra illius beneficia pugnare vident a quo propiā cōsecutus est potestatem. facit etiā qd legi- tur et no. et de na. er. li. ven. c. f. et optime qd legit et no. et de postu. c. vlti. in glos. vlti. Tum q̄ papa nō homo simpli- citer s̄ quasi deus in terris est. ps̄. lxxi. Ego dixi dñi eccle- się et de transla. c. iij. r. c. quanto. et vt ec. b̄. n. c. sed homo deus nō d̄ iudicat: sed econtra. ir. q. iij. alioz. Tum q̄ moyses et Josue et Samuel qui typum tenent pape: sicut retroces populi generales iudicant populi. Et. r. Josue quasi p̄- totum. i. Reg. vij. nō econtra. Tum q̄ papa nō est de foro imperatoris. nec ratione papatus. quem nō tenet ab ino- perio: sed a deo. Jo. vlti. r̄. dist. in nouo. nec ratione alcu- ius rei terrene quā ab imperatore tenet. Nam est impo- rator donationes fecit eccle- się de multis: r̄. iij. q. iij. dist. cōstantinus. Ipsam tñ donationem libera fecit: nec ce- cit eum feudatariū suū: aut emphyteotā auro fallū. l̄. iij. di. ego lodoicus. r̄. v. q. i. s̄. nouariū. r. l. p̄lacet. r̄. iij. q. vlti. s̄. quis. l. scimus. Que donatio valida et p̄petua est: vt. no. p̄. c. ego lodoicus. Si ergo papa nō est de foro eius: ad iudicari non p̄t per eum. vt et de fo. cō. per totū. r. c. i. q. i. in p̄imis. et et de re iu. c. p̄soralis. in dem. ff. de iur. iom. iudi. l. vlt. et de of. le. noui. et de cōst. vt animarū. s̄. h. l. v. i. Tum postremo q̄: nedū nō sup papam christi d̄ iudicat nec sup aliquem clericum potestas aut iurisdictione datur cuiusq̄ laico: q̄ sunt clericos inferiores laici et eis infelle: vt. i. q. vñ. in p̄imis. r̄. iij. c. vsq̄ ad. s̄. et bis. et de accu. c. p̄. et de cōst. ecclesia sancte marie. et de re. ec. nō ali. cum laicis. r̄. v. di. bene quidem. r̄. q. i. in p̄imis. r̄. v. c. vsq̄ ad. s̄. cū ergo. Tum q̄: hoc qd iuris erat de facto et sancta cō- suetudine et debita reuerentia: hoc oēs reges et romani p̄incipes seruauerunt. r̄. q. i. sacerdotibz. r̄. v. di. in scri- pturis. r̄. v. di. s̄. hinc est. C. 3. M. aut obijci ab here- siarcha nouello Darfilij paduano q̄ Pilatus iudicat uir christi: sic et impator: papa iudicare pot. Respondeo q̄ nō iudicauit ipm tam q̄ p̄sonam publicā aut p̄eminentem dignitatem: sed tam q̄ p̄sonam p̄iuatā accusatā sibi a p̄incipilibz synagoge et p̄p̄o iudeoz tam q̄ malefactorē qui in hoc erat de foro Elaris: suo qui erat p̄ces in tu- dea pio impatore: Unde idem Pilatus ait Luc. r̄. iij. Ob- iulisti mihi hunc hoiem quasi hoiem p̄iuatū: nō pontifi- cem. nō in dignitate cōstitutū. et ecce ego coram vobis in- terrogans: nullam causā inuenio in hoie isto. Tum est christus nō tenebat personā pape: sed simplicitas hois corā suo iudice accusati. Unde nec in hoc papa christo succed- dit. succedit em̄ christo in potentia: nō in accusatione ma- ligna facta de deo. Immo exultum q̄ si coram Pilato fuit ser vnus de templi pontificibz accusatus: dixisset qd dicit de Elhusto. Accipite eum vos: fm legem vestrā iudicau- te. Jo. r̄. v. iij. Heripellis ergo vulpecula Darfilij padua- nus allegauit literā euangelij que ipm occidit. Et q̄. iij. nō intellexit verū sp̄ialem: et etiā literales qui vñ ipm cōcurus viuificet. Sed nec accusatores christi iudei ipm accusauerūt Pilato vt pontificem vel scribā: sed vt quē- dam ppli deceptorem. vnde dicit. Hunc inuenimus scribā uertentem gentem nostrā. Lu. r̄. iij. Et templi ergo lapsi ra- pacis nō p̄cedit: q̄ si impator iudicaret papam nō iudica- ret vt Titū vel Sempionū vel p̄iuatū alium: sed vt pa- pam. et ad hoc ille impius hoc exemplū allegat. Et si ille sciolus verus sciens esset in scripturis diuinis. vel si non dissimularer se scire: sensum et intellectū verborū euangeli- li acciperet: et nō solū. i. q. i. mar chion. P̄terea quō non erubescit tale exemplū adducere: quom et Pilatus faretur se christi p̄peram iudicasse: vnde et dicit Luc. r̄. iij. Tūc hil inuenio cause in hoie. Et iterū. lbi. Ecce ego corā vob

culpe est: qis pena de se iusta et ex causa. In et dñs Jez
 sus dicitur summe boni malapene pro nobis prulit vt
 culpe pelleret mala nostre. In et de eo scribitur Deur. xij.
 Et Bal. iij. in fi. Daledictus a deo qui pender in ligno. i.
 chulius malo pene addictus qui in ligno pro nobis pe
 pendit. Pe. ij. in fi. Et loquatur ergo eccleie tribulate:
 sed magis tribulatio et psequutio est: qui ea psequi
 tur. psequit chulium qui est caput eius. vñ et ipse paulo
 ait Act. ij. Saule saule quid me psequeris. i. mebia mea
 fideles meos ecclesia mea fides mea: fm Aug. Item ipse
 ait ppropheza Zach. ij. Qui vos tangit tangit pupillam
 oculi mei. ij. q. vij. accusatio. i. et ibi. in fi. qm in iuria eoz ad
 eu pñet et negatione fungunt. Ad idem. vij. q. i. q. vos.
 Et dñm crucifigat qui eu in suis sacerdotib psequuntur.
 ij. q. i. nulli. in fi. Et No incipit nūc ecclesia psecutio es
 parit: nutrita est in psecutioib: et in eis creuit. xij. q. i. futu
 ram. sicut pñctis in aqua. xvi. q. i. placuit. In pace carnali
 decreuit. vt. s. x. vi. arti. ver. q. ait. et l. xvij. ar. s. firma. ver.
 adaperat late dixi. tunc vere stringit et amplect chuliu
 sponsum in hac vita pro nobis tribulatu. ps. Dñe exau
 di. et a tribulatione pcedis. qñ sibi facit in tribulatio
 nibus comitatu. Et No summani ducunt qñ Alexadro
 canonice electo in sede aplica: Drauian? et Jo. post eum
 schismata colligunt: et fauore Eoradi impariois defen
 dunt: et curant schisma. vñ. ammis. De alio schismate fit
 mentio de schisma. c. i. et de elec. q. diligentia. et. s. l. xv. ar.
 s. ceterum q. ver. item dicitur pprophe terigi.

Articulus. lxxvi.

Hinc querendus est

qui ecclesia tanta nūc habeat potentia tem
 porale: cur pcelator sententia aut nullo mō
 aut male a subditis pro maiori parte seruā
 tur: paripendunt: et despectui habent: maxime quū in
 ecclesia dei maior pena et cōsultabilior esse nō possit. qñ anaz
 thema: qd separat a corpore chulii. qd est ecclesia. iij. q. iij.
 engeltrud. r. q. iij. nemo. et de sen. ep. c. sacro. s. cūq. ibi.
 tanta infligere pena. r. iij. q. i. corripian. Et Ad qd respō
 deo qd dupler est: precipue vna est et pma: q: pñdēt in
 chartis cōfidentes. ar. xvi. q. i. in canomb. et que sua sunt
 querentes. ad pñct. ij. l. ij. d. posse. et de cens. cum ap. s.
 et. et pcuraciones. Quō aut intelligat istud verbum apli
 exponit Aug. vij. q. i. sunt in ecclesia. ibi. Quid est sua que
 rentes: No chuliu gratis diligentes: No deū ppter deus
 querentes: E pposita cōmoda sequētes: Rucis inhians
 tes: Idonozes ab hoib querētes. et. c. eractores. In ecclesia
 dei potius qd dei pontifices noiati. r. q. iij. q. cognouim?
 Et si quadā iacrantie temeritate et iudicialia inuectione
 nō in lucris animarū sed in predandis hoib et spoliādis
 et scandalis andis fratrib operā dantes. r. q. iij. cauendū.
 animarū pericula nō cauentes. cōtra illud et de consti. vt
 animarū. et de iureiur. cōtingit. et de sepul. c. animarū. lib.
 vi. et facit eo. lib. de offi. l. e. c. i. immo atib potius laqueos
 iungentes. r. vij. q. i. de viduis. ij. Et aio frequentius pecc
 dentes. r. q. iij. s. ergo. In iuste pro causis leuib et minis
 mis et cōciantes. cōtra illud. r. q. iij. ep. et. c. nemo. et. c. nul
 lus. potius timeri qd amari volentes: et potius ryāni et
 dñi qd pastores et socij et patres apparere volentes. r. q. iij.
 q: cognouim. cū. c. seq. r. v. di. ecce. i. Pe. v. In deua mo
 tis subditos impellentes: qui predicatione eoz ad viā vi
 te fuerant reuocandi. et de occi. q. ius. Decimantes men
 tam cymini et aneti: et relinquentes q grauiora sunt legis
 iudiciū et misericordiā: et fidem. Et cū duces epcolātes cu
 licem: camelū aut glutinēs. Dat. r. xij. vbi Et hys. Quia
 sacerdotes auaricia pleni: si quis decimā partem alicui
 rei vel minime nō obtulisset: corripiebāt eū quasi magnū
 crimen fecisset. si quis aut alterū ledebat: aut in deū pec
 cabat: non curabant eū corripere: de lucro quidem suo so
 liciti: de gloria aut dei et salute hoim negligentes: seruare
 em iustitā et facere misericordiā et habere fides ppter suā

gloriā deus mādauerat: decimas aut offerre: ppter vtili
 tatem sacerdotū: vt sacerdotes quidē ppo in spūalibus
 obsequant: ppli aut in carnalib sacerdotū subministrant
 sic mō fit: qd oēs de honore suo sunt solliciti: de honore aut
 dei nullus. Potiōes aut suas vigilāter defendūt. s. circa
 eccleie obsequiū curā impendere nō intendūt. Si ppli dec
 imas nō obtulerit in iururant oēs: si peccātem pplm vi
 derint: nemo murmurat cōtra eos. S. q: scribarū et pha
 riseoz ad quos dñs loquebat: quidā populares erant: nō
 est incōgruū vt aliā expositionem faciam. ppter eos qui
 decimā dabant. nam et qui accipit decimas recte decima
 re dicit: et qui dat. Scribe igit et pharisei minimarū quis
 dem rerū decimas offerebāt: ostendēde religionis grā.
 In iudicijs aut erant iniusti. in fratrib sine mia. incredu
 li in veritate. hucusq Jo. l. hys. Item ibi Hilarius. Et q:
 min? piculi esset decimationē oleris q beneuolentie offi
 cii ptereret: iridet eos cōsequenter dñs: dicens. Duces
 ceci excolantes culicem: camelū aut glutinentes. Et camelū
 puto esse magnitudinē pceptoz iudiciū: misericordiā
 et fidem. Et iudicium decimationem mente: et aneti: et cymini
 ni: et reliquoz olerū viliū. hoc aut precepta dei q magna
 sunt deū: am? atq negligū. et opationez religionis in
 paruis q modicū lucrū habent cū diligētia demōstram?
 Item ibi Dige. Excolantes culicem. i. expellētes a fe mi
 nima delicta: q culices noiānt. Et camelū aut glutinentes. i.
 cōmittentes maxima delicta: q noiānt camelos: aialia vi
 delz: totoīosa et grandia. Item menta et aneti et cymini
 coditure sunt: nō principales cibi. sic in cōuersione nra
 quedā sunt necessaria ad iustificationē: vt iudiciū: mia: et
 fides. Alia sunt quasi cōdientia actus nostros: et suauio
 res eos faciētia: vt abstinentia: risus: ieiuniū: genuflexio
 et hmoi. Quō aut nō existimant ceci: qui nō vident: qñ ni
 hil pdest cautū esse dispensatoem in reb? minimis: quū
 principalia negligunt. hos ergo sermo pñens pfundit:
 nō quidem leuia pphibens obseruare: sed principalia ptes
 cipiens cautius custodire. hucusq Dige. Adde hic que
 scripsi. i. in. ij. parte in. s. aliud vitiū peculiare. ver. qm. cūz
 ve. in art. l. xvij. Et camelum aut vere pcelati nostri rps
 glutinē: grauiā cōmittentes. et pro menta aneto et cymini
 no. i. pro leuib? sūias fulminātes in subiectos. vt pie. c. epī.
 et. c. nullus. Quera impo:abilia sup subditoz: hūmeros
 imponentes: et ea digito mouere nolentes. Dat. r. xij.
 Et hys. in homil. In quo duplicem eoz malitiā ostendit.
 vna quidem in hoc q sine venia expetit a subiectis sum
 mā diligētia vire. Aliam? in hoc q sibipsis multa con
 cedunt licentiā. Poter aut bonū principem ecōtrario
 se habere: in ijs quidem q fm se sunt: grauem iudicē esse:
 in subiectis aut mansuerū. Et maxime aut accusatione
 dign? est qui doctrine aut potitātē habens. legem trans
 greditur. Pmo quidē q: pcurat qui alios corrigere
 debet. deinde q: peccans maiori pena est dign? ppter ho
 nozem. Tertio q: plus corripit: velut in ordine doctoris
 peccans. hucusq Et hys. de hoc. r. vij. q. vij. alligant. Rurs
 sus legis cōditores et predicatoros sed pmi pcuratō
 res. cōtra illud. it. di. iustū. palea est. C. de legi. digna vor.
 ff. qd quisq iur. l. i. di. i. humanū. et de cōstitu. cū oēs. s. cūz
 igit. de preb. pro illoz. de homici. cū iuramento. l. di. pōdes
 rer. in prin. ij. q. i. nemo. Herem sunt verbis verberantes.
 Corpora in delicijs nutrentes. s. illud. i. ad l. x. it. xxxv.
 di. eccleie principes. nō in seruitiū redigētes. Eymbala et
 cāpanas pullantes: sed sonitū virtutū nō habentes. s. id
 cliij. di. sit recto. Nō in oderamur et dileritōe pnia sens
 tentias trutinant: sed mentis impetu vel furore sūias ias
 culant. s. illud. r. q. iij. illa. cū trib. c. se. Et Alia cā de cōtē
 ptu sūiarū pcelatorū: est subditoz infidelitas: q in plaris
 auctoritatē et iurisdictionē nō attendūt: sed vitā et ppter
 vitā nō iustā credūt sūias iniustas. s. illud Dat. r. xij. sup
 cathedrā moysi et. c. i. q. s. nō quales. et. c. multi. et in oib. c. e.
 cā. et. q. a. s. sed obijct. v. q. ad. y. ecce. et. et de decima nob.
 et. ij. q. vij. s. vlt. et. vij. q. iij. nōne. r. p. di. sedet. l. x. r. ij. di. s.

scz sit fortis in ope & servus in me. ps. xxxviii. & in medi
 ratiōe mea exar de se et ignis. sed sup omnia studeat laus
 re manus suas inter innocētes. ps. lxxv. ne pollutis manib
 bus psumat agni immaculati sacras ostingere carnes. Ma
 lach. i. Offeris sup altare meū pollutū panē. vbi dicitur.
 Corp^o christi quantum in se est pollutū q̄ ad altare pollut^o
 accedit. xlii. di. sacerdotēs. & ab illo. s. sed obicit. i. q. i. vsq;
 ad se. cū vita. Un de agno pascale dicit Exo. xii. Non con
 edetis et ex crudum qd nec coctū aq; s; assum igni. Crus
 dum comedit q̄ sine deuotione accedit. Un apls. i. ad Ro
 rin. i. s. Euentib^o vobis in vni. i. confuse & inordinate
 simul irruentib^o ad altare scz in p̄nitentia qd in disciplina
 nate acceditis ad mēsam dñi sicut ad mensam corporalis
 cibi. **E** hoc dñi est vobis q; non licet cenā dñicam
 māducare. Eccl. i. xxiij. P̄o reuerentia accedet tibi bona
 gra. i. effect^o eucharistic q̄ bona gra interpretat. i. q. i. mul
 ti. sicut pater in muliere q̄ retro accessit & tenigit ambriaz
 vestimentū dñi: & p̄fessim curata fuit. Mat. ix. Dar. v. Luc.
 viij. Ita & nos debem^o accedere p̄ cōsiderationē vite pre
 rite. Esa. xxxviii. Recogitabo tibi oēs ānos m̄os i amari
 tudine aie mee. De sunt lactuce agresles cū q̄bus mādu
 candus est agn^o pascalis. Debem^o aut tāq; s; ambriam
 vestimentū. i. deuore recolere passionē christi in cui^o cōme
 morationē instituit sacramētū corporis et sanguinis sui.
 Un. i. ad Ro. xij. Quotiescūq; māducabitis panē hūc et
 ca. bi. mor. do. an. donec veniat. de con. di. ij. timore. et. c. ite
 ratur. Un sup p̄dictū locū Luc. viij. dicit expostio. Quā
 docuit mulier ista quantum sit corp^o christi q̄ infirma tantū
 esse monstrauit. Miseri q̄ quotidie corp^o christi tractam^o
 & sumim^o: & a nris vulnerib^o nō curamur. Immo (qd ma
 gis stendū) mulier tulit de vulnerē medicinā: nobis ipsa
 medicina retroque in vuln^o. nō em infirmantib^o christi
 deest. sed fidei. Hodie posset dicere dñs p̄m. Turberet
 cōp̄m̄it & affligit. Dar. ix. Dar. v. Luc. viij. Causa hō
 induotionis notat quū subdit. Annūq; em sua cenam
 p̄sumit ad māducādū. q; sicut illi q̄ loquebat apls. nō
 expectabat missam: s; an iumebat sua cenā. Ita mō q̄dam
 p̄pter festinantiam comedendū induouere se ingerit ad
 tam magnificū sacramētū. Un dicit in canone q̄ post sa
 cram cōmunionem non accedat statim ad cibos commu
 nes: s; differant p̄ spācū ibi contentū. qd hodie etiā a reli
 giosis male seruat. de con. di. ij. trib^o. **L**ocū vero aqua
 comedit q̄ dissolutione vocis q̄ ad lasciniā puocat aus
 ditores. xxi. di. cantātes. cōtra tales dñs ait Amos. v. Aus
 fer a me tumultū carminū tuorū: & carmina lyre tue nō au
 diā. Hōs etiā notat Moyses Exo. xxxii. Nō est clamor ex
 hō: tantū ad pugnā: s; cōtra vitia spūalia: neq; vocifera
 tio cōpellitū ad fugā cōtra vitia carnalia. s; vocē cantan
 tium scz hystionū & ioculānū ego audio. Quidā sacerdo
 tes ecōtrario ita in clamorē erumpunt: q̄ audientū aures
 offendit. Un Amb. Bp̄s sonū vocis tue libet modestia
 ne cuiusq; aures offendat vox fortior: aut nimis emolliat
 delicatior. s; illa p̄nuntia. Bona est q̄ ad lamentū puo
 cat audietes. xxi. di. c. i. h. letores. **C**omededus est ergo
 agn^o tñ assus igni: cū seruo deuotionis et dilectionis.
 de con. di. ij. timorē & Reu. vi. Ignis i altari meo scz cordis
 semp ardebit: quē nutrit sacerdos &c. **D**e ofone etiā
 sacerdotū dicit. **D**sec. iij. Peccata populi mei comedent
 qd exponit Alerāder dices. i. q. i. i. p̄i sacerdotēs. Ipsi sacer
 dotes p̄ p̄p̄o interpretat: & pctā populi comedunt: q; suis
 pctā ea delēt atq; cōsumūt. Idē in q. i. nulli. r. q. i. q; sacer
 dotes. c. h. c. S; p̄o die eis: qd a fram pctā populi come
 dunt. decimas & oblationes recipiūt: s; officū p̄pter qd
 dat beneficiū. de rescrip. c. fi. li. vj. lxxv. di. s; q; sacerdotum
 cū. c. se. non faciūt: nec eorū rara & foetida ofo deū placat.
 Un Breg. Lucis em liquet q; quū is q̄ displicet ad iter
 cedendū m̄it. irati anim^o. p̄culdubio ad deteri oza puo
 catur. iij. q. viij. in grauibus. vbi dicit Ar. ofones maloꝝ ijs
 p̄o qd oiat nocere. s; dicit ibi. r. i. q. i. f. f. i. b. i. Aut quo po
 pulū ofonis dypeo tucatur: q̄ iaculis hostiū sese feriēdum

exponit: & i. Daio: ergo metuenda est locis illis calamitas
 ras: vbi tales intercessores ad locū regimini adducunt:
 q̄ dei in se magni iracundia puocā: quā p̄ semetipos pla
 care debuerit. **I**te dñt habere plati curā induēdi sub
 ditos. indumēta aut q̄b^o aia induit virtutes sunt. c. liij. di.
 sit recto: de pe. dist. ij. s. romanos. s. sapiēs. a. s. est. c. r. c. f.
 nec adā. Sed vñ alios reget q̄ nudus est: oportet vt vesti
 menta habeat ex q̄bus subditos vestiat. **L**obie. iij. De ve
 stimentis tuis nudos rege. Luc. iij. Qui habet duag tuni
 cas det nō haberi. **S**ur aut quinq; imo fer. sacerdotē
 lia indumēta. P̄mū est amier^o. s; velū quoddā qd ponit
 tur circa capitū: & circa collū stetit: & significat fidē p̄
 mā scz virtutē & fundamentū virtutū: q̄ celar nobis occultat
 q; celata facer in corde licet cōfiteri sit et necesse quū ex
 pedir & ore. Ro. r. Lorde credis ad iustitiā: ore aut fit con
 fessio ad salutē. **R**oma. r. vj. q. iij. nolite. Sed q; fides sine
 operib^o mortua est. Ja. ij. de pe. di. ij. si em. vltra mediū. Se
 quif alba vestis: q̄ cando: ē signat bone operationis: ma
 rime m̄ditā. r. r. q. v. f. emine. **H**ec dy esse longa et ampla
 p̄pter abundantia iusticie q̄ sacerdos debet habere.
Dar. v. Nisi abundauerit iustitia v̄ra & c. p̄. c. r. r. **S**acer
 dotes tui induant iustitiā & c. xliij. di. sit recto: loq; p̄pter
 finalitatē p̄feratūe. de pe. di. ij. s. euidēter. s. ire illud cui
 gelū. vñ. q. i. suggestū. **E**t q; in exercitio boni opis canen
 da est admissio prauitatis. de con. di. ij. nihil. Sequitur 300
 na q̄ significat castitatē. vñ in esu agni p̄cipit renes ac
 cingi. Exo. xij. & in euāgelio Luc. xij. expēctātes dñm sum
 iudēt libos p̄cingere. i. p̄e alijs p̄cingere: vt q̄ virgineo
 partū speciales quodā mō cubicularij depurant: specali
 lumborū ac cordū castitate p̄cellat. Un Breg. Libos pos
 cingimus quū carnis luxuria p̄ cōtinētia coarctamus.
Post hec sequit orariū. i. stola. de q. xxiij. di. ecclesiasti
 ca. r. xvj. di. vñ orariū. in quo tria notant. **P**̄mū q; col
 lo imponit: tam q̄ iugū dñi boui suo. **D**ar. r. i. Jugū meū
 suauē est. est aut suauē. p̄pter dominationē: quia sicut ait
 Augu. q̄ hūc iugo subdit. cuncta habet subiecta. **I**te p̄
 p̄ter amorē: sicut Augu. ait. oia seua & imania facilia &
 p̄pe nulla facit amor. **S**ecū q; in pectore cellat. vt sci
 at qd de delicis mūdi ad p̄peruos cruciat^o: & de dolob^o
 ad eterna solaria prantit. **L**uc. xv. Fili recordare q; rece
 pisti bona &c. **T**ertium est q̄ copulat sonē: q; sacerdos q̄
 pdicari. debet caste viuere. r. vj. di. c. vlti. **E**t sciendū q̄ ide
 orariū in sinistro ponit humero. q; eis tradit cura tepora
 lis necessitatis. Un Act. vj. r. vj. leuire electi sunt ab apo
 stolis vt ministrēt mēse. xxiij. di. diaconi. ij. **S**equit de
 manipulo qui ponit in manu sinistra p̄ sup̄nis humerū
 bus oculoꝝ vel sudorib^o manū detegēdis: et significat
 sump^o necessarios vite: q̄s a subditis recipit: q; dign^o est
 operari mercede sua. **L**uce. r. et de phen. cū fm. xij. q. i. s.
 ijs ita. xij. q. i. q. cumq;. **U**ltimo oz induit planeta vel ca
 sula q̄ significat charitatē. in qua tria sunt notabilia. **P**̄m
 mū q; duas hz oras. vñ circa caput q̄ significat amorē
 dei. **A**liā inferiorē coz^o vñ dīq; ambiētē. q̄ significat amo
 rem p̄cimi. de vtroz **D**ar. xxiij. **D**ar. xij. **L**uc. r. et de pe.
 di. ij. charitas. iij. **S**ecūm est qd ab vtrāq; manū recellit:
 ne amor sit ociosus. charitas n̄q; patēs est: & hoc signifi
 cat ad sinistra. benigna est & hoc significat ad dextra. **I**ad
 Ro. xiiij. **T**ertium est qd ab anteriori & posteriori parte
 vsq; ad pedes p̄tēdit. vt vsq; in finē anim^o p̄fereret. **E**so
 chl. de pe. di. ij. nō reuertebant. & c. ficta. & nō solū p̄ceni
 tem p̄ximū diligat: s; absente. **H**ec est vestis nuptialis
 de q̄ **D**ar. r. Felix sacerdos q̄ ad altare dei cū hōi sacra
 tissimo p̄cedit ornatu. **A**liis nimiz bñ p̄dindere subdi
 tos vestimentis: vñ mōre Joseph q̄ p̄feratib^o s; iugū
 lis binas stolas **E**ss. xlv. q̄ sunt fortitudo bone actiōis &
 deco: intētiōis. de q̄b^o **P**rouer. vlti. **D**ēs domesticū ei^o ves
 titi sunt duplīb^o: s; pauci sacerdotēs sunt hodie s; ves
 titi. s; hz locū hōi Breg. **D**ecorari pallio volum^o moib^o in
 deco: i. c. di. contra moē. **N**ā sacerdotēs nisi teporis moe
 p̄cedonū spoliāt subditos instrumētis virtutū. **J**ob. xxxij.

Ut nos doceret q̄liter nos oporteret h̄ mysteriū pficere. et
 etiā mōstrauit q̄ ad passiōe nō venit nolens. Et diuise
 etiā nos quodcuq; patimur. cū q̄rari actione ferre. et etiā
 et hoc nobis bonā spem dedit. sicut em̄ figura sacrificij hui⁹
 scz imolatio agni paschalis. Ego. si facta est liberatio popu
 li ab egyptiaca seruitute. multo magis veritas liberabit
 orbē terrarū. De hoc autē calice primo p̄pinauit ap̄le
 q̄s maxime dilexit. et biberūt ex illo oēs. In et filijs Zebe
 dei dixit. **Dat. xx. et Dar. r.** Potestis bibere calicē quem
 ego bibitur sum. et **Hiere. xxv.** Ecce in ciuitate in qua ins
 uocati est nōmē meū. ego incipio affligere et vos q̄s ins
 nocentes et imunes eritis. Nō eritis imunes. Si ergo de
 calice isto libet potas in via. porabit te ch̄ist⁹ de torē
 te voluptatis sue in p̄ria. Sed multi potant aias suas de
 aureo calice **Babylontis.** i. de voluptate carnaliū volup
 tatiū. **Apoc. xvij.** Mulier erat circūdata purpura h̄ns po
 culū aureū in manu sua plenū abominatione et imūditie
 fornicationis est. **Hiere. li. c.** Calix aureus **Babylontis** in
 manu dñi inebrians oēm terrā. de vino ei⁹ bibent oēs gē
 tes. sed vinū hoc vertet in sanguinē. i. in eternā d̄nationē
 qd̄ significatū est in hoc q̄ aqua egypti versa est i sanguis
 nem. **Ego. vij. de co. di. ij. reuera.** In **Luc. vi.** He vobis dis
 uitib⁹ q̄ habetis hic cōsolationē. **Ecce uerso in nuptijs do
 min⁹ aquas cōuertit in vinū.** **Joā. ij. q.** electis tristitia ver
 retur in gaudiū. **Joan. xv. ps. xcij.** Scdm̄ multitudinem
 dolorū meorū in corde meo cōsolationes tue letificauerūt
 aīam meā. **Tertio** debet sacerdotes induere p̄ charitas
 tem. q̄ habet p̄prietates vestis. **Primo** q̄ regit nuditatē
 et defouitatē p̄ctōis. In **Prover. x. r. s. p̄f. iij. et Ja. vl
 ti.** In uersa delicta operit charitas. **Apoc. xvi.** Virū qui
 vigilat et custodit vestimēta sua. et h̄ cōminat dñs aīe re
 probe. **Naum. iij.** Ecce ego ad te dicit dñs exercitū⁹
 uelabo pudēda tua. **Secundo** p̄girit a frigore. i. a timore
 malo in frigidatē et a calore. i. a amore male incedente. In
Prover. vli. Nō timebit domū sue a frigore. i. nūis. oēs
 em̄ domestici ei⁹ vestiti sunt duplicib⁹. **Tertio** q̄ dīcer
 nit inter filios dei et filios diaboli. In **Joā. xij.** In hoc co
 gnoscet oēs q̄ mei estis discipuli. si dilectionē ad inimicem
 habuerit. **Quarto** q̄ dignū facit regalijouis. **Dat.
 xvij.** Amice quō huc intrasti nō habens vestē nuptialem. **Q
 uarto** dñt sacerdotes p̄cipue hospitari aias p̄pnias
 In **Hiere. xlvij.** Relinque ciuitates habitatores **Doab**
 et habitare in petra. i. in dura p̄nia. sicut legit de lepusculo
 q̄ collocat in petra cubile suū. magis eligēs securitatē q̄
 suauitatē. **Sz** q̄da sunt q̄ ad p̄niam nūc ueniūt. nūc ad p̄c
 cara redeūt. de ijs de **pe. di. iij. in p̄nia. c. oibus vsq; ad. s.
 s. s. verba. de q̄b⁹ eccl. xxiij.** Ultra nequā hospitiādi de domo
 in domū. **vñ Luc. p̄hibet dñs trāsire de domo in domum.**
**xxiij. q. s. q̄ dignior. vt nūc sit in domo ch̄risti. nūc in domo
 diaboli.** **Quinto** dñt visitare aias infirmas p̄ p̄p̄ie in
 firmitatis cōsiderationē. **Eccl. vij.** Nō te pigeat visitare
 infirmū. scz teipm̄ et alios. **Et q̄s nō causas mille doloris
 h̄. Hierē. xvij.** Surge. descēde in domū figuli. i. cōpare
 re alteri p̄ cōsiderationē tui. ad **B. l. di. cōsiderandū. r. c. s. s.
 delio.** **Sexto** dñt educere aias de carcere. i. de mūdo in
 q̄ in carcerari iacem. vel de corpore qd̄ est carcer aīe. **Job.
 vij.** Nunquid mare. sum scilicet ego per superbiam. aut
 per cerus per auaritiā. q̄ circūdedisti me carcere. **Eccl. i.
 iij.** De carcere carchini. q̄ interdū q̄s egredit ad regnū
 p̄ cōsiderationē felicitatis eterne. **Hiero. Doulū** mihi car
 cer est. sollicitudo paradisi. **Ep̄des. vii.** carceris sunt
 desideria secularia. de q̄b⁹. **1. ad Thimo. vi.** Qui volūt diuis
 tes fieri. cidūt i rērationē et i laqueū diaboli. **Ab** carcer
 re debem⁹ frequēter egredi. et sup̄ amena p̄ata sup̄ne **Hie
 rusalē** spartari. sic spaciabatur ap̄s quū dicebat **Ep̄. ij. Ego
 resuscitauit et cōfedere nos fecit in celestib⁹. vbi dicit Hie
 go. Tunc Paul⁹ foras sit in carcere tenebatur. sed ibi erat
 vbi iam ardentem mentem fixerat. non illic vbi illum neq;
 cessario p̄nra caro tenebat.**

Ut nos doceret q̄liter nos oporteret h̄ mysteriū pficere. et
 etiā mōstrauit q̄ ad passiōe nō venit nolens. Et diuise
 etiā nos quodcuq; patimur. cū q̄rari actione ferre. et etiā
 et hoc nobis bonā spem dedit. sicut em̄ figura sacrificij hui⁹
 scz imolatio agni paschalis. Ego. si facta est liberatio popu
 li ab egyptiaca seruitute. multo magis veritas liberabit
 orbē terrarū. De hoc autē calice primo p̄pinauit ap̄le
 q̄s maxime dilexit. et biberūt ex illo oēs. In et filijs Zebe
 dei dixit. **Dat. xx. et Dar. r.** Potestis bibere calicē quem
 ego bibitur sum. et **Hiere. xxv.** Ecce in ciuitate in qua ins
 uocati est nōmē meū. ego incipio affligere et vos q̄s ins
 nocentes et imunes eritis. Nō eritis imunes. Si ergo de
 calice isto libet potas in via. porabit te ch̄ist⁹ de torē
 te voluptatis sue in p̄ria. Sed multi potant aias suas de
 aureo calice **Babylontis.** i. de voluptate carnaliū volup
 tatiū. **Apoc. xvij.** Mulier erat circūdata purpura h̄ns po
 culū aureū in manu sua plenū abominatione et imūditie
 fornicationis est. **Hiere. li. c.** Calix aureus **Babylontis** in
 manu dñi inebrians oēm terrā. de vino ei⁹ bibent oēs gē
 tes. sed vinū hoc vertet in sanguinē. i. in eternā d̄nationē
 qd̄ significatū est in hoc q̄ aqua egypti versa est i sanguis
 nem. **Ego. vij. de co. di. ij. reuera.** In **Luc. vi.** He vobis dis
 uitib⁹ q̄ habetis hic cōsolationē. **Ecce uerso in nuptijs do
 min⁹ aquas cōuertit in vinū.** **Joā. ij. q.** electis tristitia ver
 retur in gaudiū. **Joan. xv. ps. xcij.** Scdm̄ multitudinem
 dolorū meorū in corde meo cōsolationes tue letificauerūt
 aīam meā. **Tertio** debet sacerdotes induere p̄ charitas
 tem. q̄ habet p̄prietates vestis. **Primo** q̄ regit nuditatē
 et defouitatē p̄ctōis. In **Prover. x. r. s. p̄f. iij. et Ja. vl
 ti.** In uersa delicta operit charitas. **Apoc. xvi.** Virū qui
 vigilat et custodit vestimēta sua. et h̄ cōminat dñs aīe re
 probe. **Naum. iij.** Ecce ego ad te dicit dñs exercitū⁹
 uelabo pudēda tua. **Secundo** p̄girit a frigore. i. a timore
 malo in frigidatē et a calore. i. a amore male incedente. In
Prover. vli. Nō timebit domū sue a frigore. i. nūis. oēs
 em̄ domestici ei⁹ vestiti sunt duplicib⁹. **Tertio** q̄ dīcer
 nit inter filios dei et filios diaboli. In **Joā. xij.** In hoc co
 gnoscet oēs q̄ mei estis discipuli. si dilectionē ad inimicem
 habuerit. **Quarto** q̄ dignū facit regalijouis. **Dat.
 xvij.** Amice quō huc intrasti nō habens vestē nuptialem. **Q
 uarto** dñt sacerdotes p̄cipue hospitari aias p̄pnias
 In **Hiere. xlvij.** Relinque ciuitates habitatores **Doab**
 et habitare in petra. i. in dura p̄nia. sicut legit de lepusculo
 q̄ collocat in petra cubile suū. magis eligēs securitatē q̄
 suauitatē. **Sz** q̄da sunt q̄ ad p̄niam nūc ueniūt. nūc ad p̄c
 cara redeūt. de ijs de **pe. di. iij. in p̄nia. c. oibus vsq; ad. s.
 s. s. verba. de q̄b⁹ eccl. xxiij.** Ultra nequā hospitiādi de domo
 in domū. **vñ Luc. p̄hibet dñs trāsire de domo in domum.**
**xxiij. q. s. q̄ dignior. vt nūc sit in domo ch̄risti. nūc in domo
 diaboli.** **Quinto** dñt visitare aias infirmas p̄ p̄p̄ie in
 firmitatis cōsiderationē. **Eccl. vij.** Nō te pigeat visitare
 infirmū. scz teipm̄ et alios. **Et q̄s nō causas mille doloris
 h̄. Hierē. xvij.** Surge. descēde in domū figuli. i. cōpare
 re alteri p̄ cōsiderationē tui. ad **B. l. di. cōsiderandū. r. c. s. s.
 delio.** **Sexto** dñt educere aias de carcere. i. de mūdo in
 q̄ in carcerari iacem. vel de corpore qd̄ est carcer aīe. **Job.
 vij.** Nunquid mare. sum scilicet ego per superbiam. aut
 per cerus per auaritiā. q̄ circūdedisti me carcere. **Eccl. i.
 iij.** De carcere carchini. q̄ interdū q̄s egredit ad regnū
 p̄ cōsiderationē felicitatis eterne. **Hiero. Doulū** mihi car
 cer est. sollicitudo paradisi. **Ep̄des. vii.** carceris sunt
 desideria secularia. de q̄b⁹. **1. ad Thimo. vi.** Qui volūt diuis
 tes fieri. cidūt i rērationē et i laqueū diaboli. **Ab** carcer
 re debem⁹ frequēter egredi. et sup̄ amena p̄ata sup̄ne **Hie
 rusalē** spartari. sic spaciabatur ap̄s quū dicebat **Ep̄. ij. Ego
 resuscitauit et cōfedere nos fecit in celestib⁹. vbi dicit Hie
 go. Tunc Paul⁹ foras sit in carcere tenebatur. sed ibi erat
 vbi iam ardentem mentem fixerat. non illic vbi illum neq;
 cessario p̄nra caro tenebat.**

Ceterū quia de cu

Lure de scriptio.

Profusi or definitio nis ex planatio

ra prelatorū aliqd. s. in arti. primo prax
 trauit. Quere dūm est hic qd sit cura. Et
 potest magis aliter sic describi. Cura est
 vigil et onerosa ac sollicita custodia aiaz
 comissa alicui vt curet ne pereat: sed saluē: que compe
 tit et lege vel comissione canonica aut consuetudine seu
 prescriptioe per sedē aplīcam nō improbara. Ideo autem
 ex diuersis iuribus colligitur. vnde dicitur Cura est vigil et
 onerosa ac sollicita custodia aiarum. et de era. et qua. intel
 lectimus. s. si. ibi. Circa curā tibi comissam sollicitudinem
 exercere studeas in defensionem. et de homie. pro humani. s.
 li. vi. ibi. Ipsi curā beato Petro aplo. et ibi. circa gregis
 eiusdē custodia sollicitas excitari vigilias: et aiaz saluti iu
 ris arrectione cogitationis intrudere: submouēdo notia
 et agēdo profutura debent: vt excluso a nobis negligē
 tie somno. nostrisq; cordis oculis diligētia sedula vigilan
 tibus aiaz deo lucrifacere sua nobis cooperante gratia
 valeam. et de of. archi. c. i. ibi. oēm curā. et ibi. iudeo et
 linguentū rationē corā deo reddatur. et de of. archi. c. i. ibi.
 parochiarum sollicitudo. et de of. archi. presby. c. si. ibi.
 ppter assidua ergo in populū dei curā. et ibi. sollicitudinē
 gerunt. et ibi. iugis circūspicione custodiant. et de of. pra
 micerii. c. i. ibi. doctine et cultu die insistantur pro aiab
 eorū corā deo rationē est redditurus. et ibi. de singulis stu
 dium habeant. et ibi. absp. vlla vacet negligētia. li. iij. dist.
 ephesija. viij. q. i. qui ep̄arum. et in phemi. vi. li. et de pi
 uile. cū et plantare. et de regu. non solū. li. vi. lxxv. di. fra
 trem. ¶ Sequit in descriptione. Comissa alicui vt curet
 ne pereant s; instruendo sibi comissos in fide et morib
 et in vitijs fugiendis ac virtutibus et bonis operibus ex
 ercendis. vt patet. r. q. s. placuit. et in eo qd legitur et no. et
 de vi. et honesta. de vt quisq; et c. vt dericoz. et de pe. et
 re. de q. s. aplī. et de ma. et obe. solite. s. potuissca. Et q; se
 quit q; si male vlt negligētē curet obligat deo. ar. insti. de
 iuri. si. s. siq; aliū. et de of. irrefragabili. r. i. et de sta
 tu. mo. cum ad monasteriū. s. abbas. Doc autē debet cur
 rare predictis modis necno visitando et corrigēdo et pu
 niendo sacramēta ecclesiastica exhibendo. et de elec. du
 dum. ij. s. randē. de transac. veniens. r. i. et de pe. et re.
 ois. s. sacerdos. et c. cum infirmitas. ¶ Cauēat igit sibi et
 semp hāc obligationē pte oculis habeat ne reperiat negli
 gens do: miens vel dormitans. p̄. ceter. Non dormitabit
 neq; dormiet q; custodit israel. Nec mirum q; sicut Berni.
 ait. Non dormitat neq; dormit qui impugnat israel. ideo
 et incurato dicit Prouer. vj. a. Desisti apud extraneum
 manū tuam: illaquearus es verbis ois tui. reipsum libe
 ra: discurrē. festina: suscita amicum tuum: ne dederis somnū
 oculis tuis: nec dormitent palpebre tue. exponunt et legū
 tur verba pdicta. et de renun. nisi cū p̄ide. s. verū. ¶ **W**
 si hoc colligenter seruauit: esto q; propter duritiā plebis
 non p̄ficat. tur et erit et meritū suum habebit. et in. di. sit re
 croz. et c. ephesijs. et de renun. nisi. s. poro. in fi. Sed non
 omittat seculare brachiū invocare. et de of. or. c. i. et li.
 vi. dilecto. de sen. ex. esto q; peccatores sine effusione san
 guinis nequeat coarctari. et de homi. postulasti. ¶ **S**eq
 tur. Que cōperit et lege scripta siue iure comūni. sicut pa
 ter. et de of. or. coquerete. et in platis q; per electionē cre
 antur et etiā et orob⁹ parochialū ecclesiarij: et q; sunt au
 thōitate sui iudicij instituti. vt patet et de pe. et re. omnis
 et in eo qd legit et ho. et de de. pere. c. si. et de of. archidia.
 cū satis. et de of. or. si sacerdos. et c. cū ab eccliarū. et ca.
 ad repmēda. et de sen. ex. nup. s. in sedo. et s. in fi. et in sum
 ma. Dicit. de pe. et re. s. cui consistendū sit. r. i. et de sen.
 ex. sed q; possit excoicare sub. s. si. qui incipit. Nedū au
 tem. ¶ Et notandū q; hęc cura extēdit ad oēs habitā
 tes intra limites pdictoz: quā rōne et puenit spūales et
 inde puenientes p̄cipum in vsus necessarios cōuertē
 dos. et de his q; si. a. p. pastoral. et de paro. sup. co. r. iij. q. j.

his ita nisi in aliqbus obster cōsuetudo. et de deci. cum
 sint hoies. et cad aplīce. Ibi autē limites quantū ad paro
 chias pro dispositione ep̄orū errēdi p̄nt et causa et restrin
 gū: p̄t legit et no. et de ex. p̄. sicut vnire. et de ec. ca. d. ad
 audientia. i. qbus et de hac cura tenent incuran reddere
 rationē. sicut legit. et no. et de p̄uile. c. iij. s. in ecclēsijs. et
 de pben. in lateranēsi. r. q. iij. c. i. ¶ **S**eq. ¶ **C**el commissio
 canonica ab ep̄o gūaliter vel specialiter facta. sicut p̄t in
 Archidiacono. s. et de of. archidia. c. i. In Archiēp̄o vero.
 s. de of. archi. pres. c. si. et p̄ totū. r. vj. q. i. c. i. ¶ **E**t in officia
 li suo. vt p̄t in eo qd legit et no. et de iur. c. iij. et de appo
 mana. r. i. s. i. vj. et in uicarijs eccliarū p̄p̄tuis. et de of.
 vica. ad hec. Et etiā ex causa ad tēpus cōstitutis. et de ap.
 puenit. de of. or. cū nos. ¶ **E**t a papa p̄ p̄uilegiū genera
 le vel speciale. vt patet. r. iij. di. s. i. r. v. di. c. i. r. v. q. i. c. i. et
 quen. et in eo qd legit et no. et de transla. c. i. et c. vlt. et de
 hereti. excoīcam⁹. s. s. qui a vero. et de ex. p̄. accedentibus
 ad fi. ¶ **E**t p̄ compositionē certā scientia cōfirmatā. et
 de transac. c. veniens. s. si. ¶ **S**eq. ¶ **A**ut cōsuetudine vel
 prescriptioe. Nā et metropolitani in sua et etiā in aliena
 puincia et ep̄i in alienis dioce. et etiā ab bates archidia. et
 capitula et similes iura ep̄alia et parochialia curā et ad b
 p̄tinentia inquantū ista possunt in ipsos cadere et p̄ cōsue
 tudinem et p̄ prescriptioē acquirunt: sicut de cōsuetudine
 probat in eo qd legit et no. et de elec. dudū. ij. s. rādem. et
 de of. or. quāto. et c. duo simul. et c. irrefragabili. s. excoī
 sus. et de fo. cōpe. licet. s. i. et c. cū cōtingat. et de of. or.
 romana. et de fo. cōpe. romana. et de ap. romana. li. vj. de vj.
 scrip̄tione probat in eo qd legit et no. et de prescrip. et r. iij.
 missa. et c. cū olim. et c. veniens. et de reli. do. cōstitut⁹. et c.
 cū venerabilis. et c. cū dilectus. ¶ **S**eq. ¶ **P**er sedē apo
 stolicā non improbara. hoc ideo dicit: q; cōsuetudo nō p̄
 ficat nisi sit rōnabilis et p̄scripta. et de cōsue. c. si. ¶ **I**ran
 nabis aut iudicat p̄ sedē aplīcā si ex ea limites cōfundū
 tur. et de deci. cū sint hoies. in fi. ¶ **E**t si cōde alij graue p̄
 iudiciū parare. ar. in eo qd legit et no. et de deci. luge
 stum. de ma. et obe. cū inferior. de p̄sue. cū olim. ¶ **S**ed et
 quantū ad p̄sonā p̄uata reprobat et nec curā acurat ex
 cōsuetudine: nec sibi eligat cōfessor: et de pe. et re. s. p̄. s.
 s. si. li. vj. et no. in sum. ¶ **D**icit. et c. si. cui consistendū sit. sub
 s. cui imperator. r. i. ¶ **I**n prescrip̄tione vero rāliū bona
 fides et iustū titū et cōsent. et de dec. dudū. et de prescrip.
 si diligenti. et clari⁹ hō die. et c. ep̄. li. vj. vbi de hō
 gam ponit glof. Jo. an. ¶ **N**orat etiā Dicit. in summa in
 titu. de filijs presbyte. s. si. ante. in fi. ¶ **I**te querit que b̄ss
 cia intelligunt habere curā aiaz qbus inest in gere. cōp
 rigere: reformare: p̄cipere: interdicere: suspēdē: excoī
 care: absoluerē. et de elec. dudū. ij. s. randē. de of. or. c. i.
 iij. et c. cōquerente. s. i. de ma. et obe. ijs q. nā hęc medicina
 lia sunt aiaz. ij. q. i. multi. r. vj. q. iij. cū aliq; et q. i. relatum
 et c. sequē. de pe. ois. s. sacerdos. ¶ **I**tem notandū
 q; curam. cōmittere pertinet solum ad ep̄iscopū dioce. ad
 que de iure cōi pertinet institutio auzho: s. abbas. et de fi.
 presbyte. et r. ad. ad fi. de of. archidia. cum satis. de hereti.
 ti. cum et in summo. in fi. de of. p̄lega. super eodem. s. i. et
 et in glof. ar. de ex. p̄la. c. iij. r. vj. q. vj. null⁹. vbi de hoc et
 de pui. cū et plātare. s. in ecclēsijs. et de capel. mona. c. et
 institutio loco p̄firmationis habet. ante quā nec p̄sentat⁹
 nec is cui collata est ecclīa administrare. et de pben. cū
 iā dudū. et c. in lateranēsi. cū suis cōco. ¶ **N**ō si fecerit p̄
 ep̄s talē remouere nisi dispēsauerit gratiose. et de de. pe.
 c. vlti. ¶ **E**t aut rō hui⁹ iuris q; sine auzhoitate ep̄i nemo
 possit intrare vel delinire ecclīaz. et de renū. ad monēt
 q; nemo d; se iegerere i talib⁹. s. q; vocat a deo tanq; Barō
 llob. v. et de elec. q̄liter. viij. q. i. in scripturis. et q̄lib; d; in
 trare p̄ offiū qd est cōst⁹. Joā. r. alioqui fur cōfē et laro
 fm. ¶ **S**eq. s. q. ordinationes. vj. q. i. non furum. et c. deniq;
 et de pben. cum qui. li. vj. ¶ **D**icit ergo in genere se is q;
 intrat p̄ter auzhoitate dioce. et de of. or. quoniam in
 plerisq; s. si. ep̄iscopus enim cōst⁹ vicarius est. r. iij. q. j.

de deo cuius ipse vicarius. Deus ita timendus est: vt ab ipso fugiantur ad ipsum. sicut facit paruulus cum videt patrem irati proferens se ante ipm: misericordia rogans quasi fugiens a manu ferientis ad pedes miseris. sic et nos ad eum vicariū faciamus: proferamur ad pedes misericordie ad eum: ira stimulare ad eum: misericordiam indulgere. **C** Si ecclesia humiliatur: id est conculcatur: ad cuius confugimus aurilium: et vbi relinquemus gloriam nostram. it. q. in. aliozum. Non recalcitro: quia extra eum gratia dei misericordia dei non est. Si quod absit in iuste iudicatur: suffero. Si iuste veniam: et c. ita dicit. ne ab eo collidat: Et quo irem: Et vbi comunicat: Joā. vi. xliij. q. i. s. si autem. Et vbi viuere: xliij. q. vii. que ad modum. Et vbi saluare: xliij. q. i. quicumque. Extra arcam diluuii um est. xliij. q. i. quoniam. Extra colubas amaritudo est. xliij. q. i. loquar. Extra horum cōclusum diuisio est. xliij. q. i. conuictio. Extra fontem siccitas est. ibidem. Extra beth leon. que est domus panis vini. Joā. vi. de con. dist. ij. sic ut curies est. Extra dnam gentium dura mortis feruitus est. xliij. q. i. oporebat. Absq. tunica inconsultū in scissa al. geseo frigore. xvi. q. vii. sicut. De eum sum putridū et abscessum si separer a corpore. pie. c. quem ad modum. Extra domū agnum non comedam. xliij. q. i. quia. Extra vineā domini faba oth. Esa. vi. vinum pungitium et cōpunctis unum. ps. liij. Potasti nos vino cōpunctionis. Et lerificati unum. ps. cii. Vinum lerificat cor: hominis non bibā. Resignam deauratam ad silentem a dextris christi. ps. xliij. ecclesia in teos. Decora est. Non habet in se maculā: neq. rugam. Ephe. v. rri. di. quis. In corrupta est. Pudica est. Quid cubilis sanctitatem callo pudore custodit. xliij. q. i. loquitur. in fi. Numq. in se cecidit: neq. cadet. q. Petri? romanus cam sustentat. rri. di. s. in fi. de pe. di. ij. si enim. vltra duas colū. Colliditur. turbatur. xliij. di. in nomine domini. rri. q. i. futurū. Exterius denigratur: quia militat sed gloria eius abintus. ps. xliij. Sulca est et decolorata: q. decolorauit eam sponsus eius / sol obscuratus. Lā. i. quia non est et species: neq. decolorata. Esa. liij. Sponsa eius lana in sanguinem vertitur. Et. de. rri. q. mutatur: quia in malis filiis turbatur. et ideo quia Judas erat ibi nauis Petri perditabat. xliij. q. i. non turbatur. sed tūc in ea nō submersus est: s. pditor: diuisus: et ad phariseos diuisos vadēs: pro cōsilio suspensus est. Mat. xvij. de pe. di. vj. q. vult. et di. ij. iudas est. et c. seq. Laueant diuisores: caueāt disphores: q. ps. xlv. De? in medio ei? sponsemō cōmos

bitur: in fidelibus suis membris fitis Petro. Non habet ex se ecclesia filios priuigros: quia ex se omnes filios legitimos generauit. de con. di. iij. mater ecclesia. Diuisi quos cumq. nomine censentur: non sunt eius re et merito est numero. de con. di. iij. est vnitas. de pe. di. s. ecclesia. Adulterini sunt qui que sua sunt: nō que matris: querunt. viij. q. i. sunt in ecclesia. Vocant matrem ecclesiam: fingunt se habere matrem: sed nouerca est eis: quia ipsi non sunt filij et ideo absicet eos. Non habent characterem filiorum et discipulorum. Character autem est stigma domini iesu per quod specialiter sui filij legitimi a spuris et māserib? distinguuntur. Vnitas est: charitas est. Unde Joā. xij. In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad inuicem. Ubi Ph. yf. Permittens autem miracula que erant facturū: ab amore designat discens. In hoc cognoscent et c. Hoc enim est quod maxime homines sanctos ostendit: hos enim dicit esse discipulos. Item ibi Aug. Tamq. alia munera mea habent vobiscū etiam non habet: non solum naturam vitā / sensum / rationem / et eam: Saluam que hominibus et pecoribus cōmūnis est: verum etiam linguam / sacramenta / prophetiam / fidem / scientiam / distributionem rerum suarum pauperibus et traditionem corporis sui vt ardeant: sed quoniam charitatem non habent: vt cymbala concrepant: nihil eis prodest. Ad hec. s. ad Lox. rri. q. i. vide. de pe. di. iij. si quis. **C** Agareni filij agar habeant sibi et posteris suis munera terrena: que Abraam deus pater multarum gentium quia christianorum dimitret eis sicut seruis terre. diuisis ab Isaac christo legitimo herede. Genes. xv. r. rri. lvi. di. his mael. Det autem filio suo Isaac christo quod est gaudium nostrum et filijs eius coheredibus eius. Ro. viij. hereditatem inmarcessibilem et incontaminatam et incorruptibilem conseruaram in celis. s. Per. s. A quibus Belial absq. iugo obedientie christi et angeli eius diuisi a suis fratribus angelicis obedientia fitis in celum aerum expositi fulgoribus tonitruis et tempestatibus et guerris cōtinuis: ceciderunt traditi in tartarum rudentibus inferni. ij. Per. ij. in iudicium magni dei vinculis eternis suis caligine reseruati. Jude. s. c.

Gratia spiritus sancti Fini-
tur prima pars huius
operis feliciter.

Faint, mostly illegible text in two columns, possibly a Latin manuscript page with some visible words and markings.